

რეალი ქრისტესი

დღესასწაული

ხარება

✱

მირქმა

გამომცემლობა „ალილო“
თბილისი 2016

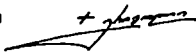
შემდგენელი და მთავარი რედაქტორი დეკანოზი კახაბერ ურუშაძე

ავტორი
თეა ინწკირველი

რეცენზირებულია საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური
მართლმადიდებელი ეკლესიის გამომცემლობისა და
რეცენზირების დეპარტამენტის მიერ და
ნებადართულია გამოსაცემად!

	სსამშპზრდ	სრ №
	26.08.2016	№ 630

დეპარტამენტის თავმჯდომარე

ფოთისა და ზოზის მატროპოლიტი

ISSN 1512-1100

ISBN 978-9941-0-8879-7

ხარება
ყოვლადწმიდისა
ღმრთისმშობელისა

დღესასწაულის შესახებ

ხარება ერთ-ერთ უდიდეს ქრისტიანულ დღესასწაულს წარმოადგენს, რომელიც მთავარანგელოზ გაბრიელის მიერ ღვთისმშობელ მარიამისათვის უფლის განკაცების საიდუმლოს უწყებას ეძღვნება.

ამ ამბის შესახებ გვამცნობს ლუკას სახარება (ლუკ. 1: 26-38), რომლის თანახმადაც ქალაქ ნაზარეთში ქალწულ მარიამს უფლის მთავარანგელოზმა ახარა: „გიხაროდენ მიმადლებულო, უფალი შენთანა! კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის!“. გაკვირვებული მარიამი ამ სიტყვების მნიშვნელობას ჩაუფიქრდა. მთავარანგელოზმა კი განაგრძო: „ნუ გეშინია მარიამ, რადგანაც მაღლი ჰპოვე ღმერთის წინაშე. და აჰა, დაორსულდები და შობ ძეს, და უწოდებ მას სახელად იესოს. დიდი იქნება იგი და უზენაესის ძედ იწოდება; და მის მეფობას არ ექნება დასასრული“. ხოლო მარიამმა უთხრა ანგელოზს: „როგორ იქნება ეგ, მე რომ მამაკაცი არ ვიცი?“ მიუგო ანგელოზმა და უთხრა მას: „სული წმინდა გადმოვა შენზე და უზენაესის ძალა მოგიჩრდილავს შენ, და ამიტომაც ღმერთის ძედ იწოდება წმინდა შობილი“. ანგელოზმა მარიამს ელისაბედის ორსულობის ამბავი შეახსენა და დასძინა: „ღმერთისათვის არაფერია შეუძლებელი“; ხოლო მარიამმა თქვა: „აჰა, მხევალი უფლისა, მეყოს მე შენი სიტყვისაებრ“ და განეშორა ანგელოზი მას.

II საუკუნის აპოკრიფების თანახმად, ყოვლადწმინდა ქალწულმა მთავარანგელოზის კეთილი უწყება პირველად ჭასთან თუ წყაროსთან მოისმინა, მერე კი სახლში, სადაც ის იერუსალიმის ტაძრისათვის კრეტსაბმელს (ან ხალიჩას) ქსოვდა.*

ხარების თარიღად როგორც აღმოსავლეთში, ისე დასავლეთში 25 მარტი (ძვ. სტილით, ახლით — 7 აპრილი) ითვლება, რომელიც ერთი მხრივ ზუსტად ცხრა თვით უსწრებს 25 დეკემბერს, რომელიც დაადგინეს ქრისტეს შობის თარიღად (არაუგვიანეს IV ს.-ისა ჯერ დასავლეთში, ხოლო შემდეგ კი

*ამ აპოკრიფულმა ცნობებმა შემდგომ იკონოგრაფიაში ჰპოვა ასახვა.

აღმოსავლეთშიც) და მეორე მხრივ (ალექსანდრიული და მოგვიანებით, ბიზანტიური ქრონოლოგიით), ქრისტეს აღდგომის თვესა და რიცხვს უიგივდება. ეს თარიღი პირველად III ს-ში ჩნდება (ტერტულიანე, წმ. იპოლიტე რომაელი). ამას გარდა, წმ. იპოლიტე ბიბლიის გარკვეულ ადგილებზე დაყრდნობით (შესაქ. 2: 3; გამოცხ. 20: 4-6; ფსალ. 89: 5; 2 პეტრ. 3: 8) ამტკიცებდა, რომ ქრისტეს შობა მოხდა სამყაროს შექმნიდან 5500 წლის შემდეგ. ეს აზრი ალექსანდრიულ ტრადიციაშიც დამკვიდრდა; კერძოდ, ნაწარმოებში, რომელიც ათანასე დიდს მიეწერება, ნათქვამია, რომ ქრისტე ქალწულში იმიტომ განხორციელდა 25 მარტს, რომ ამ დღეს შეიქმნა ადამი. ეს მოსაზრება აისახა IV ს-ში შექმნილ ალექსანდრიულ ქრონოლოგიურ სისტემაში, რომლითაც სარგებლობდნენ არა მარტო ალექსანდრიელი, არამედ კონსტანტინეპოლელი ავტორებიც, მათ შორის მაქსიმე აღმსარებელი და IX საუკუნის უდიდესი ქრონოგრაფისტები.

რაც შეეხება დღესასწაულის დაწესების თარიღს, მიუხედავად იმისა, რომ ხარების გამოსახულებები II ს-ის მეორე ნახევრიდან გვხვდება (კატაკომბებში), შეიძლება დაბეჭდვით ითქვას, რომ ხარების, როგორც განსაკუთრებული დღესასწაულის დაწესება უნდა მომხდარიყო არაუადრეს IV საუკუნისა. VIII ს.-ის სომეხი ავტორი გრიგორ არშარუნი ხარების დღესასწაულის დაწესებას წმ. კირილე I-ს, იერუსალიმის პატრიარქს, მიაწერს (IV ს-ის მესამე მეოთხედი). ძველქართულ ხელნაწერ ლექციონარებში, რომლებშიც VII ს-ის იერუსალიმური ლიტურგიული პრაქტიკაა ასახული, ხარების აღნიშვნა 25 მარტს უკვე დასტურდება. დაახლოებით იმავე პერიოდში დააწესეს ხარების დღესასწაული დასავლეთშიც, რაზეც მოწმობენ ნეტარი აგეუსტინე, პეტრე ქრისტოლოგი, პაპი ლეონ I დიდი და სხვ. თვით დღესასწაულის სახელწოდება ძველად არ იყო ერთგვაროვანი და დღეს მიღებული *εὐαγγέλισμος* მხოლოდ VII საუკუნიდან დასტურდება (ძველ ავტორთა ნაწარმოებებში გვხვდება: „დღე მისაღმებისა“, „უწყება“ და სხვა მრავალი).

ხარება მჭიდრო კავშირშია სამყაროს შექმნის შემდგომ მომხდარ ყველაზე დიად მოვლენასთან — მაცხოვრის განკაცუბასთან. იოანე მახარებელი უდიდეს ქრისტიანულ ჭეშმარიტებას გვამცნობს — „და სიტყვა ხორცად იქცა და დაემკვიდრა ჩვენ შორის“ (იოან. 1: 14). სწორედ ხარების მომენტში ხდება ძე ღვთისა ძე კაცისა. ესაა გონებაშიუწვდომელი პარადოქსი: თავისი ღვთაებრივი ბუნების შეუცვლელად, ყოვლადწმინდა სამების მეორე პირმა — ძემ მთლიანად იტვირთა ჩვენი მდგომარეობა და თვით სიკვდილიც კი. განხორციელების, განკაცების შემდგომ იწყება ძის საკუთარი განგებულება, რომელიც ერთვება მსოფლიო ისტორიაში.

ძე ღვთისა იმისათვის განკაცდა, რომ აღედგინა ადამიანის ღმერთთან შეერთების შესაძლებლობა, რაც ცოდვით დაცემით იყო დარღვეული. ამ შეერთებისათვის პირველი წინააღმდეგობა — ღვთაებრივ და კაცობრივ ბუნებათა განცალკევება — თვით განკაცების ფაქტით იქნა დაძლეული. ორი სხვა წინააღმდეგობა, რომელნიც დაცემული ადამიანის მდგომარეობასთანაა დაკავშირებული, ცოდვა და სიკვდილია. საქმე ქრისტესი იყო მათზე გამარჯვება, მათი გარდაუვალობის მიწიერი კოსმოსიდან განდევნა; მათი სრული მოსპობა კი არა — ეს მათ წარმომშობ თავისუფლებაზე ძალადობა იქნებოდა, არამედ ორივეს ღმერთისთვის დაქვემდებარება და ამით სიკვდილის უვნებელყოფა და ცოდვისაგან განკურნების შესაძლებლობა. ქრისტეს სიკვდილით აღმოიფხვრა კაცსა და ღმერთს შორის არსებული ცოდვის უფსკრული; ხოლო მისი აღდგომით მოიხპო სიკვდილის „ნესტარი“. წმ. ირინეოს ლიონელის ცნობილი გამოთქმა: „ღმერთი გახდა კაცი, რათა კაცს შეძლებოდა ღმერთად გახდომა“, რომელსაც წმ. ათანასე დიდიც გაიმეორებს, საერთო გახდება ყველა ეპოქის ღვთისმეტყველთათვის. ამ ფიზიკურ და მეტაფიზიკურ ხედვაში დაფარულია განკაცების — ადამიანური ბუნების მაღლით გარდაქმნის — საიდუმლო. ის დაფარულია ადამიანის უკვე აღ-

დგენილ ბუნებაში და სიკვდილის წყვდიადში შეჭრილ შუქში, რომელსაც განღმრთობისაკენ მიყვავართ“, — წერს XX საუკუნის ცნობილი ღვთისმეტყველი ვ. ლოსკი.

„პირველი კაცი, ადამი, შეიქმნა ცოცხალ „მშენივად“, ხოლო უკანასკნელი ადამი კი ცხოველმყოფელ სულად... პირველი კაცი მიწისაგანაა, მიწიერი, მეორე კაცი — ზეციერი, როგორც მიწიერი, ისეთივე მიწიერნიც, და როგორც ზეციერნი, ისეთნივე ზეციერნიც და როგორც ვატარეთ მიწიერის ხატი, ასევე ვატარებთ ზეციერის ხატსაც“ (1 კორ. 15: 45, 47-49), — წერს პავლე მოციქული. ამრიგად, ქრისტე ზეციდან მოსული ახალი ადამია, მეორე და უკანასკნელი კაცი. ეს „ზეციური კაცი“ არ არის დედამიწაზე მოვლენილი რაღაც სხვა ზეციური ადამიანობა, როგორც ამას გნოსტიკოსები ასწავლიდნენ. განკაცების საიდუმლო ღმერთკაცის საიდუმლოა, რომელმაც საკუთარ თავში ჭეშმარიტად შეიერთა ორი ბუნება, მიიღო რა, ყოვლადწმიდა ქალწულისაგან ადამიანური ბუნება. სიტყვა, ძე ღვთისა — ყოვლადწმიდა სამების მეორე პირი — თავისი ქმნილებისაგან, მარიამისაგან ხარებისას გამოითხოვს თავისი ადამიანურობის საწყისს, საკუთარ კაცობრივ ბუნებას. განკაცება სულიწმიდის მოქმედებით აღესრულება. ნიშნავს თუ არა ეს, რომ სულიწმიდა არის სიძე ქალწულისა (ამ მოსაზრებას მხარს უჭერს ზოგიერთი ღვთისმეტყველი) და რომ უბიწოდ ჩასახვაში მას მეუღლის როლი შეესაბამება? საკითხის ამგვარი გაგება ქრისტეს შობისა მისი უხეში რაციონალიზაცია იქნებოდა. და თუ მაინც შეიძლება ლაპარაკი ქალწულის სიძეზე, ეს შესაძლებელია მხოლოდ მეტაფიზიკური აზრით, იმდენად, რამდენადაც იგი წარმოადგენს ეკლესიას, ხოლო ეკლესიას არ შეიძლება ჰყავდეს სხვა სიძე, თუ არა ძე ღვთისა. ამ უთესლო ჩასახვაში თვით სიტყვა არის თესლი, სულიწმინდა კი სრულიადაც არ არის მარიამის სიძე; იგი ამთავრებს მისი საშოს განწმენდას, ხდის რა მარიამს სრულიად უბიწოს და ამგვარად, სიტყვის მიღებისა და შობისათვის ყველაზე უსრულყოფილესი სიწმინდის ძალას აძლევს. სულიწმინდის მიერ მინიჭებული ყოვლად

უსრულყოფილესი ქალწულობა, როგორც მისი მთელი არსების სიწმინდე, ემთხვევა ღვთისმშობლობას^{*} და ამ სიწმინდის გამო იქნა იგი გამორჩეული. სწორედ ეს რჩეულობა აუწყა მარიამს მთავარანგელოზმა გაბრიელმა. მაგრამ მარიამს შეეძლო ან თავისუფლად დათანხმებოდა უწყებულს, ან უარეყო იგი. მთელი კაცობრიობის ისტორია, ღვთაებრივი ზედამხედველობის, საღვთო განგებულების აღსრულება ადამიანის ამ თავისუფალ პასუხზე იყო დამოკიდებული. ქალწულის მორჩილმა თანხმობამ შესაძლებელი გახადა ღვთის განკაცება. „აჰა მხევეალი უფლისა, მეყოს მე სიტყვისაებრ შენისა“ — მარიამის ამ პასუხით გახდა შესაძლებელი, განხორციელებულიყო ყოველივე, რასაც ღმერთი დაცემული კაცობრიობისაგან ელოდა. ამ პასუხმა შესაძლებელი გახადა ყოვლადწმიდა სამების მეორე პირის ისტორიაში შემოსვლა არა იძულებით შემოჭრის გზით (რადგან მაშინ ადამიანი კვლავ მხოლოდ იარაღად დარჩებოდა), არამედ იმ თანხმობით, რომელიც ქალწულისაგან მიიღო საღვთო მოწოდება. ყოვლადწმიდა ქალწულმა, რომელშიც აღსრულდა მთელი ძველადტქმისეული სიწმინდის სრულყოფა, შეძლო საღმრთო სიყვარულისათვის შეეთავაზებინა საკუთარი სხეულის წმინდა სამყოფელი. თუ მისი ღვთიერკურთხეული და სჯულით განწმენდილი წინაპრები ღვთის სიტყვას თავიანთ სულში იღებდნენ, მან შეძლო მისი მიღება საკუთარ სხეულში; შვა რა ღვთაებრივი პიროვნება, რომელმაც მიიღო მისი ადამიანურობა — კაცებრივი ბუნება, მარიამი ჭეშმარიტად გახდა ღვთისა. ამიტომაც თქვა წმ. იოანე დამასკელმა: „სახელწოდება „ღვთისმშობელი“ (Θεοτοκος) შეიცავს საღვთო განგებულების მთელ ისტორიას“.

^{*} სწორედ ამგვარია ყოვლადწმიდა ქალწულის უბიწოება და სიწმინდე და არა ისეთი, თითქოს მარიამი თავისუფალი იყო ადამიდან მომდინარე პირველცოდვისაგან.

წმინდა წერილი

წმინდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები*

საწინასწარმეტყველონი

შესაქმე (28: 10-17)

გავიდა იაკობი ბერშებიდან და გაემართა ხარანს. მიაღგა ერთ ადგილს და იქ დაიღამა, რადგან მზე ჩასული იყო. აიღო ერთი ლოდი იმ ადგილიდან, დაიდო სასთუმლად და დაწვა იმ ადგილას. ესიზმრა: მიწაზე კიბე დგას და თავით ცას სწვდება; უფლის ანგელოზები ადი-ჩამოდნიან კიბეზე. აჰა, უფალი დგას კიბეზე და ეუბნება: მე ვარ უფალი, ღმერთი აბრაამისა, მამაშენისა და ღმერთი ისაკისა. ეს მიწა, რომელზედაც წევხარ, შენთვისა და შენი შთამომავლობისთვის მომიცია. შენი შთამომავლობა ქვიშასავით მრავალრიცხოვანი იქნება და განივრცობი დასავლეთისკენ, აღმოსავლეთისკენ, ჩრდილოეთისკენ და სამხრეთისკენ; შენითა და შენი შთამომავლობით იკურთხება მიწიერთა მთელი მოდგმა. აჰა, შენთანა ვარ და ყველგან დაგიფარავ, სადაც კი წახვალ; კვლავ დაგაბრუნებ ამ მიწაზე, არ მიგატოვებ, ვიდრე არ აგისრულებ ყველაფერს, რაც გითხარი. გამოიფხიზლა იაკობმა ძილისაგან და თქვა: ნამდვილად უფალი ყოფილა ამ ადგილას, მე კი არ ვიცოდი! შეშინდა და თქვა: რა საშიში ყოფილა ეს ადგილი! სხვა რა უნდა იყოს, თუ არა უფლის სახლი; ეს ცათა კარიბჭეა!

იზეკიელი (43: 27; 44: 1-4)

როცა შესრულდება ეს დღეები, მერვე დღეს და მის შემდეგ შესწირონ მღვდლებმა სამსხვერპლოზე თქვენი აღსავლენი და სამადლობელი მსხვერპლი, და წყალობას გამოვიჩენ თქვენდამი — ამბობს უფალი ღმერთი. დამაბრუნა საწმიდარის გარეთა კარიბჭის გზით, ჩრდილოეთისკენ რომ არის მიქცეული; ჩაკეტილი იყო იგი. მითხრა უფალმა: ეს კარიბჭე ჩაკეტილი იქნება, არ

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 193.

გაიღება; კაციშვილი ვერ შევა იქ, რადგან უფალი, ისრაელის ღმერთი შედის იქ, ამიტომაც დაკეტილი იქნება. მხოლოდ მთავარი დაჯდება მთავრად იქ პურის საჭმელად უფლის წინაშე; კარიბჭის სტოას გზით შევა და იმავე გზითვე გამოვა. მიმიყვანა ტაძართან ჩრდილოეთის კარიბჭით და ვიხილე, აჰა, ავსებული იყო უფლის დიდებით უფლის სახლი.

იგავნი სოლომონისა (9: 1-11)

სიბრძნემ სახლი აიშენა, მისი შეიდი ბოძი გათალა. დაკლა თავისი საკლავი, გააზავა თავისი ღვინო და გაშალა თავისი ტაბლა, გაგზავნა თავისი მხეველები, გადასძახა ქალაქის მაღლობებიდან: ბრიყვი ვინც არის, აქეთ მობრუნდეს! ჭკუათხელებს კი უთხრა: მოდით, დაპურდით ჩემი პურით და შესვით ჩემი განზავებული ღვინო. მიატოვეთ სიბრიყვე და იცოცხლებთ, ჭკვიანური გზით იარეთ. ღვთის მგმობელის დამრიგებელი დამცირებას იხვეჭს, ბოროტეულის მამხილებელი — შეურაცხყოფას; ნუ ამხილებ ღვთისმგმობელს, თორემ შეგიძულეbs; ამხილე ბრძენი და შეგიყვარებს; მიეცი დარიგება ბრძენს და კიდევ უფრო დაბრძენდება, ასწავლე მართალს და ცოდნას შეიმატებს. უფლის შიში სიბრძნის სათავეა, სიწმინდეთა ცოდნა კი გონიერება. რადგან ჩემით გამრავლდება შენი ღღენი და მოგემატება სიცოცხლის წლები.

გამოსვლათა (3: 1-8)

მწყემსავდა მოსე თავისი სიმამრის, მიდიანელი მღვდლის, ითროს, ცხვარს. წაასხა ერთხელ ცხვარი უდაბნოს იქით და მიადგა ღვთის მთას, ხორებს. გამოეცხადა უფლის ანგელოზი ცეცხლის ალად შუაგულ მაყვლოვანში. ხედავს, ცეცხლი უკიდია მაყვლოვანს, მაგრამ არ იწვის მაყვლის ბუჩქი. თქვა მოსემ: მივალ და ვნახავ ამ დიდებულ სანახავს, რატომ არ იწვის მაყვლოვანი. დაინახა უფალმა, რომ მოდის მოსე სანახავად და დაუძახა ღმერთმა შუაგულ მაყვლოვანიდან: მოსე! მოსე! მიუგო: აქა ვარ. უთხრა: ახლოს ნუ მოხვალ! გაიძრე ფეხსამოსი, რადგან ეს ადგილი, სადაც შენ ღვახარ, წმიდა მიწაა. უთხრა: მე ვარ მა-

მაშენის ღმერთი, აბრაამის ღმერთი, ისაკის ღმერთი, იაკობის ღმერთი. სახე დაიფარა მოსემ, რადგან ღვთის ხილვისა შეეშინდა. თქვა უფალმა: ვიხილე ჩაგვრა ჩემი ერისა ეგვიპტეში და მომესმა ზედამხედველებისგან გამწარებულთა ღაღადი. რაკი გავიგე მისი გასაჭირი, ჩამოვედი, რომ ვიხსნა იგი ეგვიპტელთაგან და წავიყვანო მაგ ქვეყნიდან მაღლიანსა და ვრცელ ქვეყანაში, სადაც ღვარად მოედინება თაფლი და რძე, ქანაანელთა, ხეთელთა, ამორეველთა, ფერიზეველთა, ხივიელთა და იებუსეველთა ქვეყანაში.

იგავნი სოლომონისა (8: 22-30)

უფალმა შემიძინა თავისი გზის დასაწყისში, თავის ქმნილებებამდე დასაბამით; უკუნითიდან დამადგინა, თავიდანვე, ქვეყნის დასაბამიდან. როცა არ იყო უფსკრულები, მაშინ გავეჩნდი, როცა არც წყალუხვი წყაროები იყო; მე გავეჩნდი, ვიდრე მთები დამყარდებოდნენ, ბორცვებზე უწინარეს; როცა ჯერ არც ქვეყანა იყო შექმნილი, არც მინდორ-ველები და არც სამყაროს პირველი მტკერი; როდესაც იგი ზეცას განამზადებდა, იქ ვიყავი, როდესაც უფსკრულის პირზე წრეს ავლებდა, როდესაც მაღლა ცეცხლს ამაგრებდა, უფსკრულის წყაროებს აძლიერებდა, როდესაც ზღვას წესს უდგენდა, რომ წყალი ნაპირებიდან არ გადმოსულიყო, როდესაც ქვეყანას საფუძველს უყრიდა, მაშინ მე გვერდით ვყავდი, როგორც ოსტატი, დღენიადაგ სიხარული ვიყავი და ყოველ ჟამს მის წინაშე ვლალობდი.

სამოციქულო

ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე (2: 11-3: 1)

ვინაიდან განმწმენდიც და განწმენდილნიც ერთისგან არიან ყველანი, ამიტომაც არ რცხვენია, ძმები უწოდოს მათ, და ამბობს: „ვაუწყებ შენს სახელს ჩემს ძმებს, და შუა საკრებულოში გიგალობ შენ“. ან კიდევ: „მე ვიქნები მისი მოსაყვანი“. ანდა: „აჰა,

მე და შვილები, რომლებიც მომცა მამამ“. და რაკი შვილები სისხლისა და ხორცის მოზიარენი არიან, თავადაც ეზიარა მათ, რათა სიკვდილით გაექარებინა ის, ვისაც აქვს ხელმწიფება სიკვდილისა, ანუ ეშმაკი, და დაეხსნა ისინი, ვისაც სიკვდილის შიშით მთელი სიცოცხლის მანძილზე მონობის უღელი ედგა. რადგანაც ანგელოზებს კი არ ევლინება მწედ, არამედ - აბრაამის მოდგმას. ამიტომ ყოველნაირად უნდა დამსგავსებოდა ძმებს, რათა მოწყალე და სარწმუნო მღვდელმთავარი ყოფილიყო ღვთის წინაშე, ხალხის ცოდვათა სალხინებლად. ვინაიდან, როგორც თვითონ ევნო და გამოიცადა, ასევე განსაცდელში მყოფთა შეწყენაც ძალუძს.

სახარება

ლუკა (1: 39-49, 56)

აღმა მარიამი იმ დღეებში და სასწრაფოდ მიაშურა მთიანეთს, იუდას ქალაქს. შევიდა ზაქარიას სახლში და მოიკითხა ელისაბედი. როგორც კი გაიგონა ელისაბედმა მარიამის მოკითხვა, ყრმა შეიძრა მის მუცელში და აღივსო სულით წმინდით ელისაბედი. ხმამაღლა შელაღადა და თქვა: კურთხეული ხარ ღედათა შორის და კურთხეულია შენი მუცლის ნაყოფი! ვინ გამხადა იმის ღირსი, რომ ჩემთან მოვიდა ჩემი უფლის ღედა? ვინაიდან, როგორც კი ჩემს ყურს მოსწვდა შენი მოკითხვის ხმა, სიხარულით შეიძრა ყრმა ჩემს მუცელში. ნეტარია, ვინც ირწმუნა, რადგანაც აუსრულდება ყველაფერი, რაც ეუწყა უფლის მიერ. და თქვა მარიამმა: აღიდებს ჩემი სული უფალს, გაიხარა ჩემმა სულმა ღმერთის, ჩემი მაცხოვრის გამო. ვინაიდან მოხედა თავისი მხევლის სიმდაბლეს: და, აჰა, ამიერიდან ნეტარად შემრაცხავს ყოველი მოდგმა; რადგანაც ღიდი სიკეთე მიყო ყოველადმღიერმა, და წმინდაა მისი სახელი. სამი თვე დაჰყო მარიამმა ელისაბედთან და წავიდა თავის სახლში.

ლუკა (1: 24-38)

იმ დღეთა შემდეგ მუცლად იღო ელისაბედმა, მისმა (ზაქარიას) ცოლმა; ხუთი თვე იმალებოდა და ამბობდა: ასე მიყო უფალმა იმ დღეებში, როცა მომხელა, რათა წარეხოცა ჩემი სირცხვილი ხალხში. ხოლო მეექვსე თვეს მოვლინებულ იქნა გაბრიელ ანგელოზი ღმერთის მიერ გალილეის ქალაქში, რომელსაც ეწოდება ნაზარეთი, ქალწულთან, რომელიც დანიშნული იყო კაცზე, და სახელი მისი - იოსები, დავითის მოდგმისა, ხოლო სახელი ქალწულისა - მარიამი. შევიდა ანგელოზი მასთან და უთხრა: გიხაროდეს მადლით მოსილო: უფალი შენთანაა; კურთხეული ხარ დედათა შორის. ხოლო ის შეძრწუნდა მის სიტყვაზე და ჩაფიქრდა: ნეტა რას უნდა ნიშნავდეს ეს მოკითხვაო? ანგელოზმა უთხრა მას: ნუ გეშინია, მარიამ, რადგანაც კპოვე მადლი ღმერთის წინაშე. აჰა, მუცლად იღებ და შობ ძეს, და უწოდებ სახელად იესოს. დიდი იქნება იგი და უზენაესის ძედ იწოდება, და მისცემს ღმერთი მამამისის, დავითის, ტახტს. საუკუნოდ იმეფებს იაკობის სახლზე და არ იქნება დასასრული მისი სუფევისა. ხოლო მარიამმა უთხრა ანგელოზს: როგორ იქნება ეგ, მამაკაცი რომ არ ვიცი? მიუგო ანგელოზმა და უთხრა მას: სული წმიდა გადმოვა შენზე, და უზენაესის ძალა მოგიჩრდილებს. ამიტომაც ღმერთის ძედ იწოდება წმინდა შობილი. აჰა, ელისაბედმაც, შენმა ნათესავმა, მუცლად იღო ძე სიბერის ჟამს, და ეს მეექვსე თვეა მისთვის, ვინც უნაყოფოდ იყო ხმობილი, რადგან ღმერთისთვის არაფერია შეუძლებელი. ხოლო მარიამმა თქვა: აჰა, მხევალი უფლისა! მეყოს მე შენი სიტყვისამებრ! და განეშორა მას ანგელოზი.

„სამოციქულოს განმარტება“
გამოკრებილი იოანე ოქროპირისა და
სხვა წმინდა მამათა თხზულებებიდან

„ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე“ (2:11-3:1)*

რადგანაც განმწმენდიც და განწმენდილიც ყველანი ერთისგან არიან, ამიტომაც არ რცხვენია, რომ ძმები უწოდოს მათ, და ამბობს: „ვაუწყებ შენს სახელს ჩემს ძმებს, და შუა ეკლესიაში გიგალობებ შენ“ (ფსალ. 21: 23). და მერე ამბობს: „მე ვიქნები მინდობილი მასზე“ (ესაია 8:17), და ასევე: „აი, აქ ვართ მე და ეს ყრმები, ღმერთმა რომ მომცა“ (ესაია 8: 18) (2: 11-13).

განმარტება: განმწმენდელი არის ქრისტე და განწმენდილები არიან ადამიანები. ამავე დროს, ქრისტეც და ადამიანებიც მამის ძეები არიან; ოღონდაც ქრისტე — როგორც მარადიულად მამასთან ერთად არსებული ღმერთი, თვით მისი არსებისაგან არის შობილი, ხოლო ჩვენ, როგორც მის მიერ შექმნილები, — მადლის მიერ ველირსეთ შვილობის სიმაღლეს. თუმცა ბუნებით ღმერთსა და ჩვენს მეუფეს არ ესირცხვილება ჩვენი მოხსენიება ძმებად, ვინც მისი საშულებით მისი მამის შვილობის სიმაღლეს მიეწვდით. რადგანაც, როგორც ჩვენი ბუნებითი ხორცი შეიერთა, ასევე მადლისმიერად მიგვიღო ძმებად. შეიერთა ბუნებით ღვთის ძემ. ამიტომაც ეუბნება მამას: „ვაუწყებ შენს საღვთო სახელს ჩემს ძმებს, როგორც ხმამაღალი ანგელოზი და მათს ეკლესიებში გიგალობ შენ“ (ფსალ. 21: 23). რადგან იგი — თითოეული ჩვენთაგანის თავი, იესო ქრისტე — იწყნარებს და იღებს ჩვენს, მისგან განსწავლულთა და მისი სხეულის ნაწილებად ქცეულთა გალობასა და ღიდებისმეტყველებას, როგორც მისდამი აღვლენილს. ამასვე ამბობს დავითის პირითაც ოცდამეერთე ფსალმუნში და ასევე, ესაიას მიერ რომ ამბობს: „მე მასზე დავამყარებ იმედს“ (ეს. 8: 17); ჩასწვდი, რომ ჩვეულებრივი ადამიანივით კი

* ძეგლქართულად ტექსტი იხ. გვ. 199.

არ ამყარებს იმედს, არამედ, როგორც ღმერთმა ღმერთისა ზედ-მიწევნით იცის, რომ ყოველივე მისი მამისაა, და მამისა — მისია. ხოლო ესაიას პირით ამასაც ამბობს: „აი, მე და ყრმები, რომლებიც მომცა მე ღმერთმა“ (ესაია 8: 18), რადგანაც იგი, ვინც ზემოთ ძმებს გვიწოდებდა, ახლა შვილებად გვასახელებს. და მამისაგან თავისთვის მიცემულებს გვიწოდებს თავისი ხორციელი ბუნების გამო. როგორც დავითი (ფსალმუნში) მამის მხრიდან ძეს მიმართავს: „ითხოვე ჩემგან და მოგცემ შენ წარმართებს“ (ფსალ. 2: 8), რადგანაც ღვთის მიერ ნამდვილად მისები და მამისები ვართ, რადგანაც ყოველივე მამისა — მისია, ხოლო ადამიანურად ითხოვს და იღებს კიდევ ჩვენს მკვიდრობას.

და რაკი შვილები სისხლისა და ხორცის მოზიარენი არიან, თავადაც ეზიარა მათ, რათა სიკვდილით განექარებინა ის, ვისაც აქვს ხელმწიფება სიკვდილისა, ანუ ეშმაკი (2: 14).

განმარტება: ამას გულისხმობს, რომ მოჩვენებითად კი არ განკაცდა, როგორც ეს მწვალებლებს ჰგონიათ, არამედ ყრმის ჩვილობას ეზიარა — სისხლისა და ხორცის მიღებით. რადგანაც ყველანაირად ჩვენი მსგავსი გახდა — გარდა ცოდვისა. რომ ამითაც შვილებისადმი სიყვარული დაენახვებინა, რადგანაც მან ყოველივეში გამოსცადა ჩვენი მსგავსება; რათა იმ მამასავით, ხორციელი შვილები რომ შობა, იმავე მამის სიყვარულით მოგვმართოს ჩვენ, ვინც მისგან წმინდა ემბაზის საბანელში ვიშვით და ამბობდეს: „აი, მე და ყრმები“; რადგანაც სიხარულით საესეა სიტყვები, რასაც ადამიანი საამო სანახაობის ხილვისას აღმოთქვამს და ამბობს: „ეს ისაა, რაც მე მინდოდა!“ ღვთის ამგვარი მოწყალების მიზეზი კი ის იყო, რომ განკაცებულიყო, რათა თავისი ხორციელი სიკვდილით სიკვდილის შემომყვანი ეშმაკი გაენადგურებინა.

აი, ყოვლად ბრძენი სიბრძნე ღვთის ბუნებითი სიბრძნისა, იგი მისივე იარაღით — იგულისხმება სიკვდილი — კლავს სიკვდილის შემომყვან ეშმაკს.

კირილესი: რადგანაც ჩვენ, ვინც მაღლისმიერად მამა ღმერთის შვილობას ვეღირსეთ, მშვინვიერი (არა უკვდავი, არამედ

მიწიერი სულისმიერი) ზორციტ და სისხლით ვიყავით შემოსილები, ამიტომ ღვთის ბუნებით მხოლოდშობილმა ძემ და ღვთის სიტყვამ ჩვენი მსგავსი ზორცი მიიღო; არა სხვანაირი ზორცი, არამედ, ეს, ჩვენი დამდაბლებული ზორცი, რათა ცოდვის გარდა ყველაფერით ჩვენი მსგავსი ყოფილიყო.

იკუმენისი: თუკი მხოლოდ ღმერთს აქვს ბატონობა სიცოცხლესა და სიკვდილზე, მაშ რაღად ამბობს ეშმაკზე, რომ „სიკვდილზე ბატონობდაო?“; ცხადია, რომ სიკვდილის ბატონად იგი ცოდვას ასახელებს, რომელიც სხვა ადგილას იხსენიება როგორც საწერტელი (საჩხვლეტი) სიკვდილისა. და რადგანაც ცოდვის შემობტანი ეშმაკია და ცოდვის გასაძევებლად და საბოლოოდ დასამარცხლებლად ღმერთმა სიკვდილი განაწესა, ამიტომ ცოდვის შემომყვანად ეშმაკს ასახელებს, რადგანაც სიკვდილი სამყაროში ცოდვის მიერ შემოვიდა.

და გაათავისუფლეს ისინი, ვისაც სიკვდილის შიშით მთელი სიცოცხლის მანძილზე მონობის უღელი ედგა (2: 15).

განმარტება: ეს სიტყვები ამას ნიშნავს: თუკი იყო ვინმე, ვინც გონიერებით გამოირჩეოდა, ქრისტეს მოსვლამდე არც ერთ იმათგანს არ ასვენებდა ყოველდღიური შიში სიკვდილის მოლოდინის წინაშე. არამედ თვითნათი ცხოვრების ყოველ დღეს შიშის ძრწოლაში ატარებდნენ, რაც სიკვდილამდე სიკვდილის ტოლფასია. რადგანაც ისე ძრწოდნენ მის მოლოდინში, როგორც მოვალე მეგალის მოლოდინში. რაკილა შევიწროება და რბევა მონობად იწოდება, გამოდის, რომ მონობისაგან გვიხსნა ქრისტემ. რადგანაც აღდგომისა და მარადიული ცხოვრების იმედი სიკვდილს ძილად მოგვაჩნევიანებს და ვიცით ის ძალა, რომელიც ძველებურად მართლებს ცოდვილებთან ერთად ველარ გაიტაცებს ჯოჯოხეთში. არამედ, თუკი აქ სიწმინდით და კრძალვით ვიცხოვრებთ, იქ მარადიულ შვებაში ვიქნებით და დავისვენებთ. ხოლო ცოდვილები ახლაც იტანჯებიან და აღსასრულამდე ზურგს არ აქცევენ ცოდვას. ეს ღვთის მართლმსაჯულებაა. აქედანვე კრძალვით უნდა ვიქცეოდეთ. მაგრამ, თუკი ფხიზლად არ ვიქნებით, მაშინ უკვე უსამართლოდ კი არ დავი-

ტანჯებით, არამედ მართლმსაჯულებით დავისჯებით.

რადგანაც ანგელოზებს კი არ ეწევა, არამედ - აბრაამის მოდგმას (2: 16).

განმარტება: ეს განსაკუთრებით ამას გულისხმობს: ანგელოზებს კი არ დაეწევა, არამედ აბრაამის შთამომავლობას დაეწევა; ეს იმას ნიშნავს, რომ ანგელოზის კი არაა, ადამიანის ბუნების მოზიარე იქნება და მათი მოდგმიდან განხორციელდება. და მოციქულმა რომ „დაწევა“ თქვა „მიღების“ ნაცვლად, ეს ნუ გიკვირს, რადგანაც ჩვენ, ადამიანები, ბოროტი საქმეების მიღევნებით გავექცით ღმერთს. ქრისტე კი ჩვენ მოგვდევდა და რადგანაც მოგვდევდა, დაგვეწია. და ეს დაწევა იმას ნიშნავდა, რომ ის ხორცი, რომლითაც თავისთან შეგვაერთა (რომელიც თავად შეისხა), იუდას შთამომავლობიდან იყო, აბრაამის ძირიდან.

ამიტომ ყოველნაირად უნდა დამსგავსებოდა ძმებს, რათა მოწყალე და სარწმუნო მღვდელმთავარი ყოფილიყო მათთვის ღვთის მიმართ, ხალხის ცოდვების საღვინებლად (განსაკუთრებლად) (2: 17).

განმარტება: რადგანაც დაგვეწია ჩვენ, მისგან გაქცეულებს და ჩვენი სიყვარულით ჩახუტება მოისურვა, ამიტომაც საჭირო იყო, ყველანაირად ჩვენ დაგვემსგავსებოდა, რათა ჩვენთვის „ძმები“ ეწოდებინა, თავისი სახიერების მთელი სისრულით, რაც სწორედ იმას გულისხმობდა, რომ ყოველმხრივ დაგვემსგავსებოდა: შობითა და აღზრდით, ჭამითა და სმით, ძილითა და სიკვდილით, დასაფლავებითა და აღდგომით. ეს ყოველივე იმისთვის მოიმოქმედა, რომ წყალობა გამოეჩინა ჩვენზე და დაცემისაგან აღვედგინეთ. საბოლოოდ კი, ყველაფერი იმით აღასრულა, რომ სარწმუნო და ჭეშმარიტი მღვდელმობღვარი გახდა. ხოლო ჭეშმარიტი მღვდელმობღვრის საქმე ისაა, რომ მათ, ვისზედაც მღვდელმთავრობს, ცოდვებისაგან განწმენდს იმ შემთხვევაში, თუკი წმინდა და უბიწო მისი მსხვერპლშემწირველობა, ერის განსაწმენდელად რომ შესწირავს. ამიტომაც შეისხა ხორცი ჩვენმა მეუფემ, რომ უბიწო მსხვერპლად და ცოდვების

მისატყვებლად შესწიროს ის მამას, და ამავე ხორცით მოგვანიჭა წყალობა და ცოდვათაგან გამოხსნა. მისი მღვდელმობღვრობა კი ღვთისადმი იყო. ეს იმას ნიშნავს, რომ იგი მიწიერი მებათედის* და პირველი ნაყოფის შემკრებ მღვდელმობღვრად კი არ ქცეულა, არამედ, რაკილა ნახა ჩვენი ბრძოლა ღვთის წინააღმდეგ, ამიტომ გახდა ჩვენი მღვდელმობღვარი, რომ ღმერთამდე მიგვიყვანოს და მასთან შეგვარიგოს. ამიტომაც მოციქული მის მღვდელმობღვრობას უწოდებს „ღვთის მიმართ“ მღვდელმობღვრობას, რადგანაც ყველაფერი იმ მიზნით აიღო თავის თავზე, რომ შეიწყალოს დაცემულები და ამქვეყნიური დავრდომილობისგან გაათავისუფლოს.

ვინაიდან, როგორც თვითონ ევნო და გამოიცადა, ასევე განსაცდელში მყოფთა შეწევნაც შეუძლია (2: 18).

განმარტება: მდაბალია ეს სიტყვა: „რომლითა ივნო“, თუმცა დამდაბლების იმ საზღვარს არ სცდება, სადამდეც ჩვენი მაცხოვარი დამდაბლდა. ამასთანავე, მსმენელის ჩვილობასაც (ნაკლებ მომზადებულობას) შეუსაბამებს თავის სიტყვას, რომლის მნიშვნელობაც ასეთია: ვინც ჩვენი მდაბალი ხორცის შესხმა არ იუკადრისა, მასში (ამ ხორცში) ყოფნისას გამოიცადა და დაამარცხა გამომცდელი, იტანჯა და ტანჯვა გაანადგურა, იგივე (ქრისტე) დახმარების გარეშე არ მიატოვებს მათ, ვისთვისაც იტანჯა და ვინც მისთვის იტანჯებოდა. რადგანაც არა როგორც ღმერთმა, არამედ, როგორც კაცმა გამოცდილებით იცის ჩვენგან უსუსურება ხორცისა, რომელიც მან შეიმოსა. ხოლო „მას შეუძლია“ ნიშნავს, რომ იგი მზადაა, დაეხმაროს ყველას, ვინც მისი სახელისათვის გასაჭირს მოითმენს.

ამიტომ, წმინდა ძმებო, ზეცაში მიწვეულთა თანაზიარნო, შეიმეცნეთ ჩვენი რწმენის მღვდელმობღვარი იესო ქრისტე (3: 1).

განმარტება: მოციქულის ეს სიტყვები მათ მიმართ ამას ნიშნავს: თუ ჩემი ძმები ხართ, მათ, ვინც „წმინდად“ წოდებასა და ზეცის თანაზიარობას იმსახურებთ, მიწიერი მოიძულეთ და ზეციურზე იზრუნეთ. მომავლისკენ მიმართეთ ძალისხმევა და

* შესაწირი ძველი აღთქმის რჯულის მიხედვით.

აქაურობას ერთი სიტყვის ღირსადაც ნუ მიიჩნევთ. და ამის მაგალითად აჩვენებს ზეცაში ჩვენი მიმპატიჟებელი მეუფის დამდაბლებას, რომლის შესახებაც ახლა ასეთი მდაბალი სიტყვებით ლაპარაკობს. როდესაც მის განგებულებას აღწერს, სულაც არ ერიდება მისი ყოველმხრივი დამდაბლების აღწერას; „მოციქულს“ უწოდებს, რადგანაც მამის გამოგზავნილია, ხოლო რაკი ადამიანად მოვიდა, ჩვენი ცოდვების გასაქრობად მოვლენილ მღვდელმთავრად იქცა, რათა ჩვენ მისდამი რწმენით გაგვამართლოს, როგორც თავისი ერის საცხონებლად მოვლინებულმა, ვინც ჩვენგან მიღებულ ზორცს სულიწმინდის საცხებელი სცხო.

ლუკას სახარება (1: 24-56) თეოფილაქტე ბულგარელის განმარტება*

სახარება: იმ დღეების შემდეგ დაორსულდა ელისაბედი, მისი ცოლი; ხუთი თვე იმალებოდა და ამბობდა: ასე მიყო უფალმა ამ დღეებში, როცა მომხდდა, რათა მომავლონ ხალხში შერცხვენა (1: 24-25).

განმარტება: ელისაბედი, როგორც წესიერსა და მოკრძალებულს შეეფერება, მანამდე მალავდა თავის ორსულობას, ვიდრე მარიამიც არ დაორსულდა. მას შემდეგ, რაც მარიამიც ორსულად შეიქნა, ხოლო თავის მუცელში მყოფი ჩვილი ამოძრავდა, ელისაბედს გამბედაობა შეემატა, რადგან ისეთი შვილის დედა გახდებოდა, ვინც ჯერ კიდევ დაბადებამდე წინასწარმეტყველების მადლითა და პატივით იქნა დააჯილდოებული.

სახარება: მეექვსე თვეს ღმერთის მიერ მოვლინებულ იქნა გაბრიელ ანგელოზი გალილეის ქალაქში, რომელსაც ეწოდება ნაზარეთი, ქალწულთან, რომელიც დანიშნული იყო კაცზე, და სახელი მისი - იოსები, დავითის მოდგმისა, ხოლო სახელი ქალწულისა - მარიამი. შევიდა ანგელოზი მასთან და უთხრა: გიზაროდეს მადლით მოსილო, უფალი შენთანაა; კურთხეული ხარ დედათა შორის. ხოლო ის შეძრწუნდა მის სიტყვაზე და ჩაფიქრდა: ნეტა რას უნდა ნიშნავდეს ეს მოკითხვაო? ანგელოზმა უთხრა მას: ნუ გეშინია, მარიამ, რადგანაც ჰპოვე მადლი ღმერთის წინაშე (1: 26-30).

განმარტება: მეექვსე თვე იოანეს ჩასახვიდან იგულისხმება, ხოლო „დავითის სახლიდან გამოსულ კაცზე იყო ქალწული მითხოვილი“ იმისთვის ამბობს, რათა აჩვენოს, რომ მარიამიც დავითის შთამომავალი იყო, რადგან რჯულის მიხედვით, ორივე ერთი ტომიდან უნდა ყოფილიყო გამოსული (რიცხვ. 36: 6-9). სამოთხიდან გამოდევნისას უფალმა ევას უთხრა, რომ მწუხარებითა და ტკივილით შობდა იგი შვილებს (შესაქ. 3: 17). ანგე-

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 205.

ლოზისაგან ქალწულისადმი მირთმეული ხარება — გიხაროდეს მიმადლებულო! — კი სწორედ ამ მწუხარებას გააუქმებს, რადგან ევა დაიწყევლა, ხოლო მარიამს კურთხევა ეხარა. ოღონდ მარიამი თან იმის ფიქრშია, თუ რას უნდა ნიშნავდესო ეს მოკითხვა: იქნებ რამე უწესოს გულისხმობს? თუ პირიქით, საღვთო მოკითხვაა, რაკი ღმერთი ახსენა და უთხრა: უფალი შენთანააო? ამიტომ (მთავარანგელოზი მარიამს) ჯერ გონებას დაუმშვიდებს და შიშს გაუქარწყლებს, რათა დაწყნარებულმა მიიღოს საღვთო ხარება, თორემ ასე აღელვებული იმასაც კი ვერ შეძლებდა, რომ ნათქვამი მთელი ყურადღებით მოესმინა.

ადრე უკვე ახსენა მიმადლებულობა, ახლა კი განუმარტავს და ეუბნება: მაღლი მოიხვეჭე ღვთის წინაშე, — სწორედ ესაა მიმადლებულობა, მაღლის მოპოვება ანუ ღმერთის გულის მოგება; თუმცა ეს ასეა ყველასთვის, მაგრამ ის, რაც ამის შემდეგ ითქვა, ეს უკვე სხვას აღარავის ეხება.

სახარება: აჰა, მუცლად-იღებ და შობ ძეს, და უწოდებ სახელად იესოს. დიდი იქნება იგი და უზენაესის ძედ იწოდება, და მისცემს ღმერთი მამამისის, დავითის, ტახტს. საუკუნოდ იმეფებს იაკობის სახლზე და არ იქნება დასასრული მისი მეფობისა (1: 31-33).

განმარტება: ასაღელვებელი სწორედ ის იყო ამ ნათქვამში, რომ ასეთი რამის ღირსი აქამდე არავინ გამხდარა; ხოლო ჩასახვა იმისთვის ახსენა, რათა ცხადად გამოჩნდეს, რომ ნამდვილად ქალწულის საშოში მოხდა უფლის არსებითი განხორციელება.

მართებული იყო მისთვის იესოს დარქმევა, რადგან ის ჩვენი მოდგმის გადასარჩენად მოვიდა; „იესო“ მხსნელს ნიშნავს, ხოლო ბერძნულად „იან“ ნიშნავს ხსნას.

სახარება: დიდი იქნება იგი და უზენაესის ძედ იწოდება (1: 32).

განმარტება: დიდი იყო იოანეც, მაგრამ არა ძე მაღლისა, ხოლო მაცხოვარი დიდად იწოდება და ამავე ღვთის, იგი არის ძე მაღლის, რადგან ასწავლიდა და მოძღვრავდა, როგორც ძალაუფლების მქონე და ამავე ღვთის, სასწაულების აღმსრულებელი.

ძე მადლისა ეწოდება ხილულ კაცს, რადგან ერთი პირი იყო ის, ვინც იყო ძე უზენაესისა და ძე ქალწულისა. სიტყვა იყო უზენაესის ძე ჯერ კიდევ დრო-ჟამის არსებობამდე, მაგრამ ეს სახელი არ ერქვა; ხოლო როცა განხორციელდა და სხეულით გამოჩნდა, მას შემდეგ ეწოდა უზენაესის ძე და საკვირველთმოქმედი.

როდესაც დავითის ტახტის შესახებ გაიგონებ, რაიმე გრძნობადზე კი ნუ იფიქრებ, არამედ საღმრთო მოიაზრე, რადგან სწორედ საღმრთო ქადაგებით იქცა იესო ყველა წარმართი ხალხის მეფედ. იაკობის შთამომავლებად კი როგორც ებრაელი, ისე სხვა მორწმუნე ერები იგულისხმე, რადგან ესენი არიან სწორედ იაკობი და ისრაელი (შესაქ. 32: 28-30).

რატომ იწოდება იესო დავითის ტახტზე მჯდომარედ? დავითი ძმებს შორის ყველაზე უმცროსი იყო (ფსალ. 151: 1), უფალიც, ყველასაგან შეურაცხყოფილი და დამდაბლებული იყო — როგორც მჭამელი, ღვინის მსმელი და ღურგლის ვაჟი (მათე 11: 19 ; 13: 55; მარკ. 6: 3); ისე რომ, თვით მისმა ძმებმაც კი არ ირწმუნეს მისიო. ქველმოქმედი დავითი იმათგან იდევნებოდა, ვისაც სიკეთეს უკეთებდა (1 მეფ. 18: 24), ხოლო სასწაულთმოქმედ უფალს აგინებდნენ და ჩასაქოლად წირავდნენ (იოან. 10: 31); დავითმა სიმშვიდით გაიმარჯვა და მეფობა მიიღო, უფალმა კი სიმშვიდით იტვირთა ჯვარი და მეუფე გახდა.

ახლა ხედე, თუ რატომაა ნათქვამი, რომ დავითის საყდარზე დაჯდომ? როგორც დავითმა მოიპოვა გრძნობადი ქვეყნის მეფობა, ისე უფალმა მიიღო სულიერი მეფობა, რომელსაც არ ექნება დასასრული, რადგან ქრისტეს მეუფება ღვთის შემეცნებაა და ქრისტიანობა, ჩვენ კი თვით დევნილობაშიც ქრისტეს მადლით ვიქნებით გაბრწყინებულნი.

სახარება: ხოლო მარიამმა უთხრა ანგელოზს: როგორ იქნება ეგ, მამაკაცი რომ არ ვიცი?

განმარტება: ურწმუნოების გამო კი არ ჰკითხა ქალწულმა გაბრიელს, ეს როგორ იქნებაო, არამედ როგორც ბრძენმა და გულისხმიერმა, რადგან ამგვარი რამ არც მანამდე მომხდარა და არც მას შემდეგ. ამიტომაც პატიობს მას ანგელოზი და

ზაქარიასავით კი არ დასჯის, არამედ პირიქით, ყველაფერს განუმარტავს ამ ჩასახვის შესახებ. ზაქარიას კი ბევრი მაგალითი ჰქონდა, ამიტომაც სამართლიანად დაისაჯა.

„სულიწმინდა გადმოვა შენზე“ (1: 35) ეუბნება ანგელოზი მარიამს, და შენს საშოს ნაყოფიერებისთვის მოამზადებს და თავისი თანაარსი სიტყვის სხეულს გაამზადებს მასში. ძალი მაღლის, - უზენაესი ძალა კი არის ძე ღვთისა, ქრისტე (1 კორ. 1: 24); ხოლო უზენაესის ძალა დაგფარავსო, ნიშნავს რომ მთლიანად გადაგეფარება, როგორც ფრინველი ყოველმხრივ იფარავს ფრთებით თავის ბარტყებს, ასევე ღვთის ძალა მოგიცავსო შენ სრულად, სწორედ ამას ნიშნავს: „ძალი მაღლისა დაგფარავს“.

შეიძლება ვინმემ ეს სხვაგვარადაც გაიგოს: როგორც მხატვარი ჯერ მონიშნავს და მერე საღებავებით მთლიანად დახატავს გამოსახულებას, ასევე უფალმა, რომელმაც თავადვე შეიქმნა საკუთარი ადამიანური სხეული და გარეგნობა, თავდაპირველად ქალწულის საშოში მონიშნა ის, შემდეგ ქალწულის სისხლით გამოზარდა მისი სხეული და მხოლოდ შემდეგ თანდათანობით მისცა მას სრულყოფილი სახე. თუმცა ეს საეჭვოა. ერთნი ფიქრობენ, რომ როგორც კი დაფარა უფალმა ქალწულის საშო, მაშინვე სრულყოფილად განხორციელდაო მასში ჩვილი, სხვები კი ამას არ იზიარებენ, რადგან, ნახე, რას ამბობს: „ამიტომაც შობადიც წმინდად იწოდება“ (1: 35), ეს ნიშნავს, რომ ნელ-ნელა ვითარდებოდა და არა უცებ, ერთბაშად. ამით მოჩანს, რომ დამარცხდა ნესტორი, რომელიც ამბობდა, მარიამის საშოში კი არ განხორციელდაო ღმერთის ძე, არამედ მარიამისგან შობილ უბრალო ადამიანს ჩაუსახლდაო ღმერთი. დაე გაიგონოს, რომ სწორედ მარიამის საშოდან დაბადებული იყო ღმერთის ძე; მარიამში ჩასახული ვინმე სხვა კი არ იყო და ძე ღვთისა — სხვა, არამედ ერთი და იგივე იყო ქალწული ღედისა და ღმერთი მამის ვაჟი. შენ კი ნახე, თუ როგორ გამოვლინდა წმინდა სამების საიდუმლო: სულიწმინდა, ძალა — ძე და უზენაესი — მამა.

სახარება: და აჰა, ელისაბედი, შენი ნათესავი, მასაც ძე ჩაესახა მოხუცებულობაში (ლუკა 1: 36).

განმარტება: შეიძლება ვინმეს გაუკვირდეს კიდევ, როგორ იყო ქალწული მარიამი ელისაბედის ნათესავი, რადგან მარიამი იუდას ტომისაგან იყო, ელისაბედი კი აარონისაგან. რჯული კი მხოლოდ ერთი და იგივე ტომის წევრებს აძლევდა დანათესავების უფლებას. აქ უნდა ვთქვათ, რომ ტყვეობის დროიდან მოხდა ტომების შერევა. ამას კი აჯობებს გავიხსენოთ, რომ აარონმა ცოლად მოიყვანა ელისაბედი, ამინადაბის ასული, რომელიც იუდას ტომიდან იყო (გამოსვლ. 6: 23); ხედავ, რომ თავიდანვე, ჯერ კიდევ აარონის დროიდან ყოფილა ღვთისმშობელი ელისაბედის ახლობელი? რადგან აარონის ცოლი იუდას ტომის შთამომავალი იყო, რომელსაც ეკუთვნოდა ღვთისმშობელიც, ხოლო ელისაბედი აარონის ქალიშვილთაგანია და ამით ნამდვილად ღვთისმშობლის ნათესავი გამოდის ელისაბედი. ასევე, ნათესაობის მემკვიდრეობაც დაინახე: აარონის ცოლი ელისაბედი და ზაქარიას ცოლი — ელისაბედი, როგორც მისი შთამომავალი. ახლა კი ვნახოთ, რას ამბობს ქალწული.

სახარება: „აჰა მხევალი უფლისა, მეყოს მე სიტყვისამებრ შენისა“ (1: 38).

განმარტება: მე დაფა ვარ მხატვრის დასაწერი. დაე დაწეროს, რისი დაწერაც სურს, და უფალმა აღასრულოს თავისი ნება. ასე რომ, ღვთისმშობლის ნათქვამი — „ეს როგორ იქნება?“ — ურწმუნოებით კი არ იყო, არამედ იმის გამორკვევის ძლიერი სურვილით, თუ რანაირად მოხდებოდა ეს ჩასახვა. ასე რომ არ ყოფილიყო, არც იმას იტყოდა, „მე უფლის მხევალი ვარ, როგორც შენ იტყვი, ისე იყოსო“.

ესეც უნდა ვიცოდეთ, რომ „გაბრიელი“ ითარგმნება როგორც ღმერთი-კაცი, „მარიამი“, ნიშნავს დედოფალს, ხოლო „ნაზარეთი“ — შესამოსელს. როდესაც ღმერთმა განკაცება ინება, მოივლინა გაბრიელი, რომელიც ასე ითარგმანება — კაცი-ღმერთი. მის მიერ ღვთისმშობლის მოკითხვა კი წმინდა ადგილას, ნაზარეთში მოხდა, რადგან სადაც უფალია, იქ არაფერია უწმინდური.

სახარება: „აღმა მარიამი იმ დღეებში და წავიდა სწრაფად

მთიან მხარეში, იუდას ქალაქში და შევიდა ზაქარიას სახლში და მოიკითხა ელისაბედი. როგორც კი გაიგონა ელისაბედმა მარიამის მოკითხვა, შეიძრა ყრმა მის მუცელში და ელისაბედი აივსო სულიწმინდით და შეღაღადა დიდი ხმით და თქვა: „კურთხეული ხარ შენ ღედათა შორის და კურთხეულია შენი მუცლის ნაყოფი“ (1: 39-42).

განმარტება: როდესაც ქალწულმა მოისმინა ანგელოზისაგან, რომ ელისაბედი ფეხმძიმედ იყო, გახარებული გაემართა მისკენ. მას სურდა, დარწმუნებულიყო იმის სინამდვილეში, რაც ანგელოზმა ელისაბედის შესახებ ახარა, რათა არც იმაში შეჰპარვოდა ეჭვი, რაც თავის შესახებ მოისმინა, რადგან ემინოდა, არ შემცდარიყო; ამას ურწმუნოების გამო კი არ აკეთებდა, არამედ იმისთვის, რომ უფრო მეტი გაეგო ამ ამბის შესახებ. ზაქარია მთიან მხარეში ცხოვრობდა და ამიტომ მარიამიც იქით გაემართა.

იოანე, როგორც სხვებზე მეტი მაღლის მიმდებელი, დედის მუცელში შეიძრა, რისთვისაც „წინასწარმეტყველებზე მეტად“ იწოდება. სხვა წინასწარმეტყველები მხოლოდ დაბადების შემდეგ წინასწარმეტყველებდნენ, ხოლო იოანემ კი დედის მუცელშივე მიიღო ეს მაღლი. ნახე, რას ამბობს: „ქალწულმა მოიკითხო ელისაბედი“, ანუ მიმართა მას. ეს ხმა კი მასში განხორციელებული ღმერთის ხმა იყო, ამიტომაც მან წინამორბედიც (იოანე) აავსო მაღლით და დედის საშოშივე წინასწარმეტყველად გამოაჩინა; ამდენად, ელისაბედის მიერ მარიამის მიმართ ნათქვამი წინასწარმეტყველება მისი კი არაა, მისი ჩვილის ნათქვამი იყო და ელისაბედის ბაგეები მხოლოდ სამსახურს უწევდა მას; ისევე, როგორც მარიამის პირი ემსახურებოდა მასში მყოფ ძე ღვთისას. ელისაბედი მაშინ აივსო სულიწმინდის მაღლით, როდესაც ჩვილი იძრა მის მუცელში. ჩვილი რომ არ შეძრულიყო, ვერც ელისაბედი იწინასწარმეტყველებდა. როგორც ამბობენ, წინასწარმეტყველები ჯერ გაოცდებოდნენ ხოლმე, შემდეგ სულით განათლდებოდნენ და შემდეგ იწყებდნენ წინასწარმეტყველებას. ასევე იოანეც, ჯერ გაოცდა და სიხარულით შეერთა, შემდეგ

კი, სულით განათლებულმა, დედის პირით დაიწყო წინასწარმეტყველება და თქვა: „კურთხეული ხარ შენ დედათა შორის!“. ამის მერე კი — რაკი ბევრჯერ ყოფილა, რომ წმინდა დედას უწმინდური შვილი უშვია, როგორც, მაგალითად, რებეკამ შვა ესაი — ამბობს: „ასევე კურთხეულიაო შენი მუცლის ნაყოფი!“.

ეს ნიშნავს, ღმერთთაო შენი მუცლის ნაყოფი, რადგან ღმერთთა კურთხეული, როგორც დავითი ამბობს: „კურთხეულია მომავალი“ (ფსალ. 117: 26). წმინდა წერილში ჩვეულებრივ ასეა, რომ „და“ ზოგჯერ „რამეთუ“-ს ნაცვლად იხმარება. მაგალითად, „და ამოა არს ცხოვრება კაცისა“, ამის ნაცვლად „რამეთუ ამოა არს ცხოვრება კაცისა“ (ფსალ. 59: 13; 107: 13); და კიდევ: „შენ განრისხდი, და ჩვენ ვცოდეთ“ (ესაია 64: 5), ამის ნაცვლად: „რამეთუ ჩვენ ვცოდეთ“.

უფალი იმიტომ იწოდა მარიამ ღვთისმშობელის მუცლის ნაყოფად, რომ ეს ორსულობა უმაჰაკაცოდ მოხდა. სხვა ბავშვები მამებისგან არიან, ხოლო ქრისტე მხოლოდ ღვთისმშობლისაა, რადგან მარტო მისმა მუცელმა გამოიღო იგი ნაყოფად.

სახარება: „და საიდან მერგო ეს მე, რომ უფლის დედა მოვიდა ჩემთან? რადგან, აჰა, როგორც კი შენი მოკითხვის ხმა ესმა ჩემს ყურს, ყრმა სიხარულით შეიძრა ჩემს მუცელში და ნეტარია, ვინც ირწმუნა, რადგან აღსრულდება უფლის ნათქვამი მის მიმართ“ (1: 43-45).

განმარტება: როგორც იოანე მოკრძალების გამო აჩერებდა მასთან მოსანათლად მოსულ იესოს და ეუბნებოდა, „ღირსი არა ვარო“, ასევე ახლაც დედამისის პირით ამბობს: „ვინ გამხდა მე იმის ღირსი, რომ ჩემთან ჩემი უფლის დედა მოვიდა?“; შობამდე დედა უწოდა მას, ვინც ორსულად არის უფალზე, რადგან სხვა ქალის დედად წოდება შვილის გაჩენამდე იმის გამო არ შეიძლება, რომ შესაძლოა ნაყოფი მოიშალოს. ქალწულს კი ასეთი რამ არ დაემართებოდა. შობამდე დედა ხარ შენ, ჰოი მარიამ, და დედათა შორის სანატრელი, რადგან ირწმუნე, რომ უფლის ნათქვამი უეჭველად შესრულდებოდა.

სახარება: „და თქვა მარიამმა: აღიღებს ჩემი სული უფალს,

და გაიხარა ჩემმა სულმა ღვთის, ჩემი მაცხოვრის მიმართ, რადგან მოხედა თავისი მხევლის სიმდაბლეს, რადგან, აჰა, ამიერიდან ნეტარად ჩამთვლის მე ყოველი მოღვმა, ვინაიდან დიდი საქმე მიყო ძლიერმა და წმინდაა მისი სახელი და მისი წყალობა მის მოშიშებზეა მოღვმიდან მოღვმამდე“ (1: 46-50).

განმარტება: საღვთო ხარებაში სრულიად დარწმუნებული ქალწული ღმერთს აღიღებს და საკუთარ თავს კი არ მიაწერს ამ საოცრებას, არამედ, უფალს, რადგან მე კი არ ავმალდიო ზეცამდე, არამედ მან თავად მოხედაო თავისი მხევლის სიმდაბლეს; მე კი არ მოვიძიეო იგი, არამედ მან თავად შემიწყალო და ამიერიდან არა მხოლოდ ელისაბედი, არამედ ყოველი მოღვმა და ყველა მორწმუნე შენატრის ჩემს ხედრს. რისთვის? ჩემი სათნოებებისთვის კი არა, იმისთვის, რომ დიდებული რამ ქმნა უფალმა ჩემთვისო.

ძლიერს უწოდებს უფალს, რომ არავინ დაეჭვდეს, რადგან ღმერთს ესეც შეუძლია და წმინდაა მისი სახელიო, ამბობს მარიამი, რაც იმას მოასწავებს, რომ ქალის საშოში ჩასახვით უზენაესი სიწმინდე კი არ შეირყვნა, არამედ ისეთივე სიწმინდედ დარჩა და მისი წყალობა მარტო ჩემზე კი არა, მის ყველა მოშიშს მიეცემა და მხოლოდ ყოვლად უღირსნი დარჩებიან მისგან შეუწყალებელნიო.

მოღვმიდან მოღვმამდე იქნება ღვთის წყალობაო რომ ამბობს, ამით აჩვენებს, რომ ახლანდელეზსაც შეიწყალებს და უსასრულო მომავალსაც, რადგან თუკი ამქვეყნად ას წილს მიიღებენ, მარადიულ ცხოვრებაში კიდევ უფრო მეტს (მათ. 19: 29).

დაუკვირდი, რომ მარიამმა ჯერ ასე თქვა: აღიღებს სული ჩემი უფალსო და შემდეგ, გაიხარა სულმა ჩემმა ღმერთის მიმართო. ვფიქრობ, ეს ასე განიმარტება: ღმერთს ის აღიღებს, ვინც ღვთისთვის სათნოდ ცხოვრობს. რაკი ქრისტიანის სახელს ატარებ, კი ნუ დაამცირებ მას უწმინდური ცხოვრებით, არამედ პირიქით, დიდი და ზეციური საქმეებით განაღვიდე. მაშინ შენი სულიც გაიხარებს და შენი ღვაწლით მოპოვებული სულიერი მაღლი აღორძინდება და გაიზრდება შენში და არ შემცირდება.

ესეც იცოდე, რომ წმინდა წერილი სულის ორ სახელს უბრალოდ, ერთნაირად ახსენებს, მაგრამ არსებითად განასხვავებს მათ: „მშვინვიერს“ უწოდებს ბუნებითი წესით მაცხოვრებელ კაცს, მჭამელს, მსმელს, მტრის მომძულეებელს, ერთი სიტყვით იმას, ვინც მარტო ბუნებით ცხოვრობს; ხოლო „სულიერს“ კი იმას უწოდებს, ვინც ბუნების კანონებით კი არა, უფრო ამაღლებული წესით ცხოვრობს და ადამიანურზე არასოდეს ფიქრობს. ეს სხვაობაა სულიერსა და მშვინვიერს შორის წმინდა წერილში (1 კორ. 2: 14-15; გალ. 6: 8). თუკი მკურნალებს (ექიმებს) სხვა აზრი აქვთ ამაზე, ისინი შესაძლოა ცდებოდნენ, ჩვენ კი წმინდა წერილს უნდა დავუჯეროთ.

სახარება: „*ქმნა ძლიერება თავისი მკლავით, გაფანტა ამჰარტავანნი თავიანთი გულის ზრახვებით. ტახტებიდან გადმოყარა ძლიერნი და აამაღლა თავმდაბალნი, მშვიერნი სიკეთით აავსო და მდიდარნი გაუშვა ხელცარიელნი; შეეწია ისრაელს, თავის მსახურს. გაიხსენა წყალობა, როგორც ეუბნებოდა ჩვენს მამებს, აბრაამს და მის მოდგმას საუკუნოდ*“ (1: 51-55).

განმარტება: „მკლავი“ მამისა არის ძე: რადგან ღმერთმა ბუნებაზე ძლევამოსილება სწორედ თავისი ძის მეშვეობით გამოაჩინა. რადგან ძის განხორციელებით ბუნება დაიძლია: ქალწული დედა გახდა, ღმერთი განკაცდა და ადამიანი განიღმრთო; ღმერთმა ამჰარტავანი ეშმაკები ადამიანთა სულებიდან გააძევა და მიმოფანტა: ზოგი უფსკრულებში, ზოგი ღორებში შეასახლა. შესაძლოა, ეს ებრაელთა შესახებაც გავიგოთ, რადგან ისინი ახლაც მთელ ქვეყანაზე არიან გაფანტულნი და ხეტიალობენ.

„ტახტებიდან გადმოყარა ძლიერნი“, ანუ ეშმაკები, რომლებიც ადამიანთა სულებზე ბატონობდნენ და მათში ნებივრობდნენ. უფალმა დაამხო თავიანთი სამოდღვრო ტახტებიდან გლაზაკთა შემაწუხებელი ფარისევლებიც და „აამაღლა თავმდაბალნი“, ანუ ცოდვისაგან დამდაბლებულები — წარმართები — და ღვთის შვილობის მაღლი მიანიჭა მათ. ასევე „მშვიერნი“ — წარმართებზე ვამბობ, რომელთაც არც წმინდა წერილი ჰქონდათ, არც მცნებები და არც რჯული, საღვთო წერილის სიკეთით

აავსო. ხოლო რჯულითა და მცნებებით მდიდარი ებრაელები, რომლებიც ყოველგვარი — ამქვეყნიური და ზეციური სიკეთისგან დაცარიელებულნი — იერუსალიმიდან განდევნა და მათ ახლაც არაფერი აქვთ, მიუხედავად იმისა, რომ ფიქრობენ, თითქოს ქონების პატრონები არიან.

„შეეწია ისრაელს, თავის მსახურს“. აქ ან იმ ებრაელებზეა საუბარი, რომელთაც ირწმუნეს და ამით აღსრულდა აბრაამისადმი მიცემული უფლის აღთქმა: „იკურთხევიან შენი შთამომავლობის წყალობით მსოფლიოს ყველა ხალხები“ (შესაქ. 22: 18). აქ ნამდვილ ისრაელზე ამბობს, რადგან ისრაელი ჰქვია ყველას, ვინც ღმერთს ხედავს; ამათ შეეწია ზეციურ სასუფეველში დამკვიდრებით.

სახარება: დარჩა მარიამი მასთან სამიოდე თვე და დაბრუნდა თავის სახლში (1: 56).

განმარტება: ელისაბედის მშობიარობა ახლოვდებოდა და ქალწული წავიდა თავის სახლში, რათა მორიდებოდა იქ შეკრებილი ხალხის სიმრავლეს, რადგან შეუფერებელი იყო მისი იქ დარჩენა ამ დროს. ქალწულის თავის სახლში წასვლა რომ სწორედ ელისაბედის მშობიარობის წინ მოხდა იქიდან ჩანს, რომ მარიამს ანგელოზი იოანეს ჩასახვიდან მეექვსე თვეს გამოეცხადა, ხოლო ელისაბედს ის სამ თვეს სტუმრობდა და აი, გამოვიდა კიდევ სულ ცხრა თვე.

ქადაგებანი

იაკობის პირველსახარება ხარებისათვის*

მღვდელთმოდვრებმა გადაწყვიტეს: „გავაკეთოთ კრეტ-საბმელი უფლის ტაძრისათვის“. ერთმა მათგანმა ბრძანა: „მოუწოდეთ დავითის ტომის უბიწო ქალწულებს“. მსახურებმა მოიძიეს და იპოვეს შვიდი ქალწული, მათ შორის — ყრმა მარიამი და მღვდელთმოდვარს მოახსენეს, რომ იგი უფლის უბიწო იყო. ამის შემდეგ მსახურებმა უფლის ტაძარში მოიყვანეს იგი. მღვდელთმოდვარმა ქალწულებს მიმართა: „წილი ყარეთ, რათა შევიტყოთ, ვის შეხვდება ძოწეული ამიატონი (სართავი)“. და ეს ნამდვილი მეწამული (წითელი) ძოწეული ერგო მარიამს, რომელმაც აიღო იგი, სახლში წაიღო და რთავდა. ამ დროს დადუმდა ზაქარია...

ერთ დღეს მარიამმა წყლის ჭურჭელი აიღო და წყლის მოსატანად წავიდა. ამ დროს მას ხმა ესმა: „გიხაროდეს მადლით მოსილო: უფალი შენთანაა; კურთხეული ხარ დედათა შორის“ (ლუკ. 1: 28). მიმოიხედა მარიამმა მარჯვნივ და მარცხნივ, უნდოდა შეეცყო, ვინ უხმობდა, მაგრამ ვერავინ იხილა და შეძრწუნებული სახლში შევიდა, ჭურჭელი დადგა და ტახტზე დაჯდა. და აი, უფლის ანგელოზი წარმოდგა მის წინაშე და მიმართა ქალწულს: „ნუ გეშინია, მარიამ, რადგანაც ჰპოვე მადლი ღვთის წინაშე. აჰა, დაორსულდები და შობ ძეს, და უწოდებ სახელად იესოს“ (ლუკ. 1: 30-31). ეს რომ მარიამს ესმა, გულში გაიფიქრა: „თუკი დავორსულდები ცოცხალი ღმერთის სიტყვით, როგორც ყოველი დედაკაცი, ისე ვშობ?“ უფლის ანგელოზმა უთხრა: „ისე არა, მარიამ, სული წმინდა გადმოვა შენზე, და უზენაესის ძალა მოგიჩრდილებს. ამიტომაც ღვთის ძედ იწოდება წმინდა შობილი“ (ლუკ. 1: 35). მაშინ თქვა მარიამმა: „აჰა, მხევალი უფლისა! მეყოს მე შენი სიტყვისამებრ! და განეშორა მას ანგელოზი (ლუკ. 1: 38)“.

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 217.

მარიამმა დართო მეწამული ძოწეული და მღვდელთმოძღვარს მიართვა, რომელმაც აკურთხა იგი და უთხრა: „განადი- და უფალმა შენი სახელი და კურთხეული ხარ შენ ადამიანთა მოღვაში“. გაიხარა მარიამმა და სახლში დაბრუნდა. შემდეგ თავის ნათესავ ელისაბედთან წავიდა; როცა მის კარზე დარეკა და ელისაბედმა მისი ხმა გაიგონა, დააგლო სართავი, კარისკენ გაიქცა, გაღებისთანავე აკურთხა ქალწული და უთხრა: „ვინ გამხადა იმის ღირსი, რომ ჩემთან მოვიდა ჩემი უფლის დედა? ვინაიდან, როგორც კი ჩემს ყურს მოსწვდა შენი მოკითხვის ხმა, სიხარულით შეიძრა ყრმა ჩემს მუცელში“ (ლუკ. 1: 41-43). ხოლო მარიამს დაავიწყდა საიდუმლო, რომელიც უფლის ანგელოზმა გაბრიელმა უთხრა, ზეცას შეხედა და თქვა: „უფალო ღმერთო, რა ღირსი ვარ მე, რომ ქვეყნის ყოველი მკვიდრი შემომნატროდეს?“ ის სამი თვე დარჩა თავის ნათესავ ელისაბედთან და მისი მუცელი დღითი დღე ივსებოდა; შეეშინდა მარიამს, სახლში დაბრუნდა და ისრაელის ძეთაგან თავს იფარავდა. ამ საიდუმლოს აღსრულებისას მარიამი თექვსმეტი წლის იყო.

როდესაც მას ფეხმძიმობის ექვსი თვე შეუსრულდა, სახლიდან შორს მყოფი იოსები შინ დაბრუნდა და ნახა იგი ფეხმძიმედ. შემოირტყა ხელები სახეზე, ზურგზე აკიდებული ტვირთი მიწაზე დააგლო, მწარედ ატირდა და თქვა: „რა პირით მივმართო ჩემი თვალები ჩემი უფლის მიმართ? ან რატომ ვლოცულობდი ამ ქალისათვის? ქალწული მოვიყვანე ჩემი უფლის ტაძრიდან და არ ვიცი, ვინ ქნა ეს; ან ვინ არის ის, ვინც მე „მომინადირა“. ჩემზე აღსრულდა საქმე ადამისა, რომლის ღვინების ღროს მოვიდა გველი, იპოვა მარტო მყოფი ევა და აცდუნა იგი. მეც იგივე საქმე შემემთხვა“.

ადგა იოსები, დაუძახა მარიამს და უთხრა: „მარიამ, შეყვარებულ ღვთისაო, რატომ გააკეთე ეს, რატომ დაიმდაბლე შენი სული წმინდათა წმინდაში აღზრდილმა და ანგელოზთაგან საზრდელის მიმღებელმა?“ ხოლო მარიამი მწარედ ტიროდა და ამბობდა: „უბრალო ვარ და არ ვიცი, ვინაა ჩემთან; ღმერთია მოწმე, რომ მე მამაკაცი არ ვიცი“.

ძალიან შეეშინდა იოსებს, დადუმდა და ფიქრობდა: „როგორ მოვიქცე? თუ არ დავფარავ მის ცოდვას, ვიქნები მოღალატე და უბრალო სისხლის დამღვრელი. რა გავაკეთო მისთვის? ჩუმად გავუშვებ ჩემგან“. დადამდა და აჰა, უფლის ანგელოზი გამოეცხადა მას და უთხრა: „იოსებ, დავითის ძეო, ნუ შიშობ მოიყვანო მარიამი, ცოლი შენი: რადგან ვინც მასში ჩასახულია, სულიწმინდისაგან არის. შობს ძეს და უწოდებ სახელად იესოს, რადგან ის იხსნის თავის ხალხს მათი ცოდვებისაგან“ (მათე 1: 20-21). გაიღვიძა იოსებმა და ადიდა უფალი ღმერთი, რომელმაც ასეთი მაღლი მისცა და ქალწულს იცავდა.

მოვიდა იოსებთან ანა მწიგნობარი და უთხრა მას: „რატომ არ ეჩვენე ჩვენს კრებულს?“ ხოლო მან უთხრა: „რადგან დავიღალე მგზავრობით და დავისვენე ერთი დღე“. და მიიხედა ანამ და იხილა მარიამი ფეხმძიმედ, სწრაფად წავიდა მღვდელთმოდღვართან და უთხრა: „ვისაც შენ ენდობოდი, დიდი ურჯულოება აღასრულა“. მღვდელთმოდღვარმა ჰკითხა: „რა მოხდა, რომელმაც ჩაიდინა ეს?“ ანამ უთხრა: „იოსებმა, რომელმაც ქალწული წაიყვანა, შეურაცხყო იგი, ჩუმად აღასრულა ქორწილი და ისრაელის ძეთ არ განუცხადა“. მღვდელთმოდღვარმა მიუგო: „ეს იოსებმა ჩაიდინა?“ ანამ უპასუხა: „გაგზავნე მსახურნი და ფეხმძიმე ქალწულს იპოვით“. წავიდნენ მსახურები და ქალწული ისეთ მდგომარეობაში დახვდათ, როგორც ანამ აღწერა. მარიამი და იოსები განსასჯელად წაიყვანეს. მღვდელთმოდღვარმა იკითხა: „ეს რა გააკეთე მარიამ? რისთვის დაიმდაბლე სული და დაივიწყე უფალი ღმერთი? შენ, რომელიც წმიდა წმიდათაში იზრდებოდი, საზრდელს ანგელოზებისგან იღებდი, მათი გალობა გესმოდა და მათ წინაშე მიმოხვიდოდი? რატომ ჰქენი ეს უშვერი საქმე?“ ხოლო მარიამი მწარედ ტიროდა და ამბობდა: „ცოცხალია უფალი ღმერთი ჩემი, წმინდა ვარ მე მის წინაშე და მამაკაცი არ ვიცი“. შემდეგ იოსებს მიმართა მღვდელთმოდღვარმა: „ეს საქმე რატომ გააკეთე?“ მან კი უპასუხა: „ცოცხალია უფალი და ცოცხალია მისი სული, რამეთუ მე უბრალო ვარ ამ საქმისგან“. უთხრა მას: „ტყუილს ნუ იტყვი, სიმართლე გვითხარი;

ჩუმად იქორწინე და არ გამოუცხადე ისრაელის ძეთ, არ დაიმდაბლე თავი ღვთის მტკიცე ხელის ქვეშ, რათა კურთხეული ყოფილიყო შენი მოდგმა“. ხოლო იოსები დუმდა.

მიმართა მას მღვდელთმოძღვარმა: „მომეცი ქალწული, რომელიც ღვთის ტაძრიდან წაიყვანე“. იოსები კი ტიროდა. მაშინ უთხრა მღვდელთმოძღვარმა: „უფლის მცნების წყალს გასმევთ და ის გამოაცხადებს თქვენს ცოდვას“. აიღო წყალი, ასვა იოსებს და გაგზავნა უდაბნოში, საიდანაც ცოცხალი დაბრუნდა, ხალხის გასაკვირად. ასვეს წყალი მარიამსაც და მთებში გაუშვეს და ისიც ცოცხალი დაბრუნდა. ყველა ძალიან გაოცდა, რადგან ვერ აღმოაჩინეს მათში ცოდვა. თქვა მღვდელთმოძღვარმა: „რადგან უფალმა არ გამოაცხადა თქვენი ცოდვა, არც მე განგიკითხავთ“ და გაუშვა ისინი. წაიყვანა იოსებმა მარიამი, სიხარულით დაბრუნდნენ თავიანთ სახლში და აღიდებდნენ ისრაელის ღმერთს.

და გამოსცა ბრძანება ავგუსტუს კეისარმა, აღეწერათ, თუ რამდენი ადამიანი ცხოვრობდა ჰურიასტანის ბეთლემში. იოსებმა თქვა: „მეც აღვიწერები ჩემს ძეებთან ერთად, მაგრამ ამ ქალწულს რა ვუყო? როგორ აღვწერო? როგორც ჩემი ცოლი? მაგრამ მრცხვენია. ასულად დავასახელო? იცინა ისრაელის ძეებმა, რომ არ მყავს ასული“ და თქვა: „ეს არის დედა უფლისა. იყოს ისე, როგორც ნებაეს“. დასვა იგი თავის სახედარზე და წავიდნენ; თან გაჰყვა მას სამოელი, მისი ძე. სამი მილი რომ გაიარეს, მოიხედა იოსებმა, ნახა მარიამი დაღონებული და თქვა თავის გულში: „ვინ იცის, ვინც მასთანაა, ის აწუხებს“; შემდეგ კვლავ მოხედა იოსებმა, იხილა იგი მხიარულად და ჰკითხა: „რა არის, მარიამ, შენს სახეს ხან მხიარულს ეხედავ, ხან კი მწუხარეს?“ მარიამმა უპასუხა: „ეხედავ ორ ერს — ერთს, რომელიც ტირის და გოდებს და მეორეს — მხიარულსა და გახარებულს“. როცა შუა გზაზე იყვნენ, მარიამმა იოსებს უთხრა: „გადმომსვი სახედრიდან, რადგან ის, ვინც ჩემთანაა, გამოსვლას ჩქარობს“. გადმოიყვანა იოსებმა იგი სახედრიდან და უთხრა: „სად წავიყვანო, რომ დაეფარო შენი სირცხვილი, ვინაიდან ეს ადგილი უდაბნოა“.

იპოვა ერთი გამოქვაბული, ქალწული მასში შეიყვანა და დარაჯად თავისი ძეები დაუყენა. თავად ქალაქ ბეთლემში ებრაელი ბებიაქალის მოსაძიებლად გამოვიდა. „ხოლო მე, იოსებმა, როდესაც ცისკენ ავიხედე, ვიხილე უძრავი ჰაერი და ფრინველნი შეჩერებულნი; გავიხედე და ვიხილე მიწა, მასზე დადგმული ვარცლი და მუშაკები, რომელთაც ხელები ვარცლში ჰქონდათ ჩაყოფილი, მაგრამ ჭამდნენ და ვერც ჭამდნენ, გადაჰქონდათ საჭმელი და ვერ გადაჰქონდათ, აღებდნენ პირს და ვერ აღებდნენ, რადგან ყოველი მათგანის სახე ზეცას შეჰყურებდა. და ვიხილე ცხვრები გაქცეულნი და ცხვრები დამდგარნი, აღუმართავს მწყემსს ჯოხი მათ საცემად და ხელი ზემოთ დარჩენია აპყრობილი. შევხედე ხევის მდინარეს და ვიხილე თიკანნი, პირი წყალზე მიედოთ და არ სვამდნენ. ყოველი გარინდულიყო და გაკვირვებას შეეპყრო. და ვიხილე ერთი დედაკაცი მთიდან გადმომავალი, რომელმაც მკითხა: „კაცო, სად მიხვალ?“ ხოლო მე ვუთხარი: „ებრაელს ქალს ვეძებ, რომელიც ყრმას შობაში დაეხმარება“. მომიბრუნდა და მითხრა: „ებრაელია?“ და მე ვუპასუხე — „დიახ“. შემდეგ მკითხა: „ვინ არის, რომელიც გამოქვაბულში შობს?“ და ვუთხარი: „ცოლად რომ ვითხოვე, ის არის“. კვლავ მკითხა: „შენი ცოლი არ არის?“ და ვუპასუხე: „მარიამია, რომელიც აღიზარდა წმინდა წმინდათაში, უფლის ტაძარში, არ არის ჩემი ცოლი, წილად მხვდა მე და მიდგომილია სულიწმინდისაგან“.

და მითხრა ქალმა: „ეგ ჭეშმარიტად თქვი, რომ შენი ცოლი არ არის“. და ვუთხარი: „მოდით იხილო“. და მოვიდა იგი და დავდექით გამოქვაბულთან, რომელსაც ნათლის ღრუბელი ფარავდა. და თქვა ქალმა: „განდილდა სული ჩემი ამ დღეს, რადგან ჩემმა თვალებმა იხილა დიდი საკვირველება და სასწაული, რომელიც ისრაელთა შორის იშვა“. უცებ ღრუბელი გადაშორდა გამოქვაბულს და გამოჩნდა დიდი ნათელი, რომელსაც თვალს ვერ გაუსწორებდი, გამობრწინდა ყრმა ნათლიდან და მარიამის ძუძუს წოვა დაიწყო.

შესძახა დედაკაცმა და თქვა: „ჰოი, დიდია დღევანდელი დღე

ჩემთვის, რადგან ახალი ხილვა ვიხილე“. გამოვიდა იგი გამოქვაბულიდან, წინ სალომე შემოხვდა და უთხრა: „ახალი ხილვა უნდა მოგითხრო“. მან უთხრა: „რა არის?“ და მან უპასუხა: „ქალწულმა შვა ის, ვინც უხილველია“. და უთხრა მას სალომემ: „ცოცხალია უფალი ღმერთი ჩემი. თუ არ დავადებ თითს და არ შევამოწმებ, არ ვირწმუნებ, რომ ქალწულმა შვა და ქალწულადვე დარჩა“.

შევიდა ბებიაქალი მარიამთან და უთხრა: „მოემზადე, რადგან წინ არცთუ მცირე შრომა გელოდება“. და დაადო თითი სალომემ და შეიცნო სიმართლე, ხმამაღლა შესძახა და თქვა: „ვაიმე ჩემს ურჯულოებასა და ურწმუნოებას, რადგან გამოვცადე ცოცხალი ღმერთი, და აი, დაიწვება ჩემი ხელი და მომწყდება“. დაიჩოქა უფლის წინაშე და თქვა: „უფალო ღმერთო მამათა ჩვენთაო, მომიხსენე მე, რადგან აბრაამისა და ისააკისა ვარ მე და ნუ ამომშლი ისრაელის შვილთაგან; შენ იცი, უფალო, რომ შენი სახელით ვმსახურობდი და სასყიდელი შენთვის მომქონდა“. და აჰა, უფლის ანგელოზი გამოეცხადა მას და უთხრა: „შეისმინა უფალმა შენი ვედრება, სალომე, მიდი და ხელში აიყვანე ეგ ყრმა, რადგან ის იქნება შენი მაცხოვრებელი და სიქადული“. მივიდა სალომე, აიყვანა ყრმა და თქვა: „თაყვანს ვცემ ამას, რადგან მეუფე იშვა ისრაელისა“. სალომე მაშინვე განიკურნა და გამოქვაბულიდან გამოჯანმრთელებული გამოვიდა. და აი, კვლავ გაისმა ანგელოზის ხმა: „სალომე, არავის უთხრა, რომ ეს საკვირველება ნახე, ვიდრე ეგ ყრმა იერუსალიმში არ შევა“.

იოსები უკვე გამზადებული იყო ჰურიასტანში წასასვლელად, როცა იერუსალიმში დიდი შფოთი მოხდა, რადგან იქ მოგვები მივიდნენ მზის აღმოსავლიდან და ამბობდნენ: „სად არის იუდეველთა ახალშობილი მეფე? მისი ვარსკვლავი აღმოსავლეთში ვიხილეთ და მოვედით, რათა თაყვანი ვცეთ მას“ (მათ. 2: 2). ეს რომ ჰეროდეს ესმა, შეძრწუნდა და მასთან ერთად მთელი იერუსალიმი. გააგზავნა მსახურნი, მოუწოდა მოგვებსა და მღვდელთმთაერებს და ეკითხებოდა მათ, თუ რა იყო დაწერილი, „სად უნდა შობილიყო იესო ქრისტე?“ (მათ. 2: 4). მათ უპა-

სუხეს: „იუდეის ბეთლემში; ვინაიდან ასე დაიწერა წინასწარმეტყველის მიერ: „და შენ, ბეთლემ, იუდას ქვეყანაო, არაფრითა ხარ ნაკლები იუდას მთავართა შორის, ვინაიდან შენგან გამოვა მთავარი, რომელიც დამწყემსავს ჩემს ერს, ისრაელს“ (მათ. 2: 5-6). და უთხრა ჰეროდემ მოგვებს: „რა სასწაული იხილეთ შობილი მეუფის შესახებ?“ მათ უთხრეს: „ვიხილეთ ძალიან დიდი ვარსკვლავი, რომელიც სხვა ვარსკვლავებს შორის ყველაზე მეტად ბრწყინავდა. და ჩვენ მაშინვე მივხვდით, რომ იშვა მეუფე იერუსალიმისა, მოვედით და თაყვანი ვეცით მას“. მაშინ უთხრა მათ ჰეროდემ: „წადით და ზედმიწევნით გამოიძიეთ ყრმის ამაბავი და როდესაც იპოვით, მაცნობეთ მე, რათა თავადაც მივიდე და თაყვანი ვცე მას“ (მათ. 2: 8).

გამოვიდნენ მოგვები მეფისაგან; და აჰა, ვარსკვლავი, რომელიც იხილეს აღმოსავლეთით, წინ უძღვოდა მათ, ვიდრე არ მოვიდა და ყრმას თავზე არ დაადგა. „იხილეს ყრმა მარიამთან, თავის დედასთან ერთად, დაემხნენ და თაყვანი სცეს მას; გახსნეს თავიანთი საუნჯე და მიართვეს მას ძღვენი: ოქრო, გუნდრუკი და მური“ (მათ. 2: 11). შემდეგ მიიღეს ბრძანება ანგელოზისაგან, რომ ჰეროდესთან კი არ დაბრუნებულყვნენ, არამედ სხვა გზით წასულიყვნენ თავიანთ ქვეყანაში და სწორედ ისე მოიქცნენ, როგორც უფლის ანგელოზმა უბრძანათ. ჩვენ კი ყოველივე ამის გამო ვადიდოთ უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, რომელსაც შვენის დიდება, ქება და თაყვანისცემა, მამითა და სულიწმინდითურთ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

**კონსტანტინეპოლელი მთავარეპისკოპოსის,
წმინდა და ნეტარი მამის იოანე ოქროპირის საკითხავი
წმინდა ღვთისმშობელ მარიამის ხარებისთვის
მთავარანგელოზ გაბრიელის მიერ***

ძმებო, ღღეს საიდუმლო სამეუფო ღღესასწაულს ეზეიმობთ ყველანი! ხარობს ცა ვარსკვლავის გამო, ქვეყანა ხელაყრობილი მიისწრაფვის ღღესასწაულზე მწყემსების სახით, მირბის ესაია ნაწინასწარმეტყველები ტახტისკენ, რათა განუცხადოს სიხარული. ჯერ ქალწულთან მივიდა, თავად მეუფეს გამოუცხადა ეს სიხარული და თქვა: „ეს არის ღმერთი ჩვენი და სხვა არ შეირაცხება მის წინაშე“ (ბარუქ. 3: 36). ზაქარიას სირბილით მოაქვს სიხარული მეღღესასწაულეთათვის, უკვე ნაწინასწარმეტყველები მეუფის მოსვლას გამოაცხადებს და ამბობს: „ნუ გეშინია, ასულო სიონისაო! აჰა, მოდის შენი მეუფე, ჩოჩორზე მჯდომი!“. მარიამმა და იოსებმა, ბაგაში, წინ დაიბრძანეს უძვირფასესი მარგალიტი, როგორც საგანძური. მოგვებმა იხილეს და შეეშინდათ მისი ბუნების სიკეთისა და ამის შესახებ ჰეროდეს, როგორც ღირსეულ მეფეს, უამბეს; ხოლო მას ესმა თუ არა ეს, პირფერობით დამალა, რომ მისი მოკელა სურდა და ამ მარგალიტის (იესოს) თავყანსაცემად და სახილველად იჩქარა, მაგრამ რაკი უღირსი იყო, ვერ იპოვა იგი და სურვილი ვერ აისრულა. უხორცო ბუნების ანგელოზები კი ამ ღღეს სიხარულით გალობდნენ: „დიდება მაღალთა შინა ღმერთსა და ქვეყანასა ზედა მშვიდობა“.

აი, საუცხოო და დიდებული საკვირველება! ენა ვერ გამოთქვამს, ამ ღღესასწაულზე აღსრულებულ საქმეს და ქებას მარიამისა, რომელსაც ანგელოზი მოევლინა და უღაღადა: „გიხაროდეს და მხიარულ იყავი“.

ხოლო მარიამი თავის გვერდით მყოფს (ანგელოზს) შესცქეროდა, აკვირებდა მისი სიტყვები, ნათქვამს გონებაში წონ-

*ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 225.

იდა და ფიქრობდა, თუ რას ნიშნავდა მოკითხვა, რომლითაც ამ უცნობმა და უცხო ხმამ მიმართა. „მიკვირს მისი ნათქვამი, ან არ ვიცი, რას მეუბნება, რადგან ასეთ სიტყვას ჩვეული არ ვარ; შეიძლება გამომცდის მე, რადგან „გიხაროდენს“ ყველა ამბობს, „მიმადლებულს“ კი მხოლოდ მათ ეუბნებიან, რომლებმაც სანაქებო ღვთისმსახურებით იცხოვრეს, ამიტომ მკაცრი სახითა და მრისხანე თვალებით შევხედავ მოსულს და აქედან გავაძევებ. წადი, წადი, კაცო, ჩემი სახლის ზღურბლიდან! რისთვის მოსულხარ? არ მომწონხარ! გგონია, რომ მაცდუნებ, როგორც ჩემს ნათესავ ევას, კაცთა მოდგმის ღელას? ვერ ძლევს შენი გარეგნობა ჩემს გონებას, რადგან იგი ეკუთვნის გლახაკს, რომელსაც მივთხოვდი. მოხუცის (იოსების) მოსვლამდე წადი ჩემი სახლიდან, დატოვე აქაურობა! წინ ნუ დაუდგები მას, რადგან მტკიცეა მოხუცებული; თუ გნახავს, რომ აქ დგახარ და იმას მეუბნები, რაც კაცობრივ ბუნებაში ვერ ეტევა, შენ თავსაც ჭირს მოაწევ და მეც გლოვასა და ცრემლს შემამთხვევ. შენთვის ჯობია წახვიდე.“ ის კი გაუჩერებლად იმეორებდა: „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“.

როდესაც ქალწულმა მისი მოთმინება იხილა, ყური დაუგდო, უფრო ზედმიწევნით გამოიკვლია მასთან მოსულის მიზანი და „გიხაროდეს, მიმადლებულო“ ესმა. კიდევ ელოდა რაიმეს და გაიგონა „უფალი შენთანა!“ . შემდეგ აჩქარებით მოსული შინ შეიპატიჟა და უთხრა: „თუ უფალი მოიყვანე შენთან ერთად, შიგნით შემოდი და რისთვისაც მოხვედი, სწრაფად თქვი“. ანგელოზმა უთხრა: „აჰა, მუცლად იღებ და შობ ძეს და ევმანუელს დაარქმევ და ის იქნება ღმერთი ძლიერი, ხელმწიფე, მამა მომავალი ცხოვრებისა“.

ქალწულმა უთხრა: „არც ქორწილია, არც სიძეა, ეს როგორ მოხდება! თუკი რაიმე გჭირდება, აიღე და წადი და რაც არ იცი, იმას ამაოდ ნუ წინასწარმეტყველებ, ვინაიდან თუ ვშობ ძეს, მხოლოდ იოსებისგან“. ხოლო მან უთხრა: „ნუ ცდები, დიდი იქნება ის“. მარიამმა უპასუხა: „როგორ იქნება დიდი, როცა ჩემი დამწინდელი (იოსები) გლახაკია, მე — სრულიად ღატაკი, ქონება არ მაქვს, მოსახმარიც მაკლია, ნათესავები

არ მყავს, ამის შემდეგ აღსაწერად მივდივართ და ამ შობილმაც ხარკი უნდა გადაიხადოს, შენ კი ამბობ, რომ „დიდი იქნება“. გაჩუმდი და ამგეარ დაპირებას ნუ იძლევი!“ ხოლო ანგელოზმა უთხრა: „რომც არ გეჯეროს, შეეგუები იმას, რომ უზენაესის ძე ეწოდება“. ქალწულმა კი ასე მიმართა: „ახლავე ჩემი სახლიდან გადი, რადგან თუ გაიგებს ამას იოსები, მღვდლებს ეტყვის, ამით მე შეუღლეს დაგკარგავ, შენ კი თავი მოგეჭრება დიდი ნაჯახით, რადგან ჩემს კართან დგახარ და ზეციდან სიძის მოყვანას მპირდები. თან, რა ბუნებისა იქნება ეს ქორწინება, როცა ყოველი ზეცის სულნი უხორცონი არიან?“.

და ანგელოზმა მიუგო: „ხორციელთათვისაც და უხორცოთათვისაც ძე მალლისა ეწოდება მას“. ქალწულმა თქვა: „თუკი მამა არ ეყოლება, როგორც ეს განზრახულია, როგორ ამბობ, რომ იშობა?“ და ანგელოზმა უთხრა: „ეს არის, ქალწულო, ასეთი დიდებული, რომ არ იცი მამაკაცი და შობ იმას, ვის შესახებაც ვამბობ, ყრმა კი ობოლი არ იქნება; შენი საშოდან გამოვა იგი, მაგრამ შენი ქალწულობა არ დაშავდება; ძუძუს აწოვებ და ღმერთად აღიარებ შენგან შობილს და ხელში აიყვან ქერუბიმებზე ამაღლებულს, როგორც ჩვილს. მას, ვინც შენგან იშვება, ქალწულო, „მისცა უფალმა ღმერთმა თავისი მამის, დავითის ტახტი“. და ქალწულმა უთხრა: რომც არ გინდოდეს, შენივე ნათქვამი გამტყუნებს და გამხილებს: ცოტა ხნის წინ ამბობდი, რომ ძე მალლისა ეწოდება მას, ვინც იშვება და ახლა დავითის ძეს უწოდებ? რას ნიშნავს ეს სიტყვები? როცა გინდა, ჩემს გონებას ზეცად აიყვან, როცა ისურვებ, ქვეყნად ჩამოიყვან, რომელი ვირწუნო, პირველად თქმული თუ მეორედ, რადგან ასე ამბობ: „მისცემს ღმერთი მამამისის, დავითის, ტახტს... და არ იქნება დასასრული მისი სუფევისა“ (ლუკ. 1: 32-33). არცერთი მეფე არ არის უკვდავი, ვერავინ გაექცა ერთნაირ დასასრულს, ყოველი მიიცვალა უფლისგან, ყოველს ჭამს მატლი. ყოველი მეფე გაივლის ჯოჯოხეთის ბჭეს, ყოველს შეიპყრობს იგი, ყოველი საფლავშია, არავინ ამორებიან მის მახეს: არც საული, რომელიც პირველი ეკურთხა მეფობის გვირგვინით; არც დავითი, რო-

მელიც უფლის რჩეული იყო და მეფობის ღირსად იწოდა; არც სამოელი, მეფეთა მამა, რომელმაც რჩეული შეიწიწა და უღირსი განიშორა; არც სოლომონ ბრძენი, რომელმაც ხმლით ამხილა ტყუილი; არც ეზეკია, რომელმაც ცრემლით უკუაქცია სიკვდილის წინააღმდეგობა. და ჩემი ძის სუფევა როგორა იქნება უკუნისამდე?!“.

და ანგელოზმა უთხრა: „ის არის, ქალწულო, უცხო საიდუმლო, რომ ყოველი მოკვდება და მხოლოდ შენი ძე ძლევს სიკვდილს, მკედრებს აღადგენს, საფლაპებს გახსნის, ჯოჯოხეთის კლიტებს დაამსხვრევს, მრავალ მიცვალებულს აღადგენს და უკვდავისგან შობილი, სიკვდილს მოკლავს. ნუ იქნები ურწმუნო, რათა არ სცოდო, რადგან ის, ვის შესახებაც გახარებ, უკვე შენს მუცელში შენი სასმენლისგან (ყურიდან) შევიდა და კურთხევას აღასრულებს“. ქალწულმა უთხრა: „როგორ დაგიჯერო, თავიდან მარწმუნებდი, რომ „ძე მაღლისა ეწოდოს“ და ახლა „დავითის ძე“ ასახელებ მას, ვისაც ქვეყნად შობა ჩემგან სურს. უწოდებ მას „უმაჰოს“ და ორ მამას ქადაგებ?!“ და ანგელოზმა უპასუხა: „ჯერ მისმინე და შემდეგ განმსაჯე. როდესაც გითხარი „ძე მაღლისა“, დაუსაბამო მამისაგან მისი უვნებლად შობილობა გაუწყე; ხოლო როდესაც ვთქვი „ძე დავითისა“, გაუწყე, რომ შენ ხარ დავითის მოდგმიდან. ირწმუნე ეს ნათქვამი და ჩემი სიტყვებიც დაიმახსოვრე, რადგან მე მონა ვარ იმისი, ვისი ხილვაც გსურს და ღმერთი ამას შენით აღასრულებს“. მოვლენილმა ანგელოზმა ეს თქვა და წავიდა. ქალწული გულში ფიქრობდა: „ვუთხრა თუ არა იოსებს ეს საიდუმლო? იქნებ ტყუილი მითხრა მოსულმა?“

ამასობაში მას მუცელი გაეზარდა და ბავშვი შიგნით იძვროდა. მარიამმა გადაწყვიტა, ტანსაცმლით დაეფარა ფეხმძიმობა იოსებისგან, მაგრამ „შეუძლებელია მთაზე მდგომარე ქალაქის დაფარვა“. იოსებმა შეამჩნია ქალწულის მუცელი, ეჭვის თვალით უყურებდა, უნდოდა ეკითხა, მაგრამ ღუმილს ამჯობინებდა, სურდა დაეგმო, როგორც გამყიდველი ქალწულების სამკაულისა, მაგრამ მისი წინანდელი ცხოვრება აჩერებდა. თა-

ვის სულს ტანჯავდა და ამბობდა: „ვაიმე, რა ექნა? სახე ქალწულისა აქვს, დგომა ქალწულისა, თვალი ქალწულისა, სიცილი ქალწულისა, სიტყვა ქალწულისა და მუცელი ქალწულისა კი არა, დედისა. უნდა გავამჟღავნო რაც ხდება, — უნდა ვამხილო მარიამი, რადგან ეს ამბავი ორივეს შეგვარცხვენს. ხმამაღლა რომ ვთქვა, მეშინია, ვაითუ უთესლოდ ჩასახული ყრმის ცილისმწამებელი მეწოდოს. ქალწულზე ჯერ ცუდი არავის უთქვამს, იქნებ მიწიერად არც ჩასახულა ყრმა და ჩემი ღუმელია საჭირო? რა ექნა, დავუძახო და ვკითხო, თუ კითხვამდე გამოვჩინო მისი საქმე? თუმცა წერილი მიმოწმებს: „ამხილე, მაგრამ იქნებ არ უქნია“. რომ დავუძახო და სასტიკად დავსაჯო, იქნებ მის მუცელში მსაჯული ზის“.

და უთხრა იოსებმა მარიამს: „მითხარი სიმართლე, რაც მოხდა; ნუ დამიძალავ, რაც შეგემთხვა; საიდუმლოს შენახვა კარგად ვიცი, ვერაფერს გაიგებს შენს საქმეს, რადგან არავის ესმის შენი ლაპარაკი, მხოლოდ მე დამარწმუნე, ვინ არის ის, ვინც შენს მუცელში იძვრის; მამამისი მაჩვენე და გათავისუფლდი შეცოდებისაგან, რადგან შენდობის ღირსი გახდები, როგორც გულისთქმისგან ძლეული დედაკაცი“.

ხოლო უბიწო ქალწული ატირდა და თქვა: „თუ ყრმის მამას ეძებ, ვერასოდეს იპოვი, ხოლო თუ ობოლი გგონია, ასეც არ არის“. იოსებმა უთხრა: „მარიამ, ტყუილი არ შეგიძლია, რადგან შეუძლებელია, მამა არ ყავდეს და ობოლი არ იყოს“. ქალწულმა უპასუხა: „თუ ვიტყვი სიმართლეს, არ ირწმუნებ ჩემსას. მუცელს ხედავ და მასში დამალულ უფალს ვერ ხედავ. მუცელს შეჰყურებ და იმას ვერ ხედავ, ვინც მამისაგან მნათობად იშვა და აქ (მუცელში) მოძრაობს. თუ ვიტყვი, რაც მითხრა ანგელოზმა, მიპასუხებ: „შენი თავით ამოწმებ და ეს მტკიცებულება არ არის ჭეშმარიტი, მოიყვანე მოწმეები, ამის გამგონენი“. და თუკი დამმოწმებლებს ეძებ, ვერასოდეს იპოვი, რადგან ერთადერთია მომავლინებელიცა და მოვლინებულიც, მხოლოდ ამ მხოლოდშობილისთვის ითქვა და სხვა არავის მამა არაა“.

რადგან იოსებმა არ ირწმუნა ქალწულის, როგორც დედაკაცისა, ამიტომ მარიამმა სხვაგვარად დაიწყო ფიქრი: „რა ექნა? არ სწამს ჩემი რამდენჯერმე ნათქვამი. და რადგან ჭეშმარიტად

გამცემს ჩემი მუცელი და მამხილებს ჩემი შვილი, რომელიც მუცელში იძვრის, მევე უნდა ვძლიო ღუმილით იოსების კითხვებს, გავჩუმდე და ანგელოზს შევთხოვო: „სად ხარ ახლა, რომელმაც „გიხაროდენი“ მითხარი? რომელ ადგილზე, რომელ მხარეში იმყოფები, მითხარი, რათა იქ მოვიდე და ყელზე ჩამოგეკიდო, სანამ არ მოხვალ და არ დაარწმუნებ იოსებს, ვისი ძე არის ეს, რომელიც ჩემს მუცელშია და იძვრის! ვერ ვუძლებ მოხუცებულის მრისხანებასა და უკმაყოფილებას; შენ კი სად ხარ, არ ვიცი, ამიტომ მოდი და ჩემ შესახებ სიმართლე თქვი!“

როდესაც ამას მარიამი თავისთვის ფიქრობდა, ამ დროს, ანგელოზი სწრაფად მივიდა იოსებთან, დაარწმუნა იგი, რომ ქალწული არ გაეშვა და უთხრა: „ნუ გეშინია, იოსებ, ეს ყოველივე საიდუმლო საღმრთო განგებულებაა. შენი ცოლია იგი, მაგრამ მამა არ ხარ; მამას ქვეყნად ნუ ეძებ და ნურც ცაში დედას; თვისება ობლობისა სრულიად შეიცვალა, ვინაიდან ეს მხოლოდშობილი დასაბამიდან იშვა მამისაგან და ისე, როგორც მხოლოდ უფალმა იცის. ნუ დააღონებ მარიამს, ნუ შეაწუხებ მას, ვინც მარიამისგანაა. ბევრს ნუ გამოიძიებ, რათა ნათელი სადმე არ ჩაგიქრეს; ნუ გამოიკვლევ საგანძურს, ნუ ავნებ სიწმინდეს. შეურცხვენელია ჭურჭელი, უბიწოა სამკაული, აუძლვრეველია მინა, უთესლოა შობა, უქორწინებელია სძალი, გამოუკვეთელია კლდე, დახშულია ბაღი, კრძალვითაა დაცული წყარო, დაუთესავია ყანა, დაურგველია ვაზი, გადმოუცემელია ეს საკვირველება, უცნაურია შობა. და თუ არ ირწმუნებ იმას, რასაც ვამბობ, შობის დროს დაელოდე: თუ სხვა ქალებივით იტირებს და იკვნესებს მარიამი, კაცი იქნება და არა ღმერთი ის, ვინც ხორციელად იშვა მისგან“.

და იოსებმა უთხრა: „თუ ეს ასეა, როგორც თქვი, ჰოი, ანგელოზო, „რად აღიმძრნენ წარმართები და ერმა ცუდი განიზრახა?“ და ანგელოზმა უთხრა: „თუ გინდა ეს გაიგო, ისმინე უფლის მიერ შობილის მიმართ ნათქვამი: „ძე ჩემი ხარ შენ და დღეს გშობე“, რამეთუ მას შეენის დიდება და პატივი და ძლიერება, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

წმინდა და ნეტარი მელეტი ეპისკოპოსის მიერ თქმული წმინდა ღვთისმშობლის ხარებისათვის*

მეექვსე თვეს გაბრიელ მთაყარანგელოზი უფლის მიერ გალილეაში, ერთ ქალწულთან გაიგზავნა, რომელიც იმ დროს გათხოვილი იყო. როდესაც გაბრიელმა გაიგო, რის სათქმელადც მიივლინა იგი, არა მხოლოდ გაიხარა იმით, რაც ჰქონდა სათქმელი, არამედ გაოცდა იმ დიდი საკვირველებითაც, რომლის დატევენასაც ვერცერთი დაბადებული ვერ შეძლებდა. დედაკაცის ბნელ მუცელში როგორ შევიდოდა შემოქმედი, ვინც წარმოუდგენელ და ენით აღუწერელ ნათელშია დამკვიდრებული იქ გაჩერდებოდა? ადამის შემქმნელი როგორ იშვებოდა დედაკაცისაგან და ჩვილად მოგვევლინებოდა? და შეიცნო გაბრიელმა, რომ სიმდაბლით გამოჩნდებოდა ღმრთის ძის სიდიადე.

ანგელოზს უფრო მეტად ის კაცთმოყვარეობა გაუკვირდა, რომელიც კაცთა მოდგმის მიმართ უფალმა გამოიჩინა. თუმცა გამოთქმა არ შეეძლო, იცოდა, რომ დიდი იყო მადლი, რომელიც ანგელოზებს ჰქონდათ, მაგრამ არა იმდენი, რამდენიც ადამიანებს ებოძა. აღუწერელი იყო ის მოწყალება, რომელიც ზესკნელს მიეცა, მაგრამ კიდევ უფრო გამოუთქმელი იყო ის წყალობა, რომელიც ადამიანებს განეკუთვნა. დიდი მადლი სუფევდა ანგელოზებთან, რადგან ასე განდიდდნენ, მაგრამ უძლიერესია ის მადლი, რომელიც მოკვდავთათვის ამგვარად დაიმდაბლებს თავის ღვთაებას.

როდესაც გაბრიელმა შეიტყო, რომ შემოქმედი ზეციდან გადმოვიდოდა და დედაკაცის მუცელში შევიდოდა, რომ ყოველივეს შემქმნელი ქალწულის მუცლისაგან შობად დამდაბლდებოდა, რომ მიუწვდომელი ღმერთი ადამიანურ სხეულს შეიმოსავდა და ანგელოზთა უფალი მონის სახით გამოჩნდებოდა, იჩქარა, თავისი უფლის სიმდაბლე შეიმოსა და ყოვლადკეთილი ღმერთისა და დამბადებლის მორჩილი და მისი ნების აღმსრულებელი გახდა:

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 232.

დატოვა საკუთარი პატივი და მორჩილად მოვიდა მისთვის, ვინც ღვთაების დაფარვასა და სიმდაბლით მოსვლას განიზრახავდა. რაც საიდუმლო იყო, ცხადად უთხრა იმის (ქრისტეს) შესახებ — ვინც არ ჩანდა და უნდა გამოჩენილიყო; ვინც თავისი სახე იცვალა — ღვთაება დაიფარა და ადამიანის გარეგნობით მოვლინება მოინდომა. ვისი გულისთვისაც გამოეყო (ანგელოზი) ცეცხლოვანებს და მოვიდა ამქვეყნიურებთან, ის (ქრისტე) მამისგან ამქვეყნად უნდა მოვლინებულიყო; ვისთვისაც მოკვდავებს ადამიანის სახით გამოეცხადა, ის მონის გარეგნობის მიღებას აპირებდა და ვის გამოც გამოეცხადა ამქვეყნიურებს სახეშეცვლილი, ის აპირებდა ამქვეყნად გამოჩენას (და როგორც სანატრელმა ეფრემმა თქვა, მარიამს ეს ანგელოზი არასოდეს უნახავს და რათა არ შემკრთალიყო, მოხუცის სახით გამოუჩნდა მას).^{*}

ასევე მინდა ვიცოდე — მარიამის ოჯახის წევრის სახე მიიღო ანგელოზმა, რომელიც მას გამოეცხადა თუ უცნობის? ერთ მოხუცებულს ემსგავსა, რომელსაც იცნობდა? იქნებ უცხოს სახით და მხიარული პირით შევიდა მის სახარებლად ან დიდებული მეფის შიშისმომგვრელი დიდებით მოველინა მას? მარტო იყო მარიამი თუ კიდევ ახლდა ვინმე? ჩვენება ჰქონდა იმ ღამეს თუ უზრუნველად, მშვიდად ეძინა? უგრძნობდა რამეს გული იმ დღეს, თუ დაფარული იყო მისგან ჭეშმარიტება ანგელოზის გამოცხადებამდე?

მოვიდა ანგელოზი და შევიდა მარიამთან. შიშისმომგვრელი გახლდათ მისი ხილვა. რადგან დაკეტილ კარში გამოჩნდა და მოულოდნელად გამოეცხადა, ამიტომაც იყო შემაძრწუნებელი და ზარისდამცემი. კარიც რომ გაეღო მარიამს ანგელოზისთვის და ისე შესულიყო მასთან, მაინც საშიში სანახავი იქნებოდა ეს. და ვიდრე ჰკითხავდა ქალწული: „ვინ ხარ?“ დაასწრო მოვლინებულმა და ნუგეში სცა მისალმებით: „მშვიდობა შენ, ღედათა შორის კურთხეულო, რადგან განახლდება შენგან ქვეყნის კურთხევა! მშვიდობა შენ, ღედათა (ქალთა) შორის კურთხე-

^{*} აღსანიშნავია, რომ ამგვარი აზრი „ხარების“ უადრეს იკონოგრაფიაშიც აისახება; კერძოდ, წმ. პრისცილას კატაკომბას ფრესკაზე მახარებელი ფრთების გარეშეა წარმოდგენილი (იხ.: გვ. 153 და ილ. 6-7).

ულო, რადგან შენ ხარ დედათა შორის რჩეული! მშვიდობა შენ, დედათა (ქალთა) შორის კურთხეულო, რადგან შენით გაიღება სამოთხის კარი, რომელიც დაიხშო ევასაგან — ყველას დედისგან!“

მარიამი შეშინდა ანგელოზის შესვლისას, უფრო მისი მოკითხვის ხმამ შეაძრწუნა და ფიქრობდა: „რა არის ეს და ვინ არის უფალი, რომელმაც იგი ჩემთან მოაველინა? რადგან ეს ასეთი საშიში სანახავია, როგორი საკვირველი უნდა იყოს ის, ვინც იგი გამოგზავნა? თუკი მოციქული ასეთი მშვენიერია, რამდენად ბრწყინვალე უნდა იყოს ის, ვინც იგი მოაველინა? თუ მოველინებული ასე ღიღებულა, თავად უფალი, მისი მომავლინებელი, რამდენად ღიღებული იქნება? იქნებ ჩემს სათხოვნელად არის მოსული? უნდა გავიგო, რისთვის გამოგზავნა უფალმა ჩემთან. რადგან უგუნური და მოურიდებელი არ ვარ, თავად დავიცავ თავს. და თუ იცოდა, რომ მშვიდი და მორიდებული ვარ, რატომ მომივლინა მამაკაცი და არა დედაკაცი?! ვინმეს მითხოვილი რომც არ ვყოფილიყავი, როგორ დავუჯერებდი ამ უცხო კაცს?! იოსებს რომც არ დავენიშნე, როგორ მივეცემდი პირობას ამ უცნობ ადამიანს, რომელიც არც კი ვიცი, ვინ არის?! ობოლი და უპოვარი ვარ, მაგრამ მის ცოლობას როგორ გავიფიქრებდი? არაფრის მქონე ვარ, თუმცა მშვენიერი, მაგრამ როგორ გავებდავდი ამის ტვირთვას? ჩემი მშვენიერება განთქმულია, მაგრამ კაცს, რომელსაც ასეთი მონა ჰყავს, ღიღი სიმღიდრეც ექნება და მე, გლახაკი კი მისი მონის ღირსიც არა ვარ. ან როგორ და რით შევუყვარდი უფალს, რომელსაც ასეთი მონა ჰყავს? როგორ მოაველენდა მას ჩემთან, ნანახი რომ არ ვყავდე და არ მოვწონებოდი? ვინ იცის, ღვთის ტაძარში შემოვიდა ოდესმე და იქ მნახა, თავყანს რომ ცვემდი უფალს, მაშინ მომკრა თვალი. თუ ვინმეს ჰკითხა ჩემ შესახებ, ეტყოდნენ, რომ გათხოვილი ვარ, და თუ არ უკითხავს, როგორ გამომიგზავნა მოციქული? თუ მოვეწონე, როგორ მოაველინა ჩემთან მამაკაცი და არა დედაკაცი? ან დედა არ ჰყავდა, ან და, რომ გამოეგზავნა? თუ გამოვკითხავ ამ კაცს ყოველივე ამას და დაველაპარაკები, ურცხვად არ ჩამთვალოს.

თუ გაეჩუმდები, ვერაფერს გავიგებ მისი უფლის შესახებ. თვალებში თუ შევხედავ, ურცხვად მიმიჩნევს და თუ თავს დავხრი და დავდუმდები, რა სარგებელს მივიღებ, როცა გათხოვილი ვარ? გათხოვილი რომ არ ვიყო, დაველაპარაკებოდი; დანიშნული რომ არ ვიყო, რიდით ვეტყოდი, რომ ჩემი გათხოვება შეუძლებელია და მისი უფალი ცოლად ვერ შემირთავს. თუმცა ახლა გაეჩუმდები და არაფერს ვეტყვი, რათა იოსების წინ (წინააღმდეგ) არ წავიდე და არ ეგონოს, რომ ქალწულს — რომელიც სათნოებებით საესედ მიაჩნია და უბრალოა დედისა და მამის მხრიდან — ვინმე ღიდებულმა კაცმა მონათა მთავარი მოუვლინა, რათა ცოლად ეთხოვა იგი. და თუ ჩემს სათხოვნელად არ მოსულა, რატომ მითხრა ის სიტყვები? და თუ წინდი (დასანიშნი) არ მოუტანია, რატომ მოვიდა ჩემთან, მარტო მყოფ ქალწულთან, რომელიც არავის უხილავს მოედნებზე სახალხოდ გამოსული? და თუ ვიტყვი, რომ ჩემი სიგლახაკის გამო მომიკითხა, არ ვარ ამის ღირსი ამგვარი პატიოსანი კაცისგან. მაგრამ თუ რაღაცის სათქმელად მოვიდა, აჰა, თქვას, რისთვისაც არის აქ. თუ მოსაკითხად მოვიდა, რაღას დაამატა — „უფალი შენთანაა“. სიტყვა, რომელიც მოკითხვის შემდეგ თქვა, წარმოაჩენს, რომ ეს მოკითხვა უფლის სახელის განსაცხადებლად იყო. მაგრამ თუ ჩემს სათხოვნელად არის მოსული, მე სხვაზე ვარ მითხოვილი. თუ სხვა რამეზე მოვიდა, მინდა გავიგო, რა სურს? შემადრწუნა მისმა მოსვლამ, უფრო მეტად კი მისმა საშინელმა გარეგნობამ დამცა ზარი და უფლის სახელის ხსენებამ“.

როგორც მახარებელი ამბობს, ამ ყველაფერზე უბიწო ქალწული გულში ფიქრობდა და კითხულობდა: „რა არის ეს მოკითხვა?“ (ლუკ. 1: 29). ანგელოზმა მიუგო: „ნუ გეშინია, მარიამ, შენს დასანიშნად კი არ მოვედი, არამედ სახარებლად. არა საქორწილოდ მოსართავად, არამედ დასაფეხმძიმებლად ახალი სასწაულით. აჰა, მოგეცა მადლი, არა სათნო საქმეთათვის, არამედ მადლის შემწეობით; არათუ შენი სიმართლისათვის, არამედ ქველმოქმედი და კაცთმოყვარე ღმერთის მადლით, რადგან იპოვა შენში სათნოებები, რომლებიც ვერ გაუსწორდება მისგან

ნაბოძებ წყალობას. აი, მოგეცა ღვთის მადლი და ქალწულება-
შივე დაფეხმძიმდები. და თუ შეუძლებლად მიაჩნია შენს გონებას
ეს სიტყვები, „აჰა, შობ ძეს და უწოდებ მას იესოს“ (ლუკ. 1: 31),
რადგან რომელიც შენგან იშობა, ადამიანზე მეტია, რის გამოც
„ძე მადლისა ეწოდება“ მას (ლუკ. 1: 32). და რადგან დაითრგუნა
იუდას მეფობა, რომელიც „ლეკვად ლომისა“ იწოდებოდა, შენ
კი არ მისცემ შენს ძეს იუდას თესლს ან ისრაელის დამცველებულ
მოდგმას, არამედ თავად ღმერთი მისცემს მას „მამამისის, და-
ვითის, სახლს“ (ლუკ. 1: 32), რომელიც მას იაკობის მამამთავ-
რობისას აღეთქვა. იმეფებს იგი იერუსალიმში და არა მხოლოდ
იერუსალიმის ერთ მოდგმასა და ათ ტომზე, არამედ მთელ ია-
კობის სახლსა და მის თორმეტ მოდგმაზე. და მისი მეუფება არა
მხოლოდ დავითის მოდგმაზე გავრცელდება, როგორც ისრაელის
მეფეებზე, არამედ ვიდრე დროის აღსასრულამდე „მის სუფევას
არ ექნება დასასრული“ (ლუკ. 1: 33), რათა დადასტურდეს რა-
საც ვამბობ“.

და შეიცვალა ანგელოზის სახე და მისი მშვენიერება ადას-
ტურებდა იმას, რასაც ამბობდა როდესაც მარიამმა იხილა მას-
თან მაცნედ მოსულის შეცვლილი სახე, მიხვდა, რომ მასთან ან-
გელოზი იყო მაღლიდან მოვლინებული და არა ვინმე ამქვეყნიუ-
რი, ზეციდან იყო იგი და არა მოკვდავთაგან, რადგან ღმერთისაა
დიდება, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

1. წმინდა ღვთისმშობლის ხარებისათვის*

ღღეს ანგელოზნი ერთ გუნდად გალობენ და მოსული ქრისტეს ნათელი მორწმუნეებს გამოუბრწყინდება.

ღღეს მხიარულია ჩვენი ქრისტე, სიმართლის მზე, რომელიც თავისი ბრწყინვალე ნათლით გამოგვიბრწყინდა და მორწმუნეთა გონება გაანათლა.

ღღეს ადამი განახლდება და იხარებს, ანგელოზებთან ერთად ზეცად აფრინდება, რადგან სულიწმინდა მოვიდა.

ღღეს ღვთაების მადლი, უხილავთა იმედი, უფრო მეტი დიდებით გაანათლებს მათ გონებას, რადგან საუკუნეთა განმავლობაში დაფარული საიდუმლო გვეუწყა.

ღღეს გამოუთქმელი სათნოების გვირგვინი მიეცემა ღღესასწაულთმოყვარე ღირსებსა და მორჩილებს, რადგან ღმერთს სურს, გვირგვინოსანი გახადოს უცვლელი რწმენის მოტრფილეთა ყოფა; და ზეცის სასუფეველი მოუწოდებს გამორჩეულებს, მემკვიდრეებს (ღვთისა), ზეცის მობაძავეებს ანგელოზთა კრებულის ღვთისმსახურებას შეუერთდნენ.

ღღეს აღესრულება ღვთის მიერ თქმული: „გამხიარულებიან ცანი და მოილხენს ქვეყანა, იხმაურებს ზღვა და სავსება მისი; გაიხარებს ველი და ყოველი, რაც მასზეა, მაშინ იზეიმებენ ყოველნი ძელნი ტევრისანი უფლის წინაშე, რადგანაც მოვა“ (ფსალ. 95: 11-13). მაშასადამე, დავით წინასწარმეტყველი „ძელს“, ხოლო უფლის წინამორბედი „ნაყოფის გამომღებელ ხეს“ უწოდებს ღვთის მოსვლით გახარებულთ. ხოლო ჩვენმა უფალმა იესომ გამოუთქმელი სიხარული მის ყოველ მორწმუნეს აღუთქვა და ბრძანა: „კვლავ გიხილავთ, გაიხარებს თქვენი გული და ვედარავინ წაგართმევთ თქვენს სიხარულს“ (იოან. 16: 22).

ღღეს ყველას გაცხადებულად მოგვეთხრობა შესასმენი და

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 238.

გამოუთქმელი საიდუმლო, რომელიც ქრისტეს მიმართ გვაქვს ღირსად ნათელდებულ ქრისტიანებს.

ღღეს გაბრიელი, ღვთის წინაშე მდგომელი, წმინდა ქალწულთან მოვიდა და ასე ახარა: „გიხაროდეს მადლით მოსილო: უფალი შენთანაა; კურთხეული ხარ დედათა შორის. ხოლო ის შეძრწუნდა მის სიტყვაზე და ჩაფიქრდა: ნეტა რას უნდა ნიშნავდეს ეს მოკითხვაო? ანგელოზმა უთხრა მას: ნუ გეშინია, მარიამ, რადგანაც ჰპოვე მადლი ღმერთის წინაშე. აჰა, დაორსულდები და შობ ძეს, და უწოდებ სახელად იესოს. დიდი იქნება იგი და უზენაესის ძედ იწოდება, და მისცემს ღმერთი მამამისის, დავითის, ტახტს. საუკუნოდ იმეფებს იაკობის სახლზე და არ იქნება დასასრული მისი სუფევისა. ხოლო მარიამმა უთხრა ანგელოზს: როგორ იქნება ეგ, მამაკაცი რომ არ ვიცი? მიუგო ანგელოზმა და უთხრა მას: სულიწმინდა გადმოვა შენზე, და უზენაესის ძალა მოგიჩრდილებს. ამიტომაც ღმერთის ძედ იწოდება წმიდა შობილი“ (ლუკ. 1: 28-35).

არა მხოლოდ ეწოდა, არამედ თავად იყო ძე ღვთისა. ხოლო წმინდა მარიამი მადლმა გამოარჩია ყველასგან, რადგან ყოვლად ბრძენი იყო.

არავინ ყოფილა მისი მსგავსი კაცთა მოდგმაში. პირველი ქალწული — ევა — სამოთხეში ცხოვრობდა; გონებით უსუსურმა დაუფიქრებლად შეიწყნარა ბოროტთა მთავრის წადილი და გულის ზრახვები გახრწნა. მისი წყალობით მზაკვარმა თავისი გესლი დაანთხია, სიკვდილი შეამზადა და მთელ სოფელს მოაწია. ამის გამო წმინდანებს მრავალი შრომა დასჭირდათ. მხოლოდ წმინდა ქალწულის მიერ განიკურნა ევას შეცოდება. მან ეს მადლი მაშინ შეიწყნარა, როცა შეიცნო, რა ეწყალობა და ვინ იყო მისი მბოძებელი. იგი ისე ფიქრობდა ამაზე, თითქოს ანგელოზს ეუბნებოდა: „რა სახის კურთხევა მოგვართვი? რომელი საუნჯისაა ის მარგალიტი, რომელიც სიტყვით მოივლინა? სადა აქვს ამ მადლს დასაბამი? ზეციდან მოსულხარ, კაცის გარეგნობა გაქვს და სანთლის ნათელივით ელვარებ“. ამას გონებაში განსჯიდა წმინდა. ხოლო მთავარანგელოზმა თავისი სიტყვებით

ყოველი ეჭვი გაფანტა და თქვა: „სულიწმინდა გადმოვა შენზე, და უზენაესის ძალა მოგიჩრდილებს. ამიტომაც „ღმრთის ძედ“ იწოდება წმინდა შობილი“.

ნუ გეშინია, მარიამ, შენს შესაძრწუნებლად კი არ მოვედი, არამედ შენგან შიშის მიზეზის განსაღებნად; ნუ გეშინია, მარიამ, რადგან ჰპოვე მადლი ღვთის წინაშე. ამ მადლს ნუ განსჯი ადამიანური ბუნებით, რადგან მადლი არ ემორჩილება ბუნების კანონს. შეიცანი, ჰოი, მარიამ, რაც მამამთავრებმა და წინასწარმეტყველებმა ვერ შეიცნეს; ისწავლე, რაც აქამდე ანგელოზთათვისაც უცნობი იყო. ისმინე ის, რისი ღირსიც ვერ გახდა ღმერთშემოსილთა კრებული. მოსე, დავით, ესაია და ყოველი წინასწარმეტყველი წინასწარ ქადაგებდნენ ამას, მაგრამ ეს როგორ მოხდებოდა, არ იცოდნენ.

მხოლოდ შენ, წმინდა ქალწულო, რომლის საიდუმლოც არავინ იცის, შეიწყნარე და გააცნობიერე ყოველი, რადგან სადაც სულიწმინდაა, იქ ყოველივე წრფელია. „სულიწმინდა გადმოვა შენზე, და უზენაესის ძალა მოგიჩრდილებს. ამიტომაც ღმერთის ძედ იწოდება წმიდა შობილი“, რადგან ძე ღვთისა არის ხატი მამისა და თანამფლობელი საუკუნეთა, რომელშიც გამოცხადდება მამა. და როგორც დაუშრეტელი წყაროსაგან გამოედინება მდინარეები, ასევე ამ შეუწყვეტელი და მარად ცოცხალი წყაროდან გამოდის ეს გამოუთქმელი ნათელი.

ამის შესახებ ღაღადებდნენ წინასწარმეტყველები და ამბობდნენ: „მდინარეთა ნაკადები გაახარებენ ღმერთის ქალაქს“ (ფსალ. 45: 4). არა მხოლოდ ერთ ქალაქს, არამედ ყოველს, რადგან როგორც ერთ ქალაქს ახარებს, ასევე ყოველ სოფელს.

მთავარანგელოზმა წმინდა მარიამს პირველ რიგში ეს ახარა და უთხრა: „გიხაროდეს, მიმადლებულო“. რადგან შენში ყოველი მადლის საგანძურია თავმოყრილი; რადგან ადამიანთა შორის მხოლოდ შენ გიპოვა (უფალმა) ქალწული — წმინდა ხორცილთა და სულით. მარტო ამან იტვირთა, რომელსაც ყოველი უტვირთავს სიტყვით. და საკვირველია არა მარტო სიკეთე ამ წმინდისა, არამედ სულის სათნობაც.

ანგელოზმა მისთვის ილაღადა პირველად: „გიხაროდეს, მიმადლებულო, უფალი შენთანაა“, არა მიწიერი სიძე, არამედ სიწმინდის დასაბამი უფალია შენთან, სიწმინდის მამა, უხრწნელების შემოქმედი, უკვდავების მომცემელი, ჭეშმარიტი თავისუფლების მბოძებელი, მშვიდობის საგანძურის მომაპოვებელი, რომელმაც ქალწული მიწისაგან დაბადა კაცი და მისი გვერდიდან ევა გამოიყვანა. თავად უფალია შენთან და ასევე შენგან.

მოდით ახლა, საყვარელნო, ანგელოზებრივ ქებას შევუერთდეთ, ჩვენი ძალისაებრ გონიერად აღვასრულოთ ვალი და ვთქვათ: „გიხაროდეს, მიმადლებულო! უფალი შენთანაა!“ რადგან ჭეშმარიტად შენია სიხარული, რადგან შენთან ღვთაების მადლმა, როგორც თავად უწყის, დაიმკვიდრა, მხეველთან — მეუფემ, მშვენიერთან — მშვენიერმა, სიკეთით „ადამის ძეთაგან უმშვენესმა“ (ფსალ. 44: 3) — შეუგინებელთან, რომელიც გაწმენდს ყოველ ადგილს. შენთანაა ღმერთი და შენგან — ღმერთი, სრული კაცი, რომელშიც დამკვიდრებულია ღვთაების საცსება.

გიხაროდეს, მიმადლებულო, ნათლის წყარო, რომელიც განანათლებ ყოველ მორწმუნეს. გიხაროდეს საცნაური მზის აღმოსავალო და ცხოვრების შეუგინებელო ყვავილო. გიხაროდეს, მარიამ მიმადლებულო, ვენახო, მარადის მშვენიერო, რომელიც ახარებ სულებს და ისინი შენ გადიდებენ, დაუთესველო, ნაყოფმშვენიერო ყანაო. გიხაროდეს ჩვენი მსგავსების ჩანაფიქრისთვის და შობის დროის შესრულებისთვის, უფრო მეტად კი დასამკვიდრებელად ზეციდან ჩამოსულისთვის, რომელმაც შენს მუცელში ადამი განაახლა; და როგორც ორსულობის თესლი წმინდა ქალწულს წმინდა სულმა მისცა, როგორც სხეულის ჭეშმარიტება სხეულისაგან წარმოიშვა და მარგალიტი ორი ბუნებისგან — ელვისა და წყლისგან (ამ უჩინო სასწაულთა ზღვისგან) — გამოვიდა, ასევე უფალი ჩვენი იესო ქრისტე — შეუშფოთებლად და უცვალებლად — უბიწო და შეუგინებელი ყოვლადწმინდა ქალწულ მარიამისაგან იშვა — ღვთაებით სრული და კაცებით სრული.

მრავალ წმინდა მამათაგანს, მამამთავარსა და წინასწარმე-

ტყველს გულით სურდა, პირისპირ ეხილა იგი და ვერ ეღირსნენ. ზოგიერთს ეჩვენა, ზოგიერთი ღრუბლის სვეტიდან ღვთაების ხმის სმენის ღირსი შეიქნა, ზოგიერთი წმინდა ანგელოზთა გამოცხადების ღირსი გახდა. მხოლოდ წმინდა მარიამთან მოვიდა გაბრიელ მთავარანგელოზი ბრწყინვალედ და ახარა მას: „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“ ასე შეიწყნარა სიტყვა და ზორციელი აღესებოთ ძვირფასი მარგალიტი გამოიღო.

მოდით ახლა, საყვარელნო, დავითისძიერი ღვთიესულიერი საგალობელი, რომელიც ვიცით, ვუგალობოთ მას და ვთქვათ: „აღსდევ, უფალო, განსასვენებლად შენდა, შენ და კიდობანი შენი ძლიერებისა“ (ფსალ. 131: 8). რადგან მართლაც შიგნიდან და გარედან ოქროთი მოჭედილი კიდობანია წმინდა ქალწული, რომელმაც დაიტია სიწმინდის საგანძური. აღდევ, უფალო, მამის წიაღიდან, რათა აღადგინო დაცემული კაცთა მოდგმა — პირველქმნილი ადამი.

ამას დავითი ევედრებოდა, რომლისგანაც აღმოცენდა კვერთხი და ნაყოფმშვენიერი ყვავილი, რომლის შესახებაც თავად წინასწარმეტყველებდა და ამბობდა: „მისმინე, ასულო, და ყური დამიგდე, და დაივიწყე შენი ხალხი და სახლი მამაშენისა. და დატკებება მეფე შენი მშვენებით, რადგან ის არის შენი უფალი, და თაყვანი ეცი მას“ (ფსალ. 44: 10-11). ისმინე, ასულო, რაც პირველად შენთვის წინასწარმეტყველებით ითქვა, ახლა გონიერი თვალით იხილე საქმით; ისმინე ჩემი, შენი მაუწყებელი მთავარანგელოზის, რომელიც ჭეშმარიტ საიდუმლოს ხმამაღლა გეუბნები.

მოდით, საყვარელნო, წინასწართქმული ჩვენც გულმოდგინედ შევისწავლოთ და იესეს ძირისგან ასე დიდებულად აღმოცენებული კვერთხი ვადიდოთ, ვუგალობოთ, შევნატროთ და ვაქოთ. რადგან არა იოსებს, არამედ ღვთისმშობელსაც ამოწმებს ლუკას სახარება, მის დავითთან ნათესაობას მოასწავებს და ამბობს: „წავიდა იოსებიც გალილეიდან, ქალაქ ნაზარეთიდან, იუდეაში, დავითის ქალაქში, რომელსაც ჰქვია ბეთლემი, ვინაიდან დავითის სახლისა და გვარისა იყო, რათა აღწერილიყო

მარიამთან, თავის დანიშნულთან ერთად, რომელიც ფეხმძიმედ იყო“ (ლუკ. 2: 4-5).

გასრულდა მისი შობის დღეები და შვა ძე, პირმშო, ყოველ შობილზე უპირატესი, შეახვია სახვევებში და მიაწვინა ბაგაში. შეახვია ის, ვინც შექმნა ყოველი დაბადებული; შეახვია, რომელმაც ნათელი შეიმოსა, როგორც სამოსელი, რომელსაც სინათლე სამოსელივით აკრავს და ცა ფარდასავით გაუფენია (შდრ. ფსალ. 103; 2); შეახვია ქერუბიმებზე მჯდომარე და უამრავ ანგელოზზე დიდებული ბაგაში მიაწვინა. პირუტყვთა ბაგაში განისვენა ღვთის სიტყვამ, რათა ის აღამიანები, ვინც თავისი ნებით პირუტყვებად ქცეულან, გამოაფხიზლოს; პირუტყვთა ბაგაში ჩაწვა პური ზეცისა, რათა პირუტყვებს დამსგავსებულ კაცთა მოდგმას საიდუმლო საზრდელი მისცეს. მისი ადგილი არ იყო მათს სახლებში; ადგილი არ ჰქონდა მას, ვინც ცა და ქვეყანა შექმნა. მდიდარი იყო და ჩვენთვის დაგლაზაკდა და დაუსრულებელი სიმდაბლე ინება ჩვენი ბუნების ცხონებისათვის. ზეცაში — მამის წიაღში განისვენა, ხოლო გამოქვაბულში — დედის ხელებში. ბაგას ანგელოზთა კრებული შემოერთყა, ზეცას დიდებასა და ქვეყანას მშვიდობას ახარებენ. ზეცაში მამის მარჯვნივ დაჯდა და ბაგაში ისე განისვენა, როგორც ქერუბიმებზე. ესეც სამეუფო ტახტი იყო, ქერუბიმთა მსგავსი, ერთადერთი წმინდათა წმინდა ამქვეყნად, რომელშიც ჩვენმა ქრისტე ღმერთმა განისვენა, რადგან მას შვენის ყოველი დიდება მამასთან და სულიწმინდასთან ერთად უკუნისამდე. ამინ.

2. ხარებისათვის*

ყოველ დღესასწაულზე გალობით უნდა შევწიროთ ღმერთს მსხვერპლი, განსაკუთრებით კი წმინდა ღვთისმშობლის ხარებას, როდესაც მას მთავარანგელოზისგან ეხარა: „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“. უპირველეს ყოვლისა, ახალი რჯულის სწავლებისა და საღმრთო ცხოვრებისათვის მამისაგან მოივლინა სინათლის მომცემელი ძე და ითქვა: „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“; ითქვა „მიმადლებულო“ და ამან მთელი ადამიანური ბუნება მოიცვა.

გიხაროდეს, მიმადლებულო! გახარებთ ორსულობის დიად სიხარულს, რომლითაც გაიხარებს მთელი ხალხი (ლუკ. 2: 10).

მაშინ, როდესაც ჩვენი ცხოვრებისათვის ევენებოდა უფალი, თქვა: „კვლავ გიხილავთ, გაიხარებს თქვენი გული და კელარავინ წაგართმევთ თქვენს სიხარულს“ (იოან. 16; 22).

აღდგომის შემდეგ წმინდა ღვთათა მიერ კი ასე გვეხარა: „მარადის ხარობდეთ. გამუდმებით ილოცეთ. მაღლიერნი იყავით ყველაფრისათვის, რადგანაც ესაა თქვენ მიმართ ნება ღვთისა ქრისტე იესოში“ (1 თეს. 5: 16-18). ხედავთ, საყვარელნო, როგორი უზომო და გამოუთქმელი მაღლი მოგვანიჭა უფალმა, განურჩევლად ადგილისა და მდგომარეობისა? წმინდა მარიამი ხორცში იყო, უზრწნელი ცხოვრება მოიპოვა და ყოველი სათნოებით აღსავსე გამორჩეულად ცხოვრობდა. მასში მამა ღმერთის სიტყვამ ხორცი შეისხა და სრული ადამიანობა მიიღო, რათა რომელი ხორცისგანაც (სხეულისაგან) ამქვეყნად ცოდვა შემოვიდა და ცოდვისაგან – სიკვდილი, იმავე ხორცისგან დაისაჯოს ხორციელი ცოდვა; რათა ცოდვის განსაცდელი მისი წმინდა გვამის დასაფლავებით დაიძლიოს და გამოჩნდეს აღდგომის დასაბამი, სამარადისო ცხოვრება იქადაგოს წუთისოფელში

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 245.

და ადამიანები ღმერთს ეზიარონ.

რა ვთქვა, ან რა არ ვთქვა, როგორ გამოვთქვა მიუწვდომელი საიდუმლო? — ამიტომ ჯობს, ახლა ისევ იმას დავუბრუნდეთ, რაზეც ვსაუბრობდით.

ქალწულს წმინდა გაბრიელი მოევლინა, უხორცო — ხორცში მყოფს — ვინც უხრწნელ ცხოვრებაში გადმოინაცვლა, სიწმინდითა და სათნოებით მცხოვრებმა.

და როდესაც მასთან ანგელოზი მოვიდა, პირველად ასე ახარა: „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“ გიხაროდეს, მიმადლებულო, რადგან შენ ჭეშმარიტად სასიხარულო საქმის აღსრულების ღირსი შეიქენი, რადგან გარს შემოგირტყამს წმინდა ცხოვრება. გიხაროდეს, მიმადლებულო, ზეცის სიხარულის დამტკვენელო; გიხაროდეს, მიმადლებულო, რადგან შენი სიხარული ყოველ დაბადებულს გაუნაწილდება და კაცთა მოდგმა კვლავ მიიღებს დასაბამისმიერ პატივს; გიხაროდეს, მიმადლებულო, რადგან შენ ყოველთა შემოქმედი ხელში აიყვანე.

ხოლო წმინდა ქალწული მთავარანგელოზის სიტყვებმა შეაძრწუნა, რადგან მიუჩვეველი იყო მამაკაცთან საუბარს; დუმილს კი, როგორც ქალთა გონიერებასა და სიწმინდეს, ყოველთვის იცავდა, ვინაიდან წმინდა იყო, უბიწო და შეუგინებელი. ის არ შეშინებულა ანგელოზის სახის ზილვით, ისევე როგორც ბევრი წინასწარმეტყველი, რადგან ჭეშმარიტი ქალწულება ანგელოზთა ნათესაობაა; წმინდა მარიამი ქალწულების სანთელს სიყვარულით იცავდა და ბევრს მოღვაწეობდა, რათა ჩაუქრობლად და შეუგინებლად დაეცვა იგი (სანთელი ქალწულებისა).

როცა ვინმეს ძვირფასი სამოსი აცვია, ერიდება, რომ არ დასვაროს ან რაიმე სიბინძურე არ შეეხოს, ასევე იყო ეს წმინდა ქალწულიც; იგი თავისთვის ფიქრობდა და ამბობდა: ნუთუ რაიმე სიცრუეა ამ სიტყვებში? ნუთუ ღალატით აკეთებს ამას? ნუთუ ამ თაფლში გესლია დამალული? იქნებ სიტყვა მახარებლისაა და განზრახვა მაცდურისა? რადგან ვისაც არ იცნობს, როგორ მოიკითხავს? ამას ფიქრობდა და ამბობდა ქალწული.

მაშინ ანგელოზმა ყოველი მორწმუნისთვის შეუდარებელი

სიხარულის მომგერელი სიტყვებით მიმართა მას: „ნუ გეშინია, მარიამ, რადგან მაღლი მოიპოვე ღვთის წინაშე; ჩემი საშუალებით მოგიკითხავენ შენ — წმინდა ქალწულს — ზეციური ძალები და ის, ვინც მათი ბატონი და მფლობელია. მან გამოგირჩია შენ, წმინდა ქალწული, ყოველ დაბადებულთა შორის, რათა წმინდა და უბიწო შეუგინებელი მუცლისაგან ბრწყინვალე მარგალიტი გამოვიდეს; რადგან ის, ვინც შენგან იშვება, მაცხოვარია ყოველი დაბადებულისა“. ეს ასე მოხდებოდა, რადგან ეს წმინდა ქალწული მთელ კაცობრიობაში ყველაზე დიდებული, სუფთა და პატიოსანი იყო; გონება თოვლზე უბრწყინვალესი ჰქონდა, სხეული კი, დაწმენდილ ოქროზე უწმინდესი. ის ეზეკიელ წინასწარმეტყველმა იხილა და აღწერა, როგორც ხილვა იმგვარი მხეცების მსგავსებისა, რომელთა თავებს ზემოთ „თითქოს ბროლის ცა იყო, გასაოცარი, მაღალზე გადაჭიმული. სამყაროს ზემოთ რაღაც ტახტის მაგვარი რამ იდგა, თითქოს საფირონისგან ნაკეთები; ხოლო ამ ტახტისმაგვარზე სახით ადამიანისმაგვარი რამ იჯდა. ვიხილე რაღაც გაკაშკაშებული ლითონივით, თითქოს ცეცხლი იყო მის შიგნით“ (ეზეკ. 1: 22, 26-27).

რაც წმინდა წინასწარმეტყველმა ქალწულისგან შობის შესახებ იხილა, შენ, წმინდაო ქალწულო, ვერ შეძლებდი იმის ტვირთვას, რომ არ ყოფილიყავი იმ დიდებითა და სათნოებით მოელვარე ტახტის შესაფერისი.

როგორი ზოტბით შევამკოთ მისი ქალწულების პატიოსნება? რომელი საგალობლით შევღაღადოთ მის უხრწნელ სახეს? რომელი სულიერი გალობით ვადიდოთ ანგელოზებზე მეტად დიდებული?

ის ღვთის სახლში იყო დანერგილი, როგორც ნაყოფიერი ზეთისხილი, რომლის მფარველობით სულიწმინდამ ძედ და მკვიდრად მოგიწოდა ქრისტეს სასუფეველში. ესაა მარად ხარებული უხრწნელების სამოთხე, რომელშიც მაცოცხლებელი ხე დაირგო და თითოეულს უკვდავების ნაყოფს გვანიჭებს. ესაა ქალწულთა სიქადული, მორწმუნეთა სიხარული. ესაა მორწმუნეთა სიმტკიცე და ღვთისმსახურთა სათნოება; ესაა ჭეშმარიტების

სამოსელი და სათნოებათა სამყოფელი; ესაა წყარო დაუშრეტელი, რომლისგანაც მაცოცხლებელი წყარო გამოვიდა — უფალი ხორციით მოვიდა; ესაა სიმართლის ზღუდე.

და ვისაც აქვს ტრფიალება ჭეშმარიტი ქალწულისა, ისინი ანგელოზებრივი მადლისთვის იღვწიან; ვინც ღვინითა და თაფლუჭით (ლუდით) სიმთვრალეზე უარი თქვეს, ცხოვრებაშემოსილი ნერგით ხარობენ. ვინც ქალწულების სანთელი ჩაუქრობლად დაიცვა, დაუჭკნობელი უხრწნელების გვირგვინი დაიდგეს. ვინც სიწმინდის შეუგინებელი სამოსელი მოიპოვა, უხრწნელ სიმართლეს შეუერთდნენ. ვინც მის ანგელოზებრივ წესს მიუახლოვდა, უფლის მიერ აღთქმული ნეტარებით იხარებენ. ვინც გონების ბრწყინვალე ზეთი და ეჭვის განმწმენდელი საკმეველი მოიპოვა, სულიერი შვილობის აღთქმა მიიღეს. ხოლო ვინც წმინდა ღვთისმშობლის ხარებას დღესასწაულობს, ამის საფასურს მიიღებენ. დროა, ვიდღესასწაულოთ ეს დღე, რომელმაც სიხარულითა და მხიარულებით ააგხო მთელი ქვეყანა.

ვიზეიმოთ ეს დღე ფსალმუნებით, ქებითა და სულიერი გალობით. ოდესღაც ისრაელიც დღესასწაულობდა, მაგრამ უფუარი პურიტა და მღოგვით, და როგორც წინასწარმეტყველი ამბობს: „დღესასწაულებს გლოვად გადაგიქცევთ და ყველა თქვენს სიმღერას — გოდებად“ (ამოს. 8: 9);

ჩვენი მწუხარებები კი უფალმა სინანულის ნაყოფისაგან სიხარულად გადააქცია; თუმცა პირველ აღთქმასაც ჰქონდა მსახურების წეს-განგება და ამქვეყნიური სიწმინდე (ებრ. 9: 1) — როგორც მამამთავარ აბრაამს — რასაც თან სდევდა ხორციელი სნეულებები და წინადაცვეთის ტკივილი, მაგრამ ეს გარკვეულ დრომდე ზდებოდა. მათ რჯული მოსეს მიერ მიეცათ, ჩვენ კი ჭეშმარიტება იესო ქრისტეს მიერ მოგვენიჭა. ჩვენთვის წმინდა და მიმადლებული ქალწულის ხარება დასაბამია ყოველგვარი სიკეთისა — მრავალსაგალობელი, საღმრთო და მეტად დიდებული ჩვენი მაცხოვრის მოღვაწეობისა. იმ დროიდან ამობრწყინდა ჩვენი ცნობიერი მზის სინათლის სხივები, იქიდან აღმოგვიცენდა სიბრძნის წყარო, ბრწყინვალედ და წმინდად რომ გადმოადინებს

ღვთისმსახურების ნაკადულებს; იქიდან ამოგვიბრწყინდება ღვთის შემეცნების საგანძური, რადგან მარადიული ცხოვრება არის ცოდნა ჭეშმარიტი ღმერთისა და იმისა, ვინც მან მოავლინა — იესო ქრისტე (იოანე 17: 3). და შემდეგ იტყვის: „გამოიკვლიეთ წმინდა წერილი, რადგან მასში უნდა მოელოდეთ საუკუნო ცხოვრებას“ (შდრ. იოანე 5: 39). ვინც გამოიკვლევს ღვთის სიტყვას, ის ღვთისმსახურების საუნჯეს შეიცნობს. ნუგეშისმცემელმა ღვთივსულიერმა წიგნებმა წინ გადაგვიშალა საგანძური — წინასწარმეტყველთა და მოციქულთა წიგნები, სახარებანი, რათა ჭეშმარიტი ცხოვრების იმედი გვქონდეს. რადგან წმინდა წინასწარმეტყველთა და მოციქულთა ენით უფალი გველაპარაკება, წმინდა ხმით ღმერთი იშვება. მას მხოლოდ სიტყვა კი არ სჭირდება, არამედ მორჩილებით ხარობს; რაიმე კი არ სჭირდება კაცთაგან, არამედ მართლის გონიერ სულზე განისვენებს; იმით კი არ იღიდება ქრისტე, ჩვენ რომ ვუგალობთ, არამედ იმით, რაც მისგან სიკეთე გვეძლევა, მორჩილებით ვქადაგებთ მის ქველმოქმედებას. მის პატიოსნებას კი ვერ მივწვდებით, არამედ ჩვენი ძალისაებრ ვალებს გადავიხდით. ხოლო, როდესაც სახარებას ან სამოციქულოს წაიკითხავენ, წიგნს ნუკი დაუწყებ ცქერას ან მის მკითხველს, არამედ ზეციდან გამომეტყველს, რადგან წიგნი, რომელსაც ხედავ, ქრისტეა, რომელიც ღვთისმეტყველებით იქადაგება. იგი გვახარებს მრავალსაგალობელი მაცხოვრის მოღვაწეობას, რომელიც ღმერთი იყო და კაცთმოყვარეობის გამო კაცი გახდა. თავდაპირველი პატივი კი არ განიშორა, არამედ მაცხოვრის მოღვაწეობა შეიმოსა.

გვახარებს ჩვენი მრავალსაგალობელი მაცხოვრის განგებულება, რადგან უძლურთა მკურნალი მოვიდა. წამლით კი არ კურნავს, არამედ კაცთმოყვარეობის გამოჩენით. გვახარებს მრავალსაგალობელი მაცხოვრის მოღვაწეობა, რადგან შეცდომილებს გზა გამოუჩნდა, განწირულებს — მაცხოვარების მადლი, რომელიც თითოეულს მრავალგვარად შეეწევა: ცდომილთ მოიძიებს, დაბნელებულებს განანათლებს, მონებს გაათავისუფლებს, მკვდრებს გააცოცხლებს, ტყვეებს გამოიხსნის; ჩვენ, თითოეულს,

ცხოვრების გზა გაგვიხსნა, — ჩვენი გონიერების გამო კი არა, არამედ თავისი ქველმოქმედების შესაბამისად, რადგან სულ სიკეთეს აკეთებდა ჩვენი მაცხოვარი; არა იმისთვის, რომ თავად მოეპოვებინა სათნოებანი, არამედ იმისთვის, რომ ჩვენთვის მოენიჭებინა საუკუნო ცხოვრება, რადგან თავის ხატად დაბადა კაცი და სამოთხის განსასვენებელში მიუჩინა ადგილი; ხოლო კაცი ეშმაკის შურით შეცდა, ღვთის მცნება დაარღვია და სიკვდილის სასჯელში ჩავარდა; მისგან შობილები მამისეული ვალების გამო მონობაშიც იმყოფებოდნენ და სასჯელითაც იტანჯებოდნენ, რადგან სიკვდილი სუფევდა მოსემდე. ხოლო კაცთმოყვარე ღმერთი, როდესაც თავისი შექმნილი სიკვდილისგან დამარცხებული იხილა, არ მიატოვა თავის მსგავსად შექმნილი, მთელ მის მოდგმას ყურადღება არ დააკლო: პირველ მამამთავრებს ერგვნებოდა და რჯულს უქადაგებდა, წინასწარმეტყველების მიერ კი მაცხოვრის მოსვლას წინასწარ გვაუწყებდა.

ხოლო როდესაც მისი დიდებული მოსვლის დრო მოვიდა, წმინდა ქალწულს სახარებლად წინასწარ მოევლინა მთავარანგელოზი და ასე მიმართა: „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“. მას კი, ესმა თუ არა ეს სიტყვები, სასმენელიდან (ყურიდან) სულიწმინდა შევიდა მასში — ქალწულის წმინდა ტაძარში — და გაწმინდა მისი ბუნება სხეულთან ერთად და ამქვეყნიური ბუნების წესმა უკან დაიხია ქალწულის წინაშე. ის გაკვირვებული და შემკრთალი იყო იმით, რომ უფალი ბუნებისა ზებუნებრივ სასწაულს ახდენდა მის სხეულში. რომელი იარაღითაც ეშმაკი იბრძოდა ჩვენ წინააღმდეგ, იმავე იარაღით გვიხსნა ქრისტემ: მან ჩვენსავეთ შეისხა ხორცი, რათა ნაკლულს უფრო მეტი მადლი მიანიჭოს; რადგან სადაც იმრავლა ცოდვამ, უფრო გადააჭარბა მადლმა (შდრ. რომ. 5: 20).

ასევე მოივლინა წმინდა ქალწულზე მადლი, რადგან ასეა ნათქვამი ხარების შესახებ: „ხოლო მეექვსე თვეს მოვლინებულ იქნა გაბრიელ ანგელოზი ღმერთის მიერ გალილეის ქალაქში, რომელსაც ეწოდება ნაზარეთი, ქალწულთან, რომელიც დანიშნული იყო კაცზე, და სახელი მისი — იოსები, დავითის მოდგმისა,

ხოლო სახელი ქალწულისა — მარიამი“ (ლუკ. 1: 26-27). როგორც წმინდა წერილი ამბობს: „თვეთა დასაბამი იყოს თქვენთვის ეს თვე, პირველი თვე იყოს იგი თქვენთვის წელიწადის თვეებში“ (გამოსვლ. 12: 2), „სამახსოვროდ დაითქვით ეს ღღე, იღღესასწაულეთ იგი საუფლო ღღესასწაულად თაობიდან თაობაში. სამარადისო წესად დაიდეთ ეს ღღესასწაული“ (გამოსვლ. 12: 4). ხოლო „მეექვსე თვეს“ ზაქარიას მიმართ გულისხმობს. რადგან ეს ჭეშმარიტად წმინდა ქალწული დავითის მოდგმიდან იყო და მისი მამული ბეთლემი გახლდათ, იოსებს, სიძესა და საუკუნო უხრწნელების თანამყოფს, რჯულის შესაბამისად და ნათესაობიდან გამომდინარე, სამართლიანად მითხოვდა.

ხოლო წმინდა ქალწულს ძალიან შესაფერისი სახელი — მარიამი ეწოდა, რაც ითარგმნება, როგორც „განმანათლებელი“. და რა არის ქალწულების ნათელზე ბრწყინვალე, როცა სათნოებანიც ქალწულებრივია და სახიერად გამოხატული?!

თუკი ასეთი სიკეთეა გულის უბიწოდ დაცვა, რამდენად უკეთესია, თუკი ხორცს, სულთან ერთად, ქალწულად შეინახავ! ასევე ამ წმინდა ქალწულმაც, როცა ხორცში იყო, უხრწნელი ცხოვრება მოიპოვა და მთავარანგელოზის ნათქვამი სარწმუნოებით შეიწყნარა.

მაშინ თავის ნათესავ ელისაბედთან წავიდა სასწრაფოდ, შევიდა მის სახლში და როგორც ანგელოზმა მოიკითხა იგი, ასევე მოიკითხა თვითონ ელისაბედი. „როგორც კი გაიგონა ელისაბედმა მარიამის მოკითხვა, ყრმა შეიძრა მის მუცელში, და სულიწმინდით აივსო ელისაბედი“ (ლუკ. 1: 40-41). ახლა უკვე მარიამის ხმა შეეწია ელისაბედს და სულიწმინდით აღავსო იგი. და როგორც დაუშრეტელი წყაროდან მოედინება მადლის მდინარე, ისე თავის ნათესავს წინასწარმეტყველის ენა ამოუდგა, ხოლო მისი შვილის ფეხებს, მის მუცელში დაბმულს, ხტომა და თამაში მიმადლა; ეს კი ნამდვილი სიხარულისა და საკვირველების გამოხატვა იყო, რადგან სადაც მიმადლებული ქალწული მივიდოდა, სიხარულით აღავსებდა იქაურობას.

და შესძახა ელისაბედმა ხმამაღლა: „კურთხეული ხარ ღე-

დათა შორის და კურთხეულია შენი მუცლის ნაყოფი! ვინ გამხა-
და იმის ღირსი, რომ ჩემთან მოვიდა ჩემი უფლის დედა?“ (ლუკ.
1: 42-43). კურთხეული ხარ შენ დედათა შორის, რადგან შენ
გაუხდი მათ დასაბამი განახლებისა. შენ სამოთხეში შესვლის
კადნიერება მოგვანიჭე და პირველი სენი მოგვაცილე; შენ შემ-
დეგ ქალთა მოღვმას აღარ უსაყვედურებენ, აღარ შეეშინდება
ევას მემკვიდრეებს პირველი წყევლისა, არც შობის ტკივილები-
სა, რადგან ქრისტე, ჩვენი მოღვმის მხსნელი და ყოველთა მაცხ-
ოვარი, სულიერი ადამი, რომელმაც მიწიერთა წყლულებანი
განკურნა, შენი წმინდა მუცლისგან გამოვა.

კურთხეული ხარ შენ ქალთა და კაცთა შორისაც, რადგან
ყველაფრის გამჩენი შენს ნაყოფად გამოჩნდა; მშვენიერი იყო
გალობა ბერწისა, თუმცა უფრო ბრწყინვალე იყო ნათქვამი ქა-
ლწულისა, რომელმაც მადლიერების გალობა აღმოთქვა, დასა-
ბამიერს თანამედროვეებს მოუთხრობდა, დროთა აღსასრულს
ახლავე განაცხადებდა და რამდენიმე სიტყვით ქრისტეს მთელი
საიდუმლოება გამოთქვა. მარიამმა თქვა: „ადიდებს ჩემი სული
უფალს, და გაიხარა ჩემმა სულმა ღმერთის, ჩემი მაცხოვრის
გამო“ (ლუკ. 1: 46-47); და შემდეგ: „შეეწია ისრაელს, თავის
მონას, და გაიხსენა წყალობა. როგორც აუწყა ჩვენს მამებს,
აბრაამს და მის შთამომავალთ უკუნისამდე“ (ლუკ. 1: 54-55).

ნახე, როგორ გადააჭარბა ქალწულმა მამამთავრებს? ღმერ-
თმა აბრაამისთვის მიცემული აღთქმა დაადასტურა, როდესაც
უთხრა: „აღთქმას დავდებ ჩემსა და შენ შორის“ (შესაქ. 17: 7).
როდესაც მოვიდა (ქვეყანაზე) ეს აღთქმა შეასრულა და რჯუ-
ლისა და წინასწარმეტყველებათა აღსრულების ნიშნად წინა-
დაცვეთა მიიღო.

ახლა ეს წინასწარმეტყველების გალობა წმინდა ქალწულ-
მა ღმერთს შესწირა და თქვა: „ადიდებს ჩემი სული უფალს,
და გაიხარა ჩემმა სულმა ღმერთის, ჩემი მაცხოვრის გამო,
რადგანაც დიდი სიკეთე მიყო ყოვლად ძლიერმა, და წმიდაა მისი
სახელი. წყალობა მისი თაობებიდან თაობებამდე ღმერთისმო-
შიშთა მიმართ“ (ლუკ. 1: 46-47). მან ღვთისმშობელად გამხადა,

ქალწულად დამიცვა და ჩემი მუცლიდან კაცთა მოდგმას სიწმინდით განაახლებს. ყოველი ასაკი აკურთხა დედათა და მამათა, ჭაბუკთა და ყრმათა; გაგვაძლიერა სიკვდილის წინაშე, ეშმაკის წინააღმდეგ ჩვენი ცოდვების წიგნი მოსპო, გონებით ამპარტავანნი გაფანტა, თვით ეშმაკიც განადგო და მისი ერიც, რადგან ჭეშმარიტად გულით ამპარტავანი იყო იგი, ვინც იკადრა და თქვა: „მალლა ღრუბლებში ავიჭრები, უზენაესს გავეუტოლდები!“ (ესაია 14: 14).

და რადგან უკვე დაამარცხა ბოროტი, წინასწარმეტყველმა შემდეგი სიტყვებით გვაუწყა: „მაგრამ შავეთში ჩადიხარ, ქვესკნელის უფსკრულებში“ (ესაია 14: 15) და შენთან ერთად ყოველი მოძალადე და მისი მსახური; ვინაიდან მისი ყოველი ბომონი და ამაო მსახურება გააუქმა და წარმართებისგან გამოხსნილი ერი თავისთვის გაიმზადა; გადმოყარა ძლიერები ტახტიდან და მდაბლები აამაღლა.

ახლა უკვე ებრაელთა განდევნა და წარმართთა შემოყვანა ადვილად გვაუწყა, რადგან ებრაელების უხუცესნი, მწიგნობარნი რჯულითა და სხვა დანარჩენი პატივით იყვნენ გამდიდრებულნი და ამ სიმდიდრეს ბოროტად იყენებდნენ.

იმ დროიდან ყველა ტახტიდან გადმოცვივდა, განურჩევლად წინასწარმეტყველებისა, მღვდლობისა, რჯულისდებისა, მამა-პაპათა მოძღვრებისა, სიმდიდრისა, მსხვერპლისა, დღესასწაულთა სიმრავლისა და სამეუფო პატივისა.

ყოველი მისგან განშორებულნი, დევნილნი და შიშველნი, ტყვედ გარეკეს, ხოლო მათ ადგილას წარმართთა გლახაკნი — სიმართლით მშიერნი — ამაღლდნენ, რადგან შეპყრობილები იყვნენ ღვთის შემეცნების სიყვარულით და ამას ქანაანელივით ითხოვდნენ. ისინი ღვთის საიდუმლოს სიმდიდრით აღივსნენ, რადგან საღმრთო სიკეთის მთელი საგანძური ქალწულისაგან შობილმა წარმართებს მისცა.

„შეეწია ისრაელს, თავის მონას“, არა რომელიმე ისრაელიანს, არამედ თავის მონას, რომელიც შრომობდა ისრაელის თავისუფლებისთვის, რომელსაც წმინდა ღვთისმშობელმა მონა

და მეძვიდრე უწოდა, რაკი ნახა, რომ გაჭირვებული შრომობდა რჯულის შესასრულებლად, მაღლით ნუგეში სცა.

ახლა უკვე ისრაელს მოუხმო, შეეწია თავის მონას და წყალობა გაიხსენა, როგორც ამის შესახებ „ჩვენს მამებს, აბრაამსა და მის შთამომავალთ აუწყა უკუნისამდე“ (ლუკ. 1: 54-55). ამ მოკლე სიტყვით წარმოგვიდგენს მთელ საიდუმლოს, რადგან ადამიანთა გამოხსნა და მამათათვის მიცემული აღთქმის შესრულება ინება, მოდრიკა ცანი და ჩამოვიდა და ისე გამოგვეცხადა, რისი დატევნის შემძლენიც ვიყავით, რათა მისი ნახვა, გამოკვლევა და მისი ზრახვების მოსმენა შეგვძლებოდა.

ამიტომ ღვთის სიტყვამ ხორცი და სრული კაცება წმინდა ქალწულისგან შეიძინა და იშვა, როგორც კაცი, რათა გადაიხადოს ჩვენი ვალები და თავის თავზე აღასრულოს აბრაამის მიმართ მიცემული აღთქმა წინადაცვეთისა (შესაქ. 17: 10-12) და რჯულის მცნებანი.

ამ სიტყვების შემდეგ წმინდა ქალწული ნაზარეთში წავიდა. შემდეგ კეისრის ბრძანებამ ბეთლემში მისვლა უბრძანა, რადგან სამეფო ტომისაგან იყო. სამეფო მამულში იოსებთან, თავის ქმართან ერთად მივიდა და ყველაზე დიდი საიდუმლო შეიძინო, — ქალწულმა შვა და ხელში დაიჭირა ის, ვისაც სიტყვით უჭირავს მთელი სამყარო.

მისთვის ადგილიც კი არსად იყო. მთელი სამყაროს გამომზრდელი რძით იზრდებოდა; სახვევებით შეიხვია ის, ვისაც სიტყვით უკავია თითოეული დაბადებული; ბაგაში ჩაწვა ის, ვინც ქერუბიმების ტახტზე ზის; ზეციდან გადმოვიდა სინათლე, რომელმაც ყოველი დაბადებული გაანათლა; ზეცის მკვიდრნი მის წინ იდგნენ და აღიღებდნენ იმას — ვინც ღრრის შექმნამდე იდილება ცაში; მის შესახებ ვარსკვლავი აუწყებდა და გზას უნათებდა აღმოსავლეთიდან მომავლებს; მოვიდნენ და ძღვენი მოართვეს მას, ვინც ჩვენთვის დაგლაზაკდა.

წმინდა ქალწულმა კი (მათი) სიტყვები და გულში შეინახა, როგორც ყველაფრის საიდუმლოს შემნახველმა, რადგან შენ გეკუთვნის, წმინდაო ქალწულო, ყველაზე დიდი ქება, შენგან

შეისხა ხორცი ღმერთმა და იშვა ადამიანად. შენ შემოგწირავს თავის სავალდებულო მსახურებას ზეცა, მიწა და ქვესკნელი, რადგან ქერუბიმთა ტახტად გამოჩნდი; შენ გამოჩნდი პატიოსან და სამეუფო ელვის სინათლედ იქ, სადაც იდიდება მამა ზეც-იერი, რომელის ძალამაც დაგიფარა შენ, თაყვანის იცემება ძე, რომელიც ხორციელად შვი და იდიდება სულიწმინდა, რომელმაც შენგან დიდი მეუფის შობა იღვაწა, რადგან შენგან ეუწყა სამყაროს, მიმადლებულო, წმინდა ერთარსება სამება და შენთან ერთად ჩვენც გავხდით ღირსნი, რათა მივიღოთ სრული მადლი ჩვენი უფლის, იესო ქრისტეს მიერ, რომელთან ერთადაც ვადიდოთ მამა, წმინდა და თაყვანსაცემი სულით ახლა და სამარადისოდ. ამინ.

3. ხარებისათვის*

როცა გავიხსენე ევას ურჩობა, ვტიროდი; და როცა ვიხილე მარიამის ნაყოფი, კვლავ განვახლდი; წინაპრებით უკვდავო და კეთილშობილებით უნახავო, დროზე უადრესი ნათელი იშვი ნათლისაგან, — მამა ღმერთისგან ძე ღვთისა; სიტყვა იყავი და ხორცი შეიმოსე მარიამ ქალწულისაგან, რათა შენი წმინდა ხელით შექმნილი ადამი კვლავ განაახლო.

წმინდაო, უკვდავო, მარადიულო, მიუწვდომელო, უცვლელელო, რომელიც ჭეშმარიტი ძე ხარ ღვთისა დროზე უადრესი, ისურვე, შესულიყავი წმინდა ქალწულის საშოში, რათა შენი წმინდა ხელით შექმნილი და ცოდვით მკვდარი პირველი ადამიანი კვლავ განაახლო.

უხილავი მამის განგებითა და შენი ნებით მოხვედი; გილადადებთ შენ ყოველი და მეუფეს გიწოდებთ, შეგვეწიე ჩვენ, რომელიც ქალწულისაგან იშვი, სახვევებში შეიხვით, ბაგაში ჩაწეკი და რძით იზრდებოდი მარიამისაგან, რათა პირველად შექმნილი ადამი ისევ აღადგინო.

ღვთის შემეცნების გემოს რომ გავიგებთ, ტკბილი ხმით ვადიდოთ ტკბილი ღმერთის სიტყვის ძალა; ხმატკბილი მოძღვრის საღმრთო მადლს ღირსეული ქება შევწიროთ, რადგან ქვეყანა, ზღვა და ყოველი დაბადებული, ხილული და უხილავი, ღვთის კაცთმოყვარეობას უგალობს და ადიდებს მის იმ სახიერებას, რომელიც ჩვენთვის აღასრულა — რადგან ღმერთი იყო და ხორცით (სხეულით) გამოჩნდა, გამოუთქმელი სიმდაბლე ინება, წმინდა დედაკაცისგან იშვა იმით გასაახლებლად, ვინც თავისი სიჯიუტით მოკვდა.

მოდით, ხალხო, ყველანი ეუგალობდეთ ქალწულისგან შობილს, რომლის დიდება და პატივი დროის შექმნაზე ადრეულია.

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 258.

ჩვენსავით უძლური და ლატაკი გახდა ის, ვინც დიდებული ხელმწიფეა; ვინც ღმერთის გარეგნობისაა, მონის გარეგნობა მიიღო; ვინც სინათლის შუქი ტანისამოსივით შემოიხვია, ადამიანთა შორის დადიოდა ერთი ჩვეულებრივი მათგანივით; ის, ვინც ქერუბიმებზე ზის და უამრავი ანგელოზი ადიდებს, ამქვეყნად მოვიდა და ვინც დაუსაბამოდ არის, წმინდა ქალწულისგან იშვა, რათა პირველქმნილი კვლავ განეახლებინა.

დასაბამი დაედო ქრისტეს, ჩვენი ღმერთის განკაცებას, რომელიც თანადაუსაბამო იყო ღვთისა და მამისა, რათა ღვთაების დაუსაბამო სიდიადემდე აიყვანოს დაცემული ადამიანი. მონის გარეგნობა მიიღო წმინდა ქალწულისაგან, რათა დაგვაბრუნოს ჩვენი უფლის დიდებულ სახესთან, ზიარი გაგვხადოს ზეციური სახისა; წმინდა ქალწულის მკლავზე დაჯდა, რათა ჩვენ მოგვიწოდოს მამის მარჯვნივ დასასხდომად. (ჩვენი) საცოდავი სხეული შეიმოსა და ამითვე დასაფლავდა, რათა მარადიული სიცოცხლე მოგვცეს. წმინდა ქალწულის საშოში დასახლდა, რათა ცოდვით გახრწნილი ადამი კვლავ განაახლოს.

ცოცხალი წყარო, ჩვენი ქრისტე ღმერთი — მაცოცხლებელი სიტყვა — ცხოვრების მომცემელია. ცხოვრების ეს საიდუმლო დაუსრულებელ სიმდიდრეს მიანიჭებს იმას, ვინც შეევედრება და მადლით აეხილება გულის თვალები.

ამ დაუშრეტელი და თაფლის გამომადინებელი წყაროსაგან გაძლებიან ისინი, ვისაც მართლაც აწუხებს წყურვილი. სიცოცხლის მომნიჭებელი მისი ერთი სიტყვა თითოეულს ღირსების შესაბამისად გაუნაწილდება: თანაბრად მიეცემა იგი ახალგაზრდებს და მოხუცებს, ქალებსა და ბავშვებს; ერთი გამოუთქმელი ღვთაების დაუღეველი წყაროსაგან აღმოეცენა მადლი და ნიჭი სულიწმინდისა. ერთი წმინდა ქალწულისაგან ფასდაუდებელი მარგალიტი გამოვიდა, რათა ცოდვით მკვდარი პირველქმნილი კაცი თავიდან გააცოცხლოს.

სიმართლის მზე ქვეყანაზე გამოჩნდა, ჩვენმა ქრისტე ღმერთმა ადამიანის სახით მოსვლა იწეა კაცთა მოდგმაში; მისმა ადამიანურმა სხეულმა ღვთაების ელვარე ბრწყინვალეობა დაფარა,

ღვთაების სულით მოგვეახლა და ანგელოზთა გალობის ღირსი გაგვხადა. მორჩილად მსმენელთა, ღლესასწაულის მოყვარეთა თავების შემკობა სურს მოოქროვილი ყვავილებისგან დაწნული გვირგვინით. ჩვენ კი უბერებელი სამოთხიდან მშვენიერი ყვავილები დავკრიფოთ, რადგან ღვთის სათნო ტაძარი — წმინდა ქალწული ამგვარი გვირგვინით შემკობის ღირსია. მისგან გამოვიდა ჩვენი გამანათლებელი მარგალიტი, რათა სიბნელესა და სიკვდილის აჩრდილებში ჩავარდნილნი ისევ უკვდავების ნათელში ამოიყვანოს. ღვთისმეტყველებით რომ დაგვატკბობს ქრისტეს მადლი, საღვთო საიდუმლოების შესრულებით მასვე (ქრისტეს) უნდა შეეწიროთ საკადრისი ღიდება. ღვთისმიერი მონათხრობით უკვდავების საამო სურნელოვანი ნაყოფის მოპოვებას ვეცადოთ, საღმრთო სიტყვის მადლით ვიხაროთ, სიმყრალის განბანვა ვიჩქაროთ და სათნოებათა სურნელება შევიძინოთ; სარწმუნოების ჯაჭვი ჩავიცვათ და სათნო ცხოვრება შემოვიხვიოთ, წმინდა და შეუგინებელი სიწმინდის სამოსელი დავიცვათ, რადგან ეს სათნოებაა მშვიდობის მომცემი და სიხარულის თანამეუღლე, ყვავილი, რომელსაც იმედის სურნელი ასდის. ისინი კი, ვინც ბატკნეზივით სარწმუნოებით ძოვენ ამ მდელოზე — ნათელი სახის მოდგმა — სამებას უგალობს. და ჩვენც, საყვარელნო, მაცხოვრის მარნისკენ მივაშუროთ და ღვთის სიტყვის მადლით, ანგელოზებთან ერთად ვუგალობოთ წმინდა ქალწულს: „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“ რადგან მისგან გამოვიდა მიუწვდომელი ნათელი და ჩვენც უზომო სახიერებით გაგვანათლა.

წმინდა ქალწული იყო კარავი გაწმენდილი, ღვთის პატიოსანი ტაძარი და ყოვლად დასაწველთა* ოქროს საკურთხეველი, თავისი მეტისმეტი სიწმინდის გამო, შეზავებული საღვთო საკმეველი და ღიდად ფასეული წმინდა საცხებელი, ნამდვილი ნარდის ალაბასტრის ზეთი, გამოუთქმელი ჩანაფიქრის მაუწყებელი სამღვდლო გვირგვინი, წმინდა ხორცითა და სულით. ის იყო ბჭე, რომელიც აღმოსავლეთისკენ იხედებოდა და უფლის შესვლითა და გამოსვლით (ორსულობითა და შობით) მთელი სა-

* მსხვერპლის ერთ-ერთი სახე ძველ აღთქმაში.

მყარო გაანათლა; ის იყო მსხმოიარე ზეთისხილი, რომლისგანაც ხორციელი უფალი მიიღო სულიწმინდით და მრავალტანჯული კაცთა მოდგმა აღადგინა.

ესაა ქალწულთა სიამაყე, დედათა სიხარული, მთავარანგელოზის უწყებულის, როგორც წერილი ამბობს: „გიხაროდეს, მიმადლებულო, უფალი შენთანაა!“ და ასევე: „შენგან ცოდვით მკვდარი ადამი განახლდება“.

როცა უფალმა ქალწულის მუცელში დატევა იღო თავს, მთავარანგელოზი წინასწარ მახარებლად მოავლინა, ხოლო ის ზეცის ძალთაგან გამოუთქმელად მარიამთან მოვიდა და თავდაპირველად უთხრა: „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“, შემდეგ კი მალევე მიაგება: „უფალი შენთანაა, კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის და კურთხეულია ნაყოფი მუცლისა შენისა“; ხოლო ის შეძრწუნდა მის სიტყვაზე და ჩაფიქრდა: „ნეტა რას უნდა ნიშნავდესო ეს მოკითხვა?“ (ლუკ. 1: 29), რადგან ქალთა შორის მისი მსგავსი არ იპოვებოდა.

ის ევასავით კი არ იყო, სამოთხეში მარტო მყოფი, გონებით უსუსური, გველის სიტყვა რომ შეიწყნარა და ისე შეურაცხყო თავისი სურვილები, რომ მის გამო წმინდანებს მრავალი შრომა დასჭირდათ და მხოლოდ წმინდა ქალწულის მიერ გაუქმდა მისი შეცოდება.

(მარიამი) არ მოიქცა ისე, როგორც სარა, როდესაც ეხარა, რომ ძეზე იყო ფეხმძიმედ და თავხედურად იცინოდა; არც როგორც რებეკა, რომელმაც სამკაული სწრაფად აიღო და ქმრის აქლემებს გულმოდგინედ ასვა წყალი; არც ისე მოიქცა, როგორც იქცევა ყოველი ქალი — სამახაროებლო ამბავი უცებ და გაუაზრებლად კი არ მიიღო, არამედ ფხიზელი გონებითა და ყურადღებით დაფიქრდა და თქვა: ნეტავ, რას უნდა ნიშნავდეს ეს მოკითხვა? რა წარმომავლობა აქვს ამ ძღვენს? რა მოკითხვაა? რომელი საგანძურის მარგალიტია ეს სიტყვა, ჩემზე მოვლენილი? მინდა ვიცოდე: რა არის ეს წყალობა და ვინ არის მომცემელი, ანუ მომძღვნელი მისი? ზეციდან მოსულხარ, კაცის სახეს გვაჩვენებ და ლამპრის ნათელზე ელვარე ხარ. ამას ფიქრობდა და ამბობდა

წმინდა ქალწული, ხოლო ანგელოზმა მარიამის კითხვებს პასუხი გასცა და უთხრა: „სული წმინდა გადმოვა შენზე, და უზენაესის ძალა მოგიჩრდილებს“ (ლუკ. 1: 35), „აჰა, დაორსულდები და შობ ძეს, და უწოდებ სახელად იესოს“ (ლუკ. 1: 31), რათა კაცთა მოდგმა ცოდვით სიკვდილისაგან იხსნა.

შემდეგ მარიამმა უთხრა ანგელოზს: „როგორ იქნება ეგ, მამაკაცი რომ არ ვიცი?“ (ლუკ. 1: 34), რადგან ზეცის სიძეს განუეკუთვნე თავი. ქალწულად მსურს დარჩენა და ქალწულების პატივის დათმობა არ მსურს.

ანგელოზი კი ასე ამხნევებდა: „ნუ გეშინია, მარიამ, რადგან მადლი პოვე ღვთის წინაშე“ (ლუკ. 1: 30). მადლს ნუ გამოიკვლევ, რადგან მადლმა არ ისურვა დამორჩილებოდა რჯულის ბუნებას. ხოლო შენზე სულიწმინდა მოვა და იშვება ძე ღვთისა, მამის სახე და მისი თანაარსი, რომელშიც არის ყველაფერი, რაც მამისაა: ღვთაების გამოცხადება, სახე პირისა, ბრწყინვალეობა და მისი ღიდება, რომელიც განახლდება.

ჰოი, მარიამ, შენ შეიცანი ის, რაც აქამდე ანგელოზებისთვისაც დაფარული იყო; იმას მიხვდი, მარიამ, რაც წინასწარმეტყველებმა და მამამთავრებმა არ იცოდნენ; გაიგონე ის, რისი სმენის ღირსი ვერ შეიქა ღმერთშემოსილთა კრებული. დავით, ესაია და ყველა დანარჩენი, უფლის განკაცებას აღრევე ქადაგებდნენ, მაგრამ როგორ უნდა აღსრულებულიყო ეს, მათ არ იცოდნენ. მხოლოდ შენ გააცნობიერე, ჰოი, წმინდა ქალწულო, ის საიდუმლოებანი, რაც სხვა ვერავინ გაიაზრა და ნუ იტყვი: როგორ იქნება ეგ? რადგან მან, ვინც ქალწული მიწისგან შექმნა ადამიანი, ახლა როგორც სურს, ისე იმოქმედებს რათა აცხონოს თავისი შექმნილი.

ახლა ღვთაების გამომცემელი გამოუთქმელი სინათლის ღამპარი ელვარედ გაბრწყინდება. ახლა გამაკვირვებს მე წმინდა ქალწულის ხატება, რადგან უპირატესმა ანგელოზმა ამ სიტყვებით მოიკითხა: „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“ მთელი კაცთა მოდგმიდან მხოლოდ ეს შეიქნა ღირსი ღმერთის შობისა, მარტო ამან იტვირთა სიტყვა! საკვირველია არა მხოლოდ ღვთისმშობ-

ლის მშვენიერება, არამედ მისი სათნოებანიც, რის შესახებაც ანგელოზმა მას უღაღადა: „გიხაროდეს, მიმადლებულო! უფალი შენთანაა!“ იმისთვის, რომ თავის მსგავსად შექმნილი (აღამიანი) აცხოვნოს, მოწყალე ღმერთს თავისი სული გაუმზადა (ქალწულმა) და საუცხოო საიდუმლოს დამტკენელი გახდა.

მოდით, ახლა, საყვარელნო, ჩვენი საკუთარი ვალები როგორც შეგვიძლია, ისე გადავიხადოთ; ანგელოზის ხმას ჩვენც ავყევთ და ვიღაღადოთ: „გიხაროდეს, მიმადლებულო! უფალი შენთანაა!“ რადგან შენთანაა ჭეშმარიტი სიხარული, რადგან შენთან და შენში ყოველთა უფალმა დაიმკვიდრა, როგორც თავად უწყის. გიხაროდეს მიმადლებულო! უფალი შენთანაა! და არა ქვეყნიერი სიძე, თავად უფალი და მამა სიწმინდისა, ქალწულების მცველი და სიწმინდის უფალი, უხრწნელების შემოქმედი და თავისუფლების მომცემელი, ცხოვრების მბოძებელი, ჭეშმარიტებისა და მშვიდობის შემგროვებელი და მომძღვნელი, თავად უფალია შენთან, რადგან შენში ღვთაების მადლმა განისვენა, რათა აცხოვნოს კაცთა მოდგმა, როგორც მოწყალემ; და აღარ ეშინია კაცს მზაკვარი გველისა, რადგან მოვიდა ჩვენი უფალი, მტრის ყოველი ძალა გააუქმა და აღარ აძრწუნებს მას გველის ტყუილი და საცდური, რადგან ჩვენმა უფალმა ნათლისღების წყლით ვეშაპის თავი შემუსრა.

აღარ მეშინია მოვისმინო: „მიწა ხარ და მიწადვე იქცევი“ (შესაქ. 3: 19), რადგან უფალმა წმინდა ნათლისცემით ცოდვის სიბინძურე გამბანა მე; აღარ ვტირი, აღარ ვგლოვობ, აღარ ვამბობ: „უკუ-იქცა ჩემი სინედლე როგორც ზაფხულის გვალვაში“ (ფსალ. 31: 4), რადგან უფალმა ჩვენი ცოდვების ეკალი ამოძირკვა და თავზე გვირგვინად დაიდგა.

გავთავისუფლდით ცოდვებისგან და პირველი წყევლისგან, რომელშიც ნათქვამია: „ძეძვი და ეკალი აღმოგიცენოს და მინდვრის ბალახი იყოს შენი საზრდო“ (შესაქ. 3: 18). ამოძირკვა ეკალი და განადგურდა ძეძვი, წმინდა ქალწულისაგან აყვავდა ხე ცხოვრებისა და მადლისა.

აღარ ეშინია ევას საყვედურისა, არც შობის ტკივილებისა,

რადგან წმინდა ქალწულმა გააუქმა ევას ცოდვა თავისი შობილით (იესოს მიერ), რომელიც იმათ საცხოვრებლად მოვიდა, ვინც თავისნაირებად შექმნა.

ცხოვრების წყაროდ გვექცა წმინდა ქალწული, ქრისტეს ნათლის წყარო და ნათლის ამოსავალი. გიხაროდეს, მიმადლებულ! უფალი შენთანაა და შენშია, ღვთაებით სრული და კაცებით სრული, რომელშიც დამკვიდრებულია ყოველი სისავსე ღვთაებისა. „გიხაროდეს, მიმადლებულ“ უფალი შენთანაა, მხევალთან – მეუფე, შეუგინებელთან – ყველას თანაგამწმენდელი, მშვენიერთან – თანამშვენიერი და ადამის ძეთა უმშვენესი (ფსალ. 44: 2), რათა აცხოვნოს თავის მსგავსად შექმნილნი.

საღვთო მადლის სიტყვით და სარწმუნოებით ვიხაროთ, რადგან ვარდის, შროშანისა და ნელსაცხებელთა სურნელებით სავსე უხრწნელი ველი – ქრისტე მოვიდა ჩვენთან. ეკლესიათა მშვენიერმა სამოთხემ საღვთო სურნელებით აავსო ჩვენი სულების შესაკრებელი.

წმინდა გულით მივიღეთ და ვიპოვოთ ოქრობრწყინვალე ელვარე სარწმუნოება და მასში მყოფი სურნელებით სავსე უკვდავების ნაყოფი, რადგან მარიამის უხრწნელებისაგან ნაყოფმშვენიერი ხე აღმოცენდა, რათა როგორც წმინდამ და მოწყალემ თავისი შექმნილი აცხოვნოს.

ყოველ წმინდანზე ბრძენი იყო ეს წმინდა (ქალწული), ქალთა შორის მისი მსგავსი არ იპოვება. ისე კი არ იყო, როგორც პირველი ქალწული ევა სამოთხეში, უსუსური გონებით რომ შეიტყუა გველმა და ასე შეიწყნარა მისი სიტყვა. მის გამო ამქვეყნად სიკვდილი შემოვიდა და მრავალი გარჯა მოუწია წმინდანებს, ხოლო წმინდა მარიამისაგან ცხოვრების ნერგი აღმოგვიცენდა. და რადგან ეს იპოვა მხოლოდ წმინდა სულითა და ხორცით, გამომეძიებელი გონებით ჰკითხა ანგელოზს: ვისგანაა ეს მოკითხვა და რა მოხდება? მინდა ვიცოდე, როგორ მოხდება, რომ უმშვენიერესი ძლევა მოსილება ჩვენი სილატაკის მსგავსი შეიქნას? ანდა ის, ვისაც ძალაუფლება აქვს, ჩვენსავით არარაობის სახე (გარეგნობა) მიიღოს? ანდა ის, ვინც დაუსაბამო ღმერ-

თია, როგორ გახდება ყრმა და როგორ განხორციელდება ის, ვინც ნათლის სამოსელი შეიმოსა და თავის დაბადებულებს (როგორ) აცხონებს? ამგვარ საიდუმლოებებს გამოიკვლევა წმინდა ქალწული, რომელიც, სულიწმინდის მფარველობით, მიუწვდომელი და საღვთო საიდუმლოებათა დამტყვენელი გახდა.

ხორცისგან ხორცის ჭეშმარიტება გამოვიდა, რომლის შესახებაც ითქვა: „სიბრძნემ სახლი აიშენა“ (იგავ. 9: 1), სიტყვა განხორციელდა და ჩვენ შორის დაემკვიდრა, ე. ი. შეიმოსა კაცი და სულის ჩაბერვით ცხოველყო იგი; უცვალებელმა ღმერთმა სახე მონობისა მიიღო, რათა ურწმუნოებმა იფიქრონ, რომ ადამიანია, ხოლო მორწმუნეებს გამოეცხადოს, როგორც ღმერთი, რათა პირველქმნილი განაახლოს.

იყო ძე ღმრთისა და ღმერთი დაუსაბამო. იგი წმინდა ღელაკაცის ძედ გამოჩნდა და ადამიანებმა იხილეს უხილავი; მდიდარი ჩვენთვის გაღატაკდა, უვნებელმა და უკვდავმა ივნო, როგორც კაცმა. მან კაცი შეიერთა ხორცით და არ შეცვლილა სულით; მოკვდავ გვამში დაეთია დაუტყვენელი, რათა ისიც უკვდავყოს, ღვთაების თანაუკვდავი გახადოს და მისი წმინდა ხელისგან შექმნილი კვლავ განაახლოს.

ნათელი მოვიდა სოფლად — ქრისტე ღმერთი ჩვენი და ყველაფერს გაანათლებს გამოუთქმელი ნათლით. უხილავი მამის ხმა ზემოდან ამოწმებს: ეს არის ჩემი ძე, სიტყვა დაუსაბამო.

ხოლო მარიამი ანგელოზის სიტყვით გაძლიერდა და ადამიანური გონებისთვის მიუწვდომელზე — უფლის შობაზე — ფიქრობდა. ხან ღვთაების სიმაღლემდე აღიოდა, ხანაც კაცობრივი სიმაღლე შეიპყრობდა და ასე ორივე კუთხიდან გამოიკვლევდა ყველაფერს; მაშინ ჭეშმარიტი ღმერთის შეწევნის ღირსი შეიქნა, რადგან ვინც მისი ქალწულება დაიცვა, აცხონებს თავის ხატად დაბადებულთ.

ქალწულ მარიამისაგან ჩვენზე მოვიდა მადლი — ქრისტე, ძე ღვთისა, რომელიც მისგან იშვა; მადლით გვაცხონებს ყოველ დაბადებულს, რადგან ქრისტე სოფლად იშვა — გამოწრთობილი ოქროს დრაჰკანი (ოქროს ფული), რათა შეიძინოს სასუფეველის

სამყოფელი. შინაგანი სიხარულით ივსებოდა წმინდა ქალწული მის მიერ, ვინც მისგან ხორცი შეისხა, რათა დაცემული ცოდვით კვლავ განეახლებინა.

გიგალობთ, შენ, წმინდაო მამაო, რადგან ვიხილეთ დიდი ნათელი, მოცემული ქრისტე იესოს მიერ, რომელიც წმინდა ქალწულისგან იშვა. ღვთაებით აღასრულა მან საკვირველებანი, ჩვენთვის იტანჯა (სხეულით) და იტვირთა სამშვინველი და სული. და ჩვენც, ვიდრე ხორცში ვართ, ანგელოზების გალობითა და გამოვლენილი სახით უნდა ვეცადოთ ღვთაების გულის მოგებას და საღვთო ცოდნის ჭეშმარიტება ჩვენს მორწმუნე გონებაში დავნერგოთ, რადგან ეს საიდუმლო მიუწვდომელი, უხილავი, უცვლელი, გამოუთქმელი, მდუმარედ თაყვანსაცემელი და გონებით გასაოცარია.

წმინდა ქალწულიც გაკვირვებული დარჩა, როცა შეიტყო ნათლის ბრწყინვალეობისა და ცხოვრების საგანძურის დედაკაცისაგან შობა და მთავარანგელოზის მოკითხვაზე მანამდე ფიქრობდა, სანამ არ გამოიღო ნაყოფი მაცოცხლებელი და სიცოცხლის კაცთათვის მიმნიჭებელი.

ამიერიდან უკვე ქრისტეს მოძღვრების მშვენიერი ყვავილები კურთხევის ნაყოფებს აღმოგვიცენებს. ამიერიდან ყოველი სიწმინდე, სურნელება და ლოცვის საკმეველი წმინდა გონებით ღმერთს შევწირით; აქ ქალწულებამ და სიწმინდემ სიხარულით და სიცოცხლით სავსე მტევანი გამოიღო; აქაა მოღვაწეობა ძლევამოსილი ძლიერებისა, სიხარულის ნაყოფთა გამომღებისა; აქ სამების წმინდა საიდუმლო მთავარანგელოზთა მიერ წმინდა ქალწულს გამოეცხადა სახარებისეული სიტყვებით: „სული წმინდა გადმოვა შენზე და უზენაესის ძალა მოგიჩრდილებს. ამიტომაც ღმერთის ძედ იწოდება წმინდა შობილი“ (ლუკ. 1: 35). მისია დიდება, პატივი, სიმტკიცე და თაყვანისცემა უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

**წმინდა და ნეტარი მამის, იაკობ
ბახნანელ ეპისკოპოსის ქადაგება
ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ხარების და
ჩვენი უფლის, იესო ქრისტეს შობის შესახებ***

საკვირველია ამ დღის საიდუმლო და ამ ქვეყნის მკვიდრთა შეშფიცებას აღმატება! საკვირველია შენი შობა, ღმერთის ძეო, და ყოვლად მიუწვდომელი, რადგან გონება ძრწის და გამოთქმა არ ძალუძს. შენი გამოჩენა ცნობიერზე მეტია, რაზედაც თქვა წინასწარმეტყველმა: „უჩვეულოა ჩემთვის გასაგებად; აღზევებულია, ვერ შევწვდები მას“ (ფსალ. 138: 6) და ამას როგორ შეძლებს ბუნებით უძლური? კარგად გამოითქვა შენი შობის სასწაული: „არავინ იცის ძე, გარდა მამისა; და არც მამა იცის ვინმემ, გარდა ძისა და იმისა, ვისთვისაც ძე ინებებს მის გამოცხადებას“ (მათ. 11: 27). როგორ შეიძლება, მიწისაგან შექმნილმა შეგიცნოს შენ? შენ თავად, სახიერო სიტყვაო, ეზიარე მიწიერთ და შენს ღვთაებას აზიარე ჩვენი ბუნება. შენ ალაღე პირი ჩემი, რათა გამოვთქვა ბუნება შენი შობისა, რადგან თქვი: „არავინ იცის... ვინ არის მამა, გარდა ძისა და იმისა, ვისთვისაც ძე ინებებს გამოცხადებას“ (შდრ. ლუკ. 10: 22; მათ. 11: 27). ახლა კი გახსენი ენის ბორკილი და აღავსე სული შენმიერი სიბრძნით, ღვთის სიბრძნეო, რადგან შენი ღვთაების დაფარული საიდუმლო გამოაჩინე, როდესაც იესეს ფესვისგან ამოსული კვერთხი შვიდ სვეტზე დაფუძნებულ ღვთაების სახლად აქციე (რის შესახებაც წინასწარ განაცხადეს ესაიამ და სოლომონმა), რადგან უბიწოა შენი — ღვთის სიტყვის — მშობელი.

შენი პირველი ღვთაებრივი შობა მარტო შენ იცი, შენმა გამოუთქმელმა მამამ და შენი ღვთაების სიღრმის გამომედიებელმა სულმა; ამის გამოთქმა არაა საკადრისი და მხოლოდ დუმილით შეგვიძლია ვადიდოთ ერთარსება შენი ღვთაებისა. შენი პირველი შობის შესახებ ღაღადებს მეფსალმუნე და ამბობს:

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 269.

„განთიადის საშოდანვე შენთანაა ნამი შენი სიყრმისა“ (ფსალ. 109: 3); ხოლო ღლეჲანდელი ღღისთვის იგივე მეფსალმუნე აცხადებს: „ძე ხარ ჩემი, ღღეს გშობე შენ“ (ფსალ. 2: 7). მაგრამ მეორე უფრო საშინელია, ვიდრე პირველი და ეს დაბადებულთა წყალობისათვის ინებე. ვინაიდან ამ შობით იწყება ჩვენი მოღმა, ამიტომ მიწიერი ენით შევეცხოთ ზეცის ძალთაგან დაფარულს, მოვაშზადოთ ბუნება ყოველივეს შესაცნობად და მივუშვათ ენა სიტყვის სიტყვით სამსახურებლად; მაგრამ მაშინებს შეუხებელი ბუნება იმისა, ვის წინაშეც ქერუბიმნი ძრწიან, მისკენ გახედვასაც ვერ კადრულობენ, მხოლოდ წმინდა არსობით აქებენ და სამყაროს საიდუმლოს მოგვასწავებენ. მხოლოდ შენ, ღვთის სიტყვაო, მხოლოდშობილო ძეო, დაუსაბამო და ჩვენთვის განკაცებულო, გვასწავლე საიდუმლო შენი შობისა, როგორ ან რა საშუალებით შევეძლოთ შენი შეცნობა, ან თავად რისკენ მივმართო ჩემი გონება, რომელიც შენ მომანიჭე, როგორ მოგეახლო, ან რომელი სულის თვალით შემოგხედო, უხილავ ძალთათვისაც უხილავო?

სად უნდა იდგეს ადამიანის ბუნება, რომ გიპოვოს, ან რომელი გზა უნდა გაიაროს, რომ შენთან მოვიდეს? სად შეიძლება შენი პოვნა — ქერუბიმთა ეტლზე თუ შენი მამის ქალაქში? მამისეულ წიაღში, რომელსაც არასოდეს მოსცილებიხარ, თუ იუდეას ქვეყანაში, იოსებთან ერთად? შენ, განკაცებულო ძეო ღვთისაო, ცეცხლისბორბლებიან ეტლისმაგვარ ტახტზე გიხილა წინასწარმეტყველმა ოთხხატად თუ დასჯილი ადამის ასულის საშოში? ქერუბიმთა ფრთებზე ამალღებული შეგიცნო შენ თუ ქალწულის მკლავებზე დამჯდარი გიხილო? ქერუბიმთა მხრებზე მოგიაზრო შენ თუ უბიწო ღედის მუხლებზე დაბრძანებული? უსხეულო გუნდისგანაც (ანგელოზთაგანაც) უხილავია სამყოფელი შენი, რადგან თვალისმომჭრელ ნათელში ხარ და ახლა შეხვეული, როგორც გლახაკი, ბაგაში იხილვები. ცა და ქვეყანა სავსეა შენით და არ ძალუძს, დაგიტიოს და აჰა, უძლურ ძუძუთაგან მიიღებ რძეს საზრდელად, როგორც ჩვილი. ეტლთა ძვრაში საზრდელს იღებ და მე შენი კურთხეული ღედის სიყვარ-

ულს როგორ მოგაშორო, ძეო და ღმერთო; აღტყინებული ენისაგან წმინდა არსობით იქები და ქალწულის პირისაგან იფერები; მრავალთა ქერუბიმთაგან იქები, დავითის ასულის მკლავებზე პატივიცემები და შენი მამის წიაღიდან გამოსულმა პატარა გამოქვაბულში დაატიე საკუთარი დიდება.

ანგელოზთა გუნდი დაუდუმებლად გაქებს და ველზე მყოფი მწყემსები ზეცის ძალებთან ერთად აღიდევენ შენს გამოუკვლევ-ელ შობას. დაუძღურდი, უფალო, და ვერ შეეძელი შემეცნო, ზეცაში გეძებო თუ ყველგან ხარ? ჰოი, ჭეშმარიტად ამბობს შენ შესახებ დავით მაგალობელი: „ზეცაში რომ ავიდე, შენ იქა ხარ“ და ა. შ. შენ მამისეული სიმდიდრისგან გაღარიბდი და ნამდვილად ადამიანის სახე შეიძინე, რომელიც კი არ მიიტაცე, არამედ ღმერთის შესაფერისად გამოაცხადე და ღვთაებრივი სისრულით დარჩი ადამიანურ სხეულში (ხორცში). შენი დიდება სინათლეა და დაბნელებულთა განმანათლებელი, ხოლო ჩემი შემეცნება უძღური და მიუწევნელი. და როგორ შევძლო შენი შეცნობა, თუ ღუმილს სიბრძნედ მივიჩნევ? შეუძლებელია, ეს მოხდეს. სახ-არება ხსნისაა, რასაც ღაღადებს წინასწარმეტყველი და ამბობს, რომ „ხარობს მთები და ტყის ყოველი ხე, მდინარეები კი ხმას იმაღლებენ“. უსულოებს ეხარებათ და მეტყველმა როგორ უნდა შეძლოს ღუმილი? ახლა აღარ ვიცი, რომელი ავირჩიო. მომივ-ლინე, უფალო, შენი უხილავი მარჯვენა, შეახე ჩემს ბაგეებს და გახსენი ჩემი პირი. მომართე ჩემი ენის ქნარი და მომეცი სიტყვა, სიტყვაო, რადგან შენი შიშით აღივსება გონება და ენა წადიერად შობს, რადგან კაცობრივი მეტყველება უძღურია, თუკი შენი სახიერი სული არ წარუძღვება მას; და ახლა გამოთქვი ჩემ მიერ შენი საიდუმლო შობა. მე ხმაწვრილი და ენამძიმე, ჩემი სული-სა და გონების სურვილს განვფენ შენ წინაშე: შენ, რომელმაც დაბადე მეტყველი და უტყვი, მხედველი და ბრმა, ალაღე პირი და გაანათლე ცნობა სულისა. შენკენ მიმართე საყვირი ენისა და მწერალ კალამად აქციე იგი სულიწმინდის მიერ, რათა შენი კეთილი საქმეების თხრობა შეძლოს, მოწყალეო. შენი პირველი, უდროო (დროის შექმნაზე აღრინდელი) შობა გამოუთქმელია,

რაც მხოლოდ შენ და შენმა მამამ იცით, სულის თანაზიარებით და ზეციერთათვისაც მიუწვდომელია. ხოლო ეს მეორე — კაცთა მოღვმის წყალობისათვის აღასრულე და ღვთაებრივად შეუხებელმა სიტყვამ დავითის ასულისაგან განკაცება მიიღე. ამას შიშით ღაღადებენ ზეცის ძალნი და სამყაროს ახარებენ; ეს გვეუწყა მწყემსების ქადაგებიდან, რომელთაც ანგელოზთაგან ესწავლათ ქვეყნისათვის მშვიდობის ხარება და „დიდება მაღალთა შინა“.

ახლა კი დავასრულოთ დაუსაბამო ზეცაზე საუბარი და დასაბამიერის შობის შესახებ შეძლებისდაგვარად ვთქვათ, რისი გამოთქმაც მოგვიხერხდება. მიუხედავად იმისა, რომ ვერ გავამშვენებ ჩემს ნათქვამს გონების უძღურების გამო, მაინც არ ჩავაქრობ სულის წადიერებას, რომელიც შენ მომანიჭე. რადგან როცა ვიღაც ენაბრვეილი მოწადინებულია მეფეს ხოტბა შეასხას, მეფეც, იხილავს რა ამ გულმოღვინებას, არ შეურაცხყოფს მის ენაბლუობას და მადლს მიანიჭებს. ახლა რასაც უნდა შევება, ჩემი ძალებით კი არ აღსრულდება, არამედ შენი, კეთილისმინიჭებლის, მინდობით; მე, რომელმაც ჩემი თვალები — ხილული და უხილავი (ხედვის უნარი) — შენგან მივიღე, მხოლოდ შენკენ მივმართე ისინი წადიერი სურვილით. ახლა კი გავშალოთ სიტყვის აფრა სულის მობერვით. ცოტას ვილაპარაკებ იმ სიკეთისთვის, რომელიც ადამისა და მისი ნაშობისთვის აღასრულე, რადგან ჩამოხვედი ზეციდან, რათა განგვეახლებინე გარყვნილებისგან ჩვენ, ვინც შენ, ხატად (მსგავსად) დაგებადე. დავუბრუნდეთ ახლა შობას და უსუსური სიტყვებისაგან შევამზადოთ გვირგვინი გვირგვინთა დამბადებლისათვის, რომელმაც თავისი თავი ღატაკთა სამყოფელში ჩამოიყვანა. ჩემს ხმას მსხვერპლად მივუძღვნი სიტყვას, რომელმაც მონის სახე მიიღო დავითის ასულისაგან. წამოვდგები და შევწირავ მას ქების მსხვერპლს, სიტყვის თაყვანისცემით, რომელიც მოვიდა, რათა თავი მსხვერპლად შესწიროს თავისი ერის შეცოდებათათვის. ჩემს ძღვენს იმ მწყემსის შესაწირავ ტაბლაზე დავდებ, რომელიც დაკარგული ცხვრის მოსაძიებლად მოვიდა. მივუძღვნი სიტყვას სიტყვას, რომელიც

განკაცდა და არ შეიცვალა; თავისი მოწყალეობა წლის ჭურჭელში იმისათვის დაანთო, რათა ჩვენი ურჩობით გაყინული ბუნება გააღლოს და ამ ღუმელით გააცალკეოს ტყვიისაგან ოქრო, გველმა რომ ვერაგობით შეურიო. მოვიდა სიკეთის ზღვა, რათა ქვეყნიდან კერპთმსახურების გესლი გაწმინდოს. ყველაფრის მეუფეს თავისი ძის მოვლინება იმისთვის უნდა, რომ მაცდურისაგან კერპების გამრავლებით მოოხრებული ეს ქვეყანა განაახლოს. მოავლინა წინასწარმეტყველნი, რათა ახარონ შობა ქალწულისაგან, თავის მოსვლამდე მოავლინა, მაგრამ არ მიიღეს, პირიქით, ისრით ამოწყვიტეს, როგორც თავად საყვედურით უთხრა მათ: „იერუსალიმ, იერუსალიმ, წინასწარმეტყველთა მკელელო და შენდამი მოვლინებულთა ქვებით ჩამქოლველო!“ (მათ. 23: 37). იხილა მოწყალემ კაცთა ბუნების უძლურება და მასზე ბნელის ხელმწიფება; მოავლინა თავისი ძე, რათა მოაქციოს ტყვენი თავისი ერისა. ანგელოზთა უფალმა ანგელოზს გაუთქმელი საიდუმლო შეატყობინა და წინ წაიმძღვარა, რომ მოემზადებინა მისი სავალი გზა, რათა ადამიანებთან დამკვიდრდეს ის, ვინც ცაში მამისაგან არ მოშორებულა და თავისი სამყოფელი საყდრიდან (მას) მიწაზე მივლინება უბრძანა.

თუკი ცა საყდარია მისი და ქვეყანა კვარცხლბეკი მისი (უფლის) ფეხისა, მაშ, რაღა საჭირო იყო ანგელოზის მოვლინება მასზე ადრე, ანუ რა მიზნით უბრძანა ანგელოზს მის წინ წასვლა? რატომ გამოგზავნა წინ გაბრიელ მთავარანგელოზი? იმიტომ, რომ არ შეძრწუნებულიყო დედა ქალწული, როდესაც იხილავდა ორსულობას თესლის გარეშე და შეიტყობდა იმის შესახებ, თუ ვინ იქნება მასში დაეანებული. ამ საიდუმლო განზრახვის აღსრულების ჟამის გაცხადების ღირსი ზეცის ძალთაგან მხოლოდ გაბრიელ მთავარანგელოზი გახდა და მან აუწყა წმინდა ქალწულს. საიდუმლო გამოვიდა მეუფის საგანძურისაგან, მიიღო მონამ, აფრინდა უსხეულოთა კრებულისაგან, ასცილდა ქერუბიმთა და სერაფიმთა წყობას, ამაღლდა ზეცის იერუსალიმიდან, მოვიდა ქვეყნად, ქალაქ ნაზარეთში, მოიკითხა ქალწული მარიამი, დავარდა მის წინაშე და თაყვანი სცა. იხილა

მონამ დედა უფლისა, მოიდრიკა თავი და შიშით მიესალმა. მოვიდა მოციქული და მოართვა წიგნი მეუფისა, გახსნა მის წინაშე, დაიწყო კითხვა და უთხრა: „მშვიდობა შენდა, კურთხეულო დედათა შორის, აჰა, უფალი ჩემი შენთანაა“. სიონის მტრედმა (მარიამმა) როცა ეს ნახა, გაუკვირდა, რადგან მასთან უზილავი ძალა მოვიდა. მან არ იცოდა და ვერც მიხვდა, თუ ვინ არის ან რისთვის მოევლინა მას სიტყვებით — „უფალი ჩემი შენთანაა“, მხოლოდ იმას მიხვდა, რომ მონაა მის წინაშე მყოფი და უფალი ჰყავს. სულიწმინდის მიერ აღვსებული წმინდა დედა გაძლიერდა და ჰკითხა მას: „კაცო, მითხარი, ვინ არის შენი უფალი ან რომელია მისი ქვეყანა? იქნებ სხვა ვინმეს მიმამსგავსე? რადგან მე არ ვიცნობ შენს უფალს, რომ მიხმოს, ან მომიკითხოს. როგორ მოხდა, რომ შენ გამოგგზავნა, საიდან მიცნობს, ან რატომ დაგაბარა მოკითხვა? სად არის მისი სამყოფელი, ან რა არის მისი სახელი? ჭეშმარიტად იცი მისი სახელი, თუ შენი სურვილით მიძღვნი მშვიდობას? რა განზრახვით მოგაგვლინა ჩემთან? ნუ დამიმაღავ, მითხარი, ვინ არის იგი, სადაა მისი სამყოფელი? შენ საზარელი (საშიში) სანახავი ხარ და მას შენს უფალს უწოდებ? იგი შენი მსგავსია თუ შენზე აღმატებული? შენ, მისი მონა, შემადრწუნებლად ხარ შემოსილი და როგორ ამბობ, რომ შენი უფალი ცეცხლივით არის? შენი პირი მზეა ბრწყინვალე და ალბათ შენს უფალს მზეც ვერ შეხედავს. თუკი შენი პირი ცეცხლია, შენს უფალს მთები ვერ იტვირთავს და დაღნებიან მისი სიმხურვალისგან. შენი სიტყვებიდან ნაკვერცხალი ცვივა, ხოლო შენი უფალი მთებს დაარღვევს და კლდეებს შემუსრავს. შენ მონა ხარ, თუმცა შენი სამოსელი ცეცხლია და შენი უფლის პირისგან ალბათ ცეცხლის ალი წვიმს და ქვესკნელს საფუძვლიანად არყევს. მითხარი განცხადებულად, შენ მონა ხარ, თუ მონათა უფალი გყავს ჭეშმარიტად? ნუთუ შენ თვით უფალი ხარ? თუკი მონა ხარ, მასწავლე, ვინ არის შენი უფალი და ნუ დაფარავ ჩემგან. განმიცხადე შენი საქმე, რადგან გაკვირვებული ვარ შენით. რა არის სახელი შენი მომავლინებლისა ან სადაა მისი ქვეყანა, ან ვინაა მისი ნათესავი, შორსაა ჩვენგან თუ ახლოს?“.

მიუგო ანგელოზმა და უთხრა: „საკმარისია, მარიამ, დადუმდი, ასე დაწვრილებით ნუ გამოიძიებ ამ ყველაფერს, ვიდრე თავად ის, ვინც დამკვიდრებულია შენში, ყოველივეს არ გასწავლის. ხოლო ეს იცოდე, უფალი ჩვენი საიდუმლოა. არ გსმენია ესა-იასგან, რომ მისი თესლ-ტომი არავის შეუძლია გამოთქვას? იგი მიუწვდომელია ყოველი ზეცის ძალისთვის. როგორ ვთქვა მისი რაგვარობა, როცა არ ვიცი იგი, მხოლოდ მისი ხმა ესმის ჩემს სასმენელს და თვალთათვის უხილავია? მესმა მისგან, რომ მოვა შენთან და ჭეშმარიტად გახარებს. იგი შენთანაა და ჭეშმარიტად გასწავლის.

გაკვირდა მარიამი იმ საკვირველებისგან, რომელსაც მას მთავარანგელოზი ეუბნებოდა, მაგრამ ისევ არ დადუმდა ქალწული, მაღლიდან მოიკრიბა ძალა და მთავარანგელოზს უშიშრად ესაუბრა, რათა საიდუმლოს ძალა შეეცნო. „იცოდე, ახლა, ცეცხლისფერო, თუკი არ გამოაცხადებ ჭეშმარიტებას, რომელსაც მახარებ, არ შეიწყნარებს ჩემი სასმენელნი შენს ნათქვამს. მითხარი შენი სიტყვები და ნუ იფიქრებ, რომ გონებით ჩქარი ვარ, მსგავსად დედისა ჩემისა — ევასი, რომელმაც სწრაფად მიიღო მაცდურის განზრახვა. არ შეეშინდები შენი სიტყვებით, როგორც ევა, შემაცდენელის სიტყვები რომ დაიჯერა და თავი სიკვდილის უფსკრულში ჩაიგდო, რადგან ხის ნაყოფის შეჭმის შესახებ ამბის მთქმელს ჰკითხა, თუ როგორ შეიძლებოდა ღმერთი გამხდარიყო და როდის ეჭამა ნაყოფი. დაწვრილებით რომ გამოეკვლია, ნამდვილად დაძლევდა ბოროტს და თავის პატივს შეინარჩუნებდა. თუ არ მეტყვი სიმართლეს, როგორ შეიძლება აღსრულდეს ის, რასაც მაუწყებ, მაშინ დადუმდი და აღარაფერი თქვა. გველის ხარება მასწავლის, რომ ბოროტი იყო მისი სიტყვები და ის, რაც შენგან მესმა, მისი მსგავსია. თუ ასე არაა, სიმართლე მითხარი, რადგან ცნობიერებით არ ვემსგავსები პირველ დედას, რომელმაც თავის ქმარს საფრთხე შეუქმნა. მას სურდა, ღმერთივით ყოფილიყო და ვერ მიიღო; ან როგორ შეიძლებოდა ეს მომხდარიყო? ასევე შენც, მახარებ ფეხმძიმობას მამაკაცის გარეშე, რაც ადამიანური ბუნებისათვის შეუძლებე-

ლია. ნუ დაემსგავსები იმ მაცდურ გველს, რომელმაც პირველქმნილი თავის სისულელეში შეიტყუა. შეჩერდი, სანამ მიეზვდები, რასაც ამბობ. როგორ მოხდება ეგ, როდესაც არ ვიცი მამაკაცი? დასაბამიდან არავის სმენია, რომ მუცლიდან შვილი მამაკაცის გარეშე გამოსულიყოს. რომელი მიწა გამოიღებს ნაყოფს თესლის გარეშე? რომელი ვენახი მოისხამს მტევანს დაურგველად ან რომელი ყანა გამოიღებს მარცვალს დაუთესველად? ვინ იხილა დაფეხმძიმებული მამაკაცის შეხების გარეშე ან დაფეხმძიმებული ქალწული, რომელიც შობის შემდეგაც ქალწულად დარჩება? არ მივიღებ შენგან ხარებას, ვიდრე ნამდვილად არ მასწავლი ყველაფერს იმის შესახებ, ვინც ჩემთან მოგაეღვინა“.

მთავარანგელოზმა უპასუხა: „მაკვირვებს, მარიამ, შენი მიუწვდომელი ხელოვნებით ყოველივეს გამოძიება. ქერუბიმებსა და სერაფიმებზე მეტი სიმაღლე მოიპოვე და სიბრძნით აივსე გონება. მე მსურს სასწაულით შენი დარწმუნება. დავითის ასულო, არ ვარ მე ცრუ მოვლინებული, მიიღე ჩემი სიტყვა; არ ვარ მე მსგავსი გველისა, რომელმაც სამოთხეში დედაშენი (ევა) აცდუნა. და როცა გამოცდი ჩემი სიტყვის ძალას, იცოდე, რომ ჭეშმარიტია ჩემი ხარება, რადგან განდიდები ღმერთთან ერთად და მიიღებ ნეტარებას უკუნისამდე. ჩემს ღმერთს ვადიდებ და მის მშვიდობას მოგიძღვნი. არ შემოგაცლი შენი პატიოსნების სამოსელს, როგორც ეს გველმა დედაშენის მიმართ ჩაიდინა. მე მოგიტანე უხრწნელების სამოსი, რათა მამაშენს — ადამს შემოსო, რომელიც მზაკვარმა შემოაცალა სამოთხეში. მე ის იმ ფოთლებისგან კი არ შემითხზავს, რომლითაც შენმა მშობლებმა სამოთხეში სიშიშვლე დაიფარეს, არამედ უხრწნელების შესამოსელი მოგართვი, რათა ამით ადამი და ევა შეამკო. და თუ მკითხავ, ეს ყოველივე როგორ აღსრულდება, ისმინე ჩემი ნათქვამი: სულიწმინდა მოვა შენზე და ძალი მაღლისა დაგიფარავს, რათა დაბადებულთა გამომხატველი კაცობრივი სხეულით გამოიხატოს შენს წიაღში და ნამდვილად მონის გარეგნობა მიიღოს შენგან. მამისაგან დაუსაბამოდ შობილი შენგან ხორციელად იშვება. ის არ დამცირდება თავისი ღვთაების სისავსისაგან, არამედ შენი სიწმინდისაგან

მიიღებს სხეულს ადამისა და მისსავე ხატს, რომელიც მაცდურ-
მა გარყვნა. იგი გამოიხატავს თავის თავს და ამით თავის დაბადე-
ბულს მტრის მონობისგან იხსნის. ღვთაებრივი ბუნებით აუგე-
ბელი, შენს წიაღში აიგება და ადამიანის სახით გამოვა (იქიდან)
და შენთან ღვთაებრივი სისავსით დაემკვიდრება, ამაღლოულად
კი განუშორებლად იქნება მამისაგან, რომელიც ზეცადაა. თუ
როგორ დარჩები კვლავ ქალწულად, ეს ჭეშმარიტად წმინდა
წერილიდან შეიცნე, რომელშიც ნათქვამია, თუ როგორ იხილა
მოსემ მაყვალი, რომელიც ენთო და ცეცხლი არ წკავდა. და კვ-
ლავ გაიხსენე ეზეკიელის მიერ ხილული ბჭე, რომელიც მან
გაიარა და დაკეტილი დარჩა. ასევე მოიგონე დანიელის ხილვა,
თუ როგორ გამოიკვეთა მთისაგან ლოდი კაცის ხელის გარეშე
და მთელი ქვეყანა აავსო. ეს მცირედი წერილისგან გასწავლე,
მწიგნობარი მასწავლებელი კი, რომელიც შენტანაა, ყოველივეს
გამოცხადებით გასწავლის. ამ ჩასახვას არ სჭირდება საწოლი,
რადგან ვინც შენგან უნდა იშვას, მის მიერ დაიბადა ყოველი
ცის ქვეშ. შენ არ ხარ მსგავსი სხვა მშობელთა, რადგან თავად
შენმა ძემ დაბადა ამქვეყნად ყველა შობილი. არ მოხდება შენგან
შობა კაცთა შობისაებრ, რადგან ძალი მაღლისა არის შენი ქა-
ლწულების მფარველი. უვნებელი დარჩება შენი სიქალწულის
ბეჭედი, რადგან შენგან შობილი წმინდაა და უზენაესის ძე. არ
გაიხსნება შენი ქალწულების ბჭენი, რადგან მეუფე მეუფეთა
ამ ბჭის გაუღებლად გაივლის შენ შორის. აამაღლე შენი გონება
და განაგდე ეჭვი შენი გულისაგან. ნუ გამოიძიებ და ნუ იტყვი,
თუ როგორ მოხდება ეს, რადგან რომელიც შენშია, ძე მაღლისაა
და ის იხსნის თავის ერს ცოდვებისგან. შენი შობის საიდუმლო
გამოუთქმელია და ნუ ტანჯავ შენს თავს მის გამოსაძიებლად.
და ასევე, გაჩვენებ შენ სხვა სასწაულს ჩემი სიტყვების დასამტ-
კიცებლად. აგერ, ელისაბედიც, შენი ნათესავი, რომელსაც
ბერწი ერქვა და უკვე ასაკოვანია, ფეხმძიმედაა ვაჟზე თავის
სიბერეში. ეს ბერწობა იქნება შენი ქალწულების დამამტკიცე-
ბელი, რადგან შენი დამბადებლისთვის შეუძლებელი არაფერია.
ბერწის დაფეხმძიმება ამტკიცებს ჩემს სიტყვას და უკვე შეეძლება

თვეა, რაც ორსულადაა იგი. თუკი ბერწი, ახალგაზრდობას გად-
აბიჯებული, რომელსაც იმედი დაკარგული ჰქონდა, დაფეხმძიმ-
და და გამხმარმა (ნერგმა) შეძლო ნაყოფის გამოღება, რატომ
გიკვირს შენი ფეხმძიმობა და ქალწულობა? შენი შობა ბუნებას
აღემატება, რაც მხოლოდ შენმა შობილმა იცის, რადგან მიუწე-
დომელია იგი და დაფარული. ამის სახარებლად მოვედი შენთან
და არ გამომიკითხავს მისთვის, თუ როგორ იქნება ეს; მხოლოდ
სიტყვა, რომელიც ვისმინე, შენთან მოვიტანე. არ მიზილავს იგი,
რომ გამომეკითხა ყოველივე, ამას ვერ შევკადრებდი; და იცოდე
შენც, გამომეძიებელო, რომ წერილად გამოკვლევა ის საქმეა,
რომელიც ურწმუნოს შეაცდენს. ამიტომ გაძლიერდი და ნათქვა-
მი სარწმუნოდ მიიღე. არიან ისეთნიც, რომლებიც გამოიძიებენ
და არაფერი აკლდებათ, რადგან ჭეშმარიტებას იღებენ, მაგრამ
ისეთებიც არიან, რომლებიც წინააღმდეგობას წევენ და თავს ილ-
უპავენ. მოწინააღმდეგეთა განზრახვა ზოგჯერ ორპირია: ზოგს
სიტყვის ხელოვნებით მეორის ჯობნა და თავისი სიტყვით გან-
დიდება სურს და ზოგს კი — ჭეშმარიტების მიღება. ხოლო მე
ნამდვილად ვიცი, რომ ამ კითხვის გამო არ დაისჯები, როგორც
ეს ზაქარიას მოუვიდა, როდესაც წმინდა ტაძარში გამოცხადე-
ბული ანგელოზის სიტყვებმა დააეჭვა და ამის გამო სასჯელად
დადუმება მიიღო, რადგან თქვა: როგორ იქნება ეს, როცა „მე
მოხუცი ვარ და ჩემი ცოლიც ხანშია შესული?“ (ლუკ. 1: 18).

წმინდა დედამ კვლავ წერილად გამოიკითხა: „როგორ იქნე-
ბა ეგ, მამაკაცი რომ არ ვიცი?“ (ლუკ. 1: 34). და ესმა ჭეშ-
მარიტად: „სული წმინდა გადმოვა შენზე, და უზენაესის ძალა
მოგიჩრდილებს (ლუკ. 1: 35). მაშინვე აღივსო ქალწული სული-
წმინდით და თქვა: „მეყოს მე შენი სიტყვისამებრ!“ (ლუკ. 1: 38).
ანგელოზმა კვლავ მშვიდობა უსურვა და მისგან წავიდა. ისევ
არ ირწმუნა ქალწულმა, რომ ჭეშმარიტება ისმინა, რომ ძალი
მაღლისა გადმოვიდოდა მასზე. კარგია ურწმუნოება, რომელიც
მიზეზია სარწმუნოებისა. ოდესღაც არც თომამ დაიჯერა მოცი-
ქულის სიტყვები და სარწმუნოებით გამდიდრდა, რადგან ღირ-
სი გახდა ხელით შეხებოდა უფლის უხრწნელ გვერდს. ხოლო

ევამ სიზარმაცით სიძარტლედ მიიჩნია გველის განზრახვა და არ ჰკითხა, როგორ მოხდებოდა ეს. იმის გამო მოიწია მასზე სიკვდილის სასჯელი, რომ მტერს დაუჯერა, მიიღო მისი სიტყვები, როგორც სიძარტლე და დამარცხდა. მიუხედავად იმისა, რომ ზაქარიამ ურწმუნოებისთვის ღუმილი მიიღო, არაფერი დაჰკლებია მისთვის განკუთვნილ ძღვენს, რომელიც ანგელოზისგან ეუწყა. მარიამმა წვრილად გამოიკითხა ყველაფერი, ამიტომ მისგან ჭეშმარიტება მოგვეცა და ეჭვი განიღვენა. ყოველივე რომ არ გამოეკითხა ქალწულს, ცილისმწამებლური სიტყვები უფლის შობის შესახებ მრავალფეროვნად განიფინებოდა კაცთა შორის. იმიტომ გამოიკითხა დაწვრილებით ქალწულმა სიტყვა ანგელოზისა, რომ გააჩუმოს მატყუარები, რომელთაც ჭეშმარიტი სარწმუნოების გარყვნა სურთ. და თუ დადუმდებოდა მარიამი და არაფერს გამოიკითხავდა, ვინ იცის, იქნებ ანგელოზსაც არ განეცხადებინა ყოველივე. კურთხეულ იყავი, მარიამ, დაფარული საიდუმლოს შესაცნობელ გზად რომ იქეცი ჩვენთვის, რადგან სანამ ანგელოზი სახარების ჭეშმარიტებას განაცხადებდა და სოფელს სარწმუნოებით აღავსებდა, შესძახა: „სული წმინდა გადმოვა შენზე, და უზენაესის ძალა მოგიჩრდილებს. ამიტომაც ღმერთის ძედ იწოდება წმინდა შობილი“. ამ სიტყვის თქმისთანავე შევიდა მის წიაღში ძე ღვთისა და ერთადერთი პირმშო ყველა დროისა. ესაა ხარება გაბრიელისა და ეს არის ქალწული, რომელიც ქერუბიმებზე ამაღლებული შეიქნა.

წმინდა ქალწულმა ანგელოზს მტკიცე სარწმუნოებით განუცხადა: მოვიდეს უფალი, აჰა, წმინდა ვყოფ სულსა და ხორცს ჩემსას, განვიწმენდ ცნობიერებას და შემოვიდეს მასში, როგორც ნებავს. აჰა, ვდგავარ მხევალი უფლისა მის წინაშე, თუ სურს, მოვიდეს ჩემთან, არ გავიქცევი მისგან, მეყოს მე შენი სიტყვისაებრ. და გააღო უბიწომ კარი მორჩილებისა და შევიდა მასში უფალი, რათა მისგან მიიღოს კაცობრივი ბუნება. და ეს მოხდა არა ანგელოზის მასთან მოსვლამდე ან მოკითხვის შემდეგ, არამედ ანგელოზის ხმის გაგონებისთანავე შევიდა მასში დიდებული იგი; მოვიდა მამისაგან განუშორებელი და გაანათლა

ქალწული ღვთაების ნათლით. ჩამოვიდა ბრწყინვალემა მოვლინებული მამისგან და მისგან განუშორებლად შევიდა ქალწულის მუცელში ღვთაების სულით და მისმა წიაღმა (მუცელმა) სრულად დაიტია სავსება ცისა და ქვეყნისა. ვინც ქერუბიმთა ფრთებზე განისვენებს და მამასთან ერთადაა, ის ხორციით შეიმოსა და მარიამის საშოში შევიდა, როგორც ჩვილი. მისგან ძრწის ზეცაში ანგელოზთა გუნდი და იგი იზრდება ხორციელად, წმინდა დედის სხეულში. ვინც სერაფიმთაგან წმინდა არსობით იქება ზეცაში, ქალწულის მუცელში საწოლის გარეშე ჩვილად იქცა. რომელმაც გაზომა ცა თავისი მტკავლით და ქვეყანა ბრჭყალით, ქალწულის ვიწრო წიაღში დაეტია. მისი ძალაუფლება თითოეულ დაბადებულს სწვდება და ის, მუცელში დადგრობილი, გამოიხატავს თავს მსგავსად ჩვილისა, განწმენდს და გაამშვენებს დაბადებულთა სახეს და ადამიანურ შობას, რომელიც მტერმა ტყუილით შერყვნა.

გამხიარულდა წმინდა ქალწული, რადგან დაისადგურა უფალმა მასში სიწმინდით. ღვთაების ნათლით ავსებული ქალწული ადგა და ავიდა მთაში, ბერწი ელისაბედის მოსაკითხად, რათა ეხარა მასთან ერთად. იტვირთა ქალწულმა უფალი თავისი სამწყსოთი და წავიდა, რათა იხილოს ბერწი ცხვარი, რომელსაც კრავი უტვირთავს მოხუცებულისგან. აფრინდა მტრედი სიონისა სიმაღლით ფრთაშესხმული, რათა იხილოს მოხუცებული მღვდელი დამუნჯებულად და ბერწი — ორსულად. წავიდა მარიამი, ნამით ავსებული ღრუბელი, რათა ასვას მწყურვალ ქვეყანას და ბერწის ნაყოფი გაანაყოფიეროს. ზრუნვით შეპყრობილი მეუფის დედა მქადაგებლის სახლში წავიდა, რათა აკურთხოს ღატაკი ბერწის ნაყოფი, რომელიც მას წინ გაუძღვება; მივიდა ახალგაზრდა მოხუცებულის სახლში, რათა ბერწობისა და ქალწულების საკვირველება განაცხადოს. მივიდა დედა მეუფისა მონის კარზე, შიშით შეძრწუნდა ჩვილი ბერწის მუცელში და ქალწულის მუცელში დაფარული მეუფის თავყანსაცემად თავი მოიდრიკა...

*აქ ტექსტი ნაკლულევანია.

ყრმა იძვროდა ქალწული დედის საშოში და (მართალმა იოსებმა) არ იცოდა, რა ექნა. გაკვირვებული და დაბრკოლებული იყო მარიამის ფეხმძიმობის გამო. მოიკრიბა მოთმინება მართალმა, მაგრამ მუცელი ყრმის არსებობას ააშკარავებდა. სურდა, დაეფარა უბიწოს (მარიამის) ამბავი, მაგრამ ბევრნი უკვე თითით მიაწმინებდნენ მასზე. შეიპყრო იოსები წუხილმა და შიშით ჰკითხა მარიამს: „მითხარი, რა შეგემთხვა უჩემოდ, სად დაიღუპა შენი უბიწოება, რომელი ზღვის მღელვარე ტალღებმა ჩაითრია შენი საგანძური (ქალწულება), ასულო სიონისა, როგორ ვთქვა, არ ვიცი, მე შენი ფრთები უსხეულოებს შევადარე და ახლა ორგულობ? ვისაც მეუფის ბეჭედი გქონდა მიღებული, ვინ ჩამოგაგდო სიმაღლიდან, ვინ მოიპარა შენი დაცული საგანძური? შენი პირი მხიარულია საღმრთო მადლისაგან და ახლა უფრო აღმატებულს გხედავ, რადგან ავსებული ხარ მისი ძღვენით, მაგრამ მაკვირვებს შენი ორსულობა და არ ვიცი, როგორ მოვიქცე. მე რომ გაეჩუმდე, როგორ შევძლო სხვათა გაჩუმება? საიდან მოიწია ჩემზე ეს საშინელი სირცხვილი? რომელმა ავაზაკებმა გაგმარცვეს, ძლიერო ქალაქო?“. მიუგო მარიამმა: „საკმარისია, იოსებ, ამისთვის სასჯელი არ მომეველინება. ღმერთია მოწმე, რომ დავიცავი ჩემი უბიწოება და არც ჩემი ქალწულება მოუპარავს ვინმეს; უვნებელია ჩემი ქალიშვილობის ბეჭედი, გაუხსნელადაა წიგნი, რომელიც მოგეცი და რომლის წაკითხვაც არ შემიძლია“. იოსებმა უპასუხა: „შენ ახლა თავს იმართლებ, აქამდე კი მართლაც ყოველ მართალზე მეტი იყავი ჩემს თვალში. მოწმე ვარ შენი უბიწოებისა და ვხარობდი შენი შეუბღალავი ცხოვრებით, მაგრამ როდესაც ასეთ მდგომარეობაში გხედავ, შიშითა და მწუხარებით ვივსები და როგორ დავიჯერო შენი სიტყვა, არ ვიცი. ვხედავ შენს ორსულ მუცელს და არც შენი სიტყვების წინააღმდეგობა შემიძლია, რაც ჩემთვის ორმხრივად მძიმეა. არაფერი ვიცი, ბნელ შიშს მოუტავს ჩემი გონება და არ შემიძლია სხვა ქალებს მიგამსგავსო. აჯობებს, ფარულად გაგიშვა, რათა ორმაგ ტანჯვას განვეშორო“. უბიწომ მიუგო: „ჩემი ქალწულება ამოწმებს ჩემს უბიწოებას, ხოლო

ჩემი ფეხმძიმობა — საიდუმლოა. ჩემი სიტყვა ასეთია: მამაკაცი მე არ შემიცვნიდა. დაიჯერე, რომ წმინდა ვარ კაცის საწოლისაგან და თუ ტყუილი გგონია ჩემი სიტყვები, მჯერა, ის დაგარწმუნებს, ვინც ჩემშია დამკვიდრებული. სხვაგვარად კი ასე დაგიმტკიცებ: მასვი გამოსაცდელი წყალი, როგორც ამის შესახებ მოსემ რჯულში აღწერა, რათა დამოწმდეს ყველას წინაშე ჩემი ქალწულება. და თუ ამასაც არ ირწმუნებ, გაფრთხილდი, მოსე რჯულისმდებლისაგან სასჯელში არ ჩავარდე“. იოსებმა უთხრა: „ვინ უნდა დაიჯეროს ეს, როცა ამის მაგალითი არ არსებობს? ვის უხილავს ფეხმძიმე ქალწული? ვინ ირწმუნებს, რომ ქალს ძუძუ რძით აქვს საცხე და ქალწულების ბეჭედი დაცული? თუკი ქალწულება არ დაირღვევა, კერავინ დაფეხმძიმდება. როგორ შეიძლება ორსულობა მამაკაცის გარეშე ან შობა და ქალწულების დაცვა? მსგავსი არაფერი მომხდარა, არც წიგნებიდან ვიცით, არც ჩემს ბუნებას შეუძლია, ჩაწედეს ამ საიდუმლოს“.

მიუგო ქალწულმა: „თუკი ჩემი სიტყვების დამოწმებას ეძებ, ბევრს იპოვი საღმრთო წიგნებში: ვინ შეერთო ქალწულ მიწას როდესაც მან შვა ადამი? ანდა რომელი საწოლიდან იშვა ევა? როგორ შეძლო გამხმარმა კვერთხმა ნაყოფის გამოღება? ან შიშველი კლდიდან როგორ გადმოვიდა მდინარე, რომლისგანაც ისრაელის ძეებმა სვეს (წყალი)? ან ვინ ასვა ფილისტიმელების წინააღმდეგ მებრძოლ სამსონს ხმელეთის წყალი? და თუ გონება არ ირწმუნებს, არ იქნება შენთვის საკმარისი წერილის სიტყვა. ახლა ისმინე, რას ამბობს წინასწარმეტყველი ესაია: „აჰა, ქალწული დაფეხმძიმდება და შობს ძეს, და უწოდებენ მას სახელად ემმანუელს, რაც თარგმანით ნიშნავს: ჩვენთან არს ღმერთი“ (მათ. 1: 23). ტყუილია ეს შენთვის თუ ჭეშმარიტება? კვლავ იხილე ლოდი დანიელისა, რომელიც კაცის ხელის გარეშე გამოიკვეთა და ყოველი სოფელი აავსო“. მიუგო იოსებმა: „ვიცი ეგ ყოველივე, მაგრამ შენ გამო უსასოოდ ვარ: უმჯობესია, გაგმორდე, რათა არ გამოვიკველიო წვრილად, თუ როგორ მოხდა შენი ორსულობა, სულისგანაა თუ სხვა რამით, რაც საზარელი საქმა“.

მართალმა იოსებმა მარიამის გაშვება გადაწყვიტა და ამის გამო დიდ შფოთში ჩავარდა. მარიამი ტირილით ესაუბრებოდა და მისი სიტყვები საკვირველი იყო. შემდეგ თავის მუცელს მიხედა ზრუნვით და ძეს მიმართა: „მართალო და უბიწოო, მოხელე შენი მხეველის სიმდაბლეს, გამოაჩინე შენი სიმართლე და ნუ დაფარავ მას გლახაკისაგან. გამოუცხადე შენი თავი იოსებს, რათა შენს მადლს არ მოაკლდეს. შეიწყალე, მოწყალეო, მისი უბიწოება და მისი სიყვარული, რომელიც ჩემ მიმართ აქვს. შენგან გამოცხადებული სიმართლით გაამხიარულე მისი გული და ნუ დაფარავ, ძეო ჩემო და ღმერთო ჩემო, ჩემს საიდუმლოს მისგან, რათა არ დაიღუბოს მისი სიმართლე. აუწყე შენი მხეველის შესახებ, რათა არ ეჭვობდეს ჩემ გამო. ვითხოვ შენგან, მეუფეო, გაანათლო მისი ცნობიერება და გააძლიერო მისი სულის სიწმინდე, რათა ჩემთან ერთად სარწმუნოებით ემსახუროს შენს უბიწო შობას. ნუ დატოვებ მას ჭირში, განამტკიცე სარწმუნოებაში, რათა ისიც შენი მეუფების მქადაგებელი იყოს. გამოუცხადე მას შენი საიდუმლო, რომ წინასწარმეტყველებდეს“.

და როდესაც ქალწული ამას ამბობდა, შეწუხებულ იოსებს ჩაეძინა და მოეველინა ის ანგელოზი, რომელმაც ქალწულს ხარება მოართვა, რათა საიდუმლო გამოუცხადოს. მართალი თავის საწოლზე იყო მიწოლილი, როდესაც მას გაბრიელმა მიმართა: „იოსებ, ძეო დავითისაო, ნუ გეშინია!“ თავისი სიტყვის დაწყებისთანავე მას დავითის ძე უწოდა და ამით შიში განდევნა მისგან, რადგან იცოდა მისგან მართალმა, რომ დავითის სახლისა და ტომისაგან გამოვა ისრაელის მხსნელი. იაკობმა იწინასწარმეტყველა, რომ არ მოაკლდება მთავრობა იუდას მოდგმასაც. და თუკი მარიამი არის თესლისა და ტომისაგან იუდასა და დავითისა, ნამდვილად მისგან გამობრწყინდება მეუფე დიდებისა. „ნუ ორგულობ, დავითის ძეო, რადგან ის, ვინც მასთანაა დამკვიდრებული, უზენაესის ძეა და სახელად უწოდებენ იესოს, რადგან ის იხსნის თავის ერს ცოდვებისგან. ესაა, რაც თქვა ესაია წინასწარმეტყველმა, რომ ქალწული შობს ძეს — ევმანუელს, რაც ნიშნავს: ჩვენთან არის ღმერთი. ირწმუნე, იოსებ, ქალწულისა

და სიფრთხილით ემსახურე მას, რადგან ყოველივეს შემოქმედი უტყვირთავს“. გაიღვიძა იოსებმა და მადლით გაძლიერებულმა და სიხარულით ავსებულმა წმინდა ქალწულს შიშით მიხედა. მოიდრიკა მის თაყვანსაცემად და უთხრა: „მშვიდობა, შენდა, დედაო მეუფისა, რომელიც ჩვენს სახსნელად მოვიდა. თაყვანს ვცემ შენს უბიწო მუცელს, რომელიც გახდა ეტლი მეუფეთა მეუფისა. ვქადაგებ შენს უბიწოებას, რადგან შენთან მყოფი უფალია მღვიძარეთა და შიშით მონებენ მას ზეცის ძალნი, რადგან მადლის ძე არის იგი. ვინც კაცთა ნათესავის წყალობისათვის არის დაფარული შენს საშოში, ისაა ჭეშმარიტად ევმანუელი, ესაიას მიერ ქადაგებული, რადგან ვისწავლე ჭეშმარიტად მისი საიდუმლო ანგელოზისაგან“. იოსებმა ქალწული სახლში წაიყვანა, რათა მისთვის თავისი სულის უბიწოებით ემსახურა. სხეულით იოსები ქერუბიმებს ბაძავდა და ემსახურა ყოველთა შემოქმედს. რადგან ვისაც ქერუბიმები შიშით წმინდა არსობით აქებენ, იგი დასახლდა გლახაკის სახლში; ვისაც ცა არ ყოფნის დასატყუად, მის სამსახურებლად საკმარისია ქალწული, იოსებთან ერთად. რომლის დიდებისაგან ქერუბიმნი თავს იფარავენ, ჩვილივით იზრდება ქალწულის მუცელში.

როცა ადამიანთა ბუნების შესაბამისი საჭირო დრო გავიდა, მოვიდა მისი შობის დღეც, რათა თავისი შობით ადამიანები დაღუპვისაგან ეხსნა. მოწყალებას (უფალს) ენება, რათა აღწერილიყო ადამის ცხოვრების წიგნში. იმ დროს გამოვიდა ავგუსტუს კეისრის ბრძანება, აღეწერათ მთელი ქვეყანა, და ასევე, მოვიდა ბრძანება ცათა მეუფისაგან, შობილიყო თავისუფლება კაცობრიობისა. ერთმანეთს დაემთხვა ზესკნელის (ზეციური) მეფეთმეფისა და ქვეყნის მეუფის ბრძანება. ერთი ადამიანებს სამეფო ხარკისათვის აღწერდა და მეორე ადამის მოღვმის ბრალეულობის ხელწერილს მოსპობდა. კეისარი აღწერდა მათ თავის დასამონებლად, ხოლო ძე ღვთისა — მტრის მონობისაგან ათავისუფლებდა. აღიწერა ის, ვინც არა სისხლისაგან, არა მამაკაცთა ნებით, არამედ ღვთისაგან იშვა, რადგან სიტყვა მადლისა, რომელიც მამასთან ერთად ღმერთია, განხორციელდა

(განკაცდა) და დაემკვიდრა ჩვენ შორის.

კეისრის ბრძანებით, თითოეული ადამიანი თავის სოფელში აღიწერებოდა. ავიდა იოსებიც ნაზარეთიდან გალილეის პურია-სტანში, ბეთლემში, დავითის ქალაქში, მასზე მითხოვილ მარიამთან ერთად, რომელიც დავითის სახლისა და ტომისაგან იყო. ავიდა მეუფე თავის ქალწულ დედასთან ერთად, რათა დავითის ძე დავითის ქალაქში აღიწეროს და თავი გლახაკთა რიცხვს მიაწეროს. აიყვანა ძემ ადამი თავის ნაშობიანად — ღმერთმა აიყვანა ედემში, საიდანაც გამოვარდა, რათა აღეწერა იქ თავის ნაშობიანად და რათა აღარ აჩერებდეს იქ შესვლისას მოვარვარე ქერუბიმი და მოძრავი მახვილი. წაიყვანა წმინდა ქალწულმა ყოველთა უფალი ბეთლემში. იცნო მეუფემ დავითის ქალაქი, რადგან ადამიანებს თავიანთ სახლებში მისთვის ადგილი არ ჰქონდათ, იპოვეს მცირე გამოქვაბული და იქ გაჩერდნენ. გაღატაკდა მდიდარი (უფალი). დაწვა ცხვარი, რომელსაც მწყემსმთავარი და მეფეთმფლობელი მოჰყავდა თან. ბეთლემი ცათა უზენაესად იქცა და შესრულდა წინასწარმეტყველება: „და შენ, ბეთლემ, იუდას ქვეყანაო, არაფრითა ხარ უმცირესი იუდას მთავართა შორის, ვინაიდან შენგან გამოვა მთავარი, რომელიც დამწყემსავეს ჩემს ერს, ისრაელს“ (მათ. 2: 6). გამოვიდა დახურული კარიბჭიდან „ნასუქი ხბო“, რათა თავისი თავი მსხვერპლად შესწიროს კაცთა მოდგმის თავისუფლებისთვის. შვა ქალწულმა ძე, თავისი პირმშო, და შეახვია ის სახვევებში. ის, ვისაც შეუმოსავს ნათელი, როგორც სამოსელი, ბაგაში მიაწვინა, ვისთვისაც არ იყო ადგილი სავანეში, ქალწულმა შვა და, საღვთო ძალით, ქალწულადვე დარჩა. შობილი კი ნამდვილი ადამიანია და ღმერთთა გამოუკვლეველი, რომელიც მამისეული ღიდებისაგან კი არ დამცირებულა, არამედ ზეცაში მეფობს მამასთან ერთად და მის წინაშე ზეციური ძალები ძრწიან. ის რძეს იღებს საზრდელად, როგორც ჩვილი დედისაგან, რადგან ადამიანია და ვინ შეიცნობს მას (ვინ გამოიცნობს მის ღმერთობას). მისგან თავს იფარავენ შიშით ქერუბიმნი და იგივეა, ვინც, როგორც ჩვილი, ბაგაში წევს.

იჩქარეს ზეცის ძალებმა, რათა ახარონ მწყემსებს მწყემს-
მთავრის მოსვლა პირმეტყველი ცხვრებისთვის, რომლებიც და-
ღუპულები იყვნენ. ანგელოზები ეტყვიან მათ: „აჰა, გახარებთ
თქვენ დიდ სიხარულს, უფალ იესო ქრისტეს მიერ, რადგან
იშვა თქვენს მაცხოვრად დავითის ქალაქში. აი, იპოვით სიკვდი-
ლის ბორკილებით შეკუთთა გამხსნელს, სახვევით შეხვეულს
და ბაგაში მწოლარეს, მარიამთან, თავის დედასთან ერთად. ის
არის მეუფე ძლიერი, რომლის სუფევასაც არ აქვს დასასრული.
და აჰა, ზეცის ძალთაგან (ანგელოზთაგან) გაიგონებთ გალობას:
„დიდება ზეცას და მშვიდობა ქვეყანას“. გაიხარებენ მწყემსები
მისი ხილვით და სიხარულით ღაღადებენ. ანგელოზების სი-
ტყვისაებრ, წავიდნენ ბეთლემამდე და ნახეს დიდებული (უფალი
იესო) თავის გლახაკ დედასთან ერთად; დაეცნენ მის წინაშე,
თაყვანი სცეს, შესწირეს ძღვნად ანგელოზთაგან ნასწავლი ქა-
დგება და მთელ ქვეყანას ახარეს.

ხოლო მარიამმა ეს სიტყვები გულში შეინახა. ის ხედავდა
ანგელოზებსა და ადამიანებს იმ მეუფის თაყვანსაცემად მოსუ-
ლებს, რომელიც მისგან უთესლოდ იშვა. ხედავდა, რომ ჩვილი
ღუმდა და ზეცისანი და ქვეყნისანი მაღალი ხმით აქებდნენ მას.
გამოქცაბული პატარა იყო, ბაგა — ღარიბული, ხოლო საქმე —
საშინელი (საშიში). ზეცის ძალნი გარს უვლიან და წმინდა არ-
სობის გალობით შეამკობენ, იოსები მთავრობს, რადგან ანგე-
ლოზთა გუნდი მასთან ერთად მსახურებს, ქალწული ზეცისა და
ქვეყანის დედოფალია, რადგან პატივი მიაგო მისგან შობილმა
(როგორც თავად იქადაგა მშობელთა პატივისცემის შესახებ
ძველ რჯულში) და ზეცის ძალებს ასწავლა, რომ მისი უბიწო
ღედა აქონ. წმინდა ღედაც ადგა და თაყვანი სცა შობილს, შემდეგ
კი უთხრა: „ძეო ჩემო და ღმერთო დაუსაბამო, გაუხსენი ენა
ღედაშენს, რათა შენმა მხევალმა შეძლოს შენი ღვთაების ქება.
აი, აგერ, ვხედავ, რომ ანგელოზთა დასნი უხილავად აქებენ შენს
მეუფებას. გახსენი წყევლისაგან კაცობრივი გონება და შეაერთე
იგი უსხეულო ბუნებას, რათა მართლებთან ერთად უგალობონ
ყოველთა ღმერთს. აი, აგერ, ღვთის სახლისგან დღეს გამოჩნდა

წყარო უკვდავებისა, რათა მწყურვალ ქვეყანას ასეას. ამ დღეს აღმოცენდა ნამით სავსე ღრუბელი, რათა უხრწნელ ქვეყანას ასხუროს. ამ დღეს ხარობენ წინასწარმეტყველნი, რადგან აღსრულდა მათი ნათქვამი. ამ დღეს აულია დავითს თავისი ქნარი და გალობს მის წინაშე, ვინც შენი სიწმინდის კიდობნად იწოდა. ამ დღეს შეერთდა ზეცა და ქვეყანა შენს საქებად და ხმობენ ესაიასთან ერთად: „ყრმა იშვა და ძედ მოგვეცა ევმანუელ, რომელიც არის „ჩვენთან არს ღმერთი“. ახლა მოვიდეთ ყოველი ადამის ნაშობნი, ჩვენც ვიგალობოთ ჩვენი სულიერი შეძლების შესაბამისად და მაცხოვრის დედასთან ერთად სულიერი გალობით შევძახოთ: ეს არის ღლე, რომელიც გვიძლენა უფალმა, ვიხაროთ და ვიშვებდეთ, რადგან მოგვხედა ზეციდან მოსულმა, გაგვანათლა ბნელში მსხდომარენი და სიკვდილის აჩრდილში მყოფნი. ამ დღესასწაულზე შენ წინაშე დასაგებად მომირთმევია ჩემი სიტყვების მცირედი ძღვენი, დედაო სიტყვისაო, მიიღე ღატაკი ბუნებისაგან, მომიტევე ეს კადნიერება და შესწირე შენი ძის წინაშე, არა მარტო სიტყვიერი ქება-დიდება, არამედ გონიერი მონღომება, რაც მარტო მან, ერთმა, იცის, რადგან მას შეენის დიდება თავის უხრწნელ მამასა და მაცოცხლებელ სულიწმინდასთან ერთად, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

ხარების, შობის, მირქმისა და ნათლისღების ღღესასწაულების შესახებ იუსტინიანე მეფის მიერ იერუსალიმში მოწერილი*

ყველა, ვინც ქრისტიანები ხართ და აღიარებთ საყოველთაო (კათოლიკე) ეკლესიის სარწმუნოებას, წმინდა მამებმა რომ გვასწავლეს ჩვენი მაცხოვრის, იესო ქრისტეს შესახებ, მოკრძალებით შევასრულოთ და გავაცნობიეროთ, თუ რა დიდი კაცთმოყვარება და სიკეთე გამოიჩინა მან ჩვენდამი.

ღმერთმა აღამიანი საკუთარი თავის განმგებლად შექმნა და სამოთხეში დაასახლა, მისცა მცნება, რომელსაც თუკი დაიცავდა, იქნებოდა უცოდველი და სამოთხიდან არ გამოიდევნებოდა. მცნების დარღვევის შემდეგაც არ მოიძულა უფალმა კაცთა მოდგმა და მოსეს საშუალებით მისცა მათ რჯული, მაგრამ აღამიანებმა ისიც დაარღვიეს. ამის შემდეგ წინასწარმეტყველები მოავლინა ღმერთმა, მაგრამ არც იმათი ირწმუნეს და სხვანაირად უკვე შეუძლებელი იყო აღამიანთა მოდგმის გადარჩენა, თუკი თვით უფალი არ მოვიდოდა. ამიტომაც — როგორც ლუკა მახარებელი მოგვითხრობს — მოავლინა გაბრიელ მთავარანგელოზი ზაქარიასთან, ელისაბედის ქმართან, რათა ეხარებინა მისი ვაჟის, იოანეს შესახებ, რომელიც მაცხოვრის წინამორბედი და მოწმე უნდა გამხდარიყო. ეს ხარება მაშინ მოხდა, როცა ზაქარია საკმევლის კმევისათვის შევიდა ტაძარში და თავისი ურწმუნოების გამო დამუნჯდა, ვიდრე ელისაბედმა არ შეა მისი წმინდა ძე, იოანე, როგორც ანგელოზმა უთხრა. ელისაბედის დაფეხმძიმებიდან მეექვსე თვეს კი იგივე გაბრიელ ანგელოზი ღმერთმა ქალწულ მარიამთან მიავლინა იმის სახარებლად, რომ მის მუცელში თავად უფალი ჩაისახებოდა და შობდა მას ხორციელად. საჭიროა ჩაწვდეთ ღვთის ამ დიდ საიდუმლოს: იოანეს დაბადება ელისაბედს კი არა, ზაქარიას ეხარა, რადგან მისგან (მის შთამომავლობაში) უნდა შობილიყო წინამორბედი. მაცხოვრის დაბადება

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 291.

კი გაბრიელ მთავარანგელოზმა იოსებს კი არა, მარიამს ახარა, რადგან ღმერთის სიტყვა (უნდა) შობილიყო და განხორციელებულიყო; იოსები კი მასზე უფლის ბრძანებით მითხოვილს (მარიამს) ისე უნდა მომსახურებოდა, როგორც თავად უფალს, მის დედასა და წმინდა ქალწულს. თავად მან — მამისაგან დროზე ადრე მხოლოდშობილმა (ერთადერთმა) ძემ — საჭიროდ მიიჩნია მონის სახე ანუ ადამიანური ბუნება მიეღო, ქალწულ მარიამისაგან ჩვილად იშვა, ბაგაში ეძინა და ადამიანებთან ერთად დადიოდა და ამავდრულად, ღვთაება არ მოსცილებია მას; ადამიანთა მოდგმა და ყველა მისი მორწმუნე სამარადისო სასჯელისაგან გამოიხსნა; (რადგან) იმ ქალწულისაგან იშვა, რომელსაც მამაკაცი არ შეუცენია, არამედ თავისი სხეული — როგორ ჭურჭელი — უფალს მოახმარა და მისგან უფალი ცოდვით კი არა, თავისი ბუნებით იშვა.

ესეც საკვირველია და დასაფიქრებელი, რომ ზაქარია თავისი ურწმუნოების გამო დაძუნჯდა, ვიდრე არ იშვა მისი ძე, იოანე, ისე, როგორც უთხრა მას ანგელოზმა. მარიამმა კი ირწმუნა გაბრიელის ხარება და მხოლოდ ჰკითხა, თუ როგორ დაფეხმძიმდებოდა. როდესაც შეიცნო ამ საიდუმლოს ძალა, ანგელოზმა უთხრა: „მეყოს მე შენი სიტყვისამებრ“ (ლუკ. 1: 38). დიდებული და დალოცვილია ღვთისმშობელი და სულ უნდა გვახსოვდეს მისი კაცთმოყვარება; ყველა ღლესასწაულს აჭარბებს მისი სიკეთე, რომლითაც ჩვენი გამოხსნის ღვთაებრივი საიდუმლო აღასრულა.

გავიგეთ, რომ იერუსალიმში ზოგიერთები შემცდარან; წმიდა წერილისა და მამათა მოძღვრებას არ მისდევენ და უფლის ხორციელად შობას 25 დეკემბერს კი არ აღნიშნავენ, არამედ ღვთისაკობისას აღასრულებენ. ეს იმიტომ დაემართათ, რომ ხარების ღლესასწაულს თავიდანვე საკმარისი მოწიწებით არ მოეკიდნენ; როცა გაბრიელ ანგელოზმა ქალწულ მარიამს ღვთის სიტყვის ხორციელი შობა ახარა და როცა მოხდა მისი (ქრისტეს) ჩასახვა, ოცდახუთი მარტი იყო; ამ შეცდომის და კამათის გამო ახლა ვეღარც მირქმის ღლესასწაულს აღნიშნავენ სწორად.

ხოლო მე ყოველგვარი ძალმომრეობის გარეშე, წმინდა წიგნების და წმინდა მოძღვართა (ნაწერების) გამოძიების საფუძველზე ვისწრაფე მეუწყებინა თქვენთვის და იმ შეცდომილთათვის, თუ რას გვასწავლის ლუკა მახარებელი. „მეექვსე თვეს მოვლენილ იქნა გაბრიელ ანგელოზი ღვთის მიერ გალილეის ქალაქში, რომლის სახელია ნაზარეთი, ქალწულთან, რომელიც დაწინდული იყო ქმართან (ლუკ. 1: 26-27). და ახარა უფლის დაბადება და უთხრა: ეს მეექვსე თვეა, რაც შენი ნათესავი ელისაბედი ფეხმძიმედაა სიბერეში. აკურთხა მარიამი ანგელოზმა და წავიდა. „და აღგა მარიამი იმ დღეებში და წავიდა სწრაფად მთიან მხარეში, იუდას ქალაქში და შევიდა ზაქარიას სახლში და მოიკითხა ელისაბედი“ (ლუკ. 1: 39-40). მოიკითხეს ერთმანეთი და დარჩა მარიამი მასთან სამიოდე თვე.

აქედან ნამდვილად ჩანს, რომ 25 მარტს, როდესაც გაბრიელმა მარიამს ახარა იესოს შობა, ელისაბედი ექვსი თვის ორსული იყო, სამი თვეც დაემატება და შესრულდება ცხრა თვე. 25 ივნისს არის იოანეს დაბადების დღე, როგორც ამას ქრისტიანები აღვნიშნავთ; 25 ივნისიდან უკუთვლით ჩანს, რომ 25 მარტია ხარება, საიდანაც ცხრა თვეს თუ გადავითვლით, 25 დეკემბერი მიიღება წმინდა მამათა სწავლებიდან ჩანს, რომ ჩვენ, მართლმადიდებლები, უფლის შობას თავიდანვე ამ დღეს აღვნიშნავდით და ახლა ახალს არაფერს ვიგონებთ. წმინდა წიგნებიდან და სახარებიდან ჩანს, რომ სხვა დღეა შობა და სხვა — ნათლისღება. ქრისტეშობას ანგელოზებისა და სინათლის გამოჩენა, მწყემსების გაოცება, ვარსკვლავის წინამძღოლობით აღმოსავლეთიდან მოგვთა მოსვლა და ჰეროდესაგან შობის დროის გამოკვლევა ხდებოდა, ნათლისღებაზე კი სხვა რამეს ადასტურებს წმინდა მახარებელთა წიგნები. მათე მახარებელი ამბობს, რომ „იმ დღეებში მოვიდა იესო გალილეიდან იორდანეზე იოანესთან, რათა ნათელი მიეღო მისგან, ხოლო იოანე აჩერებდა მას და ეუბნებოდა: მე მმართებს შენგან ნათლისღება და შენ ჩემთან მოდიხარ?“ (მათე 3: 13-14). მაშინ დაუთმო მას იოანემ — ასე წერია — და როცა წყლიდან ამოვიდა, ცეხი გაიხსნა და სულიწმინდა

გადმოვიდა მასზე. აქედან ჩანს, რომ სხვა დღეა ნათლისღება და სხვა — შობა. ამიტომ, როგორც წმინდა წიგნები და მოძღვრება გვასწავლის, ისე ვიდღესასწაულოთ ცალ-ცალკე და არა ორივე ერთად.

ამის შესახებ წმინდა მამების სწავლებიდან მხოლოდ ცოტას მოგახსენებთ: გრიგოლ ღვთისმეტყველი, ნაზიანელი ეპისკოპოსი და საკვირველთმოქმედი, დანამდვილებით ამბობს, რომ „სხვა დღეა შობა და სხვა — ნათლისღება“ და ქადაგებს: „შობა ვიდღესასწაულეთ, ვარსკვლავს მივყევით, მოგვებთან ერთად თაყვანი ვეცით, მწყემსებთან ერთად გავბრწყინდით და ანგელოზებთან ერთად დიდება აღვაკვლინეთ“. ნათლისღებაზე კი ამბობს, რომ „სხვა მაღლი და სხვა საიდუმლოა, მართალია არ ვარ ღირსი, რომ იოანესავით ვიქადაგო, ამ დღეს პატივი ვცეთ და ვიზიემოთ, რათა უფალთან ერთად მოვინათლოთ“.

ნეტარმა გრიგოლ ნოსელმა, წმიდა ბასილი დიდის ძმამ, თქვა: „თვით დავით წინასწარმეტყველს მივყევით, ის ამბობს: „ეს ის დღეა, რომელიც უფალმა შექმნა, მოდით გავიხაროთ და ვიდღესასწაულოთ იგი“ (ფსალ. 117: 24). 25 დეკემბერს ღამე მცირდება, დღის სინათლე მატულობს, ამიტაც დასტურდება, რომ ეს არის ქრისტეს შობის დღე“.

აფრიკის ეპისკოპოსი, ნეტარი ავგუსტინე, იოანეს შობის შესახებ საუბრისას ლაპარაკობს მარიამის ხარებისა და ქრისტეს შობის დროზე: „იოანეს შობის დღე მინდა წარმოვაჩინო, როგორც დასაბამი და დასასრული. ორჯერ ხდება მზის ცვალებადობა და დღისა და ღამის გათანაბრება წელიწადში. ერთი არის 25 ივნისს, მეორე კი — 25 დეკემბერს. იანვრის დადგომამდე რვა დღით ადრე — 25 დეკემბერს დაიბადა ქრისტე ქალწული მარიამისაგან; აპრილის თვის დადგომამდე რვა დღით ადრე — 25 მარტს, ეხარა ქალწულ მარიამს გაბრიელ მთავარანგელოზის მიერ; ივლისის დადგომამდე რვა დღით ადრე — 25 ივნისს იშვა იოანე. ოქტომბრის თვის დადგომამდე რვა დღით ადრე — 25 სექტემბერს დაფეხმძიმდა ელისაბედი იოანეზე. იოანეს შობა დღის მოკლებისას მოხდა, ქრისტესი კი — მომატებისას; ეს სასწაუ-

ლიც გავიაზროთ, რომ იოანე მაშინ იშვა, როცა ღამემ მოიმატა, ქრისტე კი მაშინ, როცა დღე იმატებს. ამას თვითონაც ამბობს წინამორბედი: „მე მომაკლდება, მას კი მიემატება“. ასევე, იმაზე ვიფიქროთ, რომ იოანე ღამის მომატებისას გაჩნდა, ქრისტე კი — დღისა; იგივე ნეტარი ავგუსტინე ნათლისღების დღეს ცალკე გამოჰყოფს და ამბობს: „ნათლისღებამდე თორმეტი დღით ადრე დაიბადა“ და აქედან ჩანს, რომ 6 იანვარსაა ნათლისღება, ანუ განცხადება.

წმინდა იოანე ოქროპირი ასე ამბობს: „სხვა დღეა შობა და სხვა — ნათლისღება. რატომ გვედავებიან რაღაცა ახლის შე-მოღებასა და დანერგვას?! დაიჯერე მოკამათევ, რომ ეს დღე უძველესი დროიდან აღინიშნებოდა. რომაელები უცვლელად მის-დევენ ამ წესს და ცალ-ცალკე აღნიშნავენ შობას, ნათლისღებას, ხარებას და მირქმას. ჩვენ კი მხოლოდ ათი წელია, რაც ძველზე დაყრდნობით ვდღესასწაულობთ ქრისტეს შობას 25 დეკემბერს. ეს რომ ღვთისაგან არ იყოს, აქამდე გაუქმდებოდა, ახლა კი მთე-ლი ქვეყანა ასეა და ყოველდღე გვემატება მიმღევრები.

ეს რომ ასეა, იქიდანაც ჩანს, რომ როცა ზაქარიას ეხარა ელისაბედის ფეხმძიმობა, საკმევლის კმევას ასრულებდა, ეს კი მეშვიდე თვეა — ამას ლევიტელთა და რიცხვთა წიგნებიც ადას-ტურებს, იმიტომ, რომ თხუთმეტიდან ოცდამდე სექტემბრამდე დღესასწაულობდნენ და ოცდამდე სექტემბრის შემდეგ წავიდა ზაქარია, რაც სექტემბრის ოცდამესამე დღე გამოდის; ხოლო ოცდამეხუთე დღეს მოხდა ელისაბედის დაორსულება; და აქვე ამბობს: „თქვენ შორის დგას, ვინც არც თქვენ იცით და არც მე მეცოდინებოდა, თუკი არ მეტყოდა ჩემი მომავლინებელი, რომ ვისზედაც ზემოდან გადმოსულ და დამდგარ სულს იხილავ, ის იქნება, ვინც ნათელს გცემთ სულიწმინდით“.

რატომ მოვიდა იოანე მდინარე იორდანესთან? იმიტომ, რომ ყველა იქ შეკრებილიყო. სავსე იყო ველები ქალაქებიდან და და-ბებიდან მოსული ხალხით. როცა უფალი ჩვენი იესო ქრისტე მივიდა იორდანესთან, იოანემ ყველას უჩვენა და გამოუცხადა ღმერთი. იოანე კარდაკარ კი არ დადიოდა ამის სათქმელად,

ანდა ხელჩაკიდებული კი არ შეიყვანა ადამიანთა სრულყოფა (ქრისტე) იორდანის ნაპირებთან მოკრებილ ხალხში, არამედ მათ შორის მდგომი დაანახა და მამის დამოწმებამ დაადასტურა იოანეს ქადაგება.

ახლა კი ყოველივე იმაზე დაყრდნობით, რაც წმინდა მამებმა და მოძღვრებმა წმინდა ნაწერებიდან გამოიკვლიეს და დაადგინეს, 25 მარტს ღვთისმშობლის ხარებას ვდღესასწაულობთ, 25 დეკემბერს — ქრისტეს შობას ქალწული მარიამისაგან, ხოლო უფლის წმინდა განცხადებასა და ნათლისღებას 6 იანვარს. შობიდან, როგორც ლუკა მახარებელი გვასწავლის, 40 დღე გადავითვალთ, როცა წმინდა სიმეონმა ჩაიხუტა უფალი და მივიღებთ 2 თებერვალს, რომელსაც აღვნიშნავთ კიდევ და არა 14 თებერვალს, როგორც ზოგიერთები, ვინც შეცდომით ითვლის. ჩვენ ახალი არაფერი გამოგვიკვლევია, ეს ჩვენმა მართლმორწმუნე მამებმა და მოძღვრებმა გამოიკვლიეს წმინდა წიგნებიდან და თავიდანვე ასე აკეთებდნენ და ჩვენც ასე ვაკეთებთ და თქვენც ასე უნდა გააკეთოთ იმისთვის, რომ ერთად ვადიდოთ მამა, ძე და სულიწმიდა ახლაც და მუდამ და დაუსრულებლად. ამინ.

წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი ხარებისათვის*

ერთ დღეს, შუალამისას, ქალწული მარიამი საკურთხეულის კართან იდგა და ცრემლითა და წმინდა გულით ღმერთს ლოცუა-ვედრებას სწირავდა. ამ დროს დიდი და ცის შემაკრთობელი რამ მოხდა: ტაძარში დიდი ნათელი გამოობრწყინდა, ისეთი ბრწყინვა-ლე, რომ მასთან შედარებით ხილული მზე მხოლოდღა შუქის ან-არეკლი იყო. და გაისმა ხმა საკურთხეულიდან: „მარიამ შენგან იშვება ჩემი ძე!“ . ეს რომ ესმა სანატრელ მარიამს, არც სიყრმის გამო შეძრწუნებულა და შეშინებულა, არც მეტი სიხარულისგან გადიდგულებულა და არც არავისთვის უთქვამს, როგორ შეეცე-ალა სახე და გონება, არამედ, როგორც მოსალოდნელი იყო, გაუკვირდა გაგონილი; მან ეს დიდი, დროის შექმნამდე დადგე-ნილი და ანგელოზთათვისაც კი უცნობი საიდუმლო გულის სიღ-რმეში შეინახა, ვიდრე მოხდა მისი აღსრულება და მისგან იშვა ქრისტე მეუფე, რომელიც ადამიანთა შორის ცხოვრობდა და აღ-დგა მკვდრეთით და ამაღლდა ზეცად. როდესაც წმინდა ქალწული თორმეტი წლის გახდა, რჯულის მიხედვით მისი ქორწინების დრო მოვიდა. მაგრამ მღვდლები ამ წესს ვერ ასრულებდნენ, რადგან მარიამი მხოლოდ ღვთის მონობისთვის იყო შეწირული და მისი ტაძრიდან გაყვანა და ქორწინების უღელში ჩაბმა სა-შიშ საქმედ ერყვენბოდათ. თავის მხრივ, გარკვეულ ასაკს მიღ-წეული ქალიშვილის ტაძარში ცხოვრებაც ასევე იკრძალებოდა მოსეს რჯულის მიხედვით. მათ ძალიან უნდოდათ, რომ საუკე-თესო გამოსავალი მოეძებნათ და ღმერთმა მათს გულებს იმგვარი აზრი მოუვლინა, რომ არც ქორწინება დაეთმოთ და რჯულიც შეესრულებინათ. გადაწყვიტეს, კი არ დაექორწინებინათ მარი-ამი, არამედ ასაკოვან კაცზე გაეთხოვებინათ, რომელიც კი არ იქორწინებდა, არამედ თავისი სათნოებითა და მოხუცებულო-ბით დაიცავდა მის ქალწულებას. ეს განგებულება ზეციდან იყო,

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 298.

რადგან თვითონ უფალმა და ყველა ხორციელის მეფემ იმისთვის დაფარა თავისი სიკაშკაშე, რომ ბნელეთის მთავარს (ეშმაკს) ვერაფერი გაეგო; თანაც, მარიამის გათხოვებით მისი ქალწულ-ებაც გაუგებარი (დამალული) იქნება და ვერავინ მიხვდება, ზუსტად როდის განხორციელდება უფალი და ასე მოხდება ადამიანისგან (ქრისტესგან) განდგომილი მტრის (ეშმაკის) ხელში ჩაგდება, რომელმაც ესაიასაგან და სხვა წინასწარმეტყველთაგან იცოდა, რომ უფალი ქალწულისგან უნდა განხორციელებულიყო. ეს რომ გადაწყვიტეს, მღვდლებმა თავის თავს კი არ მიანდეს ამ საღმრთო კაცის გამორჩევა, არამედ ღვთის განგებულებას მიაბარეს, როგორც ეს ოდესღაც მოსემ გააკეთა, როცა ბევრი ცდილობდა, ძალით მოეპოვებინა მღვდელთმოდღერის პატივი. მაშინ მოსემ ღმერთს მიანდო ამ საქმის განსჯა, კარავში შეიტანა ისრაელის ყოველი ტომისგან თითო კვერთხი და ერთ-ერთი მათგანის აყვავებით გამოაშკარავდა ღვთის ნება. ბევრი დრო რომ გავიდა, პეტრემ და სხვა მოციქულებმა ასევე ღოცვითა და წილისყრით გამოავლინეს გამცემელის (იუდას) მაგიერი მოციქული; მაშინაც (ღვთისმშობლის გათხოვებისას) ასე მოხდა: სალოცავად დადგნენ ღვთის წინაშე მღვდლები და მღვდელთმოდღერი, რომლის პატივი მაშინ იოანე ნათლისმცემლის მამას, ზაქარიას ჰქონდა და ის თავად იყო მოწმე ქალწულ მარიამის მოღვაწეობისა, რადგანაც ტაძარში ყოფნისას მას თავისთან ჰყავდა წმინდა ქალწული, არა იმიტომ, რომ გაერთიანდა სამეუფო და სამღვდლო მოდგმა, არამედ ელისაბედის, თავისი მეუღლის გამო. როგორც სხვა წიგნებიდან ვიცით, მარიამი და ელისაბედი დეიდაშვილები იყვნენ, რასაც მთავარანგელოზის ნათქვამიც ამოწმებს წმინდა სახარებაში: „აჰა ელისაბედი, შენი ნათესავი“ (ლუკ. 1: 36). მაშინ ღმერთმა გონს მოიყვანა ზაქარია, მოხუცებულ და პატიოსან კაცებს, რომლებიც წმინდა ქალწულს იცნობდნენ, თორმეტი კვერთხი მოატანინა და ისინი ტაძრის საკურთხეველში დააწყო. შემდეგ სხვა მღვდლებთან ერთად სალოცავად დადგა, ევედრა ღმერთს და ცრემლით ითხოვა სასწაულის მოვლენა, რათა შეეტყო, თუ ვისთვის უნდა მიეცათ

ქალწული. უფალმა სასწაული მოავლინა — იოსების კვერთხი აყვავდა და ნაყოფი გამოიღო, როგორც ეს ადრე მოხდა, აარონის შემთხვევაში. ასე, იოსებმა, ღვთის განგებითა და მღვდელთა განზრახვით, ზაქარიასაგან მიიღო უბიწო ქალწული, რათა ყოფილიყო მისი მცველი და ემსახურა იმ დიდი საიდუმლოსა და საკვირველებისთვის, რომელიც ცნობიერებას აღემატება.

მაშინ იოსები სამოცდაათ წელს იყო გადაშორებული, ამიტომ სრული ქორწინების შესახებ ეჭვი არავის უნდა გაუჩნდეს. ის ღარიბი გახლდათ, მაგრამ მის სახლში ხორციელად აღიზარდა ის, ვინც ჩვენთვის თავი გაიღარიბა, რომ თავისი ღვთაებით გავემდიდრებინეთ. იოსები ღურგალი იყო, საუკეთესო და განთქმული თავის საქმეში, რადგან უნდა ემსახურა ჭეშმარიტი ხელოვანისთვის (ქრისტესთვის), ყოველი დაბადებულის დამბადებლისა და ხუროთმოძღვრისათვის. რა უნდა ითქვას მასზე იმაზე მეტი, რომ თავად ღმერთმა დაამოწმა მისი სიმართლე. ამას ამოწმებს ყველა მისი ნათესავი და მათე მახარებელი, როდესაც ამბობს: „იოსები მართალი იყო“ (მათ. 1: 19). წმინდა ქალწული რომ ჩაიბარა, იოსებმა ის იერუსალიმიდან და სიონიდან გალილეაში, თავისთან, ქალაქ ნაზარეთში წაიყვანა. ეს კი გამოხატავდა იმ დიდებულ საიდუმლოს, რომელიც გამოუთქმელი, დიდებული, უხილავი ზეციური იერუსალიმის საყდრიდან ჩვენთან მოვიდოდა — ღვთის სიტყვა, მეუფე და ყველაფრის გამჩენი.

იოსებმა წმინდა ქალწული მარიამი სახლში დედოფლად და თავისი სახლისა და თავისი ასულების წინამძღვრად დააყენა, ისევე, როგორც იოსებ მამამთავარი დაადგინა ფარაონმა თავისი სახლის უფროსად და მთელი ქონების განმკარგავად; ასევე იოსებმაც მოძღვრად, მასწავლებლად და მთელი სახლის უფროსად დაადგინა ქალწული, როგორც თავისი თავისათვის, ისე თავისი ასულებისთვისაც, რათა მეტი გონიერება შეეძინათ, რადგან როგორც წინასწარმეტყველი იტყვის: თუმცა კი ასაკით ისინი იყვნენ უფროსები, სულიწმინდის მადლით წმინდა მარიამი აღემატებოდა; ყოვლადწმინდა ქალწული სიკეთის საგანძური იყო, სიმშვიდით, სიფაქიზითა და სიმდაბლით გამორჩეული.

უმეტეს დროს სახლში ატარებდნენ, ლოცვითა და ვედრებით, დიდი მარხვითა და მოღვაწეობით. როდესაც ქალწულმა ტაძარი დატოვა, ცოტა ხნის შემდეგ მოვიდა სატფურების დღესასწაული და კიდობნის გამოსვენების დრო. ეს იყო მეშვიდე თვე პირველი თვიდან (თვეთა აღრიცხვის ასეთი წესი ჰქონდათ ებრაელებს). მაშინ დიდი მღვდელთმოდგარი ზაქარია წმინდათა წმინდაში (საკურთხეველში) საკმევლის საკმევად შევიდა, სადაც მას იოანეს შობა ეხარა. ეს ასე იმიტომ მოხდა, რომ სანთელს შანდალი უნდა უსწრებდეს წინ და მზეს — ცისკარი, სიტყვას — ხმა, სიძეს — მეგობარი და მეფეს — მხედარი. ასეა საჭირო, რომ ნაკლები საოცრება უძლოდეს წინ უფრო დიდსა და საკვირველს: ბერწის ორსულობა — ქალწულის უთესლო ჩასახვას, რასაც ადასტურებს მთავარანგელოზიც: „აჰა, ელისაბედიც, შენი ნათესავი, გაეზება ორსულად“ (ლუკ. 1: 36).

ხარება

ელისაბედის ფეხმძიმობიდან მეექვსე თვეს ქალაქ ნაზარეთში, იოსების სახლში ღვთისგან მოივლინა გაბრიელ მთავარანგელოზი და ქალწულ მარიამს ახარა ხარება დიდებული, საკვირველი, ენით გამოუთქმელი და გაუგონარი, ყველა სიკეთის თავი და დასაბამი. სად, როდის და როგორ მოხდა ხარება? წყაროსთან, როცა ქალწული ლოცვასა და მარხვაში იყო, რადგან წყარო სიცოცხლისა უნდა ჩასახულიყო მასში. პირველი თვე იყო, როცა ღმერთმა ყველაფერი შექმნა, რათა გვაუწყოს, რომ დაძველებულ სამყაროს თავიდან განაახლებს; დღე იყო კვირა — კვირის (შვიდეულის) პირველი დღე, როცა თავდაპირველი სიბნელე დაირღვა და პირველი სინათლე გაჩნდა და როცა მოხდა მისი ძისა და მეუფის საფლავიდან აღდგომა, ჩვენი ბუნების აღდგინებასთან ერთად; მარტო დღე კი არა, ჟამიც (დღის მონაკვეთი) პირველი იყო, როგორც თქვა წინასწარმეტყველმა: „ღმერთი შეეწევა მას გარიჟრაჟზე“ (ფსალ. 45: 6).

რა დიდებული იყო მთავარანგელოზის სიტყვები და რამდენი საიდუმლოებით სავსე! „გიხაროდეს, მიმადლებულო!“. „გიხაროდეს“ ითქვა თავდაპირველი წუხილისა და რთული, მძიმე განაჩენის გაუქმებისთვის და ახალი მადლისთვის, ადამიანის ცნობიერებას რომ მიენიჭა; ხოლო „მიმადლებულო“ ითქვა ქალწულის სათნოებათა სიმდიდრისა და იმ მადლის გამო, რომლებიც მასზე გადმოვიდოდა; ეს იყო მისი მზითვევი, ნიშნობა უკვდავი სიძისა და ძველი წყევლის გაუქმება, რომელიც პირველი დედის (ევას) ცდუნებისა და ურჩობის მეშვეობით შემოიჭრა ჩვენში; ეს იყო მტანჯველი დარდის ნაცვლად მარადიული სიხარულის მოცემა და უქორწინებელი რძლის სიმდიდრის მაუწყებელი — ორივე იქადაგა მთავარანგელოზმა ამ სიტყვებით და დაუმატა: „უფალი შენთანაა!“ ეს კი სიმდიდრის სრულყოფაა, ესაა აღთქმის შესრულება და თავად ღმერთის სიტყვა და სიტყვაზე უმეტესი შევიდა ქალწულის საშოში და ადამიანობა შეიერთა, — თესლით კი არა, უზენაესის ძალით და სულიწმინდის მოსვლით. თვითონ იყო ამ ორი ბუნების შემაერთებელი და წყალობით ადამიანის ბუნებასთან შეერთებული; თვითონ ააგო თავისი თავისთვის სხეულის ტაძარი, როგორც საჭიროდ მიიჩნია; ეს სიტყვები „უფალი შენთანაა!“ იმ თავდაპირველი წყევლისგან გამომხსნელი იყო, რაც ქალებს ჰქონდათ დაწესებული, რადგან ქალი მამაკაცის ბრძანებას უნდა დამორჩილებოდა, ტანჯვითა და ტკივილებით მშობიარობა პირველი ურჩობის გამო დაუწესდა, როგორც ამოწმებს ამას წინასწარმეტყველი, მშობიარობის დრო რომ მოდის, ტკივილებისაგან გასძახის და ქალის მონობასა და ტანჯვას დასასრული არ უჩანდა. როცა მთავარანგელოზმა წმინდა ქალწულს უთხრა: „უფალი შენთანაა!“, მწუხარება გაქრა. „უფალი შენთანაა!“ და აღარ ბატონობს შენზე მამაკაცი, არც შობის ტკივილი, რადგან ჭეშმარიტად მხოლოდ ის იყო ქალწული, შობამდეც, შობის დროსაც და შობის შემდეგაც, ის იყო მარადის უბიწო ქალწული და არა მარტო მარადიული ქალწულების მადლი მიეცა, არამედ ვისაც ქალწულება სურს, იმათ წინამძღვრადაც იქცა; მანამდე ქალს ქალწულების დაცვა არ

შეუძლო, ხოლო სანატრელისა და მარად კურთხეული ქალწულის, მარიამ ღვთისმშობლის წინამძღვრობითა და მისი მიზეზით, ვისაც სურს, შეუძლია ქალწულება დაიცვას, რადგან ის არის ყველა სიკეთის მიზეზი და წინამძღვარი მამებისა და დედებისა — ყოვლადწმინდა და ღიღებული დედა ღვთისა და მაცხოვრისა იესო ქრისტესი, — ისაა ადამიანთა ბუნების საგალობელი სამკაული და ანგელოზთა სიხარული და შემწე და შუამდგომელი ყოველი მორწმუნისა.

ბოლო სიტყვები მთავარანგელოზისა კი სრულყოფილი და მოკლე იყო: „კურთხეული ხარ შენ დედათა შორის“ (ლუკ. 1: 28). ე. ი. ის ყოველ დედაზე უმეტესი; რადგან ისინიც — სხვა დედები — შენ გამო ეღირსებიან კურთხევას ისევე, როგორც მამები შენი ძის მიერ, ანუ ორივენი — კაცებიც და ქალებიც — იკურთხებიან ორივე თქვენგანისგან, შენგან და შენი ძის მიერ. ისევე, როგორც ადამისა და ევასგან კაცებსაც და ქალებსაც წყევლა, ტკივილი და წუხილი მიესაჯა, ასევე ყველას მოუფინა სიხარული და კურთხევა შენგან და შენი ძისაგან.

ნახეთ წმინდა ქალწულის გონიერება, სიბრძნით სავსე ბუნება და პასუხი: არც აშკარად შეეწინააღმდეგა და არც უცებ მიიღო მისი ნათქვამი; ევას უწესო და უჭკუო მორჩილებასაც აარიდა თავი და ზაქარიას გადამეტებულ ურწმუნობასაც; ზომიერება აირჩია და ბუნებრივია, შეკრთა, ოღონდაც მთავარანგელოზის დანახვისაგან კი არა — მის ნახვას შეჩვეული იყო, რადგან მას მოჰქონდა მისთვის საზრდელი — არამედ მისმა ნათქვამმა შეაკრთო. ამიტომ ამბობს მახარებელი, მთავარანგელოზის სიტყვებმა შეაძრწუნა და ფიქრობდა, ნეტავ ეს მოკითხვა რას უნდა ნიშნავდესო? (შდრ. ლუკა 1: 29). მან ჯერ კიდევ არ იცოდა საიდუმლოს მთელი სიღიადე, აშინებდა ღვთაებისა და ადამიანის ბუნებათა თანაზიარება და ფიქრობდა, როგორ უნდა მომხდარიყო ეს. საკვირველმა მახარებელმა, გაბრიელმა, როგორც გონებით გონების მჭვრეტელმა, მარიამის ნათქვამისგან დამოუკიდებლადაც კარგად დაინახა მისი განცდები და მარტო შიში კი არ გაუფანტა, არამედ დიდი სიხარული მიანიჭა და

გამოუთქმელი შობის შესახებაც განუმარტა: „ნუ გეშინია, მარიამ, რადგან მადლი მოიპოვე ღვთის წინაშე“ (ლუკ. 1: 30). ნამდვილად დიდი მადლი მოიპოვა მარიამმა, რადგან ღმერთის მხოლოდშობილი ძის დედა გახდა. ჰოი, მადლი უზენაესი მადლისა, რომელსაც გონება ვერ შესწვდება, ენა ვერ გამოთქვამს!

ჩვენ კი უქორწინებელი რძლის დიდება და მისი ქალწულების მზითევი გაკვივრით, მთავარანგელოზმა რომ გამოუცხადა მას მოკლედ და აშკარად: „აი, დაორსულდები და ვაჟი შეგეძინება და დაარქმევ თავის სახელს — იესოს!“ (შდრ. ლუკ. 1: 31). უმამოა მისი შობა, რადგან არ ჰყავს მას მამა ამქვეყნად. ამიტომაც უმამოდ გააჩენ მას და დაარქმევ „იესოს“, რაც მაცხოვარს ნიშნავს. არ შეგეხება შენ მშობიარობის ტკივილები, რადგან როგორც ჩასახვა თესლის გარეშე იყო, ისე მშობიარობაც ტკივილის გარეშე, მთელი სამყაროს გადასარჩენად იქნება, რასაც მისი სახელიც გამოააშკარავებს. მას ეწოდება „დიდი“ და „ძე უზენაესისა“ (შდრ. ლუკ. 1: 32), მხოლოდ იმიტომ კი არა, რომ სხეულითაა ერთიანი, არამედ ზეციდანაც ასე ეწოდება მისი სასწაულების დასამოწმებლად, რადგან შენ უწოდებ მას იესოს, ხოლო ამის მერე მამა ზეციერი უწოდებს მას „საყვარელ ძეს“ და როდესაც უამრავ სასწაულს მოახდენს, ყველა ჭკუათმყოფელი მიხვდება, რომ ის არის უზენაესის ძე და ღმერთი მას მისცემს მამამისის, დავითის ტახტს (ლუკ. 1: 32). ეს მისი (ქრისტეს) ადამიანური ბუნების გამოა ნათქვამი, რადგან აქედან იწყება სახარების ქადაგება და მისი სახელის მიღება იმ მორწმუნეთაგან, რომელთაც „დავითის ტახტად“ და „იაკობის სახლად“ მოიხსენიებს: „იაკობის სახლზე სამუდამოდ იმეფებს და მის მეფობას დასასრული არ ექნებაო“ (ლუკ. 1: 33) — ეს ნათქვამი (იესოს) მარტო ღვთაებრივ ბუნებას კი არ ეხება, არამედ ადამიანურსაც, რადგან მისი მეფობა ორივე ბუნებითაა მათთვის, ვინც ის სარწმუნოებით მიიღო, ვინც მისი სიტყვები ირწმუნა, ხოლო სულ ბოლოს — როდესაც ყველა მას დაემორჩილება, ის ყველას მეუფე გახდება; ამას ამბობს ჰავლე მოციქული, რომ მან უნდა იმეფოს, ვიდრე თავის ფეხქვეშ მოიქცევდეს მტრებს. როცა ყვე-

ლა მას დაემორჩილება, მაშინ თვითონ ძეც დაემორჩილება იმას, ვინც ყველაფერი მას დაუმორჩილა — მამასა და ღმერთს (შდრ. 1 კორ. 15: 25-28), რადგან ჩვენს ბუნებაში ჩადებულია მორჩილება იმისადმი, ვინც ჩვენს ცხოვრებასა და ჩვენს საქმეებს განაგებს.

იხილეთ სანატრელი და ყოვლადწმინდა ქალწულის სიბრძნე და მეტისმეტი სიყვარული ქალწულებისა. მთავარანგელოზის ნათქვამი კი მიიღო, მაგრამ ამ ამბით გაოცებული იყო. ამიტომაც უთხრა: ეს როგორ მოხდება, მე ზომ მამაკაცი არ შემიცნიაო? (ლუკ. 1: 34) და ასეც უნდა იყოს, რადგან ღმერთისთვის შემიწირავს უბიწოება, ზოლო ჩასახვა შეუძლებელია მამაკაცის გარეშე; ეს იყო შიში და დარდი, ვაითუ ქალწულების დაკარგვას აუწყებდა (მთავარანგელოზი), მას კი მტკიცედ ჰქონდა გადაწყვეტილი სიკვდილამდე ქალწულების დაცვა; ამას გვამცნობენ წმინდა მამები, რომ არათუ საქმით, ფიქრითა და სურვილითაც კი არაფერი იცოდა მან (მარიამმა) ქორწინების შესახებ, რადგან თავიდანვე სულით და ხორციტ სიწმინდით იყო აღზრდილი და არც მის გონებას და არც მის ფიქრს ენების მსგავსი არაფერი შეხებია; ამით იყო ის ყველაზე უკეთესი და ადამიანურ ბუნებაზე უპირატესი; ამიტომაც მოეწონა მისი სულის სიკეთე ყველაფრის გამჩენს, რომელიც გულს და გონებას ხედავს, ამიტომაც განწმინდა თავისი მომავალი სამყოფელი და მოისურვა მასში დაბინავება და მისგან ჩვენი (ადამიანური) ბუნების მიღება. ამიტომაცაა, რომ როგორც ნეტარი ლუკა მოციქული ამბობს, ქალწულს მისი მახარებელი და ენით უთქმელი საიდუმლოს მაუწყებელი (გაბრიელი) გაკვირვებისაგან ათავისუფლებს და განუმარტავს: „სულიწმინდა გადმოვა შენზე და ძლიერის ძალა დაგიფარავს; შენ ამბობ, „ეს როგორ მოხდება, როცა მამაკაცი არ შემიცნიაო?“ — მამაკაცს აქ არაფერი ესაქმება, რადგან არც შენი საქმე ჰგავს სხვა ქალებისას და არც შენგან შობილის (ძის) საქმე იქნება იმათი მსგავსი, ვინც ურჯულოებით ჩაისახებიან და ცოდვით იბადებიან; შენი ორსულობა ქალწულებას კი არ დაარღვევს, პირიქით, მის დასადასტურებლად, შენი სიწმინდის აღორძინებად იქცევა; რადგანაც შენთან, როგორც უფლის ღირსეულ რძალთან მოვა

სულიწმინდა, რათა წაგიძღვეს და გაგწმინდოს და უფრო შეგამკოს შენ — თავიდანვე სიწმინდითა და სათნოებით შემკობილი; შენ დაგიფარავს უკვდავი სიძე და ძე შენი, — უზენაესი ძალა, რადგან ქრისტეა ღმერთის ძალა და მისი სიბრძნე, — თვითონ ის დაგიფარავს და შენში აიგებს თავისი სხეულის ყოვლადწმინდა ტაძარს; ის, — უნივთო და უსხეულო — შენგან მიიღებს ხილულ და ნივთიერ სხეულს (ხორცს), ძალა და სიკაშკაშე მამისა დაგფარავს, მამის სიტყვა შენგან განხორციელდება — ღმერთი უხილავი ხილულ ადამიანად გამოჩნდება და მამის, ღმერთის ძე შენი ძე გახდება და უზენაესის ძედ იწოდება და შენი ქალწულება ხელუხლებელი დარჩება.

ჰოი, საკვირველი, ღიღებუი, გამოუთქმელი და მიუწვდომელი საქმენი! შეუდარებელი სასწაულია შენი საოცარი ორსულობა და შობა, რომლის მსგავსი ამქვეყნად არ მოიძებნება; ამიტომ ნაკლები სასწაულით ეს უდიდესი სასწაული უნდა დაიჯერო და მიხვდე, რომ შენი შვილი უზენაესის შვილი იქნება და რასაც მოისურვებს, ყველაფრის შესრულებას შეძლებს. აი, ელისაბედი — შენი ნათესავი, თავის სიბერისას დაფეხმძიმდა უკვე შეექმნა თვეა და ვისაც აქამდე ბერწი (უნაყოფო) ერქვა, ვაჟი შეეძინება, რადგან ღვთის წინაშე უძლურება არ არსებობს, რასაც ინებებს, მალევე ყველაფერს საქმით შეასრულებს. ასევე, დააკვირდი ქალწულის სიბრძნესა და სიწმინდის სიმტკიცეს: ვიდრე ეჭვობდა, რომ მისი ორსულობა ბუნებრივად, მამაკაცისგან მოხდებოდა, ამას არ დათანხმდა; იკითხა, ეგ როგორ მოხდება თუ მე მამაკაცი არ ვიციო? ხოლო თუკი მთავარანგელოზი ხარ და ზებუნებრივ საიდუმლოს მახარებ, მაშინ რა გზით მოხდება ეგ ორსულობა?; ხოლო როცა მთავარანგელოზმა ახარა, რომ სულიწმინდა ეწვეოდა და ზეციური ძალა დაიფარავდა, როცა დარწმუნდა, რომ ღმერთისთვის შეუძლებელი არაფერია, კი არ გადიდგულდა ან გამედიდურდა, პირიქით, უფრო მეტი თავმდაბლობითა და მოწიწებით უპასუხა (მარიამმა): „აქ ვარ, უფლის მხევალი! ისე იყოს, როგორც შენ ამბობ!“ და წავიდა მისგან ანგელოზი, რადგან დაასრულა თავისი ბრძანების შესრულება

და ქალწულის მშენიერებისგან გაკვირვებული დარჩა. წმინდა ქალწულმა კი საიდუმლოდ შეინახა და მაშინ არავის უთხრა ხარების შესახებ, არც იოსებს და არც სხვა ვინმეს. ამას ამოწმებს სახარება, რომელშიც ნათქვამია, რომ იოსებმა არაფერი იცოდა, ვიდრე ქალწულმა არ შვა ძე, მისი პირმშო. როგორც ზოგიერთი წმინდა მამა განმარტავს, იოსებმა არ იცოდა არც ხარების საიდუმლო — ანგელოზის მიერ გაცხადებული — და არც ქალწულის ზებუნებრივი ორსულობა. ეს რომ სცოდნოდა, რატომღა დაეჭვდებოდა და რატომ შერცხვებოდა მარიამის ორსულობისა? რატომ გადაწყვეტდა უჩუმრად მის გაშვებას, ვიდრე ანგელოზი არ ეჩვენა? ხოლო უფლის შობის სასწაული მას გამოეცხადა მწყემსთა ქადაგებით, მოგვების მოსვლითა და ვარსკვლავის წინამძღოლობით. კურთხეულმა ქალწულმა სწორედ ამის შემდეგ აუწყა მას მთავარანგელოზის ხარება.

1. სიტყვა ხარების დღესა, თქმული ქუთაისის სობოროში*

აწინდელი დღესასწაული გვაძლევს ჩვენ, მართლმადიდებელნი ქრისტიანენო, შემთხვევასა და მიზეზსა, ესთქვათ რაოდენიმე სიტყვა და წინა-დაგიგოთ თქვენ რაოდენიმე განზრახვა და ჰაზრი ქალისათვის და მისის ცხოვრებისა და მნიშვნელობისათვის ქრისტიანობრივსა საზოგადოებასა შინა, ვინაიდან ყოვლადწმიდა, რომელმან დღეს მიიღო ხარება მთავარანგელოზისაგან და ესრეთ ღირს იქმნა მსახურებად ღვთის განხორციელებისა, იყო ქალი და გვაჩვენა ჩვენ, ვითარი უნდა იყოს ყოველი ქრისტიანე ქალი.

გარნა რა უნდა ესთქვათ დღეს ჩვენ ქალსა ზედა, ანუ რომელი კერძო მისისა ცხოვრებისა და მისთა თვისებათა განვიხილოთ? აწინდელი ჩვენი ღროება გვაძლევს საგანსა და გვაჩვენებს, რომლის კერძოთ უნდა განვიხილოთ ჩვენ მდგომარეობა და მნიშვნელობა ქალისა. რა განსხვავება აქვს აწინდელს ღროებასა ამ ჩვენ ქვეყანაში? ის, რომელ ცოტ-ცოტად იცვლება სახე ცხოვრებისა საზოგადოებასა შინა და უმეტესად იცვლება აღზრდა და მდგომარეობა და ყოფა-ქცევა ქალებისა. ვიცით ჩვენ ყოველთა, რანაირი იყო უწინ აღზრდა ქალთა; უწინ და ახლაც კიდევ უმეტეს ნაწილად აღზრდა ქალისა იყო შინაური. ქალი იზრდებოდა შინ, დედ-მამის მხედველობის ქვეშ; ქალს მისცემდნენ ხელში საღმრთო წერილს, ასწავლიდნენ დავითნს და ჟამნს, საეკლესიო გალობას, წერასა; მიაჩვენდნენ ოჯახის მოვლას, ასწავლიდნენ შინაურს ხელოვნებას; ცხოვრებაცა ქალისა იყო განუყოფლივ შინაური. და ესრეთ ვგონებ, რომ უმჯობესად და კეთილ-გონიერად მოამზადებდნენ მათ მომავალის შინაურის

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსოს გაბრიელისა“, ტომი I, გვ. 119-122.

ცხოვრებისათვის, ვინაიდან იგინი სრულიად შეიტყობდენ, რაც მოელის მათ და მიეჩვეოდენ მომავალსა ცხოვრებასა თვისსა. ხოლო აწ, ვითარცა იცით და ხედავთ თქვენ ყოველნი, იცვლება და სხვანაირად იწყობა გაზრდა, სწავლა და ცხოვრება ქალთა. როდესაც მე ვხედავ ამ ცვლილებასა და როდესაც წარმოვიდგენ, რომ ცოტა ხანს უკან ეს ცვლილება უმეტესად განვრცელდება, ძველი წესი და წყობილება სრულიად დაუთმობს ადგილს ახალ წესსა და წყობილებასა, უნებრივად გამიჩნდება გულში ფიქრი: უმჯობესნი იქმნებიან ქალნი შემდგომ ესრეთისა ცვლილებისა, ესე იგი უმჯობესნი ქრისტიანენი იქმნებიანა მაშინ ქალნი, ვიდრემდის იყვნენ უწინდელსა მდგომარეობასა შინა? და ამ ფიქრს ესრეთ გარდავსწყევტ ხოლმე ჩემს გულში: ნეტავი ღმერთმან ინებოს და ქალთა ჩვენთა არაოდეს არ დაჰკარგონ ზოგიერთნი ფრიად საქებნი და საყვარელნი თვისებანი, რომელი შეამკობდენ ძველებურად მცხოვრებთა ქალთა, არამედ შეაერთონ იგინი ახლისა განათლებისა და სწავლისათანა; მაშინ მხოლოდ იქმნებიან იგინი ძვირფას ქრისტიანობისა და საზოგადოებისათვის.

მკითხავს ვინმე: რომელნი არიან ეს თვისებანი და ღირსებანი ძველებურთა ქალთანი? ქალის ბუნება, ძმანო ჩემნო, მით განსხვავდება მამაკაცის ბუნებისაგან, რომ(ელ) ქალი ცხოვრობს უმეტესად გულითა და გრძნობითა, ხოლო მამაკაცი — გონებითა. ქალი, ვგონებ, მაშინ არის თვითონაც კმაყოფილი და ბედნიერი, როდესაც შეუძლიან მიზღვევა და მინიჭება უხვისა გულითადისა სიყვარულისა მისთა მახლობელთა: ქმარსა, ძმასა და სხვათა მახლობელთა პირთა; ერთი სიტყვით, იგი მაშინ არის ბედნიერი, როდესაც სხვას აბედნიერებს. უკეთუ განვიხილავთ ბუნებასა ქალისასა, ვნახავთ, რომ ღმერთმან განგებ მისცა მას განსხვავებული თვისებანი, ვინაიდან მდგომარეობაცა მათი და მნიშვნელობა არის სხვა, ვიდრე მნიშვნელობა და საქმე მამაკაცთა.

ეს მნიშვნელობა ქალისა, რომელიც მისცა ქალთა თვით ღმერთმან, კეთილად სრულდებოდა ძველებურად მცხოვრებთა ოჯახთა შინა. პირველად ის უნდა ესთქვათ, რომ(ელ) საკვირველი სიყვარული და ერთგულება ცოლისა ქმრისადმი იყო

ძველებურად მცხოვრებთა ოჯახთა შინა. მერმე, ის უმეტესად არის საქები და განსაკვირვებელი, რომ(ელ) როგორიც უნდა ყოფილიყო ქმარი, ღირსი ანუ უღირსი, კარგი ანუ ცუდი, მაინც უყვარდა იგი ცოლს, მაშინ როდესაც ხშირად გამოცდილ არს და ხშირად მომხდარა, რომ განათლებული და სწავლასა შინა გამოსული ქალი ხშირად შეურაცხყოფს და მოიშლის ერთ-გულებას, თუ ქმარი მისი არის მასზედ ნაკლები ჭკუითა და ღირსებითა. მეორედ, ძველებურ წესზედ გაზრდილთა ქალთა საკვირველი იყო და გამოუთქმელი სიყვარული შეილთა მათ-დამი. ეს სიყვარული ესოდენ დიდ იქმნებოდა, რომ თითქმის მრთელსა მისსა ცხოვრებასა და სულსა დედა შთასდებდა გულსა შინა შეილისა მისისა. ვის არ ახსოვს, ძმანო ჩემნო, მანუგეშე-ბელი და განმაცხოვრებელი სიყვარული დედისა მისისა? ვინ არ ინუგეშებს, ჟამსა მწუხარებისასა, ამ ტრფიალითა სიყვარუ-ლითა დედისა მისისათა!

მესამე თვისება და ღირსება უწინდელად გაზრდილთა ქალ-თა არცა ნაკლები იყო სიმდაბლე და სიმშვიდე მათი; ზოგიერთნი მათგანნი ესოდენ იყვნენ თავმდაბალნი და მორჩილნი, რომ(ელ) თვითონ არ იცოდენ თავის ფასი და როდესაც მრთელსა სიცოცხ-ლესა, სულსა და ღონესა შესწირავდენ თვისთა მახლობელთა და საყვარელთა, არაფერს არ ხედავდენ ამაში განსხვავებულსა. ამას უნდა დაუმატოთ მათი დაუცხრომელი შრომა, დაუძინე-ბელი ზრუნვა და გულ-მტკივნეულობა ოჯახისათვის: ვითარცა დაუღალავი ფუტკარი თითო წვეთს თაფლსა ყვავილებისაგან შეაგროვებს, ეგრეთვე იგინი ოჯახისათვის შოულობდენ და ინახვიდენ საცხოვრებელსა. ერთი სიტყვით, განსხვავებული და მოსაწონი შინაური ცხოვრება, ნამდვილი ქრისტიანობრივი შინ-აური ყოფა-ქცევა, აჰა, ღირსება ძველებურად განსწავლულთ ქალთა!

გარნა არაეინ იფიქროს, რომ(ელ) ჩვენ არ მოგვწონს გა-ნათლება და სწავლა აწინდელისა დროებისა, არამედ, როგორც წინათ ვსთქვით, სასურველ და სანატრელ ის იქმნება, ოდესაც ეს საქებნი თვისებანი არ დაეკარგოსთ ქალთა. წარმოიდგინეთ,

რა დაუფასებელი საუნჯე იქმნება საზოგადოებისათვის ის ქალი, რომელსა შინა შეერთდენ ეს საყვარელნი თვისებანი ძველებურად აღზრდილთა ქალთა სწავლისა და განათლებისა თანა. ხოლო უკეთუ ნაცვლად ქმრისა და მახლობელთა სიყვარულისა და შეურყეველისა ერთგულებისა, ნაცვლად თავის გამომეტეებისა, მახლობელთა ბედნიერების მეცადინეობისა, ნაცვლად სიმშვიდისა, შრომის მოყვარეობისა, შინაურის შევნიერისა ცხოვრებისა, ჩვენთა ქალთა შეიყვარეს დაფანტული ცხოვრება, განცხრომა, თავის მოწონება, პირისახის შემკობა, ეს იქნება ფრიად სამწუხარო და მავნებელი მომავლისა ტომისათვის.

დიდ არს მნიშვნელობა ქალისა ქრისტიანობასა შინა! ყოველი ადამიანი პირველთა წელთა ცხოვრებისა თვისისათა განატარებს დედის ხელთა შინა; მისგან მიიღებს პირველ ჰაზრთა, მიდრეკილებათა, მისგან ისწავლის პირველსა ლოცვასა, მაშასადამე, ესრეთ უნდა ვსთქვათ, რომელ ღირსება, თვისება და ბედნიერება ყოვლისა ადამიანისა თითქმის დამტკიცებულ არს ქალსა ზედა. უკეთუ დედა არის აღვსებული გონიერებითა, ჭკუითა, სასოებითა და სიყვარულითა, — შვილიცა მისი გამოვა კეთილი და ღვთისმოყვარე, გარნა, პოი! ვითარ საშინელ არს და მავნებელ, ოდეს დედა თვით არს ცუდისა ხასიათისა, არ მიხედავს თვისსა მნიშვნელობასა და ნაცვლად კეთილთა და სიყვარულთა თვისებათა გარდასცემს შვილთა ცუდსა ხასიათსა, უმჯობესი არის, რომ თავის ხელით მოკლას მან შვილი თვისი.

დასასრულ სიტყვისა ჩვენისა, მივაქციოთ გონება და გული ჩვენი ყოვლად წმიდისა ღვთისმშობელისადმი, რომელი არს მიზეზი ღლეჴანდელისა ღლესასწაულისა. იგი იყო სრული სახე და მაგალითი ქრისტიანობრივისა ქალის ცხოვრებისა; მას ვევედრნეთ, რათა მისცეს კეთილი სურვილი გულსა და განამტკიცოს ნება ქალთა კეთილსა ცხოვრებასა შინა. ამინ.

2. სიტყვა ხარებასა ზედა*

დედაკაცი მხნე ვინ ჰპოვოს, უძვირეს არს ქვისა მრავალ-სასყიდლისა (იგავ. 31: 10).

აწინდელი ღლესასწაული, ძმანო და დანო ჩემნო ქრისტიანე-ნო, უნებრივად მიაქცევს გონებასა ჩვენსა დედაკაცთა მიმართ და მოითხოვს ჩვენგან, რათა სიტყვა ჩვენ ღლეს მოვიხმაროთ საკუთრად მათდა სასწავლებლად და დასარიგებლად მისთვის, რომ(ელ) პირი იგი, რომელსა ღლეს წმიდა ეკლესია აღამაღლებს და აღიდებს, იყო დედაკაცი და მისცა დედაკაცთა საკვირველი სახე ცხოვრებისა. თუ ვინმე, წინააღმდეგ ჩვენი ამის განზრახვისა, სიტყვას მოგვიგებს ჩვენ და ესრეთ გვეტყვის: რა საჭირო არის საკუთარი სწავლა და დარიგება დედაკაცებისათვის? ნუთუ სარწმუნოება, სასოება და სიყვარული და ყოველივე ჩვენი სჯულის სწავლა ერთი და იგივე არ არის ორთავე სქესისათვის? მას მე უპასუხებ: სჯული ერთი გვაქვს ორთავე სქესთა, გარნა ზნეობითი სწავლა და დარიგება განსხვავებული უნდა იქმნეს ქალებთათვის, ვინაიდან ღმერთმან ამათ სხვა მნიშვნელობა მისცა და საკუთარი საქმე დაუნიშნა. დასამტკიცებლად ამისა ჩვენ ვხედავთ, რომ(ელ) საღმრთონი წიგნნი ორისავე აღთქმისანი მრავალგზის საკუთარსა და განსხვავებულსა დარიგებასა აძლევენ დედაკაცთა. მაგალითებრ, ის ზემოთქმულნი სიტყვანი, რომლითა ჩვენ დავიწყეთ ეს უბნობა, წარმოთქმულ არიან დიდისა სოლომონ ბრძენისა მიერ. სოლომონ ბრძენმან არ იცოდა, საჭირო არს თუ არა საკუთარი სწავლა ქალებთათვის? გარნა იგი წიგნთა შინა მისთა მრავალგზის მიიქცევა მათდამი და მისცემს მრავალთა საკუთართა დარიგებათა და ბოლოს უკანასკნელსა 31-სა თავსა

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსოს გაბრიელისა“, ტომი I, გვ. 123-127

წიგნისა თვისისასა საკუთრად უძღვნის ქალებთა დასარიგებლად¹.

ფრიად შესანიშნავი არს, ძმაო, ეს ხსენებული თავი იგავთა სოლომონისათა, მით უმეტესად, რომ სოლომონ პირველთა მუხლთა შინა გვეტყვის, რომ(ელ) ეს დარიგება მისცა მას დედამან მისმან, რომელი იყო თავის დროზედ ქალი წარჩინებული და განთქმული, ვითარცა მშვენიერებითა, ეგრეთვე მხნეობითა და გონიერებითა. განვიხილოთ, ძმანო და დანო ჩემნო, რა სახით აღწერს და რომელთა თვისებათა მიაწერს სოლომონ ქალსა მხნესა. იმედი გვაქვს, რომ ეს არ დაშთება უსარგებლო ჩვენთვისაც.

„დედა-კაცი მხნე ვინ ჰპოვოს, უძვირეს არს ქვისა მრავალსასყიდლისა“. სოლომონ ბრძენი აქ იჭვენეულებით ჰკითხავს, ვის შეუძლიან ჰპოვოსო დედაკაცი მხნე; მართლაც, ოდეს აღმოვიკითხავთ, რა სახით აღწერს იგი დედაკაცსა მხნესა და როგორ უნდა იქცეოდეს ესრეთი დედაკაცი, დავრწმუნდებით რომ(ელ), თუმცა ფრიად სანატრელ არს, გარნა არა ადვილ პოვნა ესრეთისა დედაკაცისა.

სოლომონ გვეტყვის ჩვენ, რომ(ელ) მხნე დედა-კაცი ეგრეთ მართავს სახლსა თვისსა, რომ გული მეუღლისა მისისა სრულიად არის მოსვენებული და დარწმუნებული მას ზედა. „კადნიერ არს მის ზედა გული ქმრისა მისისა (იგავ. 31: 11). იგი ყოველთვის კეთილსა იქმს და არა ბოროტსა ქმრისა მისისათვის (31: 12). მან მოიგო მატყლი და სელი და ჰქმნა კეთილ სახმარი ხელითა

* იგავთა 31: 10-31. „ვინ იპოვის გამრჯე დედაკაცს? მარგალიტზე ძვირია მისი ფასი. მისი ქმრის გული მასზე იქნება დანდობილი და შემოსავალი არ მოაკლდება. მთელი სიცოცხლე სიკეთეს მიაგებს და არა ბოროტებას. ის ეძებს მატყლსა და სელს და ბეჯითად მუშაობს საკუთარი ხელებით; საეჭურო ხომალდების მსგავსად შორიდან მოაქვს თავისი პური. ჯერ კიდევ ღამიანად დგება და სახლს საზრდოს აძლევს და მხედელებს — წესსა და რიგს. იგი ყანაზე ფიქრობს და ყიდულობს კიდეც; საკუთარი ხელების ნაყოფით ვენახსა ჰყრის: ძლიერებით ისარტყლავს წელს და მკლავს იმაგრებს. გრძნობს, რომ კარგია მისი შენაძენი, მისი ღამიანი ღამით არ ჩაქრება. ჯარაზე ხელს იწვდის და თითებით თითისტარი უჭირავს. ღარიბისთვის ხელი გაშლილი აქვს და უპოვარს ხელს უწვდის. მის სახლს თოელის არ ეშინია, რადგან მთელი მისი სახლი ორკეცად არის შემოსილი. ფარდავებს თავად იკეთებს და იგი სელითა და ძოწეულით იმოსება. მისი ქმარი ცნობილია კარიბჭესთან, როცა ქვეყნის უხუცესებს შორის ზის“.

თვისითა (31: 13). იგი არის მსგავსი მოვაჭრის ნავისა, რომელმან შორით შეიკრიბის თავისა თვისისათვის სიმდიდრე (31: 14). იგი აღსდგის ღამიდან და მისცის საზრდელი სახლეულთა და საქმე მხევალთა (31: 15); მან მოირტყა ძლიერებით წელი თვისი და დაამტკიცნა მკლავნი თვისნი საქმესა ზედა (31: 17)“. იგი ისრე მიეჩვია შრომისმოყვარეობასა, რომ(ელ) ამით ინუგეშებს თავსა თვისსა: „იხილა გემო, რამეთუ კეთილ არს საქმედ და არა დაშრტეს სანთელი მისი ღამე ყოველ (31: 18); მწყრთა თვისი განმარტა სასარგებლოსა ზედა, ხოლო ნებსა თვისსა განამტკიცებს, ტარსა ზედა სთვად (31: 19). და არა თუ მხოლოდ სახლისათვის ზრუნავს მხნე ქალი, არამედ იგი კეთილიცა არის და ქველის მოქმედი: „ხელნი თვისნი განუხვნა გლახაკსა, ხოლო ნაყოფნი მიუპყრნა დავრდომილსა (31: 20). არ არის აქ საჭირო დაუმატოთ, რომ ესრეთი მხნე ქალის მოწყალება არის უმეტეს ძვირფასი წინაშე თვალთა ღეთისათა, ვინაიდან იგი თავის ხელის ნაშრომს აძლევს გლახაკთა. გარნა მოვიყვანოთ კიდევ სოლომონის წიგნიდან რაოდენიმე ხაზნი მხნე დედაკაცის თვისებისა: ქმარი მისი სრულიად ბედნიერი არის და უზრუნველი სახლისა მისისათვის: „არა ზრუნავს მყოფთათვის სახლსა შინა ქმარი მისი, ოდეს სადა ჰყოვნოს“ (31: 20). მას არ ეშინიან ზამთრისა და სიცივისა, ვინაიდან საყვარელმან მისმან მეუღლემ მრჩობლი სამოსელი უქმნა ქმარსა თვისსა და ყოველთა მისთანა მყოფთა“ (31: 22). ქმარი მისი არის ქებული და დიდებული საზოგადოებასა შინა გონიერებითა და სიკეთითა მეუღლისა მისისათა: „დიდებულ იქმნების ბჭეთა შინა ქმარი მისი, როდესცა უკეთუ დასჯდის კრებულთა შორის მოხუცებულთა თანა მკვიდრთა ქვეყანისათა“ (31: 23).

ესრეთ აღწერს მხნესა დედაკაცსა სოლომონ. უეჭველია, რომ(ელ) მრავალნი აქ მსმენელთა მამაკაცთაგანი შენატრიან მათ, რომელთა ღმერთმან მისცა ესრეთი გონიერი და მხნე მეუღლე. გარნა შეიძლება რომელთამე მსმენელთა, და უმეტესად ქალებთა, ესრეთ იფიქრონ თავის გულში: რა არის, რომ(ელ) სოლომონ აქებს ერთსა მხოლოდ შრომასა და დაუძინებელსა

მუშაობასა დედაკაცისასა? ნუ თუ თვინიერ ქსოვისა და კერვისა სხვა უფრო პატიოსანი საქმე არ უნდა პქონდეს დედაკაცსა და თვინიერ დაუძინებელისა შრომისმოყვარებისა სხვა თვისება არ უნდა შეიძინოს მან? არა, ძმანო და დანო ჩემო, სხვანიცა მრავალნი თვისებანი უნდა პქონდეს დედაკაცსა და სხვანიცა მრავალნი პატიოსანნი საქმენი შეუძლიან მან აღასრულოს. გარნა შრომისმოყვარება ანუ მხნეობა, პირველად, არის ისრეთი ძვირფასი თვისება, რომელიც იპყრობს შორის მისსა ყოველთა სხვათა მაღალთა თვისებათა. უკეთუ ქალი ესრეთ დაუცხრომელად არის შრომასა და სახლის მართვასა შინა, მით იგი ცხადად გვიმტკიცებს, რომ(ელ) მას აქვს თავის უარისყოფა, ვინაიდან იგი არა თავისა თვისისათვის ეძიებს სარგებლობასა, არამედ მისთა მახლობელთა; ამასთანავე აქვს მას განუზომელი სიყვარული ქმრისა, შვილთა და სახლეულთა. მეორედ, ქალი შრომისმოყვარე არის პატიოსანი ზნეობითა და ყოფაქცევითა, ვინაიდან ესრეთ გართულსა შრომასა და მოღვაწებასა შინა არა აქვს თავისუფალი დრო, რომ დაკარგოს იგი უქმად ჭოროსა და ბოროტ სიტყვაობასა შინა, განცხრომასა და სხვათა შეუსაბამოთა საქმეთა შინა. მესამედ, იგი აძლევს, სასარგებლოსა მაგალითსა შვილთა და გარემოს მყოფთა მისთა. იგი ვითარცა სანთელი ნათელსა, ესრეთ განავრცელებს გარემოს მისსა სიწმიდესა, ბედნიერებასა და ქრისტიანულსა ზნეობასა; ერთი სიტყვით, იგი არის მხნე: „დედაკაცი მხნე ვინ პპოვოს, უძვირეს არს ქვისა მრავალ-სასყიდლისა“.

აქ იქმნება ვინმე ქალთაგანმა კიდევ მითხრას: ესრეთი დაუძინებელი შრომა და მოღვაწება შეეფერება მხოლოდ მდაბიო ღარიბთ დედაკაცთა, გარნა ვინც არის მდიდარი და ვისაც მრავალი მოახლე პყავს, მან რათ უნდა გასწიროს თავი? არა, დაო ჩემო, ფრიად შეცდომილი არის ეს პაზრი. ღმერთმან ყოველს ადამიანს დაუნიშნა შრომა და მუშაკობა. გარნა ჩემი სიტყვა რა საჭირო არის აქ? მაგალითი სიტყვაზედ უძჯობესია; მხნე იგი დედაკაცის აღწერა სოლომონისა დედამ უთხრა მას. სოლომონ მეფის დედა ღარიბი რათ იქმნებოდა, მაგრამ თვითონ იგი იყო ის

მხნე დედაკაცი, რომელსა აღწერს შვილი მისი. გარნა მე ამაზე უმჯობესსა და უსაყვარლესსა მაგალითსა მოგიყვან; მე თვითონ არ მინახავს და გამიგონია სარწმუნოთა კაცთაგან, რომ(ელ) ერთ ძველადძველ ეკლესიასა შინა, კედელზედ არის დახატული ყოვლადწმიდა ღვთისმშობელი და მის წინ ძევს მატყლი, ხელში უჭირავს ტარი და ქსოვს მატყლსა. ნეტამც ჩემი თვალთ მენახა ეს ხატი! მაშინ მე გავიცნობდი მეორესა კერძოსა საღმრთოისა მისის ხასიათისასა და უდიდესსა პატივსა და კრძალვასა მისდამი იგრძნობდა გული ჩემი! რა კარგი რამ იქმნებოდა, რომ ყოველსა ქალსა მარადის ჰქონდეს წინაშე თვალთა ისრეთი ხატი ყოვლადწმიდისა, რომ ერთ კერძო მისა იდგეს და შესცქეროდეს მას სიყვარულისა ღიმილითა ღვთაებრივი მისი ყრმა, ხოლო თვით მას ხელში ეპყრას მატყლი და ტარი და სახესა ზედა მისსა. ღვთაებრივისა კარგითა ხელოვნებითა იყოს გამოყვანილი ის ღვთაებრივი სიწმიდე, სიმშვიდე და სიყვარული; თვალთა შინა მისითა ბრწყინვიდეს ის უფსკრული გონიერებისა და კრძალულებისა, რომელნი წარიტაცებენ კაცის გულსა. ესრეთი ხატი იქმნებოდა ჭეშმარიტი დროშა ანუ სიმბოლო, ესე იგი ნიშანი ყოველი ქალის მოვალეობისა, ღირსებისა და მნიშვნელობისა. ამინ.

3. სიტყვა ხარებასა ზედა*

და შევიდა ანგელოსი იგი მისა და რქვა: „გიხაროდენ მიმადლებულო, უფალი შენთანა!“ (ლუკ. 1: 28)

ზეცით მოვლინებული მთავარანგელოსი განუცხადებს ღღეს ქალწულსა მარიამს ღიდსა ხარებასა: „გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენთანა, კურთხეულ ხარ შენ ღეღათა შორის“. რა წარმოიდგინა და რა იგრძნო ყოვლადწმიდამან ქალწულმან, როდესაც იხილა ესრეთი უცები მახარებელი და ესმა მისგან გაუგონებელი სიტყვა? გაუხარდა მას? იფიქრებს კაცი, რომ იგი უთუოდ იგრძნობდა გულში ღიდსა სიხარულსა, მისთვის რომ ეს ხილვა და სიტყვა იყო ერთობ ღიდი და აღმადლევებელი კაცობრივისა ბუნებისა; გარნა არა! ყოვლად გონიერმან ამან ქალწულმან გული თვისი არ ღაანება უცებსა სიხარულსა; არამედ იგი შესძრწუნდა, ღაფიქრდა და განიზრახვიდა: „ხოლო მან რა იხილა, შესძრწუნდა სიტყვასა მას ზეღა მისსა და განიზრახვიდა, ვითარმე არს მოკითხვა ესე“ (1: 29). ანგელოსმან ღვთისამან შეატყო, რა გრძნობა გაჩნდა მის გულში, და სთქვა: „ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მადლი წინაშე ღვთისა“ (1: 30).

შეხედეთ ძმანო, და უმეტესად ღანო, და განიზრახეთ თქვენდა სანუგეშოდ, რაოდენი გონიერება და სიმტკიცე სულისა და გულისა გამოაჩინა ამ შემთხვევაში ყოვლადწმიდამან ქალწულმან მარიამმა. იგი უეცრად ზეღავს თვალთა წინაშე უჩვეულო მახარებელსა, მას ესმის უცნაური და შემადრწუნებელი ხარება; უეჭველია მიხედება, რომ მახარებელი არ არის უბრალო კაცი, არამედ ზეციერი ანგელოსი. სხვა ვინმე ამ შემთხვევაში უთუოდ იქმნებოდა სრულიად წარტაცებული გრძნობათა ღელვისაგან.

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ქაღაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსოს გაბრიელისა“, ტომი I, გვ.127-130.

იგიცა შეძრწუნდა, მაგრამ მაშინვე იწყო ფიქრი და განზრახვა: „განიზრახვიდა, ვითარმე არს მოკითხვა ესე“ (1: 29). თუმცა ხელავს, რომ მის წინაშე სდგას ანგელოსი, გარნა მაინც დაუფიქრებლად არ მიიღებს სიტყვასა მისსა: „განიზრახვიდა, ვითარმე არს მოკითხვა ესე?“. ესრეთთა უჩვეულოთა შემთხვევათა შინა გამოჩნდება ადამიანის გონება და ხასიათი. ყოვლადწმიდამან ღვთისმშობელმან ცხადად აღმოაჩინა ამ შემთხვევაში, რომ უმთავრესნი თვისებანი მისისა ბუნებისა იყვნენ მაღალი გონიერება და შეურყეველი მხნეობა. არა თუ აქ, არამედ მრთელსა შინა თვისსა სიცოცხლესა იგი იქცეოდა საკვირველითა გონიერებითა და მხნეობითა. ორნი ესენი კეთილნი თვისებანი: გონიერება და მხნეობა მით უმეტესად იყვნენ მის შორის სანატრელნი და განსაკვირვებელნი, რომ(ელ) ამასთანავე იგი იყო მშვიდი და მდაბალი. როდესაც გონიერება და მხნეობა შეერთდება სიმშვიდისა და სიმდაბლისათანა, მაშინ იგინი შეამკობენ ადამიანის ბუნებასა.

იგინივე არიან ორნი უმთავრესნი და უსაჭიროესნი თვისებანი, რომელნი უნდა შეამკობდენ ყოველთა ქრისტიანთა ქალთა. მხოლოდ გონიერებით და მხნეობით შემკულსა ქალსა შეუძლიან აღასრულოს ქვეყანაზე თავისი მაღალი მნიშვნელობა.

რა საჭიროა ამაზე ლაპარაკი, იფიქრებს ვინმე ჩემთა მსმენელთაგანი! ვინ იფიქრებს და ვინ იტყვის, რომ ქალისათვის არ იყოს საჭირო ჭკუა და მხნეობა? გარნა მრავალი შემთხვევა და ჩვეულება გამოაჩენს, რომ თუმცა ენით ვიტყვი, საქმით კი სხვაფერ ვიქცევი. გაიხსოვნეთ, ძმანო ქრისტიანნო, რას აფასებენ უდიდესად მამაკაცი და რა მოსწონთ მათ უმეტესად ქალთა შორის? ვინ არ იცის, რომ პირის სახე და მშვენიერება ტანისა ყოვლისა უმეტესად მოსწონთ მამაკაცთა ქალებთა შორის! თუკი პირის მშვენიერება აქვს ქალს, მეტს არაფერს მოითხოვენ მისგან; გარეგანითა მისითა სახითა ქალი უმეტესად მოიგებს საზოგადოებაში, ვიდრე ჭკუითა და გონიერებითა, და უმეტესად საკვირველი კიდევ აქ ის არის, რომ თვით ქალნიცა ნატვრიან მშვენიერებასა და მით რაცხვენ თავთა თვისთა ბედნიერად, ხოლო რაიცა შეეხება სიმხნესა და გონიერებასა,

თითქმის ყოველგან გავრცელებული არის ის ჰაზრი, რომ(ელ) ეს ორი თვისება ქალებათვის არ არის ეგოდენ საჭირო და მათ შეუძლიათ უიმისოთაც კარგად გაატარონ თვისი ცხოვრება. ეს ჰაზრი ერთობ უსაფუძვლო არის! ვგონებ, რომ(ელ) მახვილი და ღრმა გონიერება, აგრეთვე მხნეობა და სულიერის ხასიათის სიმტკიცე ქალისათვის უმეტესად არის საჭირო, ვიდრე მამაკაცისათვის. იქმნება ვისმეს ეუცხოვოს ეს ჰაზრი, მაგრამ ჩვენ ადვილათ შეგვიძლიან მისი დამტკიცება.

პირველად, ვიცით ჩვენ ყოველთა, რომ(ელ) ქალი აგებულე-ბითა, ანუ სხეულითა არის უფრო სუსტი, ვიდრე მამაკაცი; მას არა აქვს ეგოდენი ხორციელი ძალი და ღონე, რაოდენიც აქვს მამაკაცსა; რადგანაც ამაში იგი შორავს მამაკაცისაგან, საჭირო არის, რომ გონიერებითა და ჭკუითა მაინც შეავსოს ეს თვისი ნაკლულევალება, რათა ყოვლის მხრით არ დარჩეს შორს მამაკაცისაგან. ამავე მიზეზისა გამო, ესე იგი რადგანაც ქალი არის აგებულობით სუსტი, საჭირო არის, რომ მას ჰქონდეს სულიერი სიმტკიცე, ხასიათის სიმაგრე. წინააღმდეგ შემთხვევაში, თუ ქალი ჭკუითაც შორს დარჩა მამაკაცისაგან, ხასიათიც სუსტი და უღონო აქვს, მაშინ იგი პირდაპირ შეიქმნება მამაკაცის სათამაშო; მაშინ ყოველი მამაკაცი ბოროტად იხმარებს მისსა სისუსტესა და უღონობასა. საუბედუროთ ხშირათაც ვხედავთ ჩვენ ამას. რაოდენი ქალი ილუპება ქვეყანაზე მით, რომ იგი არის უღონო, სუსტი სულიერათაც და ხორციელათაც: არა აქვს სულიერი ღონე, რათა მტკიცედ წინა აღუდგეს განსაცდელთა, არ აჰყვეს ბოროტთა მამაკაცის შეგონებათა, სურვილთა და მაგალითთა. საზოგადოდ ის უნდა ვსთქვათ, რომ ცოდვანი და ნაკლულევალებანი ქალთა უმეტესად წარმომდინარეობენ ამ წყაროისაგან.

ქრისტიანობა არ მოითმენს ამას. ქრისტიანობა მოითხოვს, რომ ქალი იყოს თვით მდგომარი, ესე იგი ეგოდენი გონიერება და მხნეობა უნდა ჰქონდეს, რომ იქცეოდეს თავის ჭკუითა და ნებითა, ქრისტიანობა არ მოითმენს, რომ ქალს ჰქონდეს მონებრივი დამოკიდებულება მამაკაცთან, თუგინდ მეუღლესთან,

თუგინდ მამასთან. გაუნათლებელთა და უსჯულოთა ქვეყანათა შინა ქალი არის მონა, სათამაშო მამაკაცისა და ემსახურება მხოლოდ პირუტყვეულთა მამაკაცის ვნებათა. არა ესრეთ არის განათლებულთა, ქრისტიანულთა საზოგადოებათა შინა. აქ ქალს აქვს დიდი პატივი და მნიშვნელობა. ღმერთმან ისე შეამკო ქალი მრავლითა განსხვავებულითა თვისებითა და ნიჭითა, რომ მან უნდა მისცეს დიდი შემწეობა საზოგადოებასა. გარნა უკეთუ იგი არის მოკლებული გონიერებითა და მხნეობითა, მაშინ ყოველნი მისნი მშვენიერნი თვისებანი შეიქმნებიან წყაროდ მისისა უბედურებისა და საზოგადოების წახდენისა.

რაში უნდა გამოაჩინოს, როგორ უნდა მოიხმაროს ქრისტიანმა ქალმა თვისი გონიერება და მხნეობა? შეიძლება, ძმანო, მან ბოროტად იხმაროს თვისება და ეს იქმნება დიდი უბედურება. ქალი მაშინ აღასრულებს თვისსა ღირსსა მნიშვნელობასა, როდესაც იგი მხნეობასა და ჭკუასა მოახმარს ოჯახსა, შვილთა და ნათესავთა, ქალის ბუნება განსხვავდება მამაკაცის ბუნებისაგან გულის გრძნობითა; გამოცდილება ამტკიცებს, რომ(ელ) ქალი თვითონაც მაშეინ უფრო ბედნიერი არის, როდესაც სხვას მიანიჭებს ბედნიერებას. ქალის გული მოითხოვს სიყვარულსა, თავის გამომეტებასა; იგი ყოველთვის ეძებს ვისმეს შესწიროს თვისი ღონე, სიყვარული. მართალია, არიან ზოგიერთნი ქალნი თავის მოყვარენი, რომელნი მართო თავის ბედნიერებას ეძიებენ, გარნა ესე ვითარნი მოქმედებენ წინააღმდეგ თვისის ბუნებისა. ჭეშმარიტი დედობრივის ბუნების მექონი ქალი ბედნიერი არის მაშინ, როდესაც სხვას აბედნიერებს. ამისათვის ქალმა უნდა ყოველთვის ეძიოს ის შემთხვევა, სადაც საჭირო არის მისი თავის გამომეტება, სადაცა მას შეუძლიან ნუგეშისცემა შეწუხებულისა; შემსუბუქება ადამიანის ტვირთისა, რომელსა შინა შემწე იყოს ყოვლადწმიდა ყოვლისა გონიერისა მხნე ქალისა. ამინ.

4. სიტყვა თქმული ქუთაისს ხარების დღეს, ჩყაბ (1862) წელსა*

დღეს, მართლმადიდებელნო ძმანო ქრისტიანენო, ჩვენ ვახსენებთ დიდსა და ფრიად შესანიშნავსა სასწაულსა, ესე იგი გაბრიელ მთავარანგელოზისაგან ყოვლად წმიდისა ღვთისმშობლისადმი ხარებასა. რას გვასწავლის ჩვენ დღესასწაული ესე? ვითარი სწავლა და დარიგება შეგვიძლიან მივიღოთ ჩვენ მისგან?

პირველად ემადლობდეთ და ვადიდებდეთ ღმერთსა, შემოქმედსა და კეთილისმყოფელსა ჩვენსა, რომელმან დღეს დასდვა დასაწყისი აღსრულებისა აღთქმათა მათ, რომელთა ეტყოდა იგი მამათმთავართა პირითა წინასწარმეტყველთასა. დღეს გამოაჩინა ღმერთმან უმაღლესი თვისი განგებულება კაცობრივისა ნათესავისათვის! ღმერთმან აღუთქვა ოდესმე წინაპართა ჩვენთა მოვლინება მხსნელისა, რომელი აღადგინებს დაცემულსა ბუნებასა კაცისასა; წინასწარმეტყველნი მრავალგზის განიმეორებენ აღთქმასა ამას ღვთისასა, და აჰა, ესერა დღეს მთავარანგელოზი გაბრიელ ახარებს ყოვლადწმიდასა მარიამს, რომელ იგი ჰშობს მესსიას, ემმანუილს, რომელი აღასრულებს ყოველსა განგებულებასა ღვთისასა კაცობრიობისა ნათესავისათვის. როგორ არ უნდა გვიხაროდეს, ვინაიდან ჩვენთვის იყო ყოველი ესე განგებულება, ჩვენიცა ცხოვრებისა და ბედნიერებისათვის!

მეორედ, მივაქციოთ ჰაზრი და გონება ჩვენი ყოვლად წმიდისა ქალწულისადმი, რომელმან მიიღო ხარება მთავარანგელოზისაგან. ვიფიქროთ, ვინ იყო ყოვლადწმიდა ღვთისმშობელი? რისთვის მიიღო მან ესოდენი მაღლი? რისთვის იქმნა იგი ერთი მხოლოდ რჩეული ყოვლისა კაცობრივისა ნათესავისაგან? არ შეგვიძლია ჩვენ, ეპოვოთ რაიმე მაგალითი და სწავლა ცხოვრე-

*იხეჳდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსოს გაბრიელისა“, ტ. I, გვ. 131-134.

ბასა შინა მისსა აღსაშენებლად ჩვენდა? შეგვიძლია და ვალიც გვაქვს, ხშირად წარმოვიდგენლეთ ცხოვრებასა მისსა და ყოველთა სათნოებათა და თვისებათა მისთა! უმეტესად ქალნი ხშირად უნდა ფიქრობდენ ყოვლადწმიდა ღვთისმშობელზედ და ყოველთა შინა გარემოებათა და შემთხვევათა ეძიებდენ მაგალითსა და სწავლასა ღვთისმშობლის ცხოვრებაში. ჭეშმარიტად, ცხოვრება ყოვლადწმიდისა ღვთისმშობლისა არის უმჯობესი მაგალითი ყოვლისა ქრისტიანე ქალისათვის. ქალწულნი ნახვენ მას შინა სახესა და მაგალითსა გამოუთქმელისა სულიერისა და ხორციელისა სიწმიდისასა. თუმცა იგი იყო სულიერად და ხორციელად შემკული ყოვლითა ღირსებითა და მშვენიერებითა, გარნა ამასთანავე იყო მშვიდ, მდაბალ, წყნარ. აჰა ღიდი და აღმაშენებელი მაგალითი ყოველთა ქალწულთათვის. ხშირად ვხედავთ და ვიცით, რომ(ელ) ზოგნი ქალწულნი, უკეთუ მათ მისცა ღმერთმან მშვენიერება სულიერი და ხორციელი, იქმნებიან გულმალალ, მათ უნდა იფიქრონ ყოველთვის: ვინ იყო უმშვენიერეს და უდიდეს მარიამისა, და ამასთანავე ვინ იყომცა უწყნარეს და უმშვიდეს მისსა?!

გარნა არა მხოლოდ ქალწულნი, არამედ დედანიცა თანამდებ არიან, ხშირად განიხილონ და იფიქრონ, ვითარი დედა იყო ყოვლადწმიდა ღვთისმშობელი. ყოვლადწმიდასა მარიამს, ოდეს მან ჰშვა იესო მაცხოვარი, სხვა რაიმე აღარ ახსოვდა, მხოლოდ თვისი ძე: იგი აღარა სცხოვრებდა თავისა თვისისათვის, არამედ ყოველი ცხოვრება მისი იყო ძესა შინა მისსა. ესრეთვე უნდა იქცეოდენ ყოველნი კეთილნი დედანი! მათ თავის თავი უნდა დაივიწყონ, და ახსოვდეთ გაზრდა და ბედნიერება თვისთა ძეთა. ხოლო გსურსა, ჰოი ქალო, შეიტყო, თუ ვითარი მინდობილება და დასასოება უნდა ჰქონდეს ყოველსა ქალსა ღვთის განგებულებაზე? წარმოიდგინე ცხადად მთა გოლგოთისა, ჯვარი მას ზედა, იესო გაკრული ჯვარსა ზედა შორის ავაზაკთა, და დედა მისი მარიამ მდგომარე წინაშე მისსა. რას ფიქრობდა მაშინ იგი, რას გრძნობდა? მე დარწმუნებული ვარ, რომ შენ ვერც წარმოიდგენ ცხადად მდგომარეობასა მისსა. მე სწორედ ვიცი, რომ(ელ) შენ, ანუ სხვა

რომელიმე დედა, ვერ მოითმენდით, უკეთუ ძე თქვენი საყვარელი შთავარდნილ იყო ესრეთსა ვნებასა შინა. გარნა ყოვლად წმიდამან ღვთისმშობელმან მოითმინა; რისთვის? ანუ როგორ? მისთვის, რომ(ელ) ჰქონდა მას რწმენა, იცოდა განგებულება ღვთის, ესრეთ იყო თქმული წინასწარმეტყველთაგან და ესრეთ აღსრულდა. შენც ესრეთ მოიქეცი, ოდეს ძე შენი საყვარელი, ანუ სხვა ვინმე ნათესავი ანუ თვითონ შენც შთავარდე ჭირსა და უბედურებასა შინა, მოითმინე სულგრძელად; იფიქრე და დარწმუნდი, რომ(ელ) ყოველივე, რაიცა შეგემთხვევა, ღვთისაგან არის; განგებულება ღვთისა არა დაუტევებს არცა ერთსა კაცსა.

სახარებასა შინა თქმულ არს ყოვლადწმიდა ღვთისმშობელზედ: „ხოლო დედასა მისსა დაემარხნეს ესე ყოველნი სიტყვანი გულსა თვისსა“; ესე იგი ყოვლადწმიდასა ღვთისმშობელსა ჰქონდა ის ჩვეულება, რომ(ელ) მარადის ფიქრობდა და განიზრახვიდა ყოველთა გარემოებათა და შემთხვევათა ცხოვრებისა თვისისათა; იგი ყოველთვის ფიქრობდა, ყოველთვის განავრცელებდა ჰაზრსა და ცნობასა თვისსა; ესეც არის ერთი დიდი მაგალითი ყოველთა კაცთა და განსაკუთრებით ქალთათვის; ესენიცა მარადის უნდა ფიქრობდენ და განიზრახვიდენ ყოველთა საქმეთა, მარადის უნდა ეძიებდენ და ჭკუითა თვისითა გამოირჩევდენ უმჯობესსა და განეშორებოდენ ყოველსა ცუდსა. მაგალითად ვიტყვი, რომ(ელ) ახლანდელსა დროებასა შინა და აქ, ამ ჩვენ ქვეყანაში, არის ერთი საქმე, რომლისათვის მრავალი უნდა იფიქრონ და არჩიონ ყოველთა ქალთა და კაცთაცა. რა, ანუ რომელი საქმე? ვიცით ჩვენ, რომელ ყოველსა ხალხსა და ქვეყანასა ჰქონან თვისნი ჩვეულებანი და თვისი სახე ცხოვრებისა და ყოფა-ქცევისა. ესეცა ვიცით, რომელ ჩვეულებათა, უმეტესად ძველთა, ჰქონან თვისი მნიშვნელობა და ძალი. ჩვენცა ძველთა მცხოვრებთა ამ ქვეყანისათა, გვქონდა და გვქონან რომელნიმე განმასხვავებელნი ჩვეულებანი; გარნა აწ შემოდიან რომელნიმე ახალნი ჩვეულებანი და განსხვავებული სახე ცხოვრებისა. აწ არ უნდა ვიფიქროთა, რომელნი ახალნი ჩვეულებანი მივიღოთ და რომელნი ძველ ჩვეულებათაგანიცა მტკიცედ დავიმარხოთ?

ნუთუ ძველნი ჩვეულებანი ისრე ადვილად არიან გამოსაცვლელნი, როგორც ძველი ტანსაცმელი? არ ვიცი, ფიქრობთა თქვენ ამაზე? გარნა უკეთუ გსურსთ, ჩემი შეიტყოთ ამ საგანზე ჰაზრი, მე ვგონებ, რომ(ელ) არიან რომელნიმე ჩვეულებანი, თუმცა ძველი, გარნა ადვილად დასავეიწყებელნი, და არიან სხვანი ჩვეულებანი ძველნი, რომელნი არ უნდა დავივიწყოთ არაოდეს. ვსთქვათ: ეს გრძელი და მრავალფერი ტირილი რომ ვიცით მიცვალებულთა ზედა, თუ დავივიწყებთ და გარდავეჩვენით, არ მოგვაკლდება არაფერი. და კიდევ მრავალთა ეჭვი შეუვიდა გულსა შინა, კარგი არის თუ ავი ეს ჩვეულება? გარნა არიან ზოგნი ჩვეულებანი, ახლად შემოსრულნი, რომელთა უკეთუ მივიღებთ, მოგვეცემა დიდი სარგებლობა და არიანცა სხვანი ჩვეულებანი ახალნი, რომელნი (და) განაშოროს ჩვენგან ღმერთმან! ხოლო თუ რომელნი, სახელდობრ, არიან მისაღებელნი ჩვეულებანი და რომელნი არამისაღებელნი, ამაზე განგრძელებისათვის სიტყვისა, აღარ ვიტყვი მე აწ, არამედ გირჩევთ, ძმანო და დანო, იფიქროთ თქვენვე და მით დაემსგავსოთ ყოვლადწმიდასა, რომელი, ვითარცა ვჰსთქვით, მარადის ფიქრობდა და განიზრახვიდა ყოვლისა საქმისათვის. ამინ.

5. სიტყვა ხარების დღესა, თქმული ქუთაისს*

აჰა ესერა, ამიერიდან მნატრიდენ მე ყოველნი ნათესავნი, რამეთუ ჰყო ჩემთანა დიდებული ძლიერმან (ლუკ. I; 48); ესრეთ იწინასწარმეტყველა ყოვლადწმიდამან ქალწულმა მარიამ, ოდეს მიიღო ხარება მთავარანგელოზისაგან: „გიხაროდენ, მიმადლებულო მარიამ, უფალი შენთანა“; აწ ჩვენ ვიცით, ვითარ აღსრულდა ის წინასწარმეტყველება. ყოველნი ნათესავნი, რომელნი აწ აღიარებენ სჯულსა ქრისტესსა, ნატვრენ სახელსა მისსა ყოველსა ზედა პირსა ქვეყანისასა. „უპატიოსნესად ქერუბიმთასა და აღმატებით უზესთაესად სერაფიმთასა“ კვალობთ სახელსა მისსა ჩვენ, მართლმადიდებელნი ქრისტიანენი. ყოველთა გონიერთა ქმნილებათა ღვთისათა — ანგელოზთა და მთავარანგელოზთა — უზენაეს შეიქმნა, სახელი მისი დიდებული. ყოველთა შინა ჩვენთა ლოცვათა, შემდეგ უზენაესისა და თაყვანის საცემელისა ღვთის სახელისა, უწოდებთ სახელსა დედოფლისა მარიამისასა და ესთხოვთ მას შუამდგომლობასა ძისა მისისადმი, ერთი მხოლოდ ყოველსა შინა კაცობრივსა ნათესავსა გამოსჩნდა იგი ღირსად, რათა მიეღო სიტყვა ღვთისა და ემსახურა საიდუმლოსა განხორციელებისასა.

რა იყო მიზეზი ესევეთარისა მისისა აღმატებისა? რომლითა ღირსებითა და სათნოებითა მიიზიდა მან ესოდენი მაღლი ღვთისა? რაისათვის იქმნა იგი რჩეული ყოველთა შორის კაცობრივისა ნათესავისაგან? განზრახვა და გამოკვლევა თვისებათა ყოვლადწმიდისა ღვთისმშობლისათა, ფრიად საჭირო არს და სასარგებლო ყოველთა ქრისტიანეთათვის, გარნა უმეტესად ქრისტიანეთა ქალთათვის, ვინაიდან იგი თვით იყო ქალი; პირველი სახე და მაგალითი, რომელსა წინა დაგვიგებს ბაძვად ჩვენ, ქრისტიან-

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსოს გაბრიელისა“, ტომი I, გვ. 134-138.

ნეთა, სახარება, არის თვით უფალი ჩვენი იესო ქრისტე; ხოლო მეორე, უმეტესად დედობრივისა სქესისათვის — დედოფალი ჩვენი, ღვთისმშობელი მარიამი. გარნა რომელი იყო პირველი და უმთავრესი თვისება ქალწულისა მარიამისა? რით იყო იგი განსხვავებულ სხვათა პირთაგან მისის სქესისა? რომელმან მისმან თვისებამან ჰყო იგი სანატრელ ცისა და ქვეყანისა? პირველი საკუთარი და განმასხვავებელი თვისება მისი იყო ის, რომ(ელ) ყოველი მისი ღვთაებრივი სისრულე და ღიდება იყო შინაგან მისსა — სულსა და გულსა შინა მისსა; და გარეგან გამოსაჩენათ (სისრულე მისი) იყო დაფარულ კაცთაგან, ხოლო ცხად ერთვისა ღვთისათვის. სული მისი იყო ტაძარი ღვთისა ცხოვლისა უწინარეს, ვიდრე სხეული მისი შეიქმნა ტაძრად ცხოველად განხორციელებისა ღვთის სიტყვისა. ყოველთა წმიდათა კაცთათვის თქმულ არს წერილსა შინა, რომ(ელ) ცხოვრება მათი დაფარულ არს ღმერთსა შინა, გარნა უმეტესად ითქმის ესე ღვთისმშობელისათვის, რომლისა ყოველი გონება და არსება იყო დაფარულ ღვთის არსებასა შინა. გარეშეობა ღვთის-მშობლისა არა აჩენდა არცა ერთსა მისსა დაფარულსა ღიდებულებასა; ვერაჲინ განარჩევდა მას სხვათა ქალთაგან: ვერცა შესამოსლითა, ვერცა სუფრასა ზედა და ვერცა სხვითა გარეგანითა გარემოებითა; ოდეს გულსა შინა მისსა ნათობდა ნათელი ღვთაებისა, ოდეს ყოველი გონება მისი იყო გართული ზეციერიითა ჰაზრითა და გული აღვსებული გამოუთქმელითა სათნოებითა, გარეგანი მისი იყო უბრალო და მსგავსი ყოველთა სხვათა ქალთა.

ახლა მივიქცეთ ჩვენდამი და გავზომოთ ამ თქმულითა ზომითა, ესე იგი ღვთისმშობლის თვისებითა, თვისებანი ჩვენთა აწინდელთა ქალთა. გარნა ნუ იფიქრებს რომელიმე მათგანი: ვითარ შესაძლო არს გაზომა ჩემისა ცოდვილისა ცხოვრებისა ღვთაებრივითა ცხოვრებითა ღვთისმშობლისათა? იგი იყო აღზრდილ და განწმენდილ და აღვსებული სულითა წმიდითა, ხოლო მე ვარ მცხოვრები ცოდვილსა სოფელსა შინა და ვით შემიძლია ვემსგავსო მას? ჭეშმარიტია, ქრისტიანენო, რომ(ელ) ღვთისმშობელი იყო აღმორჩეულ ღვთისაგან განსაკუთრებითა განგებულე-

ბითა და განწყენილი სულითა წმიდითა; გარნა იგიცა თვისის სათნოებითა შეიქმნა ღირსი ესრეთის აღმორჩევისა; ხოლო ვინ გიშლის, შენც ეცადო და მოიზიდო მაღლი ღვთისა განმწყმედელი? უკეთუ ისურვებ და ღირსი შეიქნები, არც შენთვის დაზოგავს ღმერთი სულსა თვისსა წმიდასა; ბოლოს არც მას ვინმე მოითხოვს და ეძიებს, რომ შენ შეიქმნე სწორი ღვთისმშობლისა, გარნა მსგავსი მისი, რაოდენ შესაძლო არს, უთუოთ უნდა იყო შენცა. და ესრეთ გავზომოთ ჩვენთა ქალთა ღირსება და თვისება მარიამ ღედოფლის თვისებითა. რას ეძიებენ აწინდელნი ქალნი და რაში მდგომარეობს მათი სასოება? რის შეძენას ცდილობენ ისინი, შინაგანთა სათნოებათა, თუ გარეშეთა ღირსებათა თავის გამოსაჩენად? სამწუხაროდ ჩვენდა, ჯერ არს თქმად, რომ(ელ) ახლანდელნი ქალნი სრულიად არ ემსგავსებიან ამასობაში ღვთისმშობელსა; ყოველი მათი ცდილობა და მათი მისწრაფება მდგომარეობს გარეშეობისა თვისისა შემკობასა და განშეენიერებასა შინა. ყოველი მათი ნუგეში და ჰაზრი არის ტანის შემკობა და თავის გამოჩენა, ნაცვლად ჰაზრის გამდიდრებისა, გონების განშეენებისა, სულის შემკობისა კეთილთა და საქებელთა თვისებათა მიერ, იგინი მხოლოდ მას ცდილობენ, რომ(ელ) შეიმკონ ტანი მდიდრითა შესამოსლითა, პირველი მათი ნუგეში არის რაიმე უბრალო ბრწყინვალე სათამაშო ნივთი.

დიდ არს და პატიოსან მნიშვნელობა ღედაკაცისა ქრისტიანობრივსა საზოგადოებასა შინა. დაუფასებელი ღირსება აქვს ქალსა, აურაცხელსა სარგებლობასა მისცემს იგი მთელსა საზოგადოებასა ქრისტიანულსა, როდესაც იგი სცხოვრებს ცხოვრებითა გონიერითა, როდესაც ყოველსა საქმესა ზედა და ქცევასა აქვს გონიერი ჰაზრი, როდესაც, ერთი სიტყვით, იგი არის ჭურჭელი კეთილისა ზნეობისა და გონებისა; გარნა ოდეს არა ზრუნავს არაფერზე, არარას ფიქრობს, ოდეს ეძიებს მხოლოდ სოფლიურთა ნუგეშთა და კმაყოფილებათა, როდესაც ბედნიერება მისი მდგომარეობს გარეგანთა შინა სამკაულთა, მაშინ ჰკარგავს იგი თვისსა ღიღსა მნიშვნელობასა.

ქრისტიანო ქალო! ღმერთმა მოგცა შენ ღიდი და პატიოს-

ანი მნიშვნელობა, რათა იყო შენ სამკაულ საზოგადოებისა, არა თუ მხოლოდ მშვენიერებითა პირისა და შესამოსლისა შენისათა, არამედ სულისა და ზნეობისა შენისათა, რათა შენცა შენითა კეთილითა ზნეობითა, გონიერითა და კეთილითა ქცევითა, სიწმიდითა და სიმშვიდითა ეხმარებოდე განვრცელებასა სასუფეველისა ღვთისასა ქვეყანასა ზედა; ხოლო შენ ესოდენ სულმოკლე ხარ, ესოდენ გავიწყდება შენი დიდი მნიშვნელობა, რომ(ელ) მისდევ მცირეთა, ამათა და უხმართა ნივთთა და ნუგეშთა სოფლისათა. შენ უნდა პოულობდე ბედნიერებასა შენსა აღსრულებასა შინა ღიდისა და პატიოსნისა მოვალეობისა შენისასა, ვითარცა ღედისა, ვითარცა მეუღლისა, ვითარცა შვილთა აღმზრდელისა, ოჯახის მმართველისა, საზოგადოებასა შინა კეთილ ზნეობის განმავრცელებელისა; ხოლო დაგიტევებიეს შენ ესე ყოველი და ხედავ შენსა ნუგეშსა და ბედნიერებასა ამათა შინა სამკაულთა. ღმერთმან განგებ მოგცა შენ განსხვავებული ბუნება, შეგამკო შენ გულითადითა გრძნობითა, ნაზითა ზნეობითა, რათამცა შენ გესარგებლა ამათ თვისებათა აღსასრულებელად შენისა მოვალეობისა, დაგენერგა გულსა შინა ძეთა და ძმათა შენთა კეთილნი მიდრეკილებანი; ხოლო ნაცვლად ამისა ვითარცა შენ მიტაცებულ ხარ, ეგრეთვე სხვათაცა მიიზიდავ ამათა კმაყოფილებათაღმე. იწყე შენცა ფიქრობა და განზრახვა ყოველთა საგანთა ზედა; ნუ ხარ დაძინებული, ნუ ხარ რეგვენი ვიდრე სიბერედმდე! შენც გმართებს, შეიძინო სიმაგრე ხასიათისა, სიმტკიცე ჰაზრისა, ურყეველობა ზნეობისა, რათა სხვათაცა მიიზიდავდე კეთილისა ყოფაქცევისადმი და არა სხვანი მიგიზიდავდენ შენ ცოდვისადმი. ამინ.

6. მოძღვრება დღესა ხარებისასა, თქმული ჩყაზ (1867) წელსა ქუთაისს*

დღეს, ძმანო და დანო ჩემნო ქრისტიანენო, სიტყვასა მოძღვრებისა ჩვენისასა, ერთხელე ჩვენგან მიღებულია ჩვეულები-სამებრ, მივაქცევთ საკუთრად ქალთადმი. ქრისტიანთა ქალთა უნდა მოვაგონოთ დღეს ჩვენ მათი დიდი მნიშვნელობა, მათი საღმრთო მოვალეობა; მათ უნდა ველაპარაკოთ დღეს ჩვენ გან-საკუთრებით.

ზოლო სახედ, მაგალითად და საფუძვლად ჩვენისა აწინდ-ელისა მოძღვრებისა მივიღოთ ცხოვრება, თვისება და ყოფა-ქცე-ვა ქალწულისა მის, რომელსა დღეს მთავარანგელოზმან მიართ-ვა ზეციური ხარება. როგორათაც კაცი, შეხედავს რა სარკესა, განიხილავს პირის სახესა თვისსა, მსგავსად ამისა ყოველსა კეთილ-გონიერსა ქალსა სარკედ ჰქონდეს ცხოვრება და თვისე-ბა ღვთის მსგავსისა ამის ქალისა და მით განიხილავდეს სახესა თვისისა ცხოვრებისასა.

რა მნიშვნელობა აქვს ქალს ქვეყანაზედ? რომელნი არიან მისნი უმთავრესნი მოვალეობანი, ღვთისაგან განჩენილნი, და თვით ბუნებისაგან ცხადად გამოჩენილნი? ამას აღგვიხსნის ჩვენ საღმრთო მოთხრობა დაბადებისა. ღმერთმან შექმნა წინაპარი ჩვენი ადამი და შეხედა რა, რამეთუ ადამისი არა იპოვებოდა მსგავსი მისი შემწე, ბრძანა: „არა კეთილ არს ყოფად კაცი მარტო, ვჰქმნეთ მისა შემწე მისებრ“ (შესაქ. 2: 20), და ამისა მერმეთ ღმერთმან შექმნა ევა მსგავსად და ხატად კაცისა და შემწედ მისა. აჰა საფუძველი ქალთა მნიშვნელობისა და მოვა-ლეობისა! აჰა წყარო, რომლისაგან მომდინარეობს ყოველი მათი თანამდებობა და ყოფა-ქცევა. ქალი არის შემწე და მეგობარი კა-

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსოს გაბრიელისა“, ტომი I, გვ. 138-141.

ცისა, თანა მოზიარი ყოვლისა მისისა საქმისა, ბედისა და უბედურებისა, მწუხარებისა და სიხარულისა. ზოლო თუ იგი არის შემწე მისი, მაშასადამე მან უნდა შეუმსუბუქოს და გაუადვილოს კაცს ცხოვრება ქვეყანაზედ, იგი უნდა იყოს კაცის ნუგეში, განმამხნევებელი, განმალავიძებელი, ერთი სიტყვით, გაამართლოს თვით სახელი თვისი „მეუღლე“, ესე იგი ქალი უნდა შეეწიოს კაცის უღელის ზიდვას.

როდის და რომელთა საქმეთა შინა არის ქალი შემწე კაცისა? პირველი მისი შემწეობა არის ვითარცა მეუღლისა, ანუ ცოლისა. აქ გამოსჩნდება ჭეშმარიტი შემწეობა მისი. თვით სახელი ესე „მეუღლე“ მშვენიერად გამოხატავს, რომ ქალი უნდა შეეწიოს კაცსა მისის უღელის გაწევაზე, ესე იგი ყოველი ცხოვრების, საქმის და მოვალეობის აღსრულებაზე. კეთილსა და გონიერსა ქალსა ყოველთვის უნდა ჰქონდეს სახეში, რომ მან აქ უნდა შეუმსუბუქოს და გაუადვილოს ცხოვრება მეუღლესა თვისსა. იგი პირველად არის მცველი და განმამტკიცებელი ოჯახის სიწმიდისა, პატიოსნებისა, ღიდეებისა და სათნოებისა; მეორედ იგი მართავს ოჯახსა, ზრდის შვილთა მისთა, დაუცხრომელითა შრომითა და მეცადინეობითა შეეწევა ოჯახის რჩენასა და გამოზრდასა. ზოგიერთთა ქალთა აქვსთ ღიდად შეცთომილი პაზრი, ვითომც ოჯახის რჩენა, ესე იგი ყოველი ამ სოფლის საჭირო ნივთების მოპოება, საჭმლის, სასმლის, ტანსაცმელისა და სხვათა არის მოვალეობა ქმრისა, ანუ მამობრივისა სქესისა. გარნა ეს პაზრი არის უმართლო; აქაც მეუღლე უნდა იყოს ჭეშმარიტი მეუღლე, ესე იგი შემწე ქმრისა თვისისა. ღიდად საქები და მაღლიანი არის ის ქალი, რომელიც თავის ხელის ნაშრომით არჩენს თავსა თვისსა და შვილთა თვისთა. მაშინ იგი ასრულებს ჭეშმარიტად თვისსა დანიშნულებასა. და თუ ნაცვლად ამისა მას არ უყვარს შრომა და ყოველსა რჩენასა მოითხოვს ქმრისაგან, მაშინ იგი არ იქმნება შემწე, არამედ დამაბრკოლებელი და დამამძიმებელი ქმრისა. რაღა უნდა ვსთქვათ ზოგიერთა უგუნურთა ქალთა ზედა, რომელნი არათუ შეეწევიან ოჯახის რჩენასა და გამოზრდასა,

არამედ ზარმაცობით, დაფანტულითა ცხოვრებითა, მორთულობისა და უსარგებლო სამკაულის სიყვარულითა და აღარიბებენ თვისთა მეუღლეთა და ვალში შთააგდებენ მათ?! თუ სიტყვისამებრ სოლომონ ბრძნისა, „ქალი მხნე არის გვირგვინი ქმრისა“, რა სახელი უნდა უწოდოთ ესრეთთა ზარმაცთა და დაფანტულთა ქალთა? ისინი დაემსგავსებიან ლოდსა, დამოკიდებულსა ქმრის ყელზე, რომელი ახჩობს მას. ღმერთმა ნუ მისცეს ესრეთი მეუღლე ნურცა ერთსა კაცსა! საზოგადოდ ის კი უნდა ესთქვათ, რომ დაბალთა ხალხთა შორის ქალი უმჯობესად ასრულებს თვისსა მოვალეობასა. იგი არის ჭეშმარიტი შემწე ქმრისა ყოველ საქმეში და შრომაში. გარნა კეთილშობილთა შორის ხშირად იპოებიან ისრეთნი ქალნი, რომელთა არ უყვართ შრომა, არამედ მოსვენება, ღვინი და დაფანტული ცხოვრება. გარნა ახლა მოიწია ისეთი დროება, რომ ისინიც უნდა დაფიქრდენ და გამოსცვალონ თვისი ჩვეულება. მრავალნი ცვლილებანი ქვეყნის ცხოვრებასა შინა, რომელნი მოხდნენ და კიდევ მოხდებიან ამ მოკლე დროში, მოითხოვენ, რათა განიღვიძონ ამათაც, შეამოკლონ მრავალი უსარგებლო ხარჯი, გამოსცვალონ სახე ცხოვრებისა, გაუადვილონ მეუღლეთა ცხოვრება, შეუდგნენ შრომასა, მოღვაწეობასა და ესრეთ გამოსჩნდენ ჭეშმარიტნი მეუღლენი...

დასასრულ სიტყვისა ჩვენისა კვალად მივაქციოთ გული და გონება ჩვენი ყოვლად წმიდისა ღვთისმშობლისადმი. როგორ ცხოვრებას ატარებდა იგი? მშვიდსა, დაფარულსა, თავმდაბალსა. სამკაულნი, ძვირფასნი ტანსაცმელნი უყვარდა მას თუ არა? სრულიად არა! წმიდანი მამანი მოგვითხრობენ ჩვენ, რომ(ელ) ყოვლად წმიდის ღვთის-მშობლისაგან დარჩა ერთი მისი საკუთარი სარტყელი, იგი იყო უბრალო, იეფი და მისი ხელით ნაქსოვი. უყვარდა მას, თუ არა უქმად ჯდომა, ჭორი და განკიცხვა? სრულიად არა! იგი ანუ ღოცულობდა, ანუ ქსოვდა მატყლსა, ანუ სხვა ხელსაქმეს აკეთებდა. კვართი ძისა მისისა, იესო ქრისტესი, რომლისა გაყოფა დაეზარათ და წილი ჰყარეს მას ზედა მისთა ჯვარის მცემელთა, იყო მისი დედის ხელით ნაქსოვი. აღარ ვი-

ტყვი მისსა სიწმიდესა, უმანკოებასა ღვთაებრივსა ხასიათსა და ღვთის მოყვარეობასა. ესე ყოველი საკმაოდ ვიცით და გვასმიეს ჩვენ ყოველთა. აჰა სახე და მაგალითი, თუ როგორ უნდა იქცეოდეს ყოველი ქალი!

შეეწიე, ყოვლად წმიდაო ქალწულო და დედაო, ყოველთა ქრისტიანე ქალთა, რათა იყვნენ შენნი მობაძენი. ამინ.

7. სიტყვა ხარების დღესა*

რამეთუ მოხდა სიმდაბლესა ზედა მხეელისა თვისისასა, რამეთუ აჰა ესერა, ამიერითგან მნატრიდენ მე ყოველნი ნათესავნი (ლუკ. 1: 48).

მგალობელი საღმრთოთა ფსალმუნთა წინასწარმეტყველი და მეფე დავით ერთსა შინა თვისსა ფსალმუნსა, ესრეთ შეგვაგონებს: „ახარებდით დღითი დღე მაცხოვრებასა ღვთისასა ურთიერთარს“ (ფსალ. 95: 2). ყოველ დღე ახარებდითო მაცხოვრებასა ღვთისასა. თუ ყოველ დღე კეთილ არს ხარება ღვთის მაცხოვრებისა, მით უმეტესად აწინდელსა დღესა, რომელი საკუთრად არის დღე ხარებისა, რომელსა შინა მთავარანგელოზი ახარებს ქალწულსა ზეციერსა მაცხოვარებასა კაცთა ნათესავისასა და რომელიც არის თავი, დასაბამი ჩვენის ცხოვრებისა, ვითარცა ჰგალობს წმიდა ეკლესია. და ესრეთ გახარებ თქვენცა დღეს, ძმანო, მაცხოვარებასა ღვთისასა; გახარებ და გამოგიცხადებ, რომ ჩვენ, ყოველნი ქრისტიანენი ვიქნებით უკვდავნი, ცხოველნი და ცხოვრებულნი უკუნითი უკუნისამდე, თუ ღირსებით მივიღებთ და დავიცავთ ამ ხარებას. დაუსრულებელად ვიქნებით გამოუთქმელსა შვებასა და ნეტარებასა შინა, გაბრწყინებულნი ნათლითა ღვთისათა, გვირგვინოსანნი, გამეფებულნი. გარნა ესეც საკმაო არ არის, ამაზე უდიდესიც და თითქმის შესაძრწუნებელი კაცის გონებისათვის უნდა გახარო: ჩვენ ყოველნი ვიქმნებით, არა თუ ცხოვრებულნი და გამეფებულნი, არამედ მოზიარენი თვით ღვთაების არსებისა, გაღმერთებულნი, და ესე არა თუ მხოლოდ სულითა, არამედ თვით სხეულითაცა ჩვენითა. ასე ინება ღმერთმა! კაცის გონება როგორ წარმოიდგენდა ამას,

* იხეჳდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსოს გაბრიელისა“, ტომი II, გვ. 305-308.

გარნა თვით ღმერთმა საუკუნიდან განიზრახა და ღღეს დასდვა დასაბამი ამის აღსრულებისა; ღღეს საშოსა შინა ქალწულისასა თვით მხოლოდშობილი ძე ღვთისა, ქერუბიმთა ზედა მჯდომარე, შეისხამს ჩვენსა, კაცობრივსა ხორცსა და მით ჩვენსა სხეულსა შეაერთებს ღვთიურსა არსებასა თვისსა.

არ ვიცი, ძმანო, რას ჰფიქრობთ და რას ჰგრძნობთ თქვენ, მსმენელნი და წარმომადგენელნი ეგოდენტთა საშინელთა ღვთის განგებულებათა კაცობრივისა ნათესავის ცხოვრებისათვის. მე კი, როდესაც ამაზე დაფიქრდები, ხან მივეცემი გამოუთქუმელსა სიხარულსა, აღტაცებასა, ხან შევშინდები, ვიფიქრებ: „მე ცოდვილი, უწმინდური, როგორ უნდა ველირსო ამისთანა ღიღებას?“; უეჭველია, თქვენ შორის, მსგავსადვე, ზოგიერთნი ეჭვში ჩაყარდებიან, შეშინდებიან. გარნა ნუ გეშინინ, ასე ინება ღმერთმა! მისი მოწყალებაც ისე განუზომელია, როგორც მისი ბუნება; ოღონდ გახსოვდეს ეს ღიღი შენი დანიშნულება და კრძალვით იყავი! გარნა, თუ ვისმეს გაგიჩნდეს გულში წმინდა ღვთისნიერი სიხარული, ზომაზე არ გადახვიდე. ღვთის წინაშე და ღვთის მადლისაგან გახარებული კაცი სიხარულსაც კრძალვით და შიშით უნდა შეაზავებდეს: „ჰმონეთ უფალსა შიშით და უგალობდით მას ძრწოლით, იტყვის დავით წინასწარმეტყველი“ (ფსალმ. 2: 11). ერთი სიტყვით, მოიქეცი ისე, როგორც მოიქცა მარიამ ღვთისმშობელი ღღეს. როგორ მოიქცა იგი? როდესაც მას ესმა გასაოცარი სიტყვა მთავარანგელოზისაგან, შეშინდა, დაფიქრდა და ჰკითხა: „ვითარმე იყოს ესე ჩემდა?“ მერმე, როდესაც ანგელოზმა აუხსნა მას საიდუმლო სახარებისა, გაუხარდა მას გულში. ეს ვიცი ჩვენ იმ სიტყვისაგან, რომელიც მან თვით წარსთქვა, როდესაც ნახა ნათესავი თვისი ელისაბედი: „ადიდებს სული ჩემი უფალსა, და განიხარა სულმან ჩემმან ღვთისა მიმართ მაცხოვარისა ჩემისა“. გარნა სიხარული ესე მისი იყო შეზავებული ღვთის მადლობითა, ღიღებითა და შიშითა. ამისათვის ესრეთ უპასუხა მან მახარობელსა მთავარანგელოზსა: „აჰა მხევალი უფლისა, მეყავნ მე სიტყვისამებრ შენისა“.

რით და რისთვის მიიღო ქალწულმა მარიამმა ეგოდენი მად-

ლი ღვთისა, რომ იქმნა აღრჩეული მთელი კაცობრივისა ნათესავისაგან მსახურებად ღვთის განხორციელებისა? მართალია, იგი იყო შემკული ყოვლითა სათნოებითა, რა ზომადაც შეიძლება კაცის ბუნებისათვის, ასე რომ, ვიდრემდის ახარებდა მას მთავარანგელოზი, იგი კიდევ იყო ჭეშმარიტი ტაძარი ღვთისა. გარნა ყოველთა მისთა ნიჭთა და მადლთა და სათნოებათა შორის, უდიდესი და უსანატრელესი იყო მისი სიმდაბლე და სიმშვიდე. ამ უკანასკნელისა სათნოებისათვის მიჰხედა მას ღმერთმა, ვითარცა თვითონ სულის წმიდის შეგონებით აღიარებს: „რამეთუ მოჰხედა სიმდაბლესა ზედა მხეველისა თვისისასა“. არის ერთი, ძველიდან გარდამოცემული მშვენიერი მოთხრობა ქალწულ ღვთისმშობელზე, როდესაც იგი კითხულობდა ისაია წინასწარმეტყველის წიგნსა და შეჰხედა შემდგომი ადგილი: „აჰა ესერა ქალწული მიუდგეს და შვეს ძე, და უწოდოს სახელი მისი ემმანუილ“ (ესაია 7: 14; შდრ. მათე 1: 23) დაფიქრდა ამ სიტყვებზე და სთქვა თავის გულში: „რა სანატრელი იქნება ქალწული იგი, რომელზედაც თქმულ არს ეს სიტყვა!“; და მერმე კიდევ ევედრა ღმერთსა, რომ აღირსოს მას ხილვა იმ ქალწულისა, რათა ემსახუროს მას, ვითარცა მხევალი. ესრეთი სიმდაბლე ჰქონდა მას გულში! უთუოდ მან დაინერგა ღრმად სიტყვა იმავე ისაია წინასწარმეტყველისა, რომელი პირისაგან ღვთისა იტყვის: „ვის მივხედო, გარნა მდაბალსა, მშვიდსა და რომელი ძრწის სიტყვათა ჩემთაგან“. გარნა შენც მოგხედავს, ძმაო, ღმერთი მოწყალითა თვალითა, თუ შეიძინე სრული სიმდაბლე და სიმშვიდე. თვინიერ სიმდაბლისა არც ერთს სხვა სათნოებას არა აქვს ფასი. აბრაამ — მამათმთავარი და ღვთის მეგობარი — იტყოდა, წინაშე ღვთისა მდგომარე: „მე ვარ მიწა და ნაცარი“. დავით მეფე და წინასწარმეტყველი იტყოდა თავის თავზე: „მე ვარ მატლ, და არა კაც, საყვედრელ კაცთა“. ქალწული მარიამი ჰნატრობდა, რომ მხეველად ყოფილიყო ღვთისმშობლისა და როდესაც თვითონ შეიქმნა ღვთისა და იცოდა, რომ გახდა სანატრელ და სიქადულ ყოველთა ნათესავთა, არა თუ არ მოიქლო სიმდაბლე, არამედ უმეტესად თავმდაბალი შეიქმნა და მშვი-

დი. იგი სცხოვრობდა მყუდროდ, მიმალული; არავის არ ეხე-
ბოდა, ვერც ერთსა მისსა მოთხოვნილებასა, ანუ უფლებასა ვერ
დაინახავდა ვინმე. თუ ესრეთ იქცეოდა იგი, ჩვენ, ცოდვილნი, რა
ზომად-ღა უნდა ვიყვნეთ მდაბალნი და მშვიდნი?! სიმდაბლე და
სიმშვიდე მით არის საკვირველი, რომ ღირსთა, მაღალთა, სათ-
ნოთა კაცთა ღირსებასა იგი დააგვირგვინებს და თუ ვისმეს სხვა
არაფერი სათნოება არა აქვს და არაფერი კეთილი საქმით ღმერ-
თი არ ასიაშოვნა, შეავსებს მის ნაკლულევანებას და მარტო იგი
გაამართლებს, მიიზიდავს თავსა მისსა ზედა ღვთის მოხედვასა,
„რამეთუ მოჰხედა სიმდაბლესა ჩემსა“. ამინ.

8. სიტყვა დღესა ხარებისა, თქმული ქუთაისის სობოროსა შინა*

მმანო და დანო, მართლმადიდებელნო ქრისტიანენო! თუმცა აწინდელთა დღესასწაული დიდ არს და სასიხარულო ყოველთა კაცთათვის, გარნა უმეტესად დედაკაცთათვის, რადგანაც ვდღესასწაულობთ ჩვენ ხარებასა ყოვლადწმიდისა მარიამისასა. ამისთვის დღეს სიტყვასა და მოძღვრებასა ჩვენსა მივაქცევთ განსაკუთრებით ქრისტიანთა ქალთა მიმართ. ამ განზრახვით, პირველად მოვიყვან და წავიკითხავ თქვენ წინაშე რაოდენთამე მუხლთა წიგნისაგან ისუ ზირაქისა, რომელიც იყო წარჩინებული სიბრძნითა, მწერალი ძველისა აღთქმისა. შევიტყოთ, რა ზნეობას მოითხოვდა იგი ქალთაგან, რას უქებდა იგი ქალთა და რას უწუნებდა მათ; რა შეხედულობა და აზრი ჰქონდათ ძველი აღთქმის მწერალთა დედაკაცების ზნეობაზე და ყოფა-ქცევაზე. ეს მით უმეტესად იქნება დღეს შესაფერი, რომ ამას წინად, თვით ამ დღესასწაულს, ჩვენ მივიყვანეთ და აღვიხსენით აზრნი და შეხედულებანი ქალთა ზედა მეორისა, უმეტესად შესანიშნავისა და ბრძნისა ძველი აღთქმის მწერლისა, ესე იგი სოლომონ ბრძნისა. მაშასადამე, შეწევნითა ღვთისათა, ვიწყოთ ჩვენი საუბარი.

ისუ ზირაქი წიგნსა შინა თვისსა, პირველად, ოცდა მეხუთესა თავსა შინა, აღწერს თვისებათა და ჩვეულებათა ცუდისა, ბოროტისა დედაკაცისასა, მერმედ, ოცდა მეექვსესა თავსა შინა, აღწერს კეთილსა, სათნოსა ქალსა. ჩვენც პირველად მოვიყვანოთ სიტყვები ოცდა მეხუთისა თავისა, და მერმე ოცდა მეექვსისა.“ „უმჯობეს არს ცხოვრება ღომთა თანა და ვეშაპთა, ვიდრე

* იხეჳდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსოს გაბრიელისა“, ტომი II, გვ. 310-314.

** (ზირაქი 25: 16-26, 19) უმაღლმობან და ურჩხულთან ერთად ვიცხოვრებდი.

ცხოვრება დედაკაცისა ბოროტისა თანა“ (თავი 25: 16). იქნება ეს სიტყვები ვისმეს თქვენგანს ეჩვენოს ნამეტან ფიცხლად და უადგილოდ, მეტადრე ვისაც არ გამოუცდია ცხოვრება ბოროტისა დედაკაცისა თანა, ის იფიქრებს ამ სახით; მაგრამ თუ ჰკითხავ იმ კაცებს, რომელთაც დიდხანს უცხოვრიათ ბოროტთა დედაკაცთა თანა, ისინი დასთანხმდებიან ისუ ზირაქის აზრსა.

ვიდრე ავ ცოლთან. სიავე ქალს გამომეტყველებას უცულის და დათვის სახესავეთ უბნელებს სახეს. მისი ქმარი დაჯდება მახლობელთა შორის და მოსმენისას მწარედ ამოიხვნეშებს. ვერარა ბოროტება ვერ მოვა ქალის ბოროტებასთან — ცოდვილის ხვედრი დაატყდება მას. რაღა მოხუცის ფეხებისთვის ქეიშიან აღმართზე სიარული და რაღა ანჩხლი ცოლი მშვიდი კაცისთვის. ნუ უთვალთვალებ ქალის სილამაზეს და ქალისადმი ვნებას ნუ აყვები. საწყრომია უპატიობა და დიდი სირცხვილი, როცა ცოლი ბატონობს ქმარზე. დამდაბლებული გული, სევდიანი სახე და გულის ჭრილობა ავი ცოლი; დაშვებული ხელები და დაუძლურებული მუხლები, თავის ქმარს რომ არ აბედნიერებს. ქალისაგანაა სათავე ცოდვისა და მის გამო ვიხოცებით ყველანი. ნუ მისცემ წყალს გასაჟალს და სიტყვის უფლებას ავ დედაკაცს. თუ შენი ხელით ვერ წარმართე, მოიკვეთე იგი შენგან. ბედნიერია კარგი ცოლის ქმარი და რიცხვი მისი დღეებისა გაორმაგდება. ერთგული ცოლი ახარებს თავის ქმარს და მის წლებს სიმშვიდით აღავსებს. კარგი ცოლი კარგი ხვედრია — წილად ერგებათ უფლის მოშიშებს. მდიდარია თუ ღარიბი, დაამებული ექნება გული, სახე კი ყოველჯამს მხიარული. სამი რამის ეშინია ჩემს გულს, მეოთხეზე კი ელოცულობ: ქალაქის ჭორისა, ბრბოს ამბოხისა და ცილისწამებისა. ეს ყველაფერი სიკვდილზე საშინელია. გულისწუხილია და უბედურებაა ცოლი, რომელიც სხვა ქალზე ეჭვიანობს და შოლტი მისი ენისა ყველას გადასწედება. ავი ცოლი ზარის მორყეული უღელია: მის დამჭერს გინდა მორიელი შეუპყრია. დიდი ჯავრია ლოთი ცოლი: ვერ დაფარავს იგი თავის აუგს. ქალის მრუშობა თვალთა ზეაყრობით და მისი წამწამებით გამოიცნობა. თავნება ქალიშვილს ღარაჯი მიუჩინე, თავი არ აიშვას თავისდა საზიანოდ. მოერიდე უტიფარ თვალს და ნუ გაიკვირვებ, თუკი შესცოდავს შენ წინააღმდეგ. როგორც მწყურვალე მგზავრი აღებს პირს და ახლო-მახლო ყველა წყალს ეწაფება, ასე დაჯდება იგი ყოველი პალოს წინ და ისრისათვის გააღებს კაპარჭს. ცოლის სიკეთე ქმარს ახარებს და მისი გამჭირაობაა აპოხიერებს მის ძელებს. უფლის წყალობაა ჩუმი ცოლი და ფასდაუდებელია განსწავლული სული. მადლის მადლია კდემამოსილი ცოლი და ვერა სასწორი ვერ აწონის პატიოსან სულს. როგორც ამოძავალი მზეა უფლის ზესკნელში, ასევეა კარგი ცოლის სილამაზე მის გამართულ სახლში. როგორც ანთებული სანთელი წმინდა სასანთლეში, ასევეა სახის მშვენება წარმოსადგე ტანზე. როგორც ოქროს სვეტები ვერცხლის კვარცხლბეკზე, ასევეა მშვენიერი ფეხები მტკიცე ტერფებზე. ორ რამეზე იღარდა ჩემმა გულმა, მესამეზე კი რისხვამ იფეთქა: როცა მებრძოლი ვაჟაკი გაჭირებაშია, გონიერ ხალხს აბუჩად იგდებენ. სიმართლიდან ცოდვისაკენ მოქცეულს კი უფალი მახვილისათვის განამზადებს.

მართლა, ერთობ დიდი უბედურება და მოუთმენელი განსაცდელი არის ცხოვრება ბოროტისა დედაკაცისათანა.

„სიბოროტე დედაკაცისა შეუცვლის სახესა მისსა და დააბნელებს პირსა მისსა, ვითარცა ძაძა“ (თავი 25: 17). ამ მუხლს ბევრი ახსნა არ უნდა, სიბოროტე გულსა შეცვლის და გააფუჭებს სახესა, არა თუ დედაკაცისას, არამედ მამაკაცისასაც; მაგრამ, რადგანაც პირისახეს დედაკაცისათვის უფრო დიდი მნიშვნელობა აქვს, ვიდრე მამაკაცისათვის, ამისთვის აქედან ის უნდა ვისწავლოთ, რომ სიბოროტე გულისა ამ მხრითაც უფრო დიდ ვნებას აძლევს დედაკაცს.

„მცირე არს ყოველი სიბოროტე წინააღმდეგ სიბოროტისა დედაკაცისა“ (მუხ. 19), ესე იგი დედაკაცის სიბოროტე უფრო დიდი არის, ვიდრე სხვა სიბოროტე. რისთვის? მისთვის, რომ(ელ) ქალს ღმერთმან მისცა უფრო ჩვილი გული, ღმობიერი ხასიათი და თუ ქალმან ეს ბუნებითი თავისი თვისება შესცვალა, ბოროტი შეიქმნა, უფრო საძაგელია.

„რისხვა და ურცხვინოება და კდმა დიდი დედაკაცისა, უკეთუ ხელმწიფებს ქმარსა მისსა“ (მუხ. 22), ესე იგი, თუ დედაკაცი უფლობს, ანუ უფროსობს თავის ქმარზეო, ის დიდი სირცხვილი, კდმა და ურცხვინოება არისო. იქნება აქ ვინმემ ამის წინააღმდეგი იფიქროს: განა არ შეიძლება, რომ ზოგჯერ ცოლი უფრო ჭკუიანი და მხნე იყოს ვიდრეღა ქმარი მისი? ცუდი რა იქნება, რომ იმან დაიწყოს უფროსობა ოჯახში და ამით ოჯახი გაკეთდეს? არა, დანო ჩემნო! უფროსობა და უფლება ცოლისა ქმარსა ზედა, როგორც ძველს აღთქმაში, აგრეთვე არც ახალს აღთქმაში არ არის შენდობილი, რაც გინდ უმჯობესი და უგონიერესი იყოს ცოლი ქმარსა ზედა, მაინც იმას უნდა ემორჩილებოდეს. ოჯახის წარმატებას და გაკეთებას ეს არ დაუშლის, ქმრის პატივისცემა და მორჩილება შეიძლება კეთილად შეერთდეს ზრუნვასა, შრომასა და გაკეთებასა ოჯახისასა.

„გული მდაბალი და პირი მჭმუნვარე და დაწყლულება გულისა დედაკაცი ბოროტი“ (მუხ. 23), — ესე იგი ქმარსა ბოროტის დედაკაცისასა პირი მჭმუნვარე აქვს და წყლულები აქვს

გულში. „ხელით უძლური და მუხლით დახსნილი დედაკაცი, რომელიცა არა ჰნატრის ქმარსა მისსა. დედაკაცისაგან დასაბამი ცოდვისა, და მით მოვკვდებით ყოველნი“ (მუხ. 23-24). ასე სასტიკად და ფიცხლად აღწერს ისუ ზირაქი ბოროტსა, ცუდსა დედაკაცსა. გარნა, ნაცვლად ამისა, იგივე ისუ ზირაქი ძლიერ შეამკობს და აქებს დედაკაცსა კეთილსა: „დედაკაცისა კეთილისა სანატრელ არს ქმარი და რიცხვი დღეთა მისთა მრჩობლ“ (26: 1). ესე იგი, ბედნიერი და სანატრელი არის კეთილი ქალის ქმარი, მისი ცხოვრება ქვეყანაზე ორკეც იქნება, ესე იგი ერთი ორად გაგრძელდება. ამ აზრს, მე მგონი, ყოველი კაცი და ქალი დასთანხმდება; ვინ არ იცის, რა ბედნიერება არის კაცისათვის კეთილი ცოლი?! ისიც უეჭველია, რომ ამისთანა ქალის ქმარი უფრო დიდხანს იცხოვრებს ქვეყანასა ზედა. როგორც შფოთი და მწუხარება შეამოკლებს ცხოვრებასა კაცისასა, მსგავსადვე მყუდროება და სიხარული შინაური გააგრძელებს მას. „დედაკაცი კეთილი ახარებს ქმარსა მისსა და წელთა მისთა აღავსებს მშვიდობითა (მუხ. 2), მდაბალი დედაკაცი ქმარსა მისსა და ძვალთა მისთა განაპოხებს ხელოვნება მისი (მუხ. 13), ნიჭი უფლისა — დედაკაცი მღუმარე (მუხ. 14), მაღლი მაღლსა ზედა დედაკაცი მორცხვედი (მუხ. 15)“.

აჰა, როგორ შეამკობს ისუ ზირაქი კეთილსა დედაკაცსა! სჩანს, რომ ძველ აღთქმაშიაც დედაკაცებში მოსწონდათ მორცხველობა, მღუმარება, კეთილობა, მყუდროება, ოჯახის მეურნეობა და ოჯახისათვის მზრუნველობა. თუ ძველ აღთქმაში ესრეთი იყო მხედველობა და დანიშვნა ქალისა, მით უმეტესად ახალ აღთქმაში კაცნი უნდა იყვნენ შემკობილნი იმავე და უმჯობესითა სათნოებითა.

დანო ჩემნო, მორწმუნენო ქრისტიანენო, ქალისაგან ახალი აღთქმის სწავლა უფრო აღმაღლებულსა სათნოებასა მოითხოვს და უფრო აღმაღლებულსა დანიშნულებასა უჩვენებს მას. ამაზე დიდი და ვრცელი ლაპარაკი არის საჭირო, მაგრამ მეშინის გაგრძელება სიტყვისა, რადგანაც გრძელი წირვა-ლოცვა იყო და

დიდი ხანია სდგებართ აქ. ამისთვის ახლა მხოლოდ რაოდენთამე მოკლეთა სიტყვათა შინა აღვიხსნი თქვენ, რა მნიშვნელობა აქვს და როგორი უნდა იყოს ახალი აღთქმის ქალი.

როდესაც გავიხსოვნებთ ერთად ყოველთა იმ სიტყვათა და სწავლათა, რომელნი არიან თქმულნი ახალი აღთქმის საღმრთო წიგნებში, შესახებ ქალების ზნეობისა და მათი ყოფა-ქცევისა და ამასთანავე, როდესაც ერთად წარმოვიდგენთ ყოველთა მათ სახეთა და მაგალითთა, რომელი მოგვცეს ჩვენ მრავალგვართა წმიდათა ქრისტიანთა ქალთა: ქალწულთა, მოწაფეთა, ღირსთა მონაზონთა, დედათა, მეუღაბნოეთა და სხვათა ქალთა, წმიდათა შორის შერაცხილთა, და მეტადრე, როდესაც წარმოვიდგენთ იმ ქალწულსა, რომელსა დღეს მთავარანგელოზმან მიართვა ხარება და რომელსა წმიდა ეკლესია უწოდებს უპატიოსნესად ქერუბიმთასა და აღმატებით უზესთაესად სერაბიმთასა, მაშინ მოკლედ ასე უნდა გამოვსთქვათ, რომ ქრისტიანულის ქალის მნიშვნელობა ის არის, რათა იყოს იგი მცველი, განმამტკიცებელი, განმავრცელებელი სიწმინდისა, პატიოსანი ზნეობისა, დამამყარებელი და აღმაღორძინებელი ქრისტიანულის ცოლ-ქმრობისა, მამა-შვილობისა, ერთი სიტყვით, ოჯახის ცხოვრებისა, სიწმინდისა და ზნეობისა. რა დიდი და მაღალი არის ეს მნიშვნელობა, ამას მოკლედ ვერ ახსნის კაცი. მხოლოდ იმას დავუმატებ: ნეტარ არს ის ქვეყანა და ერი, რომელსა შინა ქალნი არიან წმიდისა ზნეობისა, პატიოსნის ცხოვრებისა. ის ქვეყანა და ერი ყოველთვის იქნება წარმატებასა შინა და ბედნიერებასა. წინააღმდეგ ამისა, უბედურ არს და სატირალ ის ქვეყანა და ერი, რომელსა შინა ქალთა დაივიწყეს თვისი მნიშვნელობა, მიიღეს ცუდი ზნეობა, დაიწყეს დაფანტული, ქრისტიანულის ზნეობის წინააღმდეგი ცხოვრება, მალე წარხდება და დაეცემა ის ქვეყანა და ერი.

იესო მაცხოვარო! მეოხებითა ყოვლადწმიდისა დედისა შენისათა, მოგვეც ჩვენ პირველი და განაშორე ჩვენგან მეორე. ამინ.

იკონოგრაფია

ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ხარება

„ხარების“ კომპოზიცია, ისევე, როგორც თავად ეს ღღესასწაული, ერთ-ერთი უადრესია საუფლო ღღესასწაულთა შორის. ქრისტიანულ მხატვრობაში ის თავიდანვე აისახებოდა როგორც ფრესკებსა და ხატებზე, ისე საღვთისმსახურო სამოსსა და ჭურჭელზეც. „ხარების“ ყველაზე ძველი გამოსახულება რომში, წმ. პრისცილას კატაკომბას კედლის ფრესკაა (ილ. 6-7). იკონოგრაფიული სქემა, რომლითაც საბოლოოდ „ხარების“ ღღესასწაულის კომპოზიცია განისაზღვრა, უძველეს ნიმუშშივე არის გამოვლენილი: ტახტზე მჯდომი ღვთისმშობლის ფიგურის წინ მახარებლის ფიგურაა აღმართული. ფრთების გარეშე გამოსახული კაცის ჟესტი — მარიამისკენ გაწვდილი ხელი — გვაუწყებს, რომ ის რაღაცას ამბობს.

რომშივეა შემორჩენილი 432-440 წლებში შესრულებული ერთ-ერთი უადრესი მოზაიკაც, სანტა მარია მაჯორეს ტაძრის ტრიუმფალურ თაღზე (ილ. 3), რომლის იკონოგრაფია მეტად უჩვეულოა: დედოფლის სამოსით შემკული, ტახტზე მჯდომი გვირგვინოსანი ღვთისმშობელი ანგელოზებითაა გარშემორტყმული; ზეციდან მისკენ ერთი მხრიდან თეთრი მტრედი, ხოლო მეორედან კი მარჯვენაგამოწვდილი მფრინვალი ანგელოზი ეშვება.

ჩვეულებრივ, „ხარების“ სცენაში მარიამი მეწამულ ძაფს ართავს, რაც იმ ამბავზე მიგვანიშნებს, რომ მას იერუსალიმის ტაძრის კრეტსაბმელის დამზადება ერგო წილისყრით. საინტერესოა, რომ კრეტსაბმელი, რომელიც იერუსალიმის ტაძრის წმინდათა წმინდას (ახალ ეკლესიაში კი საკურთხეველს) ეფარება წინ, როგორც საზღვარი და საფარველი უწმინდესი სივრცისა და რომელიც, თავის მხრივ, სიმბოლურად სასუფეველის სივრცეს განასახიერებს, — თავადაა ამ ღღესასწაულთან, ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ხარებასთან დაკავშირებული სიმბოლო, რადგანაც ჩვენთვის სასუფეველის ჭიშკარი, — მასში

ადამიანის შესვლის შესაძლებლობა სწორედ „ხარებიდან“ — მაცხოვრის ჩასახვის ამბიდან იწყება. ამიტომაც დაიმკვირდა „ხარებამ“ ადგილი ტაძრის დეკორირებაში საკურთხევლის — სიმბოლური სასუფეველის მიმდებარედ და მის საზღვარზე: კანკელზე და ტრიუმფალურ თაღზე.

კანკელის შუა ნაწილში, ზედ აღსავლის კარის ფრთებზე, როგორც წესი, სწორედ „ხარებას“ გამოსახავენ ხოლმე. მაშინაც კი, როცა, ტაძრის მესვეურთა სურვილით, აღსავლის კარზე სხვა წმინდანთა გამოსახულებები უნდა მოთავსდეს, „ხარებისთვის“ ადგილი მაინც იძებნებოდა და ის ზედა ნაწილში, მცირე ზომით მაინც გამოისახებოდა ხოლმე (ილ. 25, 26). კომპოზიციის წყობა საშუალებას იძლევა, რომ ის ორ დამოუკიდებელ სიბრტყეზე განთავსდეს, რადგან არსებითად ორი ფიგურითაა წარმოდგენილი. ამიტომაც მისი გამოსახვა საკურთხევლის აფსიდის მიმდებარე სიბრტყეებზე ასევე ძველი ტრადიციაა. ჩვეულებრივ, მნახველისაგან მარჯვნივ ღვთისმშობლის, ხოლო მარცხნივ მთავარანგელოზის ფიგურები ნაწილდება ხოლმე საკურთხეველთან. კარგადაა შემორჩენილი ამის მაგალითი კიევის წმ. სოფიას, ასევე პალერმოს კაპელა პალატინას კედლებზე (ილ. 1, 2, 5). საინტერესოა, რომ საკურთხევლის გარდიგარდმო „ხარების“ სცენის განაწილებამ თავისებური ასახვა ჰპოვა წიგნის ილუსტრაციაშიც: 586 წლის რაბულას სახარების ცნობილ კოდექსში ფიგურები მამკობი ჩარჩოს აქეთ-იქითაა განაწილებული, რაც მათ შორის მხატვრულ კავშირს სულაც არ ასუსტებს (ილ. 18); მეტიც, ღვთისმშობლისა და გაბრიელ მთავარანგელოზის გამოსახულებები ცალ-ცალკეა გამოსახული მღვდლის საბუხარეებზე — სამღვდლო შესამოსლის სამკლაურებზე. მღვდლის მარჯვენა და მარცხენა ხელებზე განაწილებული ეს ორი ფიგურა ერთიანი ხატის (კომპოზიციის) ფრაგმენტებად განიცდებოდა (ილ. 23).

„ხარების“ იკონოგრაფიულ სქემას, ძირითადად, ორ ჯგუფად ყოფენ. პირველში ის ნიშნები იგულისხმება, სადაც მარიამი ტახტზე მჯდომი ისმენს ხარებას, მეორე ჯგუფში კი, ფეხზე

მდგომია გამოსახული. მეორე ჯგუფის წარმოშობა სირიულ-პალესტინურ ტრადიციას უკავშირდება, სადაც იმპერატორის ბრძანების მოსმენის ცერემონიალი ფეხზე ადგომას ითვალისწინებდა. ეს ტიპი აღმოსავლეთქრისტიანულად ითვლება და მისი გავრცელება VI საუკუნიდან არის თვალსაჩინო.

გარდა ამ ორი ჯგუფისა, დაკვირვებისას გამოირჩევა „ხარების“ იკონოგრაფიის სამი ვარიანტი. აქედან პირველს, რომელიც ჭასთან ან წყაროსთან ხარებას ასახავს და იაკობის პირველსახარების (11: 1-4) ცნობას ეყრდნობა, „წინა-ხარება-საც“ უწოდებენ. ამგვარი ნიმუშები საკმაოდ ძველია; უადრესთაგანია მილანის ტაძრიდან V საუკუნის II ნახევრით დათარიღებული, სახარების სპილოს ძვლის ფირფიტაც (ილ. 8), სადაც მარიამი სარწყულით ხელში წყაროზეა გამოსახული, მახარებელი ანგელოზი კი თითქოს მოულოდნელად ეცხადება მას. „ხარება ჭასთან“ ბოლო დრომდე ხშირად გამოისახება, თუმცა, ის უფრო მეტად ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ცხოვრების ციკლში, ანდა მისი „დაუჯდომლის“ ილუსტრირებისას არის ხოლმე წარმოდგენილი და ათორმეტი საუფლო დღესასწაულის ციკლში წარმოდგენილ „ხარების“ იკონოგრაფიას უპირატესად სხვა, უფრო გავრცელებული სცენა ანაცვლებს, სადაც მარიამი ინტერიერში გამოისახება.

„ხარების“ მეორე იკონოგრაფიულ ვარიანტს იმას უწოდებენ, სადაც მარიამი ხელსაქმით, — ძოწეულის დართვითაა დაკავებული (ილ. 19). მისი წყარო ასევე წმ. იაკობის პირველსახარების ნაწყვეტებია (10: 7-10). ეს სცენა, — „მარიამისთვის კრეტსაბმელის მოსაქსოვი მატყლის გადაცემა“, ზოგჯერ ცალკე კომპოზიციადაა ჩართული მისი ცხოვრების ციკლში (მაგალითად, ხსენებულ ხორას მონასტრის მოზაიკებშიც), თუმცა, ხარების დროს მის ხელში წითელი ძაფის ჭერა სიმბოლურ დატვირთვას იმითაც ატარებს, რომ მასში განკაცებული მაცხოვრის ჯვარცმისას სწორედ ამ კრეტსაბმელის გახევა იქცა ჯვარცმის მნიშვნელოვნების ერთ-ერთ სასწაულად. ამ მხრივ საინტერე-

სოა XII საუკუნის შუახანის, რუსული, ე.წ. „უსტიუგის ხარება“ (ილ. 38), სადაც მარიამს წითელი ძაფი უჭირავს, გულთან კი ჩვილი იესოს გამოსახულებაა, როგორც ახლადჩასახული, მის წიაღში მყოფი ყრმისა, რაც განკაცების დოგმატის ფერწერულ გამოსახულებას წარმოადგენს და ცხადად აჩვენებს, რომ ყრმა იესომ ქალწულის სისხლით მიიღო სხეული, რომლის ჯვარცმისას ამქვეყნიურსა და იმქვეყნიურს შორის აღმართული კრეტსაბმელი — ზღუდე გაიხლიჩა. საგულისხმოა, რომ მაშინაც კი, როცა ანგელოზის წინაშე ღვთისმშობელი ფეხზე დგას, ის კვარცხლბეკზე მდგომია წარმოდგენილი, რაც მის სადედოფლო პატივს უსვამს ხაზს.

მესამე და ყველაზე გავრცელებული „ხარების“ ის ვარიანტია, რომელიც შენობაში, ინტერიერში მომხდარ მოქმედებას წარმოგვიდგენს. ეს გამოსახულება უშუალოდ ლუკა მახარებლის მონათხრობს ეყრდნობა (ლუკა 1: 24-39), თუმცა ინტერიერში გამოსახვასთან ერთად, მეწამული ძაფის სართავი და ზოგჯერ ჭის ან სარწყული ჭურჭლის (ტაკუკის) გამოსახვა „ხარების“ ამ ვარიანტისთვისაც დამახასიათებელია. აღსანიშნავია, რომ ისევე, როგორც საღვთისმეტყველო ტექსტებში, რომლებიც „ხარების“ იკონოგრაფიას დაედო საფუძვლად, დღესასწაულის ამსახველ მხატვრულ კომპოზიციებშიც ხშირადაა გამოსახული ის განწყობა, რაც მარიამმა უფლის ჩასახვის, მისი მუცლადღების დაუჯერებელი ამბის გაგებისას განიცადა და გამოხატა. კერძოდ, მარიამის ფიგურა შეიძლება იყოს გამოსახული შეშფოთების, გაკვირვების ანდა მორჩილებით აღბეჭდილი სახითა და მოძრაობით, რაც, შესაბამისად მის პირველ რეაქციას: „ნეტა რას უნდა ნიშნავდეს ეს მოკითხვა?“ (ლუკა 1: 29), ანდა შემდეგ, მის გაოცებას: „როგორ იქნება ეგ, მამაკაცი რომ არ ვიცი?“ (ლუკა 1: 34) ანდა მის საბოლოო პასუხს: „აჰა, მხევალი უფლისა! მეყოს მე შენი სიტყვისამებრ!“ (ლუკა 1: 38) აღწერს და გამოსახატავს მხატვრული ხერხებით (ილ. 39, 11, 14, 47, 54). ამავე განწყობის გაგრძელებად და სადღესას-

წაუღო ღვთისმსახურების საკითხავად არის მოხმობილი ღუკა მახარებლის მიერ მოთხრობილი კიდევ ერთი ნაწყვეტი, სადაც აღწერილია, თუ როგორ მივიდა მარიამი ელისაბედის, იოანე ნათლისმცემლის დედის, თავისი ნათესავის სახლში. ამ შეხვედრისას სულიწმინდით ავსილი ელისაბედი და მის წიაღში მყოფი იოანე ნათლისმცემელი სიხარულით ეგებებიან მარიამს და მასთან ერთად აღიდეგენ უფალს. მარიამის სრულყოფილი სიხარული, რომელიც მან მთავარანგელოზის ხარებისგან განიცადა, საბოლოო სახით სწორედ ელისაბედთან შეხვედრისას გამოვლინდა და ამიტომაცაა, რომ როდესაც საეკლესიო მხატვრობაში — ცალკეულ ხატებზე თუ საღვთისმსახურო ნივთებზე — ხშირად „ხარებასთან“ ერთად „ელისაბედის მოკითხვის“ სცენასაც გამოსახავენ ხოლმე, რათა მთელი სისრულით აღიწეროს ეს სადღესასწაულო განწყობა. ეს ტრადიცია ძველთაგანვე დამკვიდრდა (ილ. 30, 32) და მისი ნიმუშები ადრეული შუა საუკუნეებიდანვე შემოინახა საეკლესიო მხატვრობამ.

„ხარების“ დღესასწაულის იკონოგრაფიას, არსებითის გარდა, ისეთი დეტალებიც ახასიათებს, რაც მისი უმთავრესი სქემისთვის აუცილებლობას არ წარმოადგენს; თუმცა, ისინი კონკრეტული ეპოქისა თუ კულტურული კონტექსტის გათვალისწინებით, ზოგიერთი მნიშვნელოვანი ნიუანსით ამდიდრებს მას და გარკვეული საღვთისმეტყველო აქცენტებით ამღიერებს. მაგალითად, პასუხი კითხვაზე, თუ როგორ მოხდა ღვთისმშობლის წიაღში იესოს ჩასახვა, ეკლესიის სწავლებაში და საღვთისმსახურო ტექსტებში იძებნება. ხატწერამ საკუთარი ხერხებით ხაზგასმით წარმოაჩინა, რომ სულიწმინდა მარიამმა ყურით მიიღო, ის მას სამახაროებლო სიტყვის მოსმენისას შეუერთდა: „ისმინე ასულო და იხილე და მოჰყავ ყური შენი“ — ნათქვამია ფსალმუნში (ფსალ. 44: 11); ღვთისმშობლისადმი აღვლენილ სადღეღამისო მსახურებაში კი დღესაც ვკითხულობთ: „გაბრიელ გილადადა ქალწულსა გიხაროდენ, ხოლო ხმასა მასთანა განხორციელდა ყოველთა მეუფე შენ შორის წმიდასა მაგას კიდო-

ბანსა...“ (ჟამნი, ტროპარნი აღდგომისა, ხმა ა), ხოლო უფრო ადრეულ ტექსტში: „... სიტყუაჲ ღმრთისაჲ მუცლად-ილე უთეს-ლოდ ხმითა ანგელოზისაჲთა“ (უძველესი იადგარი, გალობა „მესმასა“); ამიტომაც „ხარების“ კომპოზიციაში ზოგჯერ ცის სეგმენტი გამოისახება, რომლიდან გამოსული სხივიც, მარიამის ყურამდე აღწევს (ილ. 39). ზოგჯერ ამ სხივს მტრედის გამო-სახულებაც ერთვის (ილ. 5, 34), ხოლო ცის სეგმენტში უფალი მოხუცის – „ძველი დღეთაჲს“ ანდა თავად მაცხოვრის სახითაა ხოლმე წარმოდგენილი (ილ. 12, 38, 51), ზოგიერთ ნიმუშში კი მხოლოდ მინიშნებას ვხედავთ და სულიწმინდის მარიამზე გად-მოსვლა ფიგურატიული გამოსახულებების გარეშე გადმოიცემა. ამის ერთ-ერთი საინტერესო მაგალითია XVI საუკუნის რუსუ-ლი, ნოვგოროდის სკოლის „ხარების“ ხატი (ილ. 49), სადაც ზეციურ სეგმენტში გახსნილი ღრუბლებიდან ცეცხლისფერი ნათელი იღვრება და სხივის სახით ეშვება მარიამისკენ. სხივზე, ამავედროულად, მარიამისკენ მომართული თეთრი მტრედიცაა გამოსახული, რაც სულიწმინდას განასახიერებს. ეს ხატი იმი-თაცაა გამორჩეული, რომ მარიამსა და მთავარანგელოზს შორის ჩართულია მცირე ზომის წმინდა თეოდორე ტირონის გამოსახ-ულება. საგულისხმოა, რომ „ხარების“ ფიგურათა შორის აზ-რობრივი დატვირთვით სხვა ფიგურის ჩასმა ადრეულ ნიმუშებ-შიც გვხვდება. მაგალითად, საბერძნეთის კუნძულ კასტორიის მონუმენტური მხატვრობის ერთ-ერთ ნიმუშში საკურთხევე-ლის თავზე გამოსახულ „ხარებაში“ მთავარ ფიგურებს შორის მაცხოვრის ხელთუქმნელი ხატია გამოსახული (ილ. 20), ხოლო XVI საუკუნის სერბული ნაქარგობის ნიმუშზე უშუალოდ ან-გელოზსა და მარიამს შორის აღმართულია ჯვარი (ილ. 22); გვიანი შუა საუკუნეების „ხარების“ კომპოზიციაში კი ჩნდება მოახლე ქალი, რომელიც ხან მხოლოდ უცქერის მათ, ხან კი მარიამივით მეწამულ ძაფს ართავს (ილ. 44, 45, 46, 47,). მისი ვინაობა „ხარების“ სცენაში ჯერაც გამოსაკვლევეია, ზოგი მას ალეგორიულ გამოსახულებად მიიჩნევს, ზოგი კი – რეალური

მოახლის ფიგურად.

XVII საუკუნიდან აღინიშნება ღვთისმშობლის წიგნით ხელში გამოსახულებათა მომრავლება, რაც ფსევდო-მათეს სახარებაში აღწერილ გადმოცემას ეყრდნობა, რომლის მიხედვით, ღვთისმშობელი ამ დროს ესაია წინასწარმეტყველის იმ სიტყვებს კითხულობდა, რომლებიც სწორედ მის ხარებას ეხება (ესაია 7: 14); აღსანიშნავია, რომ „ხარება წიგნით“, რომელიც ასევე გავრცელებულია დასავლეთის საეკლესიო მხატვრობაში, ადრეული ქრისტიანული ხელოვნებისთვისაც არ იყო უცხო. დასავლეთში, ჯერ კიდევ XIII საუკუნის რომის სატაძრო მოზაიკებში მარიამი წიგნით ხელშია გამოსახული (ილ. 21), უფრო ძველ, XI საუკუნის ბიზანტიურ ხელნაწერში კი „ხარების“ სცენას თან სდევს სხვა სცენა, სადაც მარიამი გაშლილი წიგნით ხელში ღედოფლის ტახტზეა დაბრძანებული (ილ. 43).

არსებობს გამოსახულებები, სადაც გაბრიელს (ზოგჯერ კი მარიამს) ყვავილი, უფრო ხშირად შროშანი უპყრიათ ხელთ. იკონოგრაფიის ეს ტიპი უფრო დასავლური, კათოლიკური მხატვრობისთვისაა დამახასიათებელი, თუმცა, მართლმადიდებელ ეკლესიაში ღვთისმშობლის ერთ-ერთი სიმბოლო სწორედ შროშანია, რასაც ლიტურგიკული ტექსტებიც ადასტურებს და გვიანი შუასაუკუნეების, მათ შორის ქართული (ილ. 16), მინიატურებიც.

ზოგადად, ქართულ საეკლესიო ხელოვნებაში „ხარების“ სცენა უძველესი ნიმუშებით გვაქვს წარმოდგენილი. ყველაზე ადრეული VI ს-ის საცხენისის ქვაჯვარის რელიეფია, თუმცა მისი გამოსახულება მხოლოდ ნაწილობრივ შემოგვრჩა; X საუკუნისაა დავით გარეჯის მონასტრის ფრესკების ფრაგმენტებიც — თავისებური, მაღალმხატვრული სკოლის ნიმუში (ილ. 33) და „ხარების“ გამოსახულებიანი ტიხრული მინანქრის ფირფიტაც შემოქმედიდან (ილ. 36): მონუმენტურ მხატვრობაში კი „ხარება“ უგამონაკლისოდ არის ხოლმე ჩართული მოხატულობის პროგრამაში და მრავალ მაღალმხატვრულ ნიმუშს ითვლის;

განსაკუთრებული ოსტატობით გამოირჩევა, ასევე, ლითონმქან-
დაკებლობით შექმნილი კომპოზიციები და წიგნის მინიატურები
(ილ. 34, 35, 41, 54, 55).

„ხარების“ უძველესი იკონოგრაფიული სქემის ზედაპი-
რული მიმოხილვიდანაც კარგად ჩანს, რომ ამ დღესასწაულის
მხატვრული გაფორმება ხატმწერს ფართო შემოქმედებით ას-
პარეზს აძლევდა; რამდენიმე წყარო, რომელთა მიხედვითაც იქმ-
ნებოდა კომპოზიცია, მათ შორის, თავად სახარებაში აღწერილი
განცდა და სულიერი მდგომარეობა ყოვლადწმინდა ღვთისმშობ-
ლისა, ასევე, გამოსასახი მოვლენის უდიდესი დოგმატური მნიშ-
ვნელობა, რომლის შესახებ დიდძალი საღვთისმეტყველო ლიტ-
ერატურა და შინაარსობრივად დატვირთული საღვთისმსახ-
ურო ტექსტები მუდმივად იკითხებოდა ეკლესიაში, ამასთან
ერთად, თავად ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლისა და მის უბიწო
მუცლადღებასთან დაკავშირებული უამრავი სიმბოლური სახე,
რომლითაც მდიდარია ქრისტიანული ლიტერატურა და მრავალ-
ფეროვანი მხატვრული ინტერპრეტაციის ტრადიცია იმის
საწინდარი გახდა, რომ ეს ორფიგურიანი კომპოზიცია საეკლესიო
მხატვრობის ერთ-ერთ ყველაზე მდიდარ, მაღალმხატვრულ
და მრავალმეტყველ სიუჟეტად გვევლინება, რომელსაც სულ
უფრო მეტად ესწრაფვიან და სულ უფრო ხშირად მიმართავენ
არა მარტო ლიტურგიკული, არამედ ზოგადად, ყოველნაირი
დანიშნულების ქრისტიანული ხელოვნების შემოქმედნი.

1

2

4

5

6

7

8

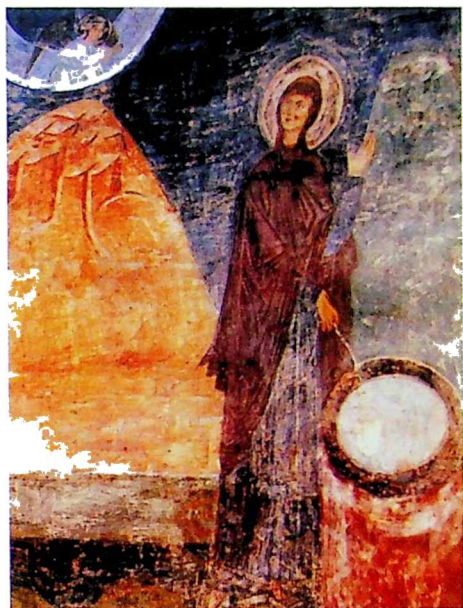

11

12

13

14

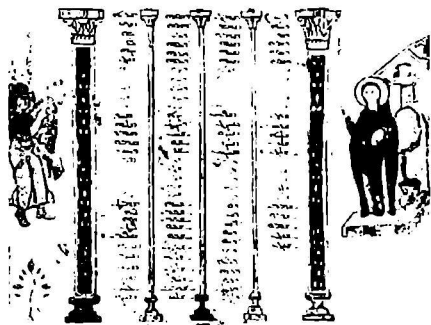
15

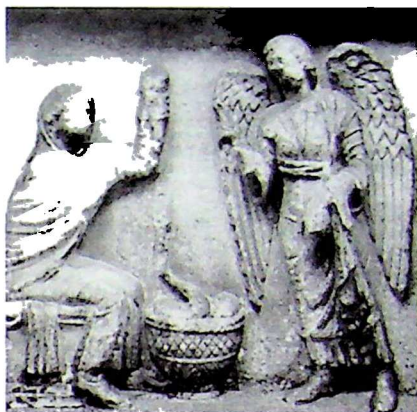
16

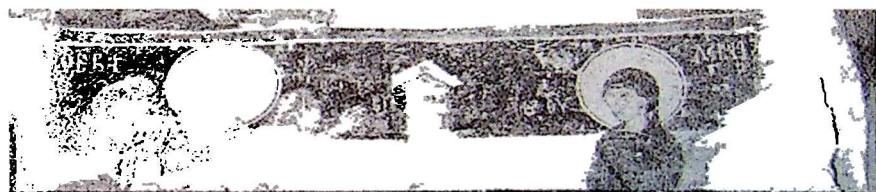
17

18

19

20

21

22

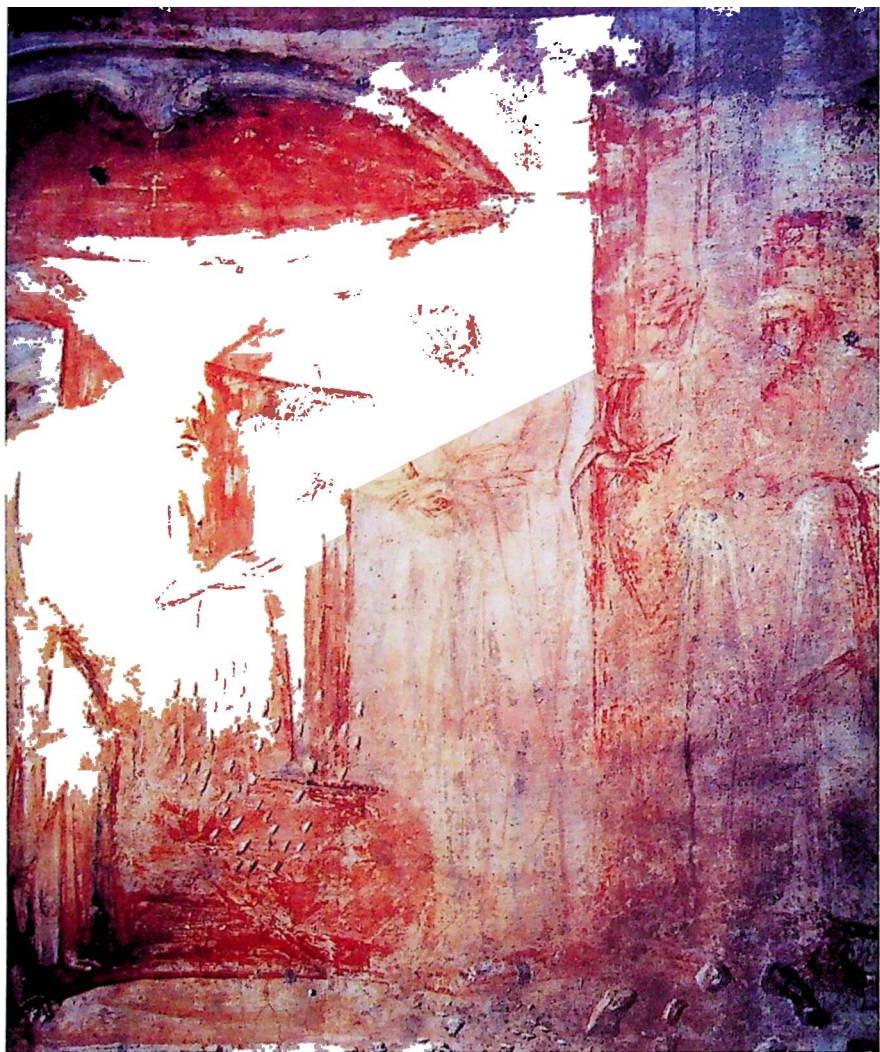
23

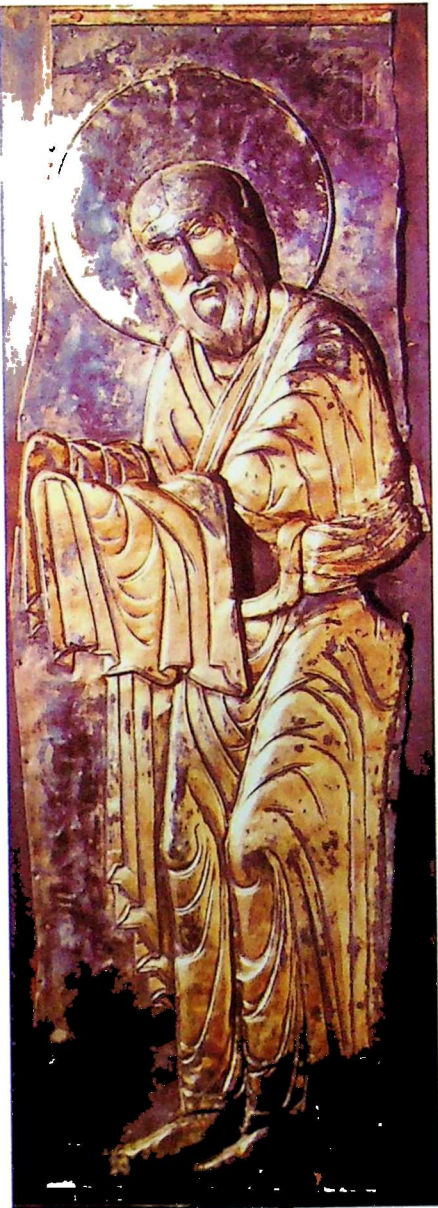
24

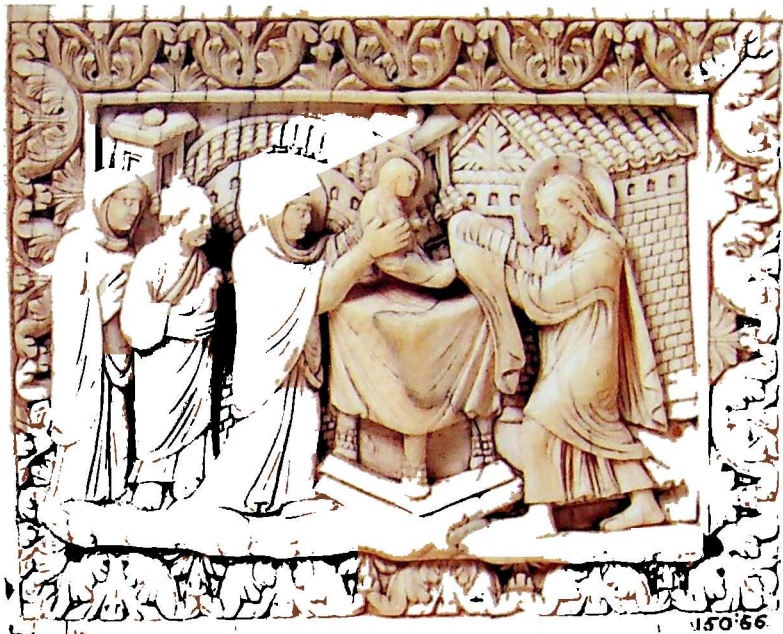

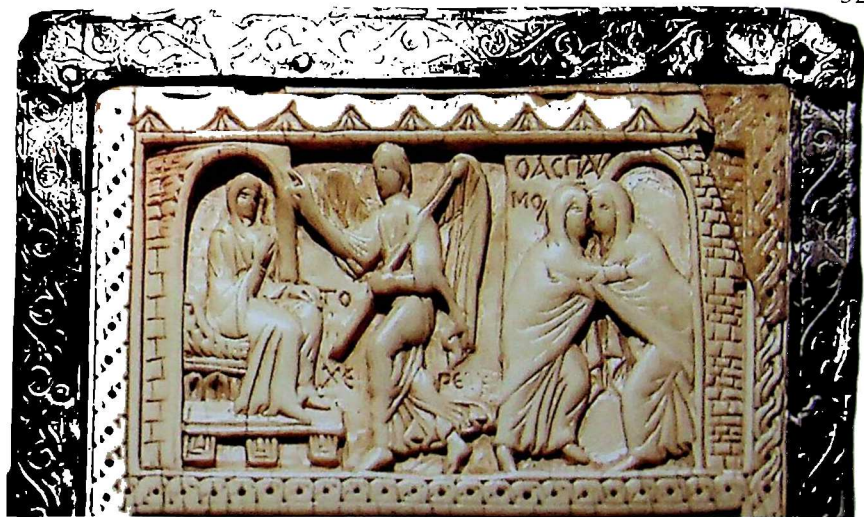

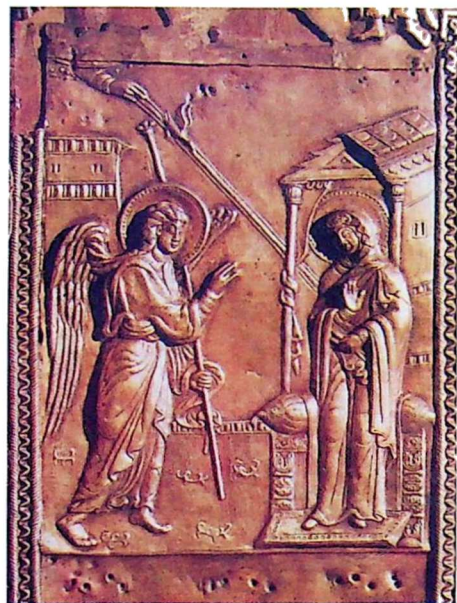
31

150'66

32

33

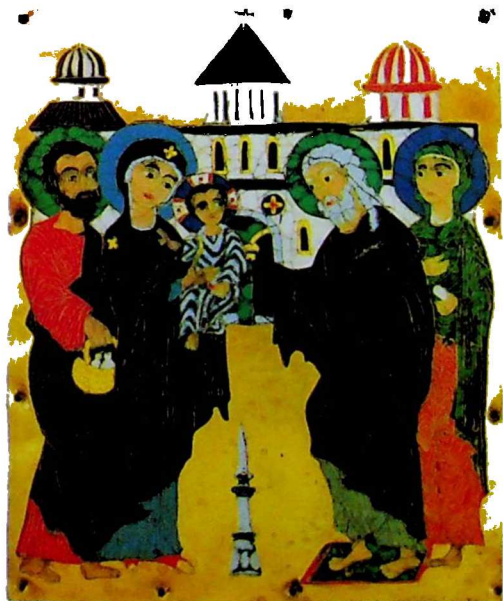
34

35

36

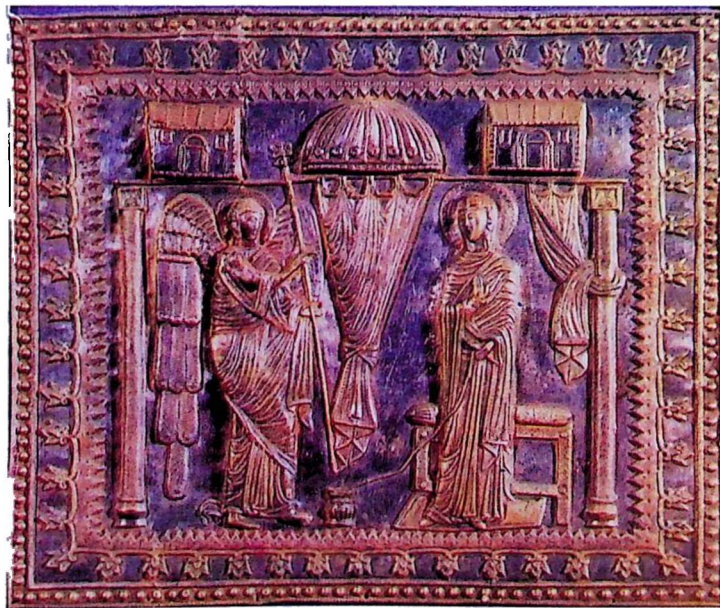
37

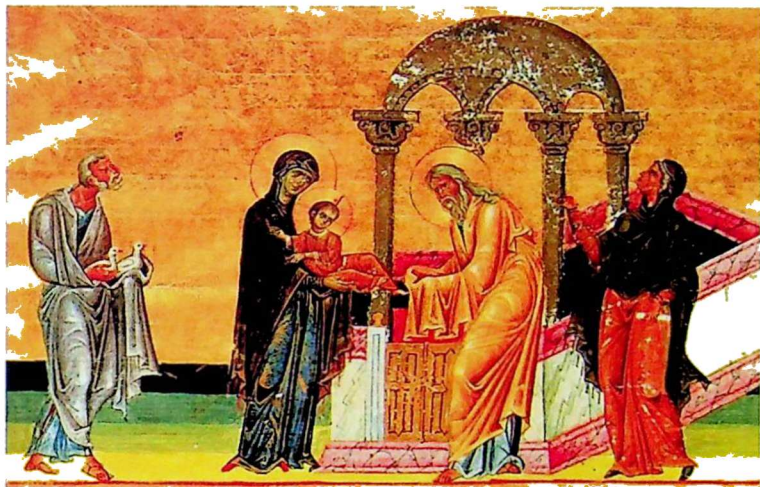

40

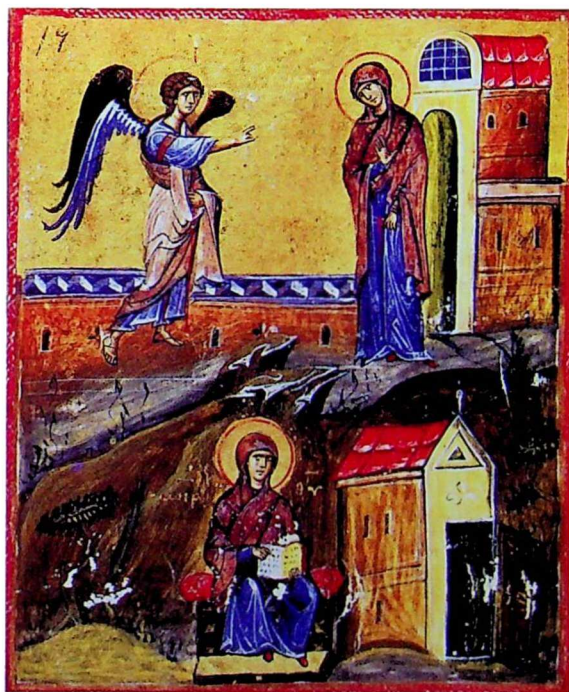

41

42

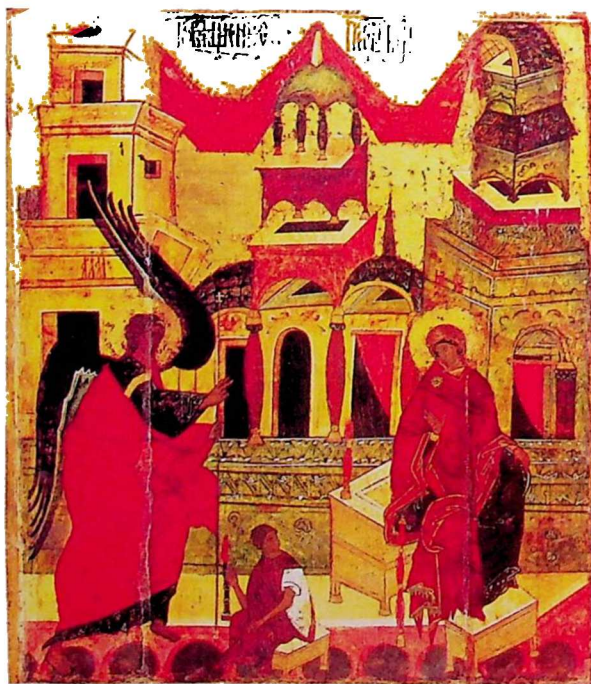

43

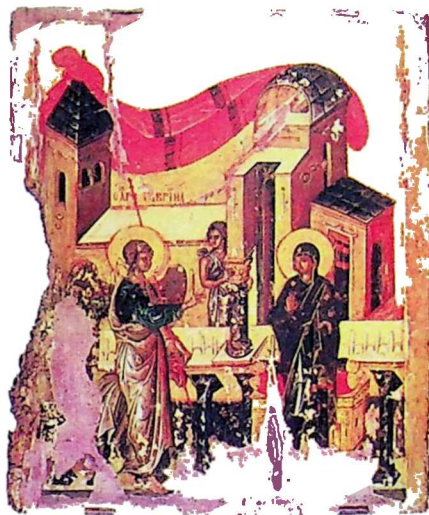

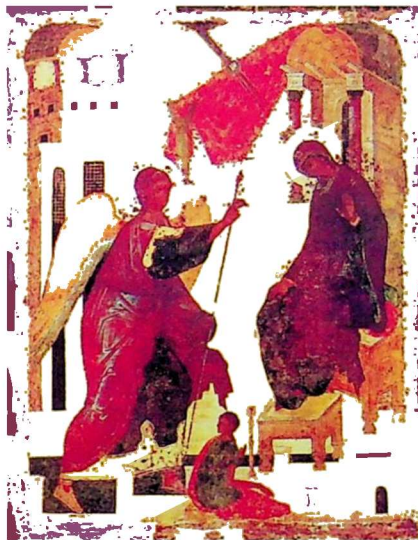
44

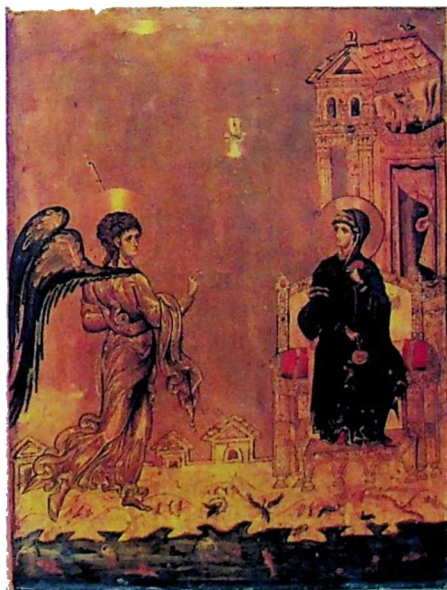
45

46

47

48

52

53

54

55

56

57

საგალობელნი

უძველესი იადგარი*

თთუესა მარტსა კე ხარებაა

ლაღაღ-ყავსა/კმაა ბ.

მახარებელი გაბრიელ მოივლინა მარიამისა, ეტყოდა მას: მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, რამეთუ იქმენ შენ ტაძარ სულისა წმიდისა და ქრისტე ჯორციელ იქმნა შენგან.

განკვრევებულ იყო მარიამ სიტყუასა მას გაბრიელისსა, ეტყოდა მას: შემადრწუნა მე მოსლვამან შენმან. ვითარ იყოს ესე, რამეთუ მე ქალწული ვარ და მამაკაცი მე არა ვიცი?

მთავარი იგი ანგელოზთაა განაკრძალებს და ეტყვს მარიამს: ნეტრეულო, გიხაროდენ, კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, რამეთუ სული წმიდაა მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისაა გფარვიდეს შენ.

სანატრელი მარიამ მახარებელსა გაბრიელს ეტყოდა: აჰა ესერა, ვდგა მკვევალი უფლისაა, მეყავნ მე მსგავსად სიტყვსა შენისა. და წარვიდა მისგან ანგელოზი იგი.

კარავ იქმნა სანატრელი მარიამ ცათაა და ქუეყანისაა, შემოქმედი იტვრთა, და მისგან გამოვიდა მცნელი სულთა ჩუენთაა, რომელმან თავს-იდვა ჯუარცუმაა ჩუენტვს.

ოზითაა/კმაა გ.

ღმრთისა მიერ მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი ხარებად შენდა, ქალწულო მარიამ, და გეტყოდა: გიხაროდენ, უფალი შენ თანა.

უგალობდითა/კმაა ა

უგალობდით გალობითა ახლითა მაცხოვარსა და ღმერთსა, რომელმან მონებისაგან მტერისა განმათავისუფლნა ჩუენ თვსისა ღმრთეებისა გამოცხადებითა და მიცნნა ჩუენ, რამეთუ დიდებით დიდებულ არს.

უგალობდით გალობითა ახლითა მაცხოვარსა და ღმერთსა,

* იბეჭდება გამოცემიდან „უძველესი იადგარი“, თბ. 1980, გვ 7-11.

რომელმან მოავლინა დღეს ქალწულისა მარიამისა გაბრიელ ანგელოზი, რომელმან სიხარული მას მოართუა.

დღეს ქალწულმან სიხარულით შეიწყნარა გაბრიელისაგან ანგელოზისა და მუცლად-იღო საშოსა პირველ საუკუნეთა თანაარსი მამისაჲ და სამარადისოჲსა სულისაჲ.

მოიხილესა

მიეცით, ერნო, დიდებაჲ ღმერთსა, რომელი დაემკვდრა დღეს საშოსა ქალწულისა უბიწოჲსასა.

მართალ და წმიდა არს უფალი, რომელმან განადიდა დღეს სახელი მშობელისა თვისისაჲ.

ანგელოზმან დღეს ქალწულსა სოფლისა სიხარული ღმრთისა მიერ მიანიჭა.

უბიწო ღმრთისმშობელო ქალწულო, ჩუენთჳს უფლისა მიმართ მეოხ გუეყავ.

განძლიერდასა

განაძლიერენ, უფალო, გულნი მგალობელთა შენთანი, რომელმან მოავლინე დღეს მთავარი ანგელოზთაჲ ქალწულისა, და ეტყოდა: გიხაროდენ, მეუფე დიდებისაჲ შენგან შობად არს.

დაამტკიცე, უფალო, ეკლესიაჲ შენი, რომელი უქცეველად იშვე ქალწულისაგან, და მოჰმადლე სოფელსა სიხარული, ვითარცა კაცთ-მოყუარე ხარ.

ეგა განჰკსენ, ქალწულო, შობითა შენითა და მოატყუ კაცთა მოკუდაეთა უკუდაეებაჲ. ამისთჳსცა ღმრთისმშობელად აღვიარებთ და თაყუანის-გცემთ.

უფალო, მესმასა

მესმა, უფალო, სმენაჲ შენი და გადიდებთ შენ, კაცთ-მოყუარე.

გიხაროდენ, ყოვლადწმიდაო, უბიწო ღმრთისმშობელო, ქალწულო, რომელმან პირველ საუკუნეთა სიტყუაჲ ღმრთისაჲ მუცლად-იღე უთესლოდ კმითა ანგელოზისაჲთა, მეოხ იყავ ცხორებად ჩუენდა.

ლამითგანსა

ლამითგან აღვიმსთობთ, შენდა დიდებასა შეესწირავთ, უფა-

ლო, რომელმან მოავლინე გაბრიელ ანგელოზი ხარებად ქალწულისა მარიამისა, ახარა და განაკრძალა საუნჯე იგი დაბეჭდული.

უგალობდეთ წმიდასა ქალწულსა და ვადიდებდეთ, რომელმან დაიმკვდრა მის თანა, რამეთუ კორცნი შეისხნა სიტყუამან და ყოველი სოფელი აცხოვნა.

მოსაენი მშობლისა შენისა, ქრისტე, ქალწულისა მადიდებელნი შეგვწყალებნ, ვითარცა სახიერმან და კაცთმოყუარემან ღმერთმან, და მეოხებითა მისითა აცხოვნენ სულნი ჩუენნი.

ღაღად-ყავსა

ღაღად-ყავ კირსა ჩემსა მოწყალისა მიმართ ღმრთისა და ისმინა ჩემი მხოლომან შეუცოდებელმან და მივსნა მე კრწნილებისაგან და სიკუდილისა უფალმან.

ახარა გაბრიელ ანგელოზმან ღმრთისმშობელსა მარიამს, რამეთუ: იშვეს შენგან ძე ღმრთისაჲ, მაცხოვარი, რომელმან აღიხუნეს ცოდვანი სოფლისანი.

სიტყუაჲ კორციელ იქმნა ქალწულისაგან და კაცებაჲ იხმია უქცეველად, რაჲთა აცხოვნოს სოფელი, ვითარცა კაცთ-მოყუარე არს.

კურთხეულარსა

შენ, რომელი შორის ყრმათა საცემილსა მას შინა იხილვე და უცხოჲსა ქალწულისა საიდუმლოსა აუწყებდ, კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

რომელმან ანგელოზისა მიერ ხარებაჲ მოუვლინე ქალწულსა, რაჲთა ევაჲსი მწუხარებაჲ სიხარულად გარდასცვალო, კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

რომელი დაემკვდრე საშოსა ქალწულისასა და ბუნებაჲ კაცთაჲ მას შინა განსწმიდე, კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

რომელი ხარ ბუნებაჲ თანაარსი მამისაჲ და ყოელადწმიდისა სულისაჲ, ღმერთი, და საშოსა ქალწულისასა დაემკვდრე, კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

მოვედით, მორწმუნენი, დღეს და, რომელი საშოსა ქალწულისასა დაემკვდრა, უგალობდეთ და ვიტყოდით: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა.

ქალწულმან შენ, მამისა ღმრთისა სიტყუაჲ, მუცლად-გილო უთესლოდ ხარებითა ანგელოზისაჲთა, და გალობით ვიტყვთ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა.

სამებასა ერთარსებასა თაყუანის-ცემისა განსწავლულნი მორწმუნენი ერთითა პირითა უგალობდეთ და ვიტყოდით: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა.

შენ, რომელმან ანგელოზისა მიერ გიხაროდენი ქალწულსა მოუვლინე და მისგან კორციელ იქმენ ყოველთა ცხორებისათჳს, გალობით გადიდებთ.

შენ, რომელმან გაბრიელის მიერ საიდუმლოჲ განგებულებისა შენისაჲ ქალწულსა აუწყე და მისგან ჩუენისა ჳსნისათჳს განჰკაცენ, გალობით გადიდებთ.

შენ, რომელი კორციელად გამოშჳნდი და მამისაგან არა განეშორე, მხოლოჲ ქველის-მოქმედი და მაცხოვარი ნათესავისა კაცთაჲსა, გალობით გადიდებთ.

სიხარული იქმნა დღეს ყოვლისა სოფლისაჲ ოდეს მთავარანგელოზსა ერწმუნა ქალწული. უწყებაჲ, სიტყუაჲ მოაქუნდა ზეცით მამისა მიერ.

ახარებდა მთავარანგელოზი წმიდასა ქალწულსა: გიხაროდენ, სახარულევანო, ყოვლადწმიდაო ქალწულო, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა.

შეძრწუნებულ იყო მოკითხვასა მას წმიდაჲ ქალწული, განიზრახვიდა გონებასა თჳსსა: ვითარ ეცნა მოსრული ესე, ანუ ვითარ გულისხმა-ყყო მომავლინებელი? ვითარ მუცლად-ვილო შემოქმედი ცათაჲ და ქუეყანისაჲ?

ზრუნეაჲ აქუნდა ქალწულებისათჳს, ჰკითხვიდა მთავარანგელოზსა: ვითარ იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე ქალწული ვარ,

და-მე-ვადგრეა მერმე ქალწულებასავე?

განაკრძალებდა მთავარანგელოზი წმიდასა ქალწულსა: ნუ გეშინინ, სახარულევანო, ყოვლადწმიდაო ქალწულო, რამეთუ ქალწულებამ შენი ქალწულებასავე ეგოს.

სულიწმიდამ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისამ გფარვიდეს შენ. ამისთვსცა შენგან შობილსა წმიდა და ძე მაღლისა ეწოდოს.

მათ ღლეთა შინა აღვიდა წმიდამ ქალწული მოკითხვად ელისაბედისა და კეთილთა იგი წინამორბედი მუცლით გამო აუწყებდა.

აჰა ესერა, მოვალს ღედამ უფლისამ და მოჰყავს მუცლითა ძე და სიტყუამ ღმრთისამ, რომელმან აღიხუნეს ცოდვანი სოფლისანი.

აღალო კმამ ელისაბედ ერსა შორის და თქუა: კურთხეულ ხარ შენ ღედათა შორის და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისამ.

ღდეს იშვების სიძართლე წინამსწარმეტყუელთამ, რამეთუ ზედვენ წინამსწარმეტყუელებულსა აღსრულებულსა — მუცლად-ღებულსა ქალწულსა და მისგან შობილსა ენმანუეელს, რომელ არს: ჩუენ თანა ღმერთი.

ღდეს ქუეყანამ ცათა მიემსგავსების, რამეთუ მსგავს ქერობინთა იქმნა წმიდამ ქალწული, დაუტევენელი მუცლად-ილო და უქორწინებელად შვა ძე და სიტყუამ ღმრთისამ, რომელმან წარმოტყუენა ჯოჯოხეთი, განაახლა ადამი და მოანიჭა მორწმუნეთა თვსთა აღდგომა და ცხოვრებამ საუკუნომ.

ოხითამ/კმამ ბ

ოდეს კიდობნისა სახე მოსე მთასა ზედა იხილა, მაშინ ღმრთისმშობელისა ხატად საიდუმლომ მოესწავებოდა, რამეთუ იგი ძელთაგან უღპოლველთამისა აღიშენა და ოქრომთა წმიდითა შეიბოსა, ხოლო ამან ქალწულებამ საუკუნომ დაიმარხა სულისა წმიდისა განახლებითა. იგი ანგელოზისა მიერ ყოველსა სოფელსა იქადაგების: გიხაროდენ, მიმადლებულო, ღაღად-ყო: უფალი შენ თანა, რომელსა აქუს დიდი წყალობამ.

კელთაბანისამ/კმამ ა

უცხო იყო მოკითხვამ და უცხო მშობელი ყოველთა მეუფისაჲ. ზეცით გარდამოცდა გაბრიელ ანგელოზი, განიზრახვიდა გულსა თვსსა: რაჲ-მე არს მოკითხვამ ესე, ანუ ვინ-მე არს მარიამ? შორის ერსა ამას ქალწულსა მას ხედვიდა და ძღუენსა შესწირვიდა: გიხაროდენ, სახარულევანო, სძალო, მკევალო და დედაო უფლისაო. კურთხეულ ხარ შენ შორის დედათა, უფროჲს ანაჲსა და სარაჲსა და ელისაბედისა. რომლისა მათგანისა მოვიდა გაბრიელ ანგელოზი და ესრეთ ღაღადებდა: გიხაროდენ, სახარულევანო, სძალო, მკევალო და დედაო უფლისაო? რომლისა მიმართ ვღაღადებთ: შეგვწყალებ ჩუენ?

სიწმიდისაჲ

საშინელი და დიდებული და დიდი საიდუმლოჲ, დაუტევნელი, მუცელმან დაიტია. დედაჲ შემდგომად შობისა კუალად ქალწულივე ეგო. ღმერთი რაჲ იშვა მისგან, ჯორციელ იქმნა. მისა ვღაღადებდეთ, მისა ქებასა შევსწირვიდეთ, ანგელოზთა თანა ვღაღადებდეთ: წმიდა ხარ, რომელი ჩუენთჳს განჰკაცენ, უფალო, დიდებაჲ შენდა.

თთუესა მარტსა კე, ხარებამ წმიდისა ღმრთისმშობელისა*

ჟამა ა

ეჰა, ღიდებული საკვრველი, რამეთუ მაღლისა საყდართა-
გან გაბრიელ უკორცოა გარდამოკდა და ეტყჳს ქალწულსა: იხა-
რებდ, უბიწოო, შენ მიუდგე სულისა მიერ წმიდისა, რომელი
უმეტეს ხარ შორის დედათა და მე გილადადებ შენ: გიხაროდენ,
მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, რომელი მოსცემს სოფელსა
შენ მიერ დიდსა წყალობასა.

ეჰა, საიდუმლოა საკვრველი, რამეთუ ღღეს სიტყუა თა-
ნა-არსი მამისა და თანა-განმგებელი სულისა წმიდისა სიმღ-
აბლით კორცთა შესხმად გარდამოვალს მრავლითა მოწყალე-
ბითა, რომლისათჳსცა გაბრიელ მთავარანგელოზი ქალწულსა
ეტყოდა: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, რომელი
მოსცემს სოფელსა შენ მიერ დიდსა წყალობასა.

ეჰა, ღიდებული საკვრველი, რამეთუ გაბრიელ მოივლინა
ღღეს ზეცით ქალაქსა ნაზარეთად და ქალწულსა მოართუა საიდ-
უმლოა ახალი და საშინელი ხარებამ აუწყა მას – უზეშთაეს
ცნობისა გარდამოსლვაა ღმრთისა ჩუენდა მომართ და ეტყოდა:
გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, რომელი მოსცემს
სოფელსა შენ მიერ დიდსა წყალობასა.

ეჰა, ღიდებული საკვრველი, რამეთუ ქალწული ქერობინ-
თა საყდართა მიმსგავსებული იპოვა ქუეყანასა ზედა, იტვრთა
მკლავთა თჳსთა დამბადებელი ცათა და ქუეყანისა; მოვედით,
მორწმუნენო, გაბრიელის თანა ვაქებდეთ და ვიტყოდით: გიხ-
აროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, რომელი მოსცემს
სოფელსა შენ მიერ დიდსა წყალობასა.

* იბეჭდება გამოცემიდან თთუენი „მარტი“, 20014, ბოღბის წმ, ნინოს დედათა
მონასტერი, გვ. 285-314.

ზეცისა სიმაღლეთაგან მთავარანგელოზი ნაზარეთს გარდამოჲდა და ეტყოდა ქალწულსა: გიხაროდენ, სძალო, მუცლადილო ადამის უპირატესი მკსნელი ყოველთაჲ, რომელნი გიგალობენ, ყოვლადწმიდარო.

ღმრთისა დაუსაბამოჲსა თანასწორი სიტყუჲა ქუეყანად გარდამოჲდა და წყალობით განკაცნა და ბუნებაჲ ჩუენი შეცთომილი შეიმოსა სიტკბოებით და განაღმრთო იგი სახიერებით და უმაღლეს ყო ცასა ცათასა.

ზეცით მობრთუა გაბრიელ ქალწულსა ზარებაჲ და კმა-ყო: გიხაროდენ! შეიწყნარე მეუფე შენგან დატევენადი და ყოვლისა სოფლისა დაუტევენელი და მკსნელი ყოველთაჲ, რომელნი გიგალობენ: გიხაროდენ, მიმადლებულო!

სხუანი/მამისაგან შობ.

გაბრიელ ნაზარეთს გარდამოჲდა სიმაღლისაგან კამარათა ცისათა და ვითარცა მოიწია კარვად იოსებისსა, მეყსეულად უღაღადა ქალწულსა: გიხაროდენ, ვრცელო სამკჳდრებელო ღმრთისაო, გიხაროდენ, დედაო უზრწნელო და კუერთხო მტკიცეო მეუფებისაო, რომლისაგან აღმოსცენდეს ქრისტე — საღმრთოჲ ყუავილი.

გიხაროდენ, ტარიგო უმანკოო, რომლისაგან იშვა ქრისტე, მომტევებელი ცოდეთაჲ, გიხაროდენ, სასძლოო წმიდარო, რომლისაგან შეიერთა ბუნებაჲ ჩუენი ქრისტემან, დაუთესველო ყანარო და დაუსხმელო ვენაკო, რომლისაგან აღმოგვცენდა ჩუენ ტევანი მახარებელი გულთაჲ და იფქლი გამომზრდელი კიდეთა სოფლისათაჲ.

შენ ხარ კარავი კელთ-უქმნელი, რომელსა შინა შეჰმზადა ღმერთმან წმიდაჲ წმიდათაჲ, მიდგომილებაჲ უთესლოჲ და შობაჲ უზრწნელი, ვითარცა ცეცხლი და საკუმეველი, რომელთა მიერ შეეყო ჯორცთა ღმრთეებაჲ, რამეთუ იგი თავადი იყო ჭეშმარიტად ღმერთი და კაცი და მღდელ და მეუფე და შჯულისმდებელი.

შენ ხარ კიდობანი სულიერი, რომელსა შინა დადგა ქრისტე-

მან ტაკუკი სისხლთა შენთა ოქროსა წმიდისაგან შემზადებული, კორცთა მათ, რომელ შენგან მიიხუნა, რომელთა შინა სახედ მანანაჲსა დაემკვდრა ყოვლითურთ საესებაჲ ღმრთეებისაჲ, ხრწნილებისაგან შეუხებელი; ეჰა, საკვრველი ჭეშმარიტებაჲ სახეთაჲ.

გიხაროდენ, საუნჯეო ღმრთისაო, და სამკვდრებელო მისო ყოვლად-შუენიერო, გიხაროდენ, საკვრველებაო მორწმუნეთაო, გიხაროდენ, უკორცთა სიხარულო, უცხოო სახილველო და განსაკრთომელო, გიხაროდენ, სასმენელო საშინელო, გიხაროდენ, ადამიანთა ღიდებაო და სიქადულო ყოვლადწმიდაო.

სხუანი ღ

რაჟამს მოწყალე ექმნა დამბადებელი წყალობით დაბადებულთა, მაშინ სიძდაბლით ქალწულისა საშოსა შინა დამკვდრებად მოისწრაფა კორცთა შესხმად მისგან, რომელსა დიდი იგი მთავარანგელოზი გიხაროდენსა უღალადებს: მიბადლებულო, უფალი შენ თანა, რამეთუ ჰპოვე შენ მაღლი, რომელი წარეწყმიდა ევას, პირველ შექმნულსა დედასა, შენ მიუდგე სულითა წმიდითა და შეეძე თანა-არსი მამისაჲ.

პრქუა ესრეთ მარიამ მთავარანგელოზსა: უცხო არს მოკითხვამ შენი, მაუწყებელო, ვითარმედ იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე, ქალწული, ვარ უცხოჲ ქორწინებისაგან და აწ, ვითარ დაიტოს საშომან ჩემმან, რომელსა ცანი ვერ იტევენ. მაშინ მთავარანგელოზმან პრქუა მას: ისწავე აწ ესე აბრაჰამისგან, ვითარი იგი კარავმან მისმან ღმერთი დაიტია და მოასწაჲ მუცლად-ღებაჲ შენი ღმრთიე-შემწყნარებელი.

რაჟამს გულისკმა-ყო ქალწულმან მარიამ ჭეშმარიტებაჲ სიტყუათა გაბრიელისთაჲ, შეიწყნარა ხარებაჲ მისი და სარწმუნოებითა მტკიცითა მიუგო და პრქუა მას: აჰა ესერა, ვდგამე მკევალი უფლისაჲ, მეყავენ მე სიტყუათაებრ შენთა, მოვედინ ჩემ ზედა სული წმიდაჲ და მფარველ მექმენინ ძალი მაღლისაჲ; ამას ღირსად მორწმუნენი ვაქებდეთ, რაჲთა მისითა ვედრებითა აცხოვნნეს სულნი ჩუენნი.

რომელსა ქადაგებდეს მამათ-მთავარნი სულისა მიერ წმიდ-

ისა შენთჱს, ქალწულო კურთხეულო შორის დედათა, რაჟამს გიწოდეს შენ მთად და კიბედ, მაყულად შეუწუველად, კიდობნად შჯულისად, კუერთხად და ტაკუკად, საწმისად ცუარისა საღმრთოჲსად, ბჭედ აღმოსავალისად დაკრძალულად, წყაროდ დაბეჭდულად და ღრუბლად სულმცირედ, რამეთუ შენ მიერ აღესრულნეს თქუმულნი მათნი, რაჟამს შენგან იშვა მაცხოვარი და მქსნელი სულთა ჩუენთაჲ.

სხუამა/ გუერდი/ გიხაროდენნი.

მთავარი ძალთა ზეცისათაჲ მოვიდა და მოართუა ხარებაჲ ცხოვრებისაჲ ქალწულსა წმიდასა და ეტყოდა: ისმინე ჩემი, სახარულევანო, აჰა ესერა, ღმერთმან უწმიდეს გპოვა ყოველთა დაბადებულთა და შენ თანა ჯერ-იჩინებს დამკვდრებასა, და მსგავსად მაყულისა შეუწუველად დაგმარხავს შენ და შენგან იშვების მხოლოჲ, ვითარ-იგი თვთ უწყის და შენ მიერ აღმართებს დაცემისაგან ადამიანთა, მქსნელი მრავალმოწყალე, და მოანიჭებს სოფელსა დიდსა წყალობასა.

წესთაგან ამის სოფლისათა ყოვლითურთ გამოუცდელ ვარ და შეუხებელ და ვითარ აღმითქუამ ყრმისა შობასა, მაუწყებელო, ნუ მაცთუნებ ზაკუვით მეტყუელებითა, კურთხეულო, — ეტყოდა ქალწული ზეცით მოვლინებულსა. და მან ჰრქუა მას: ბუნებისა წესთა განაახლებს უადრეს წესთა შენგან შობადი მეუფე და შენგან მიხუშულთა კორცთა განაღმრთობს მოწყალებით, ხოლო შენ უზეშთაეს ზეცისა ძალთა გამოგაჩინებს, ვითარცა დედასა თჱსსა და მოანიჭებს სოფელსა დიდსა წყალობასა.

უფლად მაღლად უწესს შობადსა და მეუფედ და შემოქმედად ჰქადაგებ, — ეტყოდა ყოვლადწმიდაჲ დიდსა მთავარანგელოზსა, — და მოვიკსენებ მე პირველ ქმნულთა მათ სახედ ჩემისა ამის მუცლად-ღებისა აღსრულებულთა საკვრველთა და მივუთუალავ სიტყუათა შენთა, რამეთუ ჩემდა სახედ აღივსო ცუარითა საწმისი გედეონისი თჱნიერ ჰაერთაჲსა და კუალად სამნი ყრმანი სახედ ჩემდა დაიცვნა საკუმილმან და აწ განწმედილითა სულითა შევიწყნარებ მომაგალსა ჩემდა შემოქმედსა.

სხუანი/ გუერდი/ ყოველი სას.

წინა საუკუნეთა განზრახვისა განცხადებად გაბრიელ მთავარი მოგიკითხვიდა, სძალო, და გეტყოდა შენ: გიხაროდენ, ღირსო უსძლოო დედაო, გიხაროდენ, ყოვლადწმიდაო მშობელო ღმრთისაო, გიხაროდენ, სიღრმეო განუცდელიო, გიხაროდენ, სიმაღლეო, აღმატებულიო ცასა ცათასაო, გიხაროდენ, წყევისა დამკსნელო და ადამის აღდგომაო და კაცთა განახლებაო, უფალი შენ თანა.

კაცად საგონებელ ხარ, — ეტყოდა წმიდამ ქალწული უწორცოთა მთავარსა, — და კაცთა აღმატებულთა სიტყუათა იტყვ, სთქუ, ღმერთი ჩემ თანა დამკვდრებად ჩჩვლებრ, და ვითარ ვიქმნე მე ადგილ ღმრთისა დაუტევნელისა ქერობინთა, ძალთა და საყდართა, და ვითარ დავიტიო მე დაუტევნელი იგი ზესკნელთამ? ქორწილისა გამოუცდელ ვარ და გულის-თქუმათაგან უცხო და ვითარ ვშვე ქალწულებით ყრმაჲ ზეშთა ბუნებისაჲ?

სადა ღმერთმან ინებოს, იძლევიან ბუნებანი, — მიუგო უწორცომან, — და ზეშთა ბუნებისა კაცობრივისა დაჰბადებს და ჰმართებს და განაგებს ღმერთი ყოველსავე, ყოვლადწმიდაო, ირწმუნენ სიტყუანი ჩემნი საესენი სურნელებითა. და მყის ვმყო დედუფალმან: მეყავნ მე მსგავსად სიტყუათა შენთა, რამთა ვშვე უწორცოჲ ჯორცითა განახლებისათჳს კაცთაჲსა და დავიცვა უზეშთაჲს წესთა სიწმიდე ჩემი.

სხუამ/გ გუერდი/მჯდომ.

ეჰა, საკვრველი ცნობათა უაღრესი! რამეთუ მაღალთა მათ სამყაროთაგან გარდამოჲდა გაბრიელ და ეტყოდა ღმრთისმშობელსა ღმრთივ-შუენიერად ყოვლად ბრწყინვალითა კმითა: გიხაროდენ, კურთხეულო, უფალი შენ თანა! შენ მუცლად-იღო ზეშთა ბუნებისა საზღვართა, ვითარცა ხარ უაღრესი დედათამ, მე დაუსაბამომ მამისა მხოლოჲსა სულითა წმიდითა, რომლისათჳსცა გიღალადებთ: მიმადლებულო, უფალი შენ თანა!

ეჰა, საკვრველი ცნობათა უაღრესი! დღეს მოივლინა გაბრიელ ზეცით ქუეყანად ქალაქად ნაზარეთად ქალწულისა უბიწოჲსა და უღაღადა საიდუმლოჲ განსაკრთომელი და ახარა ხარებაჲ შესაძრწუნებელი და აუწყა მას ღმრთისა სიმდაბლით

გარდამოსლვამ ჩუენდა მომართ და ბრწყინვალითა კმითა ესრეთ ეტყოდა მას: გიხაროდენ, სძალო, უფალი შენ თანა, ცათა და ქუეყანისა მფლობელი და განმგებელი მაცხოვარი და მესნელი.

ეკა, საკვრველი ყოვლად-მიუწდომელი, ღმრთისა სიტყუამ, ღმრთისა თანა-დაუსაბამო და თანა-განმგებელი სულისა ყოვლადწმიდისა მოვალს შემოსად კაცობრივისა ხატისა დედაკაცისა ადამიანისა საშოსა და წყალობათა მათ თვსთა გამოუთქუმელთა უსაზღვრომთა უფსკრულითა, რამეთუ ჰნებაეს, რაითა დაჰქსნეს წყევისა პატიჟნი და სიხარულისა მომატყუებელ ექმნეს სოფელსა და სულთა ჩუენტა მოანიჭოს წყალობამ.

მოწყალე ექმნა კაცთა დამბადებელი თვსთა წყალობათა მიერ სახიერქმნილი და ქალწულისა მიერ განკაცებად მოისწრაფა, რომლისა-იგი მოვიდა მთავარანგელოზი და ეტყოდა: გიხაროდენ, ღმრთივ-მიმადლებულო, შენ თანა ღმერთი ჩუენი, ნუ შესძრწუნდები ჩემგან, მეუფისა მთავარანგელოზი ვარ, რამეთუ ჰპოვე შენ მადლი, რომელიცა წარწყმიდა დედამან შენმან პირველმან ეკა, ხოლო შენ მუცლად-ილო და შვე ძე თანა-სწორი მამისამ.

უცხო არს ხილვამ შენი და უცხო — სიტყუანი და უწყებანი შენნი, — ეტყოდა ანგელოზსა მარიამ, — ნუ მაცთუნებ მე. მე ქალწული ვარ, უცხოჲ ქორწინებისაგან. მეტყვ, ვითარმედ: მუცლად-ილო უსაზღვროჲ იგი და ვითარ დაიტიოს საშომან ჩემმან ღმერთი, რომელსაცა ცანი ვერ დაიტევენ. ხოლო მან ღაღად-ყო: ისწავე აწ ესე აბრაჰამის მიერ, რამეთუ კარავი იგი მისი მუცელსა შენსა წმიდასა მოასწავებს.

ნაზარეთსა ქალაქად გარდამოვდა შენდა, სამეუფოჲსა წმიდისა ქალაქისა, ღმრთისმშობელო ქალწულო, გაბრიელ და მოგიკითხა და გიღაღადა: გიხაროდენ, კურთხეულო, მუცლად-ილო საშოსა შენსა ქრისტე ღმერთი და შენ მიერ პირველსა დიდებასა ღირს იქმნენ ადამიანნი, კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისამ, საღმრთოჲ და უკუდავი, ყოვლადდიდებულო, რომელი მოსცემს სოფელსა შენ მიერ, ღირსო, დიდსა წყალობასა.

სხუანი/ღ გუერდი/ზ სასწ.

მთავარი ზეცისაჲ გაბრიელ ნაზარეთად მოვიდა და ქალწული მოიკითხა და ეტყოდა მას: გიხაროდენ, საყდარო ღმრთისაო, შენ საუკუნეთა ღმერთმან სათნო გიყო და სამკჳდრებელად თჳსად გამოგარჩია მკეველი თჳსი, დედად, რომლისათჳსცა ვღალადებ: ვითარმედ ჰშვე ძე უფალი და უხრწნელად ეგო.

რაჲ არს ხილვაჲ შენი ცეცხლისფერი? — განკჳრევებით მიუგო გაბრიელს ყოვლადქებულმან, — რაჲ არს მოკითხვისა შენისა სიტყუათა ძალი, ყრმისა შობასა მაუწყებ, ზოლო მე მამაკაცისა გამოცდილებაჲ არა მაქუს, სიტყვთა უცხოთა ნუ მაცთუნებ, ზკაცო, ვითარ-იგი პირველსა დედასა არწმუნა გუელმან მზაკუვარმან.

გაბრიელ მთავარანგელოზმან მეყსეულად მიუგო უბიწოსა და ეტყოდა მას: სული ღმრთისაჲ ყოვლადწმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა და გფარვიდეს შენ ძალი იგი მაღლისაჲ, შეე ძე და დაიცვე შენი ქალწულებაჲ, ესე ძე ნათესავმოუქსენებელი შენგან გამოვიდეს და აცხოვნოს ერი თჳსი, ვითარცა სათნო-იყო.

სხუანი

მოვედით, მორწმუნენო, დედასა მაცხოვრისასა ყოველნი პატივს-ვსცემდეთ, რამეთუ ესე არს ზღუდე მტკიცე და შეურყეველი, სასოჲ ყოვლისა სოფლისაჲ, რომლისა მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი მაღლისა მიერ და ხარებაჲ სიხარულისაჲ ამას მოართუა, რომლისა თანა ჩუენ, მორწმუნენი, უღალადებდეთ ქალწულსა: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, რომელი მოსცემს მორწმუნეთა გამოქსნასა და ესრეთ ვიტყოდით: მარიამ, დედაო და ქალწულო, მეოხ გუეყავ სულთა ჩუენთათჳს.

მოივლინა გაბრიელ მეტყუელად საიდუმლოსა, ხარებად სიხარულსა დაუსრულებელსა შენდა, ყოვლადწმიდაო ქალწულო, და გეტყოდა: გიხაროდენ, მაყუალო ცეცხლშეუხებელო, გიხაროდენ, კიბეო ცად აღწევნულო, გიხაროდენ შენ, ცუარისა მის საღმრთოჲსა საწმისო და ბჭეო ტაძრისა საღმრთოჲსაო, გიხაროდენ, ტაკუკო სამკჳდრებელო მანანაჲსაო და კუერთხო, რომლისა ნაყოფი გამომზრდელი არს ყოველთაჲ, რომელთა ჰრწამს ღმრთეებაჲ მისი.

მოვედით, მორწმუნენო, შობილსა და მშობელსა ყოველნი ვადიდებდეთ, რამეთუ ამან იტყრთა მეუფე მეუფეთაჲ, დამბადებელი ყოველთაჲ, მტკრთველმან სიტყვსა დაუსაბამომსამან, რომლისაგან აღმოგვცენდა მორჩი იგი დაუჭნობელი და ცხორებაჲ წარუვალ, ამას ევედრნეთ მომტევებელად ცოდვათა ჩუენთა, ესევე მეოხ ვიყოთ სულთა ჩუენთა მოწყალედ მწყალობელად, რამთა მაცხოვნნეს, რომელნი-ესე მას ვესაუთ, ამას უგალობდეთ, მარიამ, დედაო და ქალწულო, მეოხ გუეყავ სულთა ჩუენთათჳს.

სტიქარონნი ა/ნათელი ნათლ.

თთუესა რაჲ მეექუსესა ზეცით მოვიდა მთავარი ანგელოზთაჲ შენდა, ქალწულო, მეყსეულად გახარა ცხორებაჲ ჩუენი და ჰრქუა: გიხაროდენ, უფალი უფლებათაჲ, მიმადლებულო სძალო, შენ თანა, შვე ძე მხოლოდ-შობილი ღმრთისა მამისაჲ, რომელმან აცხოვნოს ერი თჳსი და ცოდვათაგან მათთა იქსნნეს იგინი, ვითარცა ღმერთ არს.

ახარებს დღეს გაბრიელ მიმადლებულსა: გიხაროდენ, უსძლოო სძალო წმიდაო, ნუ განგაკრთობს შენ ზილვაჲ ჩემი, რამეთუ მთავარანგელოზი ვარ უფლისა ძალთაჲსა და გახარებ ჯმამდლად საღმრთოსა სიხარულსა, რამეთუ ჰშვე შემოქმედი ყოველთაჲ და ქალწულადვე ეგო შეუხებელად და ცხოვნდეს ნათესავი კაცთაჲ შენ მიერ.

ვითარ ვშვე ქალწულებით — ეტყვს ქალწული, — ცათა დაუტევნელი, ძე მეუფისაჲ, ქმრისა ღმრთის-მოყუარისაჲ დაწინდებულმან? მაშინ ჰქუა მას ტკბილად უკორცოთა მთავარმან: სული წმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა და მფარველ გექმნას ძალი ღმრთისა მადლისაჲ, რამეთუ შვე ქალწულებით ღმერთი და ქალწულადვე ეგო წმიდად უხრწნელად, ყოვლადწმიდაო.

სსუაჲ/სასწაულთა მოქ.

თთუესა მეექუსესა მოივლინა გაბრიელ ქალაქად ნაზარეთად ზეგარდამო ღმრთისა მიერ ხარებად სძლისა უბიწოჲსა და მოვიდა და ჰქუა მას: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, გიხაროდენ, დაუტევნელისა ბუნებისა დამტევნელო, რამეთუ, რომელსა-იგი ცანი ვერ დაიტევენ, ესე შენ დაიტიო, კურთხე-

ულო, გიხაროდენ, მკსნელო ადამისო და ეეამსო, სიხარულო ყოვლისა სოფლისაო და განმალმრთობელო ადამიანთაო.

ხარებაჲ მშველობისაჲ მოაქუნდა გაბრიელს და ეტყოდა ქალწულსა: გიხაროდენ, კურთხეულო ქალაქო საღმრთოო სულიერო, სასძლოო ზეცათაო და საყდარო ქრისტესო ცეცხლისფერო, ღმრთივ-ბრწყინვალეო, გიხაროდენ, ღმრთივ-შუენიერო ტაძარო, სადგურო ღმრთისაო, გიხაროდენ შენ, ქუეყანაო დაუთესველო, გიხაროდენ, ღირსო სძალო უსძლოო, რამეთუ შვე შენ უფალი მხოლოჲ სახიერი მაცხოვრად ყოველთა და განმალმრთობელად ადამიანთა.

სხუანი ბ/მდინარენი.

მოივლინა ღღეს გაბრიელ ზეცით გარდამო ღმრთისა მიერ ქალწულისა წმიდისა ქალაქად ნაზარეთად, რომელ არს გალილეამსა, რაჲთა ახაროს მას მუცლად-ღებისა უცხოჲსა სახე; მოვიდა მონაჲ უკორცოჲ ქალაქისა და ბჭისა სულიერისა უწყებად საუფლოჲსა მოსლვისა სიხარულსა, მოვიდა მკედარი საღმრთოჲ უხრწნელისა საღმრთოჲსა პალატისა წინაჲსწარ განმზადებად სადგურად შემოქმედისა და მოვიდა მისსა და უღალადება: გიხაროდენ, საყდარო ცეცხლისაო, უდიდებულესო ოთხ-ხატედთაო, გიხაროდენ შენ, მეუფისა განსასუენებელო, გიხაროდენ, მთაო გამოუკუეთელო, რამეთუ ყოველივე სავესებაჲ ღმრთეებისაჲ, ყოვლადწმიდაო, კორციელად შენ შორის დაემკვდროს ნებითა მამისა და სულისა წმიდისაჲთა, გიხაროდენ, მიმადღებულო, უფალი ძალთაჲ შენ თანა.

ღღეს სიხარულითა ქალწულისა კრებისაჲთა ცაჲ და ქუეყანაჲ შეიერთებიან და ადამ განახლდების და ეეა განთავისუფლების მწუხარებისა მიერ პირველისაგან და არსებისა ჩუენისა აგებულებაჲ სამკვდრებელად საღმრთოდ გამოჩნდების. მ საქმე საიდუმლოჲ უსაზღვროჲ, უცნაური. მ სიმდიდრე, სიტკბოებისაჲ და კორცთ-შესხმაჲ ღმრთისაჲ გამოუთქუმელი; ანგელოზი კმსახურებს საკვრველებასა ამას და ქალწული შეიწყნარებს ძესა ღმრთისასა, ხოლო სული წმიდაჲ მოვალს მის ზედა და მამაჲ ზეგარდამო ჯერ-იჩინებს და ზოგადითა ნებითა იქმნების ცხორებაჲ

ჩუენი, ამისთვის ჩუენცა ჯმა-ვეოთ გაბრიელის თანა: გიხაროდენ, ქალწულო, რომლისაგან ქრისტემან ბუნებაჲ ჩუენი შეიმოსა და ღმერთ-ყო სახიერებით, მას ევედრე, სძალო უსძლოო ყოვლად-წმიდაო, რამათა აცხოვნეს სულნი ჩუენნი, ვითარცა კაცთ-მოყუ-არე არს.

მოივლინა ღღეს ზეცით გაბრიელ მთავარანგელოზი ქა-ლწულისა მუცლად-ღებისა ხარებად, და მოვიდა ნაზარეთად და ესრეთ განიზრახვიდა: ეჰა, საკვრველი, რამეთუ ღმერთი, რომელი-იგი ცათაგან მოუკლებელ არს, ვითარ აწ ქალწულ-ისაგან იშვების, რომელსა საყდრად ჰქონან ცანი და ქუეყანაჲ კუარცხლბეკად, ვითარ საშოსა დედაკაცისასა დაემკვდრების, რომელსა ექუს-ექუს ფრთენი ქერობინნი ვერ მიხედვენ, სიტყვთ განკაცებაჲ მისგან სათნო იჩინა, ხოლო ვინამთგან საღმრთოჲ განგებულებაჲ არს, რამსა ვდგა და არა ვეტიყვ ქალწულსა: გიხ-აროდენ შენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, გიხაროდენ, უბიწოო ღმრთისმშობელო, გიხაროდენ, დედაო ცხორებისაო ღირსო, სძალო უსძლოო, გიხაროდენ, სოფლისა განმანათლე-ბელო, კურთხეულ არს წმიდაჲ და დიდებული ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ, დედუფალო, რომელსა აქუს დიდი წყალობაჲ.

იხარებდინ ცანი და იშუებდინ ქუეყანაჲ, რამეთუ მამისა თა-ნა-მფლობელმან, თანა-არსმან და თანა-სამარადისომან სიტყუა-მან მოწყალებათა მათ თვსთა სიერცითა და ჯერ-ჩინებითა მამის-აათა ჯორცნი შეისხნა საშოჲსაგან ქალწულისა უბიწოჲსა, სუ-ლითა წმიდითა პირველვე განწმედილისა. ზ მადალი საკვრველე-ბაჲ! ღმერთი კაცთა ბუნებასა მიიღებს და სიტყუაჲ შემოქმედი დაუტეველი დაიტევის, უჟამოჲ ჟამთა დაემორჩილების და საკვრველი ესე არს, რამეთუ მუცლად-ღებაჲ უთესლოჲ არს და ჯორცთა შესხმაჲ უსაზღვროჲ, და ესე არს ძალი საიდუმლოჲსაჲ: ღმერთი განკაცების და დაებადების, ვითარცა ანგელოზმან ქა-ლწულსა შემდგომითი შემდგომად სიღრმე საკვრველებისა ამის გამოუცხადა და ჰრქუა: გიხაროდენ, მიმადლებულო დედაო, უფალი უფლებათაჲ შენ თანა, რომელსა აქუს დიდი წყალობაჲ.

სხუანი დ/ცხოველსა მა.

საუკუნიტგან დაფარული საიდუმლო გაცხადების და ძე ღმრთისა მამისა ძე კაცისა იქმნების, რამთა უღარესისა მიღებითა მომცეს უღრესი; პირველ მოიკიცხა ადამ, რამეთუ ვერ იქმნა ღმერთ, ვითარ ეოცნა; კაც იქმნების ღმერთი, რამთა ღმერთ ყოს ადამ; იშუებდინ სოფელი და კაცთა ბუნება გან-სცხრებოდენ და იხარებდინ. დღეს მთავარი ანგელოზთაა ქა-ლწულისა წინაშე მოწიწებით მდგომარე ჯმობს გიხაროდენსა წყევლისა და მწუხარებისა პირველისა დამკსნელად და განმაქა-რებელად; რომელი მოწყალებით განჰკაცენ ჩუენთჳს, მეუფეო და ყოველთა ღმერთო, დიდება შენდა.

თჳთი/ა გუერდი

სახარება გამოცხნისა, სიხარული ყოველთა დაბადებულ-თა ხარ, ღმრთისმშობელო, მახარებელისაგან გეხარების და უხარის შვილთა სიონისათა და უღრესთა ამის სოფლისათა, რამეთუ მოწყალებამან ღმრთისამან გუაცხოვნა. დღეს გაბრი-ელ მიგიძღუანებს შენ სიხარულსა: გიხაროდენ, მიმადლებუ-ლო, ყოველნი გიღალადებთ: უფალი შენ თანა, რომელმან კაცო-ბრივისა ბუნებისა პატიჟნი დაჰკსნენ; გიხაროდენ შენ, მარადის გიხაროდენ, გიხაროდენ, რომელმან ღმერთი იტყრთე და მის მიერ აღიდე კინი ესე სიგლახაკე ჩუენი; გიხაროდენ, ძისა მიერ პირველისა დედისაგან მწუხარება განეძარცუა და ადამს ხარე-ბით ნუგეშინის-ეცა; გიხაროდენ, ყოვლისა სოფლისა სამკაულო და კლდეო სიმტკიცისაო, ქრისტიანეთა შესავედრებელო, გიხ-აროდენ, რომელმან უქცეველად დამაგენ ძესა შენსა და აცხოვნ-ებ სოფელსა ოხითა შენითა.

სხუა/ბ გუერდი

ღმრთისა მიერ მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი ხარებად შენ-და, ქალწულო მარიამ, და გეტყოდა: მიმადლებულო, უფალი შენ თანა.

ოდეს კიდობნისა სახე მოსე მთასა ზედა იხილა, მაშინ ღმრთისმშობლისა ხატად საიდუმლო მოესწავებოდა, რამეთუ იგი ძელთაგან უღპოლველთა აღეშენა და ოქრომთა წმიდითა შეიმოსა, ხოლო ამან ქალწულებამ საუკუნოდ დაჰმარხა სულისა

წმიდისა განახლებითა; იგი ანგელოზისა მიერ შჯულის-დებითა, ხოლო ესე მთავარანგელოზისა მიერ ყოველსა სოფელსა იქადაგა, გიხაროდენ, მიმადლებულო, ღაღად-ყო, უფალი შენ თანა, რომელსა აქუს დიდი წყალობაჲ.

სხუანი/გ გუერდი/მჯდომ.

თთუესა მეექუსესა ზეცით მოივლინა მთავარანგელოზი ქალწულისა წმიდისა და ჰრქუა მას: გიხაროდენ! და ახარა მაცხოვრისა ქრისტეს მკნენელისა მისგან უთესლოდ ჯორცთა შესხმაჲ, ხოლო ქალწულმან გონიერად გამოწულილვითა შეიწყნარა მოკითხვაჲ მისი და მუცლად-გილო შემოქმედი საუკუნეთა ღმერთი, რომელმან სიმდაბლით ზეშთა ბუნებისა სათნო იყო მისგან განკაცებაჲ ცხორებისათჳს სულთა ჩუენთაჲსა, უფალო, ღიდებაჲ შენდა.

ენაჲ, რომელი არა იცოდა, ესმა ღმრთისმშობელსა, რაჟამს-იგი ეტყოდა მას ანგელოზთა მთავარი სიტყუათა ხარებისათა, რომლისათჳსცა სარწმუნოებით შეიწყნარა მოკითხვაჲ იგი და მუცლად-გილო შემოქმედი საუკუნეთა ღმერთი, ამისთჳს გიღაღადებთ სიხარულით ჩუენცა, კაცთ-მოყუარეო, რომელი განჰკაცენ მისგან უქცეველად და გამოუთქუმელად, მშჳდობაჲ სოფელსა მოჰმადლე და სულთა ჩუენთა მოეც დიდი წყალობაჲ.

აჰა ესერა, კუალად განვახლდით, ერნო, და ზეშთა სიტყჳსა ღმერთი შევიმოსეთ მთავარანგელოზისა ბრწყინვალითა ხარებითა და საცთურისა მძლავრებაჲ უჩინო იქმნა, რამეთუ სძალმან უსძლომან შეიწყნარა ხარებაჲ და იქმნეს ქუეყანისანი ზეცისათა მობაძავ; და სოფელი წყევისა პატიჟთაგან პირველთა განიკსნა და ღირსად იხარებს და გალობს ბრწყინვალედ, შემოქმედო და მკნენლო ჩემო, ყოვლადმღიერო უფალო, ღიდებაჲ შენდა.

წარდგომაჲ გ

გონებათა უადრესი მადლთა სიმდიდრე და უსაზღვროჲ სიკეთე ღიდებისა შენისაჲ იხილა რაჲ მთავარანგელოზმან, განკჳრდა და ღაღად-ყო: უცხოჲ სახილველი ხარ, ყოვლადწმიდაო, ზეცისა ძალთაჲ და მაღალი გულისკმის-საყოფელი ანგელოზთაჲ და საკჳრველი საკჳრველებათაჲ კაცთა კრებულისაჲ, ამისთჳს

გახარებ და გილაღადებ: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი
შენ თანა.

სხუამ დ

მოივლინა გაბრიელ ქალწულისა მარიამისსა და აუწყა მას
გამოუთქუმელი სიხარული, ვითარმედ: მუცლად-ილო უთეს-
ლოდ, ღმრთისმშობელო, და ჰშვე ძე პირველ საუკუნეთა ღმერ-
თი, რომელმან იცნნეს ერი თვისი ცოდვათა მათთაგან და წამებს,
რომელმან-იგი მომავლინა მე, რაათა გილაღადო: გიხაროდენ,
კურთხეულო, რამეთუ ქალწულმან ჰშვე და შემდგომად შობისა
კუალად ეგე ქალწულად.

ზეცით გარდამოკდა გაბრიელ და გიხაროდენი ულაღადა ქა-
ლწულსა, ვითარმედ მუცლად-ილო საშოსა ღმერთი წინა საუკუ-
ნეთამ, რომელმან სიტყვთ შექმნნა კიდენი ქუეყანისანი, ხოლო
იგი იტყოდა მისა მიმართ: ქალწული ვარ უქორწინებელი და
ვითარ ვშვე შობამ უთესლომ ანუ ვინ სადა იხილა მუცლად-ლე-
ბამ თვნიერ მამაკაცისა? ხოლო მთავარანგელოზი გამოუთარგ-
მანებდა და ეტყოდა ღმრთისმშობელსა ქალწულსა: საღმრთომ
სული მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისაა გფარვიდეს შენ,
რომელსა აქუს დიდი წყალობამ.

სხუანი/დ გუერდი

ანგელოზი ულაღადებდა ქალწულსა და ეტყოდა: სიტყუამ
ღმრთისაა ქუეყანად გარდამოკდა და შენგან ჯორცთა შეისხ-
ამს, ამისთვსცა გილაღადებ: გიხაროდენ, კურთხეულო, რომელ-
მან ბეჭედი ქალწულებისაა უვნებელად დაიმარხე შემდგომად
მუცლად-ლებისა და ჰშვე სიტყუამ ჟამთა უპირატესი, რაათა
იცნნეს ნათესავი კაცთაა შეცთომილი, ვითარცა ღმერთ არს და
მრავალმოწყალე.

ზეცით მოივლინა გაბრიელ მთავარანგელოზი ღმრთისა მიერ
და მსწრაფლ მოიწია სიტყვერისა მის ქალაქისა საღმრთომსა
და ჰრქუა მას განცხადებულად: დამბადებელი მუცლად-ილო,
ქალწულო, და უქცეველად ჰშვე ჯორცითა, ვინამცა მოივლინე
უწყებად შენდა უცხოისა ამის შობისა, უბიწოო, და გილაღადებ:
გიხაროდენ, სძალო უსძლოო.

ზღუდა უგალი, რომელი მყარ ქუეყანა იქმნა პირველად ბრძანებითა შენითა, გამოუთქუმელო ღმერთო, შეიწყნარა მანერი ისრაელისაჲ, და რომელთა შეგიმზადეს ძლევისა გალობაჲ.

კაცთ-მოყუარეო ღმერთო, აღახუენ აწ ბაგენი ჩემნი, რაჲთა ვუგალობდე ღღეს და ღირსად ვადიდებდე ყოვლადწმიდასა ღმრთისმშობელსა მარიამს, ნიჭთა სრულთა მომცემელო, მრავალმოწყალე.

დაწყებაჲ ცხორებისაჲ ყოვლისა სოფლისა ცსნისათჳს ღღეს იქმნა, ქრისტეს მიერ, მთავარანგელოზი რაჲ გაბრიელ ზეცით მოვიდა ქალწულისა და ჰრქუა მას: გიხაროდენ, უფალი შენ თანა.

რომელი უწინარეს ჟამთა იყო, ღღეს დაემკჳდრა მუცელსა უბიწოჲსა ღმრთისა დამტევენელისა ქალწულისასა ნებითა მამისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა, სიტყუაჲ თანასწორი.

აღვალო პირი ჩემი და აღივსენ იგი მადლითა, აღმოთქუას გულმან ჩემმან ღიდებაჲ დედუფლისაჲ და შევამკობდე ღღესასწაულსა მისსა ბრწყინვალედ შუენიერსა და გვრგვნოსანსა.

სხუაჲ/მლ.

რომელმან გამომიჯსნა ჩუენ ბჭეთაგან სიკუდილისათა, უგალობდეთ ქრისტესა, რამეთუ ღიდებულ არს უკუნისამდე.

რომელმან მოგივლინა ღღეს მთავარანგელოზი ხარებად, ქალწულო წმიდაო, უგალობთ მას და ღმრთეებრ თაყუანის-ვსცემთ.

რომელმან ანგელოზისაგან ხარებაჲ მიიღე, ღირსო, ჩუენ, მორწმუნეთათჳს, ნუ დასცხრები ვედრებად ძისა შენისა.

რომელმან გამოუთქუმელად მუცლად-იღე ღმერთი ცათაჲ ხარებითა შენდა, ღმრთისმშობელო, მორწმუნენი გიგალობთ.

რომელმან უთესლოდ გჳჟევ ქრისტე მკსნელი, უბიწოო, ანგელოზთა თანა გიგალობთ შენ დაუდუმებელად.

განძლიერდასა/მლ.

მგალობელნი შენნი, ღმრთისმშობელო, წყაროო უკუდავებისაო, განწყობილნი გაქებენ შენ, სულითა განაძლიერენ და ღღესასწაულსა შენსა ღირსებით გვრგვნოსან ყვენ ღღეს.

ყოველი ერი სარწმუნოებით გიღალადებთ შენ, დედუფალო,

გაბრიელის თანა ვიტყვთ: გიხაროდენ, უბიწოო, კურთხეულ ხარ შენ მარადის, რომელმან გვშევ მკნელი ყოველთაჲ.

ესმა და შეიწყნარა მოკითხეამ სიხარულისაჲ ღმრთისმშობელმან მთავარანგელოზისაგან, რაჟამს კმა-ყო მისსა მიმართ: კურთხეულ ხარ შენ, მშობელო წინაჲსწარმეტყუელთა თქუმულისაო.

იხარებდ აწ, ადამ, ევამს თანა, ღმრთისა სიტყუაჲ განკორციელდა გამოკნისა თქუენისათჳს და იშვა ქალწულისაგან მაცხოვარი ქრისტე ღმერთი პირველ თქუმული წინაჲსწარმეტყუელთაჲ.

გამოშინდი ღელედ დაუთესველად, განმამრავლებელად იფქლისა, და შენ მიერ მოვისთულეთ ჩუენ თავწარსმული ცხორებისაჲ, და რომელნი ვეზიარებით, მივიღებთ მისგან უკუდავებასა.

სხუამ/ძლ.

უფლისა მიერ ღმრთისა ძალთაჲსა განძლიერდა გული ჩემი, რაჟამს უძლურებამან შეიმოსა ძალი ძლიერი.

ინებე განქარვებად წყევამ პირველ ევამსი, ქრისტე, რაჟამს მშობელსა ანგელოზისაგან ახარე.

არა უღირს-იჩინე განკაცებაჲ შენ, დამბადებელმან, ამისთჳს მოუვლინე ანგელოზი შენთჳს ქალწულსა.

ეტყოდა ანგელოზი უბიწოსა მას: სძალო ღმრთისაო, ძე მამისა მალლისაჲ შენგან იშვეს ზეშთა სიტყჳსა.

ვითარცა ღმრთისმშობელ ხარ, ჩუენთჳს ევედრე დაუცხრომელად შენგან შობილსა ღმერთსა, რამთა მიკნენს ჩუენ ვნებათაგან.

მესმას/ძლ.

განზრახვამ საიდუმლოჲ, შობამ შენი ქალწულისაგან, დამბადებელო, რაჟამს იხილა, დაუკვრდა ამბაკუმს, ქრისტე, და შიშით ღაღადებდა: დიდებამ ძალსა შენსა, უფალო.

წმიდა არს საყოფელი მალლისაჲ მის, რომელი განკაცნა ჟამთა აღსასრულსა, ღედამ ქალწული, წინაჲსწარმეტყუელთაგან პირველად ქადაგებული, დიდებამ ადამის ნათესაეთაჲ.

კრებული ანგელოზთაა კაცთა თანა იხარებენ დღეს ყოველნი ერთობით დედუფლისათჳს და დღესასწაულობენ, რომელმან შუა ჯორცითა დიდებაჲ ცათა და ქუეყანისაჲ.

გიხაროდენ, წმიდაო, შენ, კარავო სამეუფოო შეუხებელო, გიხაროდენ შენ, ცხორებისა ტაბლაო, გიხაროდენ, რომელმან ჰმევ დიდებაჲ ცათა და ქუეყანისაჲ.

გიხაროდენ, მტკრთველო ნათლისაო, გიხაროდენ, ოქროსა ტაკუო, გიხაროდენ შენ, ნათესავთა შემწეო, რომელმან ჰმევ ჯორცითა დიდებაჲ ცათა და ქუეყანისაჲ.

შენ, მარადის ქალწულსა, ჭეშმარიტად ღმრთისმშობელსა, გიგალობთ ყოველნი, რომელსა-იგი მაყუალი სახე გექმნა, რომელი იხილა მოსე ზედა მთასა სინასა, მოტყინარე ცეცხლითა.

სხუამ/ძლ.

სმენამ მესმა მე მოსლვისა შენისაჲ, უფალო, რამეთუ შემოქმედი ცათაჲ ქუეყანად სიმდაბლით მოხუედ.

გაბრიელისგან ხარებაჲ მიიღო ქალწულმან და მის მიერ ცხორებაჲ ჩუენ, მორწმუნეთა, გამოგვბრწყინდა.

ჩუენ, მორწმუნენი, გაბრიელის თანა ვიტყოდით: გიხაროდენ, მხოლოო მტკრთველო დამბადებელისაო.

ანგელოზი იგი განაკრძალებდა მარიამს: ნუ გეშინინ, ქალწულო, რამეთუ ცათა უმაღლეს იქმენ.

ნავთ-საყუდელი მყუდროჲ ხარი შენ, ქალწულო, დელვა-გუემულნი ესე შენდა მოვივლტით, განმარინენ ჩუენ.

ღამითგანსა/ძლ.

ნაწილ ჩემდა ხარ, ქრისტე, და დიდება თავისა ჩემისა, რამეთუ შენ მხოლომან მივსენ მე ბნელისაგან წყუდიადისა უგუნურებისა ნათლითა მით ღმრთეებისაჲთა და შენდამი ვღალადებთ: მშჳლობაჲ შენი მომეც ჩუენ.

სიტყუაჲ სახარებისაჲ გაბრიელ მოართუა ქალწულსა: სული წმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისაჲ გფარვიდეს ზეგარდამო, ამისთვისცა შობილსა მას შენგან წმიდა და ძე მაღლის ეწოდოს — სახელი მისი.

მიუგო უბიწომან: მამაკაცი მე არა ვიცი, ვითარ უკუე იყოს

ესე ჩემდა, ანუ ვითარ ვიტყვით მუცლითა მაღალი იგი? ევამს ცთომისაგან მეშინის, ხოლო მეყავნ სიტყუაჲ შენი, მე ვარ მკე-
ვალი უფლისაჲ.

სიტყუასა თანა ანგელოზისასა შევიდა სიტყუაჲ საშოდ ქა-
ლწულისა უბიწოჲსა და განჯორციელდა მისგან ნეფსით თჳსით,
რამთა იჴსნეს პირველ შექმნული ადამ ხისა მიერ ცთომილი და
აღადგინოს.

აღესრულნეს შენ ზედა წინამსწარმეტყუელთა თქუმულნი,
რამეთუ შენ მუცლად-ილე, ღირსო, დამბადებელი და გვშევ ჩუენ
ჯორცითა ძე დაუსაბამოჲ, რომელ არს ევმანუელ წმიდაჲ, მომ-
ცემელი მშჳდობისაჲ.

სსუაჲ/მლ.

განმანათლებელი ჩუენ, მყოფთა ბნელისათო, განგუა-
ნათლენ და ვიტყოდით: დიდებაჲ, დიდებაჲ შენდა, იესუ, ძეო
ღმრთისაო.

კიდენი სოფლისანი ანგელოზისა კმასა შესწირვენ შენდა,
ქალწულო, იხარებდ, დედაო იესუმს, ძისა ღმრთისაო.

შენგან, მთაო წმიდაო, გამოეკუეთა ლოდი თჳნიერ კელთა
კაცთაჲსა, რომელმან დაიპყრნა ყოველნი დაბადებულნი.

რომელმან ზეცით მოეც ნათელი მორწმუნეთა მშობელისა
შენისაგან, დიდებაჲ, დიდებაჲ შენდა, იესუ, ძეო ღმრთისაო.

ესაია გქადაგა ქალწულად მშობელად ევმანუელისა ღმრთი-
სა, წმიდაო დედაო იესუმსა, ძისა ღმრთისაო.

ღაღად-ყავსა/მლ.

შთავეარდი მე სიღრმესა ზღჳსასა და ცოდვისა უფსკრულ-
თა ღამთქეს მე, არამედ ვითარცა ღმერთ ხარ, განხრწნისაგან
კუალად აღმოიყვანე ცხორებაჲცა ჩემი, მოწყალე.

პირმშოჲ ზეცით და ქუეყანით, მხოლოჲ ყოველთა შემოქმე-
დი, მაცხოვარი ღმერთი და უფალი შენგან იშვა ქრისტე, ყოვ-
ლად უხრწნელო, მეოხ გუეყავ მოსავთა შენთა.

მეფენი და მთავარნი შენდამი ღაღადებენ, ქალწულო, მგა-
ლობელნი შენნი — სარწმუნოებით: გიხაროდენ, მორწმუნეთა
ზღუდეო, გუაცხოვნენ მგალობელნი შენნი.

მთავარანგელოზნი ძალთა თანა და ანგელოზთა გუნდნი: ქერობინნი, სერაბინნი და საყდარნი შენ გაქებენ, უსძლოო ღმრთისმშობელო, სოფელი იქსენ ვნებათაგან.

იქმნა საშოა შენი, ღმრთისმშობელო, დამტევნელ ღმრთეებისა დაუტევნელისა მიუწდომელად, რომელსაცა დასები უსხეულთაჲ ვერ იკადრებს თუალთა ხილვად.

სსუა/მლ.

რომელმან დაიცევ ზღუასა მას შინა წინაჲსწარმეტყუელი იგი, უფალო, უფალო, შემეწიე მე.

ღმრთისმშობელო, შენ გიღაღადებთ ჩუენ, მორწმუნენი მეღრებელნი, დედაო ღმრთისაო, მეოხ გუეყავ ჩუენ.

რომელი იქმენ ვენაჲ ცხორებისა, ღმრთისმშობელო უბიწო, შენ მიერ მოვისთულეთ ნაყოფი ცხოველი.

რომელმან სიტყუაჲ ანგელოზისაჲ შეიწყნარე, ღმრთისმშობელო, და ჰმევ ქრისტე ღმერთი, მეოხ გუეყავ ჩუენ.

რომელმან გვმევ მზრდელი ყოველთაჲ და ცხორების-მომცემელი, მარიამ ქალწულო, მეოხ გუეყავ ჩუენ.

კურთხეულარსა/მლ.

არა ჰმსახურეს დაბადებულსა ღმერთ-შემოსილთა დამბადებელისა წილ და შეურაცხ-ყვეს ცეცხლი შემწუელი, სატანჯველი და ესრეთ იტყოდეს: აღმადლებულო ღმერთო მამათა ჩუენთაო, უფროჲსად კურთხეულ ხარ შენ.

მთავარი ანგელოზთაჲ გაბრიელ ქალაქად ნაზარეთად გარდამოჲდა ზეცით მოსრული ხარებად ღმრთისა განკაცებისა, რომელსა უგალობთ: აღმადლებულო ღმერთო მამათა ჩუენთაო, უფროჲსად კურთხეულ ხარ შენ.

შიშით ჳმა-ყო მთავარანგელოზმან: გიხაროდენ, ყოველთა დედუფალო, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა! კურთხეულ ხარ შენ შორის დედათა, მშობელო მადლისაო, დაბადებულთა უმეტესო სძალო ღმრთისაო.

ძე დაუსაბამოა, მამისაჲ მიუწდომელი და სულისა წმიდისა თანა-მფლობელი შენგან განჯორციელდა, ქალწულო, რომელსა უღაღადებთ: აღმადლებულო ღმერთო მამათა ჩუენთაო,

უფრომსად კურთხეულ ხარ შენ.

სიტყუათაგან სულიერთა მოგუესწავა ჩუენ სამეებისა ძალი და აღვიარებთ ყოველნი ერთსა ღმრთეებასა და გალობით ვიტყვთ: აღმაღლებულო ღმერთო მამათა ჩუენთაო, უფრომსად კურთხეულ ხარ შენ.

სხუამ/ძლ.

რომელი მოსეს მთასა ზედა ჰზრახედი და სახე ქალწულისაჲ მოეც მაყულოვანით, კურთხეულ ხარ შენ, უფალო და ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

რომელმან ანგელოზისაგან ხარებაჲ მოუვლინე ქალწულსა და ევამს წყევამ აღჰკოცე, კურთხეულ ხარ შენ, უფალო და ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

ეტყოდა მთავარანგელოზი ქალწულსა: აჰა, მუცლად-ილო ღმერთი დაბადებულთაჲ და აღმცოცელი ბრალთა პირველთა კაცთა ნათესავისაჲ.

ჰრქუა ღმრთისმშობელმან: ვითარ იყოს ესე აწ, რამეთუ მე არა ვიცი სახე მამათაჲ და ესმა ესრეთ, ვითარმედ ძალი მაღლისაჲ გჟარვიდეს შენ.

შეიწყნარა დღეს მარიამ სიტყუაჲ და ჰრქუა მას: აჰა, მკევალი უფლისაჲ, მეყავნ მე მსგავსად სიტყუათა შენთა და სული და ძალი მაღლისაჲ მჟარველ მეყავნ.

უსძლომან სძალმან ქალწულმან იტვრთა დღეს მამისა სიტყუაჲ გამოუთქუმელად, და დაღად-ვეყოთ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო და ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

აკურთხედიტსა/ძლ.

ყრმანი ბრწყინვალენი საკუმილისაგან პირველად იცნა შობილმან ქალწულისაგან, რომლითა მოასწავა ჳსნაჲ ჩუენი საცთურისაგან და ნათლითა შემოსილნი მათ თანა ვიტყოდით: უფალსა უგალობდით ყოველნი და აღმაღლებდით მას უკუნისამდე.

იხარებდ და იშუებდ, ნეტარო დავით, აღმოსცენდა ნათესავისაგან შენისა წმიდათა უწმიდესი სანატრელი თესლები-საჲ, ხარებული გაბრიელ მთავარანგელოზისაგან, რომელმან

გვშეა ღმერთი ყოველთაჲ, აღმაღლებული მორწმუნეთაგან უკუნისამდე.

ქუეყანისა კურთხევაჲ წყევისა წილ და ესნაჲ ადამისი შენ მიერ იქმნა, ღირსო, სიწმიდით დამტევნელო სიტყუასა მიუწდომელსა ხარებითა გაბრიელ მთავარანგელოზისაჲთა, რომელმან გვშევ ღმერთი ყოველთაჲ, აღმაღლებული მორწმუნეთაგან.

ქადაგებული წინაჲსწარმეტყუელთაგან შენ შორის აღესრულა, ყოვლადუბიწო, ყოვლისა მპყრობელი რაჲ განჯორციელდა შენ მიერ, ხარებული გაბრიელ მთავარანგელოზისაგან, რომელმან გვშევ ღმერთი ყოველთაჲ, აღმაღლებული მორწმუნეთაგან.

სხუაჲ

ეტყოდა გაბრიელ ღმრთისმშობელსა: ისმინე ჩემი, ქალწულო, და შეიწყნარე ნებაჲ ღმრთისა მალლისაჲ დაუსაბამოსაჲ დღეს, რამეთუ შენგან უკუდავი იგი ჭეშმარიტად კაცთა შორის იქცეოდის, რომელსა უღაღადებთ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

მიუგო ქალწულმან ანგელოზსა: სიტყუასა უზეშთაესსა ბუნებათასა მეტყვ, ღმრთისა კაცო, და განვეკრძალები მე, რაჲთა არა ვსცთე, ვითარცა ევა პირველქმნული, და განვეშორო ღმრთისაგან, რომელსა უღაღადებ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

კუალად ჰრქუა გაბრიელ უბიწოსა: ვითარცა სთქუ, სანატრელო, მიუწდომელ არს კაცთაგან საიდუმლოჲ, რომლისათჳს მოსრულ ვარ ხარებად შენდა, ხოლო იჭვ განაგდე და სარწმუნოებაჲ შეიწყნარე, რომელსა უღაღადებ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

მიუგო მერმე ყოვლადქებულმან: ბუნებაჲ კაცთა შობისაჲ პირველ ღმრთისაგან მოცემულ არს ყოველთა, რამეთუ მამაკაცი მე არა უწყი, ვითარ უკუე მარტომან ვცვალნე ბუნებრივ შობისა წესნი, რაჲთა ვღაღადებდე: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

ჰრქუა გაბრიელ ქალწულსა მას: ესე შჯული ბუნებისაჲ კაცთა მოკუდავთა შობად მოცემულ არს, ხოლო უკუდავისა მის,

რომელ გახარებ, შობაჲ ზეშთა ბუნებისა არს, ვითარცა მან მხოლომან უწყის, რომელსა უღალადებ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

პრწმენა ქალწულსა გაბრიელისი და ესრეთ ეტყოდა იგი: ჭეშმარიტისა მეტყუელ ხარ, მოციქულო, აწ ესერა განვიწმედ სულსა და კორცთა, მეყავნ მე სიტყუათა შენთაებრ, რაათა ღმერთი შევიწყნარო და ესრეთ ვღალადებდე: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

ადიდებლისა/ძლ.

ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი იხარებენ ღღეს სულითა და ღღესასწაულობენ გუნდნი ზეცისა უსხეულოთანი დიდებით მუცლად-ღებასა ყოვლად უბიწოხსასა და იტყვან: გიხაროდენ, მარადის ქალწულო მარიამ, სასუფეველსა.

ქებაჲ ქებათაჲ და ხარებაჲ ზეშთა სიტყუათა უადრესი მოგემადლა, უსძლოო, შენ მხოლოო კიდო ღმრთისაო ქალწულო, კაცთა მომართ მოსლვისათჳს, რომელსაცა გაბრიელ გიღალადებდა: გიხაროდენ, უსძლოო, დედაო მზისა მის სიმართლისაო.

შენ, დიდებულო მოღუაწებისა ჩუენისა ქსელო უხრწნელო, რომლისაგან იქსოვა გამოუთქუმელად საღმრთოჲ სამოსელი, მორწმუნენი გიღალადებთ გაბრიელის თანა ღღეს სარწმუნოებით: გიხაროდენ, შენ, სძალო, დედაო მზისა მის სიმართლისაო.

ზესკნელთა წესნი და ქუეყანასა მყოფნი ნაშობნი ადამისნი შენ გნატრიან, წმიდაო სამკვდრებელო დამბადებელისაო, გამორჩეულო ღმრთისაგან, რომელსაცა გაბრიელ გიღალადებდა: გიხაროდენ შენ, სძალო, დედაო მზისა მის სიმართლისაო.

მამათ-მთავარნი, მეფენი და წინამსწარმეტყუელნი და მსაჯულნი, კრებული მოწამეთაჲ და მღდელთ-მოდღუარნი მოღუაწეთა თანა ღირსად ღღესასწაულობენ ღღესასწაულსა. ამას და ღალადებენ: გიხაროდენ შენ, სძალო, დედაო მზისა მის სიმართლისაო.

გიხაროდენ შენ, ეტლო სიწმიდისაო, გიხაროდენ, მთაო, გიხაროდენ, ქალაქო სამეუფოო, გიხაროდენ, საყდარო, გიხაროდენ, სასანთლეო, გიხაროდენ, ტაძარო ქრისტეს ღმრთის-

აო, გიხაროდენ, რამეთუ შენ მიერ იხარებს ცაჲ და ქუეყანაჲ.

სხუამ/მლ.

კიდობანსა მას შჯულისასა ვერ შეეხებოდა კელი ყოველთაჲ, ხოლო აქა დღეს ბაგენი ჩუენ, მორწმუნეთანი, კმითა დაუდუმებელითა ესრეთ გაბრიელის თანა იტყვან: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა.

ქალწულო, ღმრთისა დამტევნელო, დედობრივთა შჯულთა გარე-წარსრულო, შობამან შენმან ვერ დაჰქსნა ქალწულებაჲ შენი, არცა ღმრთეებამან შეწუა მუცელი, რომლისათჳსცა ქებასა შეგასხამთ: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა.

ვითარ აწოვა სძე ქალწულმან, ენაჲ კაცობრივი ვერ შემძლებელ არს მითხრობად ამას, რამეთუ შენ მიერ იხილვა უცხოჲ ბუნებასა ევაჲს ტომთასა, ამისთჳს მორწმუნენი ვიტყვთ: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა.

საიდუმლოდ იტყოდეს შენთჳს საღმრთონი წერილნი, ღმრთისა დედაო, რაჟამს იაკობ სახედ კიბეთა გიხილა და თქუა: ესე არს სახლი ღმრთისა მალლისაჲ, რომელსა გაბრიელ გეტყოდა: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა.

უცხოლ სასწაულად აჩუენა იგავი მაყუალმან და ცეცხლმან მოსტსმან, რაჟამს მგზებარე შეუწუველად დაიცვებოდა, სახედ შენდა მოესწავებოდა, უზრწნელო, და დღეს გაბრიელისაგან გესმა: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა.

გიწოდა დანიელ მთად მაღლად და ესაია დედად ღმრთისად გიცნა, კუალად გედეონ საწმისად წჳმისად გიხილა, დავით — კიდობნად და ეზეკიელ — ბჭედ, ხოლო გაბრიელ გეტყოდა: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა.

ძველქართული ტექსტები

საწინააღმდეგობრივი

შექმნათა (28: 10-17)

და განვიდა იაკობ ჯურღმულისა მისგან ფიცისა, და წარვიდა ქარანდ. და მიემთხვა ადგილსა ერთსა და დაიძინა მუნ, რამეთუ დაჰვიდოდა მზე. და მოიღო ლოდი ლოდთაგან მის ადგილისათა, და დაიდვა სასთუნალად და დაწვა ადგილსა მას. და ჩუენებასა იხილვიდა, და აჰა ესერა, კიბენი აღმართებულნი ქუეყანი, რომლისა თავი მიწთომილ იყო ცად, და ანგელოზნი ღმრთისანი აღვიდოდეს და გარდამოვიდოდეს მას ზედა. ხოლო უფალი დამტკიცებულ იყო მას ზედა, და თქუა: მე ვარ ღმერთი აბრაჰამისი, და ღმერთი ისაკისა, მამისა შენისა, ნუ გეშინინ. ქუეყანაჲ ეგე, რომელსა გძინავს, შენ მიგცე და ნათესავსა შენსა, და იყოს ნათესავი შენი, ვითარცა ქვშაჲ ზღვსაჲ, და განივრცნეს ჩრდილოდ და ბღუარად და აღმოსავალად. და იკურთხეოდინა შენდამი ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი და ნათესავისა შენისა მიმართ, და აჰა, მე შენ თანა ვარ დაცვად შენდა ყოველსავე გზასა შენსა, ვიდრეცა ხვდოდი, და მოგაქციო შენ ამასვე ქუეყანასა, რამეთუ არა დაგიტეო შენ, ვიდრემდე ვყო მე ყოველი, რაოდენსა-იგი გეტყოდე შენ. და ვითარცა განიღძა იაკობ ძილისა მისგან, თქუა, რამეთუ: არს უფალი ადგილსა ამას, ხოლო მე არა ვიცოდე. და შეეშინა და თქუა: ვითარ საშინელ არს ადგილი ესე! არა არს სხუაჲ ესე, გარნა სახლი ღმრთისაჲ და ესე ბჭე ზეცისაჲ.

ეზეკიელი (43: 27; 44: 1-4)

ამას იტყვს უფალი: იყოს მერვით დღითგან, და წარმართთა ჰყოფდენ მღდელნი საკურთხეველსა მას ზედა, ყოვლადდასაწუველთა თქუენთა და მაცხოვარებისა თქუენისათა და შეგიწყნარნე თქუენ, — იტყვს აღონაჲ უფალი. და მომაქცია მე გზისა მიმართ

* ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 13.

ბჭისა წმიდათაჲსა გარეშისა, რომელი ჰხედავს აღმოსავალთა მიმართ, და იგი იყო დაკშულ. და თქუა ჩემდამო უფალმან: ბჭე ესე დაკშულ იყოს, არა განელოს და არცა ერთი ვინ არა განვიდეს მის მიერ, რამეთუ უფალი ღმერთი ისრაჴლისაჲ შევიდეს მის მიერ, და იყოს დაკშულ. წინამძღურისა მით, რამეთუ თვთ წინამძღუარი დაჯდეს მას შინა ჭამად პურისა წინაშე უფლისა; გზისაგან ელამისა ბჭისა შევიდეს და მისვე გზისაგან გამოვიდეს. და შემოყვანა მე გზისა მიერ გზისა მიმართ, ჩრდილოდ მიმართისა, წინაშე სახლისა; და ვიხილე, და აჰა, სავსე ღიღებითა უფლისაჲთა სახლი უფლისაჲ.

იგავნი სოლომონისნი (9: 1-11)

სიბრძნემან იშენა თავისა თვისისა სახლი, და ქუეშე შეუდგნა მას შვდნი სუეტნი, და დაკლა თვსი იგი საკლველი, და განზავა ტაკუტა თვსი იგი ღვინო და განმზადა თავისა თვისისა ტაბლად, და წარავლინნა თვსნი მონანი მოწოდებად მაღლითა ქადაგებითა ტაკუტა ზედა, და პრქუა: რომელი არს უგუნურთაგანი, მოაქციენ ჩემდა; და ნაკლულევანთა გონებითა პრქუა: მოვედით, ჭამეთ პური ჩემი, და ჰსუთ ღვინო, რომელი განგიზავე თქუენ, დაუტევეთ უგუნურებაჲ და სცხონდეთ, მოიძიეთ გონიერებაჲ, რამთა ცხოველ იყვნეთ, წარიმართეთ მეცნიერებით გულისკმისყოფაჲ, რომელი ასწავებდეს უკეთურთა, მოიღოს თავისა თვისისა გინებაჲ, და რომელი ამხილებდეს უღმრთოსა, შეიბილწოს თავი, და რომელი ამხილებდეს უღმრთოსა, სწყლავს მას. ნუ ამხილებ უკეთურთა, რამთა არა მოგიძულონ შენ; ამხილე ბრძენსა და შეგიყუაროს შენ; ეც ბრძენსა მიზეზ და უბრძნეს იყოს. აუწყე მართალსა და შესძინოს შეწყნარებად. დასაბამი სიბრძნისაჲ არს შიში უფლისაჲ, და ზრახვაჲ წმიდაჲ გონიერებაჲ, ხოლო ცნობაჲ შჯულისაჲ გონებისაგან არს კეთილისა, რამეთუ ამით სახითა მრავალ ჟამ სცხონდე და შეგეძინენ წელნი ცხოვრებისა შენისანი.

გამოსლვათაჲ (3: 1-8)

და მოვიდა მოსე მთასა მას ღმრთისასა ქორებს; ეჩუენა მას ანგელოზი უფლისაჲ ცეცხლითა აღისაჲთა მაყულოანით გამო, და იხილა, ვითარმედ მაყულოანსა მას აღატყდების ცეცხლი, და მაყუალი იგი არა შეიწუების. თქუა მოსე: წარვიდე და ვიხილო ხილვაჲ ესე დიდი რაჲ არს, რამეთუ მაყუალი არა დაიწუვების. ვითარცა იხილა უფალმან, რამეთუ მოვალს ხილვად, უწოდა მას უფალმან მაყულოანით გამო და ჰრქუა: მოსე, მოსე! ხოლო მან ჰრქუა: რაჲ არს? ხოლო უფალმან ჰრქუა: ნუ მომეახლები აქა! წარიკადენ კამლნი ფერკთაგან შენთა, რამეთუ აღგილი ეგე, რომელსა სდგა შენ, ქუეყანა წმიდა არს. და ჰრქუა მას: მე ვარ ღმერთი მამისა შენისაჲ, ღმერთი აბრაჰამისი, ღმერთი ისაკისი და ღმერთი იაკობისი. გარე-მიიქცია პირი მისი მოსე, რამეთუ ეშინოდა მიხედვად წინაშე ღმრთისა. ჰრქუა უფალმან მოსეს: ხილვით ვიხილე მე ძკრი ერისა ჩემისაჲ, რომელ არს ეგვპტეს შინა, და ღალადებაჲ მათი მესმა საქმის მაწუეველთა მათგან, რამეთუ ვიცი ჭირი იგი მათი, და გარდამოვკელ განრინებად მათა კელთაგან მეგვპტელთაჲსა, გამოყვანებად მათა მიერ ქუეყანით, და შეყვანებად მათა ქუეყანასა კეთილსა და ფრიადსა ქუეყანასა მას, გამომადინებელსა სძისა და თაფლისასა.

იგაენი სოლომონისნი (8: 22-30)

უფალმან დამამტკიცა მე დასაბამად გზათა მისთა საქმეთა შინა მისთა, უწინარეს დასაბამისა დამამტკიცა მე დასაბამსა უწინარეს ქუეყანის შესაქმისა, და უწინარეს უფსკრულთა ყოფისა, ვიდრე გამოსლვადმდე წყაროჲსა წყალთაჲსა, ვიდრე მათათა დაფუძნებადმდე, უწინარეს ყოველთა ბორცუთა მშუა მე. უფალმან შექმნა სოფელი და უბენი და კიდენი სოფლისანი და რომელნი არიან ცასა ქუეშე, რაჟამს განმზადებდა ცათა, მე მის თანა ვიყავ, და ოდეს განაჩინებდა საყდართა თჳსთა ქართა ზედა, და ოდეს განაძლიერებდა ზესკნელთა ღრუბელთა ზედა, ვითარი იგი კრძალულად დასდებდა წყაროთა ცასა ქუეშე, ოდეს-იგი დაუდვა ზღუასა წესი მისი, რაჲთა არა გარდაკდენ წყალნი ზედა

პირსა მისსა. და ოდეს დაამტკიცებდა საფუძველთა ქუეყანისათა, ვიყავ მის თანა მომზავებელ, მე ვიყავ, რომლისა თანა უხაროდა უფალსა, და დღითი-დღე ვიხარებდ წინაშე პირსა მისსა ყოველსა ჟამსა.

სახარება

ლუკა (1: 39-49, 56)

და აღდგა მარიამ მათ დღეთა შინა და წარვიდა მთად კერძო მსწრაფელ ქალაქად იუდაისა. და შევიდა სახლსა ზაქარიასსა და მოიკითხა ელისაბედ. და იყო, ვითარცა ესმა ელისაბედს მოკითხვამ მარიამისი, ჰკრთებოდა ყრმამ იგი მუცელსა მისსა. და აღივსო სულითა წმიდითა ელისაბედ. და კმა-ყო კმითა ღიღითა და თქუა: „კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისამ! და ვინამ ჩემდა ესე, რამათა მოვიდეს დედა უფლისა ჩემისამ ჩემდა? რამეთუ აჰა ესერა ვითარცა იყო კმამ მოკითხვისა შენისამ ყურთა მომართ ჩემთა, ჰკრთებოდა ყრმამ ესე სიხარულით მუცელსა ჩემსა. და ნეტარ არს, რომელსა ჰრწმენეს, რამეთუ იყოს აღსრულებამ თქუმულთამ მათ მისა მიმართ უფლისა მიერ“. და თქუა მარიამ: „ადიდებს სული ჩემი უფალსა, და განიხარა სულმან ჩემმან ღმრთისა მიმართ, მაცხოვრისა ჩემისა, რამეთუ მოხედნა სიმდაბლესა ზედა მკველისა თვისისასა; რამეთუ აჰა ესერა ამიერივთგან მნატრიდენ მე ყოველნი ნათესავნი; რამეთუ ყო ჩემ თანა დიდებული ძლიერმან, და წმიდა არს სახელი მისი“. და დაადგრა მარიამ ელისაბედის თანა სამ თუე და წარვიდა სახიდ თვსა.

სამოციქულო

ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე (2: 11-3: 1)

რამეთუ განმწმედელი იგი და განწმედილნი იგი ერთისაგან არიან ყოველნი, რომლისათვისცა არა ჰრცხუენის ძმად წოდებამ მათი და იტყვს: „მიუთხრა სახელი შენი ძმათა ჩემთა და შორის

კრებულსა გიგალობდე შენ“. და მერმე იტყვს: „მე ვიყო მოსავ მისა“; და კუალად: „აჰა ესერა, მე და ყრმანი, რომელნი მომცნა მე ღმერთმან“, რამეთუ ყრმათაჲცა ეზიარა ჯორცითა და სისხლითა, და თავადმან მსგავსად მოიღო მათივე, რამათა სიკუდილითა მით განაქარვოს, რომლისა-იგი კელმწიფებამ აქუნდა სიკუდილისაჲ, ესე იგი არს ეშმაკი. და განათავისუფლნეს ესენი, რაოდენნი შიშითა სიკუდილისაჲთა სამარადისოდ ცხორებად თანამდებ იყვნეს კირთებისა, რამეთუ არა საღამთ ანგელოზთამთ იწყო, არამედ ნათესავისაგან აბრაჰამისა იწყო. ამისთჳს ჯერ-იყო მისა ყოვლითავე ძმათა მსგავსებამ, რამათა მოწყალე ექმნეს და სარწმუნო მღდელთ-მოდღუარ ღმრთისა მიმართ, რამათა ულხინებდეს ცოდვათა ერისათა, რამეთუ რომლითა-იგი ივნო თავადმან და გამოიცადა, ძალ-უც, რომელნი-იგი განიცადებოდიან, მათდაცა შეწევნად.

სახარებაჲ

ლუკა (1: 24-39)

და შემდგომად ღღეთა მათ მიუდგა ელისაბედ, ცოლი მისი, და იფარვიდა თავსა თჳსსა ხუთ თუე და იტყოდა, ვითარმედ: „ესრეთ მიყო მე უფალმან ღღეთა ამათ, რომელთა მოხედვა-ყო მოსპოლვად ყუედრებაჲ ჩემი კაცთა შორის“. და თთუესა მეექუსესა მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი ღმრთისა მიერ ქალაქად გალილეაჲსა, რომლისა სახელი ნაზარეთ, ქალწულისა, თხოვილისა ქმრისა, რომლისა სახელი იოსებ, სახლისაგან და ტომისა დავითისა, და სახელი ქალწულისაჲ მის მარიამ. და შევიდა ანგელოზი იგი მისა და ჰრქუა: „გიხაროდენ, მიმადლებულო! უფალი შენ თანა, კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის“. ხოლო მან რაჲ იხილა, შეძრწუნდა სიტყუასა მას მისსა ზედა და განიზრახვიდა: „ვითარმე არს მოკითხვამ ესე?“ და ჰრქუა მას ანგელოზმან მან: „ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მაღლი წინაშე ღმრთისა. და აჰა ესერა, შენ მუცლად-იღო და ჰშვე ძე და უწოდი სახელი მისი იესუ. ესე იყოს ღიდ და ძე მაღლის ეწოდოს, და მოსცეს

მას უფალმან ღმერთმან საყდარი დავითისი, მამისა თჳსისაჲ, და მეუფებდეს სახლსა ზედა იაკობისსა საუკუნოდ, და სუფევისა მისისაჲ არა იყოს დასასრულ“. ჰრქუა მარიამ ანგელოზსა მას: „ვითარ-მე იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მამაკაცი არა ვიცი?“ მიუგო ანგელოზმან მან და ჰრქუა მას: „სული წმიდამ მოვიდეს შენ ზედა, და ძალი მაღლისაჲ გფარვიდეს შენ; ამისთჳსცა შობილსა მას წმიდა ეწოდოს და ძე მაღლის. და აჰა, ელისაბედ, ნათესავი შენი, იგიცა მიდგომილ არს ძესა სიბერესა თჳსსა, და ესე მეექუსე თთუე არს მისი, რომელსა-იგი ერქუა ბერწ; რამეთუ არა შეუძლებელ არს წინაშე ღმრთისა ყოველი სიტყუაჲ“. ჰრქუა მას მარიამ: „აჰა, მჯევალი უფლისაჲ; მეყაენ მე სიტყჳსაებრ შენისა!“ და წარვიდა მისგან ანგელოზი იგი.

თარგმანებაჲ
ებრაელთა მიმართ ეპისტოლისაჲ*
(2: 11-18)**

რამეთუ განმწმედელი იგი და განწმედილნი იგი ერთისაგან არიან ყოველნი, რომლისათვისცა არა პრცხუენის ძმად წოდებაჲ მათი და იტყვს: „მიუთხრა სახელი შენი ძმათა ჩემთა და შორის კრებულსა გიგალობდე შენ“ (ფსალმუნი 21: 23). და მერმე იტყვს: „მე ვიყო მოსავ მისსა“ (ესაია 8: 17), და კუალად: „აჰა ესერა მე და ყრმანი, რომელნი მომცნა მე ღმერთმან“ (ესაია 8: 18) (2: 11-13).

თარგმანი: განმწმედელ არს ქრისტე, და განწმედილ არიან კაცნი, ხოლო ორნივე ესე მამისაგან არიან; არამედ ქრისტე, ვითარცა თანა-დაუსაბამო ღმერთი, — თვთ მის არსებისაგან მამულისა შობილ, ხოლო ჩუენ, ვითარცა მის მიერ დაბადებულნი, — მადლით ღირს-ქმნულ საზომსა შვილებისასა. არამედ ბუნებით ღმერთი იგი და მეუფე ჩუენი არა სირცხულ-იჩინებს ძმად წოდებად ჩუენდა, რომელნი-ესე მის მიერ მადლით ღირს ვიქმნენით საზომსა შვილებისა მამისა მისისასა; რამეთუ ვითარი იგი ბუნებით ჯორცნი ჩუენნი შეიერთნა, ეგრეთვე მადლით ძმობაჲცა ჩუენი, მადლით შვილ-ქმნულთაჲ, ითვსა ბუნებითმან მან ძემან ღმრთისამან. ამისთვის იტყვს მამისა მიმართ, ვითარმედ: „მიუთხრა სახელი ღმრთეებისა შენისაჲ ძმათა ჩემთა, ვითარცა დიდისა ზრახვისა ანგელოზმან, და შორის შესაკრებელისა მათისა გიგალობდე შენ“ (ფსალმუნი 21: 23). რამეთუ ჩუენ, მის მიერ განსწავლულთა და ასო-მისა-ქმნულთა, გალობასა და დიდების-მეტყუელებასა თვსად მიიჩემებს თავი იგი ჩუენ ყოველთაჲ ქრისტე; და ამას ემობს პირითა დავითისითა ოცდამეერთესა ფსალმუნსა შინა, და კუალად, ესაიას მიერ რაჲ თქუას: „მე ვიყო მოსავ მისსა“ (ესაია 8: 17), გულისჴმა-ყავ, ვითარმედ არა

* ტექსტი მოგვაწოდა ბ-ნმა ექვთიმე კოჭლამაზაშვილმა.

** ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 18.

ვითარცა ლიტონი კაცი მოსავ არს, არამედ ვითარცა ღმერთი ღმრთისაგანი ზედა-მიწეებით მეცნიერ არს, ვითარმედ ყოველივე მისი მამისაა არს, და მამისაა — მისი არს. და კუალად ესადაჲს მიერვე ჯმობს: „აჰა, მე და ყრმანი, რომელნი მომცნა მე ღმერთმან“ (ესაია 8: 18), რამეთუ რომელი-იგი ზემო ძმად გვწოდს, აქა შვილად სახელ გუდებს, და მამისა მიერ მიცემულად თვსსა სახელ-გუდებს ბუნებისათჳს კორცთა თვსთაჲსა, ვითარი-იგი სხუასა ადგილსა დავით ჯმობს მამისა მიერ ძისა მიმართ: „ითხოვენ ჩემგან და მიგცნე შენ წარმართნი“ (ფსალმუნი 2: 8), რამეთუ ღმრთეებით სწორებით ვართ მისნი და მამისანი, რამეთუ ყოველივე მამისაა მისი არს, ხოლო კაცობრივ ითხოვს და მიიღებს მკვდრ ყოფასა ჩუენსა.

რამეთუ ყრმათაცა ეზიარა კორციითა და სისხლითა და თავად-მან მსგავსად მოიღო მათივე, რაჲთა სიკუდილითა მით განაქარვოს, რომელსა-იგი კელმწიფებაჲ აქუნდა სიკუდილისაჲ, ესე იგი არს ეშმაკი (2: 14).

თარგმანი: ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: არა საოცრებით და რეცა ჩემებით განკაცნა, ვითარ-იგი ჰგონებენ მწვალებელნი, არამედ ყოვლითურთ ეზიარა სიჩჩოებასა ყრმათასა, მიღებითა კორცთა და სისხლთაჲთა, რამეთუ მსგავს ჩუენდა იქმნა ყოვლითურთ, თვნიერ ხოლო ცოდვისა, რაჲთა ამასცა ზედა აჩუენოს შვილთ-მოყუარე ყოფად, ვითარცა გამოცდილმან ყოვლითავე მსგავსებითა ჩუენითა; რაჲთა ვითარცა მამაჲ, კორციელად მშობელი შვილთაჲ, ეგრეთ სურვილით ჯმობდეს ჩუენთჳს, რომელნი-ესე მის მიერ ვიშვებით საბანელითა წმიდისა ემბაზისაჲთა, ვითარმედ: „აჰა, მე და ყრმანი!“ რამეთუ სიხარულისაჲ არს სიტყუაჲ ესე, რაჲჲმს კაცი ჯმობდეს ხილვასა ზედა სასურველისასა, ვითარმედ: „აჰა, რომლისა მსუროდა!“ ხოლო მიზეზი ესოდენისა ამის ქველის-მოქმედებისა ღმრთისაჲ ესე იყო, რამეთუ ამისთჳს განკაცნა, რაჲთა სიკუდილითა კორცთა თვსთაჲთა განაქარვოს მომატყუებელი იგი სიკუდილისაჲ ეშმაკი.

ეჰა, სიბრძნე ყოვლად-ბრძნისაჲ მის ბუნებითისა სიბრძნისა

ღმრთისაჲ, ვითარ მისითავე საჭურველითა, რომელ არს სიკუდილი, მომაკუდინებელ ექმნა მომპოვნებელსა მას სიკუდილისასა ეშმაკსა!

კვრილშნი: ვინაჲთგან ჩუენ, მაღლით ქრისტშს მიერ ღირს ქმნულნი შეილებასა ღმრთისა მამისასა შემოსილ ვიყვენით ჯორცითა და სისხლითა მშვნეიერიოთა და ქუეყნისაჲოთა, ამისთჳსა ბუნებით მხოლოდშობილმან მან ძემან და სიტყუამან ღმრთისამან მსგავსადვე ჩუენსა მიიხუნა არა სხუანი, არამედ ესევე ჯორცნი სიგლახაკისა ჩუენისანი, რაჲოთა ყოვლითურთ გუემსგავსოს ჩუენ, თჳნიერ ხოლო ცოდვისა.

კკუმენისი: ვინაჲთგან ღმერთსა მხოლოსა აქუს კელმწიფებაჲ სიკუდილისა და ცხორებისაჲ, ვითარ აწ იტყჳს ეშმაკისათჳს, ვითარმედ: „კელმწიფებაჲ აქუნდა სიკუდილისაჲ“? — ცხად არს, ვითარმედ კელმწიფებად სიკუდილისა უწოდს ცოდვასა, რომელი სხუასა ადგილსა ითქუმის საწერტელად სიკუდილისა; ხოლო ვინაჲთგან მომპოვნებელ ცოდვისა ეშმაკი არს და ცოდვისა განსაპატიჟებელად და უფროჲსლა გარდასაკუეთელად დაღვა ღმერთმან სიკუდილი, ამისთჳს მომატყუებელსა მას ცოდვისასა კელმწიფედ სიკუდილისა უწოდს, რამეთუ ცოდვისა მიერ შემოჲდა სიკუდილი სოფლად.

და განათავისუფლნეს ესენი, რაოდენნი შიშითა სიკუდილისაჲოთა სამარადისოდ ცხორებაჲ თანამდებ იყვნეს კირთებისა (2: 15).

თარგმანი: ესე არს ძალი სიტყჳსაჲ ამის, ვითარმედ შიშითა სიკუდილისა მოლოდებისაჲოთა, უკუეთუ ოდენ ვინ გონიერი იყვის პირველ ქრისტშს მოსლვისა, ვერცა თუ ერთ დღე განისუენის, არამედ ვითარცა მძლავრისა უფლისა კელთა მონებად შთავრდომილი ტყუე, ესრეთ მარადის ძრწოლასა შინა გარდაიჲდიდა დღეთა ცხორებისა თჳსისათა, რომელ-ესე არს პირველ სიკუდილისაჲცა მკუდრობაჲ, რაჲამს, ვითარცა მოვაღე მაზღვეველისაგან, ესრეთ ზარგანჲდილ იყოს მისგან; რამეთუ კირთებაჲ „მონებისა“ ნაცვალად თქმულ არს: ამის მონებისაგან განგუათავისუფლნა ქრისტემან, რამეთუ სასოებაჲ აღდგომისა და საუკუნოდ ცხორებისაჲ ძილად შეგუარაცხიებს სიკუდილ-

სა, და მეცნიერ ვართ ღონესა, რომლითა არა მსგავსად ძუელისა მის, მართალნი ზოგად ცოდვილთა თანა ჯოჯოხეთად წარვლენ, არამედ უკუეთუ აქა სიწმიდით და კრძალულებით ვმოქალაქობდეთ, მუნ საუკუნოდ ვიშუებთ და განვისუენებთ. ხოლო რამეთუ ცოდვილნი აწცა იტანჯებიან, რაჟამს ვიდრე აღსასრულადმდე მოუქცეველ იყვნენ ცოდვისაგან, ესე მართლმსაჯულობაა არს ღმრთისაჲ, აქამთვე განმაკრძალებელი ქცევათა ჩუენთაჲ. ხოლო უკუეთუ არა განვიფრთხოთ, მაშინ არღარა მძლავრებით ვიტანჯებით, არამედ მართლმსაჯულობით დავისაჯებით.

რამეთუ არასადა ანგელოზთაჲთ იწყო, არამედ ნათესავისაგან აბრაჰამისა იწყო (2: 16).

თარგმანი: უსაკუთრეს არს ესრეთ: რამეთუ არასადა ანგელოზთა ეწევის, არამედ ნათესავსა აბრაჰამისსა ეწევის; ესე იგი არს, ვითარმედ: არა ანგელოზთა, არამედ კაცთა ბუნებისა ზიარებასა მიიღებს და მათისა ნათესავისაგან ჯორცთა შეისხამს. ხოლო რომელ წევნაჲ თქუა მოციქულმან ნაცვალად მიღებისა, ესე ნუ გიკვრს, რამეთუ ჩუენ, კაცნი, ლტოლვილ ვიყვენით ღმრთისაგან, მიდევნებითა ბოროტთა საქმეთაჲთა; ხოლო ქრისტე გუდევდა ჩუენ, და, გუდევდა რაჲ, გუეწია. ხოლო წევნაჲ ესე იყო, რამეთუ ჯორცნი იგი, რომლითა შემიერთნა ჩუენ, იუდაჲს ნათესავისაგან იყვნეს, ძირით აბრაჰამისით.

ამისთჳს ჯერ-იყო მისა ყოვლითაჲე ძმათა მსგავსებაჲ, რაჲთა მოწყალე ექმნეს და სარწმუნო მღდელთ-მოძღუარ ღმრთისა მიმართ, რაჲთა ულხინებდეს ცოდვათა ერისათა (2: 17).

თარგმანი: ვინამთგან გუეწია მღტოლვარეთა და უნდა შეტკობაჲ ჩუენი, ამისთჳს ჯერ-იყო მისსა ყოვლითაჲე მსგავსებაჲ ამათი, რომელთაჲ უნდა ძმად თჳსსა წოდებაჲ, სიმდიდრითა თჳსთა სახიერებათაჲთა, რომელცა-ესე ყო, რამეთუ გუემსგავსა კაცთა ყოვლითურთ: შობითა და აღზრდითა, ჭამითა და სუმითა, ძილითა და სიკუდილითა, დაფლვითა და აღდგომითა. ესე ყოველი ამისთჳს ყო, რაჲთა მოწყალე გუექმნეს და აღგუადგინეს დაცემისაგან, რომელი-ესე ამით განაგო, რამეთუ სარწმუნო და ჭეშმარიტ მღდელთ-მოძღუარ იქმნა. ხოლო თჳს და საკუთარ საქმე

ნანდვლვე ჭეშმარიტისა მღდელთ-მოდღურისა ესე არს, რამთა, რომლითა-იგი ზედა მღდელთ-მთავრობდეს, განათავისუფლნეს იგინი ცოდვისაგან, რაჟამს წმიდა და უბიწო იყოს მსხუერპლის-შემწირველობაჲ მისი, რომლითა შესწირვიდეს სალხინებელთა ერისათჳს. ამისთჳს მეუფემან ჩუენმან ჯორცნი შეისხნა, რამთა უბიწოდ მსხუერპლად და სალხინებელად შეწირნეს იგინი მამისა, და მათ მიერ მოგუანიჭა წყალობაჲ და გამოცხნაჲ ცოდებათაგან. ხოლო მღდელთ-მოდღურებაჲ იგი მისი ღმრთისა მიმართ ყო; ესე იგი არს, რამეთუ არა ჯორციელთა ათეულთა და პირველსა ნაყოფთასა შემკრებელად მღდელთ-მოდღუარ იქმნა, არამედ, ვინამთგან მიხილნა, ვითარ ღმრთის-მბრძოლ ვიყვენით, ამისთჳს იქმნა მღდელთ-მოდღუარ ჩუენდა, რამთა დამაგნეს ღმერთსა; და ამისთჳს მოციქული ღმრთისა მიმართად სახელ-სდებს მღდელთ-მოდღურებასა მისსა, რამეთუ ყოველივე ამისთჳს თავს-იდვა, რამთა შეიწყალნეს დაცემულნი და აღადგინნეს ქუეყანისანი დავრდომილებისაგან.

რამეთუ რომლითა-იგი ივნო თავადმან და გამოიცადა, ძალუც, რომელნი-იგი განიცადებოდიან, მათდაცა შეწვენად (2: 18).

თარგმანი: მდაბალ არს სიტყუაჲ ესე, ვითარმედ: „რომლითა ივნო“, არამედ არავე გარეშე არს საზომსა მას დამდაბლებისასა, რაოდენ დამდაბლდა ჩუენთჳს მაცხოვარი ჩუენი. ამას თანა სიჩჩოებასაცა მსმენელთასა თანა-შეამსგავსებს სიტყუასა ამას, რომლისა ძალი ესევეითარი არს, ვითარმედ: რომელმან-იგი არა უღირს-იჩინა ჩუენთჳს მიღებაჲ ჯორცთა ამათ სიგლახაკისა და სიმდაბლისათა, რომლითა-იგი გამოიცადა და სძლო განმცდელსა, ივნო და დაჰცხნნა ვნებანი, იგივე არა დაუტევებს შეუწვენელად მათ, რომელთათჳს ივნო, და რომელთა მისთჳს ევნებოდის; რამეთუ არა ვითარცა ღმერთმან, არამედ ვითარცა კაცმან გამოცდილებით უწყის უძღურებაჲ ჯორცთა ამათ სიგლახაკისა ჩუენისათაჲ, რომელნი მან თავადმან შეიმოსნა. ხოლო ძალ-დებაჲ თქუა ნაცვალად ამისსა, ვითარმედ: მზა არს და გულ-მოდგინე შეწვენად ყოველთა, სახელისა მისისათჳს ძვრ-ხილულთა.

ვინამცა, ძმანო წმიდანო, ჩინებისა მის ზეცათაჲსა ზიარნო,

განიცადეთ მოციქული იგი და მღდელთ-მოძღუარი აღსაარებისა ჩუენისა იესუ ქრისტე (3: 1).

თარგმანი: ესევეითარი არს სიტყუამ ესე მოციქულისა მათდა მიმართ, ვითარმედ: უკუეთუ ხართ ძმანი ჩემნი, ღირს-ქმნულნი წმიდად წოდებად და ჩინებისა მის ზეცათაჲსა ზიარებად, შეურაცხ-ყავთ ქუეყანისა და ზრუნევით ზეცისასა; მერმეთა მათთჳს გაქენდინ ზრუნეამ, და აქა(ნი) ესე ნუცა ერთისა სიტყჳსა ღირსად შეგირაცხიან. და ამის ესევეითარისა სახედ მოართუამს ესოდენსა მას დამდაბლებასა ზეცად მიმწოდებელისა ჩუენისა მეუფისასა, რომლისათჳს აწ ესოდენ მდაბალნი სიტყუანი ითქუმიან ამისგან, რომელ, მო-რამ-ვიდეს სიტყუად, განგებულებისათჳს შესხმისა მისისა, არღარა პრიდებს არცა ერთსა რას სახესა სიმდაბლისასა დაწერად მისთჳს, რამეთუ მოციქულად უწოდს, ვითარცა მამისა მიერ მოვლინებულსა; რამეთუ მოივლინა ვითარცა კაცი, და მღდელთ-მოძღუარ იქმნა ვითარცა მღზინებელად ცოდვათა ჩუენთა მოსრული, რამთა განგუამართლნეს აღსაარებითა სარწმუნოებისა მისისაჲთა, ვითარცა მაცხოვრად ერისა თჳსისა მოვლინებულმან, რომელმან სცხო ვორცთა, ჩუენგან მიღებულთა, საცხებელითა სულისა თჳსისა წმიდისაჲთა.

თეოფილაქტე ბულგარელი* თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ (1: 24-56)

სახარებაჲ (1: 23-25): და ვითარცა აღესრულნეს დღენი იგი მსახურებისა მისისანი, წარვიდა სახიდ თჳსა. და შემდგომად დღეთა მათ მიუდგა ელისაბედ, ცოლი მისი, და იფარვიდა თავსა თჳსსა ხუთ თთუე და იტყოდა, ვითარმედ: ესრეთ მიყო მე უფალმან დღეთა ამათ, რომელთა მოხედვა-ყო მოსპოლვად ყუედრებაჲ ჩემი კაცთა შორის.

თარგმანი: ვითარცა სიწმიდის-მოყუარე, ელისაბედ, იკრძალოდა და ამისთვის იფარვიდა თავსა თჳსსა, ვიდრე არა მიუდგეს მარიამცა. ხოლო ვინაჲთგან იგი მიუდგა და ჰკრთებოდა ჩჩვლი მუცელსა ამისსა, არღარა იფარვიდა თავსა თჳსსა, არამედ კადნიერ იქმნებოდა, ვითარცა დედაჲ ესევეითარისა ყრმისაჲ, რომელი პირველ შობისავე საწინამსწარმეტყუელოთა მადლითა პატივცემულ იყო.

სახარებაჲ (1: 26-30): და თთუესა მეექუსესა მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი ღმრთისა მიერ ქალაქად გალილეამსა, რომლისა სახელი ნაზარეთ, ქალწულისა, თხოილისა ქმრისა, რომლისა სახელი იოსებ, სახლისაგან და ტომისა დავითისა, და სახელი ქალწულისაჲ მის მარიამ. და შევიდა ანგელოზი იგი მისა და ჰრქუა: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა! კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის. ხოლო მან რაჲ იხილა, შეძრწუნდა სიტყუასა მას მისსა ზედა და განიზრახვიდა: ვითარ-მე არს მოკითხვაჲ ესე? და ჰრქუა მას ანგელოზმან მან: ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მადლი წინაშე ღმრთისა.

თარგმანი: თთუესა მეექუსესა იტყვს იოვანეს მუცლადლებისასა. და იტყვს მიმთხოელად ქალწულისა კაცსა, მყოფსა სახლისაგან დავითისა, რაჲთა აჩუენოს, ვითარმედ ქალწულიცა

* იბეჭდება გამოცემიდან „თეოფილაქტე ბულგარელი, თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ“, თბ. 2010, გვ. 24-56.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 24.

ნათესავისაგან დავითისა შთამოვიდოდა. რამეთუ მისვე ნათესავისა და მისვე ტომისაგან ყოფიდა ორთავე კერძოთა დაწესებულ იყო შჯულად (რიცხუთა 36: 6-9). ხოლო ვინამთგან ევას პრქუა უფალმან: „მწუხარებით შობაჲ შეილთაჲ“ (შესაქმე 3: 17), დაქსნის მწუხარებასა ესე სიხარული, რომელი ანგელოზმან მოართუა ქალწულსა მეტყუელმან: „გიხაროდენ, მიმადლებულო!“ და ვინამთგან დაიწყევა ევა, კურთხეულობაჲ ესმის ამას. ხოლო განიზრახვიდა მოკითხვისათჳს, ვიდრემდის რაჲ იყო ესე: ნუსადა უწესოჲ რამეჲ და მეძეური, ვითარცა მამაკაცისაგან ქალისა მიმართ, ანუ საღმრთოჲ, ვინამთგან ქსენებაჲცა ღმრთისაჲ თანა-შერთულ არს მოკითხვისა და ვითარმედ: „უფალი შენ თანა“? ამისთჳს პირველად დააწყნარებს გონებასა მისსა შიმნეულობისაგან, რაჲთა უშფოთველობასა შინა მყოფმან შეიწყნაროს საღმრთოჲ ხარებაჲ. რამეთუ არცა შესაძლებელ იყო აღშფოთობასა შინა მისსა უცთომელობით ყურად-ღებაჲ მითხრობილთაჲ მისდა.

და რომელ-იგი ზემო თქუა, მიმადლებულობაჲ, ვითარცა მთარგმანებელი მისი იტყჳს, რამეთუ: „ჰპოვე მადლი წინაშე ღმრთისა, ვინამთგან ესე არს მიმადლებულობაჲ, პოვნაჲ მადლისაჲ წინაშე ღმრთისა“ ესე იგი არს, სათნო-ყოფილობაჲ ღმრთისაჲ. არამედ ესე ვიდრემე საზოგადოჲ არს, რამეთუ სხუათაჲცა მრავალთა ჰპოვეს მადლი წინაშე ღმრთისა, ხოლო შემდგომი ესე არღარა-სადა.

სახარებაჲ (1: 31-33): და აჰა ესერა შენ მუცლად-იღო და ჰჴეჲ ძე და უწოდი სახელი მისი იესუ. ესე იყოს ღიდ და ძე მადლის ეწოდოს, და მისცეს მას უფალმან ღმერთმან საყდარი დავითის, მამისა თჳსისაჲ. და მეუფებდეს სახლსა ზედა იაკობისსა საუკუნოდ, და სუფევისა მისისაჲ არა იყოს დასასრულ.

თარგმანი: ესე არს განსაკრთომელი, რომელსა არცა ერთი ვინ ღირს-იქმნა სხუაჲ. ხოლო მუცლად-ღებაჲ თქუა, რაჲთა აჩუენოს, ვითარმედ თჳთ მის ქალწულებრისა საშოჲსაგან არსებით განჯორციელდა უფალი.

ხოლო სამართლად ეწოდა იესუ, ვითარცა მაცხოვრად ნათე-

სავისა ჩუენისა მოსრულსა, რამეთუ სახელი ესე ელლადელთა ენად რამ მოიცვალეობდის, მაცხოვარებად ღმრთისა ითარგმანების, რამეთუ იესუ მაცხოვრად სახელ-იდების, კინამთგან „იო“ მაცხოვარებად იწოდების.

სახარება (1: 32): ესე იყოს დიდ, — იტყვს, — და ძე მალლის ეწოდოს.

თარგმანი: დიდ უკუე იყო იოვანეცა, გარნა არა ძე მალლისა. ხოლო მაცხოვარი დიდ — ვიდრემე ვითარ-იგი ასწავებდა. ხოლო ძე მალლის ამისთვს, რამეთუ ეგრეთ ასწავებდა, ვითარ-იგი ვის აქუნ კელმწიფება და ნიშთ-მოქმედებისათვსცა საკვრველ-ბათამსა, და იწოდების ძე მალლის ხილულსა მას კაცსა, რამეთუ ვინამთგან ერთი იყო გუამი მისი, რომელი ძე იყო მალლისა და კუალად კაცი — ძე ქალწულისა. რამეთუ პირველ საუკუნეთა ძე იყო მალლისა სიტყუა, გარნა არა ეწოდებოდა, არცა იცნობებოდა. ხოლო ვინამთგან განკორციელდა და გამოჩნდა კორცითა, მაშინ ეწოდა ძე მალლისცა გამოჩინებულსა მას და საკვრველთ-მოქმედსა. გარნა საყდარი რამ დაეითისი გესმას, ნუ გრძნობადსა მოიგონებ, არამედ საღმრთო იგი გულისჴმა-ყავ, რომელითა მეუფე იქმნა ყოველთა ზედა წარმართთა საღმრთოსა ქადაგებისა მიერ. რამეთუ სახლ იაკობისა ებრაელთაგან მორწმუნე-ქმნულნი არიან, და მათ თანა სხუათაცა ნათესავთაგანნი. რამეთუ ესენი არიან საკუთრად იაკობ და ისრაჴლ (შესაქმე 32: 28-30).

გარნა თუ ვითა ითქუმის მჯდომარედ საყდარსა ზედა დაეითისსა? ისმინე: მცირე იყო დავით ძმათა შორის მისთა, და უფალიცა უნდო და შეურაცხ-ქმნილ, ვითარცა მჴამელი და ღვინის-მსუმელი და ძე ხურომსა (მათე 11: 19; 13: 55; მარკოზი 6: 3) და ძმათა მისთა (ფსალმუნი 151: 1), ძეთა იოსებისთა, დაწუნებული. რამეთუ არცა ძმათა მისთა ჰრწმენა მისიო. იგი ქველის-მოქმედი ქველ-ყოფილისა მიერ იდევნებოდა, და უფალი საკვრველებათა მოქმედი იგინებოდა და ქვა-დაკრებულ იქმნებოდა (იოანე 10: 31). მან სიმშვიდისა მიერ სძლო და იქადაგა მეუფედ, და უფალმან სიმშვიდით თავს-იდვა ჯუარი და მეუფე იქმნა.

ხედავა, ვითარ ითქუმის მჯდომარედ საყდარსა ზედა დაეთისსა? რამეთუ ვითარცა დავით გრძნობადი მეფობაჲ დაიპყრა, ეგრეთვე უფალმან — საცნაური, რომლისა არა იყოს დასასრულ. და რამეთუ არა იყოს დასასრულ მეფობისა ქრისტესისა, ესე იგი არს, ღმრთის-მეცნიერებისა და ქრისტეანობისა. და რამეთუ ვიდევნებოდით რაჲ, უფროჲსად ვბრწყინავთ მადლითა ქრისტესითა.

სახარებაჲ (1: 34): პრეტუ მარიამ ანგელოზსა მას: ვითარ-მე იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მამაკაცი არა ვიცი?

თარგმანი: არა ვითარცა ურწმუნო ქმნილმან თქუა ქალწულმან, ვითარმედ: „ვითარ იყოს ესე ჩემდა?“ არამედ ვითარცა ბრძენმან და გულისწმიერმან გამოიძია სწავლად სახე მის საქმისაჲ; რამეთუ არცა პირველ ქმნულ იყო ესევეთარი რაჲმე, არცაღა ამისა შემდგომად იქმნებოდა. რომლისათჳსცა შეუნდობს მას ანგელოზი და არა დაშჯის, ვითარცა ზაქარიას, არამედ უფროჲსდა გამოუთარგმანებს სახესა მიდგომილებისასა. და რამეთუ ზაქარია სამართლად დაისაჯა, რამეთუ მრავალნი ქჷონდეს მას მაგალითნი.

სახარებაჲ (1: 35): სული წმიდაჲ, — ეტყჳს, — მოვიდეს შენ ზედა (მთაწ: მიუგო ანგელოზმან მან და პრეტუ მას: სული წმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა, და ძალი მადლისაჲ გფარვიდეს შენ; ამისთჳსცა შობილსა მას წმიდა ეწოდოს და ძე მადლის).

თარგმანი: რომელმან შვილის-მშობელად განჰმზადოს საშოჲ შენი და დაჰბადნეს კორცნი თანა-არსისა თჳსისა სიტყჳსანი. ხოლო ძალ მადლისა არს ძე ღმრთისაჲ და რამეთუ ქრისტე, ძალი მადლისაჲ (1კორინთელთა 1: 24), გაგრილობდეს შენო, ესე იგი არს, გფარვიდეს შენ და ყოვლით კერძო გარე-შეგიცვიდეს. რამეთუ ვითარცა მფრინველი აგრილობს მართუეთა თჳსთა ყოველთავე ფრთეთა მისთა გარე-მოსხმითა, ეგრეთვე ძალმან ღმრთისამან ყოვლითურთ გარე-შეიცვა ქალწული. და ესე არს, ვითარმედ — გაგრილობდეს შენ, ხოლო ნუუკუე-და სხუებრცა ვინმე თქუას, ვითარმედ: ვითარ-იგი მხატვარი პირველ დაჰსახავს და მერმელა წამალთა მიერ სრულად დაჰსახავს ხატსა, ეგრეთვე უფალმან,

თვთ დამბადებელმან კორცთა თვსთამან და კაცობრივისა ხატისა შემმზადებელმან, პირველად დასახა ესე საშოსა შინა ქალწულისასა, სისხლთაგან რამე ქალწულისათა შეამტკიცნა კორცნი და მერმელა მცირედ-მცირედ სახოვან-ყვნა ივინი. არამედ ესე საეჭუელი არს, რამეთუ ვიეთნიმე იტყვან, რამეთუ: მყის მაგრილობელ ექმნა რამე უფალი საშოსა ქალწულისასა, მეყსეულად სრულ იყოო ჩჩული. ხოლო ვიეთნიმე არა მითუალვენ ამას. რამეთუ ისმინე, რასა იტყვს: რომლისათვს შობადსაცა წმიდა, ესე იგი არს, მცირედ-მცირედ საშოსა შინა შენსა აღორძინებადსა და არა მეყსეულად, სრულად საცნაურ ქმნილსა, ხოლო დაიყოფის ამათ მიერ ნისტორისცა პირი. რამეთუ იგი იტყოდა, ვითარმედ: არა ძე ღმრთისამ, საშოსა შინა ქალწულისასა დამკვდრებუელი, განკორციელდა, არამედ ლიტონსა კაცსა, მარიამისგან შობილსა, უკუანამსკენელ აქუნდა ღმერთი „თანამოკარვედ“ თვსა. ესმოდედ უკუე, ვითარმედ: შობილი საშომსა მისისა მიერ, იგი იყო ძე ღმრთისამ და არა სხუამ, ვიდრემე მიდგომილ იქმნებოდა საშოსა შინა, ხოლო სხუამ იყო ძე ღმრთისამ, არამედ ერთი და იგივე იყო, ქალწულისა დედისა და ღმრთისა მამისა ძე, ხოლო შენ იხილე, თუ ვითარ წარმოაჩენდა საიდუმლოსა სამებისა წმიდისასა: სული წმიდაა, ძალი — ძე, ძალალი — მამაა.

სახარება (1: 36): და აჰა ელისაბედ, ნათესავი შენი, იგიცა მიდგომილ არს ძესა სიბერესა თვსსა.

თარგმანი: უღონოებდეს ვინმე, თუ ვითარ ნათესავი იყო ქალწულისამ ელისაბედ, ვინამთგან ქალწული ვიდრემე ტომისაგან იუდაისსა იყო, ხოლო ელისაბედ ასულთაგან აპრონისთამ, რამეთუ შჯული ბრძანებდა მისვე ტომისაგან ქმნასა მზახობათასა, ვინაცა ნათესაობანი მისვე და ერთისა ტომისაგანთა შორის იპოვებოდეს. სათქუმელ არს უკუე, ვითარმედ მიერ ტყუეობითგან შერევნამ იქმნა ნათესავთამ. ხოლო უმჯობესი ესე არს: აპრონ ცოლად მიიყვანა ელისაბედ, ასული ამინადაბისი, რომელ იყო ტომისაგან იუდაისა (გამოსლვათა 6: 23). ხედავა, რამეთუ ზემოდთ და აპრონისგანვე თვს-ეყვოდა ღმრთისმშობელი ელისაბედს? რამეთუ, ვინამთგან ცოლი აპრონისი იუდაისგან შთამოვ-

იღოდა, რომლისა ტომისაგან იყო ღმრთისმშობელიცა, ხოლო ელისაბედ ასულთაგან იყო აპრონისთაჲ, სამართლად ნათესავი იყო ღმრთისმშობელისაჲ ელისაბედ. რამეთუ პირველი დედაჲ მისი, რომელ არს ცოლი აპრონისი, ტომისაგან იყო იუდაჲსა. ხოლო განიცადე შემდგომობაჲცა ნათესავობისაჲ: ელისაბედ, ცოლი აპრონისი და ელისაბედ, ცოლი ზაქარიაჲსი, ვითარცა მისგან შთამომავალი. არამედ ვიზილოთ, რასა იტყვს ქალწული.

სახარებაჲ (1: 38): აჰა მკევალი უფლისაჲ, მეყავნ მე სიტყვსაებრ შენისა!

თარგმანი: ფიცარი ვარ მე სამხატვროჲ, რომლისაჲ ჰნებაჲს მწერალსა, დაწერენ, რომელი ჰნებაჲს უფალსა, ჰყოფდინ. ვინაჲცა რაჲ-იგი პირველ თქუა: ვითარ იყოსო ესე ჩემდა? არა ურწმუნოებისაჲ იყო, არამედ გულის-მთქუმელობისაჲ სწავლად სახესა მიდგომილებისასა. რამეთუ უკუეთუმცა ურწმუნოქმულ იყო, არამცა ეთქუა: აჰა, მკევალი უფლისაჲ, მეყავნ მე სიტყვსაებრ შენისა.

ხოლო შესწავებულ იყავნ, ვითარმედ გაბრიელ უკუე ითარგმანების ესრეთ: კაცი-ღმერთი. ხოლო მარიამ — დედუფალი, და ნაზარეთი, ვითარმედ — შესამოსელ. ვინაჲცა ეგულებოდა რაჲ ღმერთსა კაც-ქმნაჲ, ჯეროვნად მოივლინების გაბრიელ, რომელი ითარგმანების კაცი-ღმერთი. არამედ ადგილსაცა წმიდასა იქმნების მოკითხვაჲ, რომელ არს ნაზარეთი, რამეთუ სადა ღმერთი იყოს, არცა ერთი რაჲ არს არაწმიდაჲ.

სახარებაჲ (1: 39-42): და აღდგა მარიამ მათ დღეთა შინა და წარვიდა მთად კერძო მსწრაფლ ქალაქად იუდაჲსა. და შევიდა სახლსა ზაქარიაჲსსა და მოიკითხა ელისაბედ. და იყო, ვითარცა ესმა ელისაბედს მოკითხვაჲ მარიამისი, ჰკრთებოდა ყრმაჲ იგი მუცელსა მისსა. და აღივსო სულითა წმიდითა ელისაბედ. და ჯმყო კმითა დიდითა და თქუა: კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ!

თარგმანი: ესმა რაჲ ქალწულსა ანგელოზისაგან, ვითარმედ მიდგომილ არს ელისაბედ, წარემართა მისსა მიმართ, თანად უკუე მოხარული კეთილსა ზედა ნათესავისასა, და თანად, ვი-

თარცა უფრომსად გულისწმიერსა სრულისა გულისავსებისა მიმთხუევამ ენება, უკუეთუ ჭეშმარიტსა იტყოდა გამოჩინებული იგი მისდა, რამთა ამისგან არცაღა თვსსა მას ზედა იჭუნეულ იყოს. რამეთუ ვითარცა განკრძალულსა ეშინოდა, ნუსადა შე- ვითამე-სცტეს. და არა ვითარცა ურწმუნოსა, არამედ ვითარცა უუცთომელესობით სწავლად წყურიელსა მის საქმისათვს, მთით კერძო უკუე მკვდრობდა ზაქარია და ამისთვს მიისწრაფდა მუნ.

გარნა იოვანე, ვითარცა უმეტესსა მადლსა სხუათა კაცთასა მიმღებელი, ჰკრთების მუცელსა შინა დედისასა, რომლისათვს- ცა უფრომსად წინამსწარმეტყუელთად შეისწავების (მათე 11: 9). რამეთუ იგინი ვიდრემე შემდგომად შობისა ღმრთისა წი- ნამსწარმეტყუელ იქმნებოდეს, ხოლო ესე, ჯერეთ მუცელსა დე- დისასა მყოფი, ღირს იქმნებოდა ამის მადლისა. რამეთუ იხილე, ვითარ იტყვს, ვითარმედ: მოიკითხოო ქალწულმან ელისაბედ, ესე იგი არს, ეუბნა. ვინაჲცა კმაჲ ქალწულისაჲ მის შორის განკო- რციელებულისა ღმრთისა იყო კმა, და ამისთვს წინამორბედიცა მადლიერ-ყო საშოსა შინა და წინამსწარმეტყუელად გამოაჩინა. რამეთუ რაოდენნი-რაჲ წინამსწარმეტყუელებით თქუნა ელის- აბედ მარიამის მიმართ, არა ელისაბედისნი იყვნეს სიტყუანი, არამედ ჩჩვლისა მისისანი და მხოლოდ პირი ოდენ ჰმსახურებ- და ელისაბედისი, ვითარ-იგი პირიცა მარიამისი ჰმსახურებდა საშოსა შინა მისსა მყოფსა ძესა ღმრთისასა. და ესრეთ იწყო- რაჲ კრთომად ჩჩვლმან მუცელსა შინა, მაშინღა აღივსო სუ- ლითა ელისაბედ. რამეთუ არა თუმცა აღემდერნეს ჩჩვლსა, არამცა ეწინამსწარმეტყუელა მას. რამეთუ ვითარ-იგი იტყვან წინამსწარმეტყუელთათვს პირველად განკვრეებულ-ყოფასა და სულითა განათლებასა, და ეგრეთღა წინამსწარმეტყუელებისა დამწყებელობასა, ეგრეთვე რეცა იოვანე პირველად აღიმდერნა, ვითარცა ესრეთ განათლებულმან და ეგრეთღა წინამსწარმე- ტყუელა პირითა დედისაჲთა. ხოლო რაჲ წინამსწარმეტყუელა? კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის!

მერმე ვინაჲთგან მრავალთა წმიდათა დედათა მრავალგ- ზის ეშვნეს არაწმიდანი, ვითარ-იგი რებეკას ესავ, ეტყვს: და

ნაყოფიცა მუცლისა შენისაჲ კურთხეულ არს! და სხუებრცა გულისკმა-იყოს ესე, ვითარმედ: კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის. რომელიცა თქუას: „რაჲ?“ ვითარმცა ჰკითხვიდა ვინმე მას: „თუ რაჲსათჳს კურთხეულ არს?“ იტყვს მიზეზსა, რამეთუ: „კურთხეულ არსო ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ“, ესე იგი არს, რამეთუ ღმერთი არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ, ვინაჲთ-გან ღმერთი არს კურთხეული, ვითარცა დავით იტყვს: კურთხეულ არს მომავალი (ფსალმუნი 117: 26) და შემდგომთა, რამეთუ ჩუეულეებაჲ არს წერილისაჲ, რაჲთა „დონანსა“ იკმარებდეს ნაცვალად „რამეთუსა“. ვითარ-იგი იტყოდის რაჲ: და ამჳთ არს ცხორებაჲ კაცისაჲ, ნაცვალად ამისსა: რამეთუ ამჳთ არს ცხორებაჲ კაცისაჲ (ფსალმუნი 59: 13; 107: 13). და, კუალად: შენ განჰრისხენ და ჩუენ ვცოდეთ (ესაია 64: 5), ნაცვალად ამისსა: რამეთუ ჩუენ ვცოდეთ.

ხოლო ნაყოფად მუცლისა ღმრთისმშობელისა მარიამისა თქუა უფალი ამისთჳს, რამეთუ უმამაკაცო იყო მიდგომილებჲჲ, რამეთუ სხუანი ვიდრემე ყრმანი მამათანი არიან ნაყოფნი,ხოლო ქრისტე მხოლოდსა ღმრთისმშობელისა მუცლისა არს ნაყოფ, რამეთუ მხოლოდჲნ გამოიღო იგი ნაყოფად.

სახარებაჲ (1: 43-45): და ვინაჲ ჩემდა ესე, რაჲთა მოვიდეს დედაჲ უფლისა ჩემისაჲ ჩემდა? რამეთუ აჰა ესერა ვითარცა იყო კმაჲ მოკითხვისა შენისაჲ ყურთა მომართ ჩემთა, ჰკრთებოდა ყრმაჲ ესე სიხარულით მუცელსა ჩემსა. და ნეტარ არს, რომელსა ჰრწმენეს, რამეთუ იყოს აღსრულებაჲ თქუმულთაჲ მათ მისა მიმართ უფლისა მიერ.

თარგმანი: ვითარ-იგი ნათლის-ღებად მომავალსა ქრისტესსა იოვანე აყენებდა კრძალულებით მეტყუელი, ვითარმედ: „არა ღირს ვარ“ (მათე 3: 11), ეგრეთვე აწ კმობს დედისა მიერ თჳსისა: „ვინაჲ ესე ჩემდა, რაჲთა მოვიდეს დედაჲ უფლისა ჩემისაჲ ჩემდამო?“ პირველ-ვიდრე შობადმდე უფლისა დედად სახელის-მდებელი მუცლად-მდებელისაჲ. რამეთუ სხუათა, ვიდრემე ზედა უწინარეს შობისა არა ჯერ-არს დედად სახელის-ღებაჲ შიშისათჳს მორყუნილობისა. ხოლო ქალწულისათჳს არარაჲ ესევი-

თარი საეჭუელ იყო. ამისთვის პირველ შობისა დედა და სანატრელ ხარ შენ, ზ მარიამ, ვითარცა მრწმუნებელი, ვითარმედ იყოს აღსრულებამ თქუმულთა უფლისა მიერ.

სახარება (1: 46-50): და თქუა მარიამ: აღიდეbs სული ჩემი უფალსა, და განიხარა სულმან ჩემმან ღმრთისა მიმართ, მაცხოვრისა ჩემისა, რამეთუ მოხედნა სიმდაბლესა ზედა მკველისა თვისისასა; რამეთუ აჰა ესერა ამიერიტგან მნატრიდენ მე ყოველნი ნათესავნი; რამეთუ ყო ჩემ თანა დიდებული ძლიერმან, და წმიდა არს სახელი მისი, და წყალობამ მისი ნათესავითი ნათესავადმდე მოშიშთა მისთა ზედა;

თარგმანი: უსრულესად გულსავე-ქმნული ქალწული დიდების-მეტყუელებს ღმერთსა, რამეთუ მას მიაჩემებს საკვრველებასა და არა თავსა თვისსა. რამეთუ: მან მოიხილაო, — იტყვს, — მდაბალსა ზედა; არა მე აღვიხილენ მისა მიმართ. მან შემიწყალა, არა მე გამოვიძიე იგი. და ამიერიტგან მნატრიდენ მე ყოველნი ნათესავნი, არა ელისაბედ ხოლო, არამედ ყოველნი ნათესავნი მორწმუნეთანი. ხოლო რამსათვს მნატრიდენ მე? ნუუკუე ჩემისა სათნოებისათვსა? არასადა, არამედ რამეთუ ყვნა ჩემ თანა დიდ-დიდნი ღმერთმან.

და ძლიერად სახელ-სდვა მას, რამთა არავინ ურწმუნო იქმნეს თქუმულთა ამათ. მეტყუელი ესრეთ, ვითარმედ შემძლებელ არს ღმერთი ქმნად ამათდა. და წმიდა-ყოფამ თქუა სახელისა მისისამ, განმაცხადებელმან, ვითარმედ არარამთ შეიგინების საშოსა დედაკაცისასა მუცლად-ღებითა ზესთა წმიდათამ იგი, არამედ ჰგიეს წმიდადვე, რომლისა წყალობამ არა ჩემ ზედა ხოლო, არამედ ყოველთა ზედა არს მოშიშთა მისთა. რამეთუ არა მოშიშნი მისნი, არამედ ყოვლითურთ უღირსნი არა შეიწყალე-ბიან.

ხოლო თქუა რამ, ნათესავითი ნათესავადმდე ყოფამ ღმრთისა წყალობისამ, ესე წარმოაჩინა, ვითარმედ აწინდელსაცა ნათესავისა შინა შეიწყალეებიან, ესე იგი არს, აქასა ამას საუკუნესა და ყოფადსაცა დაუსრულებელთა, ვიტყვ, საუკუნეთა. რამეთუ აქა ასსა წილსა მიიღებენ, ხოლო მუნ უმრავლესსა ფრიად

(მათე 19: 29), არამედ განიცადე, რამეთუ პირველად აღიღებს — თქუა, — სული ჩემი უფალსა, და მერმე, ვითარმედ: იხარებდა სული ჩემი, რომლისაცა ესრეთ ვჰგონებ განმარტებასა: აღიღებს ღმერთსა, რომელი ღირსად ღმრთისად ვიდოდის. ქრისტჳნე გეწოდა, ნუ დაამცირებ სახელსა ქრისტჳსსა და პატივსა ქმნითა არასათანადოჲთა, არამედ განადიდე იგი ღიღითა ზეცისა საქმეთა მოქმედებითა. მაშინ სულიცა შენი იხარებდეს, ესე იგი არს, სულიერი მადლი, რომელი მიიღე ღიღითა წარმართებათა მიერ, ჰკრთებოდეს და წარემატებოდის, არა თუ შემცირდებოდის. ხოლო ესე უწყოდე, ვითარმედ, წერილი მარტივად, ვიდრემე მისვე და ერთისა არსებისა ზედა-მომღებელად საგონებელ არს ორთა მათ სახელთა სულისათა, ხოლო საკუთრად განჰყოფს მათ. რამეთუ მშვნვიერად კაცად უწესს ბუნებითისა წესისაებრ, ხოლო ცხოველსა და კაცობრივითა გულის-სიტყვთა განმგებელსა, ვითარ-იგი რაჟამს ჰპიოდის მჭამელსა, მტრისა მომძულეებელსა, და მარტივად ითქუმოდენ, ვერარაჲს მიერ კერძო ბუნებისა მომგონებელსა. ხოლო სულიერად ზესთა აღსრულსა ბუნებისა სჯულთასა და არარაჲს კაცობრივისა მომგონებელსა (შდრ.: 1 კორინთელთა 2: 14-15; გალატელთა 6: 8). და ესე არს განყოფილებაჲ სამშვნველისა და სულისაჲ წერილთა შინა. დაღათუ მკურნალნი სხუებრ განჰყოფენ ამათ, არამედ ჩუენდა წერილისაჲ საძიებელ არს, ხოლო მკურნალნი ხრწნილებასა მიეცემოდენ.

სახარებაჲ (1: 51-55): ყო სიმტკიცე მკლავითა თვსითა; განაბნინა ამპარტავეანნი გონებითა გულთა მათთაჲთა; დაამკუნა ძლიერნი საყდართაგან და აღამაღლნა დაბალნი; მშიერნი აღავსნა კეთილითა და მდიდარნი განავლინნა ცუდნი; შეეწია ისრაჴლსა, მონასა თვსსა, მოკსენებად წყალობისა. ვითარცა ეტყოდა მამათა ჩუენთა აბრაჰამსა და ნათესავსა მისსა საუკუნოდ.

თარგმანი: მკლავე მამისა არს ძე. ყო უკუე სიმტკიცე და ძალი ბუნებასა ზედა ღმერთმან ძისა მიერ მისისა. რამეთუ განჯორციელდა რაჲ ძე, ძლეულ იქმნა ბუნებაჲ, ქალწულისა ღედად გამოჩინებითა, ღმრთისა განკაცებითა და კაცისა — განღმრთო-

ბითა. და განაბნინა უფალმან ამპარტავანნი ეშმაკნი, განჯაღნა რამ იგინი სულებისაგან კაცთაჲსა. და რომელნიმე უფსკრულ-თად შთაქაღნა, ხოლო რომელნიმე ღორთა შინა შეავლინნა. შეს-აძლებელ არს ჰურიათათჳსცა უკუე გულისკმის-ყოფამ ამისი, რომელნი განაბნინა ყოველსა სოფელსა, და აწ მიმო-დათესულნი მსხემობენ. ამას თანა დაამკუნაცა ძლიერნი საყდართაგან. ეშ-მაკთა, ვიტყვ, რომელნი მძლავრ ექმნებოდეს კაცთა და საყდრად აქუნდეს კაცობრივნი სულნი, ვითარცა მათ შორის განსუენებ-ულთა. არამედ ფარისეველნიცა მძლავრ იყვნეს, ვითარცა მიმ-ტაცებელნი გლაზაკთასა და საყდარნი აქუნდეს, ვითარცა მოძ-ლუართა, რომელთაგან დამკობილ იქმნნეს. და აღამაღლნა მდ-აბაღნი — ცხად არს, ვითარმედ კაცნი, რომელნი დაამდაბლნა ცოდვამან, ანუ წარმართნი. ხოლო აღამაღლნა ესენი მაღლით შვილებისა მიმნიჭებელმან მათმან. რამეთუ, ვითარცა ესე მში-ერნი წარმართთაგანთა ვიტყვ, რომელთა არა აქუნდეს წერ-ილნი, ანუ სჯული, ანუ მცნებანი, აღავესნა კეთილითა წერილთა მიერითა; ხოლო მდიდარნი ჰურიანი სჯულისა მიერ და მცნე-ბათა განავლინნა იერუსალშმისაგან, ზენამსაცა და ქუენამსაცა, ცალიერნი ყოვლისა კეთილისაგან. რამეთუ არარამ აქუს აწ ჰუ-რიათა, დაღათუ აზმნობენ ქონებასა.

შეეწია ისრაშლსა, მონასა თჳსსა, ანუ გრძნობადთა ის-რაიტელთა იტყვს, რამეთუ მრავალთა ბევრეულთა ჰრწმენა მათგანთა და აღესრულა აბრაჰამის მიმართი აღთქუმამ, მისსა მიმართ მეტყუელისა ღმრთისამ, ვითარმედ: „ნათესავისა შენი-სა მიმართ იკურთხოვდიან ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი (შეს-აქმე 22: 18). ანუ საცნაურისა ისრაშლისათჳს იტყვს, ვინამთგან ისრაშლად სახელ-იღების ყოველი მხედველი ღმრთისამ. ესრეთ თარგმანებითა ამის სახელისაჲთა შეეწია უკუე ამათ მხედველთა ღმრთისათა, ზეცათა სამკვდრებელად აღყვანებითა მათითა.

საბარებაჲ (1: 56): და დაადგრა მარიამ ელისაბედის თანა სამ თთუე და წარვიდა სახიდ თჳსა.

თარგმანი: რამეთუ ვინამთგან ეგულებოდა ელისაბედს შობამ, წარვიდა მიერ ქალწული სიმრავლისათჳს, რომელთა

ეგულებოდა მოსლეამ შობასა მისსა, რამეთუ არა შუენიერ იყო ქალწულისათჳს ქცევამ ეგევითართა მათ თანა. ხოლო ვითარმედ ეგულებოდა რამ ელისაბედს შობამ, მაშინ განეშორა მიერ ქალწული, ესე ცხად არს; ამიერ თთუესა მეექუსესა წინამორბედისა მუცლად-ღებისასა მოვიდა ანგელოზი მარიამისსა. და დაადგრა ელისაბედის თანა სამ თთუე, აჰა, კნინლა და ცხრანი თთუენი.

იაკობის პირველსახარება ხარებისათვის*

მერმე იყო ზრახვამ მღვდელთ-მოძღუართამ მათ: „ექმნეთ კრეტსაბმელი ტაძრისათვის უფლისა“. და თქუა მღვდელთ-მოძღუარმან: „მოუწოდეთ ქალწულთა უბიწოთა ტომთა დავითისთა“. და წარვიდეს მსახურნი იგი და მოიძინეს და ჰპოვნეს შვდნი ქალწულნი და მოეცენა მღვდელთ-მოძღუარსა მას ყრმისამ მის მარიამისი, რამეთუ იყო იგი ტომისაგან დავითისა და იყო იგი უბიწო უფლისამ. და წარვიდეს მსახურნი იგი და მოიყვანეს ტაძრად უფლისა. და ჰრქუა მღვდელთ-მოძღუარმან მან: „წილ-უგდეთ, ვის-ძი ხუდეს ესე და ამიატონი ძოწეული“. და ესე ყოველი ხუდა მარიამს და ჭეშმარიტი იგი ძოწეული მეწამული წარიღო მარიამ და წარვიდა სახიდ თვსა. მას ჟამსა დადუმნა ზაქარია... ვიდრემდე აღიტყუა ზაქარია. ხოლო მარიამ წარიღო ძოწეული იგი მეწამული და სთვიდა მას.

და ჟამსა ერთსა წარიღო სარწყული და წარვიდა ესებად წყლისა და იყო ჯამა მისა მიმართ და ჰრქუა: „გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა; კურთხეულ ხარ შენ ღედათა შორის“ (ლუკა 1: 28). და მიმოიხილა მარიამ მარჯულ და მარცხლ, ვინამ-ძი არს ესე მისა მიმართ, და შეძრწუნებული შევიდა სახიდ თვსა. და დადგა სარწყული იგი და დაჯდა სავარძელსა ზედა.

და აჰა, ანგელოზი უფლისამ დადგა წინაშე მისა და ჰრქუა: „ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მაღლი წინაშე უფლისა, და შენ მიუდგე სიტყვთა მისითა და შეე ძე“ (ლუკა 1: 30). და ვითარცა ესმა ესე მარიამს, განიზრახვიდა გულსა თვსსა და ჰრქუა: „უკუეთუ მიუდგე სიტყვთა უფლისა ღმრთისა ცხოველისამთა, ვითარცა ყოველმან ღედაკაცმან, ეგრეთ მე ვშვეა?“

* იბეჭდება გამოცემიდან „იაკობის პირველსახარების ხანმეტი ნაწყვეტები“, გვ. 27-35.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 37..

მოვიდა ანგელოზი უფლისაჲ და ჰრქუა მას: „არა ეგრე, მარიამ, არამედ სული წმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისაჲ გფარვიდეს შენ; ამისთვისცა რომელ-იგი შენგან შობად არს, წმიდა არს და ძე ღმრთის ერქუას მას“. მაშინ ჰრქუა მარიამ: „აჰა ესერა ვდგა მე მკევალი უფლისაჲ; მეყავნ მე მსგავსად სიტყვსა შენისა!“ (ლუკა 1: 38) და წარვიდა მისგან ანგელოზი იგი.

და მარიამ შესთა ძოწეული იგი მეწამული და მოართუა მღღელთ-მოძღუარსა მას და აკურთხა იგი მღღელთ-მოძღუარ-მან და ჰრქუა მარიამს: „განადიდა უფალმან სახელი შენი, იყო შენ კურთხეულ ყოველსა შორის ნათესავსა ქუეყანასა ზედა“. და მხიარულ იქმნა მარიამ და წარვიდა სახიდ თვსა. და აღვიდა ელისაბედის თანა ნათესავისა თვსისა; და ვითარ დაჰრეკა კარსა, ესმა ელისაბედს, დააგდო მეწამული იგი და მირბიოდა კარად, განულო და აკურთხა იგი და თქუა: „ვინაჲ არს ესე ჩემდა, ვითარმცა მოვიდა დედაჲ უფლისაჲ ჩემდა?“ „და აჰა ესერა რომელი ესე არს ჩემ თანა, ვითარცა ესმა ვმამ მოკითხვისა შენისაჲ, ჰკრთებოდა და გაკურთხევდა შენ სიხარულით“ (ლუკა 1: 43-44). ხოლო მარიამს დაავიწყდეს საიდუმლონი იგი, რომელსა ეტყოდა გაბრიელ ანგელოზი უფლისაჲ, და აღიხილნა თუალნი თვსნი ზეცად და თქუა: „უფალო ღმერთო, ვინაჲ ღირს ვარ მე, რამთა ყოველნი ნათესავნი ქუეყანისანი მნატრიდენ მე?“

და დაყო სამ თთუე ელისაბედის თანა ნათესავისა თვსისა; და დღითი დღედ მუცელი მისი აღივსებოდა, და შეეშინა მარიამს და მოვიდა სახიდ თვსა, და იფარვიდა თავსა თვსსა ძეთაგან ისრაჴლისათა. ხოლო იყო იგი ათექუსმეტის წლის, რაჟამს იქმნა სადღუმლოჲ ესე.

და ვითარ იყო იგი მეექუსესა თთუესა, მოვიდა იოსებ შენები-სა მისგან თვსისა და ჰპოვა იგი მიდგომილ; იცნა კელნი პირსა თვსსა და დააგდო ტვრთი ზურგისაგან თვსისა ქუეყანასა ზედა და ტიროდა მწარედ და იტყოდა: „რომელითა-მე პირითა აღვიხილნე თუალნი ჩემნი უფლისა მიმართ ღმრთისა ჩემისა? ანუ რამსამე ვილოცვიდე ქალისა ამისთვის? რამეთუ ქალწული მოვიყვანე ტაძრისაგან უფლისა ღმრთისა ჩემისა, და არაჲ ვიცი, ვი-

ნაჲ არს, რომელმან ქმნა ესე, ანუ ვინ არს, რომელმან მომნადირა მე. ჩემ ზედა აღესრულა საქმე იგი ადამისი, რამეთუ ჟამსა ოდენ გალობისა მისისასა მოვიდა გუელი და ჰპოვა ეჲ მარტომ და აცთუნა იგი; და იგივე საქმე მე შემემთხვა“.

და აღდგა იოსებ და მოუწოდა მარიამს და ჰრქუა მას: „მარიამ, შეყუარებულო ღმრთისაო, რაჲ ესე ჰყავ და დაიმდაბლე სული შენი, რომელი აღიზარდე წმიდასა შინა წმიდათასა და საზრდელსა კელითა ანგელოზისამთა მოიღებდ?“ ხოლო მარიამ ტიროდა მწარედ და იტყოდა, ვითარმედ: „უბრალოჲ ვარ მე, და არა ვიცი, ვინაჲ არს ესე ჩემ თანა; ცხოველ არს უფალი ღმერთი ჩემი, რამეთუ მამაკაცი მე არა ვიცი“ (ლუკა 1: 34).

და შეეშინა იოსებს ფრიად და დადუმნა მისგან და განიზრახვიდა ვითარმედ: „ვითარ-რაჲ ვყო მისთვის? უკუეთუ დაეფარო ცოდვაჲ მისი, ვიპოვო შინა-განმცემელ სისხლსა უბრალოსა და საშჯელად სიკუდილისა. და რაჲ-მე ვყო მისთვის? არამედ იდუმალ განუტეო ეგე ჩემგან“. და მოიწია ღამე.

და აჰა ანგელოზი უფლისაჲ გამოეცხადა ჩუენებით და ჰრქუა: „იოსებ, ძეო ღმრთისაო, ნუ გეშინინ მიყვანებად მარიამისა, რამეთუ რომელ-ეგე მაგისგან არს, სულისაგან წმიდისა არს; ჰპვეს ძე და უწოდიან სახელი მისი იესუ. რამეთუ მან იჴსნეს ერი თვისი ცოდვათა მათთაგან“. და განიღჳა იოსებ ძილისა მისგან და აღიღებდა უფალსა ღმერთსა, რომელმან მოსცა ესევეითარი მადლი და სცვიდა იგი ქალწულსა მას.

და მოვიდა ანა მწიგნობარი და ჰრქუა იოსებს: „რამსათჳს არა ეჩუენე კრებულსა ჩუენსა?“ ხოლო მან ჰრქუა მას: „რამეთუ დაეშუერ გზისა მისგან და განვისუენე დღე ერთი ოდენ“. და მიხედა და იხილა მარიამ მიდგომილად. და წარვიდა მსწრაფლ მღდელთ-მოძღუარისა მის და ჰრქუა მას: „რომელსა-იგი შენ ეწამებოდე, უშჯულოებაჲ ქმნა ფრიად“. ჰრქუა მას მღდელთ-მოძღუარმან: „რაჲ არს, რომელი უქმნიდეს მას?“ ჰრქუა მას ანა: „ქალწული იგი, რომელ წარიყვანა იოსებ, შეაგინა იგი და პარვით ყო ქორწილი მისი და არა გამოუცხადა ძეთა ისრაჴლისათა“. მიუგო მღდელთ-მოძღუარმან მან: „იოსებ ესე

ქმნაა?“ ანა პრქუა: „მიაველინე მსახურნი და ჰპოვო ქალწული მიდგომილად“. და წარვიდეს მსახურნი იგი და ჰპოვეს ეგრეთ, ვითარცა-იგი ანა პრქუა; და მიიყვანეს იგი იოსების თანა განსაკითხავსა მას.

მიუგო მღდელთ-მოძღუარმან მან: „რამ ესე ჰქმენ, მარიამ? რამსათჳს დაიმდაბლე სული შენი და დაივიწყე უფალი ღმერთი შენი, რომელი იზარდებოდე წმიდასა შინა წმიდათასა და საზრდელსა მიიღებდ კელითა ანგელოზისაჲთა, და გესმოდა გალობაჲ იგი მათი, იმოთხევდ წინაშე მათსა? აწ რამ ესე ჰქმენ საქმე უშუერი?“ ხოლო მარიამ ტიროდა მწარედ და იტყოდა „ცხოველ არს უფალი ღმერთი ჩემი, წმიდა ვარ მე წინაშე მისსა და მამაკაცი მე არა ვიცი“.

და იოსებს პრქუა: „რამ-ესე საქმე ჰქმენ?“ ხოლო მან პრქუა: „ცხოველ არს უფალი და ცხოველ არს სული მისი, რამეთუ უბრალო ვარ მე მაგისგან“. პრქუა მას: „ნუ ცილსა იტყვ, არამედ ჭეშმარიტი თქუ; პარვით ჰყავ ქორწილი შენი და არა გამოუცხადე ძეთა ისრაჴლისათა და არა დაიმდაბლე თავი შენი კელსა ქუეშე მტკიცესა ღმრთისასა, რამთამცა იკურთხა ნათესავი შენი“. ხოლო იოსებ ღუმნა.

პრქუა მღდელთ-მოძღუარმან მან: „მომეც ქალწული, რომელ წარიყვანე ტაძრისაგან ღმრთისა“. ხოლო იოსებ ცრემლოდა. მაშინ პრქუა მღდელთ-მოძღუარმან მან: „გასუა თქუენ წყალი მცნებისა უფლისაჲ, და გამოაცხადოს უფალმან ცოდვამ თქუენი“. და მოიღო, და ასუა იოსებს და წარავლინა იგი უდაბნოდ; და მოვიდა იგი ცოცხალი. და ფრიად დაუკვრდა ყოველსა ერსა. და ასუეს მარიამს და წარავლინეს იგი მთად კერძო; და მოვიდა იგიცა ცოცხალი და ღიდად დაუკვრდა, რამეთუ არა იპოვა მათ თანა ცოდვამ. და თქუა მღდელთ-მოძღუარმან: „უკუეთუ უფალმან ღმერთმან არა გამოაცხადა ცოდვამ თქუენი, არცა მე განგიკითხნე თქუენ“. და განუტევნა იგინი. და წარიყვანა იოსებ მარიამ და წარვიდეს ვანად თჳსა სიხარულით და აღიდებდეს ღმერთსა ისრაჴლისასა.

ხოლო ბრძანებამ გამოჴდა აგვსტოს კეისრისაგან აღწერად,

რავდენნი იყვნეს ბეთლემს შინა ჰურთასტანისასა, ხოლო იოსებ თქუა: „მეცა აღვიწერო ძეთა ჩემთა თანა. არამედ ქალწული ესე ვითარ ვყო? ვითარ აღვიწერო? ცოლად ჩემდაა? რამეთუ მრცხუნის. არამედ ასულად ვთქუა? იციან ძეთა ისრაჲლისათა, რამეთუ არა მივის ასული“. და თქუა: „ესე არს დედაჲ უფლისაჲ; იყავნ, ვითარცა ჰნებაეს“.

და დაუსხნა კარაულსა თვსსა და წარემართნეს, და შეუდგა მათ სამოელ, ძე მისი. და მიიწიეს მესამესა მილიონსა. და მოიქცა იოსებ და იხილა მარიამ მწუხარედ და თქუა: „ვინ უწყის, თუ რომელ-იგი არს მის თანა, იგი აურევებს მას“. და მერმე მიხედა იოსებ და იხილა იგი მხიარულად. ჰრქუა მას იოსებ: „რამ არს, მარიამ? ვხედავ პირსა შენსა ოდესმე მხიარულად და ოდესმე მწუხარედ“. ჰრქუა მარიამ: „რამეთუ ორსა ერსა ვხედავ: ერთსა, რამეთუ ტირს და ეტყეებს, და ერთსა, რამეთუ მხიარულ არს და იხარებს“.

და მივიდეს საშუალ ოდენ გზასა მას. ჰრქუა მარიამ იოსებს: „გარდამსუ კარაულისა ამისგან, რამეთუ რომელი-ესე ჩემ თანა არს, მასწრაფობს მე გამოსლვად“. და გარდამოიყვანა იგი მიერ და ჰრქუა მას: „ვიდრე წარგიყვანო შენ და დაეფარო სირცხვლი შენი? რამეთუ აღგილი ესე უდაბნო არს“.

და ჰპოვა ქუაბი ერთი და შეიყვანა მას შინა და დაადგინა მას ზედა ძენი თვსნი; და გამოვიდა ძიებად ყრმისა აღმქუმელისა ებრაელთაგანისა ქალაქსა ბეთლემსა. ხოლო მე, იოსებ, ვითარცა მოვიდოდე და აღვიხილენ თუალნი ჩემნი სიმრგულესა ცისასა, და ვიხილენ ჰაერნი განკვრეებულნი და მფრინველნი დაყუდებულნი; და მივხედე და ვიხილე ქუეყანაჲ და ვარცლი ერთი მდგომარე და მას ზედა მუშაკნი, და კელნი მათნი მიყოფილ იყვნეს ვარცლსა მას; და რომელნი იცოხნიდეს, არა იცოხნიდეს; და რომელთა აღმოაქუნდა, არა აღმოაქუნდა; და რომელნი მიჰყოფდეს პირსა, არა მიჰყოფდეს, არამედ პირნი ყოველთანი ზეცას იხედვიდეს. და ვიხილენ ცხოვარნი წარქცეულნი, და ცხოვარნი იგი ღგეს. და აღეპყრა მწყემსსა არგანი ცემად მათდა და ზე ეპყრა კელი. და მივხედე ქვესა მდინარესა და ვიხილენ თიკანნი, და პირნი მათნი

დაესხნეს წყალსა და არა სუმიდეს. და ყოველნივე წამსა ერთსა რბიოდეს და განკვრევასა შეეპყრნეს.

და ვიხილე დედაკაცი ერთი გარდამომაგალი მთით და მრქუა მე: „კაცო, ვიდრე ხუალ?“ ხოლო მე ვარქუე: „ყრმისა აღმქუმელსა ებრაელსა ვეძიებ“. მომიგო და მრქუა: „ებრაელსაა?“ ხოლო მე ვარქუე: „ჰე“. და მრქუა მე: „ვინ არს, რომელი-ეგე შობს ქუაბსა მას შინა?“ და ვარქუე: „რომელი ცოლად მეთხოვა მე, იგი არს“. დ მრქუა მე: „არა ცოლი შენი არს?“ და ვარქუე მე: „მარიამ არს, რომელ-იგი აღიზარდა წმიდასა შინა წმიდათასა, ტაძარსა შინა უფლისასა, და წილით მხუდა მე იგი, არამედ არა არს იგი ცოლი ჩემი, და მიდგომილებაჲ აქუს სულისაგან წმიდისა“. და მრქუა მე ყრმისა აღმქუმელმან: „ეგე ჭეშმარიტად სთქუ, რამეთუ არა ცოლი შენი არს“. და ვარქუე მას: „მოვედ და იხილე“. და მოვიდა იგი ჩემ თანა.

და დავედებით წინაშე ადგილსა მას ქუაბისასა, და ღრუბელი ნათლისაჲ ჰფარვიდა ქუაბსა მას. და თქუა ყრმისა აღმქუმელმან მან: „განდიდნა სული ჩემი დღესა ამას, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა დიდებული საკვრველი და სასწაული, რამეთუ ცხორებად იშვა ისრაჴლსა შორის“. და მეყსეულად ღრუბელი იგი განდგებოდა ქუაბისა მისგან და გამოჩნდა ნათელი დიდი ქუაბსა მას შინა, ვითარმედ ვერ მეძლო თუალთა შედგმად, და მცირედ ნათელი იგი მიეფინებოდა. და გამობრწყინდა ყრმაჲ იგი და მოიღო ძუძუჲ დედისა თჳსისა მარიამისგან. ღაღად-ყო ყრმის აღმქუმელმან მან და თქუა: „ჰ, დიდ არს დღეინდელი ესე დღე ჩემდა, რამეთუ ვიხილე ხილვაჲ ახალი“.

და გამოვიდა ყრმისა აღმქუმელი ქუაბით და შეემთხვა მას სალომე და ჰრქუა: „ახალი ხილვაჲ მაქუს მე შენდა თხრობად“. ხოლო მან ჰრქუა: „რამ არს?“ და მან ჰრქუა მას: „ქალწულმან შვა, რომელსა ვერ იხილავს ბუნებაჲ მისი“. და ჰრქუა მას სალომე: „ცხოველ არს უფალი ღმერთი ჩემი, უკუეთუ არა დავსდვა თითი ჩემი და არა განვიხილო, არასადა მრწმენეს, ვითარმედ ქალწულმან შვა და ქალწულებასავე ჰკიეს“.

და შევიდა ყრმისა აღმქუმელი იგი მარიამისა და ჰრქუა მას:

„გამოისახე თავი შენი, რამეთუ არა მცირე ღუაწლი წინა-გიც შენ“. და დასდვა თითი სალომემ და ცნა; ღალატ-ყო კმითა მადლითა და თქუა: „ვამე უშჯულოებათა ჩემთა და ურწმუნოებათა, რამეთუ განვცადე ღმერთი ცხოველი, და აჰა ესერა, დაიწუების კელი ჩემი და წარმეარდების ჩემგან“. და მოიდრიკუნა მუკლნი უფლისა მიმართ სალომე და თქუა: „უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო, მომივსენე მე, რამეთუ აბრაჰამისი, ისაკისი ვარი მე, და ნუ განმაქარვებ მე ძეთა შორის ისრაელისათა, არამედ მიმადლე გლახაკთა; შენ იცი, უფალო, რამეთუ სახელითა შენითა ვკმსახურებდი და სასყიდელი ჩემი შენ მიერ მომაქუნდა“.

და აჰა ესერა, ანგელოზი უფლისაჲ დაადგრა და ჰრქუა: „შეისმინა უფალმან ვედრებაჲ შენი, სალომე, მივედ და მიყავ კელი შენი ყრმისა მაგის და აღიქუ ეგე, და იყოს ეგე შენდა ცხორება და სიქადულ“. და მოვიდა სალომე და აღიქუა ყრმაჲ იგი და თქუა: „თაყუანის-ვსცემ ამას, რამეთუ მეფე იშვა ესე ისრაელისაჲ“. და მეყსეულად განიკურნა სალომე და გამოვიდა მიერ ქუებით განმართლებული. და აჰა ესერა ჳამა იყო ანგელოზისა მიერ: „სალომე, ნუვის უთხრობ, რაჲ-ესე იხილე საკვრველი, ვიდრე შესლვადმდე ყრმისა მაგის იერუსალშმდ“.

და აჰა ესერა, იოსებ განმზადებულ იყო განსლვად ჰურიასტანად, და შფოთი დიდი იყო იერუსალშმს, რამეთუ მოგუნი მოვიდეს მზის აღმოსავალით და იტყოდეს: „სადა არს, რომელ-იგი იშვა მეუფე ჰურიათაჲ? რამეთუ ვიხილეთ ვარსკულავი მისი მზის აღმოსავალით და მოვედით თაყუანის-ცემად მისა“.

ვითარცა ესმა ესე ჰეროდეს, შეძრწუნდა ჰეროდე და ყოველი იერუსალშმი მის თანა. და მიაველინა მსახურნი და მოუწოდა მოგუთა მათ და მღდელთ-მოძღუართაცა მათ თანა და ჰკითხვიდა ტაძარსა შინა და ჰრქუა: „ვითარ წერილ არს ქრისტშსთვს, სადა შობად არს იგი?“ ხოლო მათ ჰრქუეს: „ბეთლემს ჰურიასტანისასა, რამეთუ ესრე წერილ არს წინამსწარმეტყუელისა მიერ: და შენ, ბეთლემ, ქუეყანაჲ ეგე იუდაისი, არასადა უმრწემეს ხარ მთავართა შორის იუდაისთა, რამეთუ შენგან გამოვიდეს მთავარი, რომელმან დამწყსოს ერი ჩემი ისრაელი“ (მათე 2: 5-6).

და პრქუა ჰეროდე მოგუთა მათ: „რამ სასწაული იხილეთ შობილისა მისთჳს მეუფისა?“ ხოლო მათ პრქუეს: „ვიხილეთ ვარსკულავი ფრიად დიდი, რომელი უფროჲს ბრწყინვიდა სხუათა ვარსკულავთასა და დაჰფარვიდა მათ. და ჩუენ ეგრე ვცანთ, ვითარმედ მეფე იშვა იერუსალჴმისაჲ, და მოვედით თაყუანისცემად მისა“. მაშინ პრქუა მათ ჰეროდე: „წარვედით და გამოიკითხეთ, და რაჟამს ჰპოვოთ, მითხართ მე, რამათა მეცა მივიდე და თაყუანის-ვსცე მას“.

და გამოვიდეს მოგუნი პირისაგან მეფისა; და აჰა ვარსკულავი იგი, რომელი იხილეს აღმოსავალით, წინა-უძღოდა მათ, ვიდრემდე მოვიდა და დაადგრა თავსა მის ყრმისასა. და იხილეს ყრმაჲ იგი მოგუთა მათ მარიამის თანა დედისა თჳსისა; და მოიღეს ჭურჭელთა მათთაგან ძღუენი: ოქროჲ, მური და გუნდრუკი, და მორთუეს და დაცვეს და თაყუანის-სცეს მას. და მოიღეს ბრძანებაჲ ანგელოზისაგან, რამათა არა მიაქციონ ჰეროდესა, არამედ წარვიდენ იგინი სხუთ გზით სოფლად თჳსა. და წარვიდეს იგინი, ვითარცა უბრძანა მათ ანგელოზმან უფლისამან. და ჩუენ ამას ყოველსა ზედა მივეცით დიდებაჲ უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტჴსა, რომლისა ჰშუენის დიდებაჲ, ქებაჲ და თაყუანისცებაჲ, თანა მამით და სულით წმიდითურთ; აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამენ.

**თქუმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა
იოვანე ოქროპირისაჲ, კონსტანტინეპოლელ
მთავარეპისკოპოსისაჲ
ხარებისათჳს წმიდისა ღმრთისმშობელისა მარიამისა
მთავარანგელოზისა გაბრიელის მიერ***

მჲნო, სამეუფოსა საიდუმლოსა ღღესასწაულსა ვღღესას-
წაულობთ ღღეს ყოველთა თანა დაბადებულთა შემოკრებულნი!
იხარებს ცაჲ ვარსკულავისა მიერ, კელის-პყრობითა კრებად მი-
ისწრაფის ქუეყანაჲ მწყემსთა მიერ, კრებად მირბის ესაია მალედ
წინაჲსწარმეტყუელებულსა საყდარსა, რაჲთა აჩუენოს ღღე-
სასწაული. დასაბამსა ქალწულისასა ვიდოდა, თავადსა მეუფესა
უჩუენებს ღღესასწაულსა და იტყვს: „ესე არს ღმერთი ჩუენი,
არა შეირაცხოს მის თანა სხუაჲ“. ზაქარიას სიხარული მოაქუს
მეღღესასწაულეთაჲ სრბით, საუფლოჲსა მოსღვასა გამოაჩინებს
ბრძანებულსა: „გიხაროდენ, — იტყვს, — ასულო სიონისაო, აჰა
მეუფე შენი მოვალს შენდა მშჳდი და მჯღომარე კარაულსა ზედა
და კიცუსა ახალსა“. მარიამ და იოსებ ბაგასა შინა, ვითარცა
საგანძურსა, მრავალსაყიდლისა მარგალიტი წინა დაღვეს,
მოგუთა იხილეს და შეეშინა სიკეთესა ზედა ბუნებისასა; ამას
ჰეროდეს, ვითარცა ღირსსა მეფესა, მიუთხრობდეს. ხოლო მას
ესმა, ზაკუევით დამალა სიკუდილი, თაყუანის-ცემად და ხილ-
ვად მარგალიტისა ისწრაფდა, არამედ ამისთჳს უღირსი იყო და
სასურველსა მას ვერ მიემთხჳა. და იგი, უპოვარებითა რაჲმცა
ქმნა, განიზრახვიდა. ხოლო ანგელოზნი, უქორცოთა ბუნებანი,
კრებასა ამას სიხარულით იტყოდეს: „დიდებაჲ მაღალთა შინა
ღმერთსა და ქუეყანასა ზედა მშჳდობაჲ“.

ეჰა, უცხოჲ და დიდებული საკვრველი! ყოველსა ენასა სძლო
ღღესასწაულისა ამის საქმემან გამოთქმად მარიამის ქებასა,
რომლისა-იგი მიივლინა ანგელოზი და უღაღადა: „გიხაროდენ,
და მხიარულ იყავ“.

* იბეჭდება გამოცემიდან „მრავალთაჲ“, ილ. აბულაძე, გვ. 255-260.
ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 44.

ხოლო იგი აღდგა და გურდევ თუალითა მეტყუელსა მას განიმსტრობდა, და ხილვასა ზედა პირისასა განუკრდებოდა, ხოლო სიტყუათა თვსსა შინა გონებასა აღსწონდა, თუ ვითარ არს მოკითხვამ ესე, რომელსა უცხოჲ ესე იტყვს, უცხოჲ ჳამა. გიკვრს თქუმული, ანუ უმეცარ ხარ თქუმულთა მათ ჩუეულებასა, ანუ გამომცდი მე, რამეთუ „გიხაროდენსა“ ყოველნი იტყვან, ხოლო „მიმადლებულო“ უცხოჲ არს, უფროჲსა რომელთა-იგი აღთქმამ აქუს ღმრთის-მსახურებით ცხორებისაჲ ქებულად, რომლისათვსცა ფიცხლითა პირითა, რისხულითა თუალითა მცირედ მივხედნე და განვაძო მოსრული.

წარვედ, წარვედ, კაცო, წინა კართა ჩემთაგან! რაჲსათვის მოსრულ ხარ? არა მთნავ მე! ჳგონებ ცთუნებასა ჩემსა ვითარცა ევამსსა, დედისა ნათესავისა ყოველთაჲსა, არა სძლოს სიკეთემან პირისა შენისამან გონებაჲ, რომელ მაქუს გლაზაკისა მიმართ, რომლისა მითხოვილ ვარ მე. პირველ მოსლვადმდე ბერისა სახლისა ჩემისაგან ივლტოდე, დაუტევენ აქა(ნი)! ნუ წინა დაუდგები მას, მოშურნე არს მოხუცებული, წარსლვამ უმჯობეს არს შენთვს, უკუეთუ გიხილოს შენ მოსრული და მთხრობელი ჩემდა ამას, რომელი კაცობრივსა ბუნებასა ვერ ეტევის, არამედ შენცა თავსა თვსსა მოატყუა ჳირი და მე — გლოვამ და ცრემლნი. ხოლო იგი „გიხაროდენ, მიმადლებულო“ მოუკლებელად იტყოდა.

იხილა რაჲ ქალწულმან მოთმინებაჲ იგი მისი, განჳფინნა სასმენელნი თვსნი, უჳეშმარიტესად-რე ეგულებოდა სწავლის მოსრულისა მის სწრაფასა და „გიხაროდენ, მიმადლებულო“ ესმა. ამისსა შემდგომად მოელოდა რასმე, ხოლო მან თქუა: „უფალი შენ თანა“. მაშინ უშინაგანეს შეუწოდდა სწრაფით მოსრულსა და ჳრქუა: „უკუეთუ უფალი მოიყვანე შენ თანა, უშინაგანეს-რე შემოვედ, და რომლისათვს მოსრულ ხარ, სწრაფით თქუ“. და ანგელოზმან ჳრქუა: „აჳა ესერა, შენ მიუდგე და ჳშვე ძე და უწოდიან სახელი მისი ევმანუელ, ესე იყოს ღმერთი ძლიერი, ჳელმწიფე, მამამ მერმეთა მათ საუკუნეთაჲ“.

ხოლო მან მიუგო და ჳრქუა მას: „არა სადა ჳორწილი, არა სადა სიძე არაჲ გაქუს, რაჲ ჳქმნე! უკუეთუ გივმს რაჲმე, მიიღე

და წარვედ, და ნუ ცუდად, რომელი არა უწყი, სწინააღმართ-
 ეტყუელებ, დაღაცათუ კულავ მიუდგე ძესა, განაღა იოსები-
 სგან!“ და ანგელოზმან პრქუა: „ნუ სცდები, ესე იყოს ღიღ“.
 ხოლო მან პრქუა: „ვითარი ღიღი, რამეთუ დაწინდებული ჩემი
 გლახაკ არს და მე სრულიად მკოდოვ, ნაშენებნი არა მისხენ მე,
 საკმარი მაკლს მე, ნათესავნი არა მისხენ მე, ამისსა შემდგო-
 მად აღწერად მივაღთ, ხოლო განაღა შობილმანცა გარდაიქადოს
 ხარკი და იტყვ: „იყოს ღიღ“. დასცხერ, დასცხერ ესევეითარსა
 აღთქმასა“! ხოლო ანგელოზმან პრქუა: „არა გრწამს მცირე-
 დი უფროსი, დაღაცათუ არა გინდეს, თავს-იდვა, ძე მაღლის
 ეწოდოს“. ხოლო ქალწულმან პრქუა: „აწ და აწ სახლით ჩემით
 განვედ, ნუ ესმას იოსებს და მიუთხრას მღდელთა, და მე მოვაკ-
 ლდე თანა-მეუღლესა; და მძლავრ ეჩომათა წარიკუეთოს ქედი
 შენი ამისთვს, რამეთუ ამას მეტყვ მე და წინაშე კართა სენაკისა
 ჩემისათა სდგა, და ზეცით სიძესა მითხრობ მოყვანებად: და რომ-
 ელი ბუნებაჲ გულის- სათქუმელი ქორწინებისაჲ არს, ყოველნი
 ზეცისანი სულნი არიან უკორცონი, არა ვითარ უკუე უკორცონი
 შეეხნენ უკორცოთა“. და ანგელოზმან მიუგო: „კორციელთა ვი-
 დრებე და უკორცოთა, ძე მაღლის ეწოდოს“. და ქალწულმან პრ-
 ქუა: „ვინაჲ უკუე ესუას მამაჲ, რომელსა იგი ჩემგან ეგულების,
 ვითარ იტყვ, შობაჲ?“ და ანგელოზმან პრქუა: „რამეთუ ესე არს,
 ქალწულო, ფრიად ღიღებული, რამეთუ მამაკაცი არა უწყოდი
 და ჰშვე რომელსა ვიტყვ, და ობლად ყრმაჲ არა იპოვოს და სა-
 შომაჲ შენისაგან გამოვიდეს, და ბჭეთა არა აჭირვოს, და ყოფაჲ
 შენი ქალწულად არა წარსწყმიდო, და აწოებდე შობილსა მას და
 ღმრთად აღიარო, რომელ-იგი შენგან იშვას, და მკლავთა ზედა
 იტვრთო ჩჩვლი, და ქერობინთა ზედა იგი იხილო. ესე რომელი
 შენგან იშვეს, ქალწულო, „მოსცეს უფალმან ღმერთმან საყდარი
 დავითის მამისა მისისაჲ“. და ქალწულმან პრქუა: „ვითარ არა
 გინდა, რომელ იტყვ, შეგაგდო ცთომასა შენმან პირმან, შენ
 შეგასმენენ შენნი ბაგენი და შენდა იქმნენ მამხილებელ, წინა
 მცირედ იტყოდე, ვითარმედ: „ძე მაღლის ეწოდოს, რომელ-იგი
 იშვესა, და აწ იტყვ ძედ დავითისად, რაჲ არს სიტყუაჲ ესე?

ოდეს გნებავს, ჩემსა გონებასა ზეცად აღიყვანებ, და ოდეს გნებავს, ქუეყანად გარდამოიყვანებ, რომელი მრწმენეს, პირველი ანუ მეორე თქუმილი!? რამეთუ იტყვ, ვითარმედ: „მოსცეს მას საყდარი დავითისი მამისა მისისაჲ და სუფევისა მისისა არა არს დასასრულ. არავინ მეფე იყო უკუდავ, არავინ ზიარსა მას დასასრულსა განერა, ყოველნი მიცვალნა უფალმან სიკუდიდ, ყოველთა განიკითხვენ მატლნი. არავინ მეფემან ჯოჯოხეთისა ბჭენი განვლნა, ყოველთა შეიპყრობს, ყოველთა საფლავსა შინა სცავს, არავინ მისსა მახესა განერა: არა საულ, რომელმან-იგი პირველად ენკენია-ყო მეფობისა გვრგვნი; არცა დავით, რომელი რქისა მიერ გამოჩნდა და ღირსად მეფობისა იწოდა; არცა სამოელ, რომელი მეფეთა მამაჲ არს, რომელმან ზეთისა მიერ იცნა ღირსი და განაგდო უღირსი; არცაღა სოლომონ ბრძენი, რომელმან-იგი ჯრმლითა ამხილა ტყუილი; არცა ეზეკია, რომელმან ცრემლითა უკუნ აქცია სიკუდილისა სიტყვის-გებაჲ. და ვითარ ძე ჩემი სუფევდეს უკუნისადმდე?!“ და ანგელოზმან ჰრქუა: „რამეთუ ესე არს, ქალწულო, უცხოჲ საიდუმლოჲ, რამეთუ ყოველნი მოკუდეს და შენმან ძემან სძლოს სიკუდილსა, მკუდარნი აღადგინნეს, საფლავნი განახუნეს, ტარტაროზისა კლიტენი შემუსრნეს და მრავალნი ჯორცნი დაძინებულთანი აღადგინნეს, რამეთუ უკუდავისაგან იშვა, მოაკუდინოს სიკუდილი. ნულარა ურწმუნო ხარ, რამთა არა ბრალსა შეჰვარდე! რამეთუ რომლისათჳს-იგი ვიტყვ: „აჰა შენსა მუცელსა სასმენელთაგან შევიდა საშოსა შენსა და ენკენიასა აღასრულებს“. ქალწულმან ჰრქუა: „ვითარ დავიჯერო ესე, პირველად მე მარწმუნე, ვითარ „ძე მალლის ეწოდოს!“ და „ძედ დავითისად“ იტყვ, რომელსა-იგი ჩემგან ჰნებავს შობად ქუეყანასა ზედა. იტყვ მას უმამოდ, და ვითარ ორთა მამათა ჰქადაგებ?!“ და ანგელოზმან ჰრქუა: „პირველად ისწავე, და მაშინ სიტყუასა მიგდებდ. ოდეს შენ გრქუა „ძე მალლისა“, პირველ საუკუნითგან უვნებელად შობილი მამისაგან გაუწყე; ოდეს ვთქუა „ძე დავითისი“, რამეთუ შენ ხარ ნათესავისაგან დავითისა, ვთქუ, მიიღე რწმუნებაჲ, სიტყუანი ჩემნი დაიცვენ, რამეთუ მე მონაჲ ვარ მისი, რომლისაჲ გნებავს

ხილვამ, ვითარცა ღმერთი იქმს შენ თანა“. და რომელ-იგი მოივლინა მისა ანგელოზი ესე ჰრქუა და დაუტევა იგი. და ქალწული თავით თვსით განიზრახვიდა: „მიუთხრა-მეა იოსებს ანუ დაფარო უფრომსლა საიდუმლომ ესე, ანუ უკუე ტყუვა მოსრულმან მან?“.

ვითარ იგი ამას განიზრახვიდა, მუცელი მისი განივსო და წარმოდრკა და ჩჩული შინაგან იმღერდა, ხოლო მარიამ რამდენა ყო, განიზრახვიდა. ბევრი საბურველი მუცელსა შეიმოსა, იოსებისგან დაფარვამ ეგულებოდა, არამედ „ვერ შეუძლებდა დაფარვად ქალაქსა მთასა ზედა მდგომარესა“. ხოლო იოსებს უგუმირა ჩუენებამან მუცლისამან და მრუდად თუალითა ქალწულისა მუცელსა აღსწონდა, კითხვამ უნდა და ღუმილსა იჭირვიდა, და გინებამ უნდა ვითარცა განმსყიდელსა ქალწულებისა სამკაულსა და პირველი იგი ცხორებამ აყენებდა. მიერთგან თვსსა სულსა ურვითა სტანჯვიდა, „ვამ-მე, — იტყოდა, — რამ ვყო?“ პირი ქალწულისამ არს, დგომამ ქალწულისამ არს, თუალნი ქალწულისანი, სიცილი ქალწულისამ, სიტყუამ ქალწულისამ და მუცელი არა-ქალწულისამ, არამედ დედისამ. ვერ დაუთმობ ამიერთგან ხილვასა, განვთქუა საქმე ესე, გინა ვამხილო მარიამს, რამეთუ სირცხული ზიარი არს. ღაღად-ვყო კმითა და მეშინის, ნუუკუე უთესლომსა ყრმისა შემასმენელ ვიწოდო. არავინ არს ქალწულისა შემასმენელ. ამისთვის არა აქუს მუცლად-ღებულსა ყრმასა მრეწავი, და ესე ვიდრემე ჩემდა სიტყუადცა და ღუმილად საჭირო არს, რამ უკუე-ვყო? მოუწოდო და ეპკითხო, გინა პირველ კითხვადმე ვაჩუენო, არამედ წერილი მეწამების მე და იტყვს: — „ამხილე, ნუუკუე არა უქმნიეს“. მოუწოდო უკუე მას, ფიცხლითა პირითა დავსაჯო, რომლისა-იგი მუცელსა შინა მსაჯული ჯდა.

და ეტყოდა: „მითხარ მე ჭეშმარიტად, რომელ იქმნა, ნუ დაჰფარავ ჩემგან, რამ-იგი შეგემთხვა შენ; არავინ არს სიტყვსა მსმენელ, უწყი დამარხვამ საიდუმლომსამ, არავინ ისწავებს საქმესა. მე ხოლო დამარწმუნე, ვინამ არს ესე, რომელი როკავს შენ შორის. ამისი მამამ მიჩუენე მე და განსთავისუფლდე

შეცოდებისაგან, რამეთუ შენდობასა ღირს-იქმნე ვითარცა-იგი გულის-თქუმითა ძლეული დედაკაცი“.

ხოლო უბიწოა ქალწული ტიროდა და თქუა: „უკუეთუ მამასა ყრმისასა ეძიებ, ჰპოვებ არაოდეს; ხოლო უკუეთუ ობლად ჰგონებდე, ამასცა ვერ მიემთხვე“. და იოსებ ჰრქუა: „ტყუვილად მარიამ ვერც ძალ-გიც, რამეთუ ვერ შესაძლებელ არს, თუ ობოლ არა იყოს და მამამ არა ესუას“. ხოლო ქალწულმან ჰრქუა: „უკუეთუ ვთქუა ჭეშმარიტი, არა გრწმენეს ჩემი. მუცელსა ჰხედავ და რომელ-იგი დამალულ არს უფალი, არა ჰხედავ. საშოსა განიცდი და არა შეჰრაცხებ, რომელ-იგი საშოთგან მთიებისაჲთ მამის-აგან იშვა და მუნ იქცევის. უკუეთუ ვთქუა, რომელ-იგი მრქუა ანგელოზმან, სთქუა, ვითარმედ „თავით თვსით სწამებ, წამებაჲ შენი არა არს ჭეშმარიტი; მოიყვანენ, რომელთა-იგი ესმა, მომცენ წინა-დგომარენი, მოიყვანენ ჭეშმარიტნი მოწამენი“. უკუეთუ ამას ეძიებ, ჰპოებ არაოდეს, რამეთუ ერთი-ერთისაგან ერთისა მიმართ მოივლინა, მხოლოჲ მხოლოჲსაგან შობილი მხოლოდ იტყოდა, არავინ იყო, რამეთუ არავის შობილისა მამად ეგულე-ბოდა ყოფაჲ“.

ხოლო ვითარ არა ჰრწმენა ქალწულისაჲ, ვითარცა დედა-კაცისაჲ, მიერითგან მარიამ სხუასა გულის-ზრახვასა მოვიდა, არა ენება და თქუა: ამისთვის რამეთუ არა ჰრწმენა მრავალი ჩემი თქუმული და ჭეშმარიტად საშოჲ ჩემი წინა მიმცემს, შეილი ჩემი შემასმენს, მუცელსა შინა ჩემსა ხლდების, რაჲ უკუე-ვყო? თავით თვსით ესძლო იოსებს ღუმილითა სიტვს-გებასა, შევკრნე ღუმილითა ბაგენი და ანგელოზისა მიმართ უხილავად ვიშჯოდი, სადა ხარ აწ, რომელმან იგი „გიხაროდენი“ მრქუა მე, რომელთა ადგილთა, რომელთა არეთა იქცევი, მითხარ, რაჲთა მუნ მოვიდე და დამოგეკიდო ქედსა შენსა, ვიდრე არა მოხვდე და არწმუნო იოსებს, ვისი ძე არს ესე, რომელი ჩემისა მუცლისა სასუენებელსა შინა იმდერის! ვერ დავითმენ მოხუცებულისა ბრძვნებასა და დრტვნებასა, და შენ რომელსა ადგილსა ჰყოენი, უმეცარ ვარ, მოვედ და ჩემთვის სამართალი თქუ!

ამას მარიამ თავით თვსით იტყოდა რაჲ, მწრაფლ ანგელოზი

იოსების თანა მოვიდა და არწმუნა ქალწულისათვის, და განგდებად დააყენა და პრქუა: „ნუ გეშინინ, იოსებ, შენგან არაა თუ ქორწინებისა ზიარებამ, არამედ საღმრთოისა საიდუმლოისა განგებულებამ; ცოლად შენდა ვიტყვ, არამედ მამამ არა ხარ, მამასა ქუეყანასა ზედა ნუ ეძიებ, ნუცა ცათა შინა დედასა, რამეთუ ყოვლისა სიობლისა ბუნებამ იცვალა, რამეთუ მხოლოდ მხოლოდსაგან მხოლოდ პირველ საუკუნეთა იშვა და კუალად მხოლოდ მხოლოდსაგან, ვითარცა იცის მხოლოდმან. ნუ სულმოკლე-ჰყოფ მარიამს, ნუ შეაწუხებ, რომელ-იგი მარიამისგან არს; ნუ ეძიებ, თუ ვითარ, ნუსადა დაგიბუშოს ნათელი; ნუ გამოეძიებ საუნჯესა, ნუსადა დაიზღვიო საფასე. შეუგინებელ არს ჭურჭერი, უბიწომ სამკაული, აღუმრღუეველი ალაბასტრომ, უთესლომ შობამ, უქორწინებელი სძალი, გამოუკუეთელი კლდე, დაქშული მტილი, წყარომ დაბეჭდული, უთესავი ყანამ, დაუნერგველი რქამ, მიუთხრობელი საკვრველი, უცნაური შობამ. ხოლო უკუეთუ ურწმუნო ხარ რომელსა ვიტყვ, ჟამსა შობისასა მოელოდე. და უკუეთუ ცრემლოოდის გინა სულთ-ითქუმიდის მარიამ, ვითარცა-იგი სხუანი დედანი, კაცი არს და არა ღმერთი, რომელი კორციტა მარიამისგან იშვეს“.

და იოსებ მიუგო და პრქუა: „უკუეთუ ესე ესრეთ არს, ვითარცა სთქუ, ზ ანგელოზო, „რად აღიძრნეს წარმართნი და ერმან იზრაბა ცუდი?“ და ანგელოზმან პრქუა: „უკუეთუ გნებავს სწავლის, ისწავლე მწრაფლ ამისთვის, რამეთუ უფალმან თქუა შობილისა მიმართ: „ძე ჩემი ხარი შენ, და მე ღღეს მიშობიე შენ“, რამეთუ მისა ჰშუენის ღიდებამ და პატივი და ძლიერებამ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამენ.

თქმული წმიდისა და ნეტარისა მელეტი ეპისკოპოსისაჲ ხარებისათჳს წმიდისა ღმრთისმშობელისა*

თთუესა მეექუსესა მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი უფლისა მიერ გალილუად ქალწულისა ერთისა, რომელი განთხოვილ იყო ჟამსა მას. და ვითარცა გულისჴმა-ყო გაბრიელ, რომლისა სახ-ისათჳს მოივლინა ხარებად, დაღათუ მხიარულ იყო, სახარებითა მით სავსე იყვნეს ბაგენი მისნი, ხოლო დიდსა მას საკვრველე-ბასა მისსა ზედა უფრომს დაკვრვებულ იყო გონებაჲ მისი, ვი-თარმედ ვითარ ყოველნი დაბადებულნი ვერ-შემძლებელ არიან დატევნად, ვითარ შევიდეს და დაადგრეს მუცელსა მას ქალწუ-ლისასა!? და რომელი მოუგონებელსა და გამოუთქუმელსა მას ნათელსა დამკვდრებულ არს, ვითარ-მე ბნელსა მას მუცელსა დედაკაცისასა შევიდეს გამოუთქუმელი იგი და შემოქმედი ყო-ვლთაჲ? ვითარ-მე ყრმა ჩჩულ იქმნეს, ანუ ვითარ-მე შემოქმედი იგი აღამისი იშვეს დედაკაცისაგან? და გულისჴმა-ყო გაბრიელ, ვითარმედ რომელსა სიმდაბლესა მოსლვად არს სიმდიდრე იგი ძისა ღმრთისაჲ. დაუკვრდებოდა უმეტეს კაცთ-მოყუარებისათჳს, რომელი ეგულებოდა კაცთა მომართ, და გამოთქმად ჭეშმარი-ტად ვერ-შემძლებელ იყო, დაღათუ უწყოდა, ვითარმედ: დიდ არიან მადლნი იგი, რომელ არიან ანგელოზთა თანა. ხოლო არა ეგოდენ, რომელ იქმნების კაცთა მომართ, დაღათუ გამოუთქუ-მელ არიან მოწყალებანი იგი, რომელ არიან ზესკნელთა ზედა, არამედ უფრომს გამოუთქუმელ არიან მოწყალებანი იგი, რომელ არიან კაცთა ზედა. დიდი მადლი არს ანგელოზთა თანა, რამეთუ ეგოდენ განდიდნა, არამედ უფრომს უძლიერეს არიან მადლნი ესე, რომელ ესრეთ მოკუდავთათჳს დაიმდაბლებს ღმრთიებასა;

და ვითარცა გულისჴმა-ყო გაბრიელ, ვითარმედ შემოქმედი იგი გარდამოვალს და შევალს საშოსა დედაკაცისასა, დამამტ-კიცებელი იგი დამდაბლდების მუცლისაგან ქალწულისა შობად,

* იხეჳდება გამოცემიდან „მრავალთავი“, ილ. აბულაძე, გვ. 255-260.
ახალქართულად ტექსტი ის. გვ. 50.

და ღმერთი იგი მიუწუდომელი წორცთა კაცთასა შეიმოსს, და უფალი იგი ანგელოზთაჲ გამოჩნდების ხატად მონებისა, ისწრაფა აღრე-აღრე და შთაიცუა სიმდაბლე უფლისა თვსისაჲ, რამთა იყოს მორჩილ და ნების-მყოფელ ქველის-მოქმედისა მის და დამბადებელისა. დაუტევა მანცა თვსი იგი პატივი, და მოვიდა სიმდაბლით მისთვის, რომლისათვის იგი ეგულებოდა დაფარვად ღმრთეებისა და მოსლვად სიმდაბლით. გამოუცხადა დაფარული იგი მისი გამოჩინებულად გამოუჩინებელისა მისთვის, რომელი-იგი გამოცხადებად იყო. და იცვალა იგი თვსისა ხატისაგან სხუად ხატად მსგავსად მისა, რომელსა-იგი ეგულებოდა დაფარვად ღმრთეებისა და გამოჩინებად ხატად კაცთა. გამოეყენა ცეცხლის მსგავსთა მათგან და მოვიდა მიწისაგანთა მათ მისთვის, რომელი-იგი მოვლინებად იყო მამისაგან. მოკუდაეთა მათ გამოეცხადა ანგელოზი იგი კაცად მისთვის, რომელსა იგი ეგულებოდა ხატი მონებისაჲ შთაცუმად; იცვალა ხატად ქუეყანისათა მისთვის, რომელი-იგი გამოჩინებად იყო ქუეყანასა ზედა. დაღათუ ხატად მოხუცებულისად გამოჩნდა ანგელოზი იგი ამისთვის, რამთა არა შეიძრწუნოს, რამეთუ არასადა ეხილვა ანგელოზი იგი მარიამს, და ვითარცა სანატრელსა ეფრემს უთქუამს.

ხოლო მნებაჲს გულისწმის-ყოფად — სახლეულისა-მე ხატად გამოუჩნდა ანგელოზი იგი მარიამს, ანუ უცხოჲსა სახედ? და ერთისა-მე მოხუცებულისა მსგავსად გამოჩნდა, რომელმან იცოდა იგი? ანუ უცხოჲსა ხატად მხიარულითა პირითა შევიდა მისა სახარებისა მისთვის, ანუ საშინელებით-მე ღიდებისა მის ღიდებითა მეუფესა მას, რომელსა მოევლინა იგი? მარტომ-მე იყო მარიამ, ანუ დაჲცა-მე მისი მის თანა იყო? ანუ ჩუენებაჲ-მე რაჲ იხილაჲ მას ღამესა, ანუ უზრუნველად ყუდროდ ეძინა? სცნობდა-მე რას მას ღღესა გულსა თვსსა, ანუ დაფარულად-მე იყო მისგან ჭეშმარიტებაჲ იგი გამოცხადებადმდე მისა ანგელოზისა მის?

მოვიდა მისა ანგელოზი იგი, ვინაჲცა შევიდა მისა. საშინელ იყო ხილვაჲ მისი. და თუ მეყს გამოუჩნდა სახლსა მას შინაგან კართა ჳშულთა, მითცა საშინელ და ზარის-ასაჳდელ იყო ხილ-

ვამ იგი ანგელოზისაჲ მის; და თუ განუხუნა კარნი იგი და შევიდა, იგიცა დიდ საშინელებაჲ იყო. და ვითარმცა ჰკითხა ოდენ ქალწულმან, ვითარმედ: „ვინ ხარ, რომელი ეგე შემოხუედ“?

უსწრო და ნუგეშინის-სცა მას მოკითხვითა მით, ჰრქუა მას: „მშვდობაჲ შენ თანა, კურთხეულო დედათა შორის, რამეთუ შენ გამო იკურთხნენ ყოველნი დედანი! მშვდობაჲ შენ თანა, კურთხეულო დედათა შორის, რამეთუ შენგან განახლდეს კურთხევაჲ ქუეყანასა ზედა! მშვდობაჲ შენ თანა, კურთხეულო დედათა შორის, რამეთუ შენგან ყოფად არს კადნიერებაჲ პირველსა მას დედათასა! მშვდობაჲ შენ თანა, კურთხეულო დედათა შორის, რამეთუ შენ გამო განდებად არს კარი სამოთხისაჲ მის, რომელ დაიჭმა ევამსგან, დედისა ყოველთა დედათაჲსა!“

მარიამ შეშინებულ იყო შესლვასა მას ანგელოზისასა, ხოლო უფროჲს შეძრწუნებულ იყო ჴმასა მას მოკითხვისასა, და განიზრახვიდა გონებასა თვსსა და იტყოდა: რამჲე არიან საქმენი ესე და ვინაჲ-მე არს უფალი იგი, რომელმან მოავლინა ჩემდა? უკუეთუ ესე ესრეთ საშინელ არს, რომელმან მოავლინა ესე, რაოდენ არა უფროჲს საკვრველ იყოს! უკუეთუ მოციქული ესრეთ ჰაეროვან არს, რომელმან მოავლინა ესე, რაოდენ არა უფროჲს ჰაეროვან იყოს! უკუეთუ მოვლინებული ესე ესრეთ დიდებულ არს თვთ უფალი, მომავლინებელი ამისი, რაოდენ არა უფროჲს დიდებულ იყოს! მითხოვად-მე მოსრულ არს ჩემდა? გულისჴმავყო, ვითარმედ რაჲსა მოუვლინებიეს უფალსა მას ესე ჩემდა?! და რამეთუ უგუნურ და ურცხვნელ არა ვარ, თვთ მოწამე ვარ თავსა ჩემსა. და თუმცა უწყოდა, თუ მშვდ და კრძალულ ვარ, რად არამცა დედაკაცი მოავლინა ჩემდა და არა მამაკაცი ესე?! დაღათუმცა არა ვისა თხოილ ვიყავ, ვითარმცა თავს იღევ კაცისაჲ ამის უცხოჲსაჲ?! დაღაცათუ წინდი იგი არა მომედო იოსებისგან, ვითარმცა სიტყუაჲ დავდეჲ კაცისა ამის თანა უცხოჲსა, რომელი არა ვინ ვიცი?! დაღათუ ობოლ და შეუწყვენელ ვარ, ცოლად მისა არავე მეგულების, რამეთუ უპოვარ ვარ. დაღათუ ქმნულ-კეთილ ვარ, ხოლო სიმდიდრე არაჲ მაქუს, ვითარ ეგების თავს-დებად ესე?! დაღათუ შეუნიერებაჲ პირისა ჩემისაჲ განთქუმულ არს,

ხოლო აღსაგებელი არცაღა გლახაკისაჲ მაჲეს, კაცსა, რომელსა
ესევეთარი მონაჲ უვის, მისნი საფასენიცა ღიდ იყვნენ, და მე,
გლახაკი, მონისაცა მისისა არა ღირს ვარ, ვითარ ანუ რომლი-
თა-მე-მცა სათნო-ვეყავ უფალსა მას, რომელსა ესევეთარი მონაჲ
უვის?! ვითარ-მე-მცა მოავლინა ესე ჩემდა, უკუეთუმცა არა ვეზ-
ილვე და სათნო ვეყავ მას?! და თუმცა არა მეცნიერ რაჲმე იყო
ჩემდა, ვინ უწყის, ღმრთისა ტაძრადღა იგი შევიდოდეს, მაშინ
სადამე უხილავ მას. და რაჟამს თაყუანის-ვსცემდი მას შინა, მა-
შინ თუ სადა თუალ იგნა ჩემ ზედა, და თუმცა ჰკითხა ვის ჩემ-
თჳს, უთხრამცა ვინმე, რამეთუ განთხოილ ვარ, და თუ არავის
ჰკითხა, ვითარ-მე მოავლინა ჩემდა?! დაღათუ სათნო-უჩნდა,
ვითარ-მე მოავლინა მამაკაცი ესე და არა დედაკაცი?! და ჩემ-
და ვითარმცა ობლისა ყრმისა მოავლინა თჳსი, არა ვინმე ესუაა
დედაჲ, გინა თუ დაჲ, რომელიმცა მოავლინა? და თუ ნათესავი
დედათაჲ არა უვის მას, ჩემდაცა არა წეს არს თავს-დებად სი-
ტყუამ მისი, დაღათუ მონაჲ ესევეთარი არს; ხოლო თესლ-ტომი
მრავალ არს სახლისაგან დავითისა, და ვინ უწყის, იყოს ვინმე
ნათესავი მისი, რომელი არა მახლობელ იყოს მისა. და თუ ესუას
მონაჲ და შორს იყოს მისგან, გამოკითხვად უფლისა მისთჳს ვე-
რიდები. და თუ არა გამოვიკითხო, რაჲ სარგებელ არს! მი-თუ-
რას-უგებდე კაცსა მას, ვითარცა ურცხვნოჲ შემრაცხოს, და თუ
დავდუმნე და სიმძიმესა რასმე ვაჩუენებდე, რაჲ სარგებელ არს,
რამეთუ იოსებისა თხოილ ვარ. და თუ ვიტყოდი რას, ურცხვნოდ
შემრაცხოს. და თუ ვდუმნე, არა რაჲ განილოს ჩემგან სიტყუაჲ
უფლისა მისისა მიმართ. თუალნი თუ მივადგნე, ლირბად შემ-
რაცხოს, და თუ თავი დავიკიდო და დავდუმნე, რაჲ სარგებელ
არს, რამეთუ მე განთხოილ ვარ. და თუმცა არა განთხოილ ვიყავ,
მი-მცა-რაჲმე-უგე. და თუმცა არა მომეღო წინდი, ვეკრძაღემცა
რაჲმე სიტყუად აწ, რამეთუ მითხოვად ჩემდა ვერ შესაძლებელ
არს და ვერცა მიყვანებად უფლისა თჳსისა ცოლად.

ხოლო აწ ვდუმნე და არარაჲ მიუგო, რაჲთა განზრახვად
დგეს გულსა შინა, რაჲთა არა უსწრო იოსებს, და ესმეს და თავ-
ეყოს, ვითარმედ ქალწულისა მის გლახაკისა, რომელნი მდი-

დრად შეეთუალვოდეს, უფალმან ვინმე მდიდარმან სიტყუაჲ მო-
ართუა ობოლსა მას უგინცოსა და მარტოსა, რომელი შეურაცხ
იყო დედიერ-მამიერთაგან. კაცმან ვინმე აზნაურმან, ნათესაე-
ტომიერმან, მოავლინა მთავარი მონათაგანი მითხოვად მარი-
ამისა ცოლად თჳსა. და თუ არა მითხოვად მოსრულ არს ჩემდა,
რამსამცა იყო ცუდად სიტყუაჲ ესე ჩემდა მომართ?! და თუ არა
წინდი რამეჲ მოუღებოეს, ვითარმცა მოვიდა ჩემდა ქალწული-
სა ერთისა, რომელი არა სადა ვის უხილავ ურაკპარაკთა!? და
თუ ვთქუა, ვითარმედ სიგლახაკისა ჩემისათჳს მომიკითხა, არა
ღირს ვარ ესევეითარისა პატიოსნისა კაცისაგან. და თუ ვთქუა,
ვითარმედ სიტყუად რამსამე მოვიდა ჩემდა, აჰა თქუაცა, რომ-
ლისათჳს იგი მოსრულ იყო. უკუეთუმცა მოკითხვისა ხოლო
მისთჳს მოსრულ იყო იგი, რამსამცა შესძინა თქუმაღ: „უფალი
შენ თანა“. სიტყუაჲ იგი, რომელ თქუა შემდომად მოკითხვისა
მის, გამოაჩინებს, ვითარმედ მოკითხვაჲ ესე მისთჳს იყო, რაათა
მოკითხვითა მით გულისცმა-ყოს სახელი უფლისაჲ, რომელი
თქუა შემდგომად მოკითხვისა მის. აწ თუ მითხოვად ჩემდა მოს-
რულ არს ცოლად, რამეთუ მე სხუასა თხოილ ვარ; და თუ სხუად,
რად მოსრულ არს? მნებაჲს გულისცმის-ყოფაჲ, რამეთუ შემად-
რწუნა მე შემოსლვასა მის და ზარ-განჯდილ ვიქმენ საშინელად
ხილვითა მით უფრომსლა, რამეთუ სახელი უფლისა მისისაჲ ას-
მინა ყურთა ჩემთა.

ამის ყოვლისათჳს განიზრახვიდა ქალწული იგი უბიწოჲ,
რამეთუ იტყჳს მახარებელი იგი, ვითარმედ ამის ყოვლისათჳს
გულსა თჳსსა განიზრახვიდა: „ვითარ-მე რამეჲ არს მოკითხ-
ვაჲ ესე?“ (ლუკა 1: 29). მიუგო ანგელოზმან მან და პრქუა: „ნუ
გეშინინ, მარიამ, არა თუ დაწინდებად მოვედ შენდა, არამედ
სახარებად; არა სრულად განმზადებად, არამედ რაათა მიუდგე
ახლითა მით სასწაულითა; აჰა ესერა, ჰპოვე მადლი არა თუ
საქმეთათჳს სათნოთა რამეჲ, არამედ მადლთა მათგან ქველის-
მოქმედებისათა; და არა თუ სიმართლისათჳს რაჲ, არამედ ქვე-
ლის-მოქმედისა მის მიერ და კაცთ-მოყუარისა, დაღათუ არიან
შენ თანა წესიერებანი, ხოლო ვერ ესწორების მადლთა მათ,

რომელ მოივლინეს შენდა მაღლით. აჰა ეგერა, ჰპოვე მაღლი წინაშე უფლისა და ქალწულებასავე შენსა მიუდგე. და თუ შეუძლებელ გიჩნდეს გონებასა შენსა სიტყუაჲ ესე, „აჰა ჰპოვე ძე და სახელი მისი უწოდი იესუ“ (ლუკა 1: 31). რამეთუ რომელი შობად არს შენგან, ზეშთა ბუნებასა კაცთასა არს; ამისთვის „ძე მაღლის ეწოდოს“ (ლუკა 1: 32). და რამეთუ დაითრგუნა მეუფებაჲ იგი იუდაისი, რომელ ლეკუ ლომის წოდებულ იყო, მისცე შენ ძესა შენსა არაჲ თუ თესლი იუდაისი დაჩრდუნვილი და არცა ნათესავი ისრაჴლისაჲ დაძულებული, არამედ „მისცეს მას უფალმან ღმერთმან საყდარი იგი დავითის, მამისა თვისისაჲ“ (ლუკა 1: 32), რომელ აღუთქუა დღეთა მათ იაკობისთა, და მეუფებდეს იერუსალჴმს და არა ხოლო იერუსალჴმს ერთსა მას ნათესავსა ზედა, და არცა ამას რიას ხოლო, ათსა მას ნათესავსა ზედა, არამედ მეუფებდეს ყოველსა მას ზედა სახლსა იაკობისსა და ზედა ათორმეტთა მათ ნათესავთა იაკობისთა. და არა თუ ვითარცა მეუფებაჲ იგი დავითისი განეწესოს მეუფებაჲ მისი შემდგომთათჳს, და არცა ნათესავთაგანსა ვის მიეცეს კელმწიფებაჲ მისი, ვითარცა მეუფეთა მათ ისრაჴლისათა, არამედ უკუნისამდე ჟამთა მეუფებდეს, „და სუფევისა მისისაჲ არა იყოს დასასრულ“ (ლუკა 1: 33), და დასამტკიცებელად სიტყუათა ამათ, რომელთა ვიტყვ.

და იცვალა ხატი პირისა მისისაჲ, რამეთა ჰაეროვნებაჲ იგი, რომელ იყო პირსა მის ანგელოზისისა, და დამტკიცნეს სიტყუანი იგი, რომელთა იტყოდა ენითა თჳსითა. და ვითარცა იხილა მარიამ, რამეთუ იცვალა ხატი პირისა მისისაჲ, ცნა, ვითარმედ ანგელოზი არს მაღლით და არა ქუეყანით მოვლინებული, ზეცით და არა მოკუდავთაგან, რამეთუ ღმრთისაჲ არს ღიდებაჲ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამენ.

**საკითხავნი ხარებისანი
თქუმული წმიდისა
გრიგოლ ნეოკესარიელ ეპისკოპოსისაჲ**

1. ხარებისათჳს წმიდისა ღმრთისმშობელისა*

ღღეს ანგელოზთა განწყობილებათა გალობანი ბრწყინვალე იქმნებიან და ნათელი იგი ქრისტჳს მოსლვისაჲ მორწმუნეთა გამოუბრწყინდების.

ღღეს მხიარული იგი არე ჩუენი ქრისტე, სიმართლისა იგი მზე, ბრწყინვალითა ნათლითა გამოგვბრწყინდა ჩუენ და მორწმუნეთა გონებანი განანათლნა.

ღღეს ადამ განახლდების და იხარებს, ანგელოზთა თანა ზეცად აღფრინდების, ამისთჳს რამეთუ სულისა წმიდისა მოსლვაჲ იქმნა.

ღღეს ღმრთეებისა მადლი, უხილაეთა სასოჲ, განანათლებს გონებითა უფრომსლა მათ დიდებათა, რამეთუ საუკუნიტგან დაფარული იგი საიდუმლოჲ განცხადებულად გუაუწყა ჩუენ.

ღღეს სათნოებისა გამოუთქუმელისა გვრგვინი იქმნებიან ღირსთა და მორჩილთაჲ ღღესასწაულის მოყუარეთაჲ: ჰნებაჲს ღმერთსა გვრგვინოსან ყოფაჲ ტრფიალთაჲ მათ უქცეველისა სარწმუნოებისათაჲ, ვითარცა ჩინებულთა და მკვდრთა მოუწოდა, და ზეცათა სასუფეველი მწრაფლ მოუწესს ზეცისა მობაძათა შეერთებად ღმრთის მსახურებისა ანგელოზთა კრებულსა.

ღღეს ღმრთისა მიერი იგი აღესრულების თქუმული, რომელსა იტყჳს: „იხარებდინ ცანი და გალობდინ ქუეყანაჲ“. მთანი იხარებენ პირისაგან უფლისა, რამეთუ მოვალს. და იხარებდენ ყოველნი ძელნი მალნარისანი პირისაგან უფლისა, რამეთუ მოვალს (ფსალმუნი 95: 11-13), და დაეით სამე ძელად

* იბეჭდება გამოცემიდან „სინური მრავალთაჲ 864 წლისა“, თბილისი 1959; გვ. 3-7.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 55.

იტყვს, ხოლო უფლისა წინამორბედმან ხედ ნაყოფისა გამოძღებულად ღირსად მოსლვისათჳს უფლისა უწოდა, ხოლო უფალმან ჩუენმან იესუ სიხარული იგი გამოუთქუმელი ყოველთა მისა მიმართ მორწმუნეთა აღუთქუა, რამეთუ ჰრქუა: „გიხილნე თქუენ და გიხაროდის და სიხარული თქუენი არავინ მიგიღოს თქუენგან“ (იოვანე 16: 22).

დღეს ყოველთა სასმენელი იგი და გამოუთქუმელი საიდუმლოა, რომელთა სასოებაჲ ქრისტჳს მიმართ გუაქუს ღირსად აღბეჭდულთა ქრისტიანეთა, განცხადებულად მოგუეთხრობის ჩუენ.

დღეს გაბრიელ, ღმრთისა წინაშე მდგომელი, ქალწულისა წმიდისა მოვიდა და ესრეთ ახარა მას: „გიხაროდენ, მიმადლებულ!“ (ლუკა 1: 28), ხოლო იგი განიზრახვიდა: „ვითარ-მე იყოს მოკითხვაჲ ესე?“ ხოლო ანგელოზმან მან მეყსეულად მიაგება და ჰრქუა: „უფალი შენ თანა! ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მაღლი წინაშე ღმრთისა. და აჰა ესერა, შენ მუცლად-ილო და ჰშვე ძე და უწოდი სახელი მისი იესუ. ესე იყოს ღიდ და ძე მაღლის ეწოდოს, და მისცეს მას უფალმან ღმერთმან საყდარი დავითის, მამისა თჳსისაჲ, და მეუფებდეს სახლსა ზედა იაკობისსა უკუნისამდე, და სუფევისა მისისაჲ არა იყოს დასასრულ“.

ჰრქუა მარიამ ანგელოზსა მას: „ვითარ-მე იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მამაკაცი არა ვიცი?“ (ლუკა 1: 30-34). და ღამე-ვადგრეა მერმე ქალწულად, ანუ მიმეღოს ქალწულებისა იგი პატივი?

ამას რაჲ განიზრახვიდა წმიდაჲ ქალწული, მეყსეულად მთავარანგელოზმან მან შეწირა მისა სიტყჳსა მის კუალად-გებაჲ და ჰრქუა: „სული წმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისაჲ გჳარვიდეს შენ. ამისთჳსცა შობილსა მას წმიდა ეწოდოს და ძე მაღლის“ (ლუკა 1: 35).

რამეთუ რომელი-იგი არს, გარნალა ეწოდოს. შემსგავსებულად წმიდაჲ მარიამ ყოველთაგან ნათესავთა მხოლოჲ მაღლმან მან გამოირჩია, რამეთუ ჭეშმარიტად ყოველთავე ბრძენი იყო.

არავინ მსგავს მისა ყოველთაგან ნათესავთა სადამე იპოვა. არა ვითარ პირველი იგი ქალწული ევა მარტოა სამოთხესა შინა იქცეოდა, უსუსური გონებითა, და განუზრახველად ბოროტთ მთავრისაჲ მის გულის-სიტყუაჲ იგი შეიწყნარა და ესრეთ გულისა მისისა ზრახვაჲ განჯრწნა და მის მიერ მზაკუვარმან მან გესლი იგი თვის დასთხია და სიკუდილი განზავა და ყოველსა სოფელსა მოაწია; ამისთჳსცა ყოველი შრომაჲ წმიდათა შეამთხვა, — არამედ მხოლოესაგან წმიდისა ქალწულისა მისი იგი შეცოდებაჲ განიკურნების და არა პირველად წმიდამან მან ნიჭი იგი დაითმინა შეწყნარებად, ვიდრემდე ისწავა მოძღუნებული და რაჲ არს ნიჭი იგი, და ვინ არს მოძღვრელი. ამას თავით თჳსით განიზრახვიდა წმიდაჲ იგი ქალწული და რეცა თუ ანგელოზსა მას ეტყოდა: ვინაჲ ესრე სახედ კურთხევამ ესე მოგუართუ ჩუენ? რომელთა საუნჯეთაგან მარგალიტი ესე სიტუამ ჩუენდა მოივლინა? ვინაჲ აქუს ჩუენდა მომართ ნიჭსა მაგას დასაბამი? ზეცით მოსრულ ხარ და კაცისა ხატად აჩუენებ და სანთელ ნათლის ელვარე ხარ. ამას თავით თჳსით განიზრახვიდა წმიდაჲ იგი. ხოლო ესევეითარითა სიტყვთა მთავარანგელოზმან ორგულებაჲ იგი დაჰქსნა და ჰრქუა: „სული წმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისაჲ გფარვიდეს შენ. ამისთჳსცა შობილსა შენსა წმიდა ეწოდოს და ძე მაღლის“ (ლუკა 1: 35).

ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ არა საშინელებით მოვედ შეძრწუნებად შენდა, არამედ რაჲთა განსდევნო შიშისა იგი მიზეზი.

ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მაღლი წინაშე ღმრთისა. მაღლსა მას ნუ განიკითხავ ბუნებით, რამეთუ შჯულთა ბუნებისათა დამორჩილებად მაღლმან არა თავს-იდევას.

გულისჴმა-ყავ, ზ მარიამ, რომელნი მამათ-მთავართა და წინამსწარმეტყუელთა შესცილდეს; ისწავენ, რომელნი მოაქამომდე ანგელოზთაგანცა დაფარულ იყვნეს. გესმა ესევეითარი, რომელსა ვერსადა კრებული იგი ღმრთის შემოსილთაჲ ღირს იქმნა. მოსე, დავით, ესაია და ყოველნი წინაწამსრმეტყუელნი წინავე ქადაგებდეს, არამედ ვითარ სახედ იყო, ვერ იცოდეს.

შენ ხოლო მხოლომან, ზ წმიდაო, წმიდაო ქალწულო, რომ-

ლისა საიდუმლოსა ყოველნი უმეტარ არიან, შეიწყნარე და ისწავე, რამეთუ სადა სული წმიდაა, მუნ ყოველივე განმზადებულია წარმართებულ არს, „სული წმიდაა მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისაა გფარვიდეს შენ. ამისთვისა შობილსა მას წმიდა ეწოდოს, და ძე მაღლის“ (ლუკა 1: 35). უკუეთუ ძე ღმრთის, ღმერთცა თანა-მსგავს ხატად მამისა და თანა-მფლობელ საუკუნეთა, რომელსა შინა აქუს მამასა ყოველივე გამოცხადებაა, ხატი პირსა შინა და ბრწყინვალეებისაგან ღიდებაა იგი განათლდების. და ვითარცა დაუწყუედელისაგან წყაროჲსა მდინარენი გამოვლენედ, ეგრეცა ამის დაუწყუედელისა და მარადის ცხოველისა წყაროჲსაგან გამოვიდა ნათელი იგი გამოუთქუმელი.

და რამეთუ ამისთვის წინამსწარმეტყუელნი ღაღადებდეს და იტყოდეს: „სლვა მდინარეთა ახარებს ქალაქსა ღმრთისასა“ (ფსალმუნი 45: 4); არა ხოლო თუ ერთსა ქალაქსა, არამედ ყოველთა, რამეთუ ვითარცა ერთსა ქალაქსა ახარებს, ეგრეცა ყოველსა სოფელსა შემსგავსებულად.

მთავარანგელოზმან წმიდასა მარიამს უპირატეს აუწყა ესრეთ და ჰრქუა: „გიხაროდენ, მიმადლებულო,“ რამეთუ შენ თანა ყოველი საფასე მაღლისაა დაკრებულ იყო, რამეთუ ყოველთა შორის ნათესავთა ესე ხოლო მარტოა ქალწული წმიდაა ჯორცითა და სულითა იპოვა. ამან მარტომან იტყრთა, რომელსა უტვრთვან ყოველნი სიტყვთა (ებრაელთა 1: 3). და არა ხოლო სიკეთე წმიდისაა ამის საკვრველ არს, არამედ სულისააცა სათნოო სახე.

რომლისათვისცა ანგელოზმან მან პირველად ღაღად-ყო მისა მიმართ და ჰრქუა: „გიხაროდენ, მიმადლებულო! უფალი შენ თანა!“ და არა ქუეყანისა სიძე, არამედ იგი თავადი სიწმიდისა უფალი შენ თანა, სიწმიდისა იგი მამაა და უკრწნელებისა შემოქმედი და უკუდავებისა მომცემელი, აზნაურებისა იგი მოღუაწე ჭეშმარიტი, მშვდობისა საუნჯისა მომცემელი, რომელმან ქალწულისაგან ქუეყანისა დაჰბადა კაცი იგი და გუერდისაგან მისისა ევაი გამოიყვანა. იგი თავადი უფალი შენ თანა და მერმე კუალად შენგან.

მოვედით უკუე აწ, საყუარელნო, ანგელოზებრსა ქებასა თანა-შევერთნეთ და მსგავსად ძალისა თანა-ნადები იგი გონიერად შეეწიროთ და ვიტყოდით: გიხაროდენ, მიმადლებულო! უფალი შენ თანა! რამეთუ შენი არს სიხარული ჭეშმარიტად, ამისთჳს რამეთუ შენ თანა მადლმან ღმრთეებისამან, ვითარცა უწყის, დაიმკვდრა, მკველისა თანა მეუფემან, შუენიერისა თანა შუენიერმან „სიკეთითა უფროჲს ძეთა კაცთასა“ (ფსალმუნი 44: 3), შეუგინებელისა თანა — რომელი განსწმედს ყოველთა აღგილთა. შენ თანა ღმერთი და შენგან ღმერთი, რომელცა სრული კაცი, რომელსა შინა დამკვდრებულ არს ყოველივე საცსებაჲ ღმრთეებისაჲ.

გიხაროდენ, მიმადლებულო, წყაროო ნათლისაო, რომელი განანათლებ ყოველთა მისა მიმართ მორწმუნეთა, გიხაროდენ, საცნაურისა მის მზისა აღმოსავალო და ცხოვრებისა შეუგინებელო ყუავილო. გიხაროდენ, მარიამ მიმადლებულო, ეენაჲო მარადის შუენიერო, რომელი ახარებს სულთა, რომელნი შენ გადიდებენ, დაუთესველო, ნაყოფ-შუენიერო ყანაო. გონებით ჩუენდა მიმსგავსებისათჳს და ჟამთა შობისა აღვსებისათჳს, ზოლო უფროჲს ბუნებად ზეცით მოსრულისა მისთჳს, რომელმან მუცელსა შენსა ადამი განაახლა და რამეთუ მიდგომილებისა თესლი წმიდასა ქალწულსა სულმან წმიდამან მისცა, რამეთუ ჭეშმარიტებაჲ გუამისაჲ გამოკდა გუამისაგან, და ვითარცა-იგი მარგალიტი ორთაგან ბუნებათა: ელვისაგან და წყლისა — უჩინოთა ამათგან სასწაულთა ზღვსაგან — გამოვალს, ეგრეცა უფალი ჩუენი იესუ შეუშფოთებელად და უქცეველად უბიწოჲსაგან და შეუგინებელისა ყოვლადწმიდისა ქალწულისაგან მარიამისა გამოვიდა ღმრთეებითა სრული და კაცებითა სრული.

მრავალთა წმიდათა მამათაგანთა და მამათ მთავართა და წინამსწარმეტყუელთა და მართალთა გული უთქუმიდა ზილვად პირსპირ და ვერ ღირს იქმნეს (მათე 13: 17), და რომელთაჲ ჩუენებით სახედ იგავად იხილეს, რომელნიმე სუეტითა ღრუბლისაჲთა ღმრთეებისა კმასა ღირს იქმნეს სმენად, და რომელნიმე წმიდათა ანგელოზთა გამოცხადებასა ღირს იქმნეს.

მარტოხსა ხოლო წმიდისა მარიამისა გაბრიელ მთავარანგელოზი ბრწყინვალედ მოვიდა და ახარა მას: „გიხაროდენ, მიმადლებულო“! და ესრეთ სიტუამ იგი შეიწყნარა და ჟამსა მას კორციელებრ აღვსებისა მისისასა მრავალ-სასყიდლისა იგი მარგალიტი გამოიღო.

მოვედით უკუე აწ, საყუარელნო, და დავითის მიერსა მას ღმრთისა სულსა საგალობელსა, რომელი ჩუენ ვისწავეთ, უგალობდეთ და ვიტყოდით: „აღდეგ, უფალო, განსასუენებელად შენდა, შენ და კიდობანი სიწმიდისა შენისა“ (ფსალმუნი 131: 8), რამეთუ ჭეშმარიტად კიდობანი არს წმიდაჲ ქალწული შინაგან და გარეშე განრჩუნვილი ოქრომთა, რომელმან-იგი თავადი საფასე სიწმიდისაჲ დაიჭია. აღდეგ, უფალო, წიაღთაგან მამისათა, რამთა აღადგინო დაცემული ნათესავი — პირველ შექმნილი ადამი.

ამას დავით ევედრებოდა, რომელი-იგი მისგან აღმოცენებად იყო კუერთხი და ნაყოფ-შუენიერი ყუავილი, რომლისათჳს წინაჲსწარმეტყუელებდა და იტყოდა: „ისმინე, ასულო, და იხილე, და მოყავ ყური შენი, და დაივიწყე ერი შენი და სახლი მამისა შენისაჲ. და გულმან-უთქუას მეუფესა სიკეთისა შენისაჲ, რამეთუ იგი თავადი არს უფალი ღმერთი შენი და შენ თაყუანისსცე მას“ (ფსალმუნი 44: 11-13). ისმინე, ასულო, რომელნი პირველითგან შენთჳს წინაჲსწარმეტყუელებით ითქუნეს, რამთა აწ მეცნიერებისაჲცა თუალითა იხილნე საქმენი; ისმინე ჩემი, შენდა მიმართ მაუწყებელისაჲ და მთავარანგელოზისაჲ, რომელი ჭეშმარიტთა საიდუმლოთა კმამაღლად გითხრობ შენ.

მოვედით უკუე აწ, საყუარელნო, და ჩუენცა წარსწრობილთასა მას მოსაჴსენებელსა მოვისწრაფოთ, და რომელი-იგი იესეს ძირისაგან კუერთხი ესრეთ დიდებულად აღმოსცენდა, ვადიდებდეთ, უგალობდეთ და ვჰნატრიდეთ და ვაქებდეთ. რამეთუ არა იოსებს, არამედ ღმრთის-მშობელსაჲცა ეწამების ლუკა სახარებასა შინა და მოასწავებს მისა მიმართ დავითისსა მას ნათესაობასა და იტყვს, ვითარმედ: „აღმოვიდა იოსებცა გალილეამთ, ქალაქით ნაზარეთით, ჰურიასტანად, ქალაქად დავითისა,

რომელსა პრქჳან ბეთლემ... აღწერად მარიამის თანა, რომელი მითხოვილ იყო მისა, და იყო იგი მიდგომილ, რამეთუ იყვნეს იგინი სახლისაგან და ტომისა დავითისა”(ლუკა 2: 4-5).

„და აღივსნეს ღღენი იგი შობისა მისისანი და შვა ძე იგი მისი პირმშოჲ უპირატესი ყოველთა დაბადებულთაჲ, და შეხვა იგი სახუეველითა და მიაწვინა ბაგასა”(ლუკა 2: 6-7); და შეხვა იგი, რომელმან ყოველი დაბადებული შექმნა; შეხვა, რომელმან „შეიმოსა ნათელი ვითარცა სამოსელი”(ფსალმუნი 103: 2). მიწვინა ბაგასა ქერობინთა ზედა მჯდომარე და ბევრეულთა მიერ ანგელოზთა ღიდებულ; პირუტყუთა ბაგასა სიტყუჲმან ღმრთისამან განისუენა, რამთა ნანდვლვე, რომელნი ნებით თვსით პირუტყუ ქმნულ იყვნეს კაცნი, პირმეტყუელთაჲ იგი მისცეს მეცნიერებაჲ; ტაბლასა პირუტყუთასა დაეგო ზეცისა იგი პური, რამთა პირუტყუთ-სახეთა კაცთა საიდუმლოჲსა მის საზრდელისაჲ მისცეს მისაღებელი. და არცალა აღგილ იყო მათა სავანესა მას, აღგილი არა აქუნდა, რომელმან ცაჲ და ქუეყანაჲ შექმზადა და დაამყარა! ამისთჳს რამეთუ მდიდარი იყო და ჩუენთჳს დაგლაზაკნა (2 კორინთელთა 8: 9) და სიმდაბლე დაუსრულებელი ინება ცხორებისათჳს ბუნებისა ჩუენისა... ზეცას წიალთა შინა მამისათა, და ქუაბსა შინა მკლავთა ზედა დედისათა განისუენა. ბაგასა ზედა ანგელოზთა კრებული გარე-მოადგს, ზეცას ღიდებასა და ქუეყანასა ზედა მშჳდობასა ახარებდეს. ზეცას მარჯუენით მამისა დაჯდა და ბაგასა შინა ვითარცა ქერობინთა ზედა განისუენებდა. საყდარი იყო ჭეშმარიტად ესეცა ქერობინებრი, საყდარი სამეუფოჲ, წმიდაჲ წმიდათაჲ ქუეყანასა ზედა მხოლოჲ, რომელსა შინა განისუენა ქრისტემან ღმერთმან ჩუენმან.

რამეთუ მისა შუენის ყოველი ღიდებაჲ მამისა თანა და სულისა წმიდისა უკუნიითი უკუნისამდე. ამენ.

2. მეორე, თქემული წმიდისა გრიგოლი ნეოკესარიელ ეპისკოპოსისაჲ ხარებისათჳს*

დღესასწაულთა ყოველთა და გალობათაჲ ჯერ-არს ჩუენდა მსგავსად მსხუერპლთა შეწირვად ღმრთისა, ხოლო უპირატეს ხარებაჲ ესე წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲ, რომელ-იგი მთავარანგელოზისა მისგან მისა მიმართ ითქუა: გიხაროდენ, მიმადლებულო! ამისთჳს რამეთუ უპირატეს ყოვლისა საღმრთოჲსა ცხოვრებისა და მოძღურებისა ახლისა შჯულისა ესე მოივლინა ჩუენდა მამისაგან ნათლისაჲსა, ვითარმედ: გიხაროდენ, მიმადლებულო! „მიმადლებულო“ რაჲ თქუა, ყოველივე ბუნებაჲ კაცობრივი გარე-შეიცვა.

გიხაროდენ, მიმადლებულო! წმიდისა მისთჳს მიდგომილები-სა და წმიდისა შობისათჳს „გახარებ თქუენ სიხარულსა დიდსა, რომელი იყოს ყოვლისა ერისა“ (ლუკა 2: 10).

მერმე კუალად მაცხოვარებისასა მას რაჲ ენებასა მოვიდოდა უფალი ჩუენი, იტყოდა, ვითარმედ: „გიხილნე თქუენ, და უხაროდის გულითა თქუენთა, და სიხარული თქუენი არავინ მიგილოს თქუენგან“ (იოვანე 16: 22).

და მერმე კუალად შემდგომად აღდგომისა წმიდათა მათ დედათა მიერ ესრე გუახარა ჩუენ, ვითარმედ: „გიხაროდენ!“ (მათე 28: 9), ხოლო მათსა მახლობელად მოციქული იტყჳს, ვითარმედ: „მარადის გიხაროდენ! მოუკლებელად ილოცევდით, ყოველსა შინა კმადლობდით“ (1 თესალონიკელთა 5: 16-18). ჰხედავთა აწ, საყუარელნო, ვითარ გარდარეული იგი და გამოუთქუმელი მადლი განუყოფელად ყოველთა აღგილთა მოგუანიჭა ჩუენ უფალმან! რამეთუ წმიდაჲ მარიამ ჯორცთა შინა რაჲ იყო, უწრწნელი ცხოვრებაჲ მოიპოვა და ყოვლითავე სათნოებითა იქცეოდა და ცხ-

* იბეჭდება გამოცემიდან „სინური მრავალთავი 864 წლისა“, თბილისი 1959; გვ.8-16.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ.61.

ონდებოდა რჩეულად.

ამისთვისცა ღმრთისა მამისა სიტყუამან ჯორცნი შემოსად და სრული კაცებაჲ ჯერ-იჩინა მისგან, რამთა რომლისა ჯორცისა-გან ცოდვამ სოფლად შემოვიდა და ცოდვისაგან — სიკუდილი, მისვე ჯორცისაგან დაისაჯოს ცოდვამ იგი ჯორცითა, და რამ-თა იძლიოს ცოდვისა იგი განსაცდელი დაფლვითა მით წმიდისა გუამისაჲთა, და დასაბამი აღდგომისაჲ გამოჩნდეს, და ცხორე-ბამ საუკუნომ სოფელსა შინა იქადაგოს, და ღმრთისაჲ კაცთა მომართ იქმნეს ზიარებაჲ.

და რამ-მე ვთქუა, ანუ რამ-მე დავაკლო, ანუ ვითარ-მე გამოვთქუა საიდუმლოჲ იგი მიუწდომელი? — არამედ აწ რომელსა-ესე ზედა ვდგათ, მასვე ზედა კუალად მოვიდეთ.

ქალწულისა წმიდისა გაბრიელ მოივლინა, უჯორცომ ჯორც-თა შინა მყოფისა, რომელი მოცვალებულ იყო ცხორებასა უჯრ-წნელსა, სიწმიდით და სათნოებით ცხონდებოდა.

და მო-რამ-ვიდა მისა ანგელოზი იგი, პირველად ესრეთ ახარა მას და ჰრქუა: გიხაროდენ, მიმადლებულო! გიხაროდენ, მიმადლებულო, რამეთუ შენ ნანდვლვე სიხარულისა საქმეთა ღირსად იქმ, რამეთუ შენ შეუგინებელი იგი სამოსელი გმოსიეს და ცხორებაჲ სიწმიდისაჲ გარე-შეგირტყამს. გიხაროდენ, მი-მადლებულო, რომელი ზეცისა მის სიხარულისა დამტევნელი ხარ; გიხაროდენ, მიმადლებულო, რამეთუ შენ მიერ სიხარული ყოველთა დაბადებულთა განეყოფის და ნათესავი კაცთაჲ კუალ-ად მიიღებს დასაბამითგანსა მას პატივსა; გიხაროდენ, მიმადლე-ბულო, რამეთუ მკლავთა შენთა ზედა შემოქმედი ყოველთაჲ ტვრთვად გიც.

ხოლო იგი სიტყუასა მას ზედა შეძრწუნდა, რამეთუ უჩუევ-ელ იყო მამათა მიმართ ზრახვასა, და ღუმილსა, ვითარცა დე-დასა გონიერებისასა და სიწმიდისასა, მარადის მოიკითხვიდა, წმიდა იყო და უბიწო და შეუგინებელ.

ესე პირისაგან ანგელოზისა არა შეშინდა, ვითარცა-იგი მრავალნი წინაჲსწარმეტყუელთაგანნი, რამეთუ ქალწულებამ ჭეშმარიტი ანგელოზთა ნათესაობა არს, და რამეთუ მოწლედ

წმიდაა ესე სანთელსა მას ქალწულებისასა იმარხვიდა და მრავალი მოღუწებაა აქუნდა, რამთა დაუშრეტელად და შეუგინებელად დაიცვეს.

და ვითარცა-იგი ვის სამოსელი რამ ბრწყინვალე ჰმოსიენ და ეკრძალებინ, რამთა ნუუკუე შეგინებაა რამე, გინა მწინკულევანებაა ვინაძვე შეეხოს მას, ესრეცა წმიდაა ესე ქალწული თავით თვსით განიზრახვიდა და იტყოდა: ნუუკუე ზაკუევულებაა რამე აქუნდეს მსახურებასა მას? ნუუკუე ნეტარებაა იგი ორგულებით იქმნეს ჩემდა მომართ? ნუუკუე გესლი რამე თაფლსა მას შინა დამალულ არს? ნუუკუე სიტყუამ მახარებელისაა იყოს და განზრახვამ მტყუენველისაა? რამეთუ რომელი არა იცის, ვინამ მოიკითხავს? ამას თავით თვსით განიზრახვიდა და იტყოდა.

მაშინ ანგელოზმან მან ღაღად-ყო მისა მიმართ განუყოფელი იგი სიხარული ყოველთა მორწმუნეთა და ჰრქუა მას: ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მადლი წინაშე ღმრთისა, რამეთუ ჩემ მიერ ზეცისანი იგი ძალნი შენ, წმიდასა ქალწულსა, მოგიკითხვენ, და უფროასლა თავადმან, რომელი-იგი უფლებს ყოველთა ზედა ძალთა ცისათა, შენ, წმიდა ქალწული, ყოვლისაგან დაბადებულისა გამოგირჩია, რამთა წმიდისაგან და უბიწოისა შეუგინებელისა მუცლისა შენისა ბრწყინვალე მარგალიტი გამოვიდეს. რამეთუ რომელი-იგი შენგან იშვეს, მაცხოვარი არს ყოვლისა დაბადებულისა. რამეთუ ყოვლისა ბუნებისა კაცობრივისა წმიდაცა ესე ქალწული უდიდებულეს და უწმიდეს და უპატიოსნეს შობილ იყო, ხოლო უბრწყინვალეს უფროს თოვლისა აქუნდა გონება. რამეთუ ყოვლისა ოქროსა გამოცდილისა უწმიდეს იყო ჯორცითა მუცელი ესევეთარი, რომელცა ეზეკიელ იხილა და მოგუასწავა მსგავსებაა მკეცთა და თავსა აღმატებულად, ვითარცა ხილვამ მყინვრისა საშინელისა და მსგავსებაა საყდრისა მის ზედა; ვითარცა ხილვამ საფირონისა, და ზედა-კერძო საყდარსა მას, ვითარცა ხილვამ კაცისა; და ხილვამ ილიკტრიონისა და მას შინაგან ვითარცა ხილვამ ცეცხლისა (ეზეკიელი 1: 22, 26-27).

ჴეშმარიტად წინამსწარმეტყუელმან წმიდისაგან ქალწუ-

ლისა შობისათჳს ყოველივე ესრე სახედ იხილა, რომელ შენ, წმიდაო ქალწულო, ტკრთვად ვერ ძალ-გედვა, უკუეთუმცა არა ყოვლითა ღიდებითა და სათნოებითა მსგავსად საყდრისა მის ელვარე იპოვე.

რომლითა-მე უკუე შესხმისა სიტყვთა შევამკოთ ქალწულებისა იგი პატიოსნებაჲ? რომელთა ქებათა ღაღადებითა უკრწნელსა მას უგალობდეთ ხატსა? ანუ რომლითა-მე სულიერთა გალობათა სიტყვთა ვადიდებდეთ უფროჲს ღიდებულსა მას ანგელოზთასა?

ესე სახლსა შინა ღმრთისასა დანერგულ იყო, ვითარცა ნაყოფ-მსხმოჲ ზეთისხილი, რომლისა ფარვითა სულმან წმიდამან ძედ და მკვდრად გვწოდა ჩუენ სასუფეველსა ქრისტესსა. ესე — მარადის შუებული უკრწნელებისა სამოთხე, რომელსა შინა ცხოველს-მყოფელი იგი ხე დაენერგა და ყოველთავე მოგუანი-ჭებს უკუდავებისა ნაყოფსა. ესე ქალწულთა სიქადული, მორწმუნეთა სიხარული; ესე — მორწმუნეთა სიმტკიცე და ღმრთის-მსახურთა სათნოებაჲ; ესე — ჭეშმარიტებისა სამოსელი და სათნოებისა საყოფელი; ესე — წყაროჲ დაუწყუედელი, რომელსა შინა ცხოველი იგი წყალი აღმოეცა, უფლისა იგი ჯორცითა მოსლვაჲ; ესე — სიმართლისა ზღუდე.

და რავდენნი ამისსა იქმნეს ტრფიალ და ჭეშმარიტებისა მის ქალწულებისა გული-უთქუამს, ანგელოზთასა მას შებმა-უყვეს მადლსა; რავდენნი ღვნოსა და სიმთრვალესა და თაფლუჭისა შუებასა განეშორნენ, ცხორებისა შემოსილისა ნერგითა იშუებდენ; რავდენთა სანთელი იგი ქალწულებისაჲ დაუშრეტელად დაიმარხეს, დაუჭნობელი იგი უკრწნელებისა გვრგვნი დაიდგან; რავდენთა სიწმიდისა იგი შეუგინებელი მოიგეს სამოსელი, უკრწნელსა მას სიმართლისა სასძლოსა მიიყვანნენ; რავდენნი ანგელოზთასა მას წესსა უმახლობელეს იქმნენ, უმჯობეს უფლისა მიერ თქუმულისა მის ნეტარებისა იშუებდენ; რავდენთა ბრწყინვალე იგი ზეთი გონებისაჲ და იჭვსა განწმედილი საკუმეველი მოიპოვონ, სულნელებისა იგი სულიერისა შვილებისაჲ დაიმკვდრონ აღთქუამა; რავდენნი ხარებასა წმიდისა ღმრთის-

მშობელისასა დღესასწაულობდენ უსაკუთრეს ხარებისა მის, რომელი-იგი თქუა: „გიხაროდენ, მიმადლებულო“, მიიღონ სასყიდლისა კუალად-გებაჲ. ჯერ-არს უკუე ჩუენდა დღესასწაულობად ესე დღესასწაული, რამეთუ სიხარულითა და მხიარულებითა ადაესო ყოველი სოფელი.

ხოლო ვდღესასწაულობდეთ ჩუენ ფსალმუნითა და ქებითა და გალობითა სულიერითა. დღესასწაულობდა ოდესმე ისრაელიცა, არამედ უცომომთა და ველის-ყრდელითა, რომელთათჳს წინამსწარმეტყუელი იტყჳს: გარდავაქცინე დღესასწაულნი მათნი გლოვად და სიხარული მათი — მწუხარებად (ამოს 8: 9).

ხოლო ჩუენნი მწუხარებანი უფალმან ჩუენმან ნაყოფთაგან სინანულისათა სიხარულად გარდააქცინა (მღრ.: იერემია 31: 13), „რამეთუ აქუნდა პირველსა მას შჯულსა სამართალი მსახურებათაჲ“ (ებრაელთა 9: 1), ვითარცა-იგი მამათ-მთაერისა ჩუენისა აბრაჰამისი. არამედ საღმობითა კორციელებრითა და ტკივილითა წინა-დაცუეთისაჲთა ვიდრე ჟამთა აღსრულებად-მდე, რამეთუ მათ შჯული მოსტჳ მიერ მოეცა, ხოლო ჩუენდა ჭეშმარიტებაჲ იესუ ქრისტჳს მიერ მონიჭებულ არს; ყოველთა კეთილთა დასაბამ ჩუენდა მომართ ხარებაჲ იქმნა წმიდისა ქალწულისა და მიმადლებულისა, მრავალ-საგალობელი ესე მაცხოვრისა ჩუენისა მოლუაწებაჲ, საღმრთოჲ იგი მისი და უფროჲ დიდებული მოლუაწებაჲ.

ამიერ აღმოგვბრწყინდებიან ჩუენ საცნაურისა მის ნათლისა მზის-თუალნი; მიერ აღმოგვცენდების ჩუენ წყაროჲ იგი სიბრძნისაჲ, ბრკინვალედ და წმიდად გამოადინებს ღმრთის-მსახურებისათა მათ ნაკადულთა; ამიერ აღმოგვბრწყინდებიან ჩუენ საფასენი იგი ღმრთის-მეცნიერებისანი, რამეთუ „ესე არს ცხორებაჲ საუკუნოჲ, რაჲთა გიცოდინა შენ მხოლოჲ ჭეშმარიტი ღმერთი და რომელი მოავლინე იესუ ქრისტე“ (იოვანე 17: 3).

და მერმე იტყჳს, რამეთუ: გამოიძიეთ წიგნთაგან, ვითარმედ მათ შინა ელით ცხორებასა საუკუნესა (მღრ.: იოვანე 5: 39), ამისთჳს რომელნი გამოეძიებენ საღმრთოთა სიტყუათა, გამოეცხადების მათ საუნჯე იგი ღმრთის-მსახურებისაჲ. საფასე

დაგვფინა ჩუენ ღმრთისა სულთამ მათ წიგნთამ ნუგეშინის-მცემელმან. საფასე იყავნ ჩუენდა სიბრძნის და წინამსწარმეტყუელთა, გინა თუ სახარებისამ და მოციქულთამ, რამთა გუაქუნდეს ჭეშმარიტისა ცხოვრებისა სასოებაჲ. რამეთუ წმიდათა წინამსწარმეტყუელთამ და მოციქულთა ენითა ჩუენ უფალი გუზრაზავს, წმიდათა ჳმითა ღმერთი იშუებს. არა თუ სიტყუათამ იგი უკმს, არამედ მორჩილებასა მას ზედა იხარებს; არა თუ ნაყოფ რამჲე აქუს კაცთაგან, არამედ გონიერსა მას ზედა სულსა მართალსა განისუენებს; არა თუ რომლითა-იგი ჩუენ უგალობთ, ქრისტე იდიდების, არამედ რომლითა-იგი ჩუენ კეთილი გუეყოფის, ქველის-მოქმედებასა მას მისსა მორჩილებით ჳქადაგებთ; არა თუ რამთა პატიოსნებასა მას მისსა მივაწინეთ, არამედ რამთა მსგავსად ძალისა თანა-ნადები იგი გარდავიჳადოთ. ზოლო რაჟამს აღმოიკითხებოდის სახარებაჲ, გინა თუ სამოციქულოჲ, ნუ წიგნსა მას ზედაჲ, ნუცა მკითხველსა მას, არამედ ზეცით გამომეტყუელსა მას, რამეთუ წიგნი არს, რომელსა-იგი ზედაჲ, ზოლო ქრისტე არს, რომელი ღმრთის-მეტყუელებით იქადაგების. გუახარებს ჩუენ მრავალ-საგალობელსა მას მაცხოვრისა მოლუაწებასა, რამეთუ ღმერთი იყო და კაცთ-მოყუარებისათჳს კაც იქმნა; არა თუ პირველ საუკუნითგანი იგი პატივი განიშორა, არამედ მაცხოვარებისა იგი მოლუაწებაჲ შეიმოსა.

გუახარებს ჩუენ მრავალ-საგალობელსა მას მაცხოვრისა ჩუენისა განგებულებასა, რამეთუ უძღურთა მკურნალი მოვიდა; არა თუ წამლითა ჳკურნებს, არამედ წამის-ყოფითა კაცთ-მოყუარებისამთა ყოველთაჲე განჳკურნებს.

გუახარებს ჩუენ მრავალ-საგალობელსა მაცხოვრისა მოლუაწებასა, რამეთუ შეცთომილთა გზამ გამოუჩნდა, განწირულთა — მაცხოვარებისა იგი მაღლი, რომელი მრავალფერად ყოველთაჲე შეეწევის: შეცთომილთა ეძიებს, დაბნელებულთა განანათლებს, მონათა განათავისუფლებს, მომწყუდართა განაცხოველებს, ტყუეთა გამოიჳსნის ყოვლად, ჩუენ, ყოველთა, გუექმნა გზა ცხოვრების არა თუ ჩუენისა გონიერებისათჳს, არამედ შემსგავსებულად ქველისმოქმედებისა მისისა სახიერებისათჳს ყოველ-

ელსავე იქმოდა მაცხოვარი ჩუენი; არა თუ რაფთა თავისა თჳსისა ივაჭროს სათნოებაჲ, არამედ რაფთა ჩუენ ცხორებაჲ საუკუნოჲ მოგუანიჭოს, რამეთუ ხატად ღმრთისა დაჰბადა კაცი და სამოთხესა შინა საშუებლისასა უბრძანა, რაფთა იქცეოდის; ხოლო შურიტა რაჲ ეშმაკისაფთა სცთა და ღმრთისა მცნებასა გარდამავალ იქმნა, საშჯელსა შევარდა სიკუდილისასა, რომლისათჳსცა შემდგომითი შემდგომად მისნი შობილნი მამულსა მას თანა-ნადებსა ქუეშე ღაკირთებულ იყვნეს და საშჯელისა ზღვევაჲ იგი ძიებით მიეჴადებოდა. „რამეთუ სუფევდა სიკუდილი აღამისითგან ვიდრე მოსესამდე“ (რომაელთა მიმართ 5: 14), ხოლო კაცთ-მოყუარებან ღმერთმან იხილა რაჲ თჳსი იგი შექმნილი სიკუდილისაგან ძლეული, არა სრულიად გარე-მიიქცა მისგან, რომელი-იგი ხატად თჳსა შექმნა, არამედ ნათესავითი ნათესავად მოხედვაჲ არა ღააკლო, რამეთუ პირველად მამათა ერუენებოდა და შჯულსა შინა იქაღაგებოდა და წინაჲსწარმეტყუელთა მიერ მსგავსებით მაცხოვარებისა მოლუაწებასა მას წინავე გუაუწყებდა.

ხოლო რაჴამს მოიწია აღსავსებაჲ იგი ჟამთაჲ დიდებულისა მის მოსლვისა მისისაჲ, მთავარანგელოზი მახარებელად წმიდისა ქალწულისა წინაჲსწარ მოივლინა, ხოლო იგი გამოუთქუმელთა მათგან რაჲ ზეცისა ძალთა მოვიდა წმიდისა მის, პირველად „გიხაროდენ, მიმადლებულო“ მისსა მიმართ ღაღად-ყო.

ხოლო მას ვითარცა ესმა, ვითარმედ: „გიხაროდენ, მიმადლებულო“, მეყსეულად სასმენელით შევიდა სული წმიდაჲ შეუგინებელსა მას ტაძარსა ქალწულისასა და განწმიდა ბუნებაჲ მისი ასოთა თანა და დადგა ბუნებაჲ წინაშე მისა; განკრთომით ხედვიდა უფალსა მას ბუნებათასა უფროჲს ბუნებისა საკჳრველთ-მოქმედება გუამსა შინა. და რომლიტა საჭურველიტა ეშმაკი ილუწიდა ჩუენდა მომართ, მითვე საჭურველიტა ქრისტემან ჩუენ გჳჴსნნა: შეიმოსნა მსგავსად ჳორცნი, რაფთა ნაკლულსა მას უმეტესი მოანიჭოს მადლი. და ვინაჲ-იგი აღემატა ცოდვაჲ, მუნ უფროჲსად გარდაემატა მადლი (რომაელთა 5: 20).

შემსგავსებულად მადლი იგი წმიდისა ქალწულისა მოივ-

ლინა, რამეთუ ესრე აქუს ხარებისა მას სიტყუასა მოსწავებაჲ, ვითარმედ: „და თთუესა მეექუსესა მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი... ქალწულისა, თხოილისა ქმრისა, რომლისა სახელი იოსებ, სახლისაგან და ტომისა დავითისა; და სახელი ქალწულისაჲ მის მარიამ“ (ლუკა 1: 26-27). ესე პირველი თუე წმიდისა მის მიმართ, ვითარცა იტყვს წერილი შჯულსა შინა, ვითარმედ: ესე თუე — თავი თუეთაჲ (გამოსლვათა 12: 2), ვნებაჲ წმიდაჲ, ღღესასწაულობდით უფლისა ნათესავთა შორის თქუენთა (გამოსლვათა 12: 14). ხოლო მეექუსედ თთუედ ზაქარიას მიმართ იტყვს. და რამეთუ ჭეშმარიტად წმიდაჲ ესე ქალწული ნათესავისაგან დავითისა იყო და ბეთლემი მამულ ეყო და იოსებს მსგავსად შჯულისა ნათესაობით სამართლად მითხოვილ იყო; სიძე იგი და უკრწნელებისა საუკუნოჲსა თანა-მყოფ.

ხოლო წმიდასა მას ქალწულსა ფრიად შემსგავსებული სახელი, რამეთუ მარიამ ეწოდა, რომელი ითარგმანების „განმანათლებელ“, და რაჲ-მე უბრწყინვალეს არს ქალწულებისა ნათლისა, რომლისაგან სათნოებათაჲ ქალწულად უწესედ, რომელნი ბუნებათა მათთა სახიერად მიუთხრობედ!

უკუეთუ ესოდენ კეთილ არს გული ქალწულად ჰყრობად, რავდენ უფროჲს, უკუეთუ ჯორცთა სულისა თანა ქალწულებაჲ დაიმარხო! ეგრეცა წმიდაჲ ესე ჯორცთა რაჲ შინა იყო, უკრწნელი ცხორებაჲ მოიპოვა და მთავარანგელოზისა მის მიერ თქუულთა სარწმუნოებით შეიწყნარებდა.

მაშინ მსწრაფლ ელისაბედისა, ნათესავისა მისისა, მთად კერძო წარვიდა და „შევიდა სახიდ და მოიკითხა ელისაბედ“ მიმსგავსებულად ანგელოზისა მის. „ვითარცა ესმა მოკითხვაჲ იგი მარიამისი ელისაბედს, ჰკრთებოდა ყრმაჲ იგი მუცელსა შინა მისსა. და აღივსო სულითა წმიდითა“ (ლუკა 1: 40-41). აწ უკუე ეჲმ მარიამისი შეეწია და სულითა წმიდითა ელისაბედ აღივსო. და ვითარცა დაუსრულებელისაგან წყაროჲსა მდინარე მადლთაჲ, ეგრევე ენისაგან წინამსწარმეტყუელებაჲ იგი თჳსსა მას ნათესავსა გამოუცენა და ფერკთა ყრმისათა, დაბმულთა მუცელსა შინა, კლდომაჲ და სიმღერაჲ მიჰმადლა, რომელი ნანდვლვე

სიხარულისა და საკვრეველებისა ღირდა, რამეთუ სადაცა მივიდოდა მიმადლებული იგი, სიხარულითა აღივსებოდა.

და ღალად-ყო წმითა დიდითა ელისაბედ და თქუა: „კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ! და ვინაჲ ესე ჩემდა, რაჲთა მოვიდეს დედაჲ უფლისა ჩემისაჲ ჩემდა?“ (ლუკა 1: 42-43). კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, რამეთუ შენ ექმენ მათ დასაბამ განახლებისა. შენ კადნიერებაჲ სამოთხედ შესლვისაჲ მოგუმაღლე ჩუენ და პირველი იგი საღმობაჲ განსდევნე, რამეთუ შენსა შემდგომად ნათესავი დედათაჲ არღარა იყუედრებოდის, არღარა ეშინოდის მკვდრთა ევაჲსთა პირველისა მისთჳს წყევისა, არცაღა შობადისა მის საღმობისა, რამეთუ ქრისტე ნათესავისა ჩუენისა მკსნელი და მაცხოვარი ყოვლისა ბუნებისაჲ, სულიერი ადამ, რომელმან მიწისაგანისაჲ მის წყლულებაჲ განკურნა, წმიდისაგან მუცლისა შენისა გამოვალს.

კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის და მამათა შორის, რამეთუ ყოველთა კეთილთა დამნერგველი შენდა ნაყოფად გამოჩნდა, რამეთუ ბრწყინვალედ ვხედავთ ბერწისათა მათ სიტყუათა. არამედ უბრწყინვალესნი წმიდამან ქალწულმან აღმოთქუნა სიტყუანი და გალობაჲ მადლობისაჲ, სულნელებითა საესენი სიტყუანი ღმრთისა შეწირნა, დასაბამითგანთა მათ თანა ახალთა მიუთხრობდა, საუკუნიტგანთა მათ თანა აღსასრულსა ამათ ჟამთასა ქადაგებდა, მცირითა ამით სიტყუთა ყოველნივე საიდუმლონი ქრისტესნი გამოთქუნა.

„და თქუა მარიამ: აღიდებს სული ჩემი უფალსა, და განიხარა სულმან ჩემმან ღმრთისა მიმართ მაცხოვრისა ჩემისა“ (ლუკა 1: 46-47), და შემდგომი: „შეეწია ისრაჲლსა, მონასა თჳსსა მოვსენებად წყალობისა. ვითარცა ეტყოდა მამათა ჩუენთა აბრაჰამსა და ნათესავსა მისსა საუკუნოდ“ (ლუკა 1: 54-55).

ჰხედავა, ვითარ წმიდამან ქალწულმან მამათ-მთავრისაჲ გარდაჰმატა სრულებასა! დაამტკიცა ღმერთმან აბრაჰამისა მიმართ აღთქუმაჲ, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: ესე არს აღთქუმაჲ ჩემი, რომელი დავდეჲ შორის შენსა და ჩემსა (შესაქმე 17: 7).

რომლისაგან მო-რამ-ვიდა, დაამტკიცა აბრაჰამისა მიმართი იგი აღთქუმაჲ, საცნაურად მიიღო სასწაული იგი წინა-დაცუეთისაჲ და აღმასრულებელ შჯულისა და წინამსწარმეტყუელთა.

აწ უკუე ესე წინამსწარმეტყუელებისა გალობაჲ წმიდამან ქალწულმან ღმრთისა შეწირა და თქუა: „ადიდებს სული ჩემი უფალსა და განიხარა სულმან ჩემმან ღმრთისა მიმართ, მაცხოვრისა ჩემისა“ (ლუკა 1: 46-47), „რამეთუ მიყო მე დიდ-ძალი ძლიერმან; წმიდა არს სახელი მისი, და წყალობაჲ მისი თესლითი თესლადმდე მოშიშთა მისთა ზედა“ (ლუკა 1: 49-50), რამეთუ ღმრთის-მშობელ რამ მყო, კუალად ქალწულადვე დამ-მარხა და მუცლისაგან ჩემისა ყოველთა ნათესავთა სიწმიდელ განახლდების სავსებაჲ; ყოველი ჰასაკი აკურთხა მამათაჲ და დედათაჲ, ჭაბუკთა და ყრმათაჲ; ყო სიმტკიცე თავით თვსით ჩუენთვს სიკუდილისა მიმართ და ეშმაკისა მიმართ და ჩუენტა ცოდვათაჲ განხეთქა კელით-წერილი; „განაბნინა ამაჲრტავან-ნი გონებითა გულთა მათთაჲთა“ (ლუკა 1: 51); თვთ იგი ეშმაკი განაბნია და ერი მისი მის თანა, რამეთუ ჭეშმარიტად იგი იყო გულითა ამაჲრტავან, რამეთუ იკადრა და თქუა, ვითარმედ: ღრ-უბელთა ზედა ცისათა დავიდგნე საყდარნი ჩემნი და ვიყო მიმს-გავსებულ მალლისა (ესაია 14: 14).

ვითარ უკუე აწ განხეთქა იგი, შემდგომითა სიტყვთა წი-ნამსწარმეტყუელმან გუაუწყა: ხოლო აწ ვიდრე ჯოჯოხეთამდე შთაჰქდე (ესაია 14: 15) და ყოველნი მძლავრნი და მსახურნი შენნი. რამეთუ ყოველთა ადგილთა ბომონნი მისნი და ამაოთა მსახურებანი განაბნინა და წარმართთაგან მოგებულნი ერი თა-ვისსა თვსისა განჰმზადა; „გარდამოსთხინა ძლიერნი საყდართა-გან და აღამაღლნა მდაბალნი“ (ლუკა 1: 52).

აწ უკუე ჰურიათა განვრდობაჲ და წარმართთა შემოყვანებაჲ ადვილად გუაუწყა, რამეთუ ჰურიათა მოხუცებულნი და მწიგნო-ბარნი შჯულისა და სხვთა მით ნეშტითა პატივითა განმდიდრე-ბულ იყვნეს, რომლისაგან ბოროტად სიმდიდრესა მას მძლავრო-ბასა უშჯულოდ იჰმევდეს.

ამიერ უკუე ყოვლისაგან საყდრისა გარდამოვარდა: წი-

ნაღსწარმეტყუელებათაგან და მღდულობათაგან, შჯულის-დები-
საგან და მოძღურებისაგან მამულისა, სიმდიდრისაგან, მსხუერ-
პლთაგან და სიმრავლისაგან დღესასწაულთაჲსა და სამეუ-
ფოჲსაგან პატივისა.

ამათ ყოველთაგან ცუდნი და დევნულნი და შიშუველნი
ტყუედ განივლინნეს, ხოლო მათ წილ გლახაკნი წარმართთა-
განნი სიმართლითა მშიერნი აღმადლდეს, რამეთუ მათსა მას
სიგლახაკესა და რომლითა-იგი შეჰყრობილ იყვნეს ღმრთის-
მეცნიერებისა სიყუარულითა საღმრთოჲსა სიტყვთა მსგავსად
ბჭისა, ვითარცა ქანანელი იგი ითხოვდა, და ამისთჳსცა ღმრთი-
სა საიდუმლოთაგან სიმდიდრითა აღიესნეს, რამეთუ ყოველივე
საფასე საღმრთოთა კეთილთაჲ ქალწულისაგან შობილმან
წარმართთა მისცეალა.

„შეეწია ისრაჲლსა, მონასა თჳსსა“ — და არა რომელსავე
ისრაელსა, არამედ მონასა თჳსსა, რომელი საქმით აღასრულებ-
და ისრაელისასა მას აზნაურებასა. და ამისთჳსცა მონად და მკჳ-
დრად წმიდამან ღმრთის-მშობელმან უწოდა, რამეთუ ჭირვეუ-
ლად-რაჲ პოვა წერილსა მას ზედა შჯულითა მშრომელად, მას
მადლითა ნუგეშინის-სცა.

აწ უკუე ესევეთარსა მას ისრაჲლსა მოუწოდა და შეეწია
მოკსენებად წყალობისა, ვითარცა ეტყოდა მამათა ჩუენთა აბრა-
ჰამსა და ნათესავსა მისსა ვიდრე მიუკუნისამდე (ლუკა 1: 54-55).

ამით მცირითა სიტყვთა ყოველსა მას განგებულებასა საიდ-
უმლოსა გამოაჩინებს, რამეთუ გამოჴსნად რაჲ ნათესავისა კაც-
თაჲსა ინება და მამათა მიმართი იგი აღთქუმაჲ რაჲ აღსრულებად
სათნო-იყო, ცანი მოდრიკნა და გარდამოჴდა, არამედ რომელ-იგი
ჩუენ შემძლებელ ვიყვენით დატევნად, ეგრეთ გამოგუეცხადა,
რამთა ნახვად მისა და განხილვად და სმენად ზრახვათა მისთა
შეუძლოთ.

და ამისთჳსცა ღმრთისა სიტყუამან ჯორცნი და სრული
კაცებაჲ დედაკაცისაგან წმიდისა ქალწულისა თავს-იდვა შე-
მოსად; და იშვა, ვითარცა კაცი, რამთა გარდაიქალდოს ჩუენი იგი
თანა-ნადები და აღასრულოს ვიდრე თავისა თჳსისამდე აბრაჰა-

მის მიმართი იგი აღთქუმამ წინა-დაცუეთისაჲ იგი (შესაქმე 17: 10-12) და შემდგომითი შემდგომად შჯულისა მცნებანი.

ხოლო შემდგომად სიტყუათა ამათ წმიდაჲ ქალწული ნაზარეთად წარვიდა. მერმე კუალად ბრძანებამან კეისრისამან ბეთლემდ აღმოსლვამ აწვა, ხოლო იგი იყო ვითარცა სამეუფოჲსაგან ტომისა, სამეუფოსავე მამულსა იოსების თანა, ქმრისა თჳსისა, მოვიდოდა, და ყოვლისა საკვრეველებისა უზეშთაესი შეუდგა საიდუმლოჲ. რამეთუ ქალწულმან შვა და მკლავთა ზედა იტვრთა, რომელსა სიტყვთა ყოველი დაბადებული უტვრთავს.

და არცალა აღგილ იყო სავანესა მას. სძითა იზარდებოდა ყოვლისა სოფლისა გამომზრდელი; სახუეველითა შეიხვა, რომელსა ყოველი დაბადებული სიტყვთა უპყრიეს.

ბაგასა მიიწვინა საყდართა ზედა ქერობინთასა მჯდომარე; ნათელი ზეცით გარდამოჴდა ყოვლისა დაბადებულისა განმანათლებელი; ერნი ცისანი წინაშე ღგეს და აღიდებდეს, რომელი პირველ საუკუნეთა ცათა შინა იდიდების; ეარსკულავი წინა უნათებდა და აუწყებდა შორიელთა მათ ჳეშმარიტისა მის აღმოსავალით მომავალთა, და მოვიდეს და ძღუენი მოართუეს მას, რომელი-იგი ჩუენთჳს დაგლახაკნა.

„ხოლო წმიდასა მას ქალწულსა დაემარხნეს სიტყუანი ესე და დაედვა გულსა თჳსსა“ (ლუკა 2: 19), ვითარცა ყოველთა საიდუმლოთა დამტევენელსა, რამეთუ შენი არს, ჳ ქალწულო წმიდაო, უზეშთაესი ყოვლისა ქებისა შესხმამ მისთჳს, რომელმან-იგი შენგან კორცნი შეისხნა ღმერთმან და იშვა ვითარცა კაცი.

შენდა ყოველივე ბუნებაჲ ზეცათაჲ და ქუეყანისაჲ და ქუესკნელთაჲ მსახურებასა შესწირავს თანა-ნადებსა, რამეთუ შენ ჳეშმარიტად საყდრად ქერობინთა გამოშჩნდი; შენ პატიოსანთა მათ და საცნაურთა სამეუფოთა ნათლად ელვის სახედ გამოუბრწყინდები, სადა იდიდების მამამ მაღალი, რომლისა-იგი ძალი გაქუნდა საფარველად.

თაყუანის-იცემების ძე, რომელი შენ კორციელად ჳშვე; დიდებულ არს სული წმიდაჲ, რომელმან მუცელსა შენსა შობამ იგი მეუფისა დიდისაჲ მოღუაწებით განაგო. რამეთუ შენ მიერ,

მიმადლებულო, სამებაჲ წმიდაჲ და ერთი არსებაჲ სოფელსა ეუ-
წყების. შენ თანა ჩუენცა ღირს-მყვენ მოღებად სრულისა შენისა
მადლისა ქრისტე იესუმს მიერ უფლისა ჩუენისა, რომლისა თანა
შუენის მამისა ღიდებაჲ წმიდით და თაყუანის-საცემელით სუ-
ლით აწ და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე. ამენ.

3. მესამე, თქმული წმიდისა გრიგოლ ნოეკესარიელ ეპისკოპოსისაა ხარებისათჳს*

რაჟამს მოვიწესენი ევამსი იგი ურჩებაჲ, ვცრემლოოდი; და რაჟამს ვიზილი ნაყოფი იგი მარიამისი, კჳალად განვახლდი, უკუდაო ნათესავით, უხილაო სიკეთითა, პირველ საუკუნეთა ნათელი ნათლისაგან, ღმრთისაგან მამისა იშევ ძე ღმრთისაჲ და, სიტყუაჲ რაჲ იყავ, კორცნი შეიმოსენ ქალწულისაგან წმიდისა მარიამისა, რაჲთა კელითა შენითა წმიდითა შექმნული ადამი კჳალად განაახლო.

წმიდაო, უკუდაო, საუკუნეო, მიუწდომელო, უცვალებელო, რომელი ჭეშმარიტი ძე ღმრთისაჲ პირველ საუკუნეთაჲ ხარ, სათნო-იყავ შესლვად საშოსა წმიდისა ქალწულისასა, რაჲთა პირველ დაბადებული იგი კაცი კელთაგან შენთა წმიდათა და ცოდვითა მომკუდარი კჳალად განაახლო.

ნეფსით მოხუედ ნებითა მამისა უხილავისაჲთა. გილაღდებთ შენ ყოველნი და მეუფედ გხადით, შემწე ჩუენდა იყავ, რომელი იშევ ქალწულისაგან და შეიხვე სახუეველითა და მიიწვინე ბაგასა და სძითა იზარდებოდე მარიამისგან, რაჲთა პირველ შექმნული ადამ კჳალად აღადგინო.

ღმრთის-მეცნიერებისაჲ რაჲ გემოჲ ვიზილეთ, ჳმაჲ ტკბილი აღმოუტეოთ და ტკბილსა მას ღმრთისა სიტყვსა ძალსა ვადიდებდეთ, ჳმა-ტკბილისა მის მოძღურისა საღმრთოჲსა მადლისაჲსა ღირსნი ქებანი შეეწირნეთ. რამეთუ ქუეყანაჲ და ჴლუაჲ და ყოველივე დაბადებული, ხილული და უხილავი, ღმრთისა კაცთ-მოყუარებასა უგალობს და ადიდებს მისისა მისთჳს სახიერებისა, რამეთუ ყო ჩუენდა მომართ. რამეთუ ღმერთი იყო და კორცი-თა გამოჩნდა, სიმდაბლე გამოუთქუმელი ინება, დედაკაცისაგან

* იხეჭლება გამოცემიდან „სინური მრავალთაჲი 864 წლისა“, თბილისი 1959; გვ.16-23.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 72.

წმიდისა იშვა, რამათა ურჩებითა მომკუდარი იგი კუალად განაახლოს.

მოვედით, ერნო, და ყოველნი ქალწულისაგან შობილსა უგალობდეთ, რომელი დიდებამ და პატივი ღმრთისამ უპირატეს ყოველთა საუკუნეთამ არს, მსგავსად ვნებისა და სიგლახაკისა ჩუენისა იქმნა დიდად შეუნიერი იგი კელმწიფებამ; რომელი ხატი ღმრთისამ იყო, ხატი მონისამ შეიმოსა; რომელმან შეიმოსა ნათელი, ვითარცა სამოსელი, იქცეოდა კაცთა შორის, ვითარცა შეურაცხი; რომელი ქერობინთა ზედა ბევრეულთაგან ანგელოზთა იდიდების, იქცეოდა სოფელსა შინა; რომელი პირველითვე არს და აცხოვნებს ყოველსა სოფელსა, წმიდისაგან ქალწულისა იშვა, რამათა პირველ შექმნული იგი კუალად განაახლოს.

იწყო დასაბამი განკაცებისამ ქრისტემან ღმერთმან ჩუენმან, რომელ თანა-დაუსაბამო იყო ღმრთისა და მამისამ, რამათა აღიყვანოს დაუსაბამოჲსა მის მთავრობისა ღმრთეებისამსა დაცემული იგი კაცი.

ხატი მონებისამ შეიმოსა წმიდისაგან ქალწულისა, რამათა კუალად-გუაგნეს ჩუენ დიდებულსა მას ხატსა უფლისა ჩუენისასა; შეიმოსა მიწისაგანისამ მის ხატი, რამათა ზიარ მყენეს ჩუენ ხატისა მის ზეცისამსა; მკლავთა ზედა წმიდისა დედაკაცისათა დაჯდა, რამათა მარჯუენით გვწოდოს ჩუენ თვისისა მამისა; შეურაცხი გუამი თავს-იდვა შემოსად და მათვე საფლავსა დაიდვა, რამათა მკვდრად გამოგვრჩინეს ჩუენ საუკუნისა ცხორებისა; საშოსა წმიდისა ქალწულისასა დაადგრა მიუწდომელი იგი, რამათა ცოდვითა განკრწნილი ადამ კუალად განაახლოს.

ცხოველი წყაროჲ, ქრისტე ღმერთი ჩუენი, — ცხოველისა მიმართ კმისა გურწმენა, — ცხორების-მომცემელ არს; საიდუმლოჲ ესე ცხორებასა დაუსრულებელსა მდიდრად მოანიჭებს, რომელნი ესვენ მას და სულითა მით მადლისამათა თუალთა გულისათა განანათლებს.

ამის დაუწყუედელისა და თაფლისა გამომადინებელისაგან წყაროჲსა, რომელთა სარწმუნოებით სწყურის, განძლებიან; რომლისათვისცა ერთი კმამ თითოეულსა საცხორებელად მს-

გავსად ღირსებისა განეყოფის: სწორად მისცემს ჭაბუკთა და ბერთა, დედათა და ყრმათა; ერთისაგან დაუსრულებელისა წყაროსა გამოუთქუმელისა ღმრთეებისაჲსა აღმოეცემის მადლი იგი და ნიჭი სულისა წმიდისაჲ; ერთისაგან წმიდისა ქალწულისა მრავალსაწყიდლისა იგი მარგალიტი გამოვიდა, რამთა ცოდვითა მომკუდარი იგი პირველ შექმნული იგი კაცი კუალად განაცხოველოს.

მზე სიმართლისაჲ ქუეყანასა ზედა გამოჩნდა, ქრისტე ღმერთი ჩუენი, სახითა ხატად კაცისა მოსლვად ნათესავისა ჩუენისა ჯერ-იჩინა; შესხრტულსა მას გუამსა კაცებისასა ელვარე იგი ბრწყინვალეჲა ღმრთეებისაჲ დაეფარა და სულითა ღმრთეებისაჲთა მოგუეახლა ჩუენ; ანგელოზთა გალობასა ღირს-მყვნა ჩუენ გალობად მისა; ოქრო-ფესოვანთაგან ყუავილთა შეთხზულითა გვრგვნითა დღესასწაულთ-მოყუარეთაჲ მორჩილად მსმენელთა სულთაჲ ჰნებავს გვრგვნოსან ყოფაჲ; დაუბერებელთაგან სამოთხეთა ნაყოფ-შუენიერნი იგი ყუავილნი მოუჭდეთ და ჯელითა მოვისთულნეთ, რამეთუ ღირს არს ღმრთისა სათნოჲ იგი ტაძარი წმიდისა ქალწულისაჲ ესევეითარითა გვრგვნითა შემკობად. ამისთჳს მისგან განმანათლებელი იგი მარგალიტი გამოვიდა, რამთა ბნელსა და აჩრდილთა სიკუდილისათა შთავრდომილი იგი კუალად ნათელსა მას უკუდავებისასა აღმოიყვანოს. საღმრთოთაგან სიტყუათა ქრისტჳს მადლითა რაჲ ვიშუებთ, ღირსნი გალობანი მისა შევწირნეთ საღმრთოთაგან საიდუმლოთა; უკუდავებისა ნაყოფთა მოსთულებად ვისწრაფოთ ღმრთით შემოსილთა მითხრობათა ნაყოფითა სულნელებისაჲთა; სიტყუათა შინა საღმრთოჲსა მადლისათა ვიშუებდეთ და მყრალობაჲ განბანად ვისწრაფოთ, ზოლო სულნელებაჲ იგი სათნოებათაჲ შევიმოსოთ; ჯაჭვ იგი სარწმუნოებისაჲ შთავიცუათ და სათნოჲ იგი ცხოვრებაჲ მოვიბლარდნოთ, წმიდაჲ იგი და შეუგინებელი სამოსელი სიწმიდისაჲ დავიმარხოთ, რამეთუ ესე სათნოებაჲ არს მშჳდობისა თანა-მყოფი და სიყუარულისა თანა-მეუღლე, ყუავილი, რომლისაგან სასოებისა სულნელებაჲ გამოვალს.

და რომელნი ამას ზედა კრავნი ძოვენ სარწმუნოებით, ნათ-

ლის-სახენი თესლნი სამებასა უგალობენ და ჩუენცა, საყუარელ-
ნო, მარანსა მას მაცხოვრისასა მივისწრაფოთ, საღმრთოთა
სიტყვთა მადლისაჲთა ანგელოზთა თანა წმიდასა ქალწულსა
უგალობდეთ და ვიტყოდით: გიხაროდენ, მიმადლებულო! რამე-
თუ მისგან გამოვიდა ნათელი იგი მიუწდომელი და განგუანათლა
ჩუენ გამოუთქუმელითა მით მისითა სახიერებითა.

კარავი განწმედილი და ტაძარი ღმრთისაჲ პატიოსანი ჭეშ-
მარიტად წმიდაჲ ქალწული იყო ოქროსა იგი ყოვლად დასაწუ-
ველთაჲ მათ საკურთხეველი გარდამატებულისა მისთჳს მისისა
სიწმიდისა; საღმრთოჲ იგი შეზავებული საკუმეველი და წმიდაჲ
იგი საცხებელი ზეთისა მრავალ-სასყიდლისაჲ იგი სარწმუნოჲსა
ნარდისა ალაბასტრისაჲ; სამღდელოჲ იგი გვრგვნი გამოუთქუ-
მელისა მის ზრახვისა მაუწყებელი, რომელი მხოლოჲ კორციტა
და სულითა წმიდა იყო; ბჭე იგი, რომელი აღმოსავლად ხედვიდა
და უფლისა შესლვითა და გამოელვითა ყოველი სოფელი განან-
ათლა; მსხმოჲ იგი ზეთისხილი, რომლისაგან კორციელი იგი
უფალი მოიღო სულმან წმიდამან და მრავალგუემული ნათესავი
კაცთაჲ აღჰმართა.

ესე ქალწულთა სიქადული, დედათა სიხარული, მთავარან-
გელოზისა მიერ უწყებული, ვითარცა წერილ არს: გიხაროდენ,
მიმადლებულო, უფალი შენ თანა! და კუალად: შენგან, რაჲთა
ცოდვითა მომკუდარი იგი ადამ განაახლოს.

მუცელსა ქალწულისასა რაჲ დატევენად ჯერ-იჩინა უფალ-
მან, მთავარანგელოზი წინაჲსწარ მახარებელად მოავლინა,
ხოლო იგი გამოუთქუმელთაგან რაჲ ზეცისა ძალთა მარიამისა
მოვიდა და პირველად „გიხაროდენ, მიმადლებულო“ უქადაგა
მას და კუალად მეყსეულად მიაგება, ვითარმედ: „უფალი შენ
თანა, კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის და კურთხეულ არს
ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ, ხოლო იგი შეძრწუნდა და განიზ-
რახვიდა: ვითარ-მე იყოს მოკითხვაჲ ესე?“ (ლუკა 1: 28-42),
შემსგავსებულად სამე წმიდასა მარიამს ქალწულად მადლი იგი
გამოირჩევს, რამეთუ ბრძენი იყო ყოვლითავე წმიდაჲ ესე, ყო-
ვლთა ნათესავთა დედათა შორის არასადა იპოვა მსგავს მისა.

არა ვითარ პირველი იგი ქალწული ევა სამოთხესა შინა იპოვა მარტომ უსუსური გონებითა და გუელისაგან სიტყუამ იგი შეიწყნარა და ესრეთ განიკრწნა თვისისაგან გულის-ზრახვისა და მის გამო ყოველივე შრომა წმიდათა იქმნა, არამედ მხოლოდსა-გან წმიდისა ქალწულისა მისი იგი შეცოდება განქარდების.

არა ვითარ-იგი სარას რამ ეხარა ძისა მიდგომილობისათჳს და თავკედად იცინოდა; არა ვითარ-იგი რებეკა სამკაული იგი ნებით თჳსით მეყსეულად შეიწყნარა და გულს-მოდგინედ აქლემ-თა მათ ქმრისა თჳსისათა ასუმიდა წყალსა; არა ვითარ ყოველმან დედაკაცმან მხიარულებამ იგი მოკითხვისამ განუკითხველად შეიწყნარა, არამედ განცხოველებულითა გონებითა და განათლებულითა გულის-სიტყვთა თავით თჳსით განიზრახვიდა და იტყო-და: ვითარ-მე იყოს მოკითხვამ ესე? ვინამ-მე აქუს თავი ნიჭსა ამას? ვინამ ჩუენდა ესევეითარი კურთხევამ მოიღე? რომელთა საფასეთაგან მარგალიტი ესე სიტყუამ მოივლინა ჩუენდა? მნე-ბავს, რამთა უწყოდი: რამ არს ნიჭი იგი და ვინ არს მომღებელი, ანუ ვინამ არს მომძღუნებელი იგი? ზეცით მოსრულხარ და კა-ცისა ხატად აჩუენებ და ლამპარ ნათლის ელვარე ხარ.

ამას თავით თჳსით წმიდამ იგი განიზრახვიდა და იტყოდა, ზოლო ანგელოზმან მან ესევეითართა სიტყვთა მარიამისგან კითხვამ იგი დაუკსნა და ჰრქუა: სული წმიდამ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისამ გფარვიდეს შენ, რომლისაგან მუცლად-იღო და შვე ძე და უწოდი სახელი მისი იესუ (ლუკა 1: 31-35), რამთა იქსნეს ნათესავი კაცთამ სიკუდილისაგან ცოდვათამსა.

მერმე კუალად მიუგო მარიამ ანგელოზსა მას და ჰრქუა: ვითარ-მე იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მამაკაცი ქუეყანისამ ცნობად არა მნებავს? (ლუკა 1: 34), რამეთუ ზეცისასა მას სიძესა თავი თჳსი განუკუთნე; ქალწულად მნებავს დადგრომად და პატივი ქა-ლწულებისამ არა მნებავს განცემად.

ზოლო ანგელოზი იგი ესევეითართა სიტყვთა წმიდასა მას განამტკიცებდა: „ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მაღლი წი-ნაშე ღმრთისა“ (ლუკა 1: 30). მაღლსა მას ნუ განიკითხავ, რა-მეთუ შჯულთა ბუნებისათა მაღლმან დამონებად არა თავს-იდ-

ვას, ხოლო სული წმიდა მოვიდეს შენ ზედა. ამისთვისცა შობილი იგი ძე ღმრთისაჲ, თანა-ხატი და თანა-არსი და თანა-მსგავსი მამისაჲ, რომელსა შინა ყოველივე აქუს მამასა: ღმრთეებისა გამოცხადებაჲ, ხატი პირსა შინა და ბრწყინვალეებისაგან დიდებაჲ იგი განახლდების.

ისწავენ, ზ მარიამ, რომელნი აქამომდე ანგელოზთაგან-ცა დაფარულ იყვნეს; გულისგმა-ყვენ, მარიამ, რომელნი წინაჲსწარმეტყუელთა და მამათ- მთავართა ვერ იცოდეს; გესმა, რომელსა ვერსადა ვინ კრებულთაგანი ღმერთ-შემოსილთაჲ ღირს იქმნა. დავით და ესაია და ყოველნი წინაჲსწარმეტყუელნი უფლისა განკაცებისათჳს წინავე ქადაგებდეს, არამედ ვითარ ეგულებოდა ყოფად, არა უწყოდეს. შენ ხოლო მარტოდ, ზ წმიდაო ქალწულო, რომელთა ყოველნი უმეცარ არიან საიდუმლოთა, შეიწყნარე და ისწავე, და ნუ განიზრახავ და იტყვ: „ვითარ-მე იყოს ჩემდა ესე“? რამეთუ რომელმან ქალწულისაგან ქუეყანისა შექმნა კაცი, აწცა მანვე ყოს, ვითარცა უნდეს, რამთა აცხოვნოს თჳსი იგი შექმნული.

აწ ღმერთებისა გამომეტყუელებისა გამოუთქუმელისა ნათლისა ლამპარნი ელვარედ გამობრწყინდებიან; აწ დამაკ-ვრებებს მე წმიდისა ქალწულისა სახე, ვითარცა-იგი შემსგავსებულად ესე ანგელოზმან ყოვლისა უპირატეს ესევითარითა სიტყვთა მოიკითხა, ვითარმედ: „გიხაროდენ, მიმადლებულო!“

ყოველთაგან ნათესავთა შობად ღმრთისა ესე ხოლო ღირს იქმნა, მარტომან იტვრთა, რომელსა სიტყვთა უტვრთვან. და არა ხოლო თუ შუენიერებაჲ იგი ღმრთისმშობელისაჲ, დასაკვრებელ არს სულისა მისისაჲცა იგი სათნოებაჲ, რომლისათჳსცა ანგელოზმან მან უღაღადა მას, ვითარმედ: „გიხაროდენ, მიმადლებულო! უფალი შენ თანა“! და მერმე კუალად: „შენგან“, რამთა ხატად თჳსა შექმნული იგი აცხოვნოს, ვითარცა მოწყალემან, საჲანედ ღმერთსა წმიდაჲ სული თჳსი განუმზადა, უცხოთა საიდუმლოთა დამტევნელ იქმნა.

მოვედით უკუე აწ, საყუარელნო, და ჩუენცა მსგავსად ძალისა ჩუენისა თანა-ნადები იგი გარდავიკადოთ, კმასა მას ანგე-

ლოზისასა ჩუენცა შეუდგინოთ და ვღაღად-ვეყოთ: „გიზაროდენ, მიმადლებულო!“ უფალი შენ თანა!“ რამეთუ შენდა არს სიხარული, ვითარცა არს ჭეშმარიტ, ამისთჳს რამეთუ შენ თანა და შენ შორის უფალმან ყოველთამან დაიმკჳდრა, ვითარცა უწყის. „გიზაროდენ, მიმადლებულო! შენ თანა უფალი!“ და არა ქუეყანისაგანი სიძე, თჳთ იგი თავადი უფალი და სიწმიდისა მამამ, ქალწულებისა მცველი და სიწმიდისა უფალი, უკრწნელებისა იგი შემოქმედი და აზნაურებისა მომცემელი და ცხოვრებისა იგი მოღუაწე, და ჭეშმარიტებისა და მშჳდობისა მეუნჯე და მომცემელი, — იგი თავადი უფალი შენ თანა, რამეთუ შენ შორის ღმრთეებისა მადლმან განისუენა, რამთა აცხოვნოს ნათესავი კაცთამ, ვითარცა მოწყალემან უფალმან, და არღარა ეშინის ადამს გუელისა მისთჳს მზაკუვარისა, რამეთუ მო-რამ-ვიდა უფალი ჩუენი, ყოველი ძალი მტერისამ განაბნია და არღარა ეშინის ნათესავსა კაცთასა ზაკუვისა მისთჳს გუელისა და საცთურისა, რამეთუ უფალმან ჩუენმან შემუსრა თავები ვეშაპისამ წყლითა მით ნათლის-ლებისამთა.

არღარა მეშინის მე სმენად, ვითარმედ: მიწამ ხარ და მიწადვე წარხვდე (შესაქმე 3: 19), რამეთუ უფალმან წმიდითა მით ნათლის-ცემითა მწინკული იგი ცოდვისამ განმბანა მე; არღარა ვტირ, არღარა ვიგლოვ, არღარა ვიტყჳ მე, ვითარმედ: „მივიქეც მე გლახაკებად, რამეთუ განმესხა მე ეკალი“ (ფსალმუნი 31: 4), რამეთუ უფალმან ეკალთა ჩუენთამ იგი ცოდვამ აღმოჳფხურა და თავსა ზედა თჳსსა გვრგვინად დაიდგა.

დაჯსნილ არს ცოდვამ იგი ჩუენი; დაჯსნილ არს პირველი იგი ჩუენი წყევამ, რომელი იტყჳს: ეკალთა და კურომს-თავთა აღმოგიცენებდეს შენ ქუეყანამ (შესაქმე 31: 18). აღმოიფხურა ეკალი იგი, აღმოჳჳარდა კურომს-თავი იგი, აღჳჳავდა წმიდისაგან ქალწულისა ხე იგი ცხოვრებისამ და მადლისამ.

არღარა ეშინის ევას ყუედრებისაგან, არცალა შობადისა მისთჳს საღმობისა, რამეთუ წმიდისაგან ქალწულისა მისი იგი შეცოდებამ განქარდა მის გამო, რომელი-იგი მისგან იშჳა, რამთა აცხოვნოს, რომელი-იგი ხატად თჳსა შექმნა.

წყარო ცხორების მეყავნ ჩუენ წმიდამ ქალწული, წყარო ნათლის ქრისტეს მიმართ არს და აღმოსავალ საცნაურისა მის ნათლისა. გიხაროდენ, მიმადლებულო! უფალი შენ თანა და შენგან, რომელი ღმრთეებითა სრულ და კაცებითა სრულ; რომელსა შინა დამკვდრებულ არს ყოველივე სავესება ღმრთეებისამ. გიხაროდენ, მიმადლებულო! უფალი შენ თანა, მკეველისა თანა მეუფე, შეუგინებელისა თანა განმწმედელი ყოველთამ, შეუნიერისა თანა შუენიერი იგი სიკეთითა უფრომს ძეთა კაცთასა (ფსალმუნი 44: 2), რამთა აცხოვნოს, რომელი-იგი ხატად თვსა შექმნა.

სიტყვთა საღმრთოთა მადლისამთა და სარწმუნოებისამთა ვიხარებდეთ, რამეთუ ვარდითა და შროშნითა და სულნელებისა ნელსაცხებლითა უკრწნელი იგი არე ჩუენი — ქრისტე ჩუენდა მოვიდა. შუენიერმან ეკლესიათა სამოთხემან საღმრთოთაგან სულნელებათა დასაკრებელნი სულთა ჩუენთანი აღავსნა.

წმიდითა გულითა მოუკდეთ და ეპოთ ოქრო-ბრკინეაღე იგი სარწმუნოებამ ელვარე და ნაყოფნი უკუდავებისანი მას შინა სულნელებითა სავესენი, რამეთუ უკრწნელისაგან მარიამისა ნაყოფ-შუენიერი იგი ხე აღმოსცენდა, რამთა ვითარცა წმიდამან და მოწყალებმან აცხოვნოს თვსი იგი შექმნული.

ბრძენი იყო ყოვლითავე წმიდამ იგი, ყოველთა შორის ნათესავთა არაჲინ დედათა შორის მსგავს მისა იპოვა.

არა ვითარ პირველი იგი ქალწული ევა მარტომ სამოთხესა შინა უსუსური გონებითა შეიტყუეა გუელისაგან და ესრეთ სიტყუამ იგი შეიწყნარა და სიკუდილი სოფლად შემოიღო და ამისთვისცა ყოველი შრომამ წმიდათა შეამთხვა, არამედ მხოლომსაგან წმიდისა მარიამისა ნერგი იგი ცხორებისამ აღმოგვცენა ჩუენ. და რამეთუ ესე მარტომ სულითა და კორციითა იპოვა წმიდა და გულ-დებულითა გონებითა ანგელოზსა მას ეტყოდა: ვინამ არს მოკითხვამ ესე და ვითარ იყოს ესე ჩემდა? მინებს სწავლის, ვითარ დიდად შეუნიერი იგი კელმწიფებამ მოგუემსგავსების ჩუენსა ამას სიგლახაკესა? ვითარ, რომელსა-იგი აქუს ძლიერებისა კელმწიფებამ, შეიმოსს ხატსა ჩუენისა შეურა-

ცხებისასა? და რომელი უპირატეს საუკუნეთა ღმერთ არს, ვითარ ყრმა იქმნების და კორციელ იქმნების, რომელმან შეიმოსა ნათელი, ვითარცა სამოსელი (ფსალმუნი 103: 2) და აცხოვნებს თვსთა დაბადებულთა? ესევეითართა საიდუმლოთა წმიდაჲ ქალწული ეძიებდა, მიუწდომელთა და საღმრთოთა საიდუმლოთა დამტევნელ იქნა დაფარვითა სულისა წმიდისაჲთა.

და გამოჲდა ჭეშმარიტებაჲ იგი გუამისაჲ გუამისაგან, და რომელ-იგი თქვს, ვითარმელ: სიბრძნემან იშენა თავისა თვსისა სახლი (იგავნი 9: 1), სიტყუაჲ იგი კორციელ იქმნა და დაემკვდრა ჩუენ შორის, ესე იგი არს, მასვე გუამსა შინა, რომელ შეემოსა კაცისაგან და სულითა საშუმინველისაჲთა ცხოველ-ყო და უცვალებელმან ღმერთმან ხატი მონებისაჲ შეიმოსა, რაჲთა ურწმუნოთა საგონებელ იყოს, ვითარცა კაცი, ზოლო მორწმუნეთა გამოეცხადოს, ვითარცა ღმერთი, რაჲთა პირველ შექმნული იგი კუალად განაახლოს.

ძე ღმრთის და ღმერთ უპირატეს საუკუნეთა რაჲ იყო, ძედ დედაკაცისა წმიდისა ჯერ-იჩინა ყოფად და უხილავი იგი იხილეს, და მდიდარი იგი ჩუენთვს დაგლახაკნა და უენებელმან მან და უკუდავმან ივნო, ვითარცა კაცმან; შეიერთა კორციითა და არა იცვალა სულითა, მოკუდავსა გუამსა დაიტია დაუტევნელი იგი, რაჲთა იგიცა უკუდავ-ყოს, და თანა-უკუდავ-ყო ღმრთეებისა, რაჲთა კელთაგან მისთა წმიდათა შექმნული იგი კუალად განაახლოს.

ნათელი მოვიდა სოფლად — ქრისტე ღმერთი ჩუენი, და განანათლებს ყოველთავე ნათლითა მით გამოუთქუმელითა; კმამამისა უხილავისაჲ ზეგარდამო წამებს: ესე არს ძე ჩემი, სიტყუაჲ უპირატეს საუკუნეთა არს (შდრ. მათე 3: 17).

ზოლო მარიამ სიტყვთა მით ანგელოზისაჲთა მოიზღუდვოდა; ზოლო შობასა მას უფლისასა განიზრახვიდა, და უსწორებელსა გულის-სიტყუასა კაცობრივსა განიზრახვიდა: ოდესმე სიმაღლესა ღმრთეებისასა აღიწეოდა და ოდესმე სიმაღლესა კაცობრივსა გულს-ეტყოდა და ესრეთ საცნაურისა მის სასწორისა ორკერძოვე გამოიკულევდა. მაშინლა ჭეშმარიტისა მის ღმრთი-

სა მიერ შეწევნასა ღირს იქმნა, რამეთუ რომელმან წმიდამ იგი ქალწულებისა ქმარი უენებელად დაიცვა და გულისაჲცა განსაკითხავი უქცეველ ყო, და აცხოვნებს დაბადებულთა, რომელნი ხატად თჳსა შექმნნა.

მადლი ჩუენდა მოვიდა ქალწულისაგან მარიამისა — ქრისტე, ძე ღმრთისაჲ, რომელი იშვა მისგან, მადლითა გუაცხოვნებს ჩუენ დამბადებელი ყოველთაჲ, იხარებს ყოველი დაბადებული, რამეთუ ქრისტე სოფელსა შინა იშვა — უგამოცდილებისა დრაჰკანი, რამთა მოიგოს სასუფეველისა იგი საყოფელი; სიხარულითა შინაგან წმიდამ იგი ქალწული აღივსებოდა მის მიერ, რომელმან-იგი მისგან კორცნი შეისხნა, რამთა დაცემული იგი ცოდვასა ქუეშე კუალად განაახლოს.

გიგალობთ შენ, წმიდაო მამაო, რამეთუ ვიხილეთ ნათელი დიდი, რომელ მოგუეც ჩუენ ქრისტე იესუმს მიერ, რომელი წმიდისაგან ქალწულისა იშვა, აღასრულნა ღმრთეებით საკვრველებანი და ვნებანი ჩუენთჳს თჳსითა კორცითა, თავს ისხნა საშუმინველითა და სულითა. და ჩუენცა, ვიდრე კორცთა შინა ვართ, ღმრთეებასა ანგელოზებრითა გალობითა სათნო-ყოფად ვისწრაფოთ გამოჩინებულითა სახითა და საღმრთოთა მათ მეცნიერებათა ჭეშმარიტებითა მორწმუნესა გონებასა ჩუენსა დავსთესოთ, რამეთუ არს საიდუმლოჲ ესე მიუწღომელ, უხილავ, უცვალებელ, გამოუთქუმელ, მდუმრიად თაყუანის-საცემელ და, გონიერებითა დასაკვრვებელ.

და ესეცა წმიდამ ქალწული დაჰკვრდა და, ვითარ ნათლისა იგი ბრწყინვალებაჲ, დედაკაცისა ნაშობ იქმნა, საფასესა მას ცხორებისასა შეიტკბობდა და მოკითხვასა მთავარანგელოზისასა განიზრახვიდა, ვიდრემდე სრულიად გამოიღო ნაყოფი იგი მაცხოვარებისაჲ რამთა აცხოვნოს კაცი.

აქა უკუე ამიერითგან ხატ-შუენიერნი იგი ყუავილნი ქრისტჳს მოძღურებისანი ნაყოფთა კურთხევისათა გამოგვცენებენ ჩუენ; აქა ყოველივე სიწმიდე და სულნელებაჲ და ლოცვისა იგი საკუმეველი წმიდითა გონებითა ღმრთისა შევწიროთ; აქა ქალწულებამან და სიწმიდემან მოხარულად ცხორებითა შემო-

სილი იგი ტევანი გამოიღო; აქა მოღუაწებანი იგი ძლევითა შემოსილისა ძლიერებისანი ნაყოფთა სიხარულისათა; აქა სამეხისა წმიდისა იგი საიდუმლო მთავარანგელოზისა მიერ წმიდასა ქალწულსა გამოეცხადა მსგავსად სახარებისა, ვითარმედ: „სული წმიდა მოვიდეს შენ ზედა, და ძალი მაღლისა გფარვიდეს შენ; და ამისთვისცა შობილსა მას წმიდა ეწოდოს და ძე მაღლის“ (ლუკა 1: 35).

მისა ღიდება და პატივი და სიმტკიცე და თაყუანის-ცემა უკუნითი უკუნისამდე. ამენ.

თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა
 იაკობ მოძღურისა ბახნანელ ეპისკოპოზისა,
 რომელ არს საროჯისაჲ,
 ხარებისათჳს წმიდისა ღმრთისმშობელისა და
 შობისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა
 წმიდისა ქალწულისაგან*

საკვრველ არს საიდუმლოჲ დღისაჲ ამის და ზეშთა-აღმატე-
 ბულ ცნობათაგან ნივთიერთა. საკვრველ არს საიდუმლოჲ შო-
 ბისა შენისაჲ, ძეო ღმრთისაო, და მიუწდომელ ყოვლითურთ. რა-
 მეთუ განჰკრთების გონებაჲ და ვერ შეუძლებს ენაჲ გამოთქმად.
 გამოჩინებაჲ შენი უზეშთაჲს ცნობათა არს. ვითარცა თქუა წი-
 ნაჲსწარმეტყუელმან მან: საკვრველ იქმნა ცნობაჲ შენი ჩემგან.
 განვძლიერდი და ვერ შეუძლე მას. და ვითარ უკუე შეუძლოს
 უძღურმან ბუნებითა კეთილად გამოთქმად სასწაული შობისა
 შენისაჲ? და უკუეთუ არაჲინ იცის ძე, გარნა მამამან და არცა
 ვის უცნობიჲს მამაჲ, გარნა ძესა (მათე 11: 27), ვითარ უკუე მი-
 წისაგანთა შეუძლონ ცნობად შენდა? არამედ შენ, სიტყუაო სახ-
 იერო, რომელი ეზიარე მიწისაგანთა და იზიარე ღმრთეებასა
 ბუნებაჲ ჩუენი. შენ აღაღე პირი ჩემი თქუმად სახესა შობისა
 შენისაჲსა. რამეთუ სთქუ: რომლისაჲ უნდეს ძისა გამოცხადების,
 გამოუცხადოს (მათე 11: 27; ლუკა 10: 22); აწ უკუე განჰკესენ
 კრულებაჲ ენისაჲ და აღავსე სული სიბრძნისაგან შენმიერისა,
 ღმრთისა სიბრძნეო, რამეთუ შენ საიდუმლოჲ დაფარული
 ღმრთეებასა შენსაჲ საჩინო ჰყავ, რაჟამს კუერთხი მორჩთაგან
 იესუსთა აღმოსრული იშენე სახლად ღმრთეებისა შენისა და
 დამტკიცებული ზედა შვდთა სუეტთა (იგავნი სოლომონისნი 9:
 1), ესაიაჲს და სოლომონის მიერ მოსწავებულთა, რომელი არს
 უბიწოჲ მშობელი შენ, ღმრთისა სიტყვსაჲ.

ხოლო პირველი იგი ღმრთეებრ შობაჲ შენი შენ მხოლომან

* იბეჭდება გამოცემიდან „კიმენი“ ტ. 1., გვ. 174-188.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 81.

უწყი და მამამან შენმან გამოუთქუმელმან და სულმან მან გამო-
მეძიებელმან სიღრმესა ღმრთეებისა შენისასა, და არა თუ სხვთ
საკადრებელი რაიმე არს თქუმად, არამედ ღუმილით დიდებად
ერთ-არსებასა ღმრთეებისასა. პირველისა მისთვის შობისა
ღალადებს მეფსალმუნე, და იტყვს: ბრწყინვალებასა სიწმიდეთა
შენთასა, საშობთგან მთიებისა წინა გშევ შენ (ფსალმუნი 109: 3).
ხოლო ღღენდელისა ამისთვის კმობს იგივე მეფსალმუნე: ძე ჩემი
ხარი შენ და მე ღღეს მიშობიე შენ (ფსალმუნი 109: 3). მეორე
ესე დაღაცათუ უსაშინელეს არს პირველისა მის, რომელი წყა-
ლობისათვის დაბადებულთაჲსა ინებე, ვინამთგან დაწყებაჲ ნათე-
სავისაგან ჩუენისა არს. შევეხნეთ ენითა მიწისაჲთა გამოთქუ-
მად დაფარულსა ძალთაგან ზეცისათა, აწ უკუე წარვკმართოთ
ბუნებაჲ ცნობად და მიუტეო ენაჲ სრბად მსახურებასა სიტყვასა
სიტყვთა. ხოლო მეშინის კუალად შეუხებელსა მას ბუნებასა,
რომელსა ქერობინნი შიშით ძრწიან და ვერ აკადრებენ განც-
დად, გარნა წმიდა-არსობით ხოლო აქებენ, და საიდუმლოსა
სამყაროსისა მოგუასწავებენ. არამედ შენ, ღმრთისა სიტყუო,
მხოლოდ-შობილო ძეო დაუსაბამო და ჩუენთვის განკაცებულო,
გუასწავე საიდუმლოჲ შობისა შენისაჲ, ვითარ ანუ რომლითა
ღონითა შეუძლო ცნობად შენდა, ანუ რომელსა უკუე სანახებ-
სა მივიყვანო გონებაჲ ესე, რომელ შენ მომანიჭე, რომელმცა
შეგემთხუე შენ ანუ რომლითა თუალითა სულისაჲთა მიგხედო,
რომელი უხილავ ხარ ძალთაგან უხილავთა.

სადა დადგეს ბუნებაჲ, რაჲთამცა გპოო მუნ, ანუ რომელი
გზაჲ წარვლოს, რაჲთამცა გეწია? სადა უკუე საპოვნელ ხარ შენ
— ეტლთა ზედა-მეა ქერობინთასა ანუ ქალაქსა ღმრთისა მამისა
თანა, წიაღთა უკუე მამულთა, ვინაჲ-იგი განუშორებელ ხარ; ანუ
ქუეყანასა იუდაჲსსა იოსების თანა, ძისა ღმრთისა. შენ, კაცო-
ბრივ ძეო ღმრთისაო, საყდართა ზედა ეტლის-თუალედთა წი-
ნაჲსწარმტყუელისა მიერ ხილულთა ოთხხატედთა, ანუ საშოსა
შინა ასულისა ადამ დაშვილისასა, ფრთეთა ზედა ქერობინთასა
აღმალღებული გიცნაა შენ? ანუ საქალწულოთა მკლავთა ზედა
ტვრთული გიხილო შენ? ბეჭთა ზედა ქერობინთასა გიცოდი შენ?

ანუ მუკლთა ზედა დედისა უბიწომსათა დადგრომილად? დიდებამა შენი გუნდთაგან უსხეულოთა უხილავ არს — საყოფელი შენი, რამეთუ ნათელსა შინა მყოფ ხარ თუალთ-შეუდგამსა, და ვითარ აწ შეხუეული, ვითარცა გლახაკი, ბაგასა შინა იხილვები? ცანი და ქუეყანამა შენ გამო საესე არიან და ვერ უძლავს დატევნად; და აჰა, ბუძუთაგან უძლურთა მიიღებს სძესა საზრდელად, ვითარცა ჩჩვლი. ძრვასა შინა ეტლთასა საზრდელსა განგიცდიდია? ანუ-მე სიყუარულსა დედისა კურთხეულისასა მიგხადო შენ, ძეო და ღმერთო. ენათაგან მოტყინარეთა წმიდა-არსობით იქებია? ანუ პირისაგან ქალწულისა იფოფონებია? მრავალთუალთაგან ქერობინთა იქებია? ანუ მკლავთა ზედა ასულისა დავითისთა პატივ-იცემები? წიაღთა შინა მამისა შენისათა დადგრომილ ხარ, ანუ ქუაბსა შინა მცირესა დატევნულ არს დიდებამა შენი?

გუნდნი ანგელოზთანი დაუდუმებელად გაქებენ და მწყემსნი ველსა მყოფნი ზეცისა ძალთა თანა აღიდებენ შობასა შენსა გამოუკულებელსა. მოუძღურდი, უფალო, და ვერ უძლე ცნობად, ზესკნელს მიგხედოა, ანუ-მე ყოველსა ადგილსა ხარ? ჰე, ჭეშმარიტად გიჰმობს მგალობელი დავით: აღ-თუ-ვკდე ცად, შენ მუნ ხარ, და შემდგომი ამისი (ფსალმუნი 138: 8) შენ სიმდიდრისაგან მამულისა დაჰგლახაკენ და ზატითა იპოვე ჭეშმარიტად, ვითარცა კაცი, რომელი არა ნატაცებად შეირაცხე სწორ ღმრთისა და ჯორცთა შინა დაადგერ საესებითა ღმრთეებისამათა. დიდებამა შენი ნათელ და განმანათლებელ დაბნელებულთა. ზოლო მეცნიერებამა ჩემი უძღურ და მიუწევნელ. და ვითარ შეუძლო ცნობად შენდა, უკუეთუ აღვირჩიო ღუმილი, შე-უკუე-მე-რაცხოს მე სიბრძნედ. არამედ შეუძლებელ არს ესე ყოფად, რამეთუ სახარებამა ჯსნისამა არს, რომელსა ღაღადებს წინამსწარმეტყუელი, ვითარმედ: მთანი იხარებენ და ყოველნი ზენი მაღნარისანი, მდინარეთა აღიმადლეს კმამ მათი (ფსალმუნი 95: 12; 97: 8). ვითარ უსულოთა ეხარების, ვითარ მეტყუელებამან უძლოს ღუმილი. და აწ რომელი უკუე აღვირჩიო, არა უწყი, მოყავ, უფალო, უხილავი მარჯუნე შენი და შეახე ბაგეთა ჩემთა და აღაღე პირი ჩემი. აღძარ ქნარი ენისამა და მომეც, სიტყუაო, სიტყუამ, რამათა შიშითა

შენითა მიუდგეს გონება და შობდეს ენა წადიერად, რამეთუ კაცობრივი მეტყუელება უძლურ არს, უკუეთუ არა სული შენი სახიერი წარუძღუეს მას და აწ იტყოდე ჩემ მიერ საიდუმლოსა შობისა შენისასა. მე კმაწულილ და ენამძიმე, შენ იტყოდე პირით ჩემით. მე წადიერება სულისა და გონებისა განვჴფინო წინაშე შენსა. შენ, რომელმან დაჰბადე მეტყუელი და უტყვ, მხედველი და ბრმა, აღადე პირი და განანათლე ცნობა სულისა მისხედვად შენდა. აღძარ ნესტვ ენისა და ქმენ იგი კალამ მწერალ სულისა მიერ წმიდისა, მომთხრობელ ქველის-საქმესა შენსა, მოწყალეო. რამეთუ პირველი იგი უჟამოდ შობა შენი გამოუთქმული, შენ მხოლომან უწყი და მამამან შენმან, თანა-ზიარებითა სულისა მათა მიუწდომელი წესთაგან ზეცისათა; ხოლო მეორე ესე, რომელი წყალობისათჳს კაცთა ნათესავისა აღასრულე და ასულისაგან დავითისა მიიღე განკაცება სიტყუამან ღმრთიებრ შეუხებელმან. ამას შიშით ღალადებენ ზეცისა ძალნი და ახარებენ ზეცისა გუნდნი ტომთა ქუეყანისათა, ვითარცა გუეუწყა ქადაგებისაგან მწყემსთაჲსა, რომელთა ესწავა ანგელოზთაგან ხარება იგი მშჳდობად ქუეყანისა, და დიდებად მაღალთა შინა.

აწ დავდუმნეთ ზესკნელისა მისგან შობისა დაუსაბამოსა და დასაბამიერსა ამას მსგავსად შეძლებისა ჩუენისა ვმეტყუელებდეთ. დაღაცათუ არა განშუენდენ სრულებით სტიქონნი უძლურებითა გონებისა მათა, ხოლო არავე დავშრიტო სულისა წადიერება, რომელ შენ მომანიჭე, რამეთუ დაღაცათუ ენაბრგუნეილი ვინმე წადიერ არნ შესხმად მეფისა. არა შეურაცხ-ყვის მეფემან ბრგუნეილება იგი ენისა, რაჟამს იხილოს სულისა გულს-მოდგინება, არამედ მაღლსა მიანიჭებნ. და აწ რომელსა ესე შებმა-უყოფ, არა არს ჩემ მიერ, არამედ მინდობითა შენ, კეთილთა მიმნიჭებელისა მათა. რამეთუ ყოველნი თუაღნი ხილულნი და უხილავნი, რომელნი შენგან მოვიხუენ, შენ მხოლომსა მიმართ განვჴმარტენ წადიერად სურვილით და აწ, ესერა, წარვჴმართო აფრად სიტყვსა მობერვითა სულისა მათა. ვიტყოდი მცირედ კეთილთათჳს, რომელნი ჰყვენ ადამისთჳს და ნაშობთა მისთა, რამეთუ გარდამოჴედ, რამთა განაახლო

განრყუნილებიდან, რამეთუ ხატად შენდა დაჰბადე. მოვიდეთ აწ სახესა შობისასა და შევმზადოთ გვრგვნი უსუსურთაგან სიტყუათა დამბადებელისათჳს გვრგვნთამსა, რომელმან შთამოიყვანა თავი თჳსი საყოფელსა გლახაკთასა. აღვიღო კმამ ჩემი და მიუპყრა მსხუერპლად სიტყუასა, რომელმან შეიმოსა ხატი მონისაჲ ასულისაგან დავითისა. წარმოვდგე და შეეწირო მისა მსხუერპლი ქებისაჲ. თაყუანის-ცემით სიტყვსა, რომელი მოვიდა, რამთა შეწიროს თავი თჳსი მსხუერპლად შეცოდებათათჳს ერისა თჳსისათა; დავდგა ძღუენი ჩემი ტაბლასა მისსა შესაწირავად მწყემსისა, რომელი მოვიდა ძიებად ცხოვარისა მის წარწყმედულისა. მიუძღუანო სიტყუაჲ სიტყუასა, რომელი განკაცნა და არაჲ იცვალა. აღაგზნა მოწყალებაჲ თჳსი ლავჯნსა შინა წყლისასა, რამთა განადნოს ურჩებით განყინული იგი ბუნებაჲ და განარჩიოს ბრძმედითა მით ოქროჲ ბრპენისაგან, რომელი ზაკუვით შეჰკრია გუელმან. მოვიდა ზღუაჲ კეთილთაჲ, რამთა განკოცოს ქუყანით გესლი კერპთ-მსახურებისაჲ. უნდა მეუფესა ყოველთასა მოვლინებაჲ ძისა თჳსისაჲ, რამთა განაახლოს ქუყანაჲ, რომელი მოეოკრა მაცთურსა განწყობითა კერპთამთა; მოავლინნა წინამსწარმეტყუელნი, რამთა ახარონ შობაჲ მისი ქალწულისაგან, მოავლინნა პირველ მოსლვისა თჳსისა და არა შეიწყნარეს, არამედ სისრა-უყვეს ისრითა მათითა, ვითარცა თვთ თავადი ყუედრებით ეტყოდა: იერუსალმ, იერუსალმ, რომელმან მოსწყვდენ წინამსწარმეტყუელნი და ქეაჲ დაჰკრიბე მოვლინებულთა შენ ზედა (მათე 23: 37; ლუკა 13: 34). იხილა მოწყალებამ უძღურებაჲ კაცთა ბუნებისაჲ და კელმწიფებაჲ ბნელისაჲ მათ ზედა. მოავლინა ძე თჳსი, რამთა მოაქციოს ტყუე ერისა თჳსისაჲ. აუწყა ანგელოზსა უფალმან ანგელოზთამან საიდუმლოჲ გამოუთქმელი და წარავლინა წინაშე მისა, რამთა განაგნეს გზანი მისნი წინაშე მისა, რამთა დაემკვდროს კაცთა შორის განუშორებელი მამისაგან. უბრძანა და წარავლინა ქუეყანად საყდართაგან სუფევისა თჳსისათა.

უკუეთუ ცაჲ საყდარი არს მისი და ქუეყანაჲ — კუარცხლბერკი ფერკთა მისთაჲ, მაშა რად უკუე საკმარ იყო მოვლინებად

ანგელოზი უწინარეს მისა, ანუ რომლისა მიზეზისათჳს უბრძანა ანგელოზსა სრბად წინაშე მისა? არა არიან უნიუთონი იგი ძალნი და ელვის სახენი იგი ცეცხლებრ მოტყინარენი. სიწლომთა და სუბუქად სლვითა მათითა. თუმცა უძლეს სლვად მის თანა ანუ მიწვენად ქუეყანასა მისსა, არამედ იგი მხოლოდ არს, რომელსა წამის-ყოფითა უპყრიან ყოველნი ხილულნი და უხილავნი, რომლისა უკუე პირისათჳს მოავლინა გაბრიელ მახარებელად მოსლვისა თჳსისა? ამისთჳს, რათა არა შეძრწუნდეს დედაჲ ქალწული, ოდეს იხილოს მიდგომილებაჲ თჳნიერ თესლისა. ამისთჳს უკუე მოივლინა გაბრიელ, რათა უწყოდის ქალწულმან, ვინ-იგი დადგრომილ არს მის თანა. რაჲ უკუე განზრახვაჲ ესმა გაბრიელს ჟამსა მას მოვლინებისა მისისასა, რამეთუ სიტყუაჲ საიდუმლოჲ იყო ყოველთაგან ძალთა ზეცისათა. ხოლო ღირს იქმნა ცნობად გაბრიელი ხოლო, და აუწყა წმიდასა ქალწულსა საიდუმლოჲ, რომელი გამოვიდა საუნჯისაგან მეუფისა. მოილო მონამან, აღფრინდა კრებულისაგან უსხეულოთაჲსა და არა დაგვანდა შორის გუნდთა, არამედ აღჳდა ქერობინთა და სერობინთა განწყობილთა. და წარმოსწრო, აღმაღლდა ქალაქით ზეცისა იერუსალჳმით, და მოვიდა ქუეყანად ქალაქად ნაზარეთად, მოიკითხა ქალწული მარიამ. დავარდა წინაშე მისა და თაყუანისსცა. იხილა მონამან დედაჲ მეუფისაჲ, მოიდრიკა თავი და შიშით მისცა მშჳდობაჲ. მოვიდა მოციქული, მოართუა წიგნი მეუფისაჲ, განუმარტა წინაშე მისა და იწყო კითხვად ენითა ქსნილითა, და ჰრქუა: მშჳდობაჲ შენდა, კურთხეულო დედათა შორის! აჰა, უფალი ჩემი შენ თანა! ვითარცა იხილა ტრედმან მან სიონისამან, განკჳრდა, რამეთუ ძალი უხილავი დაადგრა მის თანა. არა უწყოდა, თუ ვინაჲ მოივლინა, და ვერ გულისჳმავო, თუ ვინ არს იგი ანუ სადა არს ქუეყანაჲ მისი, ანუ რაჲსა საჳმარისათჳს მოივლინა იგი. გარნა ესე ხოლო გულის-ჳმა-ყო სიტყჳსა მისგან, რამეთუ ესმა, ვითარმედ: უფალი ჩემი შენ თანა. ამით ცნა, ვითარმედ მონაჲ არს და უფალი უვის. აღვსებული სულისა მიერ განძლიერდა და ჰრქუა მას: კაცო, მითხარ მე, ვინ არს უფალი შენი ანუ რომელი არს ქუეყანაჲ მისი? ნუუკუე მამსგავსე სხუასა

ვისმე, რამეთუ მე უფალი შენი არა ვიცი. ვითარ მან მიწოდის მე ანუ მშვდლობისა მოცემაჲ შენი ჩემდა მომართ ვითარ არს? ოდეს მიცნა მან, რაჲთა მოსცეს მშვდობაჲ ჩემდა მომართ, სადა უკუე არს საყოფელი მისი, გინა რაჲ არს სახელი მისი, ვინაჲ უკუე მეცნიერ არს იგი ჩემდა? ჭეშმარიტად გესმა კმაჲ მისი ანუ შენ თავით შენით წარმიკითხავ მშვდობასა, რომლითა უკუე განზრახვითა მოგავლინა ჩემდა? ნუ დაჰფარავ ჩემ მიმართ, რაჲ არს პატივი მისი ანუთუ საყოფელი მისი? შენ საზარელ ხარ ხილვად და სახელს-დებ მას უფლად შენდა. მსგავს არს იგი შენდა ანუ უფროჲს არს შენსა? შენ, მონაჲ, შემოსილ ხარ საშინელად ვითა. ვითარ იტყვ? უფალი სამე შენი რაჲთურთით ცეცხლი არს, პირი შენი მზე არს ბრწყინვალე. ვითარ ვჰკონებ, უფალსა შენსა ვერ შემძლებელ იყოს მიხედვად მზე? უკუეთუ პირი შენი საკუმილ არს, უფალსა სამე შენსა ვერ იტვრთვიდენ მთანი, არამედ დადნეს მისგან. სიტყუათა შენთაგან გამოვალს ნაკუერცხალი, უფალი შენი ვიდრემე დაარღუევდეს მათათა და შეჰმუსრვიდეს კლდეთა. შენ მონაჲ ხარ და სამოსელი შენი ცეცხლი არს. ვითარ ვხედავ, პირისაგან უფლისა შენისასა წვმდეს საკუმილი ცეცხლისაჲ. უკუეთუ საბლარდნელი* (...).

შენისაჲ შეარყევდეს ქუესკნელსა საფუძველითურთ მათით. (...) მაუწყე განცხადებულად, შენ მონაჲ ხარ ანუ უფალი მონათაჲ, შენ უფალი გივისა ჭეშმარიტად? ნუუკუე შენ თვთ უფალი ხარ?! უკუეთუ მონაჲ ხარ, მასწავე, ვინ არს უფალი შენი და ნუ დაჰფარავ ჩემგან. გამომიჭეშმარიტე საქმე შენი, რამეთუ განკვრევებულ ვარ მე შენგან. რაჲ არს სახელი მომავლინებელისა შენისაჲ ანუ სადა არს ქუეყანაჲ მისი, ანუ ვინ არიან ნათესავნი მისნი. შორს უკუეა ჩუენგან ანუ მახლობელ ჩუენდა? მიუგო ანგელოზმან და ჰრქუა: კმა-გეყავნ, მარიამ, და დადუმენ წულილად გამოძებისა მაგისტვს, ვიდრემდის თავადმან, რომელი დამკვდრებულ არს შენ შორის, გასწაოს ყოველი. ხოლო ესე უწყოდე: უფალი ჩემი საიდუმლოჲ არს. (...) * არა უკუე გესმაჲ ესაიაჲსგან, ვითარმედ: თესლტომი მისი ვინმე მიუთხრას. იგი

* ტექსტი ნაკლულეენია.

მიუწოდებელ არს ყოველთაგან ძალთა ზეცისათა. ვითარ ვთქუა სახეობაჲ მისი, რამეთუ მე არა უწყი იგი, გარნა მასმიეს ჳამა ზოლო მისი, და მე ვერ შემძლებელ ვარ ხილვად მისა; ჳამა მისა სასმენელთა ჩემთა არს და იგი თუალთა ჩემთაგან უხილავ არს. მესმა მისგან, ვითარმედ მოვალს შენდა და გახარებს. ჰე, ჭეშმარიტად, იგი შენ თანა არს და მან გასწაოს ყოველი ჭეშმარიტებით.

განკვრდა მარიამ საკვრველებისა მისგან, რომელსა იტყოდა მისა მიმართ მთავარანგელოზი. ზოლო არავე დადუმნა კითხვად მისა კუალადცა, არამედ შთაიცუა ძალი მაღლით ქალწულმან, ეტყოდა უშიშად მთავარანგელოზსა, რამთა ცნას ძალი საიდუმლოჲსაჲ: უწყოდე უკუე, ცეცხლისაფერო, უკუეთუ არა გამომიცხადებ ჭეშმარიტად, რომელსა ეგე მახარებ, არა შეიწყნარებენ სასმენელნი ჩემნი. განაცხადე ჭეშმარიტად სიტყუაჲ შენი და ნუ ჰგონებ ჩემსა, ვითარმცა აღრე-აღრე შევიტყუე შენ მიერ, რამეთუ არა ვარ მოსწრაფე გონებითა, ვითარცა ისწრაფა ევა, ღეღამან ჩემმან, და მსწრაფლ შეიწყნარა ზრახებაჲ მაცთური-საჲ. არ შევშინდები სიტუათაგან შენთა, ვითარცა-იგი შეცბუნდა ევა და დაიჯერა სიტყუაჲ იგი, შთაიგდო თავი თჳსი მთხრებლსა სიკუდილისასა, რამეთუ არა ჰკითხა მთხრობელსა მას ჭამისა მისთჳს ხისა, თუ ვითარ შესაძლებელ არს ღმერთ-ყოფაჲ, რაჟამს ეჳამო ნაყოფისა მისგან? უკუეთუმცა ესრე წუღილად გამოეძია, ჭეშმარიტად ეძლიამცა ბოროტისა მის და დადგრომილ იყო პატივისავე თჳსსა. აწ უკუეთუ არა მაუწყებ ჭეშმარიტად, ვითარ შესაძლებელ არს ყოფად, რომელსა ესე მახარებ, დადუმენ სიტყვს-გებად ჩემდამო. გუელისა მის ხარებაჲ მასწავებს, რამეთუ ბოროტი იყო, და აწ ესეცა მსგავს არს მისდა. უკუეთუ არა ჭეშმარიტად მაუწყო, რამეთუ არა ვარ სადაგ ცნობითა ვითარცა პირველი იგი ღედაჲ, რომელი საბრჳე ექმნა ქმარსა თჳსსა. მას ენება, რამთამცა იყო, ვითარცა ღმერთი, და ვერ მიიწია, თუ ვითარ ეგების ესე ყოფად, და შენ მახარებ მიდგომილებასა თჳნიერ მამაკაცისა?! და ესე დაუჯერებელ არს ბუნებისაგან კაცობრივისა, უკუეთუ არა, სახითა რამთმე შეუძლო დაჯერებად

ჩემდა? ნუ ემსგავსები ჩემთვის გუელსა მას მაცთურსა, რომელმან შეიტყუა პირველქმნული იგი სისულელესა შინა თვსსა. ღეგ, ვიდრემდის გულისცმა-ვეო, რომელსა ეგე იტყვ, ვითარ ეგების ყოფად, რამეთუ არა ვიცი მე სახე მამათამ. საუკუნიტგან არავისდა სმენილა, ვითარმცა გამოვიდა მუცლისაგან შვილი თვნიერ მამაკაცისა. რომელმან ქუეყანამან გამოიღის ნაყოფი თვნიერ შრომისა, ანუ რომელმან ვენაჰმან მოსცის ტევანი თვნიერ დანერგვისა ადგილსა თვსსა, გინა თუ რომელმან ყანამან გამოიღის მარცუალი თვნიერ დათესვისა? ვინ იხილა მიდგომილი თვნიერ შეხებისა მამაკაცისა, გინა ვინ იხილა ჩჩვლი მუცელსა ქალწულისასა? ანუ ვინ დაადგრა შემდგომად შობისა ქალწულადვე? არა მივითუალო შენგან ხარებაჲ ეგე, ვიდრე არა მასწაო ჭეშმარიტად ყოველი მის მიერ, რომელმან მოგავლინა შენ.

მიუგო მთავარანგელოზმან და ჰრქუა: განმაკვრევს მე, მარიამ, მიუწდომელი ეგე კელოვნებით გამოკითხვაჲ შენი! რამეთუ უზემთაეს ქერობინთა და სერაბინთა აღიმაღლე და განაბრძნე ცნობაჲ შენი. მნებაჲს უკუე, სასწაულითა რომელთამე რწმუნებაჲ შენი: არა უკუე გიცნობიესა, ასულო დავითისაო, არა ვარ მე მოვლინებული მტყუვარ? მიითუალე სიტყუაჲ ჩემი. არა ვარ მე მსგავს გუელისა მის, რომელმან აცთუნა დედაჲ შენი სამოთხეს შინა. და რაჟამს გამოსცადო ძალი სიტყუათა ჩემთაჲ, უწყოდე, რამეთუ ჭეშმარიტ არს ხარებაჲ ჩემი, რამეთუ განსდიდნე ღმრთისა თანა და მოიღო ნეტარებაჲ თესლითი-თესლამდინ. ღმერთსა ჩემსა ვადიდებ და მშვდობასა მისსა მიგცემ. არა განვძარცუავ სამოსელსა პატიოსნებისა შენისასა, ვითარცა ყო დედისა შენისა მიმართ გუელმან, არამედ მომიღებიეს შესამოსელი უხრწნელებისაჲ, რამთა შეჰმოსო მამასა შენსა ადამს, რომელი განსძარცუა მზაკუარმან სამოთხეს შინა. არა მომიქსოიეს შენთჲს სამოსელი შეთხზული ფურცელთაგან, რომლისაგანცა მშობელთა შენთა დაიფარეს შიშულობაჲ სამოთხეს შინა, არამედ საბლარდნელი პატიოსანი უხრწნელებისაჲ მომიერთუამს შენდა, რამთა შეჰმოსო იგი ადამს და ევას. ხოლო რამეთუ მკითხავ, ვითარ იყოს ესე ჩემდა? — ისმინე თქუებული ჩემი: სული

წმიდა მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისაჲ გფარვიდეს შენ (ლუკა 1: 35), რამეთუ გამოხატველი დაბადებულთაჲ გამოიხატოს საშოსა შენსა გუამითა კაცობრივითა და ჭეშმარიტად შთაიცუას ხატი მონისაჲ შენ მიერ, და შობილი მამისაგან უწინარეს საუკუნეთა იშვეს შენგან ჯორციელად. და არა დამცირდეს საესებისაგან ღმრთეებასა თვისსა, არამედ სიწმიდისა შენისაგან მიიღოს გუამი ადამისი, და მითვე ხატითა, რომელი განრყუნა მაცთურმან, გამოიხატოს თავი თვისი, და მით იცნეს დაბადებულნი თვისნი მონებისაგან მტერისა. და აღუგებელი ბუნებასა შინა ღმრთეებისაჲსა. საშოსა შენსა აღგებულ იქმნეს ყოველით კერძოვე. და გამოვიდეს ხატითა, ვითარცა კაცი. იგი დაადგრეს შენ თანა საესებითა ღმრთეებისაჲთა, და განუშორებელ იყოს მამისაგან მაღალთა შინა. ხოლო რამეთუ ეგო შენ ქალწულებასავე, ისწავე ჭეშმარიტად წერილთაგან, ვითარ იხილა მოსე მაყუალი იგი, რომელი ეგზებოდა და არა შეიწუებოდა ცეცხლისა მისაგან. და კუალად მოიქსენე ეზეკიელის-მიერი იგი ხილული ბჭე, რომელი განვლო თავადმან და იგი ეგო დაქშულად. და კუალად იხილა ხილვამ იგი დანიელ, ვითარ ღოდი მთისაგან გამოეკუთა თვნიერ კელისა კაცობრივისა და აღავსო ყოველნი ქუეყანაჲ. ესე მცირედი წერილთაგან გასწავე, ხოლო მასწავლელმან მან მწიგნობართამან, რომელი შენ თანა დადგრომილ არს, მან გასწაოს ყოველი გამოცხადებით. არა უკმს მიდგომილებასა ამას საწოლი, რამეთუ რომელი-იგი შენგან შობად არს, მის მიერ დაებადა ყოველი ცასა ქუეშე. არა მსგავს ხარ შენ ყოველთა მშობელთა, რამეთუ ძემან შენმან დაჰბადა არსებაჲ ყოველთა ნაშობთა ქუეყანისათაჲ. არა არს შობილი შენგან შობისაებრ კაცთაჲსა, რამეთუ ძალი მაღლისაჲ არს მფარველ ქალწულებისა შენისა. უნებელად ეგოს ბეჭედი სიჭაბუკისა შენისაჲ, რამეთუ შობილი იგი შენგან წმიდა არს და ძე მაღლის. არა განეხუნენ ბჭენი ქალწულებისა შენისანი, რამეთუ იგი თავადი არს მეუფე მეუფეთაჲ, რომელმან განვლოს შენ შორის განუღებელად. განაერცე გონებაჲ შენი და განაგდე იჭვ გულისაგან შენისა. და ნუ გამოეძიებ და იტყვ, ვითარ იყოს ესეო, რამეთუ რომელი-იგი

დადგომილ არს შენ თანა, ძე მადლისაჲ არს, და მან იცნეს
ერი თჳსი ცოდვათა მათთაგან. საიდუმლოჲ შობისა შენისაჲ
გამოუთქუმელ არს. და ნუ სტანჯავ თავსა შენსა გამოძიებად
მისა. და მიგცე შენ სხუადცა სახე დასამტკიცებელად სიტყუათა
ჩემთა. ესერა, ელისაბედცა, ნათესავი შენი, რომელსა ბერწ ერ-
ქუა, გარდასრული ღღეთაჲ იგიცა მიდგომილ არს ძესა სიბერესა
შინა თჳსსა (ლუკა 1: 36). ესე ბერწობაჲ წამებს დამტკიცებასა
ქალწულებისა შენისასა, რამეთუ დამბადებელისა შენისა თანა
არაჲ არს შეუძლებელ. ბერწისა მიდგომილებაჲ დაამტკიცებს
სიტყუასა ჩემსა. და ესე მეექუსე თთუე არს, ვინამთგან წესსა
შინა არს მიდგომილებისასა. უკუეთუ ბერწი, გარდასრული
ღღეთაჲ, რომლისადა სასოებაჲ განქარვებულ იყო, მიიღო მიდ-
გომილებაჲ და განკმელმან შეუძლო გამოღებად ნაყოფისა, რაჲ-
სა უკუე გიკვრს მიდგომილებაჲ შენი და ქალწულებაჲ? რამეთუ
შობაჲ შენი ზეშთა ბუნებისა არს, ვითარცა-იგი იცის შობილმან
შენგან, მიუწდომელ არს და დაფარულ, რომლისათჳს მოსრულ
ვარ ხარებად შენდა. არა გამოძიებთხავს მისგან გამოძიებით, თუ
ვითარ იყოს? გარნა სიტყუაჲ, რომელი მესმა, მოვაწიე შენდა.
არა მიხილავს იგი, ვითარმცა მეკითხა, თუ ვითარ იყოს ესე? რა-
მეთუ არა კადნიერ ვარ კითხვად მისა მიმართ. და აწ უწყოდე
შენცა, გამოძიებელო, რამეთუ წულილად გამოძიებასა შინა
არს საქმე, რომელი მოატყუებს ურწმუნოებასა, არამედ გან-
ძლიერდი და სარწმუნოდ შეიწყნარე. რამეთუ არიან, რომელნი
გამოძიებენ და არა დააკლდის, რამეთუ მიიწიის ჭეშმარიტსა.
და არიან რომელნიმე აცილობნ და წარიწყმიდის თავი თჳსი,
რამეთუ საზრახავი მაცილობელთაჲ ორპირ არიან: რომელსამე
უნებნ სიტყვსა კელოვნებითა ჯობნაჲ მეორისაჲ და განდიდებაჲ
სიტყუათა თჳსთაჲ, და რომელსამე პნებავენ, რაჲთა მიიწიოს ჭეშ-
მარიტსა. ხოლო მე უწყი ჭეშმარიტად, არა იბრალები კითხვასა
მაგას ზედა, ვითარცა-იგი შეემთხვა ზაქარიას კითხვასა ზედა
თჳსსა ანგელოზისა მისგან ტაძარსა მას შინა წმიდასა, რაჲმს
შეეჭუდა სიტყუასა ანგელოზისასა და პატიჟად მიიღო ღუმილი.
რამეთუ პრქუა: ვითარ იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მოხუცებულ

ვარ და ცოლი ჩემი გარდასრულა დღეთა? (ლუკა 1: 18). ჭეშმარიტად წინამსწარმეტყუელა მღვდელმან სახითა ღუმილისაჲთა, რამეთუ დადუმებად იყო წესი მღვდლობისაჲ მის პირველისაჲ.

მიუგო მერმეცა გამოწულილვით: ვითარ იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მამაკაცი მე არა ვიცი. და ესმა ჭეშმარიტად, ვითარმედ: სული წმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა, და ძალი მაღლისაჲ გფარვიდეს შენ (ლუკა 1: 35). მყის აღივსო სულისა მიერ წმიდისა და თქუა ქალწულმან: აჰა ესერა, ვდგა მკევალი უფლისაჲ, მეყავნ მე მსგავსად სიტყვსა შენისა (ლუკა 1: 38). კუალად მიუგო ანგელოზმან: გიხაროდენ, მიმადლებულო. კურთხეულ ხარ შენ ყოველთა შორის დედათა, რამეთუ შობილი შენგან ძე მაღლის იწოდოს და მეუფებდეს იგი სახლსა ზედა ისრაჴლისასა საუკუნოდ. ესრეთ მისცა კუალად მშვდობაჲ და თაყუანის-სცა და წარვიდა მისგან ანგელოზი იგი. ურწმუნო იქმნა ქალწული, ვიდრემდის სცნა ჭეშმარიტი, რამეთუ ძალი მაღლისაჲ დაადგრა მის ზედა. კეთილ არს ურწმუნოებაჲ, რომელი იყოს მიზეზ სარწმუნოებისა. თომასცა ოდესმე არა ჰრწმუნა მოციქულისა და მდიდარ იქმნა სარწმუნოებითა, რამეთუ ღირს იქმნა შეხებად ჳელსა უხრწნელსა გუერდსა უფლისასა. ხოლო რამეთუ უდებებით წარმდებად ჰრწმუნა ევას ზრახებაჲ გუელისაჲ მის და არა ჰრქუა, თუ ვითარ იყოს ესე? და დაეცა მას ზედა პატიჳი სიკუდილისაჲ, რამეთუ დაიჯერა, ვითარცა ჭეშმარიტი, და იძლია მტერისაგან. მღვდელმან ზაქარია დაღაცათუ ურწმუნოებისათჳს მიიღო ღუმილი, არამედ არავე დააკლდა ნიჭსა მას, რომელი ახარა ანგელოზმან. იკითხა მარიამცა გამოწულილვით და მის მიერ გუეუწყა ჭეშმარიტებაჲ და განიღვენა იჭჳ. რამეთუ უკუეთუმცა არა გამოეკითხა ყოველი ჭეშმარიტად ქალწულსა, მრავალწილადმცა განფენილ იყო სიტყუაჲ ცილობისაჲ შორის კაცთა შობისათჳს უფლისა. განაგრძო ქალწულმან სიტყუაჲ ანგელოზისა მიმართ, რაჲთა დაუყოს პირი მაცილობელთა, რომელთა ენება განრყუნად ჭეშმარიტი სარწმუნოებაჲ; და უკუეთუმცა დადუმებულ იყო მარიამ კითხვად, ვინ უწყის, თუ ანგელოზსაჲმცა უდებ-ეყო გამოცხადებაჲ ყოვლისაჲ. კურთხეულ იყავნ, მარიამ, რომელი გზა-გუექმნა ცნობად დაფა-

რულთა საიდუმლოთა, ვიდრემდის ანგელოზმან განაცხადა ჭეშმარიტებაჲ სახარებისაჲ და აღავსო სოფელი სარწმუნოებითა, რამეთუ ჳმა-ყო ანგელოზმან: სული წმიდისაჲ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მაღლისაჲ გფარვიდეს შენ. რამეთუ შობილი შენგან წმიდა არს და ძე მაღლისა (ლუკა 1: 35) და მუნქუესვე სიტყუასა მისსა შევიდა საშოდ მისსა ძე იგი, მხოლოჲ პირმშოჲ ყოველთა საუკუნეთაჲ. ესე არს ხარებაჲ გაბრიელისი. და ესე არს ქალწული, რომელი იქმნა უზეშთაეს ქერობინთა.

წმიდამან ქალწულმან მიუგო ანგელოზსა სარწმუნოებითა მტკიცითა: მოვედინ უფალი, აჰა, წმიდა-ეჰყოფ სულთა და კორცთა და განვიწმედ საცნობელთა ჩემთა. დაადგერინ მას შინა, ვითარცა ჰნებაეს: აჰა ესერა, ედგა მკევალი უფლისაჲ წინაშე მისსა. უკუეთუ სათნო უჩს, დაადგერინ ჩემ თანა, არა ვეველტი მისგან. მეყავნ მე მსგავსად სიტყუსა შენისა. განაღო უბიწომან კარი მორჩილებისაჲ და შევიდა მისა მიმართ, რამთა მიიღოს მისგან ბუნებაჲ კაცობრივი. არა უწინარეს მოსლვისა ანგელოზისა მოვიდა მისსა, არცაღა შემდგომად მოკითხვისა, არამედ მეყსეულად სმენასა თანა ჳმისასა, სასმენელთა მისთა შევიდა დიდებული იგი. მოვიდა განუშორებელი მამისაჲ და განანათლა ქალწული ნათლითა ღმრთეებისაჲთა. გარდამოჳდა ბრწყინვალებაჲ მომავლინებელისაგან მამისა თჳნიერად განყოფისა მისგან. შევიდა მუცელსა ქალწულისასა სრულად ღმრთეებითა. და საესე არიან ცანი და ქუეყანაჲ. მის გამო დაიღია საშომან სრულებით, და იქცევის ფრთეთა ზედა ქერობინთასა იგი რამთურთით მამისა თანა და იგივე შემოსილი კორცითა, ვითარცა ჩჩვლი, საშოსა შინა მარიამისა. მისგან ძრწიან გუნდნი ანგელოზთანი მაღალთა შინა. იგი მიიღებს სიორძილესა კორცთასა საშოსა შინა და იგივე სერობინთაგან წმიდა-არსობით იქების. მაღალთა შინა იქმნა ჩჩვლ მუცელსა შინა ქალწულისასა თჳნიერ საწოლისა, რომელმან განზომნა ცანი მტკავლითა თჳსითა და ქუეყანაჲ — ბრჭალითა თჳსითა, დატევენულ არს იწროსა შინა საშოსა ქალწულისასა. კელმწიფებაჲ მისი განფენილ არს ყოველსა ზედა დაბადებულსა, და იგი დადგრომილი მუცელსა შინა გამოიხატავს თავსა თჳსსა,

მსგავსად ჩჩვლთა, საშოსა შინა მარიამისა, განსწმენდს და გან-
ჰკაზმავს ხატსა დაბადებულთასა და შობასა კაცობრივსა, რომ-
ელი განრყუნა ზაკუვითა მტერმან.

განმხიარულდა წმიდამ ქალწული, რამეთუ დაადგრა ღმერ-
თი სიწმიდით მას შინა. განდიდნა სიხარული და მხიარულებამ
მის მიერ. აღდგა და გამოვიდა ქალწული, აღვსებული ნათლი-
თა ღმრთეებისაჲთა, აღვიდა მთად კერძო მოკითხვად ბერწისა
ელისაბედისა, რამთა იხარებდეს მის თანა. იტვრთა ქალწულ-
მან უფალი სამწყსოთაჲ. აღვიდა, რამთა იხილოს ცხოვარი ბერ-
წი, რომელსა უტვრთავს კრავი მოხუცებულისაგან. აღფრინდა
ტრედი სიონისაჲ ფრთითა სიმართლისაჲთა, რამთა იხილოს
მღდელი მოხუცებული უტყვ და ბერწი მიდგომილი. აღვიდა
მარიამ, ღრუბელი აღვსებული ცუარითა, რამთა ასუას ქუეყა-
ნასა წყურიელსა და ნაყოფიერ ყოს ნაყოფი ბერწისაჲ. აღვიდა
დედამ მეუფისაჲ ღწოლად სახლსა მონისა მქადაგებელისასა,
რამთა აკურთხოს წინა-მსრბოლი ნაყოფი ბერწისა გლახაკისაჲ
სახლსა შინა მისსა. მოვიდა ჭაბუკი სახლსა მოხუცებულისასა,
რამთა განაცხადნეს საკვრეულებამ ბერწობისა და ქალწულ-
ებისაჲ. მოვიდა დედამ მეუფისაჲ კარსა მონისასა და შიშისაგან
მისისა შეძრწუნდა ჩჩვლი მუცელსა შინა ბერწისასა. დაფარულ
იყო მეუფე მუცელსა შინა ქალწულისასა და მოდრკა თაყუნის-
ცემად მისა. წინა-მსრბოლი ძე მღდელისაჲ საშოსა შინა ბერწისა
გამოჩნდა (...)

და ყრმამ იძრვოდა საშოსა მისსა და არა უწყოდა, რამცა
ჰქმნა, განკვრეებულ იყო მართალი იგი და დაბრკოლებულ იყო
საქმესა მისსა ზედა მიდგომილებისასა. იქმია მოთმინებამ იოსებ,
ზოლო განაცხადებდა მუცელი სახესა ყრმისასა, რომელი იყო
მას შორის, რავდენცა ენების დაფარვის. ესმინვე საზრახავი
მრავალთა მიერ, და ოდეს ჰნებავენ, რამთამცა დაფარა საქმე უბი-
წომსაჲ მის, მრავალნი თითითა უჩუენებდიან მისა მიმართ. შეჰყ-
რობილ იქმნა იოსებ ურვითა მიდგომილებისა მისთჳს უბიწომსა
და ეშინოდა კითხვად მისა. და ჰრქუა: მითხარ მე, ჭაბუკო, რა
შეგემთხვა თჳნიერ ცნობისა ჩემისა, სადა უკუე ღაინთქა უბიწოე-

ბაჲ შენი, რომელმან უკუე ზღუამან შეიცვა სავაჭროჲ იგი შენი ღელვათა შორის თვსთა. ასულო სიონისაო, ვითარ ვთქუა, არა უწყი. ფრთენი სიკეთისა შენისანი განწყობილთა შორის უსხეულთა განვიცადენ და აწ ორგულებ. ვინ ჩამოგაგდო მაღლისა მისგან. ვინ უკუე მოიპარა საფასე იგი დაფარული შენგან. რამეთუ ბეჭედი მეუფისაჲ იყო დადგრომილ შენ ზედა. მხიარულ არნ პირი შენი მაღლისაგან საღმრთოჲსა. და აწ უმეტეს გხედავ, რამეთუ აღვსებულ ხარ მაღლისაგან საღმრთოჲსა. ხოლო განმაკვრევებს მე მიდგომილებაჲ მუცლისა შენისაჲ. და არა უწყი, თუ ვითარ ვყო. დაღაცათუ მე ვღუმნე, ვითარ შეუძლო დაღუმებად სხუათა, ვინაჲ უკუე მოიწია ჩემდა სირცხვლი ესე საშინელი, ანუ რომელთა უკუე ავაზაკთა განგძარცუეს, ქალაქო ძლიერო. მიუგო მარიამ: კმა-გეყავნ, იოსებ, და შეიკრიბენ გულის-ზრახვანი შენნი. არა შემემთხუევს მე ამას ყოველსა ზედა დაშჯაჲ, ღმერთი ჩემი მოწამეა, რამეთუ დავჰმარხო უბიწოებაჲ ჩემი ჩემ თანა, და არა მოპარულ არს საუნჯე ქალწულობისა ჩემისაჲ, უვნებელად ჰგიეს ბეჭედი სიჭაბუკისა ჩემისაჲ, და განუჴსნელად ჰგიეს წიგნი, რომელი მოცემულ არს შენდა, რომლისაჲ ვერ ძალ-მიც კითხვაჲ. მიუგო იოსებ და ჰრქუა: მართალ ჰყოფ თავსა შენსა. ჰე, ჴემმარიტად უმეტეს ყოველთა მართალთაჲსა იყავ უბიწო წინაშე თუალთა ჩემთა ვიდრე აქ ჟამამდინ. მოწამე ვარ უბიწოებასა შენსა, რამეთუ ვიხარე ღირსად სლევითა შენითა. და კუალად კიდე ყოფასა შენსა აღვსებულ ვარ ურევითა შიშისაჲთა, და ვითარ დავიჯერო სიტყუაჲ შენი, არა უწყი. მიდგომილებასა მუცლისასა ესე რა, ვხედავ, სიტყუათა შენთა ცილობად ვერ შემძლებელ ვარ. მძიმეა ჩემდა ორკერძოვე. შიშსა ბნელისასა მოუცავს გონებაჲ ჩემი და არა უწყი, ვერ კელ-მეწიფების, თუმცა შეგრაძხე სხუათა თანა ღელათა. უმჯობეს არს ჩემდა ფარულად განტეევებაჲ შენი, რაჲთა განვერე ორკერძოვე პატიჟთა. მიუგო უბიწომან: ქალწულებაჲ ჩემი წამებს უბიწოებასა ჩემსა, ხოლო მიდგომილებაჲ ჩემი საიდუმლოჲ არს. სიტყუაჲ ჩემი ესრეთ არს, ვითარმედ არა ვიცი სახე მამათაჲ. დაიჯერე ჴემმარიტად, რამეთუ წმიდა ვარ საწოლისაგან მამათაჲსა, და უკუეთუ ნაცილ

გიჩნდენ სიტყუანი ჩემნი, უწყი, ვითარმედ გარწმუნოს მან, რომელი დამკვდრებულ არს ჩემ თანა. ხოლო დამტკიცებისათჳს სხუათამსა, აჰა, გეტყვ შენ: მასუ მე წყალი გამოცდისაჲ, ვითარცა ბრძანა მოსე შჯულსა შინა, რაჲთა მოწამე იყვნენ ყოველნი ქალწულობასა ჩემსა წყლისა გამო მხილებისაჲსა. და უკუეთუ ესეცა არა გრწმენეს, ეკრძაღე ნუუკუე საშჯელსა შეჰვარდე შჯულის-მდებელისაგან მოსმსსა. ჰრქუა იოსებ: ვითარ ვინ დაიჯეროს ესე, რამეთუ არა არს სახე ამისი. ვინ იხილა ქალწული მიდგომილი ანუ ვითარ ვინ შეუძლოს რწმუნებაჲ ერთისაგან მუცლისა ძუძუნი სავსენი და ბეჭედი დამარხული? უკუეთუ არა განვიდეს ქალწულობაჲ, არა იქმნების მიდგომილებაჲ, და ვითარ ეგების მიდგომილებაჲ თჳნიერ მამაკაცისა, გინა თუ შობაჲ და დაცვაჲ ქალწულობაჲ? არა ვხედავ სახესა, არცაღა წიგნთა შინა უწყით და არცაღა ბუნებაჲ შემძლებელ არს მიწდომად.

მიუგო ქალწულმან და ჰრქუა: უკუეთუ ეძიებ მოწამეთა სიტყვსა ჩემისათჳს, გეპოოს შენ მრავლად წიგნთაგან საღმრთოთა: ვინ უკუე თანა-ეყო ქუეყანასა ქალწულსა და შვა ადამი, და კუალად რომლითა საწოლითა იშვა ევა. ანუ ვინაჲ შეუძლო კუერთხმან განკმელმან გამოღებად ნაყოფი, ანუ კლდისაგან კმელისა ვინაჲ გამოჴდა მდინარე, რომლისაგან სუეს ძეთა ისრაჴლისათა, გინა თუ ვინ ასუა სამსონს ყბისა მისგან კმელისა წყალი. და უკუეთუ არა გონებით მორწმუნე იქმნა, არა გეყვნენ შენ სიტყუანი წერილთანი. ისმინე უკუე წინამსწარმეტყუელისაჲ, რასა უკუე იტყვს ესაია: მიუდგეს ქალწული და შვეს ძე და უწოდიან სახელი მისი ევმანუელ, რომელ არს „ჩუენ თანა ღმერთი“ (მათე 1: 23; ესაია 7: 14). ნაცილ უკუე არსა ესე შენ თანა ანუ ჴეშმარიტ? კუალად იხილე ლოდი იგი დანიელისი, რომელ გამოეკუეთა თჳნიერად ჴელისა კაცთაჲსა და აღავსო ყოველი სოფელი. მიუგო იოსებ: უწყი მეცა ეგე ყოველი, არამედ უსასო ქმნულ ვარ მე შენგან: უმჯობეს არს ჩემდა განშორებაჲ შენგან, რაჲთა არა გამოვიწულილვიდე სახესა მიდგომილებისა შენისასა, თუ ვინაჲ უკუე არს — სულისა-გან-მეა ანუ თუ სხვთ რაჲმე, რომელ საზარელ არს საქმედ, ესე განიზრახა მართალმან იოსებ განტევენაჲ მარი-

ამისი და შევარდა ამის გამო ზრუნვასა დიდსა საქმისა მისთვის. იწყო მარიამ თქუმად მისდა სიტყვთა ტირილისაჲთა და სიტყვანი მისნი იყვნეს განსაკრეველ. ზრუნვით მიხედნა წიაღთა თვსთა და იტყოდა ძისა მიმართ თვსისა: მართალო და უბიწოო, დაწუნებულ ვარ მე. მოხედე აწ სიმდაბლესა მკეველისა შენისა-სა, გამოაჩინე სიმართლე შენი და ნუ დაჰფარავ გლახაკისაგან. გამოუცხადე თავი შენი იოსებს, რაჲთა არა დააკლდეს ნიჭთაგან შენთა. შეიწყალე, მოწყალეო, უბიწოებაჲ მისი, და სიყუარული მისი, რომელი აქუს ჩემდა მომართ, სიმართლით გამოცხადებითა შენმიერიითა განამხიარულე გული მისი. და ნუ დაჰფარავ, ძეო ჩემო და ღმერთო, საიდუმლოსა ჩემსა მისგან, რაჲთა არა წარწყმდეს სიმართლე მისი. აუწყე მკეველისა შენისათჳს, რაჲთა არა ეჭუდეს საქმესა ჩემსა. ვითხოვ შენგან, მეუფეო, განანათლე ცნობაჲ მისი და განაძლიერე სიწმიდე სულისა მისისაჲ, რაჲთა სარწმუნოებით ჩემ თანავე ჰმსახუროს უბიწოსა შობასა შენსა. ნუ დაუტევებ მას ჭირსა შინა საქმისა ამისთვის საშინელისა, არამედ დაამტკიცე სარწმუნოებასა ზედა, რაჲთა იყოს იგიცა ქადაგ მეუფებისა შენისა, გამოუცხადე საიდუმლოჲ შენი, რაჲთა წინამსწარმეტყუელებდეს.

და ვითარ ქალწული იტყოდა ამას, მიერულა იოსებს სიჭშომთა ძალისაჲთა ურვისა მისგან. მოივლინა მისა ანგელოზი იგი, რომელმან მოართუა ხარებაჲ ქალწულსა, რაჲთა გამოუცხადოს საიდუმლოჲ იგი. იყო მართალი იგი მიწოლილ ცხედარსა ზედა თვსსა. ჯმა-ყო გაბრიელ მისა მიმართ და ჰრქუა: იოსებ, ძეო დავისითო, ნუ გეშინინ! (მათე 1: 20). პირველად დაწყებასა ხოლო სიტყვსა თვსისასა სახელ-სდევ მას ძედ დავითისა და განდევნა შიში მისგან, რამეთუ ესწავა მასცა მართალსა, ვითარმედ სახლისაგან და ტომისა დავითისა გამოვიდეს მკნელი ისრაჴლისაჲ, ვითარცა წინამსწარ-იმეტყუელა იაკობ, ვითარმედ: არა მოაკლდეს მთავარი იუდაისგან, და მეუფე წყვილთაგან მისთა, ვიდრემდის მოვიდეს, რომელი-იგი არს მოლოდებაჲ წარმართთაჲ, და აწ უკუეთუ არს მარიამ თესლისაგან და ტომისა იუდაისა და დავითისა, ჭეშმარიტად მისგან გამობრწყინდეს მეუფე დიდებისაჲ.

ნუ ორგულებ, ძეო დავითისო, რამეთუ რომელი-იგი მის თანა დადგრომილ არს, ძე მაღლისაჲ არს და სულისაგან წმიდისა არს მიდგომილებამ მისი; შვეს ძე და უწოდიან სახელი მისი იესუ, რამეთუ მან იქსნას ერი თჳსი ცოდვათა მათთაგან. და ესე არს რომელი თქუა ესაია წინაჲსწარმეტყუელმან, ვითარმელ: ქალწულმან შვეს ძე ევმანუელ, რომელ არს „ჩუენ თანა ღმერთი“ (ესაია 7: 14). განმტკიცენ, იოსებ, ქალწულისა მიმართ, და შიშით განეკრძალე მსახურებად მისა, რამეთუ შემოქმედი ყოველთაჲ უტვრთავს. განიღუპა იოსებ ძილისაგან, განძლიერებულმან მადლითა და აღვსებულმან სიხარულითა მიხედა წმიდასა ქალწულსა შიშით, მოღრკა თაყუანის-ცემად მისა და ჰრქუა: მშვიდობაჲ შენდა, დედაო მეუფისაო, რომელი მოვიდა ჯსნად ჩუენდა. თაყუანის-ვსცემ უბიწოსა მუცელსა შენსა, რომელი იქმნა ეტლად მეუფისა მეუფეთაჲსა. ექადაგებ უბიწოებასა შენსა, რამეთუ შენ თანა მყოფი უფალი არს მღუპარეთაჲ. და შიშით ჰმონებენ ზეცისა ძალნი, რამეთუ ძე მაღლისა არს იგი. დაღაცათუ წყალობასათჳს კაცთა ნათესავისა დაფარულ არს საშოსა შინა, ესე არს ჭეშმარიტად ევმანუელ, ესაიაჲს მიერ ქადაგებული, რამეთუ ვისწავე ჭეშმარიტად საიდუმლოჲ მისი ანგელოზისაგან: წარიყვანა იოსებ ქალწული სახედ თჳსა, რაჲთა ჰმსახურებდეს უბიწოებითა სულისა თჳსისაჲთა. იქმნა იოსებ მობაძავ ქერობინთა კორცითა თჳსითა და ჰმსახურა შემოქმედსა ყოველთაჲსა. რამეთუ რომელსა ქერობინნი შიშით წმიდა-არსობით აქებენ, იგი დადგრომილ არს სახლსა გლახაკისა საშოსა შინა, რომლისა მცირე არს ცაჲ დატევნად მისსა. კმა-ეყოფიან მსახურებად მისა ქალწული იოსებითურთ. რომლისა დიდებისაგან დაიფარვიან ქერობინნი, მიიღებს სიორძილსა, მსგავსად ჩჩვლთა, საშოსა შინა ქალწულისასა.

ხოლო რაჟამს მოიწია განსრულებამ ჟამისაჲ წესისაებრ კაცობრივისა, აღივსნეს დღენი შობისა მისისანი, მსგავსად შვილთა ადამისთა, რაჲთა შობითა მისითა იქსნნეს კაცნი წარწყმედისაგან. ენება მოწყალებასა, რაჲთა დაეწეროს ადამ წიგნსა მას ცხოველთასა. პირველად დაიწერა ძე იგი ღმერთისაჲ, პირმ-

შოა ყოველთა საუკუნეთაჲ, თავსა გლახაკთასა, რამეთუ მას ჟამსა გამოჲდა ბრძანებაჲ აგვსტოს კეისრისაგან აღწერად ყოვლისა სოფლისა, მოვიდა ბრძანებაჲ ცათა მეუფისაგან, რამთა (...)* თავის-უფლებაჲ კაცთა ნათესავისაჲ. შეიმთხვნენ ურთიერთას ბრძანებაჲ მეფეთა მეუფისა ზესკნელისაჲ და ბრძანებაჲ ქუეყანისა მეუფისაჲ. ერთი აღსწერდა ნათესავსა კაცთასა ხარკისათჳს სამეუფოჲსა, და მეორე აღჰკოცდა კელით-წერილსა ბრალთასა ნათესავისაგან ადამიანთაჲსა. გამოჩნდა მწიგნობრებაჲ ზეცისაჲ და მწიგნობრებაჲ ქუეყანისაჲ. კეისარი აღსწერდა კაცთა მონებად თჳსსა, და ძე ღმრთისაჲ განათავისუფლებდა კაცთა მონებისაგან მტერისა, და აღსწერდა წოდებად ნაშობად ღმრთისა. ვითარცა ჳმა-ყო ძემან ქუხილისამან, რომელთა ჰრწმენა მისა მიმართ, იგინი არა სისხლთაგან, არცა ნებითა ჯორცთაჲთა, არცა ნებითა მამაკაცისაჲთა, არამედ ღმრთისაგან იშვნეს, რამეთუ სიტყუაჲ მაღლისაჲ, რომელი მამისა თანა ღმერთ არს, ჯორციელ იქმნა და დაემკვდრა ჩუენ შორის. გამოვიდა ბრძანებაჲ კეისრისაგან აღწერად ყოვლისა სოფლისა. აღიწერებოდა კაცად-კაცადი თჳსსა სოფელსა. აღვიდა იოსებცა ნაზარეთით გალილეაჲსაჲთ ჰურიასტანად, ბეთლემად, ქალაქად დავეითისა, აღწერად მარიამითურთ, რომელი თხოვილ იყო მისა, რომელი იყო სახლისაგან და ტომისა დავეითისა. აღვიდა* (...) ცისა მეუფე, დედისა თანა ქალწულისა, რამთა აღიწეროს ძე დავეითისი ქალაქსა დავეითისა დაწერად თავი თჳსი რიცხუსა გლახაკთასა. აღიყვანა ადამი ნაშობითურთ ძემან და ღმერთმან ბუნსა მას, სამკვდრებელსა ედემს მზის აღმოსავალით, ვინაჲცა გამოჲვარდა. აღწერად იგი მუნ ნაშობითურთ თჳსით, რამთა არღარა აყენებდეს შესლვად მუნ ქერობინი მოტყინარე და მახვლი იქცევისაჲ. წარიყვანა წმიდამან ქალწულმან უფალი ყოველთაჲ ბეთლემდ. იცნა მეუფემან ქალაქი დავეითისი და შევიდა დადგრომად მუნ, რამთა ჰატივ-სცეს მამულსა თჳსსა. ხოლო რამეთუ არა იყო მათდა ადგილ საევანესა მას, ჰპოვეს ქუაბი მცირე და დაადგრეს მას შინა. დაგლახაკნა მდიდარი იგი, დაწვა ცხოვარი, რომელსა

*აქ ტექსტი ნაკლულევანია.

ეტვრთა მთავარი მწყემსთაჲ და მფლობელი მეფეთაჲ. იქმნა ბეთლემი უზეშთაჲს ცათა და აღესრულნეს მის ზედა წინამსწარმეტყუელთა კმანი, რომელსა იტყოდეს: და შენ, ბეთლემ, ქუეყანაჲ ეგე იუდაისი, არა სადა უმრწემეს ხარ მთავართა შორის იუდაისტა, რამეთუ შენგან გამოვიდეს დიდი მთავარი, რომელმან დამწყოსოჲს ერი ჩემი ისრაჲლი. გამოვიდა ბჭისაგან დაკრძალულისა ზუარაკი ჭამებული, რამთა შეწიროს თავი თჳსი მსხუერპლად მამისაგან თავისუფლებისათჳს კაცთა ნათესავისა. შვა ქალწულმან ძე იგი თჳსი პირმშოჲ და შეხჳა იგი სახუეველითა, რომელსა შეუმოსიეს ნათელი, ვითარცა სამოსელი. მიაწვინა იგი ბაგასა, რომელი ზის ქერობინთა ზედა, რამეთუ არა აქუნდა მუნ ადგილ სავანესა მას. შვა ქალწულმან და დაადგრა უნებელად ქალწულებასავე ძალისაგან საღმრთოჲსა. კაც არს ყოვლითურთ შობილი იგი და ღმერთ გამოუკულებელ. არა დამცირდა ღიდეზისაგან მამულისა. იგი მეუფებს მაღალთა შინა მამისა თანა და მისგან ძრწიან ზეცისა ძალნი. იგივე მიიღებს სძესა საზრდელად, ვითარცა ჩჩვლი ღედისაგან, რამეთუ კაც არს და ვინ იცნას იგი. მისგან იფარვიან შიშით ქერობინნი და იგივე მწოლარე არს ვითარცა ჩჩვლი ბაგასა შინა.

აღიმსთუეს ზეცისა ძალთა, რამთა ახარონ მწყემსთა მოსლვამ მწყემს-მთავრისაჲ ცხოვართათჳს პირმეტყუელთა, რომელ წარწყმედულ იყვნეს. ეტყჳნ ანგელოზნი: აჰა, გახარებ თქუენ სიხარულსა დიდსა. უფლისა მიერ იესუ ქრისტჳსა, რამეთუ იშვა მაცხოვრად თქუენდა, ქალაქსა დავითისსა. ესერა ჰპოოთ იგი შეხუეული და მწოლარე ბაგასა (ლუკა 2: 10-12) მარიამის თანა, ღედისა თჳსისა, რომელმან განჰკესნნეს ჰყრობილნი საკრველთაგან სიკუდილისათა. არა არს ზილვაჲ მისი და არცა ღიდეზაჲ მისი, ვითარცა თქუა ესაია, არამედ მეუფე არს იგი ძლიერი, რომლისა სუფევისაჲ არა არს დასასრულ. აჰა, ძალთაგან ზეცისათა გესმის: ღიდეზაჲ მაღალთა შინა და მშჳდობაჲ ქუეყანასა ზედა. განმზიარულდეს მწყემსნი ზილვისა მისაგან, რომელი ესმა და იხილეს. აღიღეს კმაჲ სიხარულისაჲ, ვითარცა ისწავეს ანგელოზთაგან, განვიდეს ვიდრე ბეთლემდმდე და იხილეს ღიდებ-

ული იგი დედისა თანა გლახაკისა. დაეარდეს და თაყუანის-სცეს, და შეწირეს ძლუნად ქადაგებაჲ იგი, რომელი ისწავეს, და ახარებდეს ყოველსა სოფელსა (ლუკა 2: 15-18).

ხოლო მარიამს დაემარხნეს სიტყუანი ესე და დაედვა გულსა თვსსა. ჰხედვიდა ანგელოზთა და კაცთა თაყუანის-ცემად მეუფისა, რომელი იშვა მისგან უთესლოდ. ჰხედვიდა, რამეთუ ჩჩული ღუმნა და განწყობანი ზეცისანი და ქუეყანისანი კმითა მაღლითა აქებდეს, ქუაბი მცირე და ბაგაჲ გლახაკი, ხოლო საქმე საშინელი. ზეცისა ძალნი გარემოჲს წმიდა-არსობით შეამკობენ. იოსებ მთავრობს, რამეთუ გუნდნი ანგელოზთანი მის თანა მსახურებენ. ქალწული დედუფალ იქმნა ზეცისა და ქუეყანისათა, რამეთუ პატივ-სცა შობილმან მისგან, ვითარცა ქადაგა პირველად შეჯულსა შინა, პატივის-ცემად მშობელთაჲ ასწავა ზეცისა ძალთა, რაჲთა აქებდენ დედასა მისსა უბიწოსა. აღდგა და თაყუანის-სცა და ჰრქუა: ძეო ჩემო და ღმერთო პირველსაუკუნეთაო, აღადე პირი დედისა შენისაჲ, რაჲთა შეუძლოს მკვეალმან შენმან ღირსად ქებად ღმრთეებისა შენისა. აჰა ესერა, ვხედავ, რამეთუ დასნი ანგელოზთანი უხილავად აქებენ მეუფებასა შენსა. განჰქსენ კრულებისაგან გონებაჲ კაცობრივი და შეაყავ იგი ბუნებასა უსხეულოთასა გალობად მაღალთა შინა და ქებად შენდა ყოველთა ღმრთისა. აჰა ესერა, დღეს გამოჩნდა წყაროჲ უკუდავებისაჲ სახლისაგან ღმრთისა, რაჲთა ასუას ქუეყანასა წყურიელსა. ამას დღესა აღმოსცენდა ღრუბელი სავსე ცუარითა, რაჲთა ასხუროს ქუეყანასა უხრწნელებაჲ. ამას დღესა იხარებენ წინამსწარმეტყუელნი, რამეთუ აღესრულნეს თქმულნი მათნი. ამას დღესა აღუდებიეს დაეითს ქნარი იგი თვისი და გალობს წინაშე ჩემსა, რომელი ვიდოდე კიდობნად სიწმიდისა შენისა. ამას დღესა შეიერთნეს ზეცისა და ქუეყანისანი ერთობით ქებად შენდა და კმობენ ესაიას თანა: ყრმაჲ იშვა და ძედ მოგუეცა ჩუენ, ევმანუელ, რომელ არს „ჩუენ თანა ღმერთი“. აწ უკუე მოვედით, ყოველნი ნაშობნი ადამისნი, და ჩუენცა აღვივოთ გალობაჲ სულიერი მსგავსად შეძლებისა ჩუენისა და განვიდეთ დედისა თანა მაცხოვრისასა ძნობითა სულიერითა, და კმა-ვეყოთ: ესე არს დღე,

რომელ ქმნა უფალმან, ვიხარებდეთ და ვიშუებდეთ ამას შინა, რამეთუ მოგუხედნა აღმოსავალმან მაღლით და განგუანათლნა მსხდომარენი ბნელსა და აჩრდილთა სიკუდილისათა. ამას დღესასწაულსა მომირთუამს ძღუენი სიტყუათა ჩემთაჲ კინიაკისაგან ბუნებისა დაგებად წინაშე შენსა. დედაო სიტყვსაო, მიითუალე გლახაკისაგან ბუნებისა და მომიტევე კადნიერებაჲ ესე და შეიწირე წინაშე ძისა შენისა. არა თუ სიტყუაჲ შესხმისაჲ, არამედ წადიერებაჲ გონებისაჲ, ვითარცა მან მხოლომან უწყის, რამეთუ მისა ჰშუენის დიდებაჲ თანა უკრწნელით მამით და ცხოველს-მყოფელით სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამენ.

თქუმული დღესასწაულთათჳს,
რომელ იგი მიიწერა იერუსალმდ
ისტჳნიანშს მიერ მეფისა მართლ-მორწმუნისა
ხარებისათჳს და შობისა,
მიგებებისათჳს და ნათლის-ღებისა*

ყოველნი რომელნი ხარო ქრისტეანენი და აღიარებო სარ-
წმუნობასა კათოლიკე ეკლესიისასა, რომელი-იგი წმიდათაგან
წიგნთა დაწერილი, წმიდათა მამათა მოძღუართა ღმრთისა და
მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესთჳს გუასწავეს, კრძალუ-
ლად აღვასრულოთ და გულისჳმა-ვეყოთ, რავდენი რაჲ არს მისი
იგი ჩუენდა მომართ სახიერებაჲ და კაცთ-მოყუარებაჲ, დასაბამ-
ად ესე, რამეთუ კაცი შექმნა თავისა თჳსისა ჳელმწიფედ და დაად-
გინა იგი სამოთხესა, და მისცა მცნებაჲ, და უკუეთუმცა დაემარხა
იგი, იყომცა უცოდველ და სამოთხისა მისგან არამცა გამოძებულ
იყო. დაღათუ გარდაჰქდა იგი, ესრეთცა არავე უგულებელს-ყო
იგი სახიერმან, კაცთაჲ ნათესავი, და მოსშს მიერ მოსცა ცხო-
რებისა შჯული, და მასცა გარდა-ვე-ჰქდეს. და მისსა შემდომად
წინამსწარმეტყუელნი მოავლინნა და მათიცა არავე ჰრწმენა, და
სხვო ვერვინ რაჲ შესაძლებელ იყო, რამათამცა ცხონდა ნათესავი
კაცთაჲ, არა თუმცა თჳთ იგი თავადი მოსრულ იყო. და მოავლინა
გაბრიელ ანგელოზი, ვითარცა იგი გუასწავებს ჩუენ ლუკა მახ-
არებელი, ზაქარიასა, ქმრისა ელისაბედისსა. და ახარა მას
მისა მისისა იოვანშსთჳს, რამათამცა წინამორბედ და მოწამე იჲ-
ოვა მაცხოვრისა მოსლვასა, და ოდეს შევიდა ზაქარია ტაძარსა
უფლისასა ჟამსა მას კუმევისასა, და ურწმუნობისა მისთჳს იყო
იგი დადუმებულ, ვიდრემდის შვა ელისაბედ ძე იგი მისი, წმიდაჲ
იოვანე, ვითარცა-იგი ითქუა მისა მიმართ ანგელოზისა მიერ.
და ელისაბედის მიდგომითგან მოივლინა იგივე გაბრიელ ანგე-
ლოზი მეექჳსესა თთუესა ღმრთისა მიერ ქალწულისა მარიამისა

* იბეჭდება გამოცემიდან „კიშენი“ 2, გვ. 67-71.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 100.

ზარებად, რამთამცა მუცლად-ილო თავადი უფალი და შვა ჯორ-
ციელად.

და ჯერ-არს გულისჯმის-ყოფად დიდიცა ესე ღმრთისა საიდ-
უმლომ, რამეთუ ოდეს იგი იოვან^წსთვს ახარა, არა თუ ელის-
აბედისა მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი, არამედ ზაქარიამსა, რა-
მეთუ იოვანე თესლისაგან ზაქარიამსა შობად იყო ელისაბედის-
გან; და კუალად იგივე გაბრიელ ანგელოზი არა თუ იოსებისა
მოივლინა, არამედ მარიამისა, რამთა სიტყუაჲ ღმრთისაჲ ჯორ-
ციელ იქმნეს და იშვეს, ხოლო იოსებისა ბრძანებითა ღმრთისაჲ-
თა თხოვილ იყო, რამთამცა თავადსა უფალსა და წმიდასა მას
ქალწულსა და დედასა ჰმსახურა. თავადი იგი, უწინარეს საუკუ-
ნეთა მხოლოდ-შობილი სიტყუაჲ ღმრთისაჲ, მამისაგან შობილი
დაუსაბამოდ, არა ჯორციელად, ხოლო ჯერ-იჩინა ღმერთმან შე-
მოსად ხატი მონებისაჲ, ესე არს ბუნებაჲ კაცთაჲ. ქალწულისა
მარიამისგან ყრმად იშვა და ბაგასა შინა განისუენა და კაცთა
თანა იქცეოდა, და არარაჲ მოაკლდა ამის ყოვლისაგან ღმრთე-
ბასა მისსა, არამედ იქსნა საცთურისაგან ნათესავი კაცთაჲ, და
საუკუნოჲსა მისგან დაშჯისა ყოველნი მორწმუნენი მისნი განა-
თავისუფლნა. რამეთუ ქალწულმან მამაკაცი არა იცოდა, გარნა
ჭურჭელნი იგი ჯორცთა მისთანნი უფალსა ამსახურნა, და იშვა
მისგან ბუნებით და არა ცოდვით.

და ესეცა საკვრეელი გულისჯმის-საყოფელ არს, რომელ
ზაქარია ურწმუნოებისა მისისათჳს დადუმებულ იყო, ვიდრემ-
დის იშვა ძე იგი მისი იოვანე, ვითარცა-იგი ითქუა მისა მიმართ
ანგელოზისა მიერ. გარნა მარიამ სიტყუასა მას ანგელოზისასა
არა ურწმუნო იქმნა, არამედ ჰკითხა მას, ვითარ მუცლად-ილოს?
და ვითარცა ისწავა საიდუმლოჲსა მის ძალი, ჰრქუა ანგელოზსა
მას: „მეყავნ მე სიტყვსაებრ შენისა“ (ლუკა 1: 38). და კურთხ-
ეულ და დიდებულ არს ღმრთისმშობელი, და ჯერ-არს მარადის
ღმრთისა კაცთ-მოყუარებაჲ მოცსენებად, და სახიერებასა მისსა
დიდებაჲ! უმეტეს ყოველთა დღესასწაულთა სარწმუნო არს,
რომელი მიემთხუევის დღეს აღსრულებად ღმრთეებისა მისისა
საიდუმლომ, რომელი-იგი აღასრულა ჩუენისა ცხორებისათჳს.

გუესმა, ვითარმედ იერუსალშმს შეცთომილნი ვინმე არა შეუდგიან წმიდათა წერილთა და სწავლათა მამათა და მოძღუართასა, და არა ჰყოფენ წმიდასა მას კორციელად შობასა უფლისასა ოცდახუთსა თთჳსა მის ღეკენბერისასა, შობასა უფლისასა დავით-იაკობისსა ჰყოფენ. და მეექუსესა მას ღღესა თთჳსა იანვარისასა ნათლის-ღებაჲ არს, და შობასა და ნათლის-ღებასა ერთად ჰყოფენ. და ამას ცთომასა მით შეცვკეს პირველნი იგი, რამეთუ არა ეკრძალნეს ღღესა მას ხარებისასა, რომელი-იგი იყო გაბრიელ ანგელოზისა მიერ წმიდისა მიმართ და მარადის ქალწულისა მარიამისა, რომელი-იგი კორციელობით იყო მისა ღმრთისა სიტყუაჲ, რომელი-იგი მუცლად იღო, რომელიცა-იგი აღესრულა ოცდახუთსა თთჳესა მარტსა. და მით ცთომითა და უცბობითა ვერცაღა მიგებებასა მართლ ჰყოფენ.

ხოლო მე აწ არა თუ მძლავრობით, არცა კელმწიფებითა, არამედ საღრმთოთაგან წმიდათა წიგნთა და წმიდათაგან მოძღუართა გამოძიებითა და სწავლითა ვისწრაფე ესე უწყებად თქუენდა და მათა, რომელნი-იგი გარდააქცევენ ღღესასწაულთა მათ, გამოჩინებად უმეტრებათა მათთა, რამთა მოიქცენ ცნობად, ვითარცა ლუკა მახარებელი გუასწავებს ჩუენ, ვითარმედ: „თთჳესა მეექუსესა მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი ღმრთისა მიერ ქალაქსა გალილეაჲსასა, რომლისა სახელი ნაზარეთ, ქალწულისა მარიამისა, რომელი იგი თხოვილ იყო ქმრისა“ (ლუკა 1: 26-27), ახარა მას უფლისათჳს და ჰრქუა, ვითარმედ: „ესე მეექუსე თთჳე არს, ვინაჲთგან ელისაბედ ნათესაჲი შენი მიდგომილ არს სიბერესა თჳსსა“ (მათე 1: 36). და აკურთხა იგი ანგელოზმან მან და წარვიდა. ხოლო მათ ღღეთა შინა აღდგა მარიამ და წარემართა მთად ქალაქად იუდაჲსა, და შევიდა სახლსა ზაქარიაჲსსა და მოიკითხა ელისაბედ. და ვითარცა წერილ არს მოიკითხნეს ურთიერთას, და დაადგრა მუნ მარიამ სამ თთჳე (ლუკა 1: 56).

ამით ჭეშმარიტად ჩანს, რამეთუ ექუსისა თთჳსა მიდგომილ იყო ელისაბედ იოვანშსთჳს, თთჳესა, რომელ არს მარტი. ამას თთჳესა ახარა გაბრიელ ანგელოზმან მარიამს, ოცდამეხუთესა ღღესა. და სამნიღა თთჳენი უკუ-მოეთუალვიან და აღესრულე-

ბიან ცხრად თთუედ. თთუესა იენისსა ოცდახუთსა არს შობამ იოვანშსი, რომელსა განჩინებულად ეპყოფთ ყოველნი ქრისტიანენი შობასა მისსა. და მით ღლით უკუ-მოითუალვის და ჩანს, რამეთუ ოცდახუთსა არს ხარებაჲ მარიამისი გაბრიელის მიერ. და მითვე ღლით ჩანს: შობითგან იოვანშსით წარმომართ წამოითუალვის და აღესრულების ცხრად თთუედ ოცდამეხუთე ღლე თთვსა დეკენბერისაჲ.

და ამას წმიდათა წიგნთაგან და წმიდათა მოძღუართა მიერ სწავლითა ჩუენ, მართლმადიდებელნი აღვასრულებთ პირველითგან, და არა თუ ჩუენ რამჲე ახლად მოვიძიეთ. და ჩანს წმიდათაგან წიგნთა და სახარებისაგან, ვითარმედ სხუამ ღლე არს შობისაჲ და სხუამ ღლე არს ნათლის-ღებისაჲ. შობასა ქრისტშსსა ანგელოზთა ერნი იხილვებიან და ნათლისა გამოჩინებაჲ და მწყემსთა საკვრველებაჲ და ვარსკულავისაგან აღმოსავალით მოგუთა მოსლვაჲ, და ჰეროდშსგან ჟამისა გამოკითხვაჲ იქმნების. ხოლო ნათლის-ღებისა და განცხადებისათჳს სხუამ აქუს წიგნთაგან წამება, წმიდათაგან მახარებელთა, რამეთუ მათე მახარებელი იტყვს, ვითარმედ: „მათ ღლეთა მოვიდა იესუ გალილეაჲთ იორდანედ იოვანშსა ნათლის-ღებად მისგან, ხოლო იოვანე აყენებდა და ეტყოდა: „მე მიკმს შენ მიერ ნათლის-ღებაჲ და შენ ჩემდა მოხუალა?“ (მათე 3: 14), და მერმელა მიუშუა მას იოვანე, ვითარცა წერილ არს. და ვითარცა აღმოკდა მიერ წყლით, განეხუნეს ცანი და სული წმიდაჲ გარდამოკდა მის ზედა, ვითარცა წერილ არს მიწყებით. და აწ ჩანს, რამეთუ სხუამ ღლე არს ნათლის-ღებისაჲ და სხუამ ღლე არს შობისაჲ.

ხოლო აწ ვითარცა წიგნნი და მოძღუარნი გუასწავენ, ეგრეცა ეპყოფდეთ თითოეულად, და არა ორივე ერთსა ღლესა აღვასრულოთ. და აწ ვაჩინოთ მრავლისაგანი მცირედი, რომელი-იგი წმიდათა მამათა წიგნთა შინა გამოიძიეს ღლითი-ღლედ და შემდგომითი-შემდგომად, და ჩუენ გუასწავეს.

გრიგორი ეპისკოპოსი ნაზიანზორეველი და ღმრთის-მეტყუელი და საკვრველთ-მოქმედი ჭეშმარიტად იტყვს, ვითარმედ „სხუამ ღლე არს შობისაჲ და სხუამ ღლე არს ნათლის-

ლებისაჲ“, და ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: „შობისაჲ გარდავიკადეთ, ვარსკულავისა თანა-მორბედ ვიქმნენით და მოგუთა თანა თაყუანის-ვეცით, და მწყემსთა თანა გამოვბრწყინდეთ, და ანგელოზთა თანა დიდებაჲ მივეცით“. და ნათლის-ლებისათჳს ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: „სხუაჲ მადლი და სხუაჲ საიდუმლოჲ. დაღათუ იოვნშსებრ ვერ ღირს ვიქმნე ქადაგებად, დღესა ამას პატივისცემთ და აღვასრულოთ, რამთა ნათელ-ვიღოთ მის თანა“.

და ნეტარმან გრიგოლი ეპისკოპოსმან ნოსელმან, ძმამან წმიდისა ბასილისმან, თქუა: „წარვიძლუანოთ თავადი დავით წინამსწარმეტყუელი“, რომელი იტყვს: „ესე არს დღე, რომელ ქმნა უფალმან, მოვედით, ვიხარებდეთ და ვიშუებდეთ ამას შინა“. რამეთუ დღე ესე შობისაჲ ამით ჩანს ოცდამეხუთე თთჳსა დეკენბერისაჲ, რამეთუ ნათელსა და დღესა შეემატების და ღამესა მოაკლდების. და ამითცა ჩანს, რამეთუ შობაჲ ქრისტჳსი ოცდახუთსა დეკენბერსა არს.

და ნეტარი აგვსტინოს, ეპისკოპოსი აფრიკეთისაჲ, შობისათჳს იოვანშსისა ესრეთ იტყვს და აჩუენებს ჟამსა და დღეთა და ხარებასა მარიამისსა, და შობასა ქრისტჳსისა: „დღე ესე იოვანშს შობისაჲ გამოვაჩინო, დასაბამი და დასასრული, რამეთუ ორი ჯერი არს მზისა ქცევაჲ წელიწადსა და დასწორებაჲ დღეთაჲ: ერთი ესე ქცევაჲ მზისაჲ დღეს არს, ოცდახუთსა ივნისსა, და ერთი იგი ქცევაჲ — თთუესა დეკენბერსა ოცდახუთსა, რამეთუ რჳთ დღით წინა თთჳს-თავითგან იანვარისაჲთ, თთუესა დეკენბერსა ოცდახუთსა, იშუა ქრისტე მარიამისგან ქალწულისა, და რჳთ დღით წინა თთჳს-თავითგან აპრილისაჲთ, თთუესა მარტსა ოცდახუთსა, ეხარა მარიამს გაბრიელის მიერ. და რჳთ დღით წინა თთჳს-თავითგან ივლისისაჲთ, თთუესა ივნისსა ოცდახუთსა, იშუა წმიდაჲ იოვანე. და რჳთ დღით წინა თთჳს-თავისაჲთ ოქტონბერისაჲთ, თთუესა სექტენბერსა ოცდართხსა, მუცლად იღო ელისაბედ იოვანე.

იოვანშს შობაჲ დღეთა მოკლებასა იყო, ხოლო ქრისტჳსი — დღეთა აღმატებასა. და ამას იოვანე თჳთ იტყვს, ვითარმედ: „ჩემდა ჯერ არს მოკლებაჲ, ხოლო მისა აღმატებაჲ“ (იოვანე 3:

30). და ესეცა საკვრველი გულისკმა-ვეოთ, ვითარ იოვანე ღამეთა შემატებასა იშვა, ხოლო ქრისტე ღლეოთა შემატებასა იშვა“. და იგივე ნეტარი აგვსტინე ნათლის-ღებისა და განცხადებისა ღლეოთა გამოაჩინებს და იტყვს, ვითარმედ: „ნათლის-ღებისა წინა ათორმეტით ღლით იშვა“. და მით ჩანს, იანვარსა ექუსსა ნათლის-ღებაა არს და განცხადებაა.

და წმიდამ იოვანე ოქროპირი ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: „სხუამ ღლე არს შობისამ და სხუამ ღლე არს ნათლის-ღებისამ; რად იტყვან და გუაცილობენ, ვითარმედ ახალსა რასმე მოიღებენ და გუაცილობენო?! ესე კეთილად დაირწმუნე, მაცილებელო, რამეთუ ღლე ესე ძუელი არს, დასავალისათა, და ჰრომთა გარდაუქცეველად უპყრიეს ღლე ესე შობისამ და ნათლის-ღებისამ და ხარებისამ და მიგებებისამ. ხოლო ჩუენი ათილა წელი არს, და-რამ-ვემყნენით ძუელსა მას და აღვიზარდებით, და ნაყოფი გვხილავს. უკუეთუმცა არა იყო ღმრთისა მიერ, გან-მცა-ქარდებოდა. ხოლო აწ ყოველი სოფელი სავსე არს და შეიწყნარებენ ღლითი-ღლედ“. და ესეცა ჩანს, ვითარ ელისაბედისთჳს ზაქარიას ეხარა კუმევასა საკუმეველისასა, რომელ არს თთუე მემჴდე, რამეთუ შემდგომად ხარებისა მიუდგა ელისაბედ და ამას გამოაჩინებს ლევიტელთამ და რიცხუთამ, რამეთუ ათხუთმეტით ღლითგან ვიდრე ოცდამეორედ ღლედმდე ზატიკობედ თთუესა სეკდენბერსა. და მერმელა შემდგომად ოცდოორისა ღლისა წარვიდა სახიდ თჳსა, ესე იგი არს ოცდამესამესა ღლესა; და ოცდამეხუთესა ღლესა მუცლად-ილო ელისაბედ. და კუალად იტყვს, ვითარმედ: „თქუენ შორის დგას, რომელი თქუენ არა იცით და არცა მე ვიცოდე იგი. გარნა რომელმან მომავლინა მე, მან მრქუა, ვითარმედ: რომელსა ზედა იხილო სული ღმრთისამ გარდამომავალი და დადგრომილი მის ზედა, იგი არს, რომელმან ნათელ-გცეს თქუენ სულითა წმიდითა“. რომლისა მიზეზისათჳს იყო იოვანწსი იგი მოსლვამ იორდანედ? ამისთჳს, რამეთუ ყოველი იგი ერი იორდანესა მიკრბა და ყოველნივე იგი ველნი სავსე იყვნეს მომავალთაგან ქალაქებისაგან და დაბნებისა. და რაჟამს უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე მოვიდოდა იორდანედ, ყოველსა

ერსა უჩუენებდა და ყოველთა გამოუცხადა მაშინ ღმერთი. არა თუ იოვანე კარად-კარად ვიდოდა და უთხრობდა, და არცაღა საესებასა მას კაცთასა კიდეთა იორდანისათა ჯელის-ჰყრობით კრებულსა შორის შეიყვანებდა, არამედ შორის მათსა მღვომარე უჩუენა, და მამისაგან წამებითა იოვანშისი იგი ქადაგებაჲ დამტკიცნა.

აწ ამით ყოვლითა, რომელი წმიდათა მამათა და მოძღუართა წმიდათაგან წიგნთა გამოიძიეს და დადვეს და დაამტკიცეს, ჩუენ, ყოველნი, ვჰყოფთ ამათ ღღესასწაულთა: ოცდახუთსა თთუესა მარტსა — ხარებაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ, და თთუესა დეკენბერსა ოცდახუთსა — შობაჲ ქრისტშისი, ღმრთისა ჩუენისაჲ, ქალწულისა მარიამისგან, და წმიდაჲ იგი განცხადებაჲ მისი და ნათლის-ღებაჲ — თთუესა იანვარსა ექუსსა. და შობითგან მივთუალოთ, ვითარცა ლუკა მახარებელი გუასწაუებს, მეორემოცესა ღღესა, ოდეს-იგი წმიდამან სჰმეონ მიიქუა უფალი, და მიხუდების იგი ფებერვალსა ორსა, და ჩუენ ვჰყოფთ, და არა თუ ფებერვალსა ათოთხმეტსა, ვითარცა იგინი, რომელნი სცთებიან. აწ არა თუ ახლად რაჲმე გამოვიძიეთ ჩუენ, არამედ წმიდათაგან წიგნთა და მამათა და მოძღუართა გამოიძიეს მართლმორწმუნენი დასაბამითგან ჰყოფდეს, და ჩუენდა ვჰყოფთ, და თქუენდაცა ჯერ-არს აღსრულებად, რაჲთა ერთობით ვადიდებდეთ მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამენ.

წმიდა მაქსიმე აღმსარებელი ხარება*

დღესა ერთსა შუეა ღამედ ოდენ დგა წინაშე კართა საკურთხეველისათა და შესწირვიდა ღმრთისა ლოცვათა და ვედრებათა ღმობიერიტა და წმიდითა გულითა. ეჰა, საქმე დიდი და სასმენელადცა შესაძრწუნებელი, ნათელი დიდი გამობრწყინდა ტაძარსა შინა ესოდენ ბრწყინვალე, ვიდრელა კნინ იყო მის თანა და აჩრდილ ბრწყინვალეაჲ ხილულისა ამის მზისაჲ, და ჯმაჲ ესმა საკურთხეველით გამო, რომელი იტყოდა: მარიამ, შენგან იშვეს ძე ჩემი! ესე რაჲ ესმა სანატრელსა მარიამს, არცა სიყრმისათჳს შეძრწუნდა და შეშინდა, არცა მეტიჲსა სიხარულისაგან აღზუენა და სხუათა მიუთხრა, არცა შეცვალებაჲ რაჲ შეემთხვა სახისა და გონებისაჲ, არამედ განკვრდა სიტყუასა მას ზედა, ვითარცა შეჰგვანდა. ხოლო დაფარა გულსა თჳსსა საიდუმლოჲ იგი, ჭეშმარიტად დიდი და უპირატეს საუკუნეთა განწესებული, და უცნაური ანგელოზთაგანცა ვიდრემდე იხილა აღსრულებაჲ საიდუმლოთა მათ მის ზედა განგებულთაჲ. ოდეს იშვა მისგან მეუფე ქრისტე, და აღასრულა განგებულებაჲ კაცთა შორის ქცევისა მისისაჲ, და აღდგა მკუდრეთით და ამაღლდა ზეცად.

ამისა შემდგომად მოვიდა წმიდაჲ ქალწული უმეტესსა ჰასაკსა და იქმნა ათორმეტის წლის, რომელი-იგი ჟამი იყო ქორწინებისაჲ წესისაებრ შჯულისა. ხოლო მღელნი ვერ შემძლებელ იყვნეს დამტკიცებად განზრახვისა მის მისისათჳს, რამეთუ განყვანებად ტაძრისაგან ეშინოდა შეწირულისა მის ღმრთისა, და უდელსა ქორწინებისასა მიცემად ღმრთისა და შევედრებულისა მის — შესაძრწუნებელ უჩნდა, რომელი-იგი განწესებულ იყო უდელსა ხოლო ღმრთისა მონებისასა შინა ყოფად, და კუალად სამარადისოდ ტაძარსა შინა ყოფად ჰასაკად მოსრულისა ქა-

* იბეჭდება გამოცემიდან „Maxsime le Confesseur .Vie de la Vierge“. Scriptores Iberici. Tomus 21. Lovani. 1986. გვ.15-20.

**ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 106.

ლწულისა — წესი შჯულისა მის მოსტსაჲ აყენებდა. ამის უკუე ჯერისათჳს ფრიად იყო მათ შორის განზრახვაჲ, რამათჲცა უმჯობესი განაწესეს. მოუვლინა უკუე ღმერთმან გულის-სიტყუაჲ წესიერი და ჯეროვანი გულთა მათთა, რამთა შჯულისაჲცა წესი აღასრულონ და ქორწინებასა თანა-წარჰყდენ, და განაწესეს, რამთა მითხოვით და არა ქორწინებით მისცენ იგი კაცსა, არა ქორწინებად განმზადებულსა, არამედ ბერსა და მოხუცებულსა და სრულებასა სათნოებათასა მიწვენულსა, რამთა იყოს იგი უმეტესადლა მცველ ქალწულებისა მისისა. ხოლო საღმრთოჲ იყო ესეცა განგებაჲ და ზეგარდამო განწესებულ, რამთა ვითარცა თავადმან უფალმან და მეუფემან ყოველთამან კორცთაჲთა და-ფარა ღმრთეებისა თჳსისა თუალთ-შეუდგამი ბრწყინვალეებაჲ, რამთა ვერ აღგრძნას მთავარმან მან ბნელისამან, ეგრეთვე ღედისა მისისა ქალწულებაჲ სახითა მით მითხოვისაჲთა უცნაურ-ყოს, რამთა ვერვინ აგრძნას, თუ ვის მიერ ანუ რომელსა ჟამსა იქმნების განკორციელებაჲ მისი, რამთა ესრეთ კელთ-იგდოს კაცობრივითა სახითა განდგომილი იგი მტერი, რამეთუ ესე იცოდა მან, ვითარმედ ქალწულისაგან ეგულების მოსლვაჲ სოფლად სიტყუათა მათგან ესაიამსათა და სხუათა წინაჲსწარმეტყუელთა.

ესევეითარი ესე განზრახვაჲ ჰყვეს რაჲ მღდელთა მათ, არა თავთა თჳსთა მიანდვეს გამორჩევაჲ ესევეითარისა მის საღმრთოჲსა კაცისაჲ, არამედ ღმრთისა განგებულებასა მიაჩემეს ყოველივე, ვითარცა-იგი მოსე პირველით ქმნა, ოდეს მრავალნი ჰმძლავრობდეს მღდელთ-მოძღურებისა პატივსა. ხოლო მან ღმრთისა მიანდო საშჯელი საქმისაჲ მის, და კუერთხები ტომთაჲ მათ შეიღო კარვად, და მათ მიერ საცნაურ-ყო ნებაჲ ღმრთისაჲ აღყუავებითა მით კუერთხისაჲთა. და კუალად შემდგომად ჟამთა პეტრე და სხუათა მოციქულთა ლოცვითა და წილთა გდებითა ჰპოვეს აღმასრულებელი ადგილსა მას განმცემელისასა. ეგრეთვე მაშინ მღდელთ-მოძღუარი იგი და მღდელნი დადგეს ლოცვად და ვედრებად ღმრთისა მიმართ განგებითა ღიდისა ზაქარიაჲსთა, მამისა მის იოვანე ნათლის-მცემელისაჲთა, რომელი იყო მაშინ მღდელთ-მოძღურებისა პატივსა. და იყო

იგი მოწამე მოქალაქობისა მის საღმრთო მისა და მოღუაწებისა ცნობათა უადრესისა, რომელი აღესრულა უმეტესად კურთხეულსა მას ქალწულსა. ჟამთა მათ ტაძარსა მას შინა ყოფისათა, თვს-იყოფოდა ზაქარია წმიდასა მას ქალწულსა, არა ხოლო თუ რომელ ტომისა მისგან იყო შეერთებისათვს სამეუფოთა და სამღდლოთა ტომთა, არამედ ელისაბედისგანცა მეუღლისა მისისა, რომელი-იგი არა ხოლო თუ სხუათა წერილთაგან მოსწავებულ არს, ვითარმედ ორთა დათა შვილნი იყვნეს მარიამ და ელისაბედ, არამედ ანგელოზთა მთავრისაცა სიტყუად დაამტკიცებს, ვითარცა წერილ არს წმიდასა სახარებასა, ვითარმედ: „აჰა ესერა, ელისაბედცა ნათესავი შენი“ (ლუკა 1: 36). მაშინ უკუე ღმრთისა მიერ მოვიდა გონებასა ზაქარიამსა, და მიიხუნა ათორმეტნი კურთხნი ბერთა მოხუცებულთა და პატიოსანთანი, რომელნი თვს-ეყვნეს წმიდასა მას ქალწულსა, და დასხნა იგინი საკურთხეველსა შინა ტაძრისა. და თავადი სხუათა თანა მღდელთა დადგეს ლოცვასა და ვედრებასა ღმრთისასა ცრემლითა ღმობიერითა და ითხოვდეს სასწაულსა გულსავე ყოფად, თუ ვისდა ჯერ-არს მითუალვად ქალწულისა მის. მოსცა უფალმან სასწაული კეთილი და კურთხი იგი იოსებისი აღყუავდა და ნაყოფიერ იქმნა, ვითარცა პირველ აპრონისი, და ესრეთ იოსებ განგებითა ღმრთისაჲთა და განზრახვითა მღდელთაჲთა მიითუალა ზაქარიამსგან უბიწო იგი ქალწული მცველად და მოღუაწედ მისა და მსახურად დიდისაჲ მის საიდუმლო მისა და საკვრველისა ცნობათა უადრესისა.

ხოლო იყო მაშინ იოსებ უმეტეს სამეოცდაათისა წლისა, რაჲთა სრულად ქორწინებისა იჭვ არავის მოუქდეს, ხოლო ნაკლულევან იყო და გლახაკ ქონებითა კორციელითა რაჲთა სახლსა მისსა აღიზარდოს კორციელითა ჰასაკითა, რომელი-იგი ჩუენთვს დაგლახაკნა, რაჲთა განგუამდიდრნეს ღმრთეებითა თვსითა. იყო იგი კელოვნებით ხურომ, განთქმული საქმესა მას ზედა უმეტეს ყოველთა ხუროთა, რამეთუ ეგულებოდა მას მსახურ-ყოფად ჭეშმარიტად კელოვნისა მის, დამბადებელისა და ხურომთ-მოდღუარსა ყოველთა დაბადებულთაჲსა, ხოლო

ვითარცა ჯელოვნებითა სახელოვან იყო მაშინ იოსებ, ეგრეთვე სათნოებითა და ღმრთის-მსახურებითა და კეთილითა საქმითა მაშინ მღდელთა მათ ყოველთა უადრეს იყო გარეშე მშობელთა მათ ქალწულისათა. და რაჲდა ჯერ-არს უმეტესი მისთვის თქუ-მად, რომელსა თავადი ღმერთი ეწამა სიმართლესა, იწამებოდეს ყოველნიცა მის ნათესავისა კაცნი; ეწამების მათეცა მახარებელ-ი, ვითარმედ: იოსებ მართალი იყო (მათე 1: 19). ამან იოსებ მი-ითუალა რაჲ წმიდაჲ იგი ქალწული, იერუსალმით და სიონით გალილედ მდიევანა ქალაქად ნაზარეთად, რამეთუ ესერა სახე იყო დიდებულისა მის საიდუმლოჲსა, რომელი-იგი უხილავისა მის და მადლისა იერუსალემისა, და გამოუთქუმელთა მათ და მიუთხრობელთა დიდებულებათაგან და სამეუფოთა მათ საყდ-ართაგან ჩუენდა მოვიდოდა. სიტყუაჲ ღმრთისაჲ მეუფე და დამ-ბადებელი ყოველთაჲ.

ხოლო მდიევანა რაჲ იოსებ სახედ თჳსად წმიდაჲ იგი ქალ-წული მარიამ დედუფლად და წინამძღურად სახლისა თჳსისა, და ასულთა თჳსთა განაჩინა იგი, ვითარცა წერილ არს პირველი-სა მის იოსებისთვის, ვითარმედ: „დაადგინა იგი ფარაო უფლად სახლისა თჳსისა და მთავრად ყოველსა ზედა მონაგებსა მისსა“. ეგრეთვე ამან იოსებ მოძღურად და მასწავლებლად და მთავრად ყოველთა სახლეულთა მისთა განაჩინა წმიდაჲ მარიამ სწავლად მათდა, ვითარცა თავი თჳსი, და ასულნი მისნი, რაჲთა გონიერ-ყვნეს, ვითარცა წინამსწარმეტყუელი იტყჳს, დაღაცათუ ჰასაკი-თა იგინი უხუცეს იყვნეს, არამედ მადლითა სულისა წმიდისაჲთა მარიამ წარჩინებულ იყო. ხოლო სანატრელი იგი და ყოვლად-წმიდაჲ, ვითარცა იყო საუნჯე ყოვლისა სათნოებისაჲ, ეგრეთვე მყუდროებაჲ და სიმშჳდე და სიმდაბლე საკუთრად აქუნდა. და უმეტესთა ჟამთა სახლსა მას შინა შეყენებულ არნ, და შეკუარ-თულ ლოცვასა და ვედრებასა ღმრთისასა მარხვითა და მოღუ-აწებითა ფრიადითა. ხოლო იგი რაჲ ტაძრისაგან წარვიდა, შემ-დგომად მცირელთა დღეთა მოიწია სატფურებაჲ კარვობისაჲ და განსუენებაჲ კიდობნისაჲ. და იყო იგი თთუე მეშჳდე პირველით თჳთგან, ვითარცა იყო წესი რიცხჳსა თთუეთაჲ ებრაელთა მიერ.

და დიდი იგი მღვდელთ-მოძღუარი ზაქარია შევიდა წესისაებრ წმიდასა მას წმიდათასა კუმევედ საკუმეველისა, და ეხარა მას შობაჲ იოვანშსი. რამეთუ ჯერცა ეგრეთ იყო, რამთა წინა-ურბოდის ნათელსა მას სასანათლეს, და მზესა — ცისკარი, და კმამ — სიტყუასა და მეგობარი — სიძესა და მკედარი — მეუფესა. ჯერ იყო, რამთა წინა-უძლოდის საკვრველი საკვრველებისაჲ უღარესი უღარესსა მუცლად-ღებამ ბერწისაჲ უთესლოსა მას მუცლადღებასა ქალწულისასა, ვითარცა-იგი მთავარანგელოზიცა სიტყუასა ამას დაამტკიცებდა და იტყოდა, ვითარმედ: „აჲ ელისაბედცა ნათესავი შენი, იგიცა მიდგომილ არს ძესა“ (ლუკა 1: 36).

ხარებაჲ

ხოლო მუცლად-ღებითგან ელისაბედისაჲთ თუესა მეექუსესა, მოივლინა ღმრთისა მიერ გაბრიელ მთავარანგელოზი ქალაქად ნაზარეთად სახლად იოსებისა და ახარა ქალწულსა მარიამს ხარებაჲ იგი დიდებული და საკვრველი და მიუთხრობელი და მოუგონებელი, და ყოველთა კეთილთა თავი და დასაბამი. და ვითარსა ჟამსა და წესსა და ადგილსა იქმნა ხარებაჲ იგი? იყო-და ქალწული მარხვასა შინა და ლოცვასა მდგომარე მახლობელად წყაროჲსა, რამეთუ წყაროსა მუცლად-იღებდა ცხორებისასა. თუე იყო პირველი, ოდეს-იგი ღმერთმან დაჰბადა სოფელი ყოველივე, რამთა გუაუწყოს, ვითარმედ აწ კუალად განაახლებს დაძუელებულსა მას, სოფელსა. დღე იყო პირველი შვდელულისაჲ, რომელ არს კვრიაკე, რომელსა შინა პირველიცა იგი ბნელი განქარდა, და პირმშოჲ იგი ნათელი დაიბადა და რომელსა შინა მეუფისა და ძისა მისისაჲ იქმნა დიდებული საფლავით აღდგომაჲ, და თანა-აღდგინებაჲ ბუნებისა ჩუენისაჲ, და არა ხოლო თუ დღე იყო პირველი არამედ ჟამიცა პირველი სიტყვსა მისებრ წინამსწარმეტყუელისა, ვითარმედ შეეწიოს მას ღმერთი დილითგან დილამდე.

რაბამ უკუე იყვნეს სიტყუანი იგი მთავარანგელოზისანი და რავდენითა საიდუმლოთა საესე! გიხაროდენ, მიმადლებულო, — „გიხაროდენ” განმაქარებელად პირველისა ამის მწუხარებისა და განჩინებისა მის ძნელოვანისა ითქუა, და ახლისა მის მადლისათჳს, რომელი აწ მოეცემოდა გონებასა კაცთასა, ხოლო „მიმადლებულო” სიმდიდრისა მისთჳს სათნოებათა ქალწულისათა და მადლთა მათთჳს, რომელნი მოვიდოდეს მის ზედა. და ერთი იგი რეცა ზითევ იყო, და წინდი სიძისა მის უკუდავისაჲ და დაქსნაჲ პირველისა მის წყევისაჲ, რომელი ურჩებისა მისგან და ცთომისა პირველისა მის დედისა შემოჴდა ჩუენ ზედა, და მწუხარებისა მის წილ მჭმუნვარისა, მოცემაჲ სიხარულისა საუკუნოჲსაჲ. და მეორე ესე მაუწყებელი სიმდიდრისაჲ სძლისა მის უსძლოჲსაჲ და ორივე ესე ქადაგა მთავარანგელოზმან. მერმე დაურთო: უფალი შენ თანა! ესე არს უკუე სრული იგი სიმდიდრე იგი მეუფისაჲ. ესე არს აღსასრული აღთქმისა მისისაჲ: იგი თავადი სიტყუაჲ ღმრთისაჲ სიტყუასა მას უზემთაჲს სიტყჳსა, შევიდა საშოდ წმიდისა მის ქალწულისა. შეიერთა კაცებაჲ არა თესლითა, არამედ ძალითა მადლისაჲთა და მოსლვითა სულისა წმიდისაჲთა. თავადი იყო შემაერთებელი და შეერთებული და შემაერთებული ორთა მათ ბუნებათაჲ ერთ გუამად და შეერთებული წყალობითა ბუნებასა თანა კაცთასა. თავადმან იშენა ტადარი ჳორცთა თჳსთაჲ, ვითარცა ჳერ-იჩინა, ხოლო ესევე სიტყუაჲ ვითარმედ: უფალი შენ თანა! დამქსნელიცა იყო განმაქარებელი პირველისა მის წყევისაჲ, რომელი დადებულ იყო დედათა ზედა, რამეთუ უფალ დედაკაცისა მამაკაცი განჩინებულ იყო, და მიქცევაჲ დედაკაცისა მამაკაცისა მიმართ ბრძანებულ იყო. მწუხარებისა და საღმობით განწესებულ იყო შობაჲ შვილისაჲ პირველისა მის ურჩებისაგან. ვითარცა წინაჲსწარმეტყუელიცა წამებს, ვითარცა საღმობაჲ შობადისაჲ რაჲ ეწიის ჟამსა შობისასაო, და საღმობისა მისგან ღაღადებნ. ესრეთ უკუე მონებისა და მწუხარებისა და საღმობისა დედათაჲსა დასასრული არა იყო. ხოლო რაჟამს-იგი მთავარანგელოზმან ჰრქუა წმიდასა მას ქალწულსა: უფალი შენ თანა! ყოველნი თანა-მდებობანი მწუხ-

არებათანი განქარდეს. უფალი შენ თანა! და არღარა არს შენ ზედა უფლებამ მამაკაცისაჲ, არცა საღმრთაჲ შობადისაჲ, რამეთუ ჭეშმარიტად იგი მხოლოდ იყო უზეშთაჲს ყოველთა ქალწულთაჲსა ქალწულ, პირველ შობისა და შობასაცა და შემდგომად შობისა, მარადის ქალწული უბიწოჲ. და არა ესე ოდენ მიეცა მას მადლი მარადის ქალწულებისაჲ, არამედ მიერითგან სხუათა დედათაჲ წინა-მძღუარ ქალწულებისა ექმნა, და მის მიერ მიეცა კელმწიფებაჲ დედათა, რომელთაცა ენებოს ქალწულებად. ხოლო პირველ ამისა, არა კელ-ეწიფებოდა დედათა ქალწულებად, არამედ სანატრელი იგი და უმეტესად კურთხეული, მარადის ქალწული ღმრთისმშობელი მარიამ ექმნა წინა-მძღუარ და მიზეზ ქალწულებისა დედათა და რომელთაცა ენებოს, რამეთუ ნანდვლვე ყოვლისა კეთილისა მიზეზ და მომატყუებელ ექმნა მამათა და დედათა დიდებული იგი და ყოვლადწმიდაჲ დედაჲ უფლისაჲ და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი, სამკაული იგი კაცთა ბუნებისაჲ, საგალობელი და სახარულევანი ანგელოზთაჲ, და კაცთაჲ მეოხი და კელის-აღმკვრობელი ყოველთა მორწმუნეთაჲ.

ხოლო ვითარ იყო აღსასრულიცა სიტყვსა მის მთავარანგელოზისაჲ სრული და მოკლე: კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის! ესე იგი არს — უმეტეს ყოველთა დედათა, რამეთუ იგინიცა დედანი შენ მიერ ღირს იქმნეს კურთხევისა. ვითარცა მამამან ძისა მიერ შენისა, და უფროსლა ორნივე ნათესავნი მამათა და დედათანი ორთა მიერ შენგან და ძისა შენისა იკურთხნეს. და ვითარცა იგი ერთისა მის ადამის და ევამსგან მამათა და დედათა წყევამ და საღმრთაჲ და მწუხარებაჲ დაესაჯა, ეგრეთვე შენ მიერ და ძისა შენისა სიხარული და კურთხევაჲ ყოველთა ზედა მიეფინა, არამედ იხილეთ წმიდისა მის ქალწულისა გონიერი იგი და სიბრძნითა სავსე ბუნებაჲ და სიტყუაჲ, არცა განცხადებულად წინა-აღუდგა და ურწმუნო იქმნა არცა მეყსა შინა აღვილად შეიწყნარა სიტყუაჲ, არამედ სწორებით თანა-წარჰქდა ევამსი უმეტარსა და უჯეროსა მორჩილებასა, და ზაქარიამსაცა უზომოსა ურწმუნობასა საშუაალი წესი იპყრა და შეძრწუნდაო,

ვითარცა ჯერ-ცა იყო. არა თუ ხილვასა მას ზედა მთავარან-გელოზისასა შეძრწუნდა, რამეთუ მრავალგზის ჩუეულ-იყო ხილვასა მისსა, მოართუმიდა რამ საზრდელსა ტაძარსა შინა, არამედ სიტყუათა მათთვის, რომელნი ესმოდეს. ამისთვის მახ-არებელმანცა გამოაცხადა და თქუა: შეძრწუნდაო სიტყუასა მას ზედა, და განიზრახვიდა: ვითარ-მე არს მოკითხვამ ესე? რამეთუ ჯერეთ უმეცარ იყო სიმაღლესა მას საიდუმლომისასა და ძრ-წოდა ზიარებასა მას ღმრთეებისასა ბუნებასა თანა კაცთასა, და განიზრახვიდა, თუ ვითარ-მე იყოს ესე. ხოლო საკვრველმან მან მახარებელმან გაბრიელ, დაღაცათუ ქალწულსა არა ეთქუა, არ-ამედ ვითარცა არს გონებამ მხედველი გონებათამ, ხედვიდა გან-ზრახვასა გონებისა მისისა, არა ხოლო თუ შიში იგი განუქარვა, არამედ სიხარულიცა მიჰფინა და გამოუთქუმელი იგი შობამ გამოუთარგმანა და ჰრქუა: ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მადლი წინაშე ღმრთისამ! რომელი მადლი პოვა? პატივი იგი და სახელი ღმრთისმშობელისამ, რამეთუ ეწოდა მას და იქმნა ჭეშ-მარიტად ღმრთის-მშობელ. ნანდვლვე დიდი მადლი პოვა წინაშე ღმრთისა, რამეთუ იქმნა დედა მხოლოდ-შობილისა ძისა ღმრთი-სა. ზ მადლი უზეშთაესი ყოველთა მადლთა, რომელსა ვერ მიიწ-ვეის გონებამ, რომელსა ვერ გამოთქუამს ენამ!

აწ უკუე ყურად-ვიხუნეთ ჩუენცა და ვიხილოთ დიდებამ იგი სძლისამ მის უსძლოსამ და ზითევი ქალწულებისა მისისამ. განვიცადოთ, რომელი უჩუენა მთავარანგელოზმან მოკლედ და განცხადებულად: „და აჰა ესერა, შენ მუცლად-ილო და შეე ძე და უწოდი სახელი მისი იესუ! აჰა ესერა, შენ მუცლად-ილო, რამთა აუწყოს მეყსა შინა სიტყუასა მას თანა მუცლად-ლებამ იგი საკვრველი. და ჰმეე ძე და უწოდი სახელი მისი იესუ, რა-მეთუ არა არს მამამ მისი ქუეყანასა ზედა, უმამო არს შობითა ამით კაცობრივითა, ვითარცა-იგი უდედო არს შობითა მით დაუ-საბამოთა, ამისთვისცა შენ ჰმეე უმამოდ და უწოდი სახელი მისი იესუ, რომელი გამოითარგმანების: მაცხოვარ, რამეთუ არარამ შეგემთხვოს დედობრივთა წესთა და საღმობათაგან, არამედ ვითარცა მუცლად-ლებამ მოგეცა უთესლოდ, ეგრეთვე

შობამ მისი იყოს უხრწნელებით და უღმობელად და ცხორებად ყოვლისა სოფლისა, და საქმე საცნაურ იყოს სახელისაგან. ესე იყოს დიდ და ძე მაღლის ეწოდოს” (ლუკა 1: 32), კაცობრივისა ბუნებისა მისისათვის. თქუა ესე, რამეთუ ღმრთეებითა უზემთაეს ყოვლისა დიდებისა არს, არამედ არა ერთგუამისა მის ერთობისათვის ოდენ, არამედ ზეგარდამოცა წოდებისაგან, და საქმეთა მათ საკვრველთაგან დამტკიცებისათვის, რამეთუ შენ უწოდი მას იესუ, ხოლო შემდგომად ამისა ზეცისა უწოდოს მამამან ძედ საყუარელად, და იწყოს-რაჲ აღსრულებად სასწაულთა აღურაცხელთა. საცნაურ იქმნეს ყოველთა მიერ გონიერთა, ვითარმედ იგი არს ძე მაღლისაჲ, და მისცეს მას უფალმან ღმერთმან საყდარი დავითისი, მამისა მისისაჲ. და ესეცა კაცებისა მისისათვის თქუა, რამეთუ მიერ იწყო ქადაგებასა მას სახარებისასა და შეწყნარებასა მორწმუნეთა სახელისა მისისათა, რომელთაცა საყდრად სახელ-სდებს დავითისა და სახლად იაკობისა, და მეუფებდესო სახლსა ზედა იაკობისსა საუკუნოდ. და სუფევისა მისისა არა იყოს დასასრულ, არა ხოლო თუ ღმრთეებისა მისისათვის იტყვს დაუსრულებელსა სუფევასა, არამედ კაცებისათვისცა, რამეთუ ორთავე ბუნებითა მისითა სუფევისა მისისაჲ არა არს დასასრულ. სუფევდეს მათ ზედა, რომელთა სარწმუნოებით შეიწყნარეს მეუფებაჲ მისი. აწ უკუე მათ ზედა სუფევდეს რომელთაცა პრწმენა სიტყუაჲ მისი, ხოლო უკუნამსკნელ ყოველთავე ზედა, ოდეს-იგი დაემორჩილნეს მას ყოველნი, ვითარცა იტყვს წმიდაჲ მოციქული პავლე: „რამეთუ ჯერ არს მისა სუფევაჲ ვიდრემდე დასხნეს ყოველნი მტერნი მისნი ქუეშე ფერკთა მისთა” (კორინთელთა 15: 25), რამეთუ ყოველივე დაამორჩილა ქუეშე ფერკთა მისთა, რაჟამს დაემორჩილოს მას ყოველი. მაშინ თავადიცა ძე დაემორჩილოს მას, რომელმან-იგი დაამორჩილა მას ყოველი ღმერთმან და მამამან, რამეთუ ჩუენისა ამის ბუნებისა დამორჩილებასა ბუნებითა უწესს მისა მორჩილებად, რამეთუ იჩემებს იგი საქმეთა წარმართებისა ჩუენისათა.

ხოლო სანატრელისა მის და ყოვლადწმიდისა ქალწულისა იხილეთ სიბრძნე და გარდამატებული ქალწულების-მოყუარე-

ბაჲ. სიტყუაჲ იგი მთავარანგელოზისაჲ მიითუალა, გარნა საქმესა მას ზედა განკვრეებულ იყო. ამისთჳსცა მიუგო და პრქუა: „ვითარ-მე იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მამაკაცი არა ვიცი?“ (ლუკა 1: 34). არცა ეგების ესე, რამეთუ ღმრთისა შეწირულ ვარ უბიწოდ, და კუალად თჳნიერ მამაკაცისა მუცლად-ღებაჲ შეუძლებელ არს, რამეთუ ესე იყო შიში მისი და ურვაჲ ნუუკუე ქალწულებისაგან დაკლებასა აუწყებს, რომელი-იგი მტკიცე იყო გულსა მისსა, ვიდრე აღსასრულადმდე ქალწულებით ყოფაჲ. ვითარცა უწყებულ არს ესე ჩუენდა სიტყუათაგან ღმერთშემოსილთა მამათაჲსა, ვითარმედ არა ხოლო თუ საქმესა ქორწინებისასა, არამედ გულის-სიტყუასაცა გულის-თქუმისასა სრულად უმეცარ იყო. ვითარცა-იგი პირველითგან ყოვლადწმიდითა და უბიწოთა აღზრდილ იყო სულითა და ქორცითა. და ყოვლადვე გულსა და გონებასა მისსა გულის-სიტყუაჲ რამსავე ვნებისაჲ რამთურთით არა მოსრულ იყო. და ამით ჯერითა უადრეს იყო და უზეშთაჲს ყოვლისა კაცობრივისა ბუნებისა. ამისთჳსცა სთნდა სიკეთე სულისა მისისაჲ მეუფესა და დამბადებელსა ყოველთასა, რომელი-იგი მხედველი არს გონებათაჲ და განმკითხველი გულთა და თირკუმელთაჲ, და წმიდა-ყო საყოფელი თჳსი და ჯერ-იჩინა მის შორის დამკვდრებად და მისგან შემოსაჲ ბუნებისა. ჩუენისაჲ. ამისთჳსცა მახარებელი მისი და მაუწყებელი გამოუთქუმელისა მის საიდუმლოჲსა განკვრეებასა მას მისსა დაუცნის, და გამოუთქუმელსა მას შობასა განუმარტებს, ვითარცა იტყჳს ნეტარი მოციქული ლუკა: „მიუგო ანგელოზმან მან და პრქუა მას: სული წმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი ძლიერისაჲ გფარვიდეს შენ“ (ლუკა 1: 35). სთქუ შენ: ვითარ იყოს ჩემდა ესე, რამეთუ მამაკაცი არა ვიცი?! არამედ არა საკმარ არს მამაკაცისა საქმესა ამას, რამეთუ არა მსგავსად სხუათა დედათა არიან საქმენი შენნი, ვითარცა-იგი არცა შენგან შობადისა მის ძისა საქმენი მობამავ სხუათა ძეთა კაცთასა ყოფად არიან, რომელნი-იგი უმჯულოებით მიუღებებიან საშოდ დედისად და ცოდვასა შინა იშვებებიან. ხოლო შენი მუცლად-ღებაჲ არა დამკსნელ ქალწულებისა იყოს, არამედ უფროჲსდა ბეჭედ და მცველ უბიწოებისა,

და აღმორძინებელ სიწმიდისა. რამეთუ სული წმიდაა მოვიდეს შენ ზედა წინა-მსრბოლად და შემამკობელად შენდა, ვითარცა სასძლოა ღირსი უფლისაჲ, და წმიდა-მყოფელად პირველთგან წმიდისა მაგის და სათნოებითა საღმრთოთა შემკობილისა სულისა და გუამისა შენისა. და მეყსეულად სიძე იგი უკუდავი და ძე შენი, რომელ არს ძალი მაღლისაჲ, გფარვიდეს შენ, რამეთუ ქრისტე არს ღმრთისა ძალი და ღმრთისა სიბრძნე, იგი თავადი გფარვიდეს შენ და შენ შორის უშენოს ტაძარი ყოვლადწმიდათა მათ ჯორცთა. და უნივთომან მან და უჯორცომან შეიმოსნეს შენგან ჯორცნი, ხილულნი და ნივთიერნი, ძალი იგი და ბრწყინვალებაჲ მამისაჲ გფარვიდეს შენ არსებით. და სიტყუაჲ მამისაჲ შენგან ჯორციელ იქმნას, უხილავი იგი ღმერთი, ვითარცა კაცი ხილული გამოჩნდეს, და ძე ღმრთისა და მამისაჲ ძედ შენდა იქმნას და იწოდოს და ძე შენი ძედ მაღლისად იწოდოს, და ქალწულებაჲ შენი უბიწოდ და შეუხებელად ეგოს.

ზ საკვრველნი და დიდებულნი საქმენი! ზ საიდუმლონი გამოუთქუმელნი და მიუწთომელნი! ხოლო შენისა ამის საკვრველისა მუცლად-ღებისა და ცნობათა უადრესისა შობისა დადაცათუ სახე და მსგავსებაჲ სოფელსა ამას შინა არა იპოვების, გარნა უდარესითა სასწაულითა, უმაღლეს ესე დაირწმუნე და გულისჴმა-ყავ, რამეთუ შენგან შობილსა მას წმიდა და ძე მაღლისა ეწოდოს რომელი შემძლებელ არს ქმნად, რავდენიცა ენებოს. „და აჰა ესერა, ელისაბედ, ნათესავი შენი, იგიცა მიდგომილ არს ძესა სიბერესა თჳსსა, და ესე მეექუსე თუე არს მისი, რომელსა იგი ერქუა ბერწ“ (ლუკა 1: 36), რამეთუ არარაჲ არს უძლურებაჲ წინაშე ღმრთისა, არამედ რავდენიცა ენებოს ყოველივე საქმით, მეყსა შინა აღესრულების. და კუალადცა განიცადეს გონიერად წესი იგი სიბრძნისაჲ და სიმტკიცე სიწმიდისაჲ სანატრელისა მის ქალწულისაჲ. ვიდრემდის იჴვ იყო მამაკაცისაჲ წესისაებრ ბუნებითისა მუცლად-ღებასა მას არა შეწყნარებად, არამედ იტყოდა: ვითარ იყოს ჩემდა ესე, რამეთუ მამაკაცი არა ვიცი? დადაცათუ მთავარანგელოზი ხარ და უადრესთა ბუნებისა საიდუმლოთა მახარებ, არამედ ჩემდა მამაკაცი-

სა შეერთებაჲ შეუძლებელ არს, ვითარ უკუე იყოს მუცლად-ღე-
ბაჲ, რომელსა იტყვ. ხოლო ვინაჲთგან მოსლვაჲ სულისა წმიდი-
საჲ აუწყა მთავარანგელოზმან და ფარვაჲ ძალისა მის მაღლისაჲ
ახარა და არწმუნა, ვითარმედ არარაჲ არს შეუძლებელ წინაშე
ღმრთისა, არავე აღზუენა, არცა აღმაღლდა გონებითა, არამედ
უმეტესი სიმდაბლე და შემუსრვილებაჲ შეიმოსა და მოწიწებით
პრქუა მარიამ: „აჰა მკეველი უფლისაჲ, მეყავნ მე მსგავსად სი-
ტყვსა შენისა! და წარვიდა მისგან ანგელოზი იგი“ (ლუკა 1: 38),
რამეთუ აღასრულა რაჲ ბრძანებული მისდა მსახურებაჲ, და
განკვრევებულ იყო შუენიერებასა ზედა ქალწულებისა მისისასა.
ხოლო საიდუმლოჲ ესე დიდი დაფარულად აქუნდა გულსა შინა
თვსსა წმიდასა მას ქალწულსა, რამეთუ სავსე იყო სიბრძნითა,
ვითარცა ღედაჲ სიბრძნისაჲ. და არცა იოსებს აუწყა ხარებაჲ
იგი ანგელოზისაჲ, არცა სხუასა ვის მათ ღლეთა შინა. ამისთვის-
ცა ვიეთმე მამათა სიტყუაჲ იგი სახარებისაჲ, რომელი იტყვს
იოსებისთვის, ვითარმედ: „არა იცოდა იგი, ვიდრემდე შვა ძე იგი
მისი პირმშოჲ“ (მათე 1: 25). ესრეთ გამოთარგმანეს, ვითარმედ:
არა იცოდა საიდუმლოჲ მისი, არცა ხარებაჲ იგი ანგელოზისაჲ,
არცა მუცლად-ღებაჲ იგი უზეშთაესი ბუნებისაჲ. უკუეთუმცა
იცოდა ესე, ვითარმცა შევიდოდა იჭუსა უჯეროსა, ვითარმცა
სირცხვლ-უჩნდა მუცლად-ღებაჲ მისი? ვითარმცა განიზრახ-
ვიდა დაფარულად განტევებად მისა, ვიდრე ჩუენებაჲ იგი ანგე-
ლოზისაჲ იხილა? და კუალად შობასა მას უფლისასა სასწაულნი
იგი გამოეცხადნეს: ქადაგებაჲ მწყემსთაჲ და მოსლვაჲ მოგუთაჲ
წინა-მძღურობითა ვარსკულავისაჲთა. მერმელა აუწყა ქალწულ-
მანცა კურთხეულმან ხარებაჲ მთავარანგელოზისაჲ.

მირქმა — მიგებება
იესუ ქრისტესი

დღესასწაულის შესახებ

მირქმის დღესასწაულს მართლმადიდებელი ეკლესია 15 თებერვალს (ძვ. სტილით 2 თებერვალს) ზეიმობს. „მირქმა“ მიგებებას ნიშნავს. ამ დღეს — შობიდან მეორმოცე დღეს, ყოვლადწმინდა ქალწულმა მარიამმა და იოსებ დამწინდველმა ყრმა იესო იერუსალიმის ტაძარში მიიყვანეს, რათა აღესრულებინათ მოსეს სჯულით დადგენილი წესი. ამის თაობაზე ლუკას სახარება მოგვითხრობს (ლუკა 2: 22-39). ტაძრის კარიბჭესთან წმინდა ოჯახს ძველი აღთქმის ორი მართალი გამოეგება — სიმეონი და ანა. სიმეონი სამღვდლო გვარის წარმომადგენელი იყო. ის ჯერ კიდევ ახალგაზრდობაში მონაწილეობას იღებდა ბიბლიის თარგმნაში ებრაულიდან ბერძნულ ენაზე. ანა, რომელსაც ხალხი წინასწარმეტყველად აღიარებდა, მუდამ ტაძარში იყო. სიმბოლურად სიმეონი წმინდა წერილს განასახიერებს, ხოლო ანა — ტაძრის ზეპირ გადმოცემას.

ტაძარი ადამიანის სულისა და ღმერთის საიდუმლო შეხვედრის ადგილია, სადაც ადამიანი ღვთაებრივ მადლს შეიგრძნობს, როგორც ახალ სიცოცხლეს, ღვთის მყოფობას, ჭეშმარიტებასა და ზეციურ სიმშვიდეს. სიმეონი და ანა მირქმისას არა მარტო გულით, არამედ ხორციელი თვალთ ხედავენ ღმერთს — განკაცებულ ღმერთს.

მოსეს სჯულის მიხედვით, შობიდან მეორმოცე დღეს დედას ახალშობილი ტაძარში უნდა მიიყვანა. თუ იგი პირმშო იყო, მაშინ მასზე სიმბოლური გამოსასყიდი იყო დაწესებული. ღარიბთათვის ეს იყო ორი მტრედის ყიდვა ტაძარში, რომელთაც შემდეგ თავისუფლად უშვებდნენ. დედას კი მხოლოდ განწმენდის ღოცვების აღსრულების შემდეგ ჰქონდა ნება ღვთისმსახურებაზე დასწრებისა.

ქრისტეშობიდან ორმოცი დღის განმავლობაში ქალწული მარიამი ბეთლემში ცხოვრობდა, თავისი ნათესავის — სალომეას სახლში. სალომეა იოსებ დამწინდველის ქალიშვილი იყო პირველი ქორწინებიდან. მარიამი მკაცრად ასრულებდა ძვე-

ლი აღთქმის კანონებსა და წეს-განგებებს. ის მეორმოცე დღეს ყრმით ხელში, იოსების თანხლებით მიდის იერუსალიმის ტაძარში. სერაფიმებზე აღმატებული დედა ღვთისა — თავად ღვთის ხელთუქმნელი ტაძარი, ემორჩილება კანონს და შედის ტაძარში, რათა განწმენდის რიტუალი აღასრულოს. ის, ვისაც თავ-ვანს სცემენ ანგელოზები, კურთხევის მოლოდინში თავს იხრის მღვდლის წინაშე. მარიამსა და იოსებს გამოსასყიდი მსხვერპლი მიაქვთ იმისათვის, ვინც თავისი მყოფობით განწმენდს ტაძარს, ვინც თავად გახდება მსხვერპლი მთელი სამყაროს ცოდვების გამოსასყიდად. ის, როგორც გლახაკის ტანსაცმლით შემოსილი მეფე, მოიხილავს თავის სამფლობელოს, ორმოცი დღის ყრმა, როგორც ტაძრის მეფე, შედის საკუთარ სახლში. ეს საიდუმლო მხოლოდ სიმეონმა და ანამ იციან, თუმცა ამის შესახებ ეუწყა მღვდელმთავარ ზაქარიას — იოანე ნათლისმცემლის მამას. იოსები გალიიდან ორ გვრიტს უშვებს, ესაა წინასწარმეტყველება იმის თაობაზე, რომ იესო ქრისტე გოლგოთის მსხვერპლით აღამიანთა სულებს გაათავისუფლებს ჯოჯოხეთის საპყრობილიდან, მიანიჭებს მათ თავისუფლებასა და ზეციურ სიმშვიდეს.

იერუსალიმის ტაძარში ძველი აღთქმა ღვთისმშობრქმელი სიმეონისა და წინასწარმეტყველ ანას სახით ხვდება ახალ აღთქმას — ყრმა იესოს.

წმინდა სიმეონს ბიბლიის თარგმნისას წინასწარმეტყველ ესაიას წიგნში დაწერილი სიტყვების — „აჰა, ქალწული მიუდგეს და შეას ძე“ — ნაცვლად სურდა დაეწერა „ახალგაზრდა ქალი შობს ძეს“, მაგრამ იგი ანგელოზმა შეაჩერა და აუწყა, რომ სიმეონი არ მოკვდებოდა, ვიდრე ამ წინასწარმეტყველების აღსრულებას არ მოესწრებოდა. მას შემდეგ 300 წელი გავიდა. სიმეონი ისრაელის ცოცხალ მემკვიდრედ იქცა. იგი დიდი სასოებით ელოდა წინასწარმეტყველების აღსრულებას და როცა ეს დღეც დადგა, მან ხელში აიყვანა ყრმა იესო, გულში ჩაიხუტა და შთამაგონებელი ლოცვა წარმოთქვა: „აწ განუტევე მონაა შენი, მეუფეო, სიტყვისაებრ შენისა მშვიდობით, რამეთუ იხილეს თვალთა ჩემთა მაცხოვარებაა შენი, რომელი განუმზადე წინაშე პირსა ყოვლისა ერისასა, ნათელი გამობრწყინებად წარმართ-

თა ზედა და დიდებად ერისა შენისა, ისრაელისა“. ეს ლოცვა ყოველი „მწუხრის“ ღვთისმსახურებაზე იგალობება.

მირქმის დღესასწაული უძველესი დროიდან აღინიშნება. მასზე მიუთითებენ III და IV საუკუნეების მამები, განსაკუთრებით გრიგოლ ნოსელი, რომელსაც სპეციალური პომილიაც აქვს ამ დღესასწაულისადმი მიძღვნილი. V საუკუნიდან არსებობს მირქმის საგალობლები, რომლებიც კონსტანტინეპოლის პატრიარქს — ანატოლის ეკუთვნის. ოფიციალურად მირქმის საზეიმოდ აღნიშვნა დასაველეთსა და აღმოსაველეთში სხვადასხვა დროსა და სხვადასხვა გარემოების გავლენით დაწესდა. დასაველეთში იგი პაპ გელასის (496 წ.) ან გრიგოლ დიდს (600 წ.) მიეწერება. ზოგიერთი მკვლევარის აზრით, მირქმის დღესასწაულს საბოლოოდ უნდა აღმოეფხვრა და გადაეფარა წარმართული ლუპერკალიების დღესასწაული.*

აღმოსაველეთში მირქმის დაწესება იმპერატორ იუსტინიანეს ეპოქას უკავშირდება. 541 წელს კონსტანტინეპოლში შავი ჭირის საშინელმა ეპიდემიამ იფეთქა, რომელიც სამ თვეს გაგრძელდა. ამას თან დაერთო ძლიერი მიწისძვრა ანტიოქიაში, რომელსაც დიდი ნგრევა და მსხვერპლი მოჰყვა. ამის გამო კონსტანტინეპოლში საერთო სახალხო ლოცვა აღესრულა, რის შემდეგაც უბედურებამ უკან დაიხია. ამის სამადლობლად დაწესდა მირქმის დღესასწაულის აღნიშვნა. VII საუკუნეში წმ. ანდრია კრეტელმა, VIII საუკუნეში კოზმა მაიუმელმა, იოანე დამასკელმა, გერმანე კონსტანტინეპოლის პატრიარქმა, IX საუკუნეში იოსებ სტუდიელმა მირქმის დღესასწაულს ის საგალობლები მიუძღვნეს, რომლებიც დღესაც იგალობება ეკლესიაში.

მირქმის დღეს, მანამდე თავის ტაძარში უხილავად, მადლით მყოფი უფალი ხილულად შებრძანდა. ძველმა აღთქმამ გზა ახალს დაუთმო.

* ლუპერკალიის ანუ ნაყოფიერების დღესასწაული რომში მწყემსის კულტს უკავშირდებოდა და ცხოველთა მსხვერპლშეწირვით აღინიშნებოდა. დასაველეთში ის ჯერ კიდევ იყო შემორჩენილი და თებერვლის თვეში იმართებოდა.

წმინდა წერილი

წმინდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები*

საწინასწარმეტყველონი

გამოსვლათა (12: 50-13,4; 13: 10-16); ლევიტელთა (12: 1-4, 6-8); რიცხვთა (8: 16-17).

სწორედ ამ დღეს გამოიყვანა უფალმა ეგვიპტის ქვეყნიდან მწყობრად ისრაელიანები. უთხრა მოსემ ხალხს: გახსოვდეთ ეს დღე, რა დღესაც გამოხვედით ეგვიპტიდან, მონობის სახლიდან, რადგან მაგარი ხელით გამოგიყვანათ იქიდან უფალმა; გქონდეს ნიშნად ხელზე და თვალებს შორის სამახსოვროდ, რათა უფლის სჯული იყოს შენს ბაგეებში, რადგან მაგარი ხელით გამოგიყვანა უფალმა ეგვიპტიდან. იცავდე ამ წესს მისთვის განკუთვნილ დროს, წლიდან წლამდე. როცა მიგიყვანს უფალი ქანაანელთა ქვეყანაში, მოგცემს ამ ქვეყანას, როგორც აღვითქვით უფალმა შენ და შენს მამა-პაპას, განუკუთვნე უფალს საშოს ყოველი გამლები; ყოველი პირველმოგებული ნამატი პირუტყვისა, თუ მამალი იქნა, უფალს შესწირე. ყოველი პირველმოგებული ვირი ცხვრით გამოისყიდე; თუ არ გამოისყიდი, კისერი გადაუმტვრიე. ყოველი პირმშო შენს შვილთა შორის გამოისყიდე. როცა შეგეკითხება თავის დროზე შენი შვილი, ეს რა არისო? უთხარი, მაგარი ხელით გამოგიყვანა-თქო უფალმა ეგვიპტიდან, მონობის სახლიდან. როცა იძულებით გვაკავენდა ფარაონი, მოაკვდინა-თქო უფალმა ყოველი პირმშო ეგვიპტის ქვეყანაში, კაცის პირმშოდან პირუტყვის პირმშომდე. ამიტომაც ვწირავ-თქო უფალს მსხვერპლად ყოველ პირველმოგებულ მამრს, ხოლო ყოველ ჩემს პირმშოს გამოვისყიდი. გქონდეს ხელზე ნიშნად და თვალებს შორის ბეჭდად, რადგან მაგარი ხელით გამოგიყვანა უფალმა ეგვიპტიდან. ელაპარაკა უფალი მოსეს და უთხრა: ელაპარაკე ისრაელიანებს: თუ დედაკაცი დაორსულდება და ვაჟს გააჩენს, შობის შემდეგ შვიდ დღეს უწმინდურია იგი. რო-

* ძველქართულად ტექსტი ის. გვ. 437.

გორც წიღოვანების დროს, ისე უწმიდურდება. მეშვიდე დღეს უნდა წააჭრან ბავშვს ჩუჩა. ოცდაცამეტი დღის მანძილზე უნდა დარჩეს ქალი განწმენდის სისხლში; წმინდას არაფერს შეეხოს, არც ტაძარში არ შევიდეს, ვიდრე განწმენდის ვადა არ გავა. თუ გოგო შვა, ორ კვირას იქნება გაუწმინდურებული, როგორც წიღოვანების დროს. სამოცდაექვსი დღის მანძილზე უნდა დარჩეს განწმენდის სისხლში. როცა გავა ვადა განწმენდისა ვაჟისათვის თუ გოგოსათვის, მიუყვანოს მღვდელს სადღესასწაულო კარავთან ერთწლიანი ბატკანი აღსავლენად და მტრედის ხუნდი ან გვრიტი ცოდვის გამოსასყიდად. მღვდელი შესწირავს ამას უფლის წინაშე, გამოითხოვს მისთვის შენდობას და განიწმინდება ქალი წიღოვანებისგან. ეს არის ვაჟისა თუ გოგოს შობის წესი. თუ ბატკანზე არ მიუწვდება ხელი, მიიყვანოს ორი გვრიტი ან ორი ხუნდი; ერთი აღსავლენად, მეორე ცოდვის გამოსასყიდად; მღვდელი შენდობას გამოითხოვს მისთვის და გაწმინდადება ქალი. რადგან ჩემთვის არიან ისინი შემოწირულნი ისრაელიანთაგან. ყოველი საშოს გამღების, ისრაელიანთა ყოველი პირმშოს ნაცვლად ვიღებ მათ ჩემთვის. რადგან ჩემია ყოველი პირმშო ისრაელიანებში, ადამიანიც და პირუტყვიც. იმ დღეს, როცა გავწყვიტე ყოველი პირმშო ეგვიპტის ქვეყანაში, ჩემთვის შემოვიწირე ისინი.

ესაია (6: 1-12)

მეფე ყუზიას სიკვდილის წელს ვიხილე უფალი, მკდარი ამალღებულ, ზეამართულ ტახტზე, და მისი კალთები ავსებდა ტაძარს. თავით სერაფიმები ედგნენ, ექვს-ექვსი ფრთა ესხათითოეულს; ორით სახეს იფარავდნენ, ორით ფეხებს იფარავდნენ, ორით ფრენდნენ. ერთი მეორეს გასძახოდნენ და ამბობდნენ: წმინდაა! წმინდაა! წმინდაა ცაბაოთ უფალი! მისი დიდებით საესეა ქვეყნიერება! შეიძრა ზღურბლთა საძირკვლები ამ ძახილის ხმაზე და კვამლით აივსო სახლი. ვიფიქრე: ვაი მე, დავიღუპე, რადგან ბაგეუწმინდური კაცი ვარ და ბაგეუწმინდურ ხალხში ეცხოვრობ-მეთქი, ჩემმა თვალებმა კი მეუფე, ცაბაოთ უფალი ის-

ილეს. მოფრინდა ჩემთან ერთ-ერთი სერაფიმი და ხელში სამსხვერპლოდან აღებული მუგუზალი ეჭირა მაშით. ბაგეზე შემახო და მითხრა: აჰა, შეეხო ეს შენს ბაგეს და მოგცილდა უკეთურება, მიტევებულია შენი ცოდვა. მომესმა ხმა მეუფისა, რომელიც ამბობდა, ვინ მივაგლინო და ვინ გაგვეგზავნება? ვთქვი: აჰა, მიმავლინე. თქვა: წადი და უთხარი მაგ ხალხს: სმენით მოისმენთ, მაგრამ ვერ გაიგებთ; ხილვით იხილავთ, მაგრამ ვერ მიხვდებით. უგრძნობს გახდი მაგ ხალხის გულს, სასმენელთ დაუმიძიებ და სახედველთ აუხვევ, რომ თვალით ვერ ხედავდეს, ყურით ვერ ისმენდეს, გულით ვერ ხვდებოდეს, რომ არ მოიქცეს და არ განიკურნოს. ვთქვი: როდემდის, უფალო? თქვა: ვიდრე ქალაქები უმკვიდროდ არ გადაშენდება, სახლები არ გაუკაცრიელდება და მიწა არ გაუდაბურდება. გადახვეწს ადამიანებს უფალი და დიდი უდაბურება დასადგურდება ქვეყანაში. კიდევ მეთთედი დარჩება მათგან და ისიც გადაიბუგება. მაგრამ როგორც მოჭრილ ბელეკონს და მუხას რჩება ძირი, ასევე წმინდა მოღვმა იქნება მათი ძირი.

ესაია (19: 1-5, 12, 16, 19-21)

აჰა, ამხედრებულია უფალი მსუბუქ ღრუბელზე და მიდის ეგვიპტეში. შეირყევიან მის წინაშე ეგვიპტის კერაები და დაუდნებათ მკერდში ეგვიპტელებს გულები. ავამხედრებ ეგვიპტელს ეგვიპტელზე: ძმა ძმას დაუწყებს ბრძოლას, მოყვასი — მოყვასს, ქალაქი — ქალაქს, სამეფო — სამეფოს. დაიშრიტება ეგვიპტის სული მის წიაღში და ჩაფუჟავ მის თათბირს; კერაებს, მჩხიბავებს, მესულთანეებს და ჯადოქრებს დაუწყებენ ძებნას სამკითხაოდ. ჩავაგდებ ეგვიპტელებს სასტიკი ბატონის ხელში და მტარვალი მეფე იხელმწიფებს მათზე, ამბობს მეუფე, ცაბაოთ უფალი. წყალი დაწყდება ზღვაში, ნილოსი დაიწრიტება და დაშრება, მდინარეები ამყრალდება, დაიკლებს და დაშრება ეგვიპტის არხები, დაჭკნება ლელი და ლერწამი. გადაშიშვლდება მდინარეთა ნაპირები და მდინარეთა შესართავები, გადახმება ჭალებში ნათესი, განქარდება და გაცამტვერდება. სად არიან

შენი ბრძენები, რომ გამცნონ და გაგაგებინონ, რა გადაუწყვიტა ცაბაოთ უფალმა ეგვიპტეს? იმ დღეს დიაცებივით იქნებიან ეგვიპტელები, შეშინდებიან და დაფრთხებიან ცაბაოთ უფლის ხელის მოქნევისგან, მათზე რომ მოიქნევს ხელს. იმ დღეს იქნება უფლის სამსხვერპლო ეგვიპტის ქვეყნის შუაგულში და უფლის სვეტი მის საზღვართან. იქნება ეს ცაბაოთ უფლის ნიშად და სასწაულად ეგვიპტის ქვეყანაში, რადგან შეღაღადეს უფალს დამთრგუნველთა გამო და მოუვლენს უფალი მაცხოვარს და პატრონს და იხსნის მათ. გამოეცხადება უფალი ეგვიპტელებს და შეიცნობენ ეგვიპტელები უფალს იმ დღეს; შესწირავენ მსხვერპლსა და ძღვენს, აღუთქვამენ აღთქმებს და აღასრულებენ კიდევ.

სამოციქულო

წმინდა პავლე მოციქულის ეპისტოლე ებრაელთა მიმართ (7: 7-17)

ხოლო, ყოველგვარი ცილობის გარეშე, უმცირესი იკურთხევა უმეტესის მიერ. აქ მეთედს იღებენ მოკვდავი კაცნი, იქ კი - ვისაც აქვს მოწმობა, რომ ცოცხალია. და, ასე ვთქვათ, ლევიმაც, რომელიც იღებს მეთედს, აბრაამის მეშვეობით გასცა მეთედი. ვინაიდან ჯერ კიდევ მამის წიაღში იყო, როცა შეეგება მელქისედეკი. ამრიგად, სრულყოფა რომ ლევიტელთა მღვდელმსახურებით მიიღწეოდეს (ვინაიდან ხალხს მის მიერ მიეცა რჯული), რა საჭირო იქნებოდა მელქისედეკის წესისამებრ აღმდგარიყო სხვა მღვდელი, ნაცვლად იმისა, რომ აარონის წესით წოდებულიყო? ვინაიდან მღვდლობის შეცვლასთან ერთად უთუოდ უნდა შეიცვალოს რჯულიც. რადგან ვისზედაც ეს ითქვა, სხვა ტომს ეკუთვნოდა, საიდანაც არავინ მიახლებია საკურთხეველს. ვინაიდან ცნობილია, რომ უფალი ჩვენი ამობრწყინდა იუდას ტომიდან, რომლის მღვდლობაზეც სიტყვა არ დასცდენია მოსეს. და ეს მით უფრო ცხადია, რომ, მელქისედეკის მსგავსად, დგება სხვა მღვდელი, რომელიც ხორციელი აღთქმის რჯულისამებრ

კი არ გახდა მღვდელი, არამედ წარუვალი სიცოცხლის ძალით. რადგანაც გვაქვს მოწმობა: „შენა ხარ მღვდელი უკუნისამდე, წესისამებრ მელქისედეკისა“.

სახარება

ლუკა 2: 22-41.

ხოლო, როცა გასრულდა მათი განწმენდის დღენი, თანახმად მოსეს რჯულისა, იერუსალიმში წაიყვანეს იგი, რათა წარედგინათ უფლის წინაშე, (როგორც დაწერილია უფლის რჯულში: საშოს ამხსნელი ყოველი წული უფლის წმინდად იწოდებაო;) და რათა მიერთმიათ შესაწირავი, როგორც ნათქვამია უფლის რჯულში: ორი გერიტი, ანდა ორი ხუნდი მტრედისა. და აჰა, იყო ერთი კაცი იერუსალიმში, სახელად სიმეონი, კაცი მართალი და ღვთისმოსავი, რომელიც მოელოდა ნუგეშისცემას ისრაელისას, და სულიწმიდა იყო მასზე. ნაუწყები ჰქონდა სულიწმინდის მიერ, რომ არ იხილავდა სიკვდილს, ვიდრე არ იხილავდა ქრისტეს უფლისას. სულით აღძრული მივიდა ტაძრად; და როცა მშობლებმა მიიყვანეს ყრმა იესო, რათა აღესრულებინათ მის მიმართ ყველაფერი, რაც დაწესებული იყო რჯულით, ხელში აიყვანა იგი, აკურთხა ღმერთი და თქვა: აწ განუტევებ მონას შენსას, მეუფეო, თანახმად შენი სიტყვისა, მშვიდობით. რადგანაც იხილეს თვალთა ჩემთა მაცხოვარი შენი, რომელიც განამზადე ყველა ხალხის წინაშე, ნათელი წარმართთა გასანათლებლად და შენი ხალხის, ისრაელის სადიდებლად. ხოლო იოსები და იესოს დედა განცვიფრებულნი იყვნენ ყრმის მიმართ ნათქვამი სიტყვით. აკურთხა ისინი სიმეონმა და უთხრა მარიამს, იესოს დედას: აჰა, წევს იგი მრავალთა დამამზობლად და აღმადგინებლად ისრაელში, და განხეთქილების ნიშნად. და თვით შენც სულში გაგივლის მახვილი, რათა გამჟღავნდეს მრავალი გულის ზრახვანი. იყო იქ, აგრეთვე, წინასწარმეტყველი ანა, ფანუელის ასული, ტომით ასერი; ძალზე მოხუცებულს

შვიდი წელი ეცხოვრა ქმართან, რომელსაც გაჰყოლოდა სიქალ-
წულეში; ოთხმოცდაოთხი წლის ქერივი, რომელიც ტაძარს არ
შორდებოდა და დღედაღამ მარხვითა და ლოცვით ემსახურებოდა
ღმერთს. სწორედ იმ ხანად მოვიდა, ადიდებდა ღმერთს და ყრმა-
ზე ელაპარაკებოდა ყველას, ვინც ხსნას ელოდა იერუსალიმში.
და როცა უფლის სჯულისამებრ აღასრულეს ყველაფერი, გალ-
ილეას დაბრუნდნენ, თავიანთ ქალაქ ნაზარეთში. ხოლო ყრმა
იზრდებოდა და მტკიცდებოდა სულით, ივსებოდა სიბრძნით და
იყო მაღლი ღვთისა მასზე.

სამოციქულოს განმარტება
გამოკრებილი იოანე ოქროპირისა და
სხვა წმინდა მამათა თხზულებებიდან

„ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე“ (7: 7-17)*

საკამათო არ არის ის, რომ უმცირესი იკურთხება უპირატესის მიერ. აქ მეთედს იღებენ მოკვდავი ადამიანები, იქ კი, ისინი, ვინც სარწმუნოა, რომ მარადიულად ცოცხალია (7: 7-8).

განმარტება: ამას, როგორც სრულ სიმართლეს, ისე ამბობს. მელქისედეკი რომ უპირატესი არ ყოფილიყო, მაშინ აბრაამს, როგორც თავისზე უმცირესს, ვერ აკურთხებდა. და რადგანაც ქრისტეს წინასახე ესოდენ აღმატებულია, მაშ იმას რაღად სჭირდება გამოკვლევა, თუ რამდენად აღემატება ქრისტეს რჯული მოსეს რჯულს?! რადგანაც მამამთავრის მაკურთხებლად მელქისედეკი სწორედ იმან აქცია, რომ ის ქრისტეს წინასახე იყო. მართალია, აბრაამის შთამომავლობიდან ლევის ძეები ათეულის შემწირველად ითვლებიან^{*}, თუმცა მათი მოკვდავობა მაინც ნახსენებია. და განა ვინ ისურვებს მოკვდავი კაცის პატივს? მელქისედეკი კი ათეულს უბრალო ხალხისგან კი არ იღებს, არამედ, მამამთავრისაგან! და რადგანაც (შესაქმის) წიგნში მისი სიკვდილი არსად იხსენიება, ამიტომ, თუმცა კი მოკვდა იგი, მაინც უკვდავად იხსენება და ცოცხლადაა მიჩნეული. იმის გამო კი არა, რომ არ მომკვდარა, არამედ, იმის გამო, რომ წმინდა წერილში მისი სიკვდილის დრო არ არის გაცხადებული. ლევიტელების „აქაურობა“ და მელქისედეკის „იქაურობა“^{**} შენ მოციქულის განმარტებიდან შეიტყვე. მასზე მოწმობს მოციქული, რომ იგი ცოცხალია და სამარადისოა „მღვდლობა მელქისედეკისა“, ამიტომ ამ ახალი უსისხლო მსხვერპლის

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 442.

** იგულისხმება ლევიტელებისთვის, როგორც მღვდეულებისათვის, ყოველი ებრაელისაგან გადასახდელი შემოსავლის მეთედი.

შემწირველთათვის, — რომელთაც ასწავლეს, რომ იგი სამარადისოდ ცოცხალია, ამ სიტყვებიდან გამომდინარე: „შენ ხარ მარადიული მღვდელი, მელქისედეკის წესის მიხედვით (ფსალ 109: 4)“ — ეს იმას ნიშნავს, რომ მას სრულად აქვს მამის პატივი. სწორედ ამაში ჩნდება ღვთის აღმატებული საკვირველება: ლევიტელების მღვდლობა, რაც მემკვიდრეობითი (ხორციელი) შობით გადადის და მონაცვლეობას გულისხმობს, დასრულდება და აღარ იარსებებს; ხოლო, იმის მღვდლობა, ვის წინაპრებსაც არ ახსენებენ (და, შესაბამისად, არ ვიცით), სამუდამოა. ქრისტე სწორედ ამ წესის მიხედვით ცხადდება და ის აღასრულებს მელქისედეკის მღვდლობის წესს — სამუდამოდ და სამარადისოდ.

მოკლედ ვთქვათ, აბრაამისა და ლევის შესახებ, რომელიც მეთედს იღებს. იგი თავადაც მეთედს სწირავს (მელქისედეკს); რადგან ჯერაც არ დაბადებულიყო იგი (ლევი), როდესაც აბრაამი მელქისედეკს შეხვდა (7: 9-10).

განმარტება: გახსოვდეს, რომ (მოციქული) ასეთი საუბრით ნელ-ნელა ამ ახალს ძველზე წინ წასწევს იქამდე, ვიდრე არ აჩვენებს, რომ აბრაამისგან მელქისედეკისთვის ათეულის მიცემა იმის გამოხატულებაა, რომ ძველები ახლების მევალეები არიან; რათა ძველი აღთქმის მღვდლებმა არა თქვან: „თუკი აბრაამმა ქრისტეს მღვდლობის მომასწავებლად მელქისედეკს ათეული მისცა, ჩვენ რა შუაში ვართო“; მოციქული პასუხობს: „აი, მოკლედ გეუბნები, აბრაამსა და ლევზე, ვინც მეთედს იღებს, ის თავადაც მეთედს სწირავს (მელქისედეკს)“. რაც აბრაამისგან მეთედის მიცემაა, იგივეა ლევისთვის და ასევე ყველა ლევიტელისთვის, რომლებიც თუმცა კი თავიანთი მღვდლობის პატივსაცემად საკუთარი ძმებისაგან იღებენ მეთედს, თავადაც ათეულს აძლევენ მელქისედეკს, რომელიც ქრისტეს მღვდლობის წინასახეა, რადგანაც ისინი (ლევიტელები) აბრაამის შთამომავლებად ითვლებიან. როცა აბრაამმა მეთედი მისცა მელქისედეკს, ჯერ კიდევ მასში (მის თესლში, მის სხეულში) იყო ისააკი, მისგან დაიბადა მერე ლევი, რომლის შთამომავლობა გამოარჩიეს მღვდლად და ამით თავიანთ ძმებს შორის უპირა-

ტესები გახდნენ. ამ ძმებისგან იღებდნენ ისინი მეთაუდს. ხოლო ამ ახალი რჯულის მღვდლობას კი ვერ შეედრებიან, რადგანაც ისინი ამ ახალი მეთაუდის შეწირვის მხოლოდ წინასახესა და მაგალითს წარმოადგენენ.

ამრიგად, ლევიტელთა მღვდლობა სრულყოფილი მღვდელმსახურება რომ ყოფილიყო, რა საჭირო იქნებოდა მელქისედეკის წესისამებრ აღმდგარიყო სხვა მღვდელი, ნაცვლად იმისა, რომ აარონის წესით წოდებულიყო? (7: 11).

განმარტება: რადგანაც ყველაზე უპირატესად წარმოგვიდგინა მელქისედეკი, მარტო ლევიტელებზე აღმატებულად კი არა, არამედ თვით აბრაამზეც, რომლისგან წარმოდგნენ თავად ლევიტელები. ამით გააცხადებს, რომ ეს ახალი მღვდლობა იმ პირველზე უპირატესია და ახალი აღთქმა უფრო სრულყოფილი, ვიდრე პირველი. რადგანაც აარონისა და ლევიტელების მღვდლობა სრულქმნილი რომ ყოფილიყო, და ამ რჯულს რომ ნაკლი არა ჰქონოდა, მაშინ ქრისტეს მღვდლობაზე რატომ არ იტყოდა, „აარონის წესის მიხედვითო?“ და რაღად დასჭირდებოდა უძველეს დროში არსებული მღვდლის ხსენება? ან ქრისტესთან მიმართებაში მის შესახებ ამის თქმა: „შენ ხარ მარადიული მღვდელი არა აარონის, არამედ მელქისედეკის წესის მიხედვითო?“; აქედან აშკარაა, რომ გაუქმდა დიდი ხნიდან არსებული და ყოველ ერში წესად დადებული ლევიტელთა მსახურება — მრავალი ხალხისა და მრავალი მღვდლის მონაწილეობით, რომელიც ეკისრებოდათ და რაც ისრაელის მოვალეობად ითვლებოდა და მის სანაცვლოდ შემოვიდა და განდიდდა ხატება ქრისტესი — მარტოდმარტო, უცნობი შთამომავლობის მელქისედეკი.

ვინაიდან მღვდლობის შეცვლასთან ერთად უთუოდ იცვლება რჯულიც (7: 12).

განმარტება: ცხადია, რომ ამ დროიდან რჯული იცვლება, რადგანაც ქრისტეზე ითქვა, რომ მელქისედეკის წესით მღვდლობდეს მარადიულადო; ეს იმას ნიშნავს, რომ აღარასოდეს აღარავინ უნდა მოელოდეს ამ ახალი რჯულის და ახალი მღვდლობის შეცვლას ისე, როგორც ძველი შეიცვალა. შეიცვალა არა

მხოლოდ რჯული და აღთქმა, არამედ — მღვდლობაც.

მოციქულის: ვისზედაც ეს ზემოთაა ნათქვამი (7: 13).

განმარტება: ვისზეა აქ ნათქვამი და რა იგულისხმება? — ცხადია, ეს ნათქვამია ქრისტეზე: შენ ხარ მარადიული მღვდელი, მელქისედეკის წესის მიხედვით.

ვინც საყდარზე ავიდა, სხვა ტომს ეკუთვნოდა, იმას, საიდანაც არავინ მიახლებია საკურთხეველს (7: 13).

განმარტება: იუდას ტომიდან აღმოცენებულმა ქრისტემ მოიპოვა ლევის ტომის კუთვნილი მღვდლობა, რადგან ქრისტემდე იუდას ტომის წარმომადგენელს არ შეეძლო საკურთხევლის წინაშე დამდგარიყო და მღვდლობის პატივი მიეღო; აარონი და ყველა მისი მემკვიდრე ლევის ტომიდან იყო. ახლა კი ქრისტეს მღვდლობითა და მისი იუდას ტომიდან წარმოშობით გაცხადდა, რომ იუდას ტომი პირველადვე მეფედ რომ იყო დადგენილი, ქრისტეს შემდეგ (მისი მეშვეობით) სამღვდელო გახდა, ასევე ქრისტე ბუნებით და დაუსაბამოდ (დასაწყისის არ მქონედ) და სამარადისოდ (დასასრულის არმქონედ) მეუფე იყო საღვთო ბუნებით, ბოლოს კი მღვდლად იქმნა ჩვენთვის, როდესაც განკაცდა და განხორციელდა.

წინასწარ ჩანს, რომ იუდას შთამომავლობიდან აღმოგვიბრწყინდა უფალი ჩვენი, რომლის სამღვდელო წარმოშობა მოსეს არ უხსენებია (7: 14).

განმარტება: საიდან ჩანს? — წმინდა მახარებელთა სიტყვებიდან და მამათმთავართა და წინასწარმეტყველთა ნათქვამიდან ცხადი იყო, რომ იუდას ტომიდან, იესეს ძირიდან აღმოგვიბრწყინდა უფალი, ხოლო იუდას ტომის მღვდლობა რჯულმდებელ მოსეს არასოდეს უბრძანებია. არამედ ლევიტელებისთვის განაწესა.

და კიდევ უფრო ცხადია, რომ მელქისედეკის მსგავსად მოვა სხვა მღვდელმთავარი, რომელიც ხორციელი რჯულის მცნებებით კი არ იქნება, არამედ სამარადისო ცხოვრების ძალით, რადგანაც გვაქვს დამოწმება: „ შენ ხარ მარადიული მღვდელი, მელქისედეკის წესის მიხედვით (ფსალ. 109: 4)“ (7: 15-17).

განმარტება: იმას ამბობს, რომ: მარტო მღვდლობის გაუქმებაში ანდა შთამომავლობის ჩანაცვლებაში კი არ ჩანს ეს ღიდი ცვლილება, არამედ ცხადდება, რომ შთამომავლობითად სხვა ტომის მღვდელმთავარი სხვა წესს შემოიღებს, რათა აარონის კი არა, არამედ მელქისედეკივით მღვდლობდეს, რათა შთამომავლობის და მღვდლის შეცვლასთან ერთად შეიცვალოს წესიც და რჯულიც. რადგანაც იუდას ტომისაგან გამოსული ქრისტე ხორციელი რჯულის მცნებებს კი არ დააწესებს — ისეთს, როგორიცაა ხორციელი წინადაცვეთა, შაბათის უქმობა, ერთი რაღაცის ჭამა და მეორის არჭამა, რადგანაც ეს ყველაფერი მხოლოდ და მხოლოდ ხორციელი განწყენდისთვისაა და არა სულიერისთვის, — არამედ ქრისტე თავისი და თავისი მამის ძალით საუკუნო ცხოვრებას გვანიჭებს; ის (ქრისტე) იმას კი არ გვპირდება, რომ ჩვენი შრომისა და სათნოებების სანაცვლოდ ამქვეყნიური ღლეგრძელობა გვექნება და ამქვეყნიურ სიკეთეს მივიღებთ, არამედ სამარადისო სიხარულს ზეციური სასუფეველის სავანეებში.

უწინდელი აღთქმა კი მისი უმწეობისა და უსარგებლობის გამო უქმდება, რადგანაც რჯულის მიერ სრულქმნილად ვერ იქცა (7: 18-19).

განმარტება: ზემოთ თქვა — გაუქმება და შეცვალო, ახლა კი ამ გაუქმების მიზეზს ასახელებს: სისუსტისათვის და უსარგებლობისათვის; რადგანაც მცნება მხოლოდ და მხოლოდ ამას ამბობდა: „ეს ქენი; ამას ნუ იზამ“, მაგრამ კეთილ საქმეში დახმარება მას საერთოდ არ შეეძლო. ამ (ძველი რჯულის) მცნებას მოციქული უწოდებს არა „პირველადს“, არამედ, უპირველეს ყოვლისა — „წარმმართველს“, რადგანაც ახალ აღთქმამდე სწორედ ძველი რჯულის მცნება უძლოდა წინ და წარმართავდა ადამიანებს.

თეოფილაქტე ბულგარელი ლუკას სახარების განმარტება (2: 21-40)*

სახარება: როგორც კი რვა დღე შესრულდა მისი წინადაცვეთისათვის, დაარქვეს მას სახელი იესო (2: 21).

განმარტება: ის, ვინც რჯულით დაწესებულ მცნებებს არ იცავდა, წყევლას იმსახურებდა. ამდენად, უფალი, იმისთვის, რომ რჯული შეასრულოს და წყევლისაგან გამოგვიხსნას, წინადაცვეთას მიიღებს. ამით შერცხვენილნი დარჩებიან ისინი, ვინც ფიქრობს, რომ უფლის განხორციელება მოჩვენებითად მოხდა. იმის გამოკვლევა, თუ სად დაეარდა მოკვეთილი ხორცი, არაფრის მომცემია და ამაზე წმინდა წერილი არ საუბრობს. თუმცა, შეიძლება ითქვას, რომ ხორცმა, რომელიც წინადაცვეთისას მოიკეთა, ძირს დაეცა და განწმინდა მიწა იმგვარად, როგორც ჯვარცმისას იესოს გვერდიდან გადმოდინებულმა სისხლმა და წყალმა. ხორცი, რომელიც დაეარდა, უფალმა თავის აღდგომისას თან აიტანა ზეცაში, რათა მისი აღდგომა უნაკლო ყოფილიყო და ჩვენც, როდესაც მკვდრეთით აღდგებით, მთელი სისრულით მივიღებთ ჩვენი სხეულის ხორცს. ამას გარდა, ისიც უნდა ვიცოდეთ, რომ ღვთისმშობლის ფეხმძიმობა მაშინვე კი არ მომხდარა, როგორც კი ანგელოზმა უთხრა ვაჟი ჩაგესახებაო (1: 31), არამედ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ქალწულმა თანხმობით მიიღო მისი ნათქვამი. ნახე, როგორ ამბობს ანგელოზი: (თავიდანვე) კი არ უთხრა დაფეხმძიმდებიო, არამედ „ჩაისახებაო“, რაც გვაფიქრებინებს, რომ ჩასახვა იმ წუთებში კი არ მოხდა, როცა ანგელოზი ახარებდა, არამედ მაშინ, როცა მან თავისი სათქმელი დაასრულა და ქალწულმა მთელი გულით მიიღო ეს ხარება, თუმცა ამას დაბეჯითებით ვერ ვიტყვით.

სახარება: ხოლო, როცა დასრულდა მათი განწმენდის დღეები, მოსეს რჯულის თანახმად (2: 22).

განმარტება: კარგად თქვა, „მოსეს სჯულის მიხედვით“ —

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 447.

სინამდვილეში ქალწულს არაფერში სჭირდებოდა განწყენდის დღის ლოდინი, რომელიც ვაჟის დაბადების შემთხვევაში მშობიარობიდან მეორმოცე დღეს უწევდა. მოსეს რჯულში ასე წერია: „თუ ქალი თესლით დაორსულდეს და ვაჟი შვას“ (გამოსვლ. 12: 2), ქალწული კი თესლით კი არა, სულიწმინდისგან გახდა მშობელი, ამიტომაც არ იყო ვალდებული, მაგრამ რჯულის შესრულების სურვილმა მოიყვანა ის ტაძარში. რჯულის სიტყვები იმაზე, რომ ყოველი პირმშო საშოს გამღები წმინდა იყოს უფლისათვის (გამოსვლ. 13: 2), მხოლოდ იესო ქრისტეს ეხება, რადგან მხოლოდ მან გახსნა ქალწულის საშო, ხოლო ყველა სხვა ქალის საშოს მისი ქმარი აღებს. სჯული ასევე ბრძანებს ტაძარში წყვილი გვრიტის მოყვანას იმის ნიშნად, რომ შვილები წმინდა ქორწინების ნაყოფნი უნდა იყვნენ. გვრიტი წმინდად ითვლება, რადგან თუკი მისი წყვილი დაილუპება, სხვას არ მიიკარებს. ხოლო თუ გვრიტები არ ექნებათ, მაშინ მტრედის ორი ხუნდი უნდა მიიყვანონ, რათა მტრედის მრავალშვილიანობა ჩვილის მომავალი შთამომავლობის გამრავლების ნიშანი იყოს.

სახარება: იყო ერთი კაცი იერუსალიმში, სახელად სიმეონი (2: 25).

განმარტება: სიმეონი არ იყო მღვდელი, ის ღმერთის მოყვარული და მისი მომლოდინე კაცი იყო, რომელიც ელოდა ქრისტეს მოსვლას ებრაელების გამოსახსნელად, რათა მას გაეთავისუფლებინა ისინი ცოდვის მონებისაგან და შესაძლოა, რომაელთა უღლისა და ჰეროდეს ბატონობისგანაც, რადგან ვისაც ქრისტეს რწმენა აქვს, ის მეფეების ბატონობისგანაც უჭკველად თავისუფალია და ყველას პატივისცემას იმსახურებს. ნახე, მოციქულები! განა რომაელთა მონები არ იყვნენ? ახლა კი თვითონ რომის მეფეები პატივსა და თაყვანს სცემენ მათ. ჰოდა, სწორედ ისრაიტელთათვის იქცა იესო ნუგეშისმცემლად; სულიწმინდამ მოიყვანა სიმეონი ტაძარში მაშინ, როცა უფალი ტაძარში შეჰყავდა თავის დედას. სიმეონმა ის ჩაიხუტა და ღმერთად აღიარა. მისი სიტყვები: „ახლა კი გამათავისუფლე, მეუფო“, აღმსარებლის სიტყვებია, რადგან აღიარებს, რომ ისაა სიცოცხლისა

და სიკვდილის გამგებელი. თანაც ნახე, თავის წმინდა სხეულს ბორკილს უწოდებს, რადგან ამბობს, „ახლა კი გამიშვიო“, თითქოს შეერულია; „შენი სიტყვისამებრ“ — აქ გულისხმობს წინასწარ უწყებას იმის შესახებ, რომ არ მოკვდებოდა, ვიდრე არ იხილავდა უფალს. ამბობს „მშვიდობით“ და არა „დასვენებით“, რადგან ვიდრე ცოცხალია ადამიანი, შფოთავს, როგორც ამბობს დავითიც (ფსალ. 38: 7), ხოლო სიკვდილის შემდეგ დაისვენებს; სხვანაირად კი „მშვიდობით“ შეიძლება გავიგოთ როგორც იმის აღსრულება, რასაც იმედით მოელოდა, რადგან ამბობს: „უფლის ხილვამდე, მის მოსვლამდე არ იყო მშვიდი ჩემი აზრები, არამედ განვიციდიდი, თუ როდის მოვიდოდა უფალი; ახლა კი ვიხილე ის, დაემშვიდდი და საზრუნავი აღარ მაქვს და ვამბობ — გამიშვი“.

სახარება: *რადგანაც იხილეს ჩემმა თვალებმა მაცხოვარი შენი, რომელიც განამზადე ყველა ხალხის წინაშე, ნათელი წარმართთა გასანათლებლად და შენი ხალხის, ისრაელის სადიდებლად (2: 30-31).*

განმარტება: „მაცხოვარება“ მხოლოდშობილის განხორციელებას გულისხმობს, რაც ღმერთმა ღროის შექმნამდე ჩაიფიქრა და ყველა ხალხისთვის გაამზადა ის. იმისთვის განხორციელდა, რომ მთელი ქვეყანა აცხოვნოს და რათა ყველამ გაიგოს მისი განხორციელება. „მაცხოვარება წარმართთა“ არის დაბნელებული სულების განათლება და ისრაელის დიდება კი — ქრისტე, რადგან ის ისრაელისგან გამობრწყინდა და ვინც მას ნამდვილად დაემორჩილება, მართლაც მოიპოვებენ (თავიანთ) დიდებას მისგან. მე კი მგონია, რომ სწორედ სიმეონს ესადაგება ის სიტყვები, რაც დავითმა თქვა: „მას მე დღევგრძელობით განვაძღვო და ვუჩვენებ გამოსხნას“ (ფსალ. 90: 16).

სახარება: *ხოლო იოსები და იესოს დედა განცვიფრებულნი იყვნენ ყრმის მიმართ ნათქვამი სიტყვით. აკურთხა ისინი სიმონმა და უთხრა მარიამს, იესოს დედას: აჰა, წევს იგი მრავალთა დამამხობლად და აღმადგინებლად ისრაელში და განხეთქილების ნიშნად (2: 33-34).*

განმარტება: სიმეონმა ორივე აკურთხა, თუმცა სიტყვით უფლის ნამდვილ მშობელს, დედას მიმართა და უთხრა: „აჰა, ის დგას ბევრის დამამხობლად და ბევრის აღმადგინებლად ისრაელში“. იგულისხმება ურწმუნოთა დამამხობლად და მორწმუნეთა აღმადგინებლად; ან სხვაგვარად: უფალი ჩვენს სულებში არსებული ბოროტების დამამხობელია და სათნოეების აღმადგინებელი, რადგან გარყვნილება დაეცემა, ხოლო სიწმინდე აღდგება და სხვა ყველაფერს ასევე შეეხება ეს; სხვანაირად კი ასე შეიძლება ამის გაგება: ქრისტე დაცემისთვისაა დადგენილი, რაც ნიშნავს, რომ მას ტანჯვა და სიკვდილით დაცემა მოელის, ხოლო მისი დაცემით ბევრი აღდგება; ამდენად, ამ სიტყვების — „აჰა, ის დგას ბევრის დამამხობლად“ — შემდეგ წერტილი იგულისხმე და მერე დაიწყო — „ბევრის აღმადგინებლად“.

„განხეთქილების ნიშნადო“ რომ ამბობს, გულისხმობს ჯვარს, რადგან ის დღემდე დავის საგანია ურწმუნოთათვის, რომლებიც მას არ სცნობენ. „ნიშანი“ ასევე ითქმის უფლის განხორციელების შესახებ, რადგან მართლაც გასაოცარი სასწაულია, რომ ღმერთი ადამიანად იქცა, ხოლო ქალწული დედა გახდა. ეს სასწაული კი, თავისთავად, განხეთქილების მიზეზია, რადგან ზოგი ამბობს სხეული ზეციდან ჰქონდაო, ზოგი კი — მოჩვენებითი სხეული ჰქონდაო და სხვები კიდევ სხვანაირად ლაპარაკობენ.

სახარება: „და თვით შენს სულში გაგივლის მახვილი“ (2: 35).

განმარტება: იმ მწუხარებას მოასწაუებს, რომელიც უფლის წამებას უკავშირდება; ასევე, მახვილი დაბრკოლების მნიშვნელობითაც არის ნათქვამი, რადგან ჯვარცმული უფლის შემხედვარე ღმრთისმშობელს, შესაძლოა, დამაბრკოლებლად ჰქცეოდა იმაზე ფიქრი, რომ უთესლოდ შობილი, სასწაულთმოქმედი, მკვდრების გამაცოცხლებელი უფალი ჯვარზე წამებით მოკვდა.

სახარება: „რათა გამგლავნდეს მრავალთა გულის ზრახვანი“ (2: 35).

განმარტება: იმას ნიშნავს, რომ ვისაც რაიმე მაცდუნებელი აზრი და ფიქრი გაუჩნდა გულში, ყველაფერი გამოვლინდება

და მალევე განიკურნება; ასევე გამოაშკარავდება, ქალწულო, შენი ფიქრიც ქრისტეს შესახებ და მხოლოდ ამის შემდეგ დამტკიცდება შენი რწმენა მასში. გამოაშკარავდება პეტრესგან მისი უარყოფაც, მაგრამ კიდევ უფრო მეტად გამოცხადდება ძალა ღვთისა და სინანულის მეშვეობით დაიბრუნებს უფალი პეტრეს. და კიდევ ასეც გავიგოთ ეს ნათქვამი: ბევრი ადამიანის ფიქრი და განცდა გამოაშკარავდება; გამყიდველი რომ გამოვლინდება, მოყვარეების ვინაობაც მაშინ გამოჩნდება; როგორიც იყო, მაგალითად, იოსები, პილატესთან რომ მივიდა, ანდა ის ქალები, ჯვართან რომ იდგნენ იესოს ტანჯვის დროს.

სახარება: *იყო იქ, აგრეთვე, წინასწარმეტყველი ანა, ფანოელის ასული, ტომით ასერი; ძალზე მოხუცებულს შეიდი წელი ეცხოვრა ქმართან, რომელსაც გაჰყოლოდა სიქალწულეში; ოთხმოცდაოთხი წლის ქვრივი, რომელიც ტაძარს არ შორდებოდა და დღედაღამ მარხვითა და ღოცვით ემსახურებოდა ღმერთს. სწორედ იმ ხანად მოვიდა, აღიღებდა ღმერთს და ყრმაზე ელაპარაკებოდა ყველას, ვინც ხსნას ელოდა იერუსალიმში (2: 36-38).*

განმარტება: მახარებელი ანაზე შეაჩერებს თავის ყურადღებას და ახსენებს მის წინაპრებს — მამას და წარმომშობ ტომსაც, რათა აჩვენოს, რომ სიმართლეს ამბობს და რომ ამის მოწმეები არიან ისინი, ვისაც კარგად იცნობენ. ანა „აღიღებდა ღმერთსო“ ნიშნავს, რომ ის ღვთის აღმსარებელი იყო, მადლობას სწირავდა მას და ყველას ასწავლიდა, რომ ისაა მხსნელი და ნუგეში იმათი, ვინც გამოსხნის მოლოდინშია.

სახარება: *როცა უფლის სჯულისამებრ აღასრულეს ყველაფერი, გალილეას დაბრუნდნენ, თავიანთ ქალაქ ნაზარეთში. ხოლო ყრმა იზრდებოდა და მტკიცდებოდა სულით, იცებოდა სიბრძნით და მადლი ღვთისა იყო მასზე (2: 39-40).*

განმარტება: იესო თანდათანობით იზრდებოდა, მიუხედავად იმისა, რომ შეეძლო დედის მუცლიდანვე მიეღწია ზრდასრული კაცის ზომისთვის; თუმცა ამ შემთხვევაში, შესაძლოა, მოჩვენება ჰგონებოდათ, ამიტომაც ნელ-ნელა იზრდებოდა და ზრდასთან

შესაბამისად ვლინდებოდა მასში ღვთაებრივი სიბრძნე. არ უნდა გვეგონოს, თითქოს წარმატებული სწავლით შეიძინა სიბრძნე, არა! მას დაბადებიდანვე ჰქონდა სიბრძნე, რომელსაც, ასაკის შესაბამისად, თანდათანობით აჩენდა, რადგან თუკი ზრდასრულებამდე გამოავლენდა თავის მთელ სიბრძნეს, სასწაულად მიიჩნევდნენ. ასე კი, როგორც მის ასაკს შეეფერებოდა, ისე ავლენდა თავს და სიბრძნის მიუღებლად ასრულებდა განგებულებას. აბა, რაღა უნდა იყოს დაუსაბამო სრულყოფილებაზე უფრო სრულყოფილი? მაგრამ ის თანდათანობით აცხადებდა თავის სრულყოფილებას.

ქადაგებანი

**ტიმოთე იერუსალიმელი ზუცესის ნათქვამი
ქრისტეშობიდან მეორმოცე დღისთვის;
თუ როგორ მიიყვანეს ის ტაძარში
მარიამმა, მისმა დედამ და ქალწულმა და იოსებმა და
როგორ აკურთხა ის სიმეონ წინასწარმეტყველმა***

ადამიანთა შორის ერთადერთია ბოლომდე მართალი კაცი, რომელიც თავისი საქმითაა მართალი და მუდამ განანათლებს ჭეშმარიტების გზაზე მავალთ, როგორც ამას წმ. წერილი ამბობს: „მართლებზე მარადიული ნათელია“ (იგავ. 13: 9). რომელი ნათელია ეს? ის ხომ არა, ღამით რომ ვანთებთ გასანათებლად, ან კიდეც მზე, წუთისოფლის მანათობელი? რომელია ეს მარადიული ნათელი? — ცაზე უპირატესი, რომელიც ყოველთვის არის საყდარში, რომელიც მართალმა აბრაამმა შეიმეცნა, რადგან ის (ნათელი) თავისიანებს სცნობს და შეიწყნარებს, ხოლო ვისთანაც ეს ნათელი არ არის, ბნელში გაიგზავნებიან.

ამის შესახებ ამბობს მღალადებელი: „ნათელი მართლებზეა მარადის, ხოლო უღმრთოთა ნათელი ჩაქრება“ (იგავ. 13: 9). არაეინაა მართალ კაცზე აღმატებული, როგორც წერილი ამბობს: „მართლები უკუნისამდე იცოცხლებენ, სასოება და სასყიდელი მათი მაღლისაგანაა“ (იგავ. 13: 9).

ვინ არის მართალი? — მართალი წმ. წერილმა ფინიკს მიამსგავსა: „მართალი ფინიკივით აყვავდება და ღიბანის ნაძვივით გამრავლდება“ (ფსალ. 91: 12), რადგან ფინიკივით ყვავის და სარწმუნოების სიტკბოება აქვს. ეერანაირი განსაცდელი ვერ დააბრკოლებს მას ღვთის რწმენაში, როგორც წმ. წერილი ამბობს: „მრავალი ჭირია მართალი ადამიანის თავს და ყოველივესგან უფალი იხსნის მას“ (ფსალ. 33: 20).

მართალი კაცი, რომელსაც ურჯულოები ახვევია გარს, ხორციელად გადავა საუკეთესო სამყოფელში; ამას მოწმობს ენუქი და წარღვნიტ დაღუპულებს შორის სარწმუნოებით გა-

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 454.

დარჩენილი ნოე, ცოდვის გამო დაქცეული ქალაქები და იქიდან ანგელოზების მიერ გამოყვანილი მართალნი, ეშმაკის განსაცდელებისგან გამოსხნილი ლოთი, ამას მოწმობს იობი და გოლიათის ერთი ქვით დამამარცხებელი დავითი. აქვე ვახსენოთ ქვეყანაზე ანგელოზებით მცხოვრები ელია, რომელიც ეტლით ამაღლდა ზეცაში. სხვებზე კი ნულარ გავჩერდებით ამჟერად.

ახლა კი უკანასკნელი მართალი ვახსენოთ, რომელზეც ლუკა მახარებელი ლაპარაკობს — სიმეონ წინასწარმეტყველი. ისაა პირველიცა და უკანასკნელიც: რჯულის დასასრული და მადლის დასაწყისი; ეროვნებით ებრაელი, მადლით კი ქრისტიანი; განსწავლულობით მწიგნობარი, გონიერებით კი ანგელოზი; ფარისევლებში გამორჩეული, როგორც ეკალთა შორის ვარდი.

სიმეონი იმდენად მართალი აღმოჩნდა, რომ უფალმა აუწყა, რომ არ გარდაიცვლებოდა, ვიდრე ღვთისაგან ცხებულ იესოს არ იხილავდა და ხელში არ აიყვანდა. ახლა, როდესაც მან ხორციელად მოსული უფალი დაინახა და შეიცნო, ხელში აიყვანა და, როგორც მონა, სთხოვდა მას სხეულისაგან განთავისუფლებას და ევედრებოდა: „ახლა კი გაუშვი მონა შენი, მეუფეო, როგორც შემპირდი, მშვიდობით“ (ლუკ. 2: 29). ვიხილე შენი ღიდება და შენი განმადიდებელი მთავარანგელოზები, სიხარულით გაერთიანებული ცა და მიწა და ჩემზე გადმოსული წმინდა სული.

ახლა კი გამიშვი, რომ არ ვნახო, რასაც შენ ურიები გაკადრებენ; არ ვნახო: ეკლის გვირგვინი, მონის მიერ სახეში ცემა, ლახვრით განგმირული გვერდი და დაბნელებული მზე.

„აწ, განუტევე მონა შენი, მეუფეო, მშვიდობით, რადგან იხილეს თვალთა ჩემთა მაცხოვარება შენი, რომელიც გაამზადე ყოველი ერის წინაშე“ (ლუკ. 2: 29-31).

როგორც მახარებელმა თქვა და მოისმინეთ, იყო იერუსალიმში ერთი მართალი კაცი, სახელად სიმეონი, რომელიც მოელოდა ისრაელის ნუგეშისცემას, სულიწმინდა იყო მასზე და იცოდა, რომ უფლის ცხებულის ხილვამდე არ გარდაიცვლებოდა. სულიწმინდის წინამძღვრობით მოვიდა ტაძარში. როგორ

მოვიდა? სახლში მყოფი ღოცულობდა, რომ სულიწმინდისაგან ნაუწყები ეხილა და როცა ამაზე ფიქრობდა, მაშინ მოყავდათ მარიამსა და იოსებს ჩვილი იესო ტაძარში, რათა რჯულის წესი შეესრულებინათ.

აი, მაშინ წმინდა სულმა უთხრა: ადექი, მოხუცებულო, რატომ ზიხარ? ადექი, გაიქეცი ტაძრისაკენ, რადგან მოვიდა შენი გამათავისუფლებელი. იწინასწარმეტყველე ტაძარში, რადგან ამის დრო მოვიდა.

სულიწმინდით გაძლიერებული სიმეონი მაშინვე გაიქცა ტაძრისაკენ და მიუსწრო ქალწულს, რომელსაც მაცხოვარი მოჰყავდა.

როდესაც სიმეონი შევიდა ტაძარში, დადგა საკურთხეველთან და ელოდებოდა სულიწმინდისაგან ნაუწყებს, ხედავდა დედებს, რომლებსაც ჩვილები მოჰყავდათ. მარიამიც მათთან ერთად შევიდა ტაძარში, თუმცა მის მიერ მაცხოვრის შობა სხვა ქალების შობას არ გავდა. დაინახა სიმეონმა ყველასაგან გამორჩეული, მადლით შემოსილი, ყოვლად უხრწნელი წმინდა ქალწული, მისკენ გაიქცა, გამატარეთო, ეუბნებოდა. სხვებს, მიმიშვითო იმასთან, ვინც წმინდაა, სასურველი და ვისაც ადრევე ეუნახავარ; თქვენ, მხეველებო, დედოფალივით მოკრძალებით მიეახლეთ წმინდა ქალწულს; თქვენი ყრმები კი საკურთხეველთან კი არა, ამ ჩვილთან — აბრაამზე უპირატეს ყრმასთან მოიყვანეთ დასალოცად.

და როდესაც ხელში აიყვანა ჩვილი იესო, აკურთხა იოსები და წმინდა ქალწული. იწინასწარმეტყველა და მარიამს უთხრა: „რას ამსგავსებ, ქალწულო, ამ ყრმას? შენია და არაა შენი, რადგან ქალწულადვე დარჩი. რისთვის აწოვებ ძუძუს, რომ გამოზარდო? არ სჭირდება საკვები მას, ვინც თავის ხალხს მანანა უწვიმა, ვინც შექმნა ყველაფერი: ცა, მიწა და ყოველივე, რაც მასშია. ის არის ბევრის დაცემის და აღდგინების ნიშანი და შენ სულშიც გაივლის მახვილი“.

სიმეონი საკუთარი გონებით კი არა, სულიწმინდის მადლით ამბობდა იესოზე „დასამზობად და აღსადგენად მრავალთაო“,

რაც ურწმუნოთა დაცემას და მორწმუნეთა აღდომას მოასწავებდა.

დაემხო ებრაელთა კრებული, ხოლო აღდგა ეკლესია, დაეცა იუდა და აღდგა მატათა. მარცხენა ავაზაკი ურწმუნოებით დაიღუპა, მარჯვენა კი რწმენამ გადაარჩინა.

„ბევრის დასამარცხებლად და აღსადგენად“. ნამდვილად სადავოა ეს სასწაული, ქალწულისაგან შობილი უფალი გამოჩნდა. უდიდესი სასწაულია ქალწულის მიერ დაბადება და ქალწულადვე დარჩენა. მოისმინე ესაიას მიერ აქაზისათვის ნათქვამი სიტყვები: „ითხოვე ღვთისაგან სასწაულის სიღრმე და სიმაღლე“. აქაზმა კი უთხრა: „არ ვითხოვ და არც გამოვცდი უფალსო“ (ესაია 7: 11-12). ესაიამ მიუგო: „თვით უფალი მოგივლენთ სასწაულს, აჰა, ქალწული დაორსულდება, შობს ძეს და უწოდებენ მას სახელად ემანუელს“ (ესაია 7: 14).

ქალწულისაგან სასწაულებრივად დაბადებულზე, მრავალთათვის საკამათო რომ გახდა, თქვა სიმეონმა, დასამზობად და აღსადგინებლად. და შენს სულშიც გაივლის მახვილიო, უთხრა მართალმა სიმეონმა მარიამს.

ამ სიტყვების გამო ზოგიერთმა იფიქრა, რომ ქალწული ალბათ მახვილით აღესრულება მოწამეობრივადო; მაგრამ ეს ასე არაა, რადგან მჭედლის გამოჭედილ მახვილს მხოლოდ სხეულის გაკვეთა შეუძლია და არა სულისა. ჯვარცმისას, მზის დაბნელებისას და კლდეების დახეთქვისას განცდილ მწუხარებას უწოდა სიმეონმა მარიამის სულში გავლილი მახვილი. ამავე დროს, იმასაც მოასწავებდა, რომ მარიამს დაღუპული ეგონა ის, ვინც დაღუპულთა გადასარჩენად იყო მოსული.

მოვისმინოთ ლუკა მახარებელის სიტყვები: „როდესაც იგი იყო თორმეტი წლის“... ვინ? ნუთუ დროზე უადრესი მხოლოდშობილი ძე ღვთისა? იესო თორმეტი წლის იყო ქალწულისაგან დაბადების შემდეგ და, როგორც მახარებელი ამბობს, დროდადრო, თავისი ასაკის შესაბამისად იზრდებოდა და ივსებოდა სიბრძნით და მადლი ღვთისა იყო მასზე (ლუკ. 2: 40).

მახარებელმა კი არ თქვა „ღვთის სიტყვა“ იზრდებოდაო,

არამედ ადამიანურად — თავის „ასაკისა და ზომის შესაფერ-
ისად“ იზრდებოდა (ლუკა 2: 52) და მაღლი ღვთისა იყო მასზე
(ლუკა 2: 40). ამიტომაც ამბობს მახარებელი: „როცა (იესო)
თორმეტი წლის იყო, ავიდნენ ისინი იერუსალიმში, ჩვეულები-
სამებრ, დღესასწაულზე, ხოლო დღესასწაულის შემდეგ, უკან
რომ ბრუნდებოდნენ, ყრმა იესო იერუსალიმში დარჩა. იოსებს
და დედამისს ეგონათ, სხვა მგზავრებთან ერთად იყო; ერთი
დღის გზა რომ გაიარეს, ძებნა დაუწყეს, მაგრამ ნათესავებსა
და ნაცნობებს შორის ვერ იპოვეს და იერუსალიმში დაბრუნდნენ
მის საძებნელად“ (შდრ. ლუკა 2: 42-45).

აი, როგორ აღსრულდა სიმეონის ნათქვამი: „შენს სულ-
შიც გაივლის მახვილი“ (ლუკა 2: 35). მახვილი ის დარდი და
მწუხარება იყო, რომელიც შვილის დაკარგვის გამო განიცადა
მარიამმა. ქალწულად დარჩა უბიწო დედა, მაგრამ მისმა მუცელ-
მა იტვირთა იესო და დედობრივი ზრუნვითა და სიყვარულით
ზრდიდა მას. ეგონა, შვილი დაეკარგა, სამი დღე გულმოკლე-
ლი ეძებდა და ფიქრობდა: „ვაიმე, ეს რა დამემართა, როდესაც
ვფიქრობდი, რომ მყავდა, მაშინ დავკარგე, ვინ მომპარა ძვირ-
ფასი საუნჯე, ველარ ვიწოდები დედად, აღარ იტყვიან, რომ „ნე-
ტარია ის მუცელი, რომელმაც გატარა და ძუძუები, რომელსაც
წოვდი“ (ლუკა 11: 27). ვინ მომპარა? აჰა, ელისაბედი ხარობს,
მე კი ვდარდობ. მას მხედარი ჰყავს, მე კი მეუფე დავკარგე.
მონა დაცულია, უფალი კი არ ჩანს. სადაა გაბრიელის ხარება?
მოგვების თაყვანისცემა? მწყემსების სიხარული? როცა დედო-
ფლობას მოველოდი, მაშინ აღმოვჩნდი დაგლახაკებული.

ეს მწუხარება იგულისხმებოდა სიმეონის მიერ მახვილზე
ნათქვამ სიტყვებში: „შენს სულშიც გაივლის მახვილი“; „გაივ-
ლის“ და არა „დაისადგურებსო“. ანუ, მცირე ხნით შეგემთხვევა
მწუხარება, რომელიც მალევე გაგშორდება.

მარიამი სამი დღე დარდით და მწუხარებით ეძებდა იესოს;
დაკარგული ან დაღუპული ეგონა ის, ვინც დაღუპულთა გადასარ-
ჩენად იყო მოსული. როგორც სახარება ამბობს, მესამე დღეს იპო-
ვა ტაძარში, მოძღვართა შორის იჯდა, უსმენდა და ეკითხებოდა

მათ (ლუკ. 2: 48). მაშინ დედამ უთხრა შვილს: რა გვიყავი ჩვენ ეს, ჩვენ გულმოკლულები გეძებდით შენ (ლუკ. 2: 46).

როგორც ვთქვით, სიმეონის წინასწარმეტყველება — „შენ სულში გაიაროს მახვილმა“ — შესრულდა და ქალწული ეკითხებოდა იესოს: რატომ ჩვენთან ერთად არ წამოხვედი, ან რატომ დაჯექი მღვდელთმოდვრებთან, მათ ეკითხები და ასწავლი იმას, რაც თავად არ გისწავლია; ისინი კი, როგორც მტაცებელი ცხვარს, ისე გიყურებენო.

უფალმა კი ამით თავისი ღვთაებრიობის საიდუმლო გამოუცხადა და ადამიანურად უთხრა: „რატომ მეძებდით მე? არ იცით, რომ მამაჩემის სახლში უნდა ვიყო მე?“ (ლუკ. 2: 49); რას ამბობდა ჩემზე სიმეონი? განა უფალი არ მიწოდა და ღმერთად არ მაღიარა მე? თქვენ კი ბავშვივით მეძებთ! ერთი მამა მყავს მე, თქვენ კი მხოლოდ მსახურებად დაგადგინეთ. ახლა კი დავასრულოთ საუბარი, საკურთხეველს მივაშუროთ და იმ საიდუმლოს ვეზიაროთ, რომლითაც ძლიერდება მთელი სამყარო და მრავლება ეკლესია, ჩვენი უფლის, იესო ქრისტეს მიერ, რომელსაც ეკუთვნის ღიდება მამით და ყოვლადწმინდა სულითურთ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

იერუსალიმელი ხუცესის, ევსუქის ნათქვამი მიგებების დღეს, როცა სიმეონმა ჩაიხუტა უფალი*

ჩვენი უფლის, იესო ქრისტეს ქალწულისაგან შობიდან მეორმოცე დღის შესახებ, თუ როგორ აკურთხებდა მას წმინდა სიმეონი, როდესაც იგი ტაძარში მიიყვანეს.

საყვარლებო, დღეს ის სასურველი დღეა, როდესაც იერუსალიმის შემოქმედი შემოვიდა ამ ქალაქში, რომლის საზღვრებიც თავად დაადგინა, მის საძირკველად საფირონის ქვები ჩააწყო და მისი სვეტები იასპისაგან, გალავანი კი ბროლითა და პატიოსანი ქვებისგან აღმართა და მასში მოძღვრებად ეპისკოპოსები დაადგინა, ქალაქს სიმართლე მიაწია და ყოველი მოქალაქე ანგელოზთა თანაზიარი გახდა, უცხოები აბრაამთან ერთად დაამკვიდრა, ხოლო ისინი ვინც თავისი სხეული უცოდველად დაიცვა, იოსებთან ერთად, როგორც ბრძენი ქალწულები, ზეციურ ქორწილში შეიყვანა; ამ ქალაქის ყრმები ბეთლემელ ჩვილებთან ერთად შეამკო გვირგვინებით, ქვრივები ანა წინასწარმეტყველს ამსგავსა, მოხუცებულები კი სიმეონის მსგავსად მოიწვია, რათა მათი მკლავები უფლის საყდრად აქციოს.

ამიერიდან სიტყვა თვითონ მოქმედებს და წინ მიგვიძღვის, რადგან მრავლისმეტყველ ბრძენთა დრო წავიდა. დღესასწაული გვიახლოვდება და სიხარულით ვღალადებ: როგორც ყვავილებით მორთული მღელო და ფოთლებითა და ტკბილი ნაყოფით დახუნძლული ხეები სურნელოვანი ნიავისაგან ირხევიან და ლალობენ, ასევე ხარობენ მორწმუნეები ქრისტეს სიტყვების მადლით.

ნურავის ეგონება ჩვენი სიტყვები უსაქმური მრავლისმეტყველება. ვისმინოთ, რას გვასწავლის პავლე მოციქული და გავიაზროთ, რომ რაც საშინელი იყო, ნუგეშად და იმედად გადაგვექცა. დაიცალა წყევლის ჭურჭელი და ყველას სამკურნალო მრავალი სურნელოვანი წამალი მომზადდა; ვინც ღარიბია,

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 462.

ქრისტეს სახვევები ნახოს ბაგაში და ვინც პირუტყვს ჰგავს, ისიც ბაგისკენ გაემართოს, რათა ნახოს, როგორ დაიმდაბლა თავი ღმერთის ძემ; თუ ვინმე უვიცი და უსწავლელია, ბეთლემში მივიდეს და იქ განათლდეს, და თუკი დაბადებიდან ბრმაა, სელამში მივიდეს და რწმენით მიიღოს მხედველობა, თუკი ვინმე დავრომილია, მივიდეს პროადიკის აუზთან და გამოჯანმრთელდეს, ოღონდ ირწმუნოს და იმისი იმედი ჰქონდეს, ვინც თვრამეტი წლის დავრომილი აღადგინა. ქვრივები ანა წინასწარმეტყველს დაემსგავსონ ფხიზლობით, ღოცვით და მარხვით. თუკი ვინმე ამ ცხოვრებისაგან კმაყოფილია, წმინდა სიმეონს მიბადოს, ღირსეულად იცხოვროს და სულიწმინდის ტაძრად იქცეს. შენც მასავით მიაშურე ტაძარს. იქ ორი გვრიტი და ორი მართვე იწირებოდა, აქ კი გვრიტის ნაცვლად თვით წმინდათა წმინდა შეიწირება, რადგან შესაწირი სულისა იყო და ხორციელად იქ მარტო ჩვილის სახით ჩანდა.

ნახე, როგორ იქცა სულიერად იორდანე და გიკვირდეს ბტრედის სახით ჩამოსული სულიწმინდა, მამის ხმა — დასტური ზეციდან, ძეს რომ ღმერთად აღიარებდა; ნახე ის ჯვარცმული და მიეგებე მკვდრეთით აღმდგარს, რათა დაგლოცოს.

როცა იესო იერუსალიმში შევიდა, ყველა შეკრთა, რადგან სიმეონმა ბავშვივით ჩაიხუტა და თან წარმოთქვამდა ღრმა ქადაგებას: „ახლა კი გაუშვი შენი მონა, მეუფეო, მშვიდობით, როგორც შემპირდი (ლუკ. 2: 29); და მარტო მე კი არა, ახლა ჩემზე უძველესი ადამიც თავისუფლდება ტყვეობისაგან და მაცდუნებული განადგურდება.

ამიერიდან ნუ უსაყვედურებენ ადამს მცნების დარღვევასა და ეკლების აღმოცენებას ქვეყანაზე, რადგან მდიდარი იმისთვის გაღარიბდა (ქრისტე იმისთვის განკაცდა) და იმიტომ დაიდგა ეკლის გვირგვინი მის ნაცვლად და ჯვარს იმიტომ ეცვა, რომ მისი (ადამის) ვალი გადაეხადა.

ახლა კი განუსვენე შენს მონასო, — ამ სიტყვებს იმიტომ ამბობს, რომ როგორც ისაია წინასწარმეტყველმა თქვა, არც მოციქულმა, არც ანგელოზმა, არამედ თავად მან აცხოვნა ისინი

(ესაია 63: 9). ზეციური ძალები ან ცეცხლოვანი ანგელოზები კი არ მოუვლენია იმის (სატანის) განსაღვვნად, ვინც თქვა: „ავიდე ცის სიმაღლემდე და იქ დავიდგა ჩემი ტახტი“ (ესაია 24: 13), არამედ თვითონ (ქრისტემ), იმით, რომ გამოქვაბული, ბაგა და ჩერებში გახვევა იტვირთა, დიდების სამოსი დაუბრუნა ადამს, რომელიც მზაკვრულად მოჰარეს მას. ამან ათქმევინა სიმეონს, „ნახა ჩემმა თვალებმა შენი გამომხსნელობა“ (ლუკ. 2: 30).

რა ნახა შენმა თვალებმა, სიმეონ, ნუ დაგვიმაღავ! და ის პასუხობს: ისევე, როგორც თავიდან ევას გამო დაეიწყევლეთ, ახლა ამ ასულს ნამდვილად მოაქვს გადარჩენის წყარო, რადგან ჩემი თვალთ ვნახე შენი გამომხსნელობა, რომელიც ყველა ხალხისთვის გაგიშვადებია.

ვინც ჩვენთვის განკაცდა და თაყვანსაცემი გახდა, რათა შეცდომილი (დაბნეული) ადამიანები ხეებს, ქეებს და ქმნილებებს კი არ ვეთაყვანებოდეთ, არამედ უხილავ ღმერთს, მხოლოდშობილ ძეს, იმას, ვინც ჩვენთვის ხორცი შეისხა და ვინც ვიხილეთ და სულიწმინდას.

დიდი მოკრძალებით თქვა წმინდა სიმეონმა შემდეგი სიტყვებიც: „გამოუბრწყინდა წარმართებს ნათელი და შენს ერს, ისრაელს — დიდება“ (ლუკ. 2: 32).

ყველას გამომხსნელი რომ არ მოსულიყო, წარმართები ვერ ცხონდებოდნენ. აბრაამის შთამომავალს რომ არ ეშუამდგომლა, ისრაელის გაბნეული შვილები ვერ შეიკრიბებოდნენ. სამყაროს შემოქმედი, სარწმუნოების მოქმედი ზეციდან რომ არ მოვლენილიყო, ვერ გადაილახებოდა წინადაცვეთის საზღვარი და ლოდი ქვაკუთხედი ჩვენთვის ოსტატად რომ არ გადაქცეულიყო, დანგრეული სახლი ვერ აშენდებოდა.

იესოზე წინასწარმეტყველურად ნათქვამმა სიტყვებმა გააოცა მისი დედა და მამა, რადგან ღმერთივით აღიღებდა სიმეონი ჩვილ ერმას. სიმეონმა აკურთხა მარიამი და იოსები და უთხრა: „აჰა, იგი დგას ბევრის დასამზობად და აღსაღვვნად“ (ლუკ. 2: 34).

რა არის ღაცემა ან აღღვინება? გვინდა გავიგოთ, წინასწარმეტყველო; ღაცემა იუდა და აღღვა პავლე, ებრაელთა გუნდი

გაიქცა და მეძავი წარმოჩინდა, ფარისევლები დაისაჯნენ და მე-
ბაჟეები სანატრელ ხვედრს ეწივნენ, მწიგნობრები დამცირებ-
ულნი არიან, მოგვებს კი წინასწარმეტყველები ეწოდებათ.

მარიამს კი უთხრა, შენს სულშიც გაივლის მახვილი, როცა
ნახავ ჯვარზე გაკრულს იმას, ვისაც მამის ღიდება აკრავს გარს;
როცა ნახავ, რომ შენგან შობილს ებრაელები და ხალხის გა-
ცოფებული ბრბო აგინებს და გაჰყვირის: „წაიყვანე ეგ და ჯვარს
აცვი“ (მათ. 27: 34). როდესაც მიწა იძვრება, კლდეები დასკ-
დებიან, ქვები კი ზევით ამოიტყორცნებიან, თითქოს ღვთის მგ-
მობელთა ჩაქოლვა სურდეთ, ცა სინათლეს მოიცილებს და სიბ-
ნელეს მოუხმობს, რომ ამ ჯვარცმის თავხედობა დამალოს, მა-
შინ შეკრთები და შეძრწუნდები, თითქოს დაიჭრა შენი სული;
როცა ტაძრის კრეტსაბმელი ხელშეუხებლად გაიხევა, მაშინ
ბევრი ადამიანის გულისნადები გამოაშკარავდება.

როგორ გვაუწყე, წინასწარმეტყველო, მრავალთა ფიქრები?
გამოიცანი, რომ პილატეს მიერ ხელის დაბანა ღვთის განგება
იყო. აშკარად განაცხადა, ამ მართალი კაცის სისხლში მე არ
მიმიძღვის ბრალო (მათ. 27: 24), რათა კაიაფას ბოროტება,
ანას თავხედობა და მღვდლების დავა გამოჩენილიყო, რათა
ასისტავის მოწმობა იდიდოს და ავაზაკის აღსარება მთელ ქვეყა-
ნას მოეფინოს, ქალების მონდომებამ ყველას გადააჭარბოს და
ყველა წარმართმა გაიგოს, რომ ისინი (ქალები) ჯვარცმისასაც
მასთან იყვნენ, არც საფლავი მიუტოვებიათ და იმედით მოელოდ-
ნენ თავიანთი მხსნელისა და მწყალობლის აღდგომას მესამე
დღეს, რადგან მას ეკუთვნის ღიდება მამასთან და სულიწმინდას-
თან ერთად, აწ და სამარადისოდ. ამინ.

წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი უფლის ტაძრად მიყვანება (მირქმა)*

დაბადებიდან მეორმოცე დღეს, რჯულის წესისამებრ, იესო იერუსალიმში წაიყვანეს უფლის წინაშე წარსადგენად. მოსეს რჯული ამბობს: „დედის საშოს გამღებელი ყოველი წული (ვაჟი) უფლის წმინდად იწოდება“ (გამოსელ. 13: 2). ყველასათვის ცხადია, რომ მაცხოვარია თვით განწმენდილიც და თავადვე განმწმენდელიც. ეს წესი უნდა შესრულებულიყო ყოველი პირმშო ვაჟისათვის, რომელსაც უფალს წარუდგენდნენ და შეწირავდნენ მისთვის ორ გვრიტს ანდა მტრედის ორ მართვეს, რადგან გვრიტები სიწმინდესა და განმარტოებულ ყოფას მოასწავებდა, მტრედი კი — სიმშვიდესა და უმანკოებას. რჯულის ეს წესი ყველასათვის ერთნაირად სრულდებოდა, თუმცა სინამდვილეში ყველაზე არ ვრცელდებოდა მისი სიმართლე. როგორც სხვა ბევრი სიტყვა და საქმე, რომლებიც ადრევე იყო ნაწინასწარმეტყველები, ბევრისთვის უცნობი და გაუგებარი რჩებოდა; ასევე ეს წესიც, რადგან ყველა პირველი ვაჟი მართლაც არ იყო წმინდა უფლისა. ამაზე მოწმობენ კაენი და რუბენი, ესავი და სხვები, ისინი ხომ პირმშოები იყვნენ, თუმცა სიწმინდით და სათნოებით არ გამოირჩეოდნენ. რჯულის ამ სიტყვების დაფარულ აზრზე მეტყველებს ისიც, რომ არც ყველა პირველი დაბადებულია დედის საშოს გამღებელი. ქალის საშო მამაკაცის მიერ გაიღება და ქალწულება დაირღვევა, მხოლოდ ამის შემდეგ იბადება ბავშვი უკვე გახსნილი დედის საშოდან. თუკი ყველა პირველშობილი ვაჟი წმინდაა, მაშინ რაღას ნიშნავს ფსალმუნის სიტყვები: „ურჯულოებით ჩავისახე და ცოდვებით გამაჩინა დედაჩემმა“ (ფსალ. 50). არა მხოლოდ დაბადება, არამედ ჩასახვაც ცოდვიანი წესით ხდება, თუმცა რჯული ყოველივე ამას შეგვინდობს სამოთხიდან გამოდევნილებს. ღვთის მცნება რომ არ დაგვერღვია, კაცთა მოდგმა სხვაგვარი წესით გამრავლდებოდა და არა ასე, ხრ-

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 467.

წილებითა და ტკივილებით.

ცხადია, რომ მარტო ერთადერთი ვაჟია ის პირმშო, რომელსაც „წმინდა უფლისა“ დაერქმევა და რომლის ჩასახვაცა და ორსულებაც კაცის თესლითა და სურვილით კი არა, სულიწმინდის ძალით მოხდა, რომელიც დედობრივი ტკივილებით კი არ დაიბადა, არამედ ღვთაებრივი მადლით, უმტკივნეულოდ. ამიტომაც იშვა ესაიას სიტყვისამებრ, წმინდა და წმინდათა წმინდა ვაჟი, რომლის შობისას ქალწულის საშო კი არ გაღებულა, არამედ გაუხსნელი დარჩა, როგორც ამის შესახებ უხილავის მხილველი ეზეკიელი ამბობს: „ის კარი გაუხსნელი დარჩეს და არ გაიღოს, მასში ვერავენ გაიაროს, არამედ მხოლოდ ისრაელის ღმერთმა. მხოლოდ ის შევიდეს, გამოვიდეს და კარი კვლავ დაკეტილი დარჩეს“. მართლაც დახურული იყო წმინდა ქალწულის საშო ჩასახვამდე, ჩასახვისას, ფეხმძიმობისას და მშობიარობის შემდეგაც. მაშ, როგორღა განვმარტოთ რჯულის სიტყვები, ყოველი ვაჟი, რომელიც დედის საშოს გახსნის, „უფლის წმინდა“ ეწოდოსო? ქალწულების წესით, მარიამის საშო მართლაც დახურული და გაუხსნელი იყო, მაგრამ თავად შობილისათვის (იესოსთვის) იყო გახსნილი, რადგან მან თავისი დედის საშო თავის თავს თავადვე გაუღო და თანაც გაუხსნელად დაიცვა, რადგან მისი ჩასახვაცა და დაბადებაც ზებუნებრივად, შეუცნობლად განხორციელდა. მას წინასწარმეტყველი უბრალოდ „წმინდას“ კი არა, „უფლის წმინდას“ უწოდებს. სხვა ვის შესახებ იქნებოდა ნათქვამი, დაბადებიდანვე წმინდა ეწოდოსო, თუ არა იმაზე, ვისზეც ანგელოზმა ჯერ კიდევ დაბადებამდე თქვა, წმინდა და უზენაესის ძე ეწოდოსო! რაც შეეხება საყოველთაოდ ნათქვამს, — ყოველმა (ახალშობილმა) ვაჟმა, ვინც გააღო დედის საშო, უფლის წმინდა ეწოდოსო, — ეს ასე. იმიტომ ითქვა, რომ ღვთის სიტყვის ძალა საზოგადო ნათქვამში ყოფილიყო დამალული, რადგანაც ყველა სხვა საიდუმლოზე მეტად სწორედ ეს საიდუმლო იყო მკაცრად შესანახი და გაუთქმელად დასაცავი.

ახლა კი ყურადღებით მოვისმინოთ მართალი სიმეონის სიტყვები მაცხოვარზე, ვნახოთ, რას ამბობდა ტკბილი და სა-

სურველი იესოს მომავლის შესახებ. აბა, სხვა რა უნდა იყოს იმაზე სასარგებლო, ვიდრე მის შესახებ, ანდა მისი ყოვლადწმინდა ღედის შესახებ თქმულის მოსმენა და გააზრება? ვნახოთ, როგორ აკურთხა ისინი ამ მოხუცმა წინასწარმეტყველმა, წმინდა და მართალმა კაცმა, რომელიც ადამიანის სიცოცხლის ასაკს გადაცილებული იყო და ისრაელის ნუგეშისცემას (დამშვიდებასა და გამოხსნას) ელოდებოდა, რადგანაც მან სულიწმინდის მადლით იცოდა, რომ არ გარდაიცვლებოდა, ვიდრე საკუთარი თვალთ არ ნახავდა უფლის ცხებულს — ქრისტეს. და აი, სულიწმინდის ძალით გაძლიერებული მოვიდა ტაძარში, რათა ხელში აეყვანა სანატრელი მაცხოვარი და ამ ტკივილითა და ტანჯვით სავსე წუთისოფლისაგან გათავისუფლებულიყო. „სულიწმინდისგან გაძლიერებული“ ნიშნავს, რომ იმდენი ძალა მოემატა ღვთისაგან, რომ შეძლო, ხელში აეყვანა და ჩაეხუტებინა ჩვილი მაცხოვარი, რადგან მეტიცმეტი სიბერისაგან დასუსტებული და დავრდომილი იყო. ამით ის განასახიერებს ადამიანთა ბუნებას, — დაცემულსა და დაუძლურებულს, რომელმაც მიიღო თავისი მხსნელი შეცდომილთა მოსაძებნად; მათი საჭიროებისათვის, წყალობისათვის და განთავისუფლებისათვის მოსული, ძველი ტანჯვისა და ვნების მონებისაგან, ეშმაკის ძლიერებისა და უპირავი საცდურისაგან გამომხსნელი და რომელსაც, ბოლოსდაბოლოს, ეღირსა სულიწმინდის მადლის მიღება.

რას ამბობს მახარებელი ამ ღირსეული მოხუცის შესახებ? „და, აბა, იყო კაცი იერუსალიმში, რომელსაც ერქვა სიმეონი და ეს იყო კაცი მართალი და ღვთისმომშიში და მოელოდა ისრაელის ნუგეშისცემას და სულიწმინდა იყო მასზე. მან სულიწმინდისაგან იცოდა, რომ არ მოკვდებოდა, ვიდრე უფლის ცხებულს არ ნახავდა. ის სულიწმინდის დახმარებით ტაძარში მივიდა და როცა მშობლებმა ყრმა იესო იქ შეიყვანეს, როგორც ეს სჯულის მიხედვით ხდებოდა ტრადიციულად, სიმეონმა ის ხელში აიყვანა, აკურთხებდა ღმერთს და ამბობდა: „ახლა კი გაუშვი შენი მონა, მეუფეო, შენი სიტყვისაებრ მშვიდობით, რაკი ნახა ჩემმა თვალებმა შენი ხსნა, რომელიც ყველა ხალხის წინაშე გაგიმზა-

დებია წარმართების გასაბრწყინებლად და შენი ერის, ისრაელის, სადიდებლად“ (ლუკ. 2: 25-32). ნამდვილად სულიწმინდის მაღლით იყო სავსე სიმეონი, რომელსაც ხელში აყვანილმა იესომ გული გაუნათა. მან ჯერ მაღლობა შესწირა ღმერთს ამ სასწაულის ხილვისათვის, მერე კი იწინასწარმეტყველა თავისი გარდაცვალება, რადგან ის, რასაც აქამდე მხოლოდ გონების თვალებით ხედავდა — იესოს სახელსა და საქმეს, რომელიც დროის შექმნამდე არსებობდა, — ახლა თავისი ზორციელი თვალებით იხილა. ეს საიდუმლო, რომელიც აქამდე დაფარული იყო, ახლა ყველას გამოუშვარავდა, ეს ნათელი წარმართთათვისაც გამობრწყინდა და არა მხოლოდ ებრაელთათვის. ეს ისაა, ვინც სიბნელეში მყოფებს უნათებდა და იგივე იყო ის ნათელი, ღმერთი, მეუფე, შემოქმედი ყველაფრისა და შენი ერის — ისრაელის დიდება, რომელთაც მიიღეს ის (ქრისტე) და ნამდვილად გახდნენ ღირსნი, რომ ერქვათ სახელად „ისრაელი“ (ღმერთის მხილველი). ყველას სინათლე და დიდება, ქრისტე ღმერთი ზეციდან ჩამოვიდა, ქალწული მარიამისაგან სხეული მიიღო და ეს ყველაფერი სულიწმინდისაგან იცოდა მოხუცებულმა სიმეონმა, რომლის ნათქვამმაც ძალიან გააკვირვა დედა მისი (ქრისტესი) მარიამი და იოსები (ლუკ. 2: 33).

შენ კი, ღვთისმოყვარეო, დაუკვირდი, როგორ განაცალკევა მახარებელმა იოსები და ქალწული მარიამი. იოსები თავისი სახელით მოიხსენია, მარიამს კი „ჩვილის დედა“ უწოდა. ეს იმიტომ, რომ იოსები არც მარიამის ქმარი იყო და არც ჩვილის მამა. მარიამი კი ჭეშმარიტი ღვთისმშობელი იყო. სიმეონმა ღვთის მაღლით იცოდა ჩვილის ზებუნებრივი შობის შესახებ; ამავე დროს იცოდა, რომ მართალი კაცი იყო იოსები, ღვთისაგან ამ საიდუმლოს მსახურად გამორჩეული. სიმეონმა აკურთხა ისინი, შემდეგ კი მიმართა მარიამს, როგორც ყოველგვარი სათნოების საგანძურსა და ამ საოცარი შობის აღმასრულებელს და უთხრა: „აჰა, ის დგას დასამზობად და აღსადგენად მრავალთა ისრაელში და დავის ნიშნად“ (ლუკ. 2: 34).

ამ სიტყვების სიმართლეს დაუკვირდი: ხსნა ყველა ხალხის

წინაშეა (ლუკ. 2: 30-31), რადგან ღვთის ნება ისაა, რომ ყველა გადარჩეს და ყველა განიღმრთოს, ხოლო დამხობა და აღდგომა კი იმათ ნებაზეა, ვინც ირწმუნა, ან არ ირწმუნა; ასევე საგულისხმოა, რომ „დაცემულთა აღდგინება“ ურწმუნოთა მოქცევას ნიშნავს და თავისთავად გასაგებია, ხოლო „დაცემულთა დაცემა“ კიდევ უფრო ღრმა ცოდვას გულისხმობს; რადგან არ იქნებოდა სწორი, რომ ვინც უფლის გამოცხადებამდე და მისი სწავლების გაგებამდე ურწმუნო იყო ისევე დაისაჯოს, როგორც ის, ვინც მისი განკაცებისა და ქადაგების შემდეგაც ურწმუნოდ დარჩა.

უფლის სიტყვები, „იქადაგოს სასუფეველის ეს სახარება მთელ ქვეყანაზე ყველა წარმართის დასამოწმებლად“, ნიშნავს ურწმუნოთა სამხილებლად და დასასჯელადო, რადგანაც ქრისტეს სწავლების გაგების შემდეგ მათ უფრო უარესი სასჯელი დაიმსახურეს; განსაკუთრებით კი ისრაელს მიუძღოდა დიდი ბრალი, ისინი წარმართებზე უფრო დამნაშავენი იყვნენ, რადგან ვის შესახებაც ქადაგებდა ყველა წინასწარმეტყველი, მათ ის არ მიიღეს, მართალი და ქველმოქმედი ბოროტმოქმედად გამოაცხადეს და თავიანთი ურწმუნოებით ქრისტეს მკვლელებად იქცნენ. ამის გამო მიესაჯათ მათ ურწმუნოება და ქალაქის დანგრევა, ერის განადგურება და ტყვეობა, თავისუფლებისა და ყოველგვარი გამბედაობის დაკარგვა. მორწმუნენი კი ნამდვილი აღდგომის ღირსნი გახდნენ: ძველი რჯულის უღლისაგან და მონობისაგან გათავისუფლდნენ; ქრისტეს ნათლისღებით მასთან ერთად დასაფლავდნენ და მასთან ერთადვე აღდგნენ საუკუნო მარადიული სიცოცხლისთვის, მასთან ერთად იტანჯეს და მასთან ერთად იდიდებიან ცათა სასუფეველში.

ზოგიერთი წმინდა მამა ამ სიტყვებს სხვაგვარად განმარტავს და ამბობს, რომ უფალი ზოგის დასაცემად და ზოგის აღსადგინებლად კი არ მოსულა, რადგან მას არავისთვის მიუცია დაცემის მიზეზიო, არამედ აქ ერთი და იმავე ადამიანის დაცემასა და აღდგომაზეა ლაპარაკიო. სიბოროტისგან დაეცემიან და სიკეთისგან აღდგებიან; თუკი ბოროტება, რომელიც ჩვენზე ძალმომრეობს, არ დაეცემა და განადგურდება, ისე კეთილი ვერ აღდგება ჩვენში.

თუკი ურწმუნოება არ დასამარდება, რწმენა ვერ გაცოცხლდება, თუკი ცოდვა არ მოისპობა, სიმართლე ვერ გაიხარებს ჩვენში, როგორც ამბობს პავლე მოციქული: „როდესაც დაუძღვრდები, მაშინ ვარ ძლიერი“. უძღვრია ხორციით და ძლიერია სულით; ასევე ქრისტე თავის მორწმუნეებს დაცემის გზით მისცემს აღდგომას, რათა საკუთარი სიხისტისაგან და ცოდვიანი სიფიცხისაგან დაეცნენ და სიმართლის აღდგომით აღდგნენ.

„აჰა, ის ღვას დასამზობად და აღსადგენად მრავალთა ისრაელში და დავის ნიშნად“ (ლუკ. 2: 34). „დავის ნიშანი“ მაცხოვრის ჯვარს ეწოდება, რადგან ისაა მიზეზი დიდებისა და ყვედრებისა; ჩვენთვის, ქრისტეს მორწმუნეთათვის ის არის დიდება და ჩვენი მეუფის ნიშანია, ხოლო სადავო იმიტომ, რომ ზოგი მას კეთილად იღებს და ზოგი ავად, ზოგი დასცინის და ზოგი სასურველად, პატივსაცემად, თაყვანსაცემად მიიჩნევს. თვითონ ქრისტეც სადავო სასწაულად არის ნახსენები, რადგანაც ზებუნებრივი იყო და სასწაულებს ახდენდა, რასაც ზოგი სულიწმინდის სიკეთედ მიიჩნევდა, ზოგი კი პირიქით, — სულიწმინდის საწინააღმდეგო ძალის ნამოქმედარად თვლიდა და კიდევ ბევრ რამეს ამბობდნენ ქრისტესთვის; ზოგი ამბობდა, რომ ამქვეყნად ხორციელად არ მოსულაო, ზოგი — მოჩვენებითად განხორციელდაო, სხვები კი ფიქრობდნენ, ადამიანის მართო სხეული ჰქონდა, ხოლო ადამიანური გონება არ მიუღიაო და კიდევ ბევრი ბოროტი სიტყვა დათესეს ჭეშმარიტების მქადაგებელთა წინააღმდეგ.

მოხუცებულმა მის (იესოს) უბიწო ღედას ყველა წინასწარმეტყველება აუწყა, რადგან იცოდა, რომ ყველაფერი, რაც მისი შვილის თავს მოხდებოდა, მარიამი საკუთარ თავზე განიცდიდა; ამიტომაც არა მარტო სასიხარულო, არამედ სამწუხაროც უთხრა, რათა როცა მოხდება, სანუგეშოდ ეს წინასწარმეტყველება გაიხსენოს სანატრელმა ღედამ ღვთისა. ამიტომ უთხრა: „შენს სულშიც გაივლის მახვილი“ (ლუკ. 2: 35). ქრისტეს ჯვარცმისას მწუხარების მახვილმა გაიარა მისი ღედის სულში და რამხელა დარდი ექნებოდა მის გულს, როცა თა-

ვისი შვილისა და მეუფის ტანჯვას ხედავდა!

ამ სიტყვებს — „შენს სულშიც გაივლის მახვილი“, წმინდა მამები ასეც განმარტავენ, რომ აქ „მახვილად“ გამომცდელის (ეშმაკის) სიტყვა იგულისხმება, რადგან მას ფიქრებში, სულისა და სამშენებლის საზღვრებში, გონების დაფარულ სურვილებშიც კი შეუძლია შეაღწიოს და რაკი ქრისტეს ტანჯვის დროს ყველა სულიერს დაეუფლა განკითხვის ფიქრი — როგორც თქვა უფალმა: „თქვენ ყველანი ცდუნდებით ჩემ გამო“ (მათ. 26: 31), — ამას ამბობს ქალწული მარიამისთვისაც სიმეონი: როდესაც ჯვართან იდგები და შენი შვილის ტანჯვას ნახავ და გაიგონებ შეძახილებს: „ელი, ელი, ლიმა საბაქთანე“ (მათ. 27: 46) და „მამაო, შენს ხელებს ვაძლევ ჩემს სულს! (ლუკ. 23: 46)“ და კიდევ: „მწყურია“ და როდესაც ძმარი მიიღო და თქვა „აღსრულდა!“ (იოან. 19: 30) და როცა თავი დახარა და სული განუტევა, და კიდევ სხვა ბევრ, შესაკრთომელ სიტყვას და საქმეს რომ გაიგებ, როცა გაბრიელის ხარების შემდეგ, გაუთქმელი შობის შემდეგ — თავად რომ უწყი — ამ ყველა დიდებული ხილვის შემდეგ ამის გამგონე შენი სული დაღონდება; ეს იმიტომ მოხდება, რომ აუცილებელია, სახიერმა უფალმა სიკვდილი ყველასთვის მიიღოს, მთელი ქვეყნიერების გამომხსნელი გახდეს და ყველა მისი სისხლით გამართლდეს. ამას შენი სულისთვისაც ვამბობ, — რაკი ყველაფერი იცი, — მას უნდა შეეხოს უფლის განკითხვა, რაც არის „მახვილი“; „რათა გამოაშკარავდეს მრავალთა გულის ზრახვები“ (ფიქრი და სურვილი) (ლუკ. 2: 35) იმას ნიშნავს, რომ დაღონებისა და ეჭვის შემდეგ, რაც მოწაფეთათვის უფლის ჯვარცმას სდევდა თან, ის ელვასაყით შეეხო უბიწო მარიამის გულსაც, თუმცა მაშინვე, სწრაფადვე მიიღო უფლისაგან განკურნება და ნუგეში; მან (უფალმა) გაამყარა ისინი რწმენაში და თავისი ძალა უჩვენა. ამასაც გვაუწყებს ეს სიტყვები, მრავალთა ფიქრი და სურვილი გამოაშკარავდესო; ჯვარცმის, ენების საიდუმლო რომ აღსრულდა და ჩვენი გამოხსნა მოხდა, ეს იმის მიზეზად იქცა, რომ ყოველი ადამიანის გულში დამალული ფიქრი და სურვილი გამოჩენილიყო, რაც კი ჰქონდათ ქრისტეს

მიმართ; ვის რა განზრახვა ჰქონდა ქრისტესთვის: სიყვარული, სარწმუნოება, შური, სიძულვილი, თუ ვინმე აშკარად დასცინოდა და მისი ჯვარცმა უხაროდა, ან თავიდანვე მტრობდა მას, თუ ორგული იყო და მეგობრად აჩვენებდა თავს, ყველაფერი გამოაჩინა დრომ. სხვები კი წუხდნენ და გლოვობდნენ, ღმერთად აღიარებდნენ ჯვარზე, როგორც იმ ავაზაკმა; ბევრის გულისნადები გამოჩნდა; ხოლო ბევრი, ვინც ადრე დაბრკოლდა, აღდგომის მერე სარწმუნოება გაუმყარდა და ქრისტეს მადლით განათლდა.

ამბროსი ნეკრესელი სიტყვა ღღესა ტაძრად მიყვანებისას*

შემეწიე მე, სულო ყოვლად ძლიერო, ღმერთო!

ცეცხლებისა და საღმრთოჲსა სიყვარულითა და გულითა-
ღისა ტრფიალებით სადიდებელად ღმრთისა აღყვავილებულნო,
თქვენ, მართლმადიდებლობით შეკრებილნო, მობაძავედ თქვენდა
გამოსახულსა აღმძრავს იგივე საღმრთო სიყვარული დიდებად,
ქებად და პატივისცემად ღღესასწაულისა თვისისად, რომლი-
სა უკუშ მიზეზით უკუნ-ვაქცევ შიშსა და კრთომასა, ვითარცა
შემსულელი ასპარეზსა. და ეგრეთვე უძღურისა ბუნებისა ჩე-
მისა სისუსტესა განვიშიშულებ და თქვენ მიერსა შემოწენილსა
ლოცვასა ჩემდამო ხელის აღჰყრობად დიდ საჭურველად შევი-
მოს. და მარად ესრეთ შენამსგავსსა, ვითარცა ორისა მწულ-
ილისასა მისართმევსა (შდრ. ლუკ. 21: 2-4) ვითარცა ყოვლის
კეთილისა ბოროტად ქერიეკმნილი მოგართმევ თქვენ მოსმენად.
რეცა საღმრთო მადლითა აღმოცისკრებულთა და სახედვე (ალი-
სა) მადლისა შენდა მეუფისადმი აღვაკლენ, რომლისადმი მოსავ
ვარ, რათამცა მოიღოს მობერეითა საღმრთოსა მადლისათა და
ნაცუალ მაგოს მე მდიდარი იგი ნიჭი მადლისა, რომლითა უკვე
შეძლოსღა თნებად სულთა, გულთა და ნათელ ყოფითა გონებათა
თქვენთა.

სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა. ამინ.

სუეტი ცეცხლისა ბრწყინვალე და მდინარე მოძღუარებათა,
ქვეყანისა ანგელოსი და კაცი ზეციერი ისაია წინასწარმეტყვე-
ლი წინასწარმეტყველებს ესრეთ: „აჰა ქალწულმან მუცლად
იღოს და შვეს ძე და უწოდონ სახელი მისი ევმანუილ“ (ესაია
7: 14). სიტყვა ესე ვითარცა აღივლინების საიდუმლოსა ზედა
მამისასა ეგ სახედ და უფრორე ტაძრად მიყვანებისათვის ყრმი-
სა მაცხოვრისა ჩვენისა და ყოვლისა სოფლისა. ღღეს საღმრთო

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ამბროსი ნეკრესელი, ქადაგებანი“, გვ. 84-88.

დღეა და წმიდათა უმაღლესი ქალწული მარიამ მოვალს ტაძრად, რათა უჩვენოს სოფელსა ამას მომცემელი ჰსჯულისა მოსეს მიმართ, რომელიცა მთასა ზედა სინასა იჩვენა.

წინად უკვე ნაკვერცხლად ეჩვენა ქრისტე ისაიას, რომელსაცა სერაფიმისაგან მარწუხით მიეცემოდა. ხოლო დღეს აღესრულების იგივე საიდუმლო, რომელ ახლისა სერაფიმისა ღმრთისმშობელისაგან მარწუხ მინამსგავს ცელითა ღვთაებასა ნაკვერცხალსა მას ქრისტეს მისცემს მოხუცებულსა სვიმეონს, რომელიცა ღაღადებს — ცეცხლი ღვთაებისა გიტვირთავს, ნეტარო, და მე მეშინის მიქმად მკლავთა ჩემთა ზედა მიწისაგანთა. და რა მი-რა-ჰყუნა მკლავნი თვისნი მიქმად, ეტყოდა მაცხოვარსა: „აწ განმიტევე მონა შენი, რამეთუ იხილეს თვალთა ჩემთა მაცხოვარება შენი“ (ლუკ. 2: 29-30).

კალმითა მადლითა საღმრთოსა მადლისათა გამოხატულნო აქა შემოკრებულნო! ცხად არს, რომ(ელ) ყოველი შებორკილებული გამოსხნასა ეძიებს, ყოველი სნეული სიმრთელესა ითხოვს, ყოველი შეძრწუნებული და დაცემული ღზენასა და აღდგენასა ივედრების, ვითარცა ცოდვილი — განმართლებასა. ხოლო სიმეონ არცაღა თუ ერთსა ამითგანსა შეუდგების, მით, რომელ კაცი მოშიში და მართალი არს მეგრ წმიდისა მახარებელისა: „და იყო კაცი იგი მართალი და მოშიში ღმრთისა“ (ლუკ. 2: 25). მაშასადამე, უშორეს არს სიმეონ შებორკილებისაგან, რათა გამოიხსნამცა. უშორეს არს შეცოდებასა, რათა განმართლდამცა. უშორეს არს დაცემასა, რათა აღჰსდგაცა. განაღა მღგომარებს სული მისა საპყრობილესა შინა, ესე იგი ჯორცსა თვისსა და ამისთვის ევედრების პორფიროვანისა მეფისა დავითისამებრ: „უფალო, გამოიყვანე საპყრობილით სული ჩემი, რათა აღუარო სახელსა შენსა“ (ფსალ. 141: 8). სტირის იგივე დავითისამებრ განგრძობითისა ღლისათვის: „ვაჲ მე, რამეთუ განმიგრძდა მე მწირობა ჩემი“ (ფსალ. 119: 5). ხოლო ესე სიმეონ ჟამსა სიჭაბუკისა თვისისასა იყო მთარგმნელი. ამისთვის ჟამსა მას, ოდეს ინება კელმწიფებამან ეგვპტისამან, პტოლემეოს, წერილთა ებრაელთასა გადმოთარგმანებად ელლენთა ენასა ზედა, შეჰ-

კრიბნა სამეოცდა ათორმეტნი მთარგმნელნი და ჭალაკსა ფანარისასა ესენი თვითოეულსა ადგილსა ოროლნი მთარგმნელნი დაწესებულ ჰყვნა თარგმნად, რაითამცა მოისმინოს კელმწიფემან ეგვპტისამან და ბრძანებისამებრ სთარგმნიდნენ დაკრძალულნი, რომელ ვერღარა შემძლებელ იყვნენ მთარგმნელნი იგი ურთიერთისა ხილვად, გინა დაკითხვად სიტყვსა. კეთილ მკსმენელნო, ოდეს რამ ჰსთარგმნიდა საწინასწარმეტყველოსა მას ესრეთ: „აჰა, ქალწულმან მუცლად იღოს“ (ესაია 7; 14), ვაშა ფამსა მას სანეტაროსა, მხილველსა ყრმისა მის ევმანუილისასა, სადაცა მას ზედა სულმან ღმრთისამან უჩინოდ მდგომარემან დაჰკრძალა არა ხილვად სიკუდილისა გემოჲ, ვიდრემდე იხილოსმცა სიმეონ თვთ იგი ყრმა ქალწულისა შობილი. და შევიდა რა ძალისშორისსა შინა და შემდგომად გამოღვიძებისა იხილარა, რომელ აღნაწერი იგი თვისი მოოქროულ იყო და ოქროსა წყლითა მორწყულ და მოფერილი. ამისთვის ეამბორა რა და მიიქვა ნაწერი ოქროზავებული და იხარებდა მსიტყველი: „ღირს ექმნებიმცა ნეტარს ყრმასა მის ხილვად და მიქმად კელთა ჩემთა“.

აჰა, მეგრ საიდუმლოსა მას საწინასწარმეტყველოჲსა, ღღეს ქალწულსა მოჰყავს ტაძრად ყრმა იგი და სიმეონ მიგებებისა თვისისა თანა ითხოვს: „აწ განმიტევე მონა შენი“. ესე იგი, მიმცეაღე და განმძხსენ საკრეელთაგან ჯორცითა შემდგომად საუკუნესა. „აწ განმიტევე“ ესე არს, განვიღე ჯორცით, ხოლო სულით მივისწრაფო საუკუნოებისა, და კვალად იტყვის: მსწრაფლ წარვიღე ჯოჯოხეთად, ვახარო ადამს, მკვიდრსა მას შინა, და ევას მივეთხრა მე განთავისუფლება მუნით და ნაშობთა მათთაცა ვპრქუა: ქალწულსა მოჰყავს წიაღითა თანამოსაყდრე მამისა და სულისა წმიდისა.

ზ, წინასწარმეტყველო, ასულო ფანოელისაო ანნაე, ჰმადლობდე, მადლობდ და ადიდე ღვთიეგამოცხადებასა გამოუთქმელთა მადლითა საცხოვრებელთა! ღღეს ადამ ჯოჯოხეთად მდგომარე უგალობს ყრმასა და უშორეს ყოფილი პირად პირადად ევედრების: „აღდეგ, უფალო, შეგვეწიე ჩვენ და გვიხსენ ჩვენ

სახელისა შენისათვის“ (ფსალ. 43: 26). დავით ქნარსა თვისსა ათძალსა შეუხმობს და ტკბილისა საკრავითა ქალწულსა უგალობს: „ისმინე, ასულო, და იხილე და მოყავ ყური შენი, და დაივიწყე ერი შენი და სახლი მამისა შენისა“ (ფსალ. 44: 11). მოსე რეცა მეწამულსა ზღვასა ფარაოსაგან განთავისუფლებასა თვს ზღვისა ჯოჯოხეთისა და უჩინოსა ფარაოსაგან აპირებს გამოსლუასა თვისისა ერთიურთ და საზოგადოებით ეტლები მისი, უგალობს: „უფალსა უგალობდით, რამეთუ დიდებით დიდებულ არს“ (გამოსვლ. 15: 1). ხოლო ჩვენ, მედღესასწაულენი ყრმისა მის ევმანუილისანი, ვიხარებთ და ვეტყვით სიმეონს: „გვითხარ, მოხუცებულო ღირსო, ვისა მიეგებები, ვინა მოგყავს წიაღითა ტაძარსა შინა?“ რომელიცა მოგვითხრობს: „ღმერთი უფალი და გამოგვიჩნდა ჩვენ“ (ფსალ. 117: 27). ხოლო ჩვენ უგალობთ: „ეურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისათა“ (ფსალ. 117: 26) და მე ვიტყვი:

ღღეს აღმოსცენდა ვარდი ეკლესიისა მტილსა საღმრთოსა ნერგად უკვდავად დანერგილი!

ღღეს მარგალიტსა მრავალსასყიდლისასა მოხმულსა ზეცით იხილვენ ზეცის იერარხნი!

ღღეს მადლმან საღმრთომან მისცუალა სიხარულად მწუხარება ჩვენი!

ღღეს ესე, ვითარცა ვარსკვლავი უბრწყინვალესი, ქვეყანასა ზედა გამოჰსჩნდა მცხინვარებითა საკვირველებისათა!

ღღეს ესე სავეს ნათლითა და საღმრთოსა ნათლითა აღმოგვიბრწყინდა ჩვენ, რომელიცა აღმოგვიყვავილებს განმაცისკრებელსა ჰქსენებასა!

ღღეს ჯოჯოხეთსა შინა ცეცხლი მეოტ იქმნა, ვითარცა წინათ ღმრთისა გარდამოსულისა ბაბილონს, სადაცა სამნი ყრმანი სახმილსა შინა, ვითარცა ვარდსა, ფერხითა სტკეპნიდეს!

ღღეს ესე მზესა სიმართლისასა აღმოგვიბრწყინებებს, რომლისა მიერ ყოველი ქვეყანა განვჰცისკრდებით!

ღღეს ესე გვიხსნის მრავალ-თხზულისა განსაცდელისა და ღელვისა შთავარდნისაგან აღმოგვიყვანს შეჰყრობილთა ურიცხუთა ცოდვათაგან!

დღეს ესე ნერგი ყვავილოსანი ფერ შვენიერსა სუნნელებასა აღმოგვიცენებს!

დღესა ამას დამამყარებელი კამარათა ცისათა და აღმაშენებელი ეკლესიათა ყრმა ევმანუილ მოვალს ჰსჯულისა აღსრულებად ტაძარსა შინა, ვითარცა მათე წმიდა მახარებელი იტყვის: „ნუ ჰგონებთ, ვითარმედ მოვედ დაჰსხნად სჯულისა!“ (მათ. 5: 17).

დღეს აღასრულებს სჯულსა ყრმა იგი, რათამცა სხვანიცა მიიყვანნეს შჯულისა აღსრულებად!

დღეს განეფინა მაღლი ყრმისა ყოველსა თვისსა მორწმუნესა და რომელიცა ნათელი თვალთშეუდგამი ნისლსა ქვეშე მთასა სინასა ფიცართა მიცემასა მისსა მოსემ იხილა განცვიფრებითა!

დღეს სიმეონ ხელთა ზედა მიიქუამს და ჩჩვილად განგვიბრწყინდების ჩვენ!

დღეს ცა და ქვეყანა სავსე იქმნა დიდებითა და დიდებისმეტყველებითა, სიტყვა, რომელ ითქვა: „ესე კარი დახშული ჰსდგას და არაავინ შევალს, გარნა უფალი ღმერთი ისრაილისა!“ (ეზეკ. 44: 2) დღეს აღესრულების. აჰა, და მრავალჟამიერ დაკრძალული ბჭე იგი ტაძრისა საკვირველებითა განიღების მოსლვასა ქრისტესსა!

ეჰა, ახალი განკვირვება და ღვთივშვენიერი საკვირველება, რომელიცა მოგვესმა, ქრისტეს მოსახლენო ერნო და კეთილ შემოკრებულნო! განჰკრთა ქრისტეს მოსლვასა წინამორბედი იოანე და ძრწოლით ეტყოდა მას: „ცხოველო საღმრთოო მეუფეო, ნუ დამწვავ მე, რომელი ესე თივად წოდებულ ვარ წერილთა შინა“. სახედვე ჩვენცა იოანესამებრ მღალადებელნი და სიმეონისამებრ მიმგებებელნი ვიტყოდეთ „ცეცხლო ღვთაებისაო, ყრმაო ქალწულისაო, ნუ დაგეწვავ ჩვენცა, რომელნი ესე ქვეშევრდომილ ვართ მიქმად სასოებათა ჩვენთა ზედა, ნუ დაგეწვავ და აღნიცა, რომელნი გულსა ჩვენსა აღაგზენ საღმრთოსა სურვილისანი, ნაყოფის ცემითაცა ნაცვალ გვაგე ჩვენ საუკუნოდ აღთქმული მოწყალება შენი, რომლისა არს დიდება და პატივი თანა მოსაყდრისა მამისა და წმიდისა სულისა. ამინ“.

1. სიტყვა მიგებების დღესასწაულსა *

მართლმადიდებელნო ძმანო ქრისტიანენო!

დღეს, ძმანო მართლმადიდებელნო ქრისტიანენო, ვითარცა უწყებულ არს თქვენდამი, ჩვენ ვდღესასწაულობთ მირქმისა, ანუ მიგებებასა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესა მოხუცებულის სვიმეონ მართლისაგან. ძველს სჯულში იყო დაწესებული, რომ(ელ) მეორმოცეს დღესა მშობელნი პირმშოსა თვისსა შვილსა მიიყვანდნენ ტაძრად და შესწირვიდნენ ღმერთსა. ვინც მდიდარი იყო მდიდარსა შესაწირავსა და ღარიბი კაცი ორსა მტრედის მართვესა. ეს სჯული აღასრულეს მშობელთა იესო ქრისტესა; როდესაც განვიდა ორმოცი დღე შემდგომად იესო ქრისტეს შობისა, მიიყვანეს იგი ტაძრად, ილოცეს და შესწირეს ღარიბის კაცისათვის დადებული (დადგნილი) შესაწირავი, რადგან ისინი იყვნენ ღარიბნი, ორნი მართვენი ტრედისანი. როდესაც ყოვლადწმიდა მარიამი და იოსები შევიდნენ ტაძარში, მიეგება მათ ერთი, უკიდურესსა მოხუცებულებასა შინა მყოფი კაცი — მართალი სვიმეონ. ამას სულისა წმიდისაგან ჰქონდა გამოცხადებული, რომ(ელ) იგი არა იხილავდა გემოსა სიკვდილისა, ვიდრემდის თვალითა თვისითა არ ნახვიდა მაცხოვარსა სოფლისასა, იესო ქრისტესა. მან მიიღო ჩჩვილი იესო მკლავთა ზედა თვისთა, აკურთხა ღმერთი, დალოცა მშობელნი მისნი და ბოლოს წარმოსთქვა: „აწ განუტევე მონა შენი, მეუფეო, მშვიდობით“ (ლუკ. 2: 29). ამაში მდგომარეობს, ძმანო ჩემნო, აწინდელი დღესასწაული. იგი გვაძლევს ჩვენ მრავალთა ზნეობითთა სწავლათა; არამედ მიხედუ, ძმაო, რა ბეჯითად და მტკიცედ ასრულებენ მშობელნი ქრისტესნი ყოველთა წესთა და საღმრთოთა ჩვეულებათა. მაცხოვარი იესო ქრისტე იყო ძე ღვთისა; მისთ-

* იხეჳდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელისა“, ტომი I, გვ. 22-25.

ვის რა საჭირო იყო მისვლა ტაძარში და შეწირვა მსხვერპლისა?! გარნა ეს ჰქმნა მან, რათა მოგვეცეს ჩვენ სახე, რათა ჩვენ გვახსოვდეს ყოველნი სჯულის დებანი და საღმრთონი ჩვეულებანი და მტკიცედ ვასრულებდეთ მას. გარდა ამისა, ეს პაზრიც დაუმატე: იესო ქრისტე მოვიდა ქვეყანაზე მისთვის, რათა გააუქმოს ძველი სჯული და მოგვეცეს ჩვენ ახალი უწმიდესი და უმაღლესი სჯული. გარნა, ვიდრემდის გამოაცხადებდა იგი ახალსა ამა საღმრთოსა სჯულსა, მან იწყო და შეუდგა აღსრულებად ყოველთა ძველის სჯულის ბრძანებათა. დიდება სულგრძელებასა და გარდამოსვლასა შენსა, უფალო! შემოქმედი ცისა და ქვეყნისა მიიღებს უძლურსა ბუნებასა მონისასა; უწმიდესი და გამოუცდელი ყოვლისა ცოდვისა მერვესა დღესა იქმნების წინდაცვეთილ, ვითარცა ერთი ცოდვილთაგანი კაცი. მპყრობელი ცისა და ქვეყნისა მეორმოცესა დღესა შინა, ვითარცა უსუსური ყრმა, ყოვლად წმიდისა დედისა თვისისაგან იქმნების მიყვანილ ტაძრად და შესწირავს შესაწირავსა ღარიბთა კაცთა, ორსა მართვესა მტრედისასა. ესრეთ დაიძალა მან თავი თვისი, რათა გვასწავლოს ჩვენ სიმდაბლე; ესრეთ დაემორჩილა იგი სჯულსა, რათა გვასწავლოს ჩვენცა მორჩილება სჯულისა.

მეორედ, განიხილე, ძმაო, და იფიქრე, რა დიდი სასარგებლო და მიუწოთმელი საქმე ყოფილა ხშირად სიარული ტაძარში ლოცვისა და მსხვერპლისა შესაწირავად. ღვთის მშობელი მარიამ იყო უზენაესი ქერუბიმთა; სიმეონ მოხუცებული იყო კაცი მართალი და წმიდა; ანნა წინასწარმეტყველი — რომლისა სახელი უთუოდ გესმა სახარებისაგან, თუ იყავ ცისკარზედ, — იყო ძლიერ მოხუცებული და უძლური; აჰა, ესერა, ამათ ყოველთა ვხედავთ დღეს შეკრებილთა და მლოცველთა ტაძარში. თუმცა, დღე ესე არ იყო მათთვის დღესასწაული, არამედ უბრალო, ნიადაგი დღე. გარნა შენ, რომელი ხარ კაცი ცოდვილი, რომლისათვის ფრიად საჭიროა განწმენდა სინდისისა მრავლითა და ხშირითა ლოცვითა, შენ არათუ უბრალო დღეს, არამედ მრავალგზის დღესასწაულშიდაც დააკლდები წირვა-ლოცვასა, რომელთამე უბრალოთა და არა პატივსაცემელთა მიზეზთა გამო

და ხანდისხან გარეშე ყოვლისა მიზეზისა. ნუთუ შენ უწმიდესი ხარ ყოვლად წმიდისა დედოფლისა, ნუთუ შენ უმართლესი ხარ მართლისა სვიმეონისა, რომელნი არაოდეს არ დააკლდებოდენ ეკლესიურსა ლოცვასა? ნუ იქმნები მცონარე! ნუ სჩაგრავ სულსა შენსა! რა იცი, რა დროს მოგივა შენ მაღლი ლოცვისა? რა იცი, რომელს დღეში უმეტესად შეიწყნარებს ღმერთი ლოცვასა შენსა? იქმნება იმ დღეს, როდესაც შენ დაგეზარა ეკლესიაში წასვლა, რომ წასულიყავი საყდარში მაღლი სულისა წმიდისა შეეხებოდა გულსა შენსა? იქმნება იმ დღეს მოელოდა სული შენი განმართლებასა და ცხონებასა? იქმნება იმ დღეს, მსგავსად სვიმეონ მართლისა, შეიძლებოდა შენი გულის სიღრმისაგან წარმოთქმად წინაშე ღვთისა: „აწ განუტევე მონა შენი, მეუფეო, სიტყვისაებრ შენისა მშვიდობით, რამეთუ იხილეს თვალთა ჩემთა მაცხოვარება შენი“.

ნუ დაუტევებ აგრეთვე შეუნიშვნელად, რა საკვირველი ღვთის მოყვარე და მსასოებელი იყო წინასწარმეტყველი ანა, რომლისა სახელსა ახსენებს დღევანდელი სახარება. იგი იყო ქერივი ოთხმოცდაოთხის წლისა, ქმართან სცხოვრებდა მხოლოდ შვიდი წელი. დანარჩენი ცხოვრება თავისი გაატარა ტაძრის ეზოში, „რომელი არა განეშორებოდა ტაძრისა მისგან მარხვითა და ვედრებითა და მსახურებითა დღე და ღამე“ (ლუკ. 2: 37) იტყვის დღევანდელი სახარება. ნეტავი ერთი მაინც მსმენელთაგანი ქალი ერთ წამს დაფიქრდეს და ჰკითხვიდეს თავის გულში თავის თავს: რომელი ცხოვრება სჯობს, მისი დაფანტული, ამოა აღელვებული ჭორითა და ბოროტ სიტყვაობითა აღვსებული, ანუ ანნა ქერივისა, რომელი დღე და ღამე არ განეშორებოდა ტაძარსა ლოცვითა, ვედრებითა და მსახურებითა? ამას რომ ჰკითხვიდეს ვინმე თავის თავს, მისი სინდისი და გული შეატყობინებდა, რა საშინელი და სამწუხარო განსხვავება არის შორის მისა და ანნა წინასწარმეტყველსა და მიიღებდა იგი დიდსა სწავლასა და მხილვას. ამინ.

2. სიტყვა მირქმის ანუ მიგებების დღესასწაულსა ზედა*

„აღმოიყვანეს ყრმა იგი იერუსალიმად, წარდგინებად წინაშე უფლისა, ვითარცა წერილ-არს სჯულსა უფლისასა“ (ლუკ. 2: 22-23).

თუმცა მთელი ცხოვრება უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი, ყოველი მისი სიტყვა, თითოეული ნაბიჯი იყო დიდი, ამაღლებული, ღვთაებრივი, სახე და მაგალითი წმიდა ცხოვრებისა, გარნა წმიდამან ეკლესიამან ქრისტეს ცხოვრებისაგან გამოარჩია მხოლოდ რამოდენიმე, უმეტესად შესანიშნავნი და აღმაშენებელნი, და საესენი სწავლითა და ღვთაებრივითა მაგალითითა გარემოებანი ანუ შემთხვევანი, მაგალითად: მისი შობა, ნათლისღება, ფერისცვალება, ამაღლება და სხვა; და დააწესა ანუ განაჩინა მათთვის საკუთარნი ღღენი დღესასწაულად. ერთი ამის მსგავსიგანი შემთხვევა იესო ქრისტეს ცხოვრებისაგან იყო მირქმა, ანუ მიგებება ჩჩვილისა იესოსი ტაძარსა შინა სვიმეონ მართლისაგან: „აღმოიყვანეს ყრმა იგი იერუსალიმად, წარდგინებად წინაშე უფლისა... და მან, სვიმეონმან მიირქვა იგი მკლავთა თვისთა ზედა და აკურთხედა ღმერთსა“ (ლუკ. 2: 22-28).

რით არის შესანიშნავი ესე გარემოება, რას გვასწავლის, რა მაგალითს და დარიგებას გვაძლევს ეს შემთხვევა? იგი გვასწავლის ჩვენ ქრისტიანეთა, რა მტკიცედ და ერთგულად, და რა სასოებით უნდა ვასრულებდეთ საღმრთოსა სჯულსა. ამ დიდსა და ფრიად საჭიროსა ჭეშმარიტებასა გვასწავლის დღეს პირველად თვით უფალი-იესო ქრისტე, თუმცა იგი მაშინ იყო ჩჩვილი; მერმე ყოვლადწმიდა დედა მისი, მამად წოდებული იოსებ, მართალი

* იხეჭლება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელისა“, ტომი II, გვ. 256-259.

სვიმეონ და ბოლოს, მოხუცებული ქვრივი ანნა; და გვასწავლიან არა სიტყვიერად, არამედ თვით საქმითა და მოქმედებითა თვისითა, რომელიც არის უმტკიცესი სიტყვისა.

„აღმოიყვანეს ყრმა იგი იერუსალიმად, წარდგინებად უფლისა, ვითარცა წერილ-არს სჯულსა უფლისასა“. ებრაელთა ჰქონდათ ღვთისგან მიცემული წესი, რათა ყოველი პირმშოვაჟი წარედგინათ მშობელთა მათთა ტაძარსა შინა, შეწირვად ღვთისადმი მსხვერპლისა შეძლებისდაგვარად, (ზედ)მიღებად ღვთისაგან მადლისა და კურთხევისა. ამა საღმრთოსა ჩვეულებას აღსრულებენ დღეს უთუოდ წმიდა მარიამი და იოსები. რადგანაც იყვნენ ღარიბნი, მათ მეტიც შეწირვა არ შეეძლოთ და შესწირეს მხოლოდ ორი ტრედის მართვენი. ამჟამად წმიდა სვიმეონ, მოხუცებული უმეტეს ასის წლისა, მიეგება ყრმასა იესოს, აღიყვანა იგი მკლავთა ზედა თვისთა და აკურთხა იგი. ახლა იფიქრე, ძმაო, და წარმოიდგინე, რა საკვირველი და ამაღლებული მაგალითია ეს ყოვლისა კაცისათვის. უფალი იესო ქრისტე იყო ძე ღვთისა; რა საჭირო იყო მისთვის წარდგინება ტაძრად და მსხვერპლად შეწირვა, მსგავსად ერთისა ცოდვილის კაცის შვილისა. გარნა იმან დაიმდაბლა თავი თვისი და დაემორჩილა სჯულსა იმას, ცოდვილთა კაცთათვის დაწესებულსა, რათა გვასწავლოს ჩვენ მორჩილება და აღსრულება სჯულისა. ამაზედ კიდევ ის აზრიც დაუმატე, რომ უფალი ჩვენი იესო ქრისტე მისთვის მოვიდა ქვეყანაზე, რათა გააუქმოს ძველი სჯული და ყოველნი მისნი წესნი, რომელნი მხოლოდ ღრობით იყვნენ მიცემულნი კაცთათვის და ნაცვლად მისა მოგვცეს ჩვენ ახალი, უმაღლესი და უწმინდესი სჯული. მაშასადამე, რაღა საჭირო იყო აღსრულება ძველისა ამის ჩვეულებისა, რომელიც მალე უნდა გაუქმებულიყო? გარნა, ვინაიდან ძველი იგი სჯული არ იყო ჯერეთ გაუქმებული, მაცხოვარი დაემორჩილა სჯულსა მას და აღასრულა იგი. აჰა, დიდი მაგალითი ყოვლისა კაცისთვის! ამით იგი გვასწავლის ჩვენ, რათა ჩვენცა პატივს ვსცემდეთ ყოველსა სჯულსა. დიდი არის ფრიად ეს მაგალითი ჩვენთვის! სჯულის დამორჩილება, ერთგულად და სასოებით აღსრულება ყოვლის საღმრთო ჩვეულებისა

და წესისა, არის დედაბოძი, როგორათაც სულიერის, ზნეობითის წარმატებისა, ეგრე მსგავსადვე ამ სოფელში მშვიდობით და მყუდროებით ცხოვრებისა. სჯულის დამორჩილება და პატივისცემა მისთვის არის საძირკველი და ბოძი სულიერი წარმატებისა, რომელ-იგი აღვირს უსხამს ვნებათა და ცოდვათა ჩვენთა. მით კაცი მიეჩვევა წესიერებას, რიგიანობას ყოველთვის, სიტყვაში და საქმეში. თუ შენ, ძმაო, ერთგულებით აღასრულებ ყოველთა ქრისტიანულ წესთა, ღღესასწაულებს არ შეურაცხყოფ, არამედ საყდარში მოხვალ და წირვა-ლოცვას მოისმენ, მარხვებს არ დაივიწყებ, თავის ღროზედ ეზიარები, თავის ღროზედ სხვათა მოთხოვნილებათა სულიერთა და წესთა აღასრულებ, მით შენ გამაგრდები და განმტკიცდები ქრისტიანულსა ცხოვრებასა შინა. ყოველი ქრისტიანული წესი, მარხვა, წირვა-ლოცვის მოსმენა, აღსარება, ზიარება, მონათვლა, ზეთის კურთხევა, სასოებით აღსრულებულნი, განაახლებენ და განამტკიცებენ შენს გულში ღვთის მაღლსა, სასოებასა, და თუ ესენი არ მიგაჩნია, ან უსასოდ აღასრულებ, ანუ გვიან-გვიან გაგახსენდება შენ, სასოება მოგაკლდება, გული გაგიცივდება, მაშასადამე ცოდვა განძლიერდება შენს გულში, უმჯობესი კერძო შენი ბუნებისა დასუსტდება, ხოლო უარესი განძლიერდება.

მსგავსივე ამისა ითქმის თვით სოფლიურის — ხორციელის ცხოვრებისათვის; რომელიც კაცი პატივის-მცემელია სამოქალაქო სჯულისა, ეშინია და არ უყვარს მათი დარღვევა, რაც კმარათებს მას სჯულით, კანონით, იმას ყოველთვის აღასრულებს ერთგულად, იმ კაცის ცხოვრება რიგიანია და წესიერი და სასარგებლო ქვეყნისათვის. ის ქვეყანა, რომელშიაც მსუფთავს საზოგადოებაში პატივისცემა და მორჩილება სჯულისა, უფრო მშვიდობიანი და წარმართებულია. იქ მძლავრი კაცი ვერ დასჩაგრავს სუსტს; სიმაღლეს არაოდეს არავის დაეკარგება. მაგალითებრ, სამოქალაქო სჯულით, წესით, ყოველი საქმე და სიმაღლეს უნდა დამტკიცდეს ფიცით. ახლა, თუ რომელიმე ქვეყანაში ყოველთა მცხოვრებთა აქესთ პატივი ამ კანონისა, ფიცს არაოდეს არ დაარღვევენ, იქ ყოველი კაცი მოსვენებუ-

ლია, იცის, რომ მისი სიმართლე არ დაიკარგება, იმას ვერავინ ვერ დასჩაგრავს. გარნა წარმოიდგინე მეორე სახე, წარმოიდგინე, რომ რომელიმე ქვეყანაში ისე გაფუჭდა ზნეობა, რომ ფიცი აღარაფრად მიაჩნიათ, ერთს და იმავე საგანზედ და კითხვაზედ ზუთი ანუ ექვსი დაფიცებული პირი ამბობს — „ჰო“! და სხვები დაფიცებული პირნი ამბობენ — „არა“! რაღა მშვიდობა უნდა იყოს იმ ქვეყანაში და წარმატება? და თუ ამისთანა ჩვეულება თანდათან განმტკიცდა, იმ ქვეყანაში პატიოსანს და მართალს კაცს ცხოვრებაც აღარ შეუძლია. უმჯობესია ტყეში იცხოვროს კაცმა პირუტყვებთან, ვიდრე ამისთანა საზოგადოებაში.

ამისთვის გახსოვდეს ძმაო, ჩემო მსმენელო, რა დიდი მაგალითი გვაჩვენა დღეს მაცხოვარმან: ერთგულებით უნდა ვასრულებდეთ სჯულსა, პატივი და მორჩილება გვქონდეს ყოველი კანონისა. თვით ჩვენი სულიერი და ქვეყნიერი, ხორციელი წარმატება და ბედნიერება მოითხოვს ამას. ამინ.

3. სიტყვა მირქმასა იესო ქრისტესსა*

„აწ განუტევე, მეუფეო, მონა შენი, სიტყვისაებრ შენისა, მშვიდობით, რამეთუ იხილეს თვალთა ჩემთა მაცხოვარება შენი“ (ლუკ. 2: 29-30) — ესრეთ წარმოსთქვა მოხუცებულმან სვიმეონ მართალმან, როდესაც შეეგება ტაძარსა შინა ჩჩვილსა იესოს და მიიღო იგი მკლავთა თვისთა ზედა. მას ჰქონდა აღთქმული სულისაგან წმიდისა, არა ხილვად სიკედილისა, ვიდრემდის იხილავს მოსულსა მაცხოვარსა სოფლისასა, და როდესაც იგი იხილა, აკურთხა ღმერთი, დალოცა დედა მისი და ევედრა ღმერთსა, რომ განუტეოს იგი ამ სოფლიდან: „აწ განუტევე მონა შენი, მეუფეო, მშვიდობით“. ამაზე უკეთესს რას დაინახავდა იგი ქვეყანასა ზედა. იგი იყო ღრმად მოხუცებული, მან აღასრულა ქვეყანაზე თვისი მოვალეობა: ემსახურა ღმერთსა მრავალი წელიწადი მარხვით, მოთმინებით, აღიდა იგი სიტყვით და საქმით. ერთი მხოლოდ ჰქონდა მას ვედრება და სურვილი, რადგანაც იცოდა სულისაგან წმიდისა, რომ მოახლოებულ იყო დრო ქვეყანასა ზედა მოსვლისა მესსიასი, მხსნელისა, ჰსურდა ხილვა მისი, და როდესაც იხილა, ევედრა ღმერთსა: „აწ განუტევე მონა შენი, მეუფეო, მშვიდობით, რამეთუ იხილეს თვალთა ჩემთა მაცხოვრება შენი“.

მზგავსადვე უნდა მოიქცეს ყოველივე ქრისტიანე კაცი; იგივე სიტყვები უნდა წარსთქვას მან, როდესაც მოიწევა დღე მისისა აღსასრულისა. თუ ღმერთმა შენ, ძმაო, მოგცა ქვეყანასა ზედა გრძელი და მშვიდობიანი ცხოვრება, თუ შენ გიყვარდა ღმერთი, და, რაოდენიც ძალ-გედვა, ემსახურე მას, აღასრულე ქვეყანასა ზედა სულიერი შენი მოვალეობა, კეთილს საქმეს იქმოდი და მით აღიდებდი ღმერთს შეძლებისაგვარად შენისა, მაშასადამე, შენც

* იხედება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსოს გაბრიელისა“, ტომი II, გვ. 260-262.

გინახავს მაცხოვარება ღვთისა არა ნაკლებად, ვიდრეღა სვიმეონს მართალსა. მან მხოლოდ ჩჩვილი იესო იხილა, შენ კი სულიერითა თვალითა და სარწმუნოებითა გიხილავს იესო ქრისტე, აღმასრულებელი ჩვენისა ცხოვრებისა — ჯვარცმული, აღდგომილი მკედრეთით, თვით მისი სისხლი და ხორცი მიგიღია, მაშ შენც, როდესაც მოიწიოს ჟამი შენის აღსასრულისა, არ შეგეშინდეს, არამედ თამამად წარსთქვი სასოებითა, მშვიდობიანითა გულითა: „აწ განუტევე მონა შენი, მეუფეო, მშვიდობით“. გარნა, თუგინდ გრძელი და მშვიდობიანი არ იყოს ცხოვრება შენი, არამედ მოკლე და აღსავსე მწუხარებითა, თუ გინდ შენ იყო მზგავსი ათასთა და ბევრეულთა კაცთა, ჭირვეულისა და მძიმისა ცხოვრებისა განმატარებელი, არაფერი შესანიშნავი და მაღლიანი საქმე არ აღგესრულებინოს ქვეყანაზედ, მაგრამ ქრისტიანე კაცი მაინც იყავი და ხარ, მონათლული ხარ, პირჯვარს იწერდი, ღმერთი არ დაგივიწყებია, სასოწარკვეთილებაში არ შესულხარ — შენც შეგიძლია დააგვირგვინო ცხოვრება შენი, თუგინდ ადრე გეწიოს ჟამი სიკვდილისა, დაიბარე მოძღვარი შენი, უთხარ მას უკანასკნელი აღსარება, მიიღე მისგან მაცხოვარება ღვთისა, ესე იგი ზიარება ქრისტეს სისხლისა და ხორცისა სასოებით, ცრემლით, სინანულით, და შემდეგ წარსთქვი თამამად: „აწ განუტევე მონა შენი, მეუფეო, მშვიდობით“. რაც გინდა საწყალი და ღარიბი იყოს კაცი ქვეყანასა ზედა, თუგინდ იგი იყოს უკანასკნელთა გლაზაკთაგანი, იმასაც კი შეუძლია დაიგვირგვინოს ცხოვრება თვისი პატიოსნითა, ქრისტიანულითა გარდაცვალებითა. მოხუცებული სვიმეონ მართალი არ იყო მთავართა, დიდებულთა, ანუ მდიდართაგანი, არამედ ერთი მცირე და თავმდაბალი კაცი, რომელიც მოღვაწეობითა, სიმდაბლითა ატარებდა ცხოვრებასა თვისსა.

ბოლოს, კიდევ რომ კაცმან მთელი თვისი ცხოვრება გაატაროს უქმად, მრავალი ცოდვა აღასრულოს, ღვთის მსახურება, (ღვთის) დიდება არ ეფიქრებინოს ქვეყანასა ზედა, თუ მოინდომა, ჭკუა იხმარა, ღმერთი შეიწია, იმასაც კი შეუძლია უკანასკნელს ჟამს შეინანოს, იტიროს, მოემზადოს, ეზიაროს და მით ძლევა

შეიმოსოს ცოდვასა და ეშმაკსა ზედა, და მაინც კეთილად დაავ-
ვირგვინოს ცხოვრება თვისი. პატიოსანი და ქრისტიანული
გარდაცვალება არის გვირგვინი ქვეყნიურისა ცხოვრებისა.
არა ამაოდ არის თქმული: „პატიოსან არს სიკვდილი მარ-
თალთა“, ხოლო ცოდვილისა კაცისა, შეუნანებელისა, რომელი
თვით სიკვდილის დროს არ მოვა გრძნობაში, არ გაიხსოვნებს,
„ბოროტ არს სიკვდილი მისი“ — სიკვდილი ცოდვილთა.

და ესრეთ, ძმაო, ეცადე გულმოდგინედ, რომ უკანასკნელნი
მაინც წამნი შენისა ცხოვრებისა მოიხმარო შენი სულის ცხო-
ნებისათვის: შეინანო, ეზიარო სასოებით, მაშინ შენც შეგიძლია
თამამად სთქვა: „აწ განუტევე, მეუფეო, მონა შენი მშვიდობით“.
ამინ.

იკონოგრაფია

„მირქმის“ ღღესასწაულის იკონოგრაფიის ერთადერთ წერილობით წყაროდ წმინდა ლუკას სახარება სახელდება (ლუკა 2: 22-39). უმთავრეს საუფლო ღღესასწაულთა რიცხვში „მირქმა“ მოგვიანებით, მხოლოდ VIII საუკუნიდან შევიდა, ამიტომაც ამ სიუჟეტის ამსახველი კომპოზიციები არც კატაკომბების კედლებზე მოგვეპოვება, არც მონტას ცნობილ ამპულაზე, არც სარკოფაგებზე და არც სხვა ისეთ ნიმუშებზე, რომელთა მეშვეობითაც პირველი ქრისტიანების სახვითი ხელოვნება შემოგვრჩა. სხვა საუფლო ღღესასწაულებისგან განსხვავებით, „მირქმის“ გამოსახულება არც იკონოგრაფიული რედაქციების სიმრავლითაა ცნობილი და არც საღვთისმეტყველო ვარიაციების მრავალფეროვნებით, მაგრამ ის საკუთარი, სხვებისგან გამორჩეული თავისებურებით ხასიათდება — „მირქმის“ ღღესასწაული როგორც შინაარსით, ისე მხატვრული გაფორმებით საუკეთესოდ ასახავს და რელიეფურად გამოკვეთს ძველი და ახალი აღთქმის ურთიერთმიმართებას. მათი მაკავშირებელი და ამავედროულად, წყალგამყოფი მთავარი ფიგურა, რომელიც ამ სცენის ცენტრალურ ადგილს იკავებს, ჩვილი იესო ქრისტეა. მოხუცი სიმეონი სიმბოლურად ძველი აღთქმის სამყაროს გამოხატავს, ხოლო ღვთისმშობელი — ახალი აღთქმის კაცობრიობას. ვიდრე „მირქმის“ იკონოგრაფია საბოლოოდ ჩამოყალიბდებოდა, როგორც ჩანს, ადრეული ხანის ქრისტიანებს მისი მხატვრული გადაწყვეტისთვის ერთგვარი ძიებებიც განუხორციელებიათ, რასაც V საუკუნის წმინდა მარია მაჯორეს რომში მდებარე ტაძრის კედელზე შემორჩენილი მოზაიკა მოწმობს (ილ. 4). რაკი ვიცით, რომ ეს პერიოდი ნესტორიანობის ერესთან ბრძოლის ხანაა, როცა მართლმადიდებელი ეკლესია განსაკუთრებული ძალისხმევით ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის პატივსა და ღირსებას იცავდა, ადვილი მისახვედრია, თუ რატომ გადაწყდა სწორედ ღვთისმშობლისა და მისი ყრმის გამორჩეულობაზე დასმულიყო მთავარი აქცენტი. სავარაუდოდ, ეს პირველი ტაძარი იყო, სა-

დაც ასე თვალსაჩინოდ იქნა დემონსტრირებული მაცხოვრის საღვთო და მარიამის, როგორც ღვთის დედის პატივი. თუმცა, „მირქმის“ იკონოგრაფიაში ღვთისმშობლის როლი და ადგილი არც მომდევნო ხანაში შესუსტებულა. მიუხედავად იმისა, რომ დღესასწაულის უმთავრესი არსი მოხუცი სიმეონის მიერ იესოს ხილვაა, მარიამის ფიგურა ამ სცენის საბოლოო იკონოგრაფიაშიც მთავრად რჩება და არც ისაა შემთხვევითი, რომ „მირქმის“ ხატებსა და ფრესკებს — იესო ქრისტეს ტაძარში მიყვანის სცენას — ხშირად „ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანების“ სცენის გვერდით ათავსებენ (ილ. 52, 58); არადა ისინი არც ქრონოლოგიურად ებმიან ერთმანეთს და არც კალენდარულად, რაც იმაზე მიგვითითებს, რომ მათ შორის სხვა, უფრო ღრმა კავშირები უნდა ვეძებოთ. არც ისაა შემთხვევითი, რომ ქალწულები, რომლებიც მარიამის ტაძრად მიყვანებისას მას ანთებული ლამპრებით მიყვებოდნენ, თავის მხრივ, იმ ქალწულებს განასახიერებენ, ვისზედაც უფალი თავის ერთ-ერთ იგავში (მათე 25: 1, 13) საუბრობს და ასევე მოგვაგონებენ „მირქმის“ დღესასწაულის ღვთისმსახურების ისტორიასაც, როცა ზოგიერთ ქრისტიანულ ეკლესიაში არსებობდა ამ დღესასწაულის ანთებული ლამპრებით მიგებების რიტუალი. მკვლევართა მოსაზრებით, სანთელი ან ლამპარი, რომელიც ხშირად გვხვდება „მირქმის“ იკონოგრაფიაში, ზოგჯერ ცალკე, კომპოზიციის ცენტრში, ზოგჯერ კი წმინდა ანა წინასწარმეტყველის ან სხვა ფიგურის ხელში (ილ. 37, 40), მირქმის ადრეულ ღვთისმსახურებას ასახავს. ჩვენში, საქართველოში, სვანეთში შემორჩენილი სახალხო დღესასწაული სახელად „ლამპრობა“ ძველად სხვა კუთხეებშიც იხეიმებოდა. ის სწორედ „მირქმას“ უკავშირდება, რაც უძველესი მსოფლიო მართლმადიდებელი ეკლესიის ღვთისმსახურების ერთ-ერთი ტრადიციის გამოძახილია.

„მირქმის“ დღესასწაულის შინაარსი, ერთი შეხედვით, ცალსახად საზეიმოა: განხორციელებული, აღსრულებული ძველი აღთქმა — ჩვილი იესო იერუსალიმის ტაძარში მიბრძანდა. ამით გაცხადდა ჯერ კიდევ ეგვიპტიდან ებრაელთა გამოსვლის

დროს დადგენილი პასეჟის — კაცობრიობის გამოსსნის წინასახ-
 ის — ნამდვილი აზრი და მნიშვნელობა. საღვთო კრავი, რომლის
 მსხვერპლშეწირვის რიტუალი ებრაელთა მთავარი დღესასწაუ-
 ლი იყო, სწორედ ამ დღეს ცოცხლად გამოუჩნდა, გამოეცხადა
 და ნუგეში სცა მთელი ქრისტიანობამდელი ხანის მართალ ადა-
 მიანებს, რომელთაც, როგორც ვახსენეთ, მოხუცებული სიმეონი
 განასახიერებს და რომელიც ქრისტეს სახით საკუთარ თავისუ-
 ფლებასაც შეეგება; ოღონდაც მის (და მთელი კაცობრიობის) ამ
 გათავისუფლებას ქრისტე საკუთარი თავის მსხვერპლშეწირვით
 ახორციელებს. ამიტომაც ხატზე ის აუცილებლად ისე გამოის-
 ახება, რომ თვალსაჩინოდ იკითხებოდეს საღვთისმსახურო
 მსხვერპლშეწირვა; კერძოდ, ჩვილი იესოს ფიგურა, როგორც
 წესი, ტრაპეზის თავზე თავსდება და, ჩვეულებრივ, მარცხენა
 ხელში წმინდა წერილით, მარჯვენა ხელით კი მაკურთხეველი
 ექსტიტ არის ხოლმე გამოსახული. ასევე ძირითადია ამ დღესას-
 წაულის იკონოგრაფიისთვის ტაძრის გამოსახვა ან მისი მინიშ-
 ნება, ვთქვათ, სამი თალით (ილ. 30) ან ბალდახინით (ილ. 27,
 40, 42), ხოლო გვიან ხანაში — მთელი ტაძრის ექსტერიერით
 (ილ. 31, 37, 56), რაც იმ ასპექტზე გვამახვილებინებს ყურადღე-
 ბას, რომ ქრისტიანული ეკლესია მართალი სიმეონისა და იესოს
 შეხვედრას მარტო დიდ დღესასწაულთა რიგში მოხსენიებითა
 და წლიური ღვთისმსახურების, კერძოდ 2 თებერვალს აღნიშ-
 ვნით კი არ მიაგებს პატივს, არამედ თავისთავად ეს მოვლენა
 ეკლესიის მიერ განიცდება, როგორც ქრისტესგან ადამიანთათ-
 ვის საკუთარი თავის მსხვერპლშეწირვის გაცხადება, რასაც
 იკონოგრაფიაში ცენტრში მოთავსებული ტრაპეზი ანდა ტაძარი
 გამოხატავს; ხოლო მართალი სიმეონის ფიგურით, უფრო მკა-
 ფიოდ კი, მისი ქსოვილით დაფარული ხელების წინ გაწვდილი
 ექსტიტ ადამიანთაგან მისი მსახურებაა ხაზგასმული. როგორც
 ცნობილია, ქსოვილგადაფარებული ხელები ქრისტიანულ ხატ-
 წერაში რაიმეს მისაღებად მზადყოფნას გამოხატავს, რაც ბი-
 ზანტიის საიმპერატორო კარის ერთ-ერთი ცერემონიალიდან
 იღებს სათავეს და ავტოკრატიორის სადღესასწაულო გამოს-

ვლების პროცესიას უკავშირდება. ასევე საგულისხმოა, რომ ზოგადად, ტრადიციულ იკონოგრაფიაში სხვადასხვა პერსონაჟი, როგორც წესი, დაბურული ხელებით ეხება ყოველგვარ სიწმინდეს, მათ შორის წმინდა წერილს თუ საღვთო ძღვენს, მით უფრო კი, ამგვარად წარსდგებიან ისინი თავად უფლის წინაშე მსახურების აღსავლენად. ამიტომაცაა, რომ ხშირად „მირქმის“ სცენაში იოსებსაც დაბურული ხელებით უპყრია საღვთო ძღვენი — ორი გვრიტი (ილ. 40, 42, 58).

ამდენად, როგორც შინაარსითა და ლიტურგიკული დატვირთვით, ისე წმინდა მხატვრული გაფორმებით, „მირქმის“ დღესასწაული არაერთგვაროვანი განწყობით გამოირჩევა. იკონოგრაფიაში ამ რთული, მრავალმხრივი მოვლენის გადმოსაცემად მხოლოდ ის მონაცემებია გამოყენებული, რასაც ღუკა მახარებელი მოგვითხრობს და არაფერია მოხმობილი საღვთო გადმოცემიდან ან სხვა წყაროდან, რასაც ხშირად და ფართოდ მიმართავს ხოლმე ხატწერა. ამიტომაც აქცენტები, რომლითაც მხატვრობა ამ სცენას წარმოგვიდგენს, უპირატესად თავად მოვლენის სიღრმისეულ მნიშვნელობას და მის მონაწილეთა სულიერ მდგომარეობას უფრო გადმოსცემს, ვიდრე ხილულ ან უხილავ სამყაროში ამ დროს განხორციელებულ ამბავს, როგორც, მაგალითად, „შობის“, „ჯოჯოხეთის წარმოტყვევნის“ ან „მიძინების“ და სხვა სადღესასწაულო სცენათა სქემებში ეხვდებით. X–XI საუკუნეებიდან ამ არაერთგვაროვანი განწყობის მონაცვლეობას თვალი გაედევნება „მირქმის“ სცენაში ჩვილი იესოს პოზითა და, ზოგჯერ, მისი სახის გამომეტყველებითაც კი. ის ხან მარიამს უჭირავს (ილ. 52, 56), ხან სიმეონს (ილ. 53, 55, 57, 58), ხანაც ორივეს ერთდროულად (ილ. 40); ამასთან, თავად იესოს ქრისტი ხან მაკურთხეველია, და, შესაბამისად, ღვთისმსახურთა შესამოსელის მსგავსია მისი სამოსიც — დაჩითული და ზოლებდაკერებული კვართი, — ხან კი ის ჩერებში შეხვეულია გამოსახული (ილ. 31); ზოგჯერ პირიქით, იესო ერთგვარად შემკრთალი, დედას ჩაბლაუჭებული ან მისკენ მიდრეკილი გამოისახება (ილ. 42, 53, 57). ამით „მირქმის“

ხატი იმას გვაუწყებს, რაც მართალმა სიმეონმა ამ დროს ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელს უწინასწარმეტყველა მაცხოვრის ჯვარცმის შესახებ (ლუკა 2: 35).

მნიშვნელოვანია, აგრეთვე, მართალი იოსებისა და ანა წინასწარმეტყველის ფიგურათა როლი „მირქმაში“. არსებობს ისეთი რედაქციებიც, სადაც ისინი საერთოდ არ მონაწილეობენ (ილ. 35). ზოგ ნიმუშში იოსებს ჩიტები უბეში ჰყავს, ზოგჯერ — კალათში, ზოგჯერ კი გალიით მიჰყავს ისინი. ანა წინასწარმეტყველს ხშირად გრაგნილი უჭირავს წარწერით. როგორც დიონისე ფურნელის XVII საუკუნის ათონური იკონოგრაფიული დედანი გვაუწყებს, ამ წარწერის შინაარსია: „ამ ყრმამ შექმნა ცა და ქვეყანა“. ამავე წარწერითაა წარმოდგენილი ანა წინასწარმეტყველი XI-XII საუკუნის ბიზანტიური სკოლის ღვთისმშობლის ხატზე, რომელიც კიკოთის სახელითაა ცნობილი.

საქართველოში „მირქმის“ დღესასწაულის ამსახველი უადრესი ნიმუში დავით გარეჯის თეოთრი უდაბნოს ერთ-ერთი ტაძრის საკურთხეველის კედელზე შემორჩა, სადაც ეს სცენა უშუალოდ სამსხვერპლოს — წმინდა ტრაპეზის თავზეა მოთავსებული. უხვადაა „მირქმის“ მაღალმხატვრული მინიატურები ქართულ ოთხთავებში, კერძოდ, ჯრუჭის, გელათის, მოქვის ოთხთავთა დასურათებაში. ცალკე აღსანიშნავია XII-XIII საუკუნის მინანქრის ფირფიტა გელათიდან და X-XI საუკუნის სალოლაშენის ვერცხლის ღორფინი, სადაც მარიამი საგანგებო კვარცხლბეკზე შემდგარია გამოსახული, ხოლო ანა წინასწარმეტყველს ხელში ანთებული სანთელი უჭირავს.

განსაკუთრებულია „მირქმის“ XIII საუკუნის ფრესკა აჭის წმ. გიორგის მოხატულობიდან (გურია), სადაც იოსებ დამწინდებელთან ერთად ღვთისმშობლის მამა — მართალი იოაკიმეც არის გამოსახული ორი გვერდით ხელში და XIII საუკუნის ფრესკა თანლილის (სვანეთი) წმ. კვირიკე და ივლიტას ტაძრიდან, სადაც ანა წინასწარმეტყველის ნაცვლად წმინდა ივლიტაა გამოსახული წარწერით „წინასწარმეტყველი ივლიტა ამას იტყვის

უფალი მოვალს, აღილუია“. ღღესასწაულის იკონოგრაფიის ამგვარი თამამი ინტერპრეტაცია იმაზე მეტყველებს, რომ მისი საღვთისმეტყველო მხარის კარგი ცოდნა ხატმწერებს საშუალებას აძლევდა ახალი ნიმუშები ახალი მინიშნებებით გაემდიდრებინათ.

გარდა ხსენებული თავისებურებებისა, „მირქმის“ ღღესასწაულის იკონოგრაფია კიდევ არაერთ საგულისხმო ასპექტს შეიცავს, რაც მხოლოდ მაშინ ხდება თვალსაჩინო, თუკი მას არა მარტო ფართოდ ცნობილი მხატვრული ნიმუშებითა და ცნობილი იკონოგრაფიული ტიპების მიხედვით განვიხილავთ, არამედ იმ ცალკეულ ნიმუშებსაც გავითვალისწინებთ, რომლებიც სხვადასხვა დროისა და ქვეყნის ქრისტიანული ეკლესიის მხატვრობამ შემოინახა და რომელთა თავისებურებანი ამ ღღესასწაულის სხვადასხვა ტრადიციაში დაფარულ საღვთისმეტყველო სიბრძნეს ააშკარავენ და ნათელ-ჰყოფს. „მირქმის“ ღღესასწაულის უმთავრესი არსი ხომ უფალთან შეხვედრა, მისი შეგებებაა. ეს კი ის საკითხია, რომლის მრავალმხრივი და სრულყოფილი გაცნობიერებისათვის ყველაზე საჭირო და მნიშვნელოვანი წმინდა ეკლესიის — ზეციერთა და ამქვეყნიერთა კრებულის ცოცხალი სულიერი გამოცდილებაა.

საგალობელნი

თთუესა ფებერვალსა ბ, მიგებებაჲ

უფალო ღალატყავსა/კმაჲ დ

რომელი ნეფსით ჩჩულ იქმენ ქალწულისაგან და დასჯედ მკლავთა ზედა ღღეს მოხუცებულისა სკმეონისთა, ვლადლებთ შენდამი, ქრისტე, ძეო ღმრთისაო.

გულისკმა-ყო მოხუცებულმან სკმეონ განჯორციელებაჲ შენი, მაცხოვარ, და აღიდებდა სულითა ღმრთეებასა შენსა.

გიგალობთ შენ, ქალწულო, ღმრთის-მშობელო უბიწოო, ქერობინებრ სიმტკიცეო, რომლისაგან ღმერთი იშვა, რამეთუ შენ მხოლოჲ იქმენ წყარო უხრწნელების, რომლისა მიერ განათლდეს დაბადებულნი მიქუმითა მაცხოვრისაჲთა ღღეს მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სკმეონსთა.

სხუანი

მწუხრისა გალობასა და სიტყვერსა მსხუერპლსა შენდა, ქრისტე, შევსწირავთ, რომელი ქერობინთა ზედა მჯდომარე ხარ და მკლავთა ზედა მიწისაგანისათა დასჯედი, რაჲთა შჯული აღესრულოს, და ქუეყანისანი თანა-შეაერთნე ზეცისათა და მოხუცებულმან სკმეონ შენდა მიმართ ღალატ-ყო: გიხილე, რომლისათჳსცა მსუროდა.

რომელი თვთ შჯულის-მდებელ ხარ, დაემორჩილე შჯულსა, რაჲთა ჩუენ განგუათავისუფლნე წყევისაგან, რომელი ცათა შინა ჯელით-უქმნელთა ტაძართა შინა განისუენებ, ღღეს სიონად მოხუედ, რაჲთა შჯული აღესრულოს. და მოხუცებულმან სკმეონ შენდა მიმართ ღალატ-ყო: გიხილე, რომლისათჳსცა მსუროდა.

ნათელი მოვიდა სოფლად, დაუტევენთ საქმენი ბნელისანი, რაჲთა ღღესა მას შინა თჳნიერად ვიდოდით და ვიტყოდით: უფალი ღმერთი გამოგჳნდა ჩუენ.

იხარებს წმიდაჲ ეკლესიაჲ მოსლვასა შენსა, ქრისტე, მკსნე-

* იბეჭდება გამოცემიდან „უძველესი იადგარი“, გვ.86-99, 343-344..

ლო, რომელი მოხუცდ მაცხოვრად სოფლისა. ძეო ღმრთისა, შეგვწყალებ ჩუენ.

განანათლენ ეკლესიანი ახლითა შჯულითა შენითა, ახარე სოფელსა, ძეო ღმრთისაო, შეგვწყალებ ჩუენ.

უგალობდითსა

უგალობდით უფალსა, რომელი ქალწულისაგან უბიწოვსა უქცეველად ჩჩვლ იქმნა ყოველთა ცხოვრებისათჳს და მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სჳმეონისთა დაჯდომაჲ ჯერ-იჩინა, რამეთუ დიდებით დიდებულ არს.

ეუწყა სულისაგან წმიდისა მოხუცებულსა სჳმეონს არა ხილვად სიკუდილი, ვიდრემდე იხილოს მაცხოვარი, და ესე დღეს მიიქუა მკლავთა თჳსთა ზედა, უღალადებდა ყოველსა ერსა: ესე არს ძმ ღმერთისაჲ, რომელმან აცხოვნეს სულნი ჩუენნი.

დღეს მოხუცებულმან სჳმეონ მკლავთა ზედა მიიქუა უფალი და სიხარულით იტყოდა: აწ, უფალო, განმიტევე მე, რამეთუ გიხილე, რომლისა მსუროდა, რაჲთა წარვიდე და ჯოჯოხეთისა მყოფთა უქადაგო, ვითარმედ: განჯორციელდა ღმერთი.

სხუანი

რომელმან ადამის, მონისა, ხატი შეიმოსე, ქრისტე, ძეო ღმრთისაო, ბუნებაჲ ღმრთეებისაჲ კაცობრივითა დაიფარე, ტაძრად მიიყვანე, ვითარცა ყრმაჲ, მოხუცებულმან სჳმეონ მკლავთა ზედა მიიქუა, ღალადებდა და იტყოდა: უგალობდეთ ქრისტესა, ძესა ღმრთისასა, გალობითა ახლითა, რამეთუ დიდებით დიდებულ არს.

ადიესო სიხარულითა და სულითა წმიდითა წინამსწარმეტყუელი და მოხუცებული სჳმეონ, გიხილა რაჲ მიყვანებული ტაძრად, და სიხარულით უღალადებდა ერსა: ესე არს ძმ ღმერთისაჲ, რომელსა მოველოდე, რომლისათჳს ღალადებდა და იტყოდა: უგალობდეთ ქრისტესა, ძესა ღმრთისასა, გალობითა ახლითა, რამეთუ დიდებით დიდებულ არს.

მოიხილესა

მიეცით, ერნო, დიდებაჲ ქრისტესა, ღმერთსა ჩუენსა, რომელი გამოგჳნდა ჩუენ მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სჳმეონისთა.

დაგვცვენ შენნი მოსაენი მეოხებითა, მაცხოვარ, წინამსწარმეტყუელისა შენისა სჳმეონისითა.

მეოხ იყავ, წინამსწარმეტყუელო, სოფლისათჳს, ვითარცა გაქუს კაღნიერებაჲ მაცხოვრისა მიმართ.

იხილეთ, იხილეთ, რამეთუ მე ვარ, რომელი მაღალთა შინა მარადის მყოფ ვარ მამისა თანა, მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სჳმეონისთა დაეჯედი, ვითარცა კაცთმოყუარე ვარ.

დიდებაჲ შენდა, დიდებაჲ შენდა, მეუფეო დიდებისაო, რომელი მამისა და სულისა წმიდისა თანა, ვითარცა ღმერთ ხარ, თაყუანის-იცემები და მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სჳმეონისთა განკაცებული დასჯედი.

მოიხილე, ცაო, და ვიტყოდით და უფრომსად უგალობდეთ ქრისტესა მეუფესა.

მართალ და წმიდა არს უფალი, რომელმან განადიდა ღღეს სახელი მოხუცებულისა სჳმეონისა.

განძლიერდასა

უფლისა მიერ ღმრთისა ჩემისა განძლიერდა გული ჩემი, რამეთუ უძლურთა შეიმოსეს ძალი.

განძლიერდა გული ჩემი უფლისა მიმართ და ამაღლდა რქაჲ ჩემი ღმრთისა მიერ ჩემისა, რომელმან განადიდა ღღეს სახელი წინამსწარმეტყუელისა სჳმეონისი.

სიხარულითა აივსო ღღეს მოხუცებული სჳმეონ მკლავთა ზედა მიქუმითა მაცხოვრისაჲთა და ღაღადებდა: აწ განუტევე მონაჲ შენი, უფალო.

სხუანი

მოლოდებისაებრ გამოცნისა ისრაჴლისა გიხილა შენ, მესნელი ნათესავისა კაცთაჲსაჲ, ანა წინამსწარმეტყუელმან განკაცებული კაცთმოყუარებით მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სჳმეონისთა. მის თანა აღგვიარებდა ღმერთსა და იტყოდა, რამეთუ არავინ არს წმიდაჲ შენებრ, კაცთმოყუარე.

შენ, პირველ საუკუნეთა ღმრთისა და ჩჴვლად გამოჩინებულისა ყრმისა, სულისა მიერ წმიდისა წინამთვე ეუწყა მართალსა სჳმეონს არა ხილვად სიკუდილი, ვიდრემდე იხილოს კორციე-

ლად მოსრული უფალი, რომლისათვის მი-რამ-გიქუა მკლავთა ზედა და ღაღატ-ყო, რამეთუ არავინ არს წმიდამ შენებრ, კაცთ-მოყუარე.

ღმრთისმეტყუელთა დედათა ღმრთის-მეცნიერებით სული-სა მიერ წმიდისა მიემადლა უწყებაჲ გამოჩინებად ჩუენდა შენ, მეუფჲ ძლიერებისაჲ და რქაჲ ცხორებისაჲ, ცხებული უფლისაჲ, ვისწავეთ ჩუენცა მათ თანა გალობაჲ, რამეთუ არავინ არს წმი-დამ შენებრ, კაცთმოყუარე.

უფალო მესმასა

მესმა სმენამ შენი, უფალო, და შემეშინა. განვიცადენ საქ-მენი შენნი და დამიკვრდა, უფალო.

გიხილეთ შენ, რომელი ჩჩვლ იქმენ, მაცხოვარ, და მოწყალე, და ვადიდებთ აურაცხელსა შენსა სიმდაბლესა.

მეოხებითა წინამსწარმეტყუელისა შენისა სკმეონისითა ცხორებისა ჩუენისათვის მშვდობა-ყავ, ვითარცა ღმერთ ხარ და კაცთმოყუარე.

სხუნნი

ღღეს უხილავი სიტყუაჲ ღმრთისაჲ და უცვალებელი, გარ-ეშეუწერელი, დამბადებელი ცათაჲ, შემოქმედი ანგელოზთაჲ, ღღეს ჯორცთ-შესხმული იგი წმიდისაგან ქალწულისა, მიყვანებ-ული ტაძარსა შინა, მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სკმეონისთა დასჯედი, რომელმან მოანიჭე მორწმუნეთა ნათელი და ცხორე-ბაჲ საუკუნოჲ.

ღღეს გამოუთქუმელ არს სიმდაბლჲ ღმრთეებისაჲ, საყდრად ქერობინად გამოჩნდეს მკლავნი მოხუცებულისა სკმეონისნი, არამედ (...) ტაძარსა შინა მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სკმე-ონისთა დასჯედი, რომელმან მოანიჭე მორწმუნეთა ნათელი და ცხორებაჲ საუკუნოჲ.

ღამითგანსა

შენდამი აღვიმსთობთ, ქრისტე ღმერთო, აღმსთობასა ჭეშ-მარიტსა, რომელი ქალწულისაგან ჩუენ აღმოგვბრწყინდი და მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სკმეონისთა დასჯედი, მაცხოვარ.

შენი მშვედობა მომეც ჩუენ, ქრისტე, ძეო ღმრთისა, რომელმან ჯერ-იჩინე დღეს მიქუმა, ვითარცა ჩჩვლმან, მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სკმეონისთა, რამთა აცხოვნო ნათესაჲი კაცთაჲ.

მამისა და სულისა წმიდისა თანა თაყუანის-ცემულსა და ქუეყანასა ზედა ღმერთსა გორც-შესხმულსა მორწმუნენი უგალობდეთ, რომელმან აცხოვნა სულნი ჩუენნი.

სზუანი

ამის მეუფისაჲ წინამსწარმეტყუელთა ქადაგეს შობაჲ ქალწულისაგან, რომელმან უდაბნოსა მანანაჲ მოსცა ერსა თვსსა, ესევე სძითა, ვითარცა ჩჩვლი, დედისაგან იზარდებოდა, ზოლო სკმეონ ტაძარსა შინა მკლავთა ზედა მიგიქუა, რომელი ქერობინთა ზედა მარადის მკდომარე ხარ. შეგვწყალენ დაბადებულნი შენნი, ქრისტე, ძეო ღმრთისაო.

აღესრულნეს წინამსწარმეტყუელთა კმანი შენთვს, მაცხოვარ, რამეთუ ღმერთმან და სიტყუამან, მამისა მიერ მოსრულმან, მიწისაგანისანი გორცნი შეიმოსნა, რომელმან შეიმოსნა ცანი ვარსკულავითა. შენვე მკლავთა ზედა სკმეონისთა დასჯედი, რომელი მაღალთა შინა მამისა თანა მკდომარე ხარ, შეგვწყალენ ჩუენ.

ვითარ მიხედა მართალმან წმიდასა ქალწულსა, მირბიოდა მისსა და იტყოდა: გზა მეცით მე, რამთა ვიხილო, რომელსა-იგი წინამთვე ეხედევდ, რამთა წარვიდე და გოჯოხეთისა მყოფთა უქადაგო, ვითარმედ განგორციელდა ღმერთი.

დაჰკედ საყდართა ზედა, მსაჯულო სიმართლისაო, რომელი პირველ საუკუნეთა მამისა-თანა იყავ და დღეს მკლავთა ზედა სკმეონისთა დაჰკედი, რომელსა მაღალთა შინა ანგელოზნი გაქებენ, შეგვწყალენ ჩუენ.

ღალატყავსა

სათნო-იყავ მკლავთა ზედა დაჯდომაჲ შენისა წინამსწარმეტყუელისა სკმეონისთა, უფალო, ვითარცა ჩჩვლ-იქმენ, რამთა აცხოვნნე შენნი მორწმუნენი, მხოლოო მოწყალეო.

მიგიქუა მკლავთა ზედა შენ, ქრისტე, მოხუცებულმან სკმეონ და სიხარულით ღალადებდა: აწ განმიტევე მე, უფალო, რამეთუ გიხილე ყოველთა მაცხოვარი.

სიღრმესა ცოდვათა ჩემთასა შთაერდომილ ვარ და ვლ-
ადადებ: უფალო, უფალო, შემეწიე მე.

რომელმან ქალწული შემდგომად შობისა ქალწულადვე
დაიცევ და ჯუარითა ჩუენ განგუათავისუფლენ, უფალო უფალო,
შემეწიე მე.

სხუანი

ჭირსა ჩემსა ვლადატ-ყავ შენდამი: ვითარცა იონა, უფსკ-
რულად დათქმული, ღელვათა აღმომიყვანე და მაცხოვნე მე, მხ-
ოლო, ჩჩვლად გამოჩინებულ უფალო.

რომელმან დაჰბადნა ცანი სიტყვთა, სიტყვთა მამისამათა
ღმრთისა დედად იწოდე, ქალწულო, რამთა შენ გამო ჩუენ გვქა-
დაგოს სვმეონ ჩჩვლად გამოჩინებული ღმერთი.

შეამკვე სასძლოა შენი, სიონ, რამეთუ დღეს შემოვალს
მეუფშ დიდებისაჲ, რომელსა მიიქუამს წინამსწარმეტყუელი
სვმეონ, რომელი აცხოვნებს სულთა ჩუენთა, ჩჩვლად გამოჩინებ-
ული ღმერთი.

ლაღად-ვყავ შენდამი დათქმულმან ცოდვათა, მაცხოვარ, ვი-
თარცა იონა, რომელი გევედრებოდა შიშითა: აღმომიყვანე მე და
მაცხოვნე, მხოლო, ჩჩვლად გამოჩინებულ უფალო.

ყოველნი მორწმუნენი ქებასა ვიკადრებთ, შევსწირავთ
შენდამი, მაცხოვარ, რომელი მოხუედ დღეს ტაძრად სვმეონისა
და ჯერ-იჩინე მკლავთა მისთა ზედა ჯდომამ.

კურთხეულარსა

იშევ ქალწულისაგან, ვითარცა ჯერ-იჩინე, უფალო, და
მკლავთა ზედა სვმეონ ტაძარსა შინა მიგიქუა და გალობით შენ
გიღადადებდა: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა
ჩუენთაო.

აღსრულებამა შჯულისაჲ ჯერ-იჩინე, კაცთმოყუარე, ტაძ-
რად მიიყვანე მოხუცებულისა სვმეონისა და გალობით შენ გი-
ღადადებდა: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა
ჩუენთაო.

მეოხებითა მოხუცებულისა სვმეონისითა, უფრომსად ქვე-
ლის-მოქმედ, მოტევებამ ცოდვათაჲ მოგუმაღლე მონათა შენთა,

რომელნი სარწმუნოებით ყოვლითა გულითა გიღაღადებთ შენ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

სხუანი

დიდ არს ძალი ღმრთეებისა შენისაჲ, უფალო, რომელი თანამოსაყდრჲ ხარ მამისაჲ, თავი თჳსი დაიმდაბლე და ქალწულისაგან კორციელად გამოსჩნდი. ხოლო ტაძარსა შინა მოხუცებულმან მიგიქუა. სოფელსა განეცხადე მაცხოვარი სულთა ჩუენთაჲ, რომელსა თაყუანის-გცემენ ანგელოზთ-მთავარნი, ჩუენცა ერთობით ვღაღადებთ და ვიტყვთ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

ანგელოზთა მეუფე სჳმეონ მკლავთა ზედა მიგიქუა, სიხარულით ღაღატ-ყო: რომელი ქერობინთა ზედა იდიდები სიტყუაჲ ღმერთისაჲ, ქალწულისაგან ჩჩვლად გამოსჩნდი, რაჲთა აცხოვნო ნათესავი კაცთაჲ, რომელსა თაყუანის-გცემენ ანგელოზთ-მთავარნი, ჩუენცა ერთობით ვღაღადებთ და ვიტყვთ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

სხუანი

უხილავი სიტყუაჲ ღმრთისაჲ, მიუწდომელი და გარე-შეუწერელი, დამბადებელი ცათაჲ და შემოქმედი ანგელოზთაჲ, კორც-შესხმულ იქმნა წმიდისაგან ქალწულისა და დღეს ტაძრად მოიყვანა მოხუცებულისა სჳმეონისა, რომელსა დაუცხრომელად აქებენ მორწმუნენი და ერთობით ღაღადებენ და იტყვან: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

დღეს ძჲ მეუფისაჲ მარიამსა შემოიყვან წიაღითა თჳსითა, მშობელსა და სძალსა, დედასა ნათლისასა და მეოხსა ჩუენ ყოველთასა, რომელსა ნათლით შემოსილი ერი წინა მიეგებოდა და ერთობით სიხარულით ღაღადებდეს და იტყოდეს: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

ნეტრეული სჳმეონ წინა მიეგებოდა, მკლავთა თჳსთა მიიქუა მაცხოვარი ყოველთაჲ. ერსა უქადაგა: ესე არს უფალი სიკუდილისა და ცხორებისაჲ ყოველთაჲ, რომელნი მოელოდეს გამოკსნასა ისრაელისასა, იხილეს ნათელი, გამოჩინებული წარმართთა ზედა, და იტყოდეს: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

შჯულისა მომცემელმან ქრისტემან ინება შჯულისა ქუეშე ყოფამ, და იქსნა ნათესავი კაცთამ. ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა უგალობდით და უფრომსად აღამაღლებდით მეუფესა საუკუნეთასა უკუნისამდე.

მეუფე ქრისტე, რომელი მიიქუა მოხუცებულმან სჳმეონ მკლავთა ზედა, ღღეს ქადაგა ღმერთი. ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა უგალობდით და უფრომსად აღამაღლებდით მეუფესა საუკუნეთასა უკუნისამდე.

პირველ საუკუნეთა ღმერთი, რომელი განკაცნა ყოველთათჳს ცხორებისა, მკლავნი აკურთხნა მოხუცებულისა სჳმეონისნი. ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა უგალობდით და აღამაღლებდით მეუფესა საუკუნეთასა უკუნისამდე.

სხუანი

შობილსა ქალწულისაგან და დაჯდომილსა მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სჳმეონისთა ვაკურთხევდეთ და უფრომსად აღვამაღლებდეთ მეუფესა საუკუნეთასა უკუნისამდე.

უწყებულსა სულისა წმიდისასა განუმტკიცებიან მკლავნი მოხუცებულსა სჳმეონს და მიიქუამს დაუსაბამოსა ღმერთსა ყოველთასა, ვაკურთხევდეთ და უფრომსად აღვამაღლებდეთ მეუფესა საუკუნეთასა უკუნისამდე.

თანაარსსა მამისასა, პირველ საუკუნეთა სიტყუასა ღმრთისასა და აღსასრულსა ჟამთასა ქალწულისაგან შობილსა უთესლოდ, ვაკურთხევდეთ და უფრომსად აღვამაღლებდეთ მას უკუნისამდე.

სხუანი

შენ, რომლისაგან ძრწიან ძალნი ცათანი, ღღეს სჳმეონ მკლავთა ზედა მიგიქუა და სიხარულით იტყოდა, რამეთუ: იხილეს ყოველთა კიდეთა მაცხოვარება ღმრთისა ჩუენისამ. უგალობდეთ და უფრომსად აღვამაღლებდეთ მეუფესა საუკუნეთასა უკუნისამდე.

შენ, რომელი მამისა თანა განაგებდი, ღღეს სჳმეონ მკლავთა ზედა მიგიქუა, ღაღადებით იტყოდა: აჩუენა უფალმან მაცხოვა-

რებაჲ თჳსი. მოვედით, ერნო, თაყუანის-ვსცეთ და უგალობდეთ და უფრომსად აღვაძალდებდეთ მეუფესა საუკუნეთასა უკუნისამდე.

ადიდებლისა

შენ, ღრუბელი ნათლისაჲ, ქერობინთა საყდართა უმეტესად გამოსჩნდი, მკლავთა ზედა იტვრთე ღმერთი. გალობით გადიდებთ.

შემკობილმან სასძლომან სიონისამან მეუფე ღიდებისაჲ შეგიწყნარა და მოხუცებულმან სჳმეონ ქადაგა ღმერთი. გალობით გადიდებთ.

მეუფე ქრისტე შეგიწყნარა მოხუცებულმან სჳმეონ და ღალატ-ყო: აწ განმიტევე მონაჲ შენი, უფალო, მსგავსად სიტყჳსა შენისა მშჳდობით, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებაჲ შენი. გალობით გადიდებთ.

სხუანი

საყდართა ქერობინთა მიემსგავსნეს მკლავნი მოხუცებულისა სჳმეონისნი მიქუმიტა მაცხოვრისაჲთა, რომლისა მიმართ მადლობით ღაღადებდა: აწ განვთავისუფლდი, რამეთუ გიხილე მაცხოვარი და უფალი.

რომლისაგან ძრწიან ძალნი ცათანი, დღეს სჳმეონ მიგიქუა, გმადლობდა ღმერთსა და იტყოდა: აწ, უფალო, განმიტევე მონაჲ შენი, რამეთუ გიხილე მაცხოვარი და უფალი.

სარწმუნოებით მოწოდებული ერი წინა მიგეგებოდა ტაძარსა უფლისასა ჩჩჳლად გამოჩინებულსა ღმერთსა და იტყოდეს: შეგჳწყალენ ჩუენ, რომელი მოხუედ ქსნად სოფლისა.

გმადლობთ შენ, ქალწულო უბიწო, რამეთუ პირველ საუკუნეთა ღმერთი ჯორციტა შენგან გამოგვბრწყინდა, სჳმეონ მკლავთა ზედა მიიქუა და იტყოდა: აწ განმიტევე მე, რამეთუ გიხილე ყოველთა მაცხოვარი.

სხუანი

მეუფე ღიდებისაჲ, წინა საუკუნეთა მამისა თანა ღმერთი, ქალწულისაგან უბიწომსა ჯორციელად შობილი, რომელმან სათნო-იყო დაჯდომაჲ მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სჳმეონისთა,

ამას უგალობდეთ და ვიტყოდით: ღმერთი უფალი და გამოგვჩნდა ჩვენ.

მე, პირველ საუკუნეთა მამისა თანა ღმერთი, ქალწულმან მარიამ წიაღითა იტვრთა, და შჯულისა მომცემელმან შჯულისა ქუეშე დამორჩილებამ ინება. ამას უგალობდეთ და ვიტყოდით: ღმერთი უფალი და გამოგვჩნდა ჩვენ.

სხუანი

ჭეშმარიტად უფალი გამოჩნდა, დიდი არს ქალწულისაგან შობამ, მიქუმა შობილისამ მის მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სკმეონისთა, რომელსა აქებენ დასნი ანგელოზთანი, ჩუენცა მათ თანა დაუცხრომელად მორწმუნენი ვადიდებთ.

განდიდნა სულითა მოხუცებული სკმეონ, რაჟამს გიხილა შენ წიაღთა მარიამისთა. სიმრავლესა მას ერისასა ეტყოდა: გზა მეცით მე! და მირბიოდა შემთხუევად მისა. ამან მოიქუა ღმერთი მკლავთა თვსთა ზედა, ღაღადებდა და იტყოდა: აწ განუტევე მონამ შენი მსგავსად სიტყვსა შენისა მშვდობით, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებამ შენი. რომელსა აქებენ დასნი ანგელოზთანი, ჩუენცა მათ თანა დაუცხრომელად მორწმუნენი ვადიდებთ.

აქებდითსა /კმამ დ გუერდი

ყოვლადწმიდო ქალწულო, უსძლოო დედაო, ღმრთისმშობელო, გამოუცდელო ქორწილისაო, შენ გაქებთ, შენ გაკურთხევთ, შენგან შობილსა ქრისტესა თაყუანის-ვსცემთ და ვიტყვთ: შეგვწყალებ ჩვენ, ღმერთო ჩუენო.

საყდრად ქერობინად იწოდა წმიდამ ქალწული მარიამ, ეტვრთა სიტყუამ ღმრთისამ ჯორციელად, რომელმან განანათლა სოფელი.

მოწყალმ და კაცთმოყუარმ მოჰყვანდა წიაღითა, რომელი მიიქუა სკმეონ ტამარსა შინა უფლისასა მკლავთა თვსთა ზედა, აკურთხევდა ღმერთსა და იტყოდა: რომელი მოხუედ ჯსნად სოფლისა, შეგვწყალებ, უფალო ჩუენო.

განმათავისუფლებელი ცოდვილთამ და სიქადული მღდელთ-მოდღუარისამ, რომელი მიიქუა სკმეონ მკლავთა თვსთა ზედა,

იჯმნიდა თვსისა უფლისაგან და იტყოდა: იხილეს თუალთა ჩემ-
თა მაცხოვრებაჲ შენი, განმათავისუფლენ ჩუენ, ქრისტე, ღმერ-
თო ჩუენო.

სხუანი

მაღალთა შინა ანგელოზთა მიერ ქებული ღმერთი ჩჩვლად
გამოსჩნდი ქალწულისაგან ცხორებისათჳს ჩუენისა, შენდა
დიდებასა შეესწირავთ.

ქალწულისაგან იშევ და შჯულის-მდებელ იქმენ, რაჲთა
შჯულისა ქუეშე მყოფნი გამოგჴსნე. მკლავნი წმიდა-ჰყევენ მოხ-
უცებულისა სჴმეონისნი. შენდა დიდებასა შეესწირავთ.

პირველ საუკუნეთა მამისაგან იყავ ძმ, აღსასრულსა ჟამთა-
სა იშევ დედისაგან, სჴმეონ მოხუცებულმან მკლავთა ზედა მიქუ-
მული გჴადაგა: უფალი არს ესე ცხორებისაჲ. შენდა დიდებასა
შეესწირავთ.

სხუანი

შენ, რომლისათჳს მთაერობათა ზეცისათა დაუკჴრდა, რა-
მეთუ გხედვიდეს მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სჴმეონისთა
ჩჩვლად გამოჩინებულსა ღმერთსა. იხარებენ ცანი და მხიარულ
არს ქუეყანაჲ, ზღუაჲ და ყოველი, რაჲ არს მას შინა, განმათავი-
სუფლებელო სულთა ჩუენთაო მაცხოვარ. ქებაჲ შენდა და დიდე-
ბაჲ მოსლვასა შენსა, ქრისტე, ღმერთო ჩუენო, შენ გშუენის გა-
ლობაჲ მაღალთა შინა.

ამისთჳსცა წინამსწარმეტყუელნი პირველვე ჴადაგებდეს
წმიდისაგან ქალწულისა ჩჩვლად გამოჩინებულსა ღმერთსა,
ხოლო წესნი უჯორცოთა ანგელოზთანი განკჴრვებით ღაღადებ-
დეს და იტყოდეს: ვითარ განუშორებელი მამისაგან მკლავთა
ზედა მოხუცებულისა სჴმეონისთა გამოჩნდა? ამისთჳს მორწ-
მუნენი დაუცხრომელად შენ გაქებთ, ყოვლად ძლიერო მაცხ-
ოვარ, ქებაჲ შენდა, ქრისტე ღმერთო ჩუენო, შენ გშუენის გა-
ლობაჲ მაღალთა შინა.

წმიდაჲ სჴმეონ ქალწულსა მას ეტყოდა: ესე არს მრავალთა
დაცემაჲ და აღდგენაჲ, რომელსა ერი ნათლისაჲ გარე-მოადგს,
გიხაროდენ, ყოვლადწმიდაო ქალწულო, კურთხეულო დედათა

შორის, ტაძარო სულისა წმიდისაო, რამეთუ შენგან გამოგზ-
ბრწყინდა მზე იგი სიმართლისა და მოეფინა ნათელი მისი ყო-
ელსა ზედა ქუეყანასა. გიხაროდენ, დამტყვენლო დაუტყვენლის-
აო, რამეთუ შენ მიერ განუქარვე ყუედრებაა იგი დედათა და
შენგან გამოგზნდა კორცთ-შესხმულად ყოველთა ღმერთი,
რომელმან სიმაღლით ჯერ-იჩინა დაჯდომა მკლავთა ჩემთა
ზედა, რომელსა ვერ იტყრთვიდეს ოთხ ხატედნი ქერობინნი.
აწ განვთავისუფლდი საწუთრომსა ამის ცხორებისაგან, რა-
მეთუ გიხილე, რომელსაცა მოგელოდე. აწ წარვიდე და უქადა-
გო მყოფთა ჯოჯოხეთისათა განკორციელება შენი, ქრისტე,
ღმერთო ჩუენო, ყოვლად-ძლიერო მაცხოვარ, ქებაა შენდა,
ქრისტე, ღმერთო ჩუენო, შენ გშუენის გალობა მაღალთა შინა.

რომელი ქერობინთა ზედა მამისა თანა-მოსაყდრე ღღეს
ქუეყანასა ზედა მკლავთა ზედა მოხუცებულისა სკმეონისთა
დასჯელი, ქებაა შენდა და დიდებაა მოსლვასა შენსა, ქრისტე,
ღმერთო ჩუენო, ყოვლად ძლიერო მაცხოვარ, ქებაა შენდა, შენ
გშუენის გალობა მაღალთა შინა.

რომელმან პირველ-შექმნული იგი ცთომისაგან დაცემული
აღადგინე და ჩუენ განგუათავისუფლენ საუკუნომსაგან ბნელი-
სა, ქებაა შენდა და დიდებაა მოსლვასა შენსა, ქრისტე, ღმერთო
ჩუენო, ყოვლად ძლიერო მაცხოვარ, ქებაა შენდა, შენ გშუენის
გალობა მაღალთა შინა.

რომელმან საყდრად გამოაჩინენ მკლავნი მოხუცებულისა
სკმეონისნი და წარავლინე ქადაგებად, მყოფთა ჯოჯოხეთისა-
თა უქადაგა განკორციელება შენი, ქრისტე ღმერთო, ყოვლად
ძლიერო მაცხოვარ, ქებაა შენდა, შენ გშუენის გალობა მაღალ-
თა შინა.

სხუანი

ღღეს იხარებენ ანგელოზნი ცათა შინა და კაცნი ანგელოზთა
თანა ქებასა შენდა შესწირვენ, რამეთუ მოხუცებულმან სკმეონ
მკლავთა ზედა მიგიქუა შემოქმედი ცათა და ქუეყანისა.

მოწყალე და კაცთმოყუარე გიხილეს წიაღთა ქალწულ-
ისათა, მოყვანებული ტაძრად, ვითარცა ჩჩვლი მიქუმად სკმე-
ონისა, შემოქმედი ცათა და ქუეყანისა.

ნათლითა შემოსილნო ერნო ქრისტესნო, მოვედით, სიხარულით მივეგებოდით ღმრთის-მშობელსა მარიამს, რამეთუ მოვალს და მოჰყავს წიაღითა ევმანუელ, რამათა აღასრულოს შჯული, აღადგინოს ადამ და დაჰქსნნეს საღმობანი ევამსნი. ამას უგალობდეთ და ვთქუათ: უფალო, ღიდებაჲ შენდა.

სხუამ/კმაჲ ა გუერდი

კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისაათა. ღმერთი უფალი ჯორცითა გამოჩნდა, იესუ ქრისტე. აწ მოვედით და მივეგებოდით მას, რამეთუ ესე არს ღმერთი მოწყალე, უფალი კაცთმოყუარე და მაცხოვარი, რომელი მოვალს სახელითა უფლისაათა და მოსლვად არს, რომლისა ვერ ღირს ვართ ზილვად მისა, რამეთუ მან აჯოცოს სოფლისაგან ყოველი სიმრავლე ცოდვათაჲ მისითა კაცთმოყუარებითა. ალელუია, ალელუია, ალელუია.

სვმეონ წინამსწარმეტყუელო და მართალო, შენ წინამთევე გეუწყა სულისაგან წმიდისა არა ზილვად სიკუდილი, ვიდრემდე იხილო ცხებული უფლისაჲ. და მიიქუ იგი მკლავთა თვსთა ზედა, ღაღატ-ჰყავ და სთქუ: აწ განმიტევე მონაჲ შენი, უფალო, მსგავსად სიტყვსა შენისა მშვდობით. ამას ვევედრნეთ, რამათა მშვდობით და სიხარულით აცხოვნნეს სულნი ჩუენნი.

სხუამ/კმაჲ დ

ღღეს გამოუთქუმელი და უხილავი, უხილავთა შემოქმედისა ძისა ღმრთისაჲ საყდარი ზეცისა წესთაგან იხილვებოდა, რამეთუ რომელი-იგი იყო და არს თანა-განმგებელი მამისაჲ და სულისა წმიდისაჲ, ურცხვენლად ღმრთეებამან სათნო-იყო კაცებაჲ და მიიხუნა ჯორცინი კაცობრიენი ჩუენისა ცხორებისათვს, რომლისათვსცა სამყარონი კათანი ძრწიან. ესე თვთ სვმეონ მკლავთა ზედა მიიქუა და წინამსწარმეტყუელებით ამას იტყოდა: აწ განუტევე მონაჲ შენი, უფალო, მსგავსად სიტყვსა შენისა მშვდობით, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებაჲ შენი.

სხუამ/გ გუერდი

შეამკვე სასძლოჲ შენი, სიონ, და შეიწყნარე სიძმე შენი ქრისტე: მოიკითხე მარიამ ზეცისა ბჭეთა თანა, რამეთუ ესე

საყდრად ქერობინად გამოჩნდა. ამას ეტყრთა მეუფე ღიღები-
საჲ ქრისტე. ღრუბელი ნათლისაჲ ხარი შენ, ქალწულო. მას
მოჰყვანდა ძე, უწინარეჲს მთიებისა შობილი, რომელი მიიქუა
სჳმეონ მკლავთა თჳსთა ზედა, უღალადებდა ყოველსა ერსა:
უფალი არს ესე სიკუდილისაჲ და ცხოვრებისაჲ და მაცხოვარი
სულთა ჩუენთაჲ.

ოხითაჲ/კჳაჲ დ გუერდი

სჳმეონ მიემსგავსა შობისა შენისა სახუეველთა, გარე-შეს-
ხმითა შენდა კელთაჲთა, რომელსა გიჰყრიან კელითა დაბადებ-
ულნი, რამეთუ ყოველთათჳს სიმდიდრე შენი სიგლახაკედ გარ-
დასცვალე, უქცეველო უფალო, ღიღებაჲ შენდა.

კჳაჲ დ

ღღეს გამოუთქუმელი და ღიღებული და საკვრველი მორწმუ-
ნეთა შორის გამოჩნდა ღღესასწაული. ესე ტაძარსა შინა შფული
აღესრულების და წესი პირველისა მსახურებისაჲ მის სამღდე-
ლოჲსაჲ დაჰქსნდების. ქერობინთა წილ მაქებელად სჳმეონ და
ეტლთა წილ-ქალწული, ხოლო ჩჩჳლისა მის წილ და შობილისა
ყრმისა — იქმნეს მკლავნი საყდარ გარე-შესხმითა, რომელმან
სიტყვთა ცანი გარდაართხენ და წინაჲსწარმეტყუელთა კჳანი
აღასრულენ, ღღეს ქრისტე სოფელსა ნათლად გამოუბრწყინდა
და კაცთა ნათესავი აცხოვნა და ღმრთეებით ჩუენ შეგვწყაღნა.

სიწმიდისაჲ კჳაჲ ბ

ღღეს იხარებენ ყოველნი, რომელნი სარწმუნოებით მოე-
ლოდეს გამოჰსნასა ისრაჴლისასა, რამეთუ ყოველთა მაცხოვარი
მკლავთა ზედა მიგიქუა წმიდამან სჳმეონ, უქადაგა წარმართთა
ნათელი ჳეშმარიტი, რომლისა მიმართ ვღალადებთ ანგელოზთა
გალობასა და ვიტყვთ: წმიდა ხარ, წმიდა ხარ, წმიდა ხარ შენ
ქერობინთა ზედა, უფალო, ღიღებაჲ შენდა.

თუესა ფებერვალსა ბ
მიგებებაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი,
რაჟამს ორმოციისა დღისა ტაძრად მიიყვანა წმიდამან
ღმრთისმშობელმან*

კჳამ ა/ზეცისა განწესე.

ქალწულისაგან შობილი ცხორებად სოფლისა წიაღთა რაჲ მიიქუა, სჳმეონ ღაღადებდა: იხილეს, მოწყალე, ბრწყინვალეებაჲ შენი ყოველთა კიდეთა; აწ განუტევე მონაჲ შენი, სახიერ, მშჳ-დობით, ვითარცა სათნო იყავ.

ღამბადებელი ყოველთაჲ ტაძრად მოიყვანა დედამან და ქალწულმან, ხოლო მოხუცებულმან ძრწოლით მკლავთა ზედა მიიქუა დღეს და სიხარულით იტყოდა: აწ განუტევე მონაჲ შენი, სახიერ, მშჳდობით, ვითარცა ჯერ-იჩინე.

ქალწულისა მკლავთაგან დღეს მიიქუა წიაღთა სჳმეონ სიტყუაჲ ღმრთისაჲ, მამისაგან შობილი ჟამთა უწინარეს, იხარებდა სულითა და ღაღადებდა: ვიხილე ნათელი წარმართთაჲ და დიდებაჲ ისრაჴლისაჲ, მჳსნელი ჩუენი.

ღმრთივდაწერილნი ფიცარნი ღმრთისაგან მოიხუნა მოსე ოდესმე სინას, ხოლო მოხუცებულმან შჳულთა შემოქმედი ქრისტე ღმერთი ჟორცითა იტჳრთა მკლავთა და ესრეთ იტყოდა: განმიტევე მშჳდობით მონაჲ შენი, ყოვლად ძლიერო.

სხუანი/ჟსა დიდებული

ეჳა, დიდებული საკჳრველი, რამეთუ სჳმეონ ქრისტესა მიიქუამს დღეს, ჩჩჳლებრ წიაღთა თჳსთა და კმობს: განმიტევე მონაჲ შენი, სახიერ, რამეთუ გიხილე დიდებაჲ ისრაჴლისაჲ, ძე და სიტყუაჲ მამისაჲ, დაღაცათუ ჟორცნი კაცობრიენი გმოსიან, ნათელი წარმართთაჲ გამობრწყინებად მოხუედ, მეუფეო, და კიდეთა სოფლისათა აღავსებ საღმრთოჲთა ბრწყინვალეებითა.

დღეს უფალი ყოვლად უბიწოსა აღსრულებად წესთა ძუელი-

* იბეჭდება გამოცემიდან თთუენი „თებერვალი“, 2012, ზოდბის წმიდა ნინოს დედათა მონასტერი. გვ.21-43..

სა შჯულისათა ორმეოცისა დღისაჲ ტაძრად ღმრთისად მოჰყავს და სჳმეონ მიიქუამს განათლებული სულისა მიერ წმიდისა და სავსე სიხარულითა საღმრთოჲთა უღალადებს და იტყჳს: აწ წარმგზავნე ზეცისა ცხორებად, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა, მეუფეო ყოვლად ძლიერო, დიდებაჲ შენი.

ეჲ, დიდებული საკჳრველი, რამეთუ ადამის დამბადებელი ჩჩჳლად იხილები და შჯულისმდებელი — შჯულისა თანამდებად, და მსხუერპლთა შჯულიერთა ტაძრად მოიყვანებს და ყოველსავე სრულ-ჰყოფს, ვითარცა უფალი შჯულისა და მადლისაჲ; დიდ არს განკაცებისა შენისა საიდუმლოჲ, მკსნელო, რამეთუ მოხუედ ცხორებად წყალობით კაცთა ნათესავისა.

სხუანი/დ, მკნეონი

რომლისა გარემოჲს დგანან ბევრეულნი ანგელოზნი და უხილავად ჰმსახურებენ ქერობინნი, სიტყუაჲ ჯორციელად შობილი უმამოდ დედისაგან აღსრულებად თქუმულსა მას წინამსწარმეტყუელთასა დღეს ტაძრად მოვალს, რაჲთა უჩუენოს სჳმეონს განკაცებაჲ თჳსი ქალწულისაგან ცხორებად ყოვლისა სოფლისა.

მოხუცებულმან სჳმეონ განკაცებული უფალი იხილა რაჲ მომავალი ერსა შორის, მირბიოდა შემთხუევად მისა, მიიქუა მკლავთა ზედა, ღალადებდა ბრწყინვალედ სიღრმითა გონებისაჲთა: შენ ხარ მეუფე ხილულთა და უხილავთაჲ და სიმტკიცე ჩემი, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა ღმრთეებაჲ შენი.

ლამპრითა სულიერითა სჳმეონ მართლისა თანა განვიდეთ ჩუენ მიგებებად მეუფისა, რამეთუ მოვიდა ღმრთეებით ღრუბლითა სულმცირითა აღსრულებად შჯულისა, გამობრწყინებად ნათელი წარმართთა ზედა; აწ შეეწიროთ მისა ქებაჲ, რაჲთა ეპოოთ მის მიერ დიდი წყალობაჲ მოსლჳსა მას მისსა დიდებით.

სხუანი/მოგიცემიჲს.

რომლისა დიდებითა სავსე არიან სამყარონი და უფლებს ზესკნელთა ძალთა, მომავალი ტაძრად თჳსად იხილა მოხუცებულმან სჳმეონ, რომელი მოელოდა მოსლჳსა ქრისტესსა ცხორებად წარმართთა, მიიქუა მკლავთა ზედა და ღალად-ყო: იხილეს თუალთა ჩემთა უფალი საუკუნეთაჲ, მოსრული ცხორებად კაცთა.

განბრწყინდა გონებითა მოხუცებული სჰმეონ მიქუმითა მაცხოვრისაჲთა, რამეთუ თჳაღნი დამძიმებულნი აღეხუნეს და ეტყოდა: განმიტევე, რაჲთა ცნან ჯოჯოხეთს ბნელსა შინა შეწყდომილთა მათ სულთა განჯორციელებაჲ შენი ქალწულისაგან ესნად სოფლისა, იესუ ყოვლად ძლიერო და მესნელო სულთა ჩუენთაო.

საღმრთოჲთა გალობითა სჰმეონ და ანანაჲს თანა დღეს მოვისწრაფოთ ტაძრად ღმრთისა და მათ თანა აღვინთნეთ ლამპარნი სულიერნი, რაჲთა ჩუენცა ვიხილოთ განმკითხველი ყოველთა თესლთაჲ და მაცხოვარი დაბადებულთაჲ, რაჲთა განმარინნეს ჩუენ ღელვათაგან ამის სოფლისათა იესუ ყოვლად ძლიერმან და მესნელმან.

სხუანი/ გუერდი/ ვიხაროდენნი.

განმანათლებელი სოფლისაჲ ქრისტე, მოსრული წიაღთაგან მამისათა, ქალწულმან იტვრთა უტყვევლად და შვა ჯორციელად; ღმრთეებაჲ და კაცებაჲ შეურევენლად ეგო და სიმდაბლით ტაძრად მოვიდა სჰმეონისა და იხილვა ნათელი იგი უხილავი ტაძარსა შინა და წინა-მიეგებოდა, მიიქუა მკლავთა ზედა, ეტყოდა: განმიტევე მონაჲ შენი, უფალო, სიტყვსაებრ შენისა მშჳდობით, შენ ხარ სიტყუაჲ ღმრთისაჲ, რომელმან მოეც სოფელსა დიდი წყალობაჲ.

იხილეს რაჲ ზეცისა ძალთა ქალწულისა მიერ მოყვანებული ტაძრად უფალი და სჰმეონის მიერ მკლავთა მიქუმული, ესრეთ იტყოდეს განკვრებულნი: ეჰა, საკვრველი განსაკრთომელი და საშინელი! შემოქმედი ადამისი ჩჩჳლად იხილვების და დაუტეველი მკლავთა ზედა დაისაყდრებს და გარეშეუწერელი გარეშეიწერების ჯორციითა მსგავსად კაცთა, მხოლოჲ კაცთმოყუარე მეუფე; დიდ არს სიმდაბლე შენი, რომელი თავს-იდევ კაცთათჳს, ყოვლად ძლიერო.

ძუელი დღეთაჲ განკაცებული მსგავსად ჩჩჳლთა ქალწულსა მოჰყავს წიაღითა, რამეთუ თჳსისა შჯჳლისა წესთა აღსრულებად ტაძრად მოვიდა, რომელი-იგი ღირსმან სჰმეონ მოხუცებულმან მკლავთა მიიქუა და ვედრებით და მოწინებით ესრეთ

ეტყოდა: აწ განუტევე ბრძანებისაებრ შენისა და სიტყვსა მონაჲ შენი მშუდობით, მეუფეო, იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებაჲ შენი, მოწყალე, შენ ხარ თვთმნათობი, ნათელი დაუღამებელი და სიტყუაჲ მამისაჲ.

გამოეძიებლით წერილთა, ვითარცა თქუა ქრისტემან სახ-არებასა შინა, რამეთუ მათ მიერ ვისწავებთ ჭეშმარიტებით შო-ბასა მისსა ქალწულისაგან ჩჩვლებრ, სახუევლითა შეხუევასა და სძითა ზრდასა და რვა დღისა კორცითა წინადაცუეთასა და შჯულისაებრ მეორეოცესა დღესა სვმეონის მკლავთა ზედა მიქუმასა დიდებულსა, არა საგონებელსა, არცა ოცნებით აღ-სრულებულსა; მისსა მიმართ ღაღად-ვეოთ: პირველ საუკუნეთა ღმერთო, დიდებაჲ შენდა.

სხუანი/ბ გუერდი/ყოველი სასოებაჲ.

წმიდისა წმიდათაჲსა დღეს განეხუმიან ბჭენი ტაძრისა თანა ღმრთისა და სვმეონ მართალი საუკუნეთა ღმერთსა შეი-წყნარებს და ესრეთ ღაღადებს: აწ განმიტევე მე, მონაჲ შენი, ზ ყოვლად ძლიერო, რამეთუ გიხილეს თუალთა ჩემთა პირველ უწყებული ჩემდა, ღმერთი კორცითა ჩჩვლებრ მოსრული, ნათე-ლი ნათლისაგანი და მაცხოვარებაჲ წარმართთაჲ და ცხოველისა მამისა ცხოველსყოფელი სიტყუაჲ.

მივემსგავსნეთ სვმეონს კეთილად ცხორებითა და ღმრთისმსახურებითა და შევიწყნაროთ ქრისტე ყოვლადწმიდი-თა სარწმუნოებისა მართლისა წიაღითა და მართლისა დედაკა-ცისა ანნაჲსებრ შეეწიროთ აღსარებაჲ და ესრეთ ღაღად-ვეოთ: დიდებაჲ შენდა, რომელმან განკაცებითა იქსენ სოფელი და კაცთმოყუარებით დაჰქსენ ღმრთეებრ წყევაჲ დაბადებულთაჲ და სიხარული საღმრთოჲ მოჰმადლე სულთა ჩუენთა.

სვმეონ მართლისადა ზეცით უწყებულ იყო არა ხილვად სი-კუდილი, ვიდრემდის იხილოს ქრისტე ძე ღმრთისაჲ კორცითა მოსრული და ღირს იქმნა ხილვად და წიაღთა თვსთა შეიტკბო, ვითარცა ესვიდა და მისა მიმართ ჯმობდა მადლობით: აწ გან-მიტევე, უფალო, მოხუცებული და მონაჲ შენი, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებაჲ შენი, რომელი განუმზადე ერსა მორწმუნეთასა.

ვითარცა შეიწყნარა სვმეონ მკსნელი ჩუენი წიაღთა თვსთა, ვმობდა მისსა მიმართ მადლობით და სიხარულით: გიხილე, რომლისა მარადის მსუროდა, სახიერო, და მოგელოდე; აწ განმიტევე მე, შჯულისა წესთა და წერილთაგან პირველ გიხილე სულითა და აწ ესერა — ჩჩვლად ჯორცითა; აწ განმიტევე მე საწუთრომსა ამის ცხორებისაგან და შენ წინაშე მიმცეალე, ცხოველთა ცხორებისა.

ვმობდა მოხუცებული: ვიხილე მე, რომელი იხილა პირველ მოსე; ვიხილე მე ღმერთი განკაცებული; ვიხილე ყრმად ჩჩვლად ჩემი და ადამის შემოქმედი და უბუელესი წიაღთა ვიტჯრთე, ქერობინთა საყდართა მჯდომარე, — გალობით ესრეთ იტყოდა და ქადაგებდა და აღიდებდა, — ამიერითგან განტევებულ ვიქმენ მე საწუთრომსაგან და ცხორებითი ცხორებად საღმრთოდ მივცეალო.

სხუანი/გ გუერდი/მჯდომარე.

მჯდომარე ეტლთა ქერობინთა მეუფე და დიდებული სერაბინთა მიერ ღღეს მკლავთა ზედა იტჯრთა ღმრთისმშობელმან უბიწომან, რამეთუ მისგან სათნო იყო მომცემელმან შჯულისამან განჯორციელებაჲ უთესლოდ და აღასრულა შჯული და მიქუმულ იქმნა იგი მკლავთა ზედა მოხუცებულისათა და ევედრებოდა სვმეონ ჩჩვლსა მას: აწ განმიტევე მე მშვდობით, რაჲთა ვაუწყო მე ადამს, ვითარმედ განჯორციელდა ღმერთი.

ნათელი გამობრწყინებული წარმართთაჲ მოხუედ ზეცით ქუეყანად, მკსნელო, სიმდაბლით და ქალწულისა მიერ მოყვანებულ იქმენ ტაძრად და მიგიქუა ღღეს მკლავთა ზედა მართალმან მან და განძლიერდა მოხუცებული და კმა-ყო: ვიხილე მე ღღეს მაცხოვარებაჲ შენი, რომელ განუმზადე ერსა მორწმუნეთასა, რამეთუ ჯერ-გიჩნდა ქსნაჲ დაბადებულთაჲ მონები-სა მისგან მტერისა, ქრისტე, რომელსა გაქუს დიდი წყალობაჲ საუკუნიტგან ჩუენთვს.

ყოველთა დაბადებულთა რაჲ იხილეს დამბადებელი მათი ხატად ჩჩვლისა, მოყვანებული ტაძრად, ტჯრთული ქალწულისაგან, შჯულისმდებელი აღსრულებად შჯულისა მის, მოცე-

მულისა მის მიერ მთასა სინასა, განკვრეებულნი ღალადებით იტყოდეს: ეჰა, სიმდაბლე ღმრთისაჲ მიუწდომელი, რომელი აჩუნა ჩუენისა კსნისათჳს, რამეთუ კაც იქმნა და აცხოვნა ღლეს ზატი თჳსი, დაძუელებული წყალობით განაახლა.

პირმშოჲ, შობილი მთავრისა მის, ყოვლისაჲ განკაცებული საშოსა ქალწულისასა, მომცემელი შჯულისაჲ, ღმრთისმშობელმან მარიამ ღლეს, ვითარცა ჩჩული, წიაღითა ტაძრად ღმრთისა შემოიყვანა, რაჲთა შჯული აღასრულოს და მღღელთ-მთავარმან მკლავთა ზედა მიიქუა ღმერთი ნათესავთაჲ და სიხარულით ჳმა-ყო კრებულისა მიმართ: ესე არს ნათელი ბნელთა მათ წარმართთაჲ და მადიდებელი ისრაჴლთაჲ და მაცხოვარი დაბადებულთა თჳსთაჲ.

ქრისტე ღმერთი შობილი მამისაჲ პირველ საუკუნეთა, სიბრძნით განმგებელი, აღსასრულსა ჟამთასა ქალწულისა წიაღითა ტვრთული ტაძრად მოიყვანა, მსგავსად ყრმისა, შჯულისმღებელი მთასა სინასა პირველად; მორჩილ იქმნა ღლეს შჯულსა ღმრთივდაწერილსა და მოხუცებულმან მკლავთა ზედა მიიქუა და ესრეთ ღალად-ყო: ესე არს ნათელი ბნელთა მათ წარმართთაჲ და მადიდებელი ისრაჴლთაჲ და მაცხოვარი დაბადებულთაჲ.

შობილი მამისაგან უდედოდ ზეცას და ჯორცმესხმული დედისაგან უმამოდ, მშობლისაგან ტვრთული ტაძრად მოიყვანა ღმერთი და შესაწირავთა შჯულიერთა გლახაკათჳს ძისა ღმრთისათჳს შესწირვიდა მსგავსად კაცთა, რომელი-იგი არს ღმერთი, ღმრთისა მიერ შობილი, დაგლახაკნა ჩუენტჳს და მოხუცებულმან მან, ღლითა განგრძობილმან, გიცნა შენ ცხორებაჲ ცხორებისაგანი, ნათელი საღმრთოჲ ჳეშმარიტი, რომელი მოხუედ ცხორებად სულთა ჩუენტა.

შეამკვე ღლეს სასძლოჲ შენი, სიონ წმიდაო, და განაჲრცენ ბჳენი შენნი ღირსად მადლითა, მოიკითხე მარიამ, ბჳე იგი ზეცისაჲ ღირსი, რამეთუ ესე საყდრად ქერობინად გამოჩნდა და უტვრთავს მას წიაღითა სიტყუაჲ ღმრთისაჲ ჯორციელქმნული ჩუენტჳს, ესე არს ძე წინამთეჲ საუკუნეთა ღმრთისა მამისა სწორი, რომელსაცა ჳნებაჳს მოძიებაჲ კაცთა ნათესავისაჲ ღლეს,

რამათა კუალად-მაგნეს პირველსა მადლსა და მოსცეს სულთა ჩუენთა წყალობამ.

ხატი და ბრწყინვალეობამ ღმრთისა მამისამ არა ნატაცებად შეირაცხა სწორ ღმრთისა, არამედ დაიმდაბლა მან თავი თვსი და ხატი მონებისამ მოიღო, რამეთუ მის თანა არს ყოველივე საესებად, რამათა შჯულსა ქუეშე მყოფნი გამოიქსნნეს და მოსცეს მორწმუნეთა სიმდიდრისა მისგან უკუდავებისა წყარომ; აწ მოვედით, ერნო, თაყუანის-ვსცემდეთ ჩუენ მომავალსა ტაძრად საუკუნეთა ღმერთსა და მქსნელსა დაბადებულთა თვსთასა მოწყალებით.

ქუეყანად დაუთესველად გამოსჩნდი შენ ადამ გონიერისა, უზრწნელო სძალო, ქალწულო უბიწოო, და სამოთხედ საშუებელისად, რამეთუ პირველ მამათმთავარმან იაკობ გიწოდა შენ კიბედ ზეცისა სულიერად, ღრუბელო სულმცირეო, ღმრთისმშობელო მარიამ, მკლავთა ზედა იტვრთე სიტყუად ღმრთისამ, მოსე გიხილა შენ მაყულად შეუწუველად, კიდობნად და კუერთხად, ხოლო ჩუენ, მორწმუნენი, ვიტყვთ: შენ, დიდებულო, აცხოვნენ სულნი ჩუენნი.

სხუანი/დ გუერდი/მოვედითნი.

მოვედით, მორწმუნენო დღესასწაულისა მოყუარენო, ყოველნი ვიხარებდეთ, რამეთუ მოხუცებული შემოქმედსა ყოველთასა, ვითარცა ჩჩვლსა, მიიქუამს და ანნა დღეს წინამსწარმეტყუელად გამოჩნდების და ქადაგებს განცხადებულად მოსლვასა უფლისასა ჩუენ კაცთა მომართ, რამეთუ ამან ჩჩვლმან ცანი და ქუეყანამ შექმნნა, ამანვე პირველად ისრაშლნი უდაბნოს გამოზარდნა და ქალწულისა სძესა საზრდელად ივასხებს, ამას უგალობდეთ: მოუკლებელო ქრისტე ღმერთო, გუაცხოვნენ მგალობელნი შენნი.

მოვედით, მორწმუნენო, განწმედილითა გულითა და ღმერთი შევიწყნაროთ, რამეთუ მოხუცებული სვმეონ სასწაულითა უაღრეს მოსესსა იქმნა, რამეთუ იგი მთასა მას ზედა ნისლსა შინა შევიდა და ღირს იქმნა სმენად ჳმასა წმიდასა ღმრთისა უკუდავისასა, ხოლო ამან დღეს განკაცებული მკლავთა მიიქუა

და ერსა უქადაგა მაცხოვარი, და მქსნელი ადამისი, რომელი-იგი არს მფლობელი საუკუნეთაჲ; ამას უგალობდეთ ქველისმოქმედ-სა ღმერთსა ჩუენსა, რომელმან აცხოვნა სულნი ჩუენნი.

რომელი ყოველთავე არსთა სიბრძნით დამბადებელი არს და შემოქმედი ღმერთი, დაცემულისა მის ზატიისაჲ, რომელი-იგი მან დაჰბადა, წარწყმედაჲ არა ინება, და ესე სიბრძნით განჯორ-ციელდა უქცეველად და შეგუერთა, ვითარცა არს ღმერთი ჭეშ-მარიტი განგებულებით, რომლისათჳსცა მოხუცებული ტაძრად მოვალს დღეს და თჳსსა შემოქმედსა, რომელი-იგი ჩჩვლ იქმნა, მიიქუამს მკლავთა და ითხოვს მისგან განთავისუფლებასა, ამას უგალობდეთ: მოუკლებელო ქრისტე ღმერთო, გუაცხოვნენ მგა-ლობელნი შენნი.

ჟამა ღ გუერდი/ედემნი

დღეს განეხუენით ბჭენი ცათანი, რამეთუ სიტყუაჲ ღმრთი-საჲ დაუსაბამოჲ დაებადა ჩუენტჳს და დასაბამი ჟამიერი კაცთა ჳსნისათჳს მიიღო და უქცეველად ეგო ღმრთეებითა ქალწულისა-გან დედისა ჩჩვლებრ ორმოცისა დღისაჲ შჯულიერად ტაძრად მიიყვანა პირმშოჲ დაბადებულთაჲ და ესე წიაღთა თჳსთა მიი-ქუა მოხუცებულმან და უღალადა: განმათავისუფლე მე, რომელი მოხუედ ცხორებად კაცთა სოფლად სახიერებით, ქრისტე ღმერ-თო, დიდებაჲ შენდა.

ნათლად წარმართთა მოხუედ, უფალო, ღრუბელსა სულმ-ცირესა ზედა მჯდომარე, მზეო სიმართლისაო, შჯულისა აჩრდილთა დაცხრომად და ახლისა მადლისა ბრწყინვალეებასა წარმოჩინებად დღეს, ამისთჳსცა გიხილა რაჲ სჳმეონ, ღალადებ-და: საწუთროჲსა ამის ზრწნილებისაგან განმათავისუფლე მე, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებაჲ შენი, მეუფეო, რომელი განუმზადე ყოველთა კიდეთა სოფლისათა, ყოვლისა შემძლებელო, ქრისტე ღმერთო, დიდებაჲ შენდა.

დღეს ყოვლადწმიდამან დედოფალმან მოიყვანა მეუფე უბი-წოჲთა მით წიაღითა თჳსითა და ტაძარსა შინა წმიდასა შეიყვანა და შეწირნა შესაწირავნი შჯულიერნი მისთჳს; ეჰა სიმდაბლე მი-უწდომელი დამბადებელისა ღმრთისაჲ, ზ სიმდიდრე გამოუთქუ-

მელი სახიერებისა მისისაჲ და ვინმე იტყოდის ძლიერებათა მის-
თა, რამეთუ აღურაცხელ არიან; ღმერთი კაც იქმნა ჩუენთჳს და
ბუნებაჲ ჩუენი შეიმოსა უცოდველმან წყალობით და ღმერთ ყო
იგი სახიერებით.

სხუანი/უფალო, დაღაცათუ.

უფალო, დაღაცათუ, ვითარცა კაცი, იხილვე მონისა ხატითა
მკლავთა ზედა ქალწულისათა, არამედ წინამსწარმეტყუელმან
მიგიქუა და დაღად-ყო: შენ ხარ უწინარეს მთიებისა შობილი
დაუსაბამოჲ, ღმერთი ჩუენი მრავალმოწყალე.

უფალო, დაღაცათუ მოხუცებულმან სჳმეონ დღეს მკლავთა
მიგიქუა, არამედ მარჯუენით მამისა უკორცოთა მკედრობისა-
გან თანა სულით წმიდითურთ იდიდები და ქუეყანისა ტომნი და
ნათესავნი თაყუანის-გცემენ, ღმერთო ჩუენო, მრავალმოწყალე.

უფალო, პირველ ოდესმე სერაბინმან მარწუხითა ცეცხლი
შეაზო ბაგეთა წინამსწარმეტყუელისა და განწმიდა იგი ქადაგად,
ხოლო მოხუცებული მიქუმითა შენითა უაღრეს მისსა იქმნა და
გადიდებდა, ღმერთო ჩუენო, მრავალმოწყალე.

სტიქარონნი/ ა

ნათელი, ნათლისაგან მოვლინებული, ქალწულისა შობილი
კათა მეუფე დღეს მოჰყავს ღმრთისმშობელსა, ვითარცა ჩჩული
ორმეოცისა დღისაჲ, პირველ ჟამთა შობილი და ჟამთა შემოქ-
მელი და ტაძრად შეიყვანებს ტაძრისა დამბადებელსა შჯულისა
წესთაებრ და სჳმეონ მკლავთა მიიქუამს ანნამს თანა და ითხოვს
განტევებასა.

გვთხარ, მოხუცებულო ღირსო სჳმეონ, ვინ მოგყავს წიაღ-
ითა ტაძარსა შინა სიხარულით და ითხოვ განტევებასა? ვიხ-
ილვე მე მჳსნელი ჩემი და მაცხოვარი, ქალწულისა შობილი, ესე
არს ღმრთისაგან ღმერთი სიტყუაჲ თანამფლობელი, ესე არს
ჩუენთჳს განკაცებული, რაჲთა გუაცხოვნნეს, ამას თაყუანის-
ვსცემდეთ და ვადიდებდეთ.

მიიქუ, მოხუცებულო, რომელმან მოსეს პირველ შჯული
მოჰმადლა მთასა სინასა, შჯულისა აღსრულებად შენდა მოს-
რული; ესე არს, რომლისათჳს შჯული მოასწავებდა და წი-

ნამსწარმეტყუელნი, ესე არს იგავთა და სახეთა გამოსახული, ესე არს ჩუენთჳს განკაცებული, რამთა გუაცხოვნნეს; ამას თაყუანის-ესცემდეთ და ვადიდებდეთ.

მოვედით, მორწმუნენო, ჩუენცა გალობით მივეგებნეთ ქრისტესა და შევიწყნაროთ, რომლისა მეუფებაჲ იცნა სჳმეონ და მაცხოვარებაჲ მისი ცხადად ქადაგა, ესე არს რომლისათჳს ღაღადებს დავით მამათმთავარი და ღმრთისმეტყუელებს, ესე არს წინამსწარმეტყუელთაგან ქადაგებული, ამას თაყუანის-ესცემდეთ და ვადიდებდეთ.

სხუანი/სასწაულთა მოქმედი.

ღღეს, რომელმან-იგი ოღესმე შჯულისა ფიცარნი მისცნა მოსეს მთასა მას ზედა სინასა, შჯულისა წესთა მორჩილ ექმნა და ჩუენთჳს მოწყალებით მსგავს ჩუენდა იქმნა, ღმერთი მომცემელი სიწმიდისაჲ და რომელმან-იგი სიწმიდით საშოჲ წმიდაჲ დედისაჲ განუღო თავსა თჳსსა და უბიწოდ დაიცვა, ვითარცა ჩჩჳლი, ღმრთისა შეიწირვის, რამთა წყევლისაგან შჯულისა გჳჳსნნეს წყალობით — ქრისტემან ღმერთმან ყოვლად ძლიერმან და აცხოვნნეს და განანათლნეს სულნი ჩუენნი.

ღღეს ქერობინთა უმაღლესსა ქალწულსა უბიწოთა მკლავითა ნაკუერცხალი იგი საღმრთოჲ თჳსთა წმიდათა წიაღთაგან განკაცებული მოჰყავს, ვითარცა საკურთხეველსა ცათა მობაძავსა, ორითა ბუნებითა ძე ღმრთისაჲ, და სჳმეონ მართალსა უბრძანებს ჳმატკბილად: მიიქუ, ზ, მოხუცებულო, ჩჩჳლი შემოქმედი საუკუნეთაჲ და დამბადებელი ანგელოზთა და კაცთაჲ, რომელი მოვიდა ცხორებად და განათლებად ყოვლისა სოფლისა.

ღღეს მიიქუამს მოხუცებული წიაღთა დიდებისა უფალსა, რომელი ზრახვიდა მოსეს და წინამსწარმეტყუელთა მიერ საღმრთოჲსა მოსლვისათჳს განცხადებულად იტყოდა სულითა წმიდითა და ეტყჳს წმიდასა ქალწულსა: ნეტარ ხარ შენ, უბიწო, რამეთუ დამბადებელი მოგყავს მკლავითა, — და ძრწოლით იჳმნის შემოქმედისაგან, — აწ განმიტევე მონაჲ შენი, რამთა ვახარო ქუესკნელს დაშჯილთა მოსლვაჲ შენი, ყოვლად ძლიერო და ყოვლისა მჰყრობელო.

სხუანი, ბ/პირველითგან იყო.

ქერობინთა წესთა ზედა მჯდომარე ზეცათა შინა ქუეყანასა ზედა, ვითარცა ჩჩვლი, ტაძრად მოვალს დღეს, ზოლო მოხუცებულმან, იხილა რაჲ, ჯმობდა მისსა მიმართ: აწ განუტევე მონაჲ შენი მშვდობით, რამეთუ ესერა წყალობით გამოსჩნდი ჩუენ შორის, ყოვლად ძლიერო, რაჲთა აღჰმართნე დაცემულნი კაცთა ნათესავნი და განაახლნე დაძუელეხულნი; კურთხეულ არს მოსლჳჲ შენი, უფალო, დიდებჲჲ შენდა თანა მამით და სულით წმიდითურთ.

სხუანი/ჳჲჲჲ ბ/მდინარენი იგი.

ბუელი დღეთაჲ, რომელმან მოსეს შჯული მოსცა პირველ ოდესმე მთასა ზედა სინასა, დღეს ჩჩვლად იხილვების და შჯულისა შემოქმედი შჯულისა მცნებათა და ბრძანებათა სრულყოფისათჳს ტაძრად მოიყვანების და მოხუცებულისა მკლავთა მიიქუმის, ზოლო სჳმეონ მართალმან, ვითარცა მიიქუა და დროჲსა უწყებულისა აღსრულებაჲ იხილა და განიცადა, მხიარულებით ჯმობდა: აწ იხილეს თუალთა ჩემთა საუკუნიტგან დაფარული საიდუმლოჲ, ჟამთა აღსასრულსა გამოჩინებული, ნათელი, დამცნელი ურწმუნოებისაჲ და ბუელისა მის ერისა ურჩისა და მაცილობელისაჲ, და დიდებჲჲ ახლისა ისრაჴლისაჲ, ვინაჲცა განუტევე მონაჲ შენი ჳორცთაგან და საკჳრველისა, რომლითაჲ ესე შეუკრავ ბუნებასა, რაჲთა უკუდავსა მას ცხორებასა მივიცვალო, რამეთუ შენ ხარ, რომელი მოსცემ სოფელსა დიდსა წყალობასა.

დღეს სჳმეონ მოხუცებული ტაძრად შემოვალს ბრწყინვალე და მხიარული სულითა და შჯულისმდებელსა და შჯულისა აღმასრულებელსა და დამბადებელსა მკლავთა მიიქუამს და უზეშთაჲს მოსესსა ღმრთისმხილველ იქმნების, რამეთუ მან ნისლსა შინა იხილა და საბურველითა მით, რომლითა დაიბურის ებრაელთა ურწმუნოებაჲ, და სიზრჴე გულისაჲ განაქიქა, ზოლო ამან მამისა თანამფლობელი სიტყუჲჲ განკაცებული მკლავთა ზედა მიიქუა და ნათლად წარმართთა ჯუარი და აღდგომაჲ მისი დიდებული წინაჲთვე ქადაგა და კუალად ანნა წინაჲსწარმეტყუელი და მოხუცებული მცხნელად და მაცხოვრად აღუეარებდა და

კმაბლლად იტყოდა მისთვის ყოველთა მიმართ და ღმრთისმშობელსა ნეტარებითა და შესხმითა მოიკითხვიდა; მისა მიმართ კმა-ყვით: მეუფეო ქრისტე ღმერთო, ოხითა დედისა შენისაჲთა შეგვწყალენ ჩუენ, მონანი შენნი.

მჯდომარე ეტლთა ქერობინთა მეუფე და დიდებული სერაბინთა მიერ ღღეს საღმრთოსა ტაძარსა შჯულისაებრ მოყვანებული მოხუცებულისა წიაღთა შინა დაისაყდრებს და ძღუენსა ღმრთიუშუენიერსა იოსების მიერ შეიწყნარებს — ეკლესიასა და წარმართთა ერსა სახედ გურიტთა და, ეგრეთვე, ორთა მართუეთა ტრედისათა წილ — ძუელსა და ახალსა შჯულსა და თვისისა მის ღრომსა ოხჭანი სვმეონ მიიღო და აკურთხა ღმრთისმშობელი დედოფალი და მისგან შობილისა ვნებაჲ აუწყა და ითხოვდა მისგან განტევენასა: აწ განმიტევე, ვითარცა პირველვე აღმითქუ, მეუფეო, სიტყვისა მისებრ შენისა მშვდობით, რამეთუ გიხილე შენ წინა საუკუნეთა საღმრთოჲ ნათელი და მაცხოვარი და დამბადებელი ყოვლისა სოფლისაჲ და ახლისა კრებულისა და ქრისტეს მოყუარისა ერისაჲ, უფალო, დიდებაჲ შენდა.

სხუანი/ღღეს ქრისტე იშ.

ღღეს წმიდაჲ წმიდათაჲ ქალწულმან წმიდამან ტაძრად მოიყვანა და მღღელმან წმიდამან განჰმარტნა მკლავნი და სიხარულით მიიქუა და კმა-ყო: აწ განუტევე მონაჲ შენი სიტყვსაებრ შენისა, მეუფეო, მშვდობით, რამეთუ ვიხილე მე მაცხოვარებაჲ შენი და ვღაღადებ მორწმუნეთა კრებულსა თანა და ვიტყვ: დიდებაჲ მაღალთა შინა ღმერთსა და ქუეყანასა ზედა მშვდობაჲ და კაცთა შორის სათნოებაჲ.

ღღეს სძალმან წმიდამან და ტაძრისა უმაღლესმან ქალწულმან ტაძრად მოიყვანა შჯულისმდებელი და ყოველთა უფალი აღსრულებად მცნებათა შჯულისათა და მოხუცებულმან მკლავთა მიიქუა და გალობით კმატკბილად იტყოდა: აწ განმიტევე მონაჲ შენი, ქრისტე, რაჲთა მაღლობით გიღაღადებდე: დიდებაჲ მაღალთა შინა ღმერთსა და ქუეყანასა ზედა მშვდობაჲ და კაცთა შორის სათნოებაჲ.

რომელმან წიაღთა მოხუცებულისათა თავს-იდეე მიქუმაჲ

და მკლავთა მისთა ზედა უბიწოთა სიმდაბლით დაისაყდრე ვითარცა ქერობინთა საყდართა ზედა, ქრისტე ღმერთო, ჩუენცა მგალობელნი შენნი ვნებათა მძლავრებისაგან გვჯსნენ და გუაცხოვნენ, ვითარცა კაცთმოყუარე ხარ, რამთა გიგალობდეთ და ვიტყოდით: ღიდებაჲ მაღალთა შინა ღმერთსა და ქუეყანასა ზედა მშჳდობაჲ და კაცთა შორის სათნოებაჲ.

სზუანი/ცხოველსა მას.

რომელი იმსახურები ძალთაგან ზეცისათა, ცხორებისა უფსკრულს, ჩუენთჳს მოხუედ ქუეყანად; ეჲა სიმდაბლესა მოწყალებისა შენისასა, ზ უსაზღვროსა მას სიტკბობასა შენსა, მეუფეო მაღალო, რამეთუ შენ მხოლოდ მხოლოდსაგან მამისა მხოლოდშობილი ტაძრად მოხუედ სიმდაბლით; მაშინ ძალისაგან საღმრთოჲსა განმტკიცნა მოხუცებული და სიხარულით მიგიქუა და იტყოდა: შენ ხარ ღმერთი ჩემი, აწ განმიტევე მონაჲ შენი, მეუფეო, მსგავსად სიტყჳსა შენისა მშჳდობით, აწ განმჯსენ, სახიერო, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებაჲ შენი, ღიდებაჲ შენდა.

აღივსნეს ცაჲ და ქუეყანაჲ ნათლითა, იხილეს რაჲ შემოქმედი ყრმად ჩჩჳლად, რომელი იყო პირველ ჟამთა თანამოსაყდრე მამისა დაუსაბამოჲსაჲ, რომელმან თავს-იდუა ჩუენთჳს სიმდაბლით დამორჩილებაჲ შჯჳლისაჲ, შჯჳლისმდებელმან და დამბადებელმან და ყოველთა შემოქმედმან მეუფემან, მაშინ ძალისაგან საღმრთოჲსა განმტკიცნა მოხუცებული და სიხარულით მიიქუა და იტყოდა: შენ ხარ ღმერთი ჩემი, აწ განმიტევე მონაჲ შენი, მეუფეო.

ღღეს იხარებს ცაჲ და ქუეყანაჲ ქრისტეს ღმრთისა მოსლჳსა, ანგელოზნი გალობენ და მთავარანგელოზნი ღიდებისმეტყუელებენ, რამეთუ ზედვენ ჯორცთშესხმულსა ქერობინთა ზედა მჯღომარესა ღმერთსა, რომელმან ღღეს ჯერ-იჩინა დაჯღომაჲ მკლავთა ზედა სჳმეონისთა და ყრმად ჩჩჳლად ხილვაჲ ცათა მეუფემან; მაშინ ძალისაგან საღმრთოჲსა განმტკიცნა მოხუცებული და სიხარულით მიიქუა და იტყოდა: შენ ხარ ღმერთი ჩემი, აწ განმიტევე მონაჲ შენი, მეუფეო.

რომელი მჯდომარე არს ოთხ ხატედთა საყდართა, ანგელოზთა მეუფე, ნათლისაგან მამისა ქუეყანად მოივლინა და ქალწულისაგან განკაცნა შემოქმედი ცათა და ქუეყანისამ და კუალად ღღეს ჯერ-იჩინა შემდგომად ორმეოცისა დღისა მოსლვამ ტაძრად წესისაებრ შჯულისა, მაშინ ძალისაგან საღმრთოჲსა განმტკიცნა მოხუცებული და სიხარულით მიიქუა და იტყოდა: შენ ხარ ღმერთი ჩემი, აწ განმიტევე მონამ შენი, მეუფეო.

სხუამ, თუთი

სვმეონ მიემსგავსა შობისა შენისა სახუეველთა გარემესხმითა შენდა მკლავთამთა, რომელსა გიპყრიან ჯელითა დაბადებულნი, რამეთუ ნებსით ყოველთათჳს სიმდიდრე შენი სიგლახაკედ გარდასცალე, უქცეველო უფალო, დიდებამ შენდა.

სხუამ, თუთი

სვმეონ მოხუცებული მოივლინა ტაძრად უწყებითა სულისა წმიდისამთა მისთჳს, რომელი-იგი ჩანდა ყრმად ჩჩვლად, რომელი მაღალთა შინა ოთხ ხატედთა ქერობინთა ზედა მჯდომარე არს, რამეთუ ამან ღღეს დაისაყდრა მკლავთა ზედა სვმეონისთა, ხოლო იგი იჯმნიდა თჳსისა უფლისაგან და ითხოვდა განთავისუფლებასა: აწ, უფალო, განმიტევე მონამ შენი სიტყვსაებრ შენისა მშდობით, რამეთუ გიხილეს თუალთა ჩემთა ღმერთი ჯორციელქმნული, ქრისტე ღმერთო, დიდებამ შენდა.

თუთი, დ

იესუ, მაცხოვარი ქრისტე, ნათელი სამწუხრომ მოსრული იხილეთ, ერნო, — კმა-ყო სვმეონ, — ესერა იხილეს თუალთა ჩემთა ნათელი მხიარული, ძე და სიტყუამ მამისამ, ქალწულისაგან ჯორცთშესხმული ღმერთი, წარმართთა ნათელი და მამისა მაცხოვარებამ.

კმამ დ გუერდი/არა დააკლ.

უმაღლეს ცათა გამოჩნდა წმიდამ ქალწული მარიამ, დაუტევნელი დაიტია საშოსა და შვა ქუაბსა შინა ბეთლემსა და ჩჩვლებრ იტჳრთა წიაღთა წმიდათა ცათა და ქუეყანისა შემოქმედი და შჯულისა წესითა ღღეს ტაძრად მოვიდა სვმეონისსა.

ტაძრად მიიყვანე ნეფსით, კაცთმოყუარე, და მოხუცებულ-

მან მიგიქუა დამბადებელი ყოველთა და წადიერებით ესრეთ ღალადებდა: აწ განუტევე მონაჲ შენი, ქრისტე, და მის თანა ანნა წინაჲსწარმეტყუელი გალობით ღალადებდა: დიდებაჲ მოწყალე-ბასა შენსა, ქრისტე.

სულისა მიერ წმიდისა აღვსებულ იქმნა სჳმეონ მოსლვასა მეუფისასა ტაძრად და ეტყოდა ერსა მას მდგომარესა: მაცადეთ მე, რაჲთა ვიხილო მეუფე, რომელსა მოველოდე ხილვად მისა, რაჲთა განვთავისუფლდე მის მიერ, რომელსა აქუს დიდი წყალობაჲ.

ზეშთა საყდართა ემსგავსნეს ღღეს მკლავნი სჳმეონისნი, რომელთა ზედა დაისაყდრა ღმერთმან და სიბერე გარდაცვალა სიპოხედ და ნათელი საღმრთოჲ დაადგრა მის თანა და ბრწყინავს ზეცისა სასუფეველსა საღმრთოჲ მოხუცებული და ჩუენთჳს იღუწის დაუცხრომელად.

სხუანი/რომელი იწოდ.

ერთი სამებისაგანი ყოვლად ძლიერი, თანამფლობელი ბუნებით და თანასწორი განგებითა და ძლიერებითა სიტყუაჲ პირველ მამისა მიერ უდედოდ შობილი, რომელი აღსასრულსა ჟამთასა უმამოდ დედისაგან იშვა კორცითა ღღეს აღსრულები-სათჳს შჯულისა წიაღითა მოჰყავს სძალსა წმიდასა, ამას ყოველნი სიხარულით მივეგებვოდით, რაჲთა აცხოვნნეს სულნი ჩუენნი, ვითარცა მოწყალე არს.

რაჟამს აღესრულნეს განწმედისა ღღენი შობისა მარიამისნი ბუნებათაებრ აღმოიყვანეს ყრმაჲ იესუ წარდგინებად ტაძარ-სა მას წინაშე უფლისა, ესე თჳთ, რომელი შეიწირვის მამისა, შესწირავს ბუნებასა ჩუენსა, რომელიცა წყალობით შეიმოსა, რაჲთა ღმერთ ყოს იგი შეზავებითა; ამას ყოველნი მორწმუნენი თაყუანის-ვსცემდეთ, რაჲთა აცხოვნნეს სულნი ჩუენნი, ვითარცა მოწყალე არს.

ვითარცა ეუწყა მართალსა სჳმეონს, დაქსნილსა უძღურები-თა, მო-რაჲ-ჰყუანდა სიონდ მოსალოდებელი იგი მისი, განძლი-ერდა უძღურებისაგან და სრბით მოვიდა ტაძრად და ეტყოდა სიხარულითა ღმრთისმშობელსა: მომეც მე მკლავთა ჩემთა ზედა

ყრმაჲ ეგე სადაგ-საგონებელი ერსა ამას შორის, ხოლო მე ვიცნობ განმანათლებელად ერსა მორწმუნეთასა შენგან შობილსა ჯორციელად, ეტლო სიწმიდისაო.

წარდგომაჲ ა

წესსა ანგელოზთასა დაუკვრდების საიდუმლოჲ ესე საკვრველი, რამეთუ ხედვენ სიმდაბლესა ღმრთისასა მიუწდომელსა და ძენი კაცთანი ძრწოლით უგალობენ, რამეთუ, რომლისაგან ძრწიან ძალნი ცათანი, აჰა ესერა, მოხუცებულისა მკლავნი შეიცვენ მხოლოსა მრავალმოწყალესა.

სხუაჲ, დ

ბუელი დღეთაჲ ჩჩვლ იქმნა ჩემთჳს და სიწმიდისა მომცემელი ღმერთი განწმედასა მეზიარა, რაჲთა ჯორცთა შესხმაჲ თჳსი ქალწულისაგან სარწმუნო ყოს და ესე უწყებულ იყო სჳმეონისდა სულისა მიერ წმიდისა, ამისთჳსცა იცნა იგი ღმრთად განკაცებულად და წიაღთა თჳსთა მოხუცებულთა შეიტკობდა მაცხოვარსა სიხარულით და ესრეთ დაღადებდა: აწ განმიტევე მე მშჳდობით, რამეთუ გიხილე შენ მაცხოვარი დაბადებულთაჲ.

კონდაკი/კმაჲ ა

რომელმან საშოჲ ქალწულებრი განსწმიდე შობითა შენითა და ჳელნი სჳმეონისნი აკურთხენ, ვითარცა გშუენოდა, უსწრვე აწცა და მაცხოვნენ ჩუენ, ქრისტე ღმერთო, და დაამშჳდე ბრძოლათა შინა მოქალაქობაჲ და დაამტკიცენ მეფენი, რომელნი შეიყუარენ, მხოლოო კაცთმოყუარე.

ღმრთისმშობელსა შეუვრდეთ, რომელთა გუნებაჳს ხილვად ძისა მისისა სჳმეონის მიმართ მოყვანებული, რომელსა ხედვიდეს ზეცით უჯორცონი და განკვრევით იტყოდეს: საკვრველსა ეხედავთ აწ დიდებულსა, მიუწდომელსა და გამოუთქმელსა, რამეთუ რომელმან-იგი დაჰბადა ადამ, იტჳრთჳს, ვითარცა ჩჩვლი, დაუტევნელი იგი დატევნულ იქმნების მკლავთა ზედა მოხუცებულისათა, რომელი-იგი მყოფ არს გარეშემოუწერელთა მათ წიაღთა მამისა თჳსისათა, ნებსით გარეშეწერილ იქმნების ჯორცითა, არა ღმრთეებითა, მხოლოჲ კაცთმოყუარე.

კმაჲ გ/უგალობდითსა/ძლისპირი

უქმი ქუეყანაჲ სამკვდრებელი ზღუათაჲ იხილა მზემან პირველ, რაჟამს აზღუდნეს ღელვანი და შეჰყინდეს ორკერძოვე და ერი ღმრთისაჲ წიაღ-სრული სიხარულით ღაღადებდა: უგალობდით უფალსა, რომელიცა დიდებულ არს.

ზეცით აცურიეს ღრუბელთა ღღეს წყალობაჲ, რაჟამს მზე სიმართლისაჲ ღრუბლისაგან სულმცირისა ტაძრად მოყვანებული მსგავსად ყრმისა მღდელმან მიიქუა და უღაღადებდა ერსა: უგალობდით უფალსა ჩუენსა.

ქელნი დაშთომილნი და მუკლნი დაცსნილნი მოხუცებულისანი განძლიერდეს ღღეს მიქუებითა ღმრთისაჲთა მკლავთა ზედა და განახლებული ძლიერად ღაღადებდა და იტყოდა: უგალობდით უფალსა ჩუენსა.

სიბრძნით დამყარებული ცაჲ და ქუეყანაჲ იხარებს და იშუებს ღღეს, რაჟამს შემოქმედი მათი წიაღთაგან საღმრთოთა გარდამოცდა სახიერებით და ქალწულისა ტვრთული სკმეონ მკლავთა ზედა მიიქუა ღმერთი ყოველთაჲ.

ღმრთისმშობელისაჲ

დაუტევნელი დაიტიე, ქალწულო, და გამოუთქუმელად კშეე დამბადებელი ყოველთაჲ და მაცხოვარი ჩუენი, ამისთჳს ყოველი ერი უღაღადებს სიხარულით: უგალობდეთ უფალსა, რომელიცა დიდებულ არს.

განძლიერდასა/ბლოსპირი

მოსავთა შენთა დამამტკიცებლო ღმერთო, დაამტკიცე ეკლესიაჲ შენი, რომელი მოიყიდე სისხლითა შენითა წმიდითა.

მამისა მიერ შობილი ჟამთა პირველად, აღსასრულსა ჟამთასა ქალწულისაგან გამობრწყინდა, რაჲთა ადამ აღადგინოს.

სიტყუაჲ მამისაჲ ჩჩვლად გამოგვბრწყინდა ჩუენ, რაჲთა კუალად მოაქციოს შეცთომილი წარტყუენული გონებითა პირველქმნული.

დამბადებელი, რაჟამს განგებით ჩჩვლ იქმნა, ბუნებაჲცა, ქუეყანისაგან შობილი, განაღმრთო მან და მამასა წარუდგინა.

ღმრთისმშობელისაჲ

ღრუბელი ხარ შენ მზისთუალისაჲ მის, ქალწულო, მტკრთველი წიაღითა დამბადებელისა, რომელსაცა დაბადებულნი აღიდებენ.

მესმასა/მლისპირი

ქრისტე ღმერთო, ცანი კეთილთა შენთა დაფარნეს, რაჟამს კიდობნისა მისგან სიწმიდისაჲთ მოხუედი სოფლად სიმდაბლით ჩუენთვს და, ვითარცა ჩჩვლი, გიხილეს ღმერთი ყოველთა დაბადებულთაჲ, აღივსო ყოველივე ღიდებითა შენითა.

ღმრთისმშობელი ეტყოდა ღღეს სვმეონს მართალსა: შ ცხე-ბულო სულისაგან სიტყვსათვს საღმრთოჲსა, აწ ჩჩვლქმნული მიიქუ სიხარულით მკლავთა შენთა ზედა — ქრისტე მეუფე და ღაღად-ყო: აღივსო ყოველივე ღიდებითა შენითა.

იხილა რაჲ სვმეონ სიტყუაჲ დაუსაბამოჲ გუამოვნად მჯღო-მარე მკლავთა ზედა ქალწულისათა სახედ ქერობინთა მიზეზი ყოველთა დაბადებულთაჲ, განკვრდა სულითა და ღაღად-ყო: აღივსო ყოველივე ღიდებითა შენითა.

ისრაჲლთა ღიდებაჲ და წარმართთა ნათელი, აღთქმული სულისა მიერ, რომელსა მოელოდე, წინაჲსწარმეტყუელო, და განჭაბუკებად სიბერესა მიიქუ აწ შჯულისმღებელი და თქუ: აღივსო ყოველივე ღიდებითა შენითა.

ღმრთისმშობელისაჲ

გიხაროდენ გაბრიელ მოგართუა შენ, ქალწულო, რაჟამს-იგი მუცლად-ილე დამბადებელი შენი და ჰშევ ღმერთი ჯორცითა უზეშთაჲს კაცთა ბუნებისა, რომელსა ყოველნი უღაღადებთ: აღივსო ყოველივე ღიდებითა შენითა.

ღამითგანსა/მლისპირი

ჩუენებით ესაია იხილა რაჲ უფალი, საყდართა მჯღომარე და გარეშეცეული ანგელოზთა მიერ, ღაღად-ყო: შ, ვაჲ უბადრუქსა, რამეთუ ვიხილე ღმერთი ჯორცითა, ნათელი ბრწყინვალე და მთავარი მშვდობისაჲ.

ვითარცა გულისკმა-ყო საღმრთოჲს მღღელმან ღმერთი, რომელი პირველად იხილა ღიდებით ჯორცითა მოსრული, ღაღად-ყო: გიხაროდენ შენ, რომელსა გიტკრთავს დაუსაბამოჲ ნათელი ბრწყინვალე და მთავარი მშვდობისაჲ.

მი-რაა-ყვნა მკლავნი თვსნი მიქუმაღ ღმრთისა სკმეონ, ეტყოდა ქალწულსა: ცეცხლი ღმრთეებისაა გიტვრთავს, ნეტარო, ხოლო მე მეშინის მიქუმაღ მკლავთა ჩემთა ზედა მიწისა-განთა ნათელი ბრწყინვალე და მთავარი მშვდობისაა.

ეტყოდა ღმრთისმშობელსა მოხუცებული ღმრთისაა, რა-ჟამს ესაიამს სერაბინისაგან შეეხო ნაკუერცხალი, განწმიდნა, ხოლო შენ მკლავთა, ვითარცა მარწუხითა, გიტვრთავს ღმერთი, ნათელი ბრწყინვალე და მთავარი მშვდობისაა.

ღმრთისმშობელისაა

ქალწულო დიდებულო, ღმრთისმშობელო მარიამ, შენგან გამოგვბრწყინდა ნათელი ბრწყინვალე დაულამებელი, რომელ-მან განმანათლნა ჩუენ, მსხდომარე ბნელსა და აჩრდილთა და ეს-რეთ უღალადებთ: უფალო, დიდებამა შენდა.

ღალღაყესა/ბლისაირი

კმა-ყვაჲ შენდამი დამძიმებულმან ტვრთითა ცოდვათა ჩემ-თამთა, შეისმინე ჩემი და წყალობა ყავ, მაცხოვარო.

რაჟამს იხილა მოხუცებულმან მკსნელი მოსრული ნათე-სავთაჲ, მისსა მიმართ კმა-ყო: შენ ქრისტე ღმერთი ხარ ყოე-ვლთაჲ.

დადებულ იქმნა სიონს შინა ლოდი დაბრკოლებისა მტერ-თაჲ, ხოლო კლდე სიმტკიცისაჲ მორწმუნეთა გამოჯნისაჲ.

საუკუნეთა პირველ შობილი აღსრულებად იგავთა მოხუედ და წყალობისათჳს შეიმოსე ბუნებამ ჩუენი.

აწ განმიტევე მონამა შენი მშვდობით, ძეო ქალწულისაო, ღმრთისაგან შობილო, მადიდებელად ძალსა შენსა.

ღმრთისმშობელისაა

არა განიხრწნა საშოჲ ქალწულისაჲ ცეცხლისაგან ღმრთეე-ბისა, რაჟამს დაემკვდრა იონამს სახედ განუხრწნელად.

კურთხეულარსა/ბლისაირი

ღმრთისა სიტყუასა, რომელმანცა ცეცხლსა შინა შეაცურე-ნა სამნი ყრმანი ღმრთისმეტყუელნი შევამკობდეთ ყოველნი და ქალწულმან შვა, და ესრეთ ვღალადებდეთ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

სვმეონ მართალმან ღაღად-ყო: მსწრაფლ წარვიდე ჯოჯოხ-
ეთად და ვახარო ადამს, მკვდრსა მას შინა, და მიუთხრა მე ევას
და მათ თანა ვიტყოდი: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო ღმერთო
მამათა ჩუენთაო.

ეტყოდა მღელღი ღმრთისმშობელსა: სულსაცა შენსა გან-
ვიდეს, უბიწოო, მახვლი იგი მწუხარებისაჲ, რამეთუ იხილო შენ
ძე შენი ჯუარსა ზედა, რომელსა უღალადებდეთ: კურთხეულ
ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

ღმრთისმშობელისაჲ

მამასა ძით და სულით წმიდით მორწმუნენი ვაკურთხე-
დეთ, ანგელოზთა გალობასა ვღალადებდეთ ჩუენ: წმიდა ხარ შენ,
უფალო, სამებაო წმიდაო, კურთხეულ ხარ შენ მარადის, აჲ და
უკუნისამდე.

აკურთხევდითსა/ძლისიპირი

მონებად ღმრთისა აღდგომილნი ყრმანი შეითხინეს ცეცხლ-
სა მიუახლებელსა და აღისაგან არა ევნო და გალობით იტყოდეს:
აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა და აღამაღლებდით მას
უკუნისამდე.

ჴ ისრაჴლო, იხილე აჲ დიდებაჲ შენი — დღეს ემმანუელ
ხატად ჩჩვლთა ქალწულსა მოჰყავს წიაღითა და ღაღადებდ ძლი-
ერად: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა და აღამაღლებ-
დით მას უკუნისამდე.

ჴმა-ყო სვმეონ: ესე აჲ არს სასწაული დიდი წინააღმდგომთა
ღმრთისათაჲ, ჩჩვლად გამოჩინებული დღეს, მორწმუნენო, ვი-
ტყოდით: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა და აღამაღ-
ლებდით მას უკუნისამდე.

ესე არს ღმერთი, სიტყუაჲ ღმრთისაჲ, რომელი ჩჩვლ იქმნა
დაცემად და აღდგინებად ურწმუნოთა და მორწმუნეთა, ამას
უღალადებდეთ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა და
აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

ღმრთისმშობელისაჲ

ვინ შემძლებელ არს ქებად შენდა ჯერისაებრ, უბიწოო მშო-
ბელო ღმრთისაო, რომელმან გამოუთქუმელად ჰმევ დამბადებე-
ლი შენი და სიტჴუ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა და
აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

წერილთა მიერ შჯულისათა მოგუესწავა ჩუენ, მორწმუნეთა, ვითარმედ ყოველი წული, პირველ საშოასა განმლებელი, წმიდა უფლისა იწოდოს. აჰა, დღეს ეიხილეთ ჩუენ პირმშობა ზეცით და ქუეყანით და სარწმუნოებით ვადიდებთ.

მართუეთა მათ წილ გურიტისათა წარმოდგეს ორნი მოხუცებულნი — ანნა და სჰემონ დღეს საღმრთონი წინამსწარმეტყუელნი და ძესა მას მაღლისასა, ქალწულისაგან შობილსა, მსახურეს ტაძარსა შინა, ღმრთად და კაცად აღიარეს.

ღაღად-ყო სჰემონ მართალმან: განმცენ მონაჲ შენი აწ, ქრისტე, მსახურებისა მისგან ძუელისა აჩრდილისა შჯულისა და ღირს მყავ მე მაღლსა შენსა დღეს სიტყუად ტაძარსა შინა, რაჲთა განჭაბუკებულმან საიდუმლოჲ შენი ვადიდო.

მოხუცებულმან დედაკაცმან უწინამსწარმეტყუელა ერსა ტაძარსა მას შინა ღმრთეებისა და კაცებისა გამოჩინებისათჳს დღეს, ჩჩჳლი რაჲ გულისჴმა-ყო, და მშობელსა მისსა ღირსი ნეტარებაჲ ძღუნად მიაგება.

ღმრთისმშობელისაჲ

აღმოსავალით ბჭედ დაჴშულად გიწოდა შენ წინამსწარმეტყუელმან, რომელსა შევიდა ღმერთი განუღებელად და გამოვიდა და ბჭე იგი ეგო დაჴშულად, ქალწულებაჲ, უხრწნელად შემდგომად შობისა შენგან, დედაო ღმრთისა მაღლისაო.

გალობანი დღესასწაულისანი კმაჲ დ

უგალობდითსა /მინჩხი/მლისპირი

ზღვსა მის მეწამულისა ღელვათა ვიდოდა პირველად ოდესმე ერი ისრაჴლისაჲ, და კელთა განჰყრობითა მოსე ჯუარის სახედ ძალი იგი ამალეკისაჲ უდაბნოს დასცა.

საუფლოჲ დღესასწაული, ვითარცა მზე, გამობრწყინდა დღეს და მიეფინა ნათელი მისი კიდეთა სოფლისათა და ბრწყინვალედ განათლებულ არს სარწმუნოებით მგალობელთა დღეს.

დაჰბერეთ ნესტუსა საღმრთოსა გალობად ღმრთისა, წადიერნო, აღიმადლეთ კმაჲ სიხარულისაჲ, ერნო მორწმუნენო, რა-

მეთუ ღღეს ეკლესიამ ქრისტესი, ვითარცა სძალი, დაიწინდების.

აწ იხარებდი, ქალაქო დიდებულო იერუსალემ, თუალთა შენთა იხილეს მეუფე, მომავალი ღრუბლითა სულმცირითა, რომელ არს ქალწული უბიწოებით მტკრთველი მისი.

აჰა მოიწია ჟამი წყალობისა შენისამ, სიონ, ვითარცა პირველ გიღალადებდა დავით მამათმთავარი და აწ სასძლომ შენი შეამკვე და შეიწყნარე სიმდიდრე ღმრთისამ.

აღიხილენ თუალნი შენნი, სიონ, ღმრთისა სამკვდრებელო, და იხილე შენდა მომავალი მსგავსად ყრმისა ჩჩვლისამ, განმამრავლებელი ყრმათა შენთამ და მომცემელი ნიჭთა საღმრთოთამ.

ღმრთისმშობელისამ

მიდგომილ იქმენ უთესლოდ ნებითა მამისამთა, სძალო, სულისაგან წმიდისა, ქალწულო, იშვა უდედოდ მამისაგან და აწ ქუეყანასა ზედა შენგან უმამოდ გამოჩნდა ღმერთი.

განძლიერდასა/ძლისპირი

იხარებს ეკლესიამ შენდამი, ქრისტე, და ესრეთ ღალადებს: სასომ ჩემი ხარ შენ, განმადლიერე, დამბადებელო.

ისრაელთა დიდებამ, წარმართთა ცხორებად გარდამოსრული, ღღეს, ვითარცა ყრმა ჩჩვლი, წიაღითა მოჰყავს ღმრთისმშობელსა.

სიხარულით აცურევენ ღრუბელნი ცუარსა სიმართლისასა, ხედვენ რამ საღმრთოსა მას ბუნებითსა ცუარსა ზეცისასა.

იხარებდი, მართალო, ერსა შორის უბიწოო სვამეონ, რამეთუ თვთ მნათობი მზე გამოჩნდა მკლავთა შენთა ზედა.

ღალადებდა სვამეონ: ესე არს სასწაული ერსა შორის: მორწმუნეთა აღდგომა, ხოლო ურწმუნოთა დამცემელი.

პური იგი ზეცისამ, საზრდელი ანგელოზთა ძლიერთამ, მოეცა საჭმელად კაცთა, რომელი უკუდავ ჰყოფს სულთა ჩუენთა.

ღმრთისმშობელისამ

შენ მხოლომ ხარ მიზეზი ყოვლისა კეთილისამ, ღმრთისმშობელო, რომელმან ბუნებათა უადრეს გვშეე მზრდელი ყოველთამ.

მესმასა/ძლისპირი

იხილა რამ ეკლესიამან მზე სიმართლისა, ჯუარსა ზედა ამ-

აღლებული, დადგა იგიცა წესსა ზედა თვსსა ღირსად, და ესრეთ დაღაღებდა: დიდებამ ძალსა შენსა, უფალო.

იხილა რამ ეკლესიამან მზე სიმართლისაჲ კორცითა გამოჩინებულნი, სიტყუაჲ უსხეულოჲ სხეულთათჳს კსნად მოსრული, ღმრთად იცნა და დაღად-ყო: დიდებამ ძალსა შენსა, უფალო.

რომელმან დასხნა ბჭენი შენნი ბროლისანი, ხოლო ქვანი საფიროვნისანი და სუეტნი იგი იასპინისანი, სიონ, ესე დღეს შენდა მოჰყავს, ვითარცა ყრმამ ჩჩვლი ღმრთისმშობელსა.

საღმრთონი წინამსწარმეტყუელნი უწყებულნი სულითა დღეს სიონდ მოიწინეს — სჳმეონ და ანნა, და ერსა უღაღადებდეს: მოიწია ნათელი, სულთა ჩუენთა განმანათლებელი.

მიიქუა რამ მოხუცებულმან სჳმეონ მკლავთა თვსთა ზედა ახალი ადამ, აკურთხევდა მას ზარგანკდილი გონებითა და ესრეთ დაღაღებდა: დიდებამ ძალსა შენსა, უფალო.

ნაკურეცხალი იგი ცეცხლისაჲ, რომელსა სერაბინი კელითა ვერ შეეხო, მოხუცებულმან სჳმეონ მკლავთა მიიქუა, კორც-შესხმული მთიები, მნათობი ორთა ცხოველთა შორის.

ღმრთისმშობელისაჲ

უქორწინებელო ქალწულო, შემდგომად შობისა იპოე დადგრომილ ქალწულებასავე, ამისთჳს სარწმუნოებით ღმრთისმშობელად აღგიარებთ დაუდუმებელითა ბაგითა.

ღამითგანსა/ძლისპირი

შენ, უფალო, ნათელი ხარ მომავალი სოფლად, განმანათლებელი გულთა მორწმუნეთა შენთასა, რომელნი თაყუანის-გცემთ შენ.

შემოქმედი ღმერთი უხილავთა და ხილულთაჲ, სიტყუაჲ დაუბადებელი დაებადა კორცითა დაბადებულთა ცხორებად.

შენ, რომელი მჯდომარე ხარ ქერობინთა ზედა, ღმერთი ძლიერი ძალითა, იხილვე მკლავთა ზედა უძღურისა სჳმეონისთა.

შემოკერბით სიონს შინა, ერნო ნათლისანო, და იხილეთ მკლავთა ზედა მოხუცებულისათა უხილავი ანგელოზთაგან.

შენ, უფალო, ნათელი ხარ ყოვლად უხილავი, თანასწორი არსებითა მამისა და სულისაჲ და ჩუენთჳს ქუეყანად მოსრული.

ბუნებანი ადამიანთანი განაღმრთვნა, რაჟამს მოიღო ბუნებაჲ
კორციელი ღმრთეებამან, და შეიერთა მოწყალებით.

ღმრთისმშობელისაჲ

შენ საჭურველი ხარ უძლეველი, ღმრთისმშობელო, წყო-
ბასა მტერთა ჩუენთასა შეუძრველად დამიცვენ მოსაენი შენგან
შობილსა.

ღაღადყავსა/ძლისპირი

გალობით, ჳმითა სიხარულისაჲთა გაქებს შენ ეკლესიაჲ
შენი, ქრისტე, განწმიდნა რაჲ იგი სისხლითა მაგით, რომელიცა
გარდამოცდა გუერდსა საღმრთოსა წმიდასა.

ჳმამაღლად სიხარულით ღაღადებდა სჳმეონ: აწ იხილეს
თჳალთა ჩემთა პირველ უწყებული სულისა მიერ, რომელსაცა
სურვიელად სასოებით მოველოდე.

ეტჳოდა ღმრთისმშობელსა ანნა წინამსწარმეტყუელი: ნე-
ტარ ხარ შენ, უბიწოო, რამეთუ შენ მიერ განქარდა წყევამ
პირველისა დედისაჲ და აღიჳოცა ყუედრებაჲ.

აღვინთნეთ აწ ლამპარნი სულიერნი ბრწყინვალენი და გან-
ვიდეთ მიგებებად სჳმეონის თანა და თაყუანის-ვსცეთ სიტყუასა
ზეცით მოსრულსა და ჩჩჳლად შობილსა ჩუენთჳს.

იძრვიან შიშით სამყარონი ცათა მაღალთანი, ჳედვენ რაჲ,
ვითარცა ყრმასა ჩჩჳლსა, მკლავთა ჳედა მიწისაგანთა მჳდლო-
მარესა მეუფესა და უფალსა ანგელოზთასა.

ნათელი, მნათობი მზისა უპირატესი, პირველ იშჳა მამისა-
გან ყოვლადჳე ყოფილი სიბრძნე და ძალი და აღსასრულსა ჟამ-
თასა კაც იქმნა კაცთათჳს ქრისტე.

ღმრთისმშობელისაჲ

უადრეს უზეშთაეს არს ყოველთა სასწაულთა ქალწულისა
მუცლად-ღებამ დამბადებელისაჲ და შემდგომადცა შობისა მის
უბიწოებით დადგრომამ ქალწულად.

კურთხეულარსა/ძლისპირი

საჳუმილსა შინა აბრამეანნი ყრმანი, მოგუთა მიერ კრულნი
საღმრთოთა შჳჳულთათჳს, შეითხინეს და აღსა შინა ღაღადებდეს:
კურთხეულ ხარ, ღმერთო, ტაძარსა მას სიწმიდისა შენისასა.

რომელი პირველ საცუმილსა შინა ყრმათა გამოუჩნდა ანგელოზისა ხატითა და დაიცვნა, ესე ღღეს ხატითა ყრმისაჲთა გამოჩნდა სიონს შინა ტაძარსა მას სიწმიდისა მისისასა.

რაჟამს იხილა სჰმეონ სიონს შინა კსნაჲ წარმართთაჲ, მკლავთა მიიქუა და კმა-ყო: შენ ხარ კრავი დაუსაბამოსა მამისაჲ და შენ კურთხეულ ხარ ტაძარსა მას სიწმიდისა შენისასა.

მოიღეს წყევამ კელთა მათ პირველისა მამისათა მოღებითა ხისა მისგან ცნობადისა, ხოლო ღღეს მოიღეს კურთხევამ იგი სამარადისომ, რაჟამს კელთა მიიქუა სიტყუამ სჰმეონ.

მოასწავებდა პირველი შჯული უაღრესსა შჯულსა; სახე ორთა მათ მართუეთა გურიტისათაჲ, აწ შეიერთა ორი ერთად და შუაკედელი ზღუდისა მის — მტერობაჲ დაჰქსნა უფალმან.

ჩუენ თანა ღმერთი ცანთ წარმართთა და იძლიენით, ერნო, ყრმაჲ იშვა და ძედ მოგუეცა ჩუენ უაღრეს უფრომს ყოველთა მთავრობათა, რომელი ვიხილეთ მკლავთა ზედა მართლისა სჰმეონისთა.

ღმრთისმშობელისაჲ

გიხაროდენ შენ, ღმრთისმშობელო ქალწულო უბიწო, რამეთუ შენგან მოვიღეთ სიხარული ჩუენ მორწმუნეთა და ვლადადებთ: კურთხეულ ხარ, ღმერთო, ტაძარსა მას სიწმიდისა შენისასა.

აკურთხევდითა/ძლისპირი

კელთა განპყრობითა დანიელ მღვმესა მას შინა მკეცნი მოამდოვრნა და სამთა მათ ყრმათა დაშრიტეს ცეცხლისა ალი ღმრთისა მიერ და განბრძნობილნი უშიშად ესრეთ ღაღადებდეს: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა.

რომელი ეზრახა ელიას ნიავეწულილსა შინა უცნაურად — სიტყუამ, გარდამოჴდა იგი სიმდაბლით და საცნაურ იქმნა ჯორცითა, რომელსა ჩუენ, მორწმუნენი, ესრეთ უღაღადებთ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა.

ფესუედითა ოქროვანითა შემკულმან სძალმან უქორწინებელმან ტაძრად მიიყვანა ღღეს უკუდავი ყუავილი უფლისა ძალთაჲსა, რომელსა წესნი ზეცათანი ესრეთ უღაღადებენ: აკურთხ-

ვედით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა.

კელთა რამ მიიქუა სვმეონ ყრმამ ჩჩვლი უბიწომ, ერსა უღაღადებდა: ესე არს ნათელი წარმართთა და მადიდებელი ისრაჲლთა, ამას ყოველნი სარწმუნოებით ესრეთ უღაღადებთ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა.

ისწრაფდა სვმეონ მართალი წარსლვად ჯოჯოხეთად, რამთა მუნ დაშვილთა ახაროს, ვითარმედ მოვიდა მკსნელი ყოველთა ჭირვეულთა და განმხიარულებულნი ესრეთ ღაღადებენ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფლისანი უფალსა.

განიცადეთ და იხილეთ დღეს, ერნო მორწმუნენო, სახიერება ღმრთისა, უხილავი იგი, რომელი ქერობინთა ზედა მჯდომარე არს, დამდაბლდა და მკლავთა ზედა მართლისათა იხილვა, ვაკურთხევდეთ ყოველნი ქმნულნი მისნი უკუნისამდე.

ღმრთისმშობლისა

ყოველთა ნათესავთა შორის შენ მხოლოდ გამოსჩნდი, ღმრთისმშობელო ქალწულო, რაჟამს დაიტიე ღმრთეება დაუტევნელი ყოველთაგან, და არა შეგწუა შენ ცეცხლმან მიუახლებელმან, არამედ დაგმარხა უბიწოდ ქალწული ქალწულადვე.

ადიდებდითსა/ძლისპირი

ლოდი საკიდური უკელოდ გამოეკუეთა შენგან, მთაო გამოუკუეთელო, ქალწულო, ქრისტე, შემაერთებელი ბუნებათა. ამისთვისცა სიხარულით ჩუენ მორწმუნენი ღირსად გადიდებთ.

ლოდი საკიდური დაიდვა სიონს შინა შებრკოლებისა, ურწმუნოსა მას ნათესავსა დრკუთა უშჯულოთა ჰურიათასა, ხოლო წარმართთა ცხორებად, რომელნი ღირსად მას უგალობენ.

სულსაცა შენსა განვიდეს მახვლი შემაურვებელი, — ეტყოდა მღვდელი ღმრთისმშობელსა, — რაჟამს იხილო შენგან შობილი ესე ძელსა დამოკიდებული შეურაცხებით უღმრთოთა მიერ.

იშევ გორცითა ჟამიერად, ჟამთა უწინარეს შობილი, და წიალითა დედისაჲთა, ვითარცა ჩჩვლი, ტაძრად მიიგუარე, ქრისტე, და ცათა არა დააკლდი; შეგვწყალენ ჩუენ მონანი შენნი.

რომელნი განშუენდით მადლითა და საღმრთოთა სურნელე-

ბითა, აწ აღიპყრენით კელნი თქუენნი და ძღუნად შეწირეთ ქებაჲ და მადლობაჲ ჩჩვლად გამოჩინებულისა და აღიდებდით სახელსა მისსა.

ვეძიებდეთ, ზ, მორწმუნენო, წადიერად სასუფეველსა და ვევედრებოდით ქრისტესა მეოხებითა ღმრთისმშობელისაჲთა წარმართებად ფერცთა ჩუენთა მართლისა თანა სკმოვნისსა.

ღმრთისმშობელისაჲ

სარწმუნოებით აღგიარებთ დედად ღმრთისა ჩუენისა, ღირსო, და წმიდად ქალწულად გჰადაგებთ. ქრისტესა, ძესა შენსა, ევედრე ჩუენთჳს, რაჲთა მიცნნეს მტერისაგან მადიდებელნი შენნი, წმიდაო.

სხუანი გალობანი ამისვე დღესასწაულისანი ჲჲჲ გ გუერდი

უგალობდითსა/ძლისპირი

წამისყოფითა, ღმერთო, ბუნებანი მდინარენი ზღუდედ აღამალლენ და მას შინა განიყვანე ერი ისრაშლთაჲ ჲმელად და გიგალობდეს გალობასა ძღუევისასა.

აცურით ზეგარდამო ღრუბელთა ცუარი მადლისაჲ, რამეთუ ღრუბელსა ზედა ნათლისასა მჯდომარე ქრისტე ღმერთი მოვალს ტაძრად, ვითარცა ჩჩვლი, შემოქმედი საუკუნეთაჲ.

პირველსავე შუებასა მკვდრ იქმნეს ადამ და ევა, რამეთუ ქრისტემან ახლისა მადლისა ბჳენი ერსა მორწმუნეთასა განუხუნა, რაჲჲმს ჩჩვლ იქმნა და სამოთხე დაუმკვდრა.

ღმრთისმშობელისაჲ

წიგნთა ღმრთივსულიერთა პირველადვე გჰადაგეს შენ ბჳედ ცხოვრებისად და კარვად საღმრთოდ და ტაძრად წმიდად, სძალო ღმრთივმიმადლებულო, რომელსა შინა დაემკვდრა სიტყუაჲ მამისაჲ.

განძლიერდასა/ძლისპირი

ღმერთო, მაცხოვარო ჩუენო, ყოვლისა დამბადებულო,

რომელმან სიტყვით დაამყარენ ცანი მაღალნი, ყოვლით ძალით მათით და სულითა მით საღმრთოთა დამამტკიცენ ჩუენ ერთობით კლდესა ზედა სარწმუნოებისასა.

ინება რაჲ განახლებად ცოდვითა დაძუელებული კაცთა ბუნებაჲ მეუფემან, განჯორციელდა და წესთა და შჯულთა საღმრთოთა მიერ შეამკო წმიდაჲ ეკლესიაჲ თჳსი და აღავსნა მორწმუნენი მაღლითა.

მცხინვარებანი საღმრთონი განუტევნა რაჲ ქრისტემან მაღლისანი ტაძარსა შინა, მსგავსად აჩრდილთა, განჯაღნა ყოველნი ძუელნი სახენი და წესნი და წარმართთა ერსა მიჰფინა ნათელი საღმრთოჲ სულისა წმიდისაჲ.

უბიწოებით ქცევისა და სიწმიდით ცხორებისა წინდსა შეიწყნარებს ღღეს ანნა მხიარულებით, რამეთუ იხილავს ნიჭთა მომცემელსა ღმერთსა, ჩჩვლებრ ქალწულისა ტვრთულსა და ღიდებულებათა მისთა ქადაგებს.

ღმრთისმშობლისაჲ

კიდობანი სიწმიდისაჲ და ქალწული ყოვლადწმიდაჲ შეგიწყნარა ღღეს ღიდებულმან ღმრთისა ტაძარმან, გეტვრთა რაჲ ჩჩვლებრ ყოველთა დამბადებელი და მეყუსეულად განძარცუნა ძუელნი სახენი, იგავნი და აჩრდილნი.

მესამა/ძლისპირი

რაჲჲმს ესმა მოსლვაჲ შენი წინაჲსწარმეტყუელსა, ქრისტე, განკვრევით ღაღად-ყო: მესმა მე სმენაჲ შენი, უფალო, რამეთუ მოხუედ ქუეყანად, რაჲთა აცხოვნე ღღეს ცხებულნი შენნი.

პირად-პირადთა მათ მიერ მაცთურისა წყუდიადთაგან შეჰყრობილთა წარმართთა ნათელი საღმრთოჲ ქრისტეს განკაცებისაჲ იხილეს და კმა-ყვეს: ღიდებაჲ ძალსა შენსა.

ტაკუკი იგი ოქრომსაჲ, აღვსებული მანანაჲთა, სახე იყო ბრწყინვალე ღმრთისა ღედისაჲ და იხილა რაჲ ტაძრად შემოსრული, შიშით და მხიარულებით მიჰრიდა.

ღმრთისმშობლისაჲ

ღაეცა კაცთა ბუნებაჲ ცოდვითა და მოკუდავ იქმნა იგი, არამედ შობილისა შენისა მიერ, სძალო, ღირს იქმნა უკუდავებასა და გალობს: ღიდებაჲ ძალსა შენსა.

სული მაცხოვარებისაჲ, უფალო, რომელი-იგი მიუდგა გულ-სა შინა პირველთა წინამსწარმეტყუელთასა და იშვა ქუეყანასა, მან მაუწყა ჩუენ მოსლვაჲ შენი ქუეყანად მორწმუნეთა ცხო-რებად, და აწ განათლებულნი გალობით გადიდებთ.

ულმრთოებისა ტაძარნი დაეკშვიან და ღმრთისმეცნიერებისა ბჭენი განეხუმიან შესლვითა მეუფისათა ბჭეთა შინა ტაძრისა თჳსისათა ჩჩვლებრ კორცითა კსნისათჳს დაბადებულთაჲსა, რომელსა განათლებულნი გალობით ვადიდებთ.

შუეაკედელი იგი მტერობისა პირველისაჲ დაუკსნელი აწ განიკუეთების, რამეთუ ჩჩვლ იქმნა რაჲ ქრისტე ღმერთი ჩუენი მრავალმოწყალე და ყოვლითურთ მიიღო კაცობრივი ბუნებაჲ, ანგელოზნი და კაცნი ერთობად მოიყვანნა.

ღმრთისმშობელისაჲ

ცეცხლსა საღმრთოსა მიუახლებელსა უბიწოთა კორცთა შენთაგან განკაცებულსა, რომელმან-იგი შეუწუველად დაგიცვა შენ, ყოვლად უხრწნელო სძალო, ეგულეობდა რაჲ მიქუმაჲ მოხ-უცებულსა, ძრწოდა და განათლებული გალობით გადიდებდა.

ღალღაყესა/მლისპირი

ვითარცა-იგი იონა წინამსწარმეტყუელი იქსენ სიღრმეთა-გან, ეგრეცა მე სიღრმეთაგან ცოდვათაჲსა აღმომიყვანე, ვი-თარცა ხარ მრავალმოწყალე.

შესაძრწუნებელისა მის ნაკუერცხალისა მარწუხმან ტაძ-რად რაჲ შემოიყვანა წიაღითა უბიწოთა, განათლებული ეტყო-და სჳმეონს: მიიქუ, ნეტარო.

მეუფშ დაბადებულთაჲ მიიქუა რაჲ მკლავთა ზედა, ვითარცა ჩჩვლი, სჳმეონ ქადაგა ღმრთეებაჲ მისი და ცხოვრებასა და ღიდე-ბასა უკუდავსა მკჳდრ იქმნა.

ღმრთისმშობელისაჲ

იხილეს რაჲ სახეთა მათ მომასწავებელთა შენთა შენ მიერ სრულყოფაჲ თჳსი ტაძარსა შინა ღმრთისასა, ღიდებულეებაჲ შო-ბისა შენისაჲ აღიდეს, სძალო.

კურთხეულარსა/მლისპირი

საჯუმილსა რამ ცეცხლისასა შეითხინეს სამნი იგი ყრმანი, ცეცხლი ცუარად გარდააქციეს და ძლევად შემოსილთა ესრეთ დაღად-ყვეს: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, საუკუნიტგან უკუნისამდე.

ნათელი მოსლვისა თვისსამ მოჰფინა ქრისტემან წარმართთა, ხოლო ძუელი შჯული დააცხრო და ახლისა მადლისა შჯულის-მდებლობამ მისცა მათ სახიერებით და კერპთა სიციბილი უჩინო ყო.

მეუფეო ქრისტე, რომელი მიიქუ წიაღთა სკმეონისთა, სულსაცა შინა მორწმუნეთასა სახიერებით და წყალობით ჯერ-იჩინე დამკვდრებამ, კაცთმოყუარე, და გამოგუაჩინენ ტაძრად შენდა.

ძემან მხოლოდ-შობილმან, საყდართა დიდებისათა მჯდომარემან, ჯორცნი რამ შეისხნა შენგან, სძალო, საყდრად ცეცხლისფერად და ეტლად სამეუფოდ მეუფებისა თვისსა აღგამაღლა, ყოვლადწმიდაო.

ღმრთისმშობელისაჲ

ბუნებით განუყოფელსა აღვიარებთ სარწმუნოებით: მამასა დაუსაბამოსა, ძესა მიუწდომელსა სულით წმიდითურთ. დაუცხრომელად ვიტყვთ: მამათა ღმერთო, კურთხეულ ხარ შენ.

აკურთხევდითსა/ძლისპირი

რომელი მხოლოდ არს მეუფე დიდებისამ, რომელსა გუნდნი ზეცათანი აქებენ და ეშინის ანგელოზთა კრებულსა, მღელნი აკურთხევდით, ერნი უფროჲსად ამაღლებდით მას უკუნისამდე.

ჯორცითა მოვიდა ცხორებამ და აღდგომამ — ქრისტე ღმერთი ჩუენი დაცემად მტერისა და ყოველთა კიდეთა აღმართებად, რომელნი უგალობენ მოსლვასა მისსა და ჩჩვლად გამოჩინებასა.

წმიდამ წმიდათამ არს ქრისტე, ვითარცა ღმერთი, ხოლო შჯულიერი განწმედამ თავს-იდვა, რამთა ცხად ჰყოს განუყოფელი ნებამ მამულისამ მის ერთ-არსებისამ, ერთ-მთაერობისა და სიმტკიცისამ.

ღმრთისმშობელისაჲ

საიდუმლოსა მას შობისა შენისასა უგალობენ ანგელოზთა კრებულნი, ღმრთისმშობელო, და კაცთა ნათესავნი, შენ მიერ

ცხოვნებულნი, შეიმკებებიან საღმრთოთა დიდებითა შენითა.

ადიდებდითსა/მლისაჲრი

მტკრთველმან გამოუცდელად უხრწნელებისამან სიტყუ-
ასა დამბადებელსა ავასხა ბუნებაჲ, მოვედ, უბიწოო ქალწულო
ღმრთისმშობელო, შენგან შობილსა თანა მასწავე მორწმუნეთა,
რამთა ღირს ვიქმნეთ ჩუენ დიდებად შენდა.

ნათლითშემოსილმან ტაძარმან მეუფისამან წიაღითა თვსი-
თა შემოიყვანა იგი ტაძრად შჯულიერად და ყოველსა სოფელსა
დიდებისა მისისა ბრწყინვალებაჲ უჩუენა და აღავსო ნათლითა
ცაჲ და ქუეყანაჲ.

ცეცხლისაგან საღმრთოჲსა შეუწუველად დაცული გიხილა
რამ მოხუცებულმან, ღმრთისა დედაო, ქადაგა კმამაღლად საიდ-
უმლოთა შენტა დიდებულებაჲ, სძალო, და, ვითარცა დედასა
ღმრთისასა, გალობით გადიდებდა შენ.

რომლისა-იგი გსუროდა, იხილე კორცითა — ძე და სიტყუაჲ
მამისაჲ, სჳმეონ დიდებულო, და მიხუედ ცხორებად საუკუნოდ
ქუეყანით; მას ევედრე, წმიდაო, ღირსისა ანნაჲს თანა ჳსნად
ჩუენდა სურვილით მაქებელთა შენტა.

ღმრთისმშობელისაჲ

გარდაეცა სიმდიდრე მადლთა შენთაჲ, უხრწნელო, და აღა-
ვსო ყოველი სოფელი ბრწყინვალებითა და განგუამდიდრნა ჩუენ
საღმრთოთა სიმდიდრითა მადლთა სულიერთაჲთა, ამისთჳს გი-
გალობთ შენ საუკუნეთა კეთილთა მომატყუებელსა.

სხუანი გალობანი დღესასწაულისანი

კმაჲ/დ გუერდი/უგალობდითსა/კლიმი/ძლ.

გალობაჲ შევსწიროთ, მორწმუნენო, ღმრთისა საკვრველთ-
მოქმედისა, რომელმანცა იქსნა ისრაჲლი ეგვპტით ძლევისა გა-
ლობითა უგალობდეთ და ვიტყოდით: გიგალობთ შენ, ღმერთსა
სახიერსა.

განჰმარტენ მკლავნი შენნი ძლიერად, ბრწყინვალეო მოხ-
უცებულო, რამეთუ, რომელმან ადამ დაჰბადა მიწით, ჯორცნი
მისნი მიიხუნა და კელთა შენთა ზედა ჯერ-იჩინებს განსუენებად,
ღირსო.

კუერთხად ძირთაგან იესესთა აღმოცენებულსა ქალწულსა
ყუავილი სურნელი — ქრისტე ტაძრად მოჰყავს დღეს; მოვედით
და ვიყნოსოთ სურნელებაჲ მისი საღმრთოჲ და აღვივსნეთ სუ-
ლითა წმიდითა.

მამისა თანა კელმწიფეებით საუკუნენი დაამტკიცენ, სიტყუ-
აო ღმრთისაო, ჟამთა დამბადებელო, და ვითარ ჩჩვლ იქმნები?
ეჰა სიმდაბლე შენი უსაზღვროჲ და გამოუკულებელი.

ღმრთისმშობელისაჲ

რომელმან გარდაართხნა ცანი საღმრთოჲთა გულისკმი-
სყოფითა და ღრუბელთა მიერ შემოსნა კელმწიფეებით, ღრუბლი-
თა ნათლისაჲთა ტვრთული მოვიდა ჩუენდა და ჩუენ შორის აღ-
ზრდაჲ ჯერ-იჩინა.

განძლიერდასა/ ძლ.

განმამლიერებელ მექმენ მე, დამბადებელო ცისაო და ქუ-
ყანისაო წყალთა ზედა, დამამტკიცე მე, ქრისტე, ეკლესიისა
კლდესა ზედა, რამეთუ არავინ არს წმიდაჲ შენებრ, კაცთმოყუ-
არე.

მარჯუენე ხარ და მკლავი ღმრთისაჲ, რომელმან შეჰქ-
მენ არსებაჲ კაცთაჲ საღმრთოჲთა ძლიერებითა; წიაღთა დე-
დისათა და მკლავთა მოხუცებულისათა ზედა ვითარ იტვრთვი,
გამოუთქუმელ არს, კაცთმოყუარე.

ძესა ქალწულისასა ვხედავ, რამეთუ მე არს მაღლისაჲ, —

მოხუცებული კმობდა ძლიერად, — უწყებულთა სრულებამ ვიხილე, რომელსა ვესევდი, აწ განტევებულ ვიქმნე მადლობით ამიერ სოფლით.

განძლიერდი მტკიცედ, სვმონ, და ნუ დაშთები ჯელითა და ნუცალა დაჰქსნდები მუკლითა, ზეშთა ექმენ ჰასაკსა, რამეთუ ძლიერებაჲ საღმრთოჲ გიტვრთავს მკლავთა ზედა განმამტკიცებელად შენდა.

განმძლიერებდე უძღურსა და დაცნილსა სიბერიითა, მკსნელო, ცხორებაო და შემოქმედო, რომელმან მოწყალებით ჯერიჩინე ტვრთვამ ჩემ მიერ, — უღაღადებდა უფალსა მოხუცებული ნეტარი.

ღმრთისმშობელისაჲ

კორცნი შეისხენ და ჩჩვლ იქმენ, საუკუნეთა მფლობელო, ჩემ მიერ — დედისა ქალწულისა, განაახლე ბუნებაჲ და მადიდე მშობელი შენი, — გეტყოდა ღმრთისმშობელი, რაჟამს ეტვრთე, უფალო.

მესმასა/ძლისპირი

აჰმედრდი ეტლთა მოციქულთა შენთასა, უფალო, და აღვრნი მათნი ძლიერად ჯელთ-ისხენ, და მჟედრობაჲ შენი ცხორება არს მორწმუნეთა, რომელნი დაღადებენ: დიდებაჲ ძალსა შენსა, უფალო.

იხილვე და გამოუჩნდი წარმართთა საღმრთოჲ ნათელი და დიდებაჲ ჭეშმარიტი ისრაჴლთაჲ, ერუენე ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათა და აცხოვნე სოფელი, რაჟამს ჩჩვლ იქმენ, ქრისტე მაცხოვარ.

განვაგდოთ სიბნელე ქუეყანისაჲ თუალთაგან ჩუენთა და ვიხილოთ გულითა განწმედლითა ნათელი საღმრთოჲ და შევიტკბოთ საცნაურად ღრუბლისაგან ნათლისა ქალწულისა მზეებრ მოფენილი.

ცხორებაჲ არსებითი შეიწყნარა რაჲ სვმონ, ითხოვდა განტევებასა ცხორებისაგან, რამეთუ კადნიერ ყო იგი სასოებაჲმან ჭეშმარიტმან მერმისა უოხჭნოჲსა ცხორებისა შუებასა.

ნაპრალსა კლდისასა დაფარულმან მოსე გიხილა ზურგით,

სიტყუაო, რამეთუ ღმერთი არავინ კაცთაგანმან იხილა ყოვლად, ხოლო იშვე რამ ქალწულისაგან სძლისა, მღღელმან და ტაძარმან ცხადად გიხილეს.

ღმრთისმშობელისაჲ

ამაღლდა ზესკნელს ცათა ჭეშმარიტად, მეუფეო, საშინელი და საღმრთოჲ შუენიერებაჲ შენი და აწ ვითარ-მე დაგიტიოს, ყოვლად ძლიერო, სართულმან ტაძრისამან? — გეტყოდა, მკსნელო, მშობელი შენი.

ღამითგანსა/ძლისპირი

რახსათვს განმძივრებ პირისაგან შენისა, ნათელო წარუვალო, და დამფარა მე ბნელმან წყუდიადისამან განუნათლებელმან, არამედ მომხედენ და ნათელსა მცნებათა შენთასა წარჰმართე სლვაჲ ჩემი, გევედრები.

აჰა მკსნელი წარმართთაჲ, ურწმუნოთა დაცემაჲ და მორწმუნეთა აღდგომაჲ და ქუესკნელისა მყოფთა წყალობაჲ და განმანთავისუფლებელი და ყოველთა კეთილთა მიზეზი — გამობდა მოხუცებული, ეპყრა რამ კელთა დამბადებული.

ანნა წინაჲსწარმეტყუელი მოხუცებული მოხუცებულსა აუწყებდა შჯულისა დაცხრომასა და ახლისა მადლისა დაწყებასა, რამეთუ ქრისტეს მიერ მოემადლა სული სიბრძნისაჲ და ჩჩვლსა მას წმიდასა აღიდებდეს.

შე-რამ-ეხო ბაგეთა სერაბინისაგან ნეკუერცხალი ესაიას, იქმნა წინაჲსწარმეტყუელ, ხოლო სჰმეონ რამ მიიქუა მკლავთა მეუფე კორცთშესხმული, განბრწყინდა იგი ბუნებითა უფროჲს ყოველთა წინაჲსწარმეტყუელთა.

დიდმან მან ღმრთისმხილველმან მოსე იხილა რამ ღმერთი უხილაჲდ იგავით, ხოლო შენ კორცთშესხმული ყოვლითურთ შეიწყნარე წიაღთა შენთა და ცხადად განიცადე განუცდელი დიდებაჲ მისი, სჰმეონ, უზეშთაეს მოსესსა.

ღმრთისმშობელისაჲ

სიტყუათა მათ პირისა შენისათა მსგავსად გნატრიან დაბადებულნი, რამეთუ ჭეშმარიტად დიდებული ყო შენ თანა ღმერთმან, ქალწულო, და გადიდა შენ, ვითარცა დედაჲ თჳსი უბიწოჲ, იშვა რამ საშოფთ შენით.

მომიტევენ, სახიერ, აურაცხელნი ცოდვანი ჩემნი, რომლისათვის გივმობ შენ, მივსენ მე ბოროტთაგან, შენდა მიმართ ვლალადებ: ისმინე ჩემი, ღმერთო, მაცხოვარო ჩემო.

შეამკვე სასძლოა შენი, სიონ, და განაგრცენ ბჭენი შენნი; ესერა კელითქმულთა ტაძართა დამკვდრებაჲმ ჰნებაჲს მაღალთა მყოფსა; მ საკვრველი უცხოა და განსაკრთომელი.

ნისლით გამო ზრახვიდა ღმერთი მოსეს და იობს — არმუ-რით, ხოლო დიდსა სვმეონს კორცთა გუამოვნებითა, რამეთუ პირველნი იგი აჩრდილნი იყვნეს და სახენი ყოფადთანნი.

საესე დაცარიელდა ჟამთა და წელთა სიგლახაკედ ყოველთა შემოქმედი ახლად ყრმად იხილვების, — ეტყოდა ერსა საღმრთოა მოხუცებული, ეპყრა რაჲ წიაღთა მცნელი.

მომავალი რაჲ ტაძრად გიხილა მსახურმან ტაძრისამან, წყალობათა შენთათჳს, რომელ ჩუენთჳს აჩუენენ, გიგალობდა, გმადლობდა და ყოველთავე მიუთხრობდა შენთჳს ანნა.

ღმრთისმშობელისაჲ

გაქუს მოწყალებაჲ ვრცელი, ვითარცა რაჲ მშობელსა ღმრთისასა; გუაცხოვნენ ჩუენ მძიმეთა ურვათაგან, ქალწულო, რამეთუ შენ მხოლოა ხარ ჩუენ ჭირვეულთა სასოა და შესავე-დრებელი.

კურთხეულარსა/მლისპირი

ყრმათა ღმრთისმსახურთა ბაბილონს შინა არა ჰმსახურეს ხატსა ოქრომსასა და მით საკუმელსა შეითხინეს და შეცურეულნი ესრეთ ღლადებდეს და იტყოდეს: კურთხეულ ხარ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

აჩრდილნი წარვდეს და შჯული დადუმნა და ძუელნი იგი წესნი უქმ იქმნეს და მადლი და ჭეშმარიტებაჲ — ქრისტე გამობრწყინდა, ჩჩვლად ჩუენთჳს განახლებული, ჩუენცა ემოქალაქობდეთ მისთჳს ცხორებითა ახლითა.

ჭეშმარიტებაჲ მოვიდა და გამოჩნდა და შჯულისა წერილი შორს განვიდა; მადლისა სიხარული შეიწყნარეთ, ერნო, რამეთუ ღმერთი ჩუენთჳს ჩჩვლ იქმნა და ძუელი იგი დღეთაჲ ჩუენ თანა აღიზარდების.

აწ სიხარულით მამათა თანა წარვიდე, რამეთუ ვიხილე
მაცხოვარებამ ღმრთისამ, — ღალადებდა სჯემონ და მადლობით
იტყოდა, — ხარებულ იქმნენით ადამ და ევა, მოვიდა მესნელი
თქუენი და ღმერთი საუკუნეთამ.

შჯულისაებრ ტაძრად მოხუალ ცხორებად ჩემდა, განწმე-
დასა მეზიარები, წმიდამყოფელო; უგალობ განგებულებასა
შენსა, მოწყალე, რომელი აღასრულე სიმდაბლით გამოცნისა
ჩუენისათჳს, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

განაგდე საბურველი წერილისამ, განბრწყინდი მადლისა
მიერ ქრისტეს მესნელისა, იხილე ღმერთი არა ზურგით კერძო
მოსესებრ, არამედ კელთა ზედა ტვრთული მტვრთველი ცისკი-
დეთამ და დამბადებელი ზღუათამ.

ღმრთისმშობლისამ

სწორი დაუსაბამოისა მამისამ თანა მფლობელი და თანა
არსი მუცლად-ილე, ქალწულო, და შეე კორციელად, რამთა
იქსნნეს მღალადებელნი: კურთხეულ ხარ, უფალო, ღმერთო მა-
მათა ჩუენთაო.

აკურთხევედითსა/ძლისპირი

მთასა ზედა მოსეს თანამზრახველმან მაყულოვანი სახედ
გამოაჩინა, ქალწულისაგან შობილსა უვნებელად ყოველნი
ეაკურთხევთ და ავამაღლებთ მას უკუნისამდე.

მამულისა არსებისა ხატი ხარ და ბეჭედი და სიბრძნე და
სიტყუამ მისი, ქრისტე ღმერთო, არამედ წყალობით ჩჩულ იქმენ
და შჯულისა წესთა აღსრულებისათჳს ტაძრად მოხუედ ღღეს.

დავებრდი მე შჯულისა წესთა შინა და აჩრდილთა მსახურე-
ბითა დავცნდი, აწ განმიტევე მონამ შენი, უფალო, რამეთუ გიხ-
ილე, რომელიცა მსუროდა, — კმობდა სჯემონ.

მღდელთმოძღუარ და ტაძარ და საჯსარ იქმენ კორცთშესხ-
მითა ჩუენთჳს, ყოვლად ძლიერო, და ტაძრად მოხუედ მსახ-
ურებად შჯულისა, ეჰა სიგლახაკე, რომელი თავს-იდეე ჩუენთჳს,
მოწყალე.

შენ ხარ, მესნელო, რომელი შეიწირავ კედრებათა და მამისა
შესწირავ და აწ მღდელისა და ტაძრისა შეიწირვი და განწმე-

დასა ძუელთა წესთასა ჩჩვლებრ მიიღებ.

მეზიარე, მკსნელო, განკაცებითა და განმწმიდე განწმედითა შენითა და ყოველივე ჩემთჲს თავს-იდეჲ, სახიერ, რამთა მაცხოვნო მე სასოწარკუთილი და მწარედ ცთომილი.

რომელმანცა დიდებულ ჰყავ სჲმეონ და პატივეც ანნას მკეველსა შენსა, ჩუენცა შეგვწყალენ შემწყნარებელნი შენნი და ვითარ იგი აღვკთქე, მამისა მიერ პატივ-გუეც, მკსნელო.

სიხარულით წარვედ ამიერიტგან სავანეთა უოხჭნოთა, სჲმეონ, მოვედ და ახარე ჯოჯოხეთისა თანა: მხიარულ იქმნენით! მოსალოდებელი თქუენი მოახლოებულ არს.

ღმრთისმშობელისაჲ

ჯორცთშესხმისა საღმრთოჲსა ტაძარ იქმენ და სიტყჲსა ღმრთისა სასძლო შუენიერ და სადგურ უბიწო ორთა ბუნებათა ზეშთა ბუნებისა შობითა შენითა, ღმრთისა დედაო.

ადიდებლთა/ძლისაჲრი

განკვრდეს ზესკნელს ცანი, და კიდენი ქუეყანისანი შეძრწუნებულ იქმნეს, რაჟამს ღმერთი შენ მიერ კაცთა გამოუბრწყინდა და საშოჲ შენი უმაღლეს ცათა საყდართა გამოაჩინა, ამისთჲს, ღმრთისმშობელო, ანგელოზნი და კაცნი, ვითარცა ღირს ხარ, გადიდებენ შენ.

აღასრულენ, ქრისტე, შჯულნი და წერილნი შეწირვითა მით მრჩობლთა მართუეთაჲთა, პირმშოო უქორწინებელისა დედისაო, და მსახურად საიდუმლოჲსა ორნი მართალნი წარმოადგინენ; დიდებული სჲმეონ და ანნა სანატრელი, რომელნი ქებით გადიდებდეს შენ.

განბრწყინდა ტაძარი ბრწყინვალებითა ღმრთისა სიტყჲსაჲთა, რომელმან-იგი დასხნა მნათობნი სამყაროსა შინა ცათასა და შჯულისა მჭმუნვარებაჲ განაგდო, რამეთუ არა ფიცარნი, არამედ დამწერელი მათი ჩჩვლებრ იხილვა და, ვითარცა ღმერთსა, შეიწყნარებდა.

ნათელსა შინა მკვდრ ხარ შეუხებელსა და მეოხ ხარ ჩუენთჲს მამისა მიმართ, შეიწყნარენ ლოცვანი მგალობელთა შენთანი და აღგუავსენ სიხარულითა და, ვითარცა წიაღთა სჲმეონისთა დაი-

საყდრე, ეგრეთვე, დაისაყდრე წიაღთა შინა გულთა ჩუენთასა, მოწყალე.

ღუმილი შეუძლებელ არს, ქრისტე ღმერთო, ანგელოზთა-განცა დაფარულისა და გამოუთქუმელისა განკაცებისა შენისაჲ და ღირსად და ჯეროვნად შესხმაჲ უაღრეს არს ცნობისა და გონებისა, ხოლო იძულებულთა წადიერებისაგან თანა-გუაც მარადის დიდებაჲ შენი.

სიონო, შეიწყნარე მომავალი, ახალო მორწმუნეთა ეკლესიაო, რომელმან შეგიწყნარა შენ პირველ განშორებული და შენთვის სათნო-იჩინა ჰასაკსა კაცობრივსა მიღებაჲ, რამთა საკუთარ გყოს შენ და შეილთა შენთა თანა აღიდებდ მოწყალებათა მისთა.

ღმრთისმშობელისაჲ

წინამთვე გქადაგებდეს, უბიწოო, წინაჲსწარმეტყუელნი, გამოგსახვიდეს კიდობნად, კუერთხად, ტაკუკად და ბჭედ დაჭ-შულად, მთად გამოუკუეთელად, კიბედ ზეცისა აღმართებულად, წყაროდ დაბეჭდულად და სულმცირედ ღრუბელად და მშობელად ევმანუელისა.

ძველქართული ტექსტები

წმინდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები*

საწინააღმდეგობრივი

გამოსლვათა (12: 50-13,4; 13: 10-16); ლევიტელთა (12: 1-4, 6-8); რიცხუთა (8: 16-17)

ეტყოდა უფალი მოსეს დღესა მას, რომელსა განიყვანა ძენი ისრაელისანი ქუეყანით ეგვიპტით, და პრქუა: წმიდა-მიყავ მე ყოველი პირმშო პირველ-შობილი, გამღებელი ყოვლისა საშობსა, ძეთა შორის ისრაელისათა. და წარვიდა მოსე, და შეკრიბა ყოველი ერი, და პრქუა მათ: იცხენებდით დღესა ამას, რომელსა გამოხუდით ქუეყანით ეგვიპტით, სახლისაგან კირთებისა, რამეთუ კელითა მტკიცითა გამოგიყვანა თქვენ მიერ უფალმან, რამათა არა შჯამოთ ცომოვანი. დაიმარხეთ შჯული მისი, და იყოს, ოდეს შეგიყვანოს შენ უფალმან ღმერთმან შენმან ქუეყანასა მას ქანანელთასა, ვითარცა ეფუცა მამათა შენთა, და განუჩინო ყოველი განმღებელი საშობსა წული უფალსა. ხოლო უკუეთუ გკითხვიდეს შენ ამისა შემდგომად ძემან შენმან, მეტყუელმან: რამ არს ესე? და პრქუა მას, ვითარმედ: კელითა მტკიცითა გამოგიყვანა ჩუენ უფალმან ქუეყანით ეგვიპტით სახლისაგან მონებისა, ხოლო რაჟამს განფიცხნა ფარაოჲ არა-გამოვლინებად ჩუენდა, მოსწყვდა უფალმან ყოველი პირმშო ქუეყანასა ეგვიპტისასა, პირმშოთაგან კაცთაჲთ ვიდრე პირმშოდმდე პირუტყუთა. ამისთჳს შევსწირავ მეცა უფლისა ყოველსა განმღებელსა საშობსასა წულსა, და ყოველ პირმშოჲ ძეთა ჩემთაჲ ვიცხნე, და იყოს სასწაულად, და შეურყეველ წინაშე თუალთა შენთა, რამეთუ ესრეთ თქუა უფალმან ღმერთმან ყოვლისა-მპყრობელმან, ვითარმედ: პირმშოჲ ძეთა შენთაჲ მომეც ჩემდად, და იყოს, ყოველმან, რომელმან შვას ყრმაჲ წული, მერვესა დღესა წინა-დასცუთოს კორცი წინა-დაცუეთილებისა მისისაჲ, და ოცდაათსამეტ დღე არა შევიდეს სიწმიდისა ღმრთისასა მღლელისა მიმართ, ვიდრე აღივს-

* ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 319.

ნენ ღღენი იგი განწმედისანი, და შემდგომად ამისა შეწიროს უფლისა კრავი წელიწდელური უბიწო მსხუერპლად, და ორნი მართუენი ტრედისანი ანუ გურიტისანი, კართა თანა კარვისა საწამებელისათა, მღდელისა მიმართ; გინა ამათ წილ შეწიროს წინაშე უფლისა ორნი მართუენი ტრედისანი, ანუ ორნი მართუენი გურიტისანი, და ლხინება ყოს მას ზედა მღდელმან, რამეთუ ნიჭად მოცემულ არს ესე ჩუენდა, ყვენენ ესრეთ ყოველთაგან ძეთა ისრაჴლისათა, რამეთუ მოვიხუენ იგინი, და განეწმიდენ ჩემდა, პირმშოთა მათ წილ ეგვპტისათა, მას ღღესა, რომელსა მოესწყვდე ყოველი პირველშობილი ქუეყანასა ეგვპტისასა, კაცითგან მიპირუტყუთადმდე, თქუა უფალმან ღმერთმან მაღალმან, წმიდამან ისრაჴლისამან.

ესაია (6: 1-12)

და იქმნა, წელსა, რომელსა მოკუდა ოზია მეფე, ვიხილე უფალი, მჯდომარე საყდარსა ზედა მაღალსა და აღმატებულსა. და სავსე იყო სახლი ღიდებითა მისითა, და სერაბინნი ღგეს გარემოჲს მისსა, ექუსნი ფრთენი ერთსა, და ექუსნი ფრთენი ერთსა, და ორითა უკუე დაიბურვიდეს პირსა, ხოლო ორითა დაიბურვიდეს ფერკთა, და ორითა ფრინვიდეს, და ღაღადებდეს მოყუასი მოყუსისა მიმართ, და იტყოდეს: „წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ! სავსე არს ყოველი ქუეყანა ღიდებითა მისითა!“ და აღმაღლდა ზეშთა კარისა კმისაგან, რომელ ღაღადებდეს, და სახლი აღივსო კუამლითა, და ვთქუ: „ზ, უბადრუკსა, მე, რამეთუ კაცად მყოფი და არაწმიდათა ბაგეთა მქონებელი საშუალ ერისა, არაწმიდათა ბაგეთა მქონებელისა, მკვდრ ვარ მე, და მეუფე უფალი საბაოთ ვიხილე თუალითა ჩემითა. და მოივლინა ჩემდამო ერთი სერაბინთაგანი, და კელსა შინა აქუნდა ნაკუერცხალი, რომელი მარწუხითა მოიღო საკურთხეველისაგან, და შეახო პირსა ჩემსა, და თქუა: „აჰა, შევახე ბაგეთა შენთა, და მოგისპნეს უმჯულოებანი შენნი, და ცოდვანი შენნი განწმიდნეს“. და მესმა კმისა უფლისა მეტყუელისაჲ: „ვინ მივაკლინო, და ვინ წარვიდეს ერისა ამის მიმართ?“ და ვთქუ: „აჰა, წარმავლინე მე“.

და თქუა: „ვიდოდე და არქუ ერსა ამას, სმენით გესმა-ყე, და არა გულისკმა-ჰყოთ, და მხედველნი ჰხედავთ, და არა იხილოთ, რამეთუ განზრქნა გული ერისაჲ ამის, და ყურითა მათითა მძიმედ ისმინონ, და თუალნი მათნი დაიწუხნეს, ნუჟუე იხილონ თუალთა, და ყურითა ისმინონ, და გულითა გულისკმა-ყონ, და მოვიქცე და განკურნნე იგინი“. და ვთქუ: ვიდრემდის, უფალო? და თქუა: ვიდრემდისცა მოოკრდენ ქალაქნი, არ-დამკვდრებითა, და სახლნი არ-ყოფითა კაცთაჲთა, და ქუეყანაჲ დატეევებულ იქმნეს ოკრად. და ამისთჳს შემდგომად განაგრძობს ღმერთი კაცთა, და განმრავლდენ დაშთომილნი ქუეყანასა ზედა.

ესაია (19: 1-5, 12, 16, 19-21)

აჰა, უფალი ზის ღრუბელსა ზედა სუბუქსა, და მოვალს ეგვპტედ. და შეიძრნენ კელით-ქმნულნი ეგვპტისანი პირისაგან მისისა, და გულნი მათნი იძლინენ მათ შორის, და შეშფოთდეს სული მეგვპტელთა მათ შორის, და განზრახვაჲ მათი განვაქარეო, და მივსცე ეგვპტე კელთა კაცთა უფალთა ფიცხელთასა, რამეთუ ამათ იტყვს უფალი მეუფე, წმიდაჲ საბაოთ: და სუმიდენ მეგვპტელნი წყალსა ზღვს-კიდისასა, ხოლო მდინარე მოაკლდეს, და განკმეს. ესრეთ იტყვს უფალი: სადა არიან აწ ბრძენნი შენნი? და მიგიტხრან შენ, და თქუან: რასა განიზრახავს უფალი საბაოთ ეგვპტესა ზედა? მას ღლესა შინა იყვნენ მეგვპტელნი, ვითარცა ღედანი, ძრწოლასა შინა და შიშსა პირისაგან უფლისა საბაოთისა, რომელი მან ზედა-დასდევს მათ, და იყოს საკურთხეველი უფლისაჲ სოფელსა მეგვპტელთასა და ძეგლი საზღუარსა მისსა თანა. და იყოს სასწაული საუკუნოდ, უფლისა სოფელსა ეგვპტისასა, რამეთუ ღაღადებდენ უფლისა მიმართ და მოუვლინოს მათ უფალმან კაცი, რომელმან აცხოვნნეს იგინი, და საცნაურ იყოს უფალი მეგვპტელთა, და ცნან მეგვპტელთა უფალი მას ღლესა შინა, და შეწირონ მსხუერპლი და ძღუენი, და აღუთქუმიდენ აღთქუმათა უფალსა, და აღუსრულებდენ.

ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე (7: 7-17)

ხოლო თვნიერ ყოვლისა ცილობისა უმცირესი იგი უმჯობესისაგან იკურთხევის. და აქა, რომელნი-იგი მოსწყდებიან კაცნი, ათეულსა მიიღებენ; ხოლო მუნ წამებულ არს, ვითარმედ ცხოველ არს. და რამეთუ მოკლედ ვთქვათ, აბრაჰამისთვის და ლევისთვის, რომელი ათეულსა მიიღებს, ათეულადვე შეწირულ არს, რამეთუ წელთადა შინა მამისათა იყო, ოდეს-იგი შეემთხვა მას მელქისედეკ. რამეთუ უკუეთუმცა განსრულებამ ლევიტელთაგან მღდლობისა იყო, — რამეთუ ერი იგი მას ზედა შჯულ-დებულ არს, — რადღა საჰმარ იყო მერმე წესსა მას ზედა მელქისედეკისსა სხუამ აღდგინებად მღდელი და არა წესსა მას ზედა აჰარონისსა თქუმად? რამეთუ ცვალებასა თანა მღდელობისასა ჩანს იძულებით, რამეთუ შჯულისაცა ცვალებამ იქმნების, რომელსა ზედა თქუმულ არს ესე: სხვსა ნათესავისამან დაიბყრა, რომლისაგანი არასადა საკურთხეველსა წარდგომილ იყო. წინაჲსწარ ჩანს, რამეთუ იუდაჲს ნათესავისაგან აღმოგვბრწყინდა უფალი ჩუენი, რომლისა ნათესავისამ მღდელობისათვის არამა აკსენა მოსე. და უმეტესადღა ცხად არს, უკუეთუ მსგავსად მელქისედეკისსა აღდგეს სხუამ მღდელთ-მოძღუარი, რომელი არა შჯულისა მისებრ მცნებისა კორციელისა იყოს, არამედ ძალისა მისებრ ცხორებისა წარუვალისა, რამეთუ ეწამების, ვითარმედ: „შენ ხარ მღდელ უკუნისამდე წესსა მას ზედა მელქისედეკისსა“.

სახარება

ლუკა (2: 22-40)

და რაჲამს აღესრულნეს დღენი იგი განწმედისა მათისანი შჯულისა მისებრ მოსტისისა, აღმოიყვანეს ყრმამ იგი იერუსალმდ წარდგინებად წინაშე უფლისა, ვითარცა წერილ არს შჯულსა უფლისასა, რამეთუ: „ყოველმან წულმან, რომელმან გან-

აღოს საშობ, წმიდა უფლისა ეწოდოს“, და მიცემად შესაწირავე, ვითარცა თქუძმულ არს შჯულსა უფლისასა, ორნი გურიტნი ანუ ორნი მართუენი ტრედისანი. და აჰა, იყო კაცი იერუსალშმს, რომლისა სახელი სჰმეონ. და კაცი ესე მართალ იყო და მოშიშ უფლისაჲ და მოელოდა ნუგეშინის-ცემასა ისრაშლისასა, და სული წმიდაჲ იყო მის ზედა. და იყო მისა უწყებულ სულისაგან წმიდისა არა ზილვად სიკუდილი, ვიდრემდე იხილოს ცხებული უფლისაჲ. და მოვიდა სულითა წმიდითა ტაძრად უფლისა, და შეყვანებასა მას მამა-დედისა მიერ ყრმისა მის იესუმსა, ყოფად მათა მსგავსად ჩუეულებისა მისებრ შჯულისა მისა მიმართ, და ამან მიიქუა იგი მკლავთა თჳსთა ზედა, და აკურთხეჲდა ღმერთსა, და თქუა: „აწ განუტევე მონაჲ შენი, მეუფეო, სიტყჳსაებრ შენისა მშჳდობით, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებაჲ შენი, რომელი განუმზადე წინაშე ჰირსა ყოვლისა ერისასა, ნათელი გამობრწყინებად წარმართთა ზედა, და ღიდებად ერისა შენისა ისრაშლისა“. და იყენეს იოსებ და დედაჲ მისი დაკჳრეებულ სიტყუათა მათ ზედა მისთჳს. და აკურთხნა იგინი სჰმეონ და ჰრქუა მარიამს, დედასა მისსა: „აჰა ესერა, ესე ღგას დაცემად და აღდგინებად მრავალთა ისრაშლსა შორის და სასწაულად სიტყჳს-საგებელად. და თჳთ შენსაცა სულსა განვიდეს მახჳლი, რამთა განცხადნენ მრავალთაგან გულთა ზრახვანი“. და იყო ანნა წინაჲსწარმეტყუელი, ასული ფანოელისი, ტომისაგან ასერიისა; ესე გარდასრულ იყო ღღეთა მრავალთა და ცხორებულ იყო ქმრისა თანა შჳდ წელ სიქალწულობითგან თჳსით. და ესე იყო ქურივ ვითარ ოთხმეოც და ოთხის წლის, რომელი არა განეშორებოდა ტაძრისა მისგან მარხვითა და ვედრებითა და მსახურებითა ღამე და ღღე. ესე მასვე ჟამსა შინა მოიწია და აღუჳარებდა ღმერთსა და ეტყოდა მისთჳს ყოველთა, რომელნი მოელოდეს გამოჴსნასა იერუსალშმს შინა. და ვითარცა ადასრულეს მის ზედა ყოველივე მსგავსად შჯულისა უფლისა, მოიქცეს და წარვიდეს გალილეად, ქალაქად თჳსა — ნაზარეთად. ზოლო ყრმაჲ იგი აღორძნდებოდა და განმტკიცნებოდა სულითა და აღიჳსებოდა სიბრძნითა, და მაღლი ღმრთისაჲ იყო მის ზედა.

თარგმანებაჲ ებრაელთა მიმართ ეპისტოლისაჲ (7: 7-17)*

ხოლო თჳნიერ ყოვლისა ცილობისა უმცირესი იგი უმჯობესისაგან იკურთხევის. და აქა რომელნი-იგი მოსწყდებიან კაცნი, ათეულსა მიიღებენ; ხოლო მუნ წამებულ არს, ვითარმედ ცხოველ არს (7: 7-8).

თარგმანი: ამას თჳთვე უეჭუელ ჰყოფს, ვითარმედ: არა-თუმცა უდიდეს იყო მელქისედეკ, ვერ უმცირეს თჳსსა ჰყოფდა მის მიერ კურთხეულსა მას აბრაჰამს. და ვინაჲთგან სახე ქრისტესი ესოდენ დიდებულ არს, რაღაღა საძიებელ არს თუ რაბამ უადრეს არს ქრისტესმიერი ესე შჯული მოსტსმიერსა მას; ვინაჲთგან ქრისტეს სახეობითა იქმნა მელქისედეკ მაკურთხეველ მამათ-მთავრისა. ამისთჳს აბრაჰამის ნაშობთაგანისა მის ლევის ძენი დაღაცათუ ათეულის მიმღებელად წერილ არიან, არამედ სიკუდილიცა მათი მოიჯსენების; და ვინ ეშურვოს პატივისა კაცისა მოკუდავისასა! ხოლო მელქისედეკ ათეულის მიმღებელ არს, არა ლიტონთა კაცთაგან, არამედ მამათ-მთავრისაგან; და ვინაჲთგან წიგნი არა მოიჯსენებს სიკუდილსა მისსა, ამისთჳს, დაღაცათუ მოკუდა, არამედ უკუდავადვე შერაცხილ არს და ცხოველად წამებულ არს; არათუ, რამეთუ არა მომკუდარ არს, არამედ რამეთუ არა საცნაურ-ქმნულ არს წერილთა შინა სიკუდილისა მისისა ჟამი. ვინაჲცა შენ „აქაობაჲ“ ლევიტელთათჳს, ხოლო „მუნობაჲ“ მელქისედეკისთჳს თქუმულად მიითუალე მოციქულისა მიერ, რომლისათჳს წამებს, ვითარმედ ცხოველ არს და სამარადისოდ ჰგიეს მღდელობაჲ მელქისედეკისი, ახალთა ამათ შორის უსისხლოჲსა მსხუერპლისა შემწირველთა, რომლისათჳს წამებულ არს სიტყჳთა ამით ცხოველობაჲ მისი — „შენ ხარ მღდელ უკუნისამდე წესსა მას ზედა მელქისედეკისსა“ (ფსალმ. 109: 4). ესე არს მოუკლებელობაჲ პატივისა მისი-

* ტექსტი მოგვაწოდა ბ-ნმა ექვთიმე კოჭლამაზაშვილმა.
ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 325.

სამ, და ესრეთ იხილვების უმეტესი საკვრეველბამ ღმრთისამ, ვითარ ლევიტელთა იგი მღდელობანი, შობით დამტყეებელნი მონაცვალეთანი, დაიქსნეს და განქარდეს. ხოლო მღდელობამ იგი ნათესავ-მოუქსენებელისამ არს და ჰგიეს უკუნისამდე. და ქრისტე წესსა მას მისსა ზედა იჩინების და იგი ჰყოფს მღდელობასა მელქისედეკისსა მყოფ საუკუნეთა უკუნისამდე.

და რამთა მოკლედ ვთქუათ, აბრაჰამისთჳს და ლევისთჳს, და რომელი ათეულსა მიიღებს, ათეულადვე შეწირულ არს; რამეთუ წელთაღა შინა მამისათა იყო, ოდეს-იგი შეემთხვა მას მელქისედექ (7: 9-10).

თარგმანი: მარადის გონებასა შინა იპყარ, ვითარმედ ყოვლითავე მრავალმოქცევითა ამით სიღრმითა სიტყუათამთა მცირედ-მცირედ ესოდენ თანა-წარჰდის ახალსა ამას უფრომს ძუელისა მის, ვიდრემდის აბრაჰამის მიერ მელქისედეკის ათეულისა მიცემითა ძუელთა მათ ყოველთა მოხარკე ჰყოფს ახალთა ამათ, რამთა ვერ თქუან მღდელთა მათ ძუელისა შჯულისათა, ვითარმედ: „რამ არს ჩუენდა, უკუეთუ აბრაჰამმან ათეული მისცა მელქისედეკს, სახესა ქრისტჳს მღდელობისასა!“

მიუგებს მოციქული, ვითარმედ: „ჰე, მოკლედ გითხრობ, ვითარ-იგი უსაკუთრეს არს, და რამთა ერთბამად ვთქუა, აბრაჰამისთჳს და ლევისთჳს, რომელი ათეულსა მიიღებდა, ათეული მიეწადა“. ესე იგი არს, ვითარმედ ერთ არს და სწორ აბრაჰამისი იგი ათეულის მიმცემლობამ ლევისთჳსცა და ყოველთა ლევიტელთა, რომელნი-იგი დაღათუ თვთ ძმათაგან თჳსთა ათეულსა მიიღებდეს პატივისათჳს მღდელობისა, არამედ თვთ ათეულისა მიმცემელ ქმნულ არიან მელქისედეკისსა, რომელი-იგი იყო სახე ქრისტჳს მღდელობისამ, რამეთუ აბრაჰამისი იგი ყოველთავე შვილად მისდა შეირაცხვის, რამეთუ აბრაჰამ ოდეს-იგი ათეული მისცა მელქისედეკს, ჯერეთ წელთაღა შინა თჳსთა აქუნდა ისაკ, რომლისაგან იყო ლევი, რომლისაგან გამოირჩინეს შვილნი მისნი ლევიტელთანი მღდელ თვთ ესოდენ უდიდებულეს ძმათა თჳსთა, ვიდრელა მათგან მიიღებდეს ათეულსა, ხოლო ახლისა ამის შჯულისა მღდელობასა — ესოდენ უღარეს, რომელ სახესა

ოდენ და მომასწავებელსა ამის მღდელობისასა მისცეს ათეული მსგავსად მოხარკეთამსა.

**რამეთუ უკუეთუმცა განსრულებამ ლევიტელთაგან მღდ-
ელობისამ იყო, რამეთუ ერი იგი მას ზედა შჯულ-დებულ არს,
რადღა საკმარ იყო მერმე წესსა მას ზედა მელქისედეკისსა სხ-
უამ აღდგინებად მღდელი, და არა წესსა მას ზედა აპრონისსა
თქუმად? (7: 11).**

თარგმანი: ვინამთგან ზემოსა მას თავსა შინა აჩუენა მელქი-
სედეკისი არა ხოლო ლევიტელთა, არამედ თვთ მის აბრაჰა-
მისსაცა უზეშთაეს ყოფამ, რომლისაგან იყვნეს ლევიტელნი,
ამიერითგან ცხად-ჰყოფს, ვითარმედ ახალი ესე მღდელობამ
უმეტეს არს უფრომს ძუელისა მის, და უსრულეს — აღთქუმად
ესე უფრომს მის აღთქუმისასა, რამეთუ უკუეთუმცა აპრონისი
იგი და ლევიტელთა მღდელობამ სრულ-ყოფილ იყო, უნაკლუ-
ლობითა შჯულთამთა, რად არა წესსა მას ზედა აპრონისსა
ითქუა ყოფამ ქრისტჳს მღდელობისამ, და რადღა საკმარ იქმნა
ძუელ-სადმე ყოფილისამ მის მღდელისა შორის-შემოყვანებად,
და მისთჳს თქუმად ქრისტეს მიმართ: „შენ ხარ მღდელ უკუ-
ნისამდე“, არა აპრონისსა, არამედ მელქისედეკისსა მას ზედა
წესსა? — ამიერ ცხად არს, ვითარმედ დაიქსნა შორის-შემოს-
რული ესე და ყოვლისა ერისად შჯულ-დებული მსახურებამ
ლევიტელთამ, ერმრავალი და მღდელმრავალი, რომლისა ქუეშე
განწესებულ იყვნეს და რომელი-იგი ჰმართებდა ერსა ისრაიტ-
ელთასა და მის წილ შემოიყვანა და იდიდა ქრისტჳს სახეობითა,
მარტომ იგი და ნათესავ-მოუკსენებელი მელქისედეკ.

**რამეთუ ცვალებასა თანა მღდელობისასა ჩანს იძულებით,
რამეთუ შჯულისამცა ცვალებამ იქმნების (7: 12).**

თარგმანი: ამიერ ცხად არს ცვალებამ შჯულისამ, ვინამ-
თგან ქრისტჳსთჳს ითქუა, რამთა წესსა ზედა მელქისედეკისსა
მღდელობდეს უკუნისამდე; ესე იგი არს, რამთა არღარა ვინ
მოელოდის ახლისა ამის შჯულისაცა და მღდელობისა კუალად
ცვალებასა, ვითარ-იგი იცვალნეს ძუელნი იგი; არა ხოლო შჯუ-
ლი და აღთქუმად, არამედ მღდელობამცა.

რომელსა ზედა თქემულ არს ესე (7: 13).

თარგმანი: ვის ზედა თქემულ არს ანუ რამ? — ცხად არს, ვითარმედ ქრისტეს ზედა თქემულ არს ესე, ვითარმედ: შენ ხარ მღვდელ უკუნისამდე წესსა მას ზედა მელქისედეკისა.

სხვსა ნათესავისამან დაიპყრა, რომლისაგანი არასადა საკურთხეველსა წარდგომილ იყო (7: 13).

თარგმანი: იუდაის ტომით აღმოცენებულმან ქრისტემან დაიპყრა მღვდლობა ლევის ტომთაჲ, რამეთუ პირველ ქრისტესა არა კელ-ეწიფებოდა იუდაის ტომისაგანსა წარდგომაჲ საკურთხეველსა პატივითა მღვდლობისაჲთა, არამედ ლევის ტომთაგან იყვნეს აპრონ და შემდგომნი მისნი; არამედ აწ ქრისტეს მღვდელ-ქმნითა და იუდაის ტომისაგან შთამომავლობითა ცხად იქმნა სახისა წინა-მოსწავებაჲ, ვითარმედ ვითარიგი ტომი იუდაისი პირველ სამეუფო იყო და უკუნაჲსკნელ ქრისტეს მიერ სამღვდლო იქმნა, ეგრეთვე ქრისტე ბუნებით და დაუსაბამოდ და სამარადისოდ მეუფე იყო ბუნებითა ღმრთეებისაჲთა, ხოლო უკუნაჲსკნელ იქმნა მღვდელ, ჩუენთჳს განკაცნა რამ და ვორცნი შეისხნა.

წინამსწარ ჩანს, რამეთუ იუდაის ნათესავისაგან აღმოგვბრწყინდა უფალი ჩუენი, რომლისათჳს ნათესავისაჲ მღვდლობისათჳს არა აკსენა მოსე (7: 14).

თარგმანი: ვინაჲ ჩანს? — არამედ სიტყვსაგან წმიდათა მახარებელთაჲსა და წინა ქადაგებისაგან მამათ-მთავართა და წინამსწარმეტყუელთაჲსა ცხად არს, ვითარმედ იუდაის ტომით ძირით იესუსით აღმოგვბრწყინდა უფალი, ხოლო იუდაის ტომისა მღვდლობაჲ არასადა უბრძანებიეს მოსეს შჯულის-მდებელსა, ვითარ-იგი ლევიტელთათჳს განაწესებს.

და უმეტესადლა ცხად არს, უკუეთუ მსგავსად მელქისედეკისსა აღდგეს სხუაჲ მღვდელთ-მოძღუარი, რომელი არა შჯულისა მისებრ მცნებისა კორციელისა იყოს, არამედ ძალისა მისებრ ცხორებისა წარუეალისა, რამეთუ ეწამების, ვითარმედ: შენ ხარ მღვდელ უკუნისამდე წესსა მას ზედა მელქისედეკისსა“ (ფსალმ. 109: 4) (7: 15-17).

თარგმანი: ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: არა ხოლო დაჯსნითა

მღღელობისაჲთა და ცვალებითა ნათესავისაჲთა ჩანს უზეშთაჲ-
სი ესე შეცვალებაჲ, არამედ უმეტესად განცხადების, რაჟამს
გესმას, ვითარმედ: სხვსა ნათესავისაჲ იგი მღღელთ-მოძღუარი
სხუასა წესსა ზედა აღღების, რაჲთა არა აპრონისებრ, არამედ
მელქისედეკისებრ მღღელობდეს, რაჲთა ნათესავისა და მღღელი-
სა ცვალებასა თანა წესნიცა და შჯულნი იცვალნენ, რამეთუ
იუდამს ტომისაჲ იგი ქრისტე არა მცნებათა რაჲთმე შჯულისა
კორციელისათა შემოიღებს, ვითარ-იგი იყვნეს წინა-დაცუეთაჲ
კორცთაჲ, უქმებაჲ შაბათისაჲ, ამის რაჲსმე ჭამაჲ, ხოლო მის
რაჲსმე არა-ჭამაჲ; რამეთუ ესე ყოველნი კორცთანი ოდენ იყვნეს
და არა სულისაჲ განწმედანი; ხოლო ქრისტე თვსითა ძალითა
და მამისაჲთა მოგუმაღლებს ცხორებასა საუკუნესა; რამეთუ
სასყიდლად შრომათა და სათნოებით კრძალულებისა სულისა
და კორცთაჲსა — არა დღეგრძელებასა აღვთქუამს საწუთოსა,
არცა რაჲთა კეთილსა ქუეყანისასა ვჭამდეთ, არამედ რაჲთა
საუკუნოდ ვიშუებდეთ სავანეთა შინა ზეცისა სასუფეველისათა.

**რამეთუ შეურაცხებაჲ იქმნების პირველისა მის მცნები-
საჲ, უძღურებისა მისისათჳს და ურგებობისა, რამეთუ არარაჲ
სრულ-ყო შჯულმან (7: 18-19).**

თარგმანი: ზემო თქუა დაჯსნაჲ და ცვალებაჲ, ხოლო აწ
მიზეზსა იტყვს დაჯსნისასა, ვითარმედ: უძღურებისათჳს და
ურგებობისა; რამეთუ მცნებაჲ ხოლო იყო ამისი ოდენ მეტყუე-
ლი: „ესე რაჲმე ქმენ; ამას ნუ იქმ“. ხოლო სრულებით შეწევნაჲ
საქმეთა კეთილთა მოქმედებისაჲ — ვერცა ერთი-რაჲ შესაძლებ-
ელ იყო მისგან, რომელსა-იგი არა პირველად მცნებად, არამედ,
ვითარ-იგი უსაკუთრეს არს, წინა-მყვანებელად უწოდს მოცი-
ქული, ვითარმედ პირველ ახლისა ამის — მცნებაჲ იგი ძუელთა
მათ შჯულთაჲ იყო მყვანებელ და მმართველ კაცთა.

თეოფილაქტე ბულგარელი განმარტება ლუკას სახარებისა (2: 21-40)*

სახარება (2: 21): და რაჟამს აღესრულნეს დღენი რვანი წინადაცუეთად მისსა; და ეწოდა სახელი მისი იესუ.

თარგმანი: სჯულისა მიერ მოცემულთა მცნებათა გარდამავალნი თანამდებ იქმნებოდეს წყევისა. აწ უკუე წინა-დაიცუეთს უფალი, რამთა თვთ მან რამ — აღასრულოს შჯული და არარაჲ დააკლოს მათგანი, რომელ დაესხნეს მცნებანი, გამოძიქსნეს ჩუენ წყევისაგან. ხოლო სირცხვლელუ იქმნედ ამიერ რომელნი საუცარ-ყოფასა იტყვან განჯორციელებისასა. ამის თანა უქმარ არს ამისიცა გამოძიებაჲ, თუ სადა არს მოკუეთილი იგი ჯორცი, რამეთუ რომელთათჳს დაიდუმა წერილმან, მათი უჯერო არს ძიებაჲ და არცა ერთისა მქონებელ სარგებელისა. ხოლო სათქუმელ არს, ვითარმედ მაშინ ვიდრემე, რაჟამს მოიკუეთა, ქუეყანად მივარდა და წმიდა-ყო იგი, ვითარ-იგი სისხლმანცა და წყალმან, რომელი გუერდით მისით გარდამოჲდა. ხოლო უვნებელად დაიცვა კერძოჲ იგი ჯორცისაჲ, ვითარიტა მან უწყის სიტყვთა, და აღდგებოდა რამ მკუდრეთით, თანა-აღიტანა იგი და ეგრეთ აღდგა, რამთა ამითცა უნაკლულოებისა მქონებელ იპოვოს. ვინამთგან ჩუენცა სრულად მივიხუამთ ჯორცთა ჩუენთა აღ-რამ-ვდგებოდით მკუდრეთით. ამის თანა ამისიცა შესწაეებაჲ საქმარ არს, ვითარმედ არა მეყსეულად თქუმასა თანა ანგელოზისასა: აჰა, შენ მუცლად-ილო ძე, მუცლად-ღებულ იქმნა უფალი, არამედ შემდგომად ამისსა, რაჟამს თანა-ჯერ-მჩინებელ ექმნა ქალწული. რამეთუ იხილე, რასა იტყვს აქა, ვითარმედ: წოდებული ანგელოზისა მიმართ პირველ მიდგომილებისა მისისა საშოსა შინა, და თვთ მის, ლექსისაცა, მიერ გამოჩნდების ესე. რამეთუ არა თქუა, თუ: „აჰა, მუცლად-იღებ“, ვითარმედ:

* იბეჭდება გამოცემიდან: „თეოფილაქტე ბულგარელი, თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისა“, გვ. 35-43.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 330.

„აჰა, მიუღგე“. ვინამცა ამისგანსაცნაურ არს ესე, ვითარმედ: მასვე ღღესა მუცლად-ღებულ იქმნა უფალი, გარნა არა მას წამსა, რომელსა იტყოდა ანგელოზი, არამედ და ნუუკუე რაჟამს დაასრულნა სიტყუანი და გულსავსებით მიითუალა ქალწულმან ხარებაჲ. ვითარცა პირველ ვიტყოდეთ, გარნა ამას არა სჯულის-ღებით ვიტყვთ.

სახარებაჲ (2: 22): *ხოლო აღესრულნეს რაჲ ღღენი განწმედისა მისისანი სჯულისაებრ მოსტსა.*

თარგმანი: კეთილად თქუა, ვითარმედ: სჯულისაებრ მოსტსა, რამეთუ ჭეშმარიტებისაებრ არარად საჭიროდ უნდა ქალწულსა, რამთამცა ჰგებდა ღღეთა განწმედისათა, რომელნი იყვნეს ორმოც შობასა ზედა წულისასა. რამეთუ თქუმულ არს შჯულსა შინა: ღედაკაცი თუ ვინმე თესლით მიდგომილ იქმნეს და შვეს წული. ხოლო ქალწული არა თესლით მიდგომილ, არამედ სულისა მიერ წმიდისა მშობელ-ქმნილ იყო, რომლისათჳსცა არა აიძულებდა საჭიროებაჲ, არამედ აღსრულებასა შჯულისასა მნებებელი აღვიდა ტაძრად. ხოლო მეტყუელებაჲ შჯულისაჲ ესრეთ, ვითარმედ ყოველი განმღებელი საშოჲსა წმიდა იყოს უფლისა მხოლოჲსა, ხოლო ქრისტჳს ზედა აღესრულა საკუთრად. რამეთუ მან განაღო საშოჲ ქალწულისაჲ, ვინამთგან სხუათა ღედათასა ქმარნი განაღებენ საშოჲსა. არამედ უღლეულობისაჲცა გურიტთაჲსა მოყვანებაჲ უბრძანა შჯულმან, რამთა აჩუენოს, ვითარმედ წმიდისა ქორწინებისაგან ჯერ-არს სხმაჲ შვლთაჲ, რამეთუ წმიდა ცხოველ-ყოფასა იტყვან გურიტისასა, ვიდრემდის წარ-თუ-უწყმდეს მეუღლე, არღარა მოგებასა მეორისასა. ხოლო უკუეთუ არა აქუნდიან გურიტნი, მიიგუარებოდეს ორნი მართუენი ტრედისანნი, რამთა შვლმრავლობასა შინა წარებატოს მოქალაქეობაჲ ყრმისა მის, ვინამთგან შვლმრავალი ცხოველი არს ტრედი.

სახარებაჲ (2: 25): *და იყო კაცი იერუსალშმს, რომლისა სახელი სჳმეონ.*

თარგმანი: არა მღღელი იყო სჳმეონ, არამედ კაცი ღმრთის-მოყუარე და მომლოდე, ვითარმედ მოვიდეს ქრისტე, ნუგეშინის-

ცემელი ებრაელთა და განმათავისუფლებელი მათი მონები-
საგან ცოდვათაჲსა, ნუჟუე-და უღლისაგანცა პრომთაჲსა და
უფლებისა ჰეროდშისისა. რამეთუ რომელსა ჰრწმენეს ქრისტე-
სი, უეჭუელად თავისუფალ არს უფლებისაგან მეფეთაჲსა და
პატივცემულ ყოველთა კაცთა მიერ. იხილენ მოციქულნი, არა
მონანი იყვნესა პრომთანი? არამედ აწ პატივ-სცემენ მათ და თა-
ყუანის-სცემენ მეფენი პრომთანი. აჰა, უკუე ამათდა ნუგეშინის-
მცემელ იქმნა იესუ, რომელნი ესე ისრაიტელნი იყვნეს. ესრეთ
უკუე სვმეონ, აღძრული სულისა მიერ წმიდისა, აღვიდა ტაძ-
რად, ოდეს-იგი შეჰყვანდა უფალი დედასა, რომელმან მიიქუა
იგი და ღმერთად აღიარა. რამეთუ თქუმაჲ ამისი: აწ განუტევე,
მეუფეო, აღმსარებლისაჲ არს, — ვითარმედ იგი არს უფალი ცხ-
ორებისა და სიკუდილისაჲ. გარნა იხილე, ვითარ საკვრველად
შეურაცხიან წმიდათა ჯორცნი. რომლისათჳსცა იტყვს: აწ გა-
ნუტევეო, ვითარცა საკვრველისაგან. და — სიტყვსაებრ შენისა,
უწყებისათჳს, რომელი მიეღო, ვითარმედ არა მოკუდეს, კიდრე
არა იხილოს უფალი.

ხოლო — მშვიდობით, ნაცვლად ამისა, ვითარმედ — გან-
სუენებით, რამეთუ ვიდრემდის ცოცხალ არს კაცი, შფოთებს, ვი-
თარცა-იგი იტყვს დავითცა, ხოლო მო-რაჲ-კუდეს, დამშვდნების.
და სხუებრცა გულისჴმა-ყო, ვითარმედ მშვიდობით, ესე იგი არს,
სასოებისა კეთილისა აღსრულებასა, რამეთუ „პირველ ხილ-
ვადმდე უფლისა“, — იტყვს, — „არა დამშვდებულად მაქუნდე-
სო გულისსიტყუანი, მომლოდესა მისსა და მზრუნველსა მისსა,
ოდეს მოვიდეს, ხოლო აწ ვიხილე იგი და დაემშვდენ და უზრუნ-
ველ ვიქმენ, რამათა ესრეთ ვთქუა, ვითარმედ: განმიტევე“.

ხოლო მაცხოვარება არს განჯორციელებაჲ მხოლოდშო-
ბილისაჲ, რომელი განჰმზადა ღმერთმან უწინარეს ყოველთა
საუკუნეთა. და წინაშე პირსა ყოვლისა ერისასა განუმზადა ესე
მაცხოვარებაჲ, რამეთუ რამათა აცხოვნოს სოფელი და რამათა
ყოველთა ეცნობოს განჯორციელებაჲ მისი, ამისთჳს განჯორ-
ციელდა. ხოლო მაცხოვარებაჲ ესე ნათელი გამობრწყინებად
წარმართთა, ესე იგი არს, განათლებად დაბნელებულთა სულთა,

და დიდებად ისრაიტელთა. რამეთუ დიდება არს ქრისტე ჭეშმარიტებით ისრაიტელ ქმნილისა ერისა, ვითარცა მათგან აღმობრწყინებული და შეიმკვებიან მის მიერ, რომელნიცა მორჩილ არიან მისსა. და ამათ, ვიდრემ სვმეონ, ხოლო საგონებელ მიჩნს მე, ვითარმედ თანა-შეეტყუებიან სვმეონისთა და დავითისნიცა იგი, რომელთა შინა იტყვს, ვითარმედ: სიგრძითა დღეთაჲთა აღვაესო იგი და უჩუენო მას მაცხოვარებაჲ ჩემი.

სახარებაჲ (2: 33-34): და იყვნეს იოსებ და დედაჲ მისი და-აკრვებულ თქუმულთა ზედა მისთვის და აკურთხნა იგინი სვმეონ.

თარგმანი: აკურთხნა უკუე ორნივე სვმეონ, ხოლო საგონებელისა მის მამისა დამტევებელი, ჭეშმარიტისა დედისა მიმართ იტყოდა: „აჰა, ესე დგეს დაცემად და აღდგინებად მრავალთა ისრაელსა შორის“. დაცემად უკუე არამრწმუნებელთა და აღდგინებად — მრწმუნებელთა, ანუ-თუ სხუებრცა: დაცემად ღვას უფალი სულთა შინა ჩუენთა მყოფთა სიბოროტეთა და აღდგინებად სათნოებათა, რამეთუ დაეცემის სიძვაჲ და აღდგების სიწმიდე. და სხუანი იგი ეგრეთვე და კუალად სხუებრცა შესაძლებელ არს გულისჴმის-ყოფაჲ ამისი, რამეთუ: მდგომარე არს ქრისტე დაცემად, ვითარმცა ეტყოდა, ვითარმედ: ეგულების მას ვნებაჲ და დაცემაჲ სიკუდილითა, და მრავალნი აღდგომად არიან დაცემითა მისითა. გარნა წარკითხვაჲ ამათი ესრეთ სათანადო არს მესამისა ამის გულისჴმის-ყოფისაებრ, ვითარმედ: აჰა, ესე ღვას დაცემად, და აჰა განკუეთად წერტილითა და მერმელა დაწყებად, ვითარმედ: აღდგინებად მრავალთა.

ხოლო სასწაულად იტყვს ჯუარსა, რომელი ვიდრე აქამომდე საცილობელ არს, ესე იგი არს, და არა შეწყენარებულ არს ურწმუნოთა მიერ. და კუალად ითქუმის სასწაულად განკორციელებაჲ უფლისაჲ, რომელი ნამდვლვე უცხოჲ სასწაული არს. რამეთუ ღმერთი კაც იქმნა და ქალწული დედა იქმნა. ხოლო სასწაული ესე, ვიტყვ, განკორციელებასა ქრისტჴსასა საცილობელად დაიდების. რამეთუ რომელნიმე ზეცით იტყვან ჯორცთა ქონებასა და რომელნიმე საუცრებით მიხუმასა მათსა და სხუანი რასმე წარჰრევენ.

ხოლო შენსაცა თვთ მაგის, ქალწულისა, სულსა განვიდეს მახვლი. რომლითა მწუხარებაჲცა მოესწავების საუფლოსა ენებასა ქმნილი და კუალად მახვლად იტყვს დაბრკოლებასაცა, რომლითა და ნუუკუე დაბრკოლდა, ჰხედვიდა რაჲ უფალსა ჯუარცმულსა, ნუუკუე-და იგონებდა, თუ ვითარ უთესლოდ შობილი, რომელმან საკვრელებანი ქმნა და მკუდარნი აღადგინა, ჯუარს-ეტუა, ივნო და მოკუდა, ხოლო ესე რაჲთა განცხადნენ მრავალთაგან გულთა ზრახვანი, ამას ცხად-ჰყოფს, ვითარმედ გამოცხადნენ და გამოჩნდენ მრავალთა დაბრკოლებულთა გულისსიტყუანი და მხილებულთა მალიადი პოონ კურნებაჲ, ვითარ-იგი შენიცა, ზ ქალწულო, გამოცხადნეს და გამოჩნდეს, თუ რასა იგონებ ქრისტესთჳს, ამისა შემდგომად დაემტკიცოს სარწმუნოებასა ზედა მისსა. ეგრეთვე და პეტრესიცა გამოცხადნეს უვარის-ყოფაჲ, არამედ ძალიცა ღმრთისაჲ განცხადნეს, რომელმან სინანულისა მიერ შეიწყნაროს იგი. და სხუებრცა განცხადნეს მრავალთაგან გულთა გულის-სიტყუანი, გამოჩნდა რაჲ განმცემელი, გამოჩნდეს მოყუარენიცა მისნი, რომელთაგანი იყო იოსებ, მისრული პილატეს მიმართ, ვითარნი იყვნეს დედანი იგი მდგომარენი ჯუარსა თანა.

სახარებაჲ (2: 36): და იყო ანნა წინამწარმეტყუელი ასული ფანოელისი.

თარგმანი: დაიყოვნებს მახარებელი ანნამსთჳს ქმნილსა თხრობასა შინა და მამასა და ტომსა მისსა იცხენებს, რაჲთა ისწავონ, ვითარმედ ჭეშმარიტსა იტყვს, ვითარცა მრავალთა მოწამეთა მომწოდებელი, რომელთა უწყოდეს მამაჲცა და ტომი მისი. და იგი უკუე აღუვარებდა ღმერთსა, ესე იგი არს, კმადლობდა და ასწავებდა ყოველთა უფლისათჳს, ვითარმედ იგი არს მაცხოვარი და ნუგეშინის-მცემელი ჩუენი, მომლოდეთა გამოცხადებისათაჲ.

სახარებაჲ (2: 39): და შემდგომად სრულ-ქმნისა ყოველთაჲსა, მოიქცეს გალილეად, ქალაქად მათდა ნაზარეთად.

თარგმანი: იყო ვიდრემე ბეთლემიცა ქალაქი მათი, არამედ ვითარცა მამული, ხოლო ნაზარეთი ვითარცა — სამკვდრებელი.

ხოლო აღორძინდებოდა იესუ ჰასაკითა ჯორციელითა და დაღათუ შემძლებელ იყო თვით მით საშოთგანვე საზომად ჰასაკისა მამაკაცებრივისა აღსლვად, გარნა ნუუკუე საუცრადმცა საგონებელ-ქმნილ იყო, ამისთვს მცირედ-მცირედ აღორძინდებოდა. და აღორძინებასა მის თანა გამოჩნდებოდა სიბრძნე სიტყვსა ღმრთისაჲ, რამეთუ არა წარმატებისაებრ იქმნა ბრძენ, ნუ იყოფინ! არამედ მცირედ-მცირედ გამოაჩენდა თანა-ნერგსა სიბრძნესა და შემდგომობისაებრ ჯორციელისა ჰასაკისა ითქუმის წარმატებაჲ და განმტკიცებაჲ სულითა, რამეთუ უკუეთუმცა ვიდრე იგი სრულ იყო ჰასაკითა, გამოეჩინა სრული სიბრძნე, საგონებელ-ქმნილმცა იყო ნიშად. ხოლო აწ თანა-შეტყუებულად ჰასაკისად, და რაოდენ დაიტევდა, ეგრეთ მჩუენებელი თავისა თვისაჲ, სრულ-ჰყოფდა განგებულებასა არა-მიმღებელი სიბრძნისაჲ, რამეთუ რამცა იყო უსრულეს თვით პირველითგან სრულისა? არამედ მცირედ-მცირედ წარმოაჩენდა სავსებით მყოფსა მის შორის.

სახარებაჲ (2: 41): და აღვიდოდეს მშობელნი მისნი წლითი-წლად იერუსალმად დღესასწაულსა პასექისასა.

თარგმანი: თანა-აღვალს მშობელთა თანა იერუსალმად, რამათა ყოველთა მიერ აჩუენოს, ვითარმედ არა წინააღმდეგობ არს ღმრთისა, აწცა წინა-განეწყვების დასხმულთა სჯულად, ხოლო აღესრულნეს რაჲ შვდნი დღენი, ცხად არს, ვითარმედ პასექისანი, დაშთა იერუსალმს.

ხოლო გამოიძიებდა მწიგნობართა თანა და ჰკითხვიდა მათ სჯულისაგან და განკვრდებოდეს ყოველნი.

ჰხელავა, ვითარ წარებატებოდა სიბრძნითა, რამათა იცნობოს მრავალთაგან, და დაუკვრდებოდეს მრავალთა? რამეთუ გამოცხადებაჲ სიბრძნისა მისისაჲ ესე იყო და იწოდებოდა წარმატება მისი.

ხოლო მამად იოსებს სახელ-სდებს ღმრთისმშობელი მეცნიერი, ვითარმედ არა იყო მამა, გარნა ჰურიათათვს, რამათა არა სიძვსაგან ჰგონონ იგი, მამად მისა სახელ-სდებს იოსებს, და კუალად: მამობრივისა მოწილეობისა და მსახურებისა მჩუენებ-

ელსა ზრდილობასა შინა-სამართლად სახელ-სდვა მამად, ვითარცა პატივის-მცემელმან მისმან სახელითა მამობისამათა.

გარნა რად ეძიებს მას? ნუ საღამე იჭუნეულ იყვნესა, ვითარმედ წარწყმდა, ანუ შესცთა, ვითარცა ყრმაჲ წარვედ? რამეთუ არცა ყოვლად ბრძნისა მარიამისი იყო ესე, რომელსა ბერეულნი გამოცხადებანი შეეწყნარნეს მისთვის. არცა იოსებისი, ვინამთგან მისდაცა გამოცხადებულ იყო, ვითარმედ სულისაგან წმიდისა არს, არამედ ეძიებდეს მას ნუსადა გან-ვითამე-ეშორა მათგან, ნუჟკუე და-ვითამე-უტევნა იგინი, ხოლო ვინამთგან ჰპოვეს იგი, იხილე, თუ ვითარ მიუგებს მათ. რამეთუ ქალწული რაჲ იოსებს მამად იტყოდის მისსა, იგი ეტყვის მას: „არა ეგე არს ჭეშმარიტი მამაჲ ჩემი, რამეთუ დაღათუ სახლსა მაგისსა შინა ვიყავ. არამედ ღმერთი არს მამაჲ ჩემი და ამისთვის სახლსა შინა მისსა ვარ, ესე იგი არს, ტაძარსა შინა მისსა“. გარნა მათ ვერ გულისჴმა-ყვეს, რომელსა ეტყოდა მათ, რამეთუ საიდუმლოჲ იყო.

სახარებაჲ (2: 41): და გარდამოვიდა მათ თანა, და მოვიდა ნაზარეთს, და იყო დამორჩილებულ მათდა.

თარგმანი: დაემორჩილებოდა მშობელთა, რამეთუ სახესა მოგუცემდა ჩუენ, რაჲთა დაემორჩილებოდით მამათა. ხოლო ჰმარხვიდა ამათ ყოველთა ქალწული, რამეთუ საღმრთო იყვნეს ყოველნი თქმულნიცა და ქმნილნიცა ყრმისა მის მიერ და არა ვითარცა ათორმეტისა წლისაჲ, არამედ ვითარცა სრულისანი.

ხოლო იხილე, თუ ვითარ მახარებელი მთარგმანებელი მისი აქა, თუ ვითარ რაჲ არს წარმატებაჲ სიბრძნითა ზედა დაჰრთავს, ვითარმედ და ჰასაკითა, რამეთუ წარმატებასა პასაკისასა სიბრძნისა წარმატება-ყოფად იტყვის. და მაღლითა წინაშე ღმრთისა და კაცთა, ესე იგი არს, ღმრთისა სათნოთა და კაცთაგან ქებისა ღირსთა მოქმედებდა. გარნა პირველად წინაშე ღმრთისა, და ეგრეთდა — კაცთადა, რამეთუ პირველად ღმრთისა სათნო-ყოფაჲ ჯერ-არს და ეგრეთდა — კაცთა.

თქმული წმიდისა ნეტარისა ტიმოთე ზუცისა
იერუსალჴმელისაჲ
უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჴს შობისა შემდგომად
მეორმეოცისა დღისათჴს, ვითარ იგი მიიყვანეს ტაძრად
მარიამ დედამან და ქალწულმან, და იოსებ,
რაჟამს აკურთხევდა მათ წმიდამ
სჴმეონ წინამსწარმეტყუელი*

მხოლოჲ კაცთა შორის სრული კაცი სიმართლისაჲ, რომელი-იგი მართალთაგან იპოვების საქმით, რომელთა-იგი მარადის განანათლებს, რომელნი ვლენან გზასა ჭეშმარიტსა, ვითარცა იტყჴს წერილი: ნათელი მართალთა ზედა მარადის (იგავნი 13, 9). რომელი ნათელი? — ნათელი არა თუ ესე, რომელი ღამე აღვინთით საჴმარად, გინა თუ მზე ესე შეჴმნული, რომელი ყოველთა გუაჴეს საწუთროსა ამას. „ნათელი მართალთა ზედა მარადის“, რომელი ნათელი? — უპირადეს ცათა დადგრომილი, რომელი საყდართა თანა მარადის დგას; იგი, რომელ მართალმან აბრაჴამ იცნა, რამეთუ იცნის თჴსნი და შეიწყნარნის, გარნა, რომელთა თანა ნათელი არა არნ, ეგევითარნი ბნელსა წარავლინნის.

ამისთჴს ჳმობს მღალადებელი და იტყჴს: ნათელი მართალთა ზედა მარადის, ხოლო ნათელი უღმრთოთაჲ დაშრტეს (იგავნი 13: 9). არარაჲ არს უფროჲს მართლისა ცხოველ კაცთა შორის, ვითარცა იტყჴს წერილი: მართალნი უკუნისამდე ცხონდენ და უფლისა მიერ სასყიდელი მათი და სასოებაჲ მათი მაღლისაგან. და რაჲ არს მართალი? — მართალი დანაკის-კუდსა მიემსგავსა, ვითარცა წერილ არს: მართალი ვითარცა ფინიკი ყუავოდის და ვითარცა ნაძჴ ღიბანისაჲ გამრავლდეს (ფსალ. 91: 13), რამეთუ ვითარცა ფინიკი ყუავინ და სიტკბოვებაჲ იგი სარწმუნოებისაჲ აჴუნ არასადა შეორგულდის მართალი განსაცდელითა სარწმუ-

* იბეჭდება გამოცემიდან: სინური მრავალთავი. გვ.94-99.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 339.

ნოებასა ღმრთისა მიმართ, ვითარცა წერილ არს: მრავალ არს ჭირი მართლისაჲ და ყოვლისავე მისგან იცნეს იგი უფალმან (ფსალ. 33: 20).

მართალი, ნათესავსა შორის უშჯულოსა მყოფი, ჯორცითა მიიცვალების შუენიერსა სასუფეველსა. ამას მეწამების მე მართალი ენუქ და ნათესავი იგი უკეთური, რომელ წყლით-რლუნითა წარწყმდა და, მათ შორის რომელ-იგი სარწმუნოებითა განერა; მეწამების მე ნოვე და ქალაქნი, რომელ დააქცინა უფალმან ცოდვისათჳს, და მათ შორის რომელნი ანგელოზთა განარივნეს; მეწამების მე ლოტ მართალი, რომელი განსაცდელსა ეშმაკისასა განერა; ამას მეწამების მე იობ; მართალმან სარწმუნოებითა ერთითა ქვითა გმირი იგი გოლიათ დასცა, — ამას მეწამების მე დავით.

მცირედ მოვიცენოთ ელიამსიცა, რომელი-იგი ქუეყანასა ზედა ვითარცა ანგელოზი იქცეოდა და მერმე აღმაღლდა ეტლითა ზეცად, და სხუათაჲ მათ ყოველთაჲ დაყოვნებისათჳს და-ლა-უტევოთ ამის ჟამისათჳს.

აწ მოვიდეთ უკუანამსკნელისა ამას მართლისა. და ვინ არს ესე მართალი უკუანამსკნელი? — იგი არს, რომელი აწ გესმა ლუკა მახარებელისაგან, რომლისაჲ სახელი სჳმეონ, ესე პირველიცა და უკუანამსკნელიცა; დასასრული შჯულისაჲ და დასაბამი მადლისაჲ; ნათესავით ჰურიამ, არამედ მადლითა ქრისტეანე; მწიგნობარ კითხვით და ანგელოზ ცნობით; ფარისეველთა მათ შორის ვითარცა ვარდი ეკალთაგან განშოვრებულ.

და სჳმეონ ესოდენ მართალ იპოვა, ეუწყა სულისაგან წმიდისა არა ხილვად სიკუდილი, ვიდრემდის იხილოს ცხებული უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე და მიიქუას იგი მკართა თჳსთა ზედა. აწ მან მართალმან რაჟამს იხილა ჯორციელად მოსრული უფალი, იხილა და განიცადა და მიიქუა იგი მკართა თჳსთა ზედა და ვითარცა მონაჲ უფლისაგან იჯმნიდა იგი მისგან განსლვად ჯორცთაგან, რომელ-იგი ჩნდა ყრმად ყოველთა უფალი და ესრეთ იტყოდა: აწ, უფალო, განუტეო მონაჲ შენი მშჳდობით, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვრებაჲ შენი (ლუკა 2: 29-30).

ვიზილე, რამათა განვიტეო მშვდობით; ვიზილე ღიდებაჲ შენი და კრებული მთავარანგელოზთაჲ, რომელნი მიგცემდეს შენ ღიდებასა, დაბადებულისა ყოვლისა სიხარული და ცისაჲ და ქუეყანისაჲ ერთგზაობაჲ, სული წმიდაჲ ჩემ ზედა და წინავე ვხედვედი შენსა.

აწ განვიტეო, რამათა არღარა ვიზილო ჰურიათაჲ შენი ზედა კადრებაჲ. ნუცამცა ვიზილაჲ მე გვრგვნსა მას ეკლისასა, ნუცამცა მონისა მიერ ყურიმლის-ცემასა, ნუცა ლახუარი გუერდსა შენსა, ნუცა მზე ესე შენ ზედა დაბნელებული.

აწ, უფალო, განუტეო მონაჲ შენი მსგავსად სიტყვსა შენისა მშვდობით, რამეთუ იზილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებაჲ შენი, რომელ განუმზადე წინაშე პირსა ყოვლისა ერისასა (ლუკა 2: 29-31).

და ვითარცა მახარებელმან თქუა და თქუენ გესმა, ვითარმედ: იყო კაცი ერთი იერუსალჴმს და სახელი მისი სვმეონ და იყო კაცი იგი მართალ და მოელოდა ნუგეშინის-ცემასა ისრაჴლისასა და სული წმიდაჲ იყო მის ზედა და იყო მისა უწყებულ სულისაგან წმიდისა არა ხილვად სიკუდილი, ვიდრემდე იზილოს ცხებული უფლისაჲ, და მოვიდა იგი სულითა ტაძრად (ლუკა 2: 25). და რაჲ არს მისი მოსლვაჲ ტაძრად, ისმინეთ: ესე სვმეონ ჯდა სახლსა შინა თვსსა და ამას ილოცვიდა, რამათამცა უწყებული იგი სულისა წმიდისაჲ იზილა და, ვითარ იგი ამას გულის-სიტყუასა შინა იყო, მაშინ იოსებს და მარიამს მოჰყვანდა ყრმაჲ იგი იესუ ტაძრად, რამათამცა აღასრულეს მსგავსად შჯულისა ყოველივე, რაჲ წერილ იყო.

და მუნქუესვე აუწყა მას სულმან წმიდამან და ჰრქუა: აღდეგ, მოხუცებულო! რად ჰზი? აღდეგ და მირბიოდე ტაძრად, რამეთუ მოვიდა განმტყევებელი შენი. განაგე სახლი შენი და განჰმზადე სამკვდროჲ შენი, რამეთუ მოწევნულ არს ჟამი შენი, და წინამწარმეტყუელებდ ტაძარსა მას შინა. ვითარცა ესმა ესევეთარი, მეყსეულად აღდგა და განძლიერდა და წინამძღურობითა სულისა წმიდისაჲთა მირბიოდა ტაძრად და მიუსწროვო ქალწულსა მას, რომელსა მოჰყვანდა ღიდებული იგი.

ოდეს შევიდა სკმეონ და დადგა იგი წინაშე საკურთხეველსა და მოელოდა ცხებულსა მას, რომელი სულმან წმიდამან აუწყა მას, და ჰხედვიდა იგი მრავალთა დედათა, რომელთა შეჰყვანდეს ყრმანი. შევიდა მარიამცა ტაძარსა მას შორის მათსა, რამეთუ თანა არა ზიარ იყო შობასა მას ბუნებისასა, და სკმეონ ჰხედვიდა ყოველთა დედათა, ვითარცა არს მიხედვამ კაცისამ. და ვითარ მიჰხედა წმიდასა მას ქალწულსა არა ვითარ სხუათა მათ, არამედ ვითარცა მადლითა შემოსილსა და ყოვლად-უტრწნელსა და ბრწყინვალესა, მირბიოდა მისა და ეტყოდა იგი სიმრაველსა მას დედათასა: გზა-მეცით მე, რამთა მივეახლო მე წმიდასა მას და სასურველსა და ვიხილო, რომელსა-იგი წინამთვე უხილაე. და თქუენ, მკეეალნი ეგე, რამსათჳს აზნაურსა მას დედუფალსა ეგოდენ შეეახლებით, ანუ რამსათჳს საკურთხეველად მიგყვანან ყრმანი თქუენნი? მოიქეცით და მოჰგუარენით აქა ყრმასა, რომელი უწინარეს აბრაჰამისსა არს.

და ვითარ მიიქუა უფალი, რომელი-იგი ყრმად ჩნდა, მკლავთა თჳსთა წინამსწარმეტყუელმან, აკურთხნა იოსებ და ქალწული იგი, ხოლო წინამსწარმეტყუელებამ უფლისა შეწირა და ქალწულსა მას ეტყოდა: ვითარ სახედ ჰხედავ შენ ყრმასა ამას, ქალწულო? შენი და არა შენი, რამეთუ შენ ქალწულებასავე ჰგიე, და რამსა მაგას შენ ძუძუსა აწოვებ, რამთამცა აღჰზარდე და გესუა ეგე ყრმად? არა უკმს საზრდელი, რამეთუ მაგან უწყმა ერსა მანანამ და ყოველნი დაბადებულნი მაგან შექმნა — ცამ და ქუეყანამ და ყოველი, რამ არს მათ შინა. ესე არს დაცემად და აღდგომად და სასწაულად მრავალთა, და შენსაცა სულსა განვლოს მახვლმან (ლუკა 2: 34-35).

ესე სკმეონ ამას რამ ეტყოდა ქალწულსა მას მისთჳს, რომელი-იგი ყრმად ჩნდა იესუ, ვითარმედ „დაცემად და აღდგომად“. და რამსათჳს დაცემად გინა აღდგომად? ან ჭეშმარიტ არს სიტყუამ იგი. არა თუ სკმეონ თჳსითა გონებითა, არამედ უწყებითა სულისა წმიდისამთა ეტყოდა ქალწულსა მას უფლისათჳს: დაცემად ურწმუნოთათჳს იტყოდა და აღდგომად — მორწმუნეთათჳს.

დაცემამ იგი — კრებულსა მას ჰურიათასა, ხოლო აღდგომამ

— ეკლესიათა; რამეთუ დაეცა იუდა და აღდგა მატათია; დაცე-
მა მარცხენითისაჲ მის ავაზაკისაჲ და აღდგომაჲ — მარჯუენი-
თისაჲ მის, რამეთუ პრწმენა და მყის სამოთხე მოიპოვა, ხოლო
იგი ურწმუნოებითა დაეცა და წარწყმდა.

„დაცემად და აღდგინებად და სასწაულად მრავალთა“ —
ჭეშმარიტ არს სასწაული იგი საცილობელი; უფალი გამოჩნდა,
რომელი ქალწულისაგან იშვა. დიდი სასწაული არს შობაჲ ქა-
ლწულისაგან და კუალად დადგრომად ქალწულადვე, რამეთუ
სასწაულ არს ქალწული. ისმინე ესაიასი, რასა ეტყვს აქაზს;
ეტყვს, ვითარმედ: ითხოვე სასწაული უფლისა მიერ ღმრთისა
შენისა სიღრმედ ანუ სიმაღლედ, და თქუა აქაზ: არა ვითხოვო,
არცა განვცადო უფალი (ესაია 7: 11-12). და თქუა ესაია: რამეთუ
თავადმან უფალმან მოგცეს თქუენ სასწაული: აჰა ესერა ქალ-
წული მიუდგეს და შეეს ძე და უწოდიან სახელი მისი ევმანუელ
(ესაია 7: 14).

ამის ქალწულისაგან, რომელი-იგი იშვებოდა სასწაულად,
რომელი-იგი ეყო მრავალთა ენოვანთა საცილობელ, სჳმეონ
წინავე პრქუა ქალწულსა: ესე არს დაცემაჲ და აღდგომაჲ ის-
რაელისაჲ და სასწაულად მრავალთა; და შენსაცა სულსა გან-
ვლოს მახვლმან, რაჲთა გამოცხადნენ ყოველთა კაცთა გულის-
სიტყუანი (ლუკა 2: 34-35).

ამას სიტყუასა ვინმე ჰგონებდეს, ვითარმედ მახვლითა აღეს-
რულოს წმიდაჲ ქალწული და იმარტვროსო, რომელ-იგი სჳმეონ
პრქუა, ვითარმედ: „შენსაცა სულსა განვლოს მახვლმან“. არს,
გარნა არა ეგრე, რამეთუ მახვლი მჭედელთაგან განიჭედის და
კორცი განიკუეთის, არა ხოლო თუ სულიცა. ოდეს ჯუარს-
აცუეს იესუ ჰურიათა და მზესა მოაკლდა ნათელი და კლდენი
განსქთდეს, ამისთჳს ვითარცა მახვლმან განვლო სულსა მისსა.
ამას მახვლსა იტყოდა სჳმეონ, რომელ-იგი ურვაჲ მოწევნად იყო
ქალწულისა და მისი წინავე აუწყა.

და კუალად, ოდეს-იგი ჰგონებდა წარწყმედასა მისსა,
რომელ-იგი მოსრულ იყო მოძიებად წარწყმედულთა.

და რამეთუ ურვასა შევარდა ქალწული იგი და ჰგონებდა

წარწყმელასა ძისა თვსასა. ისმინე აწ, ვითარ იტყვს ლუკა: და ოდეს იყო იგი ათორმეტის წლის (ლუკა 2: 42). და რამ არს „ოდეს იყო იგი ათორმეტის წლის“? რამეთუ ცნობაჲ ცნობასა წარმატებს და ძიებაჲ ძიებასა აუწყებს: „და ოდეს იყო იგი ათორმეტის წლის“. ვინ? — მხოლოდ-შობილი ძე ღმრთისაჲ უწინარესი საუკუნეთაჲ და ოდეს იყო იესუ ათორმეტის წლის? ვინაჲთგან? — არამედ ქალწულისა მიერ შობითგან და ჟამითი-ჟამად წარმატებოდა ჰასაკითა და კაცობრივსა მას ზომსა დაამტკიცებდა, ვითარცა იტყვს მახარებელი: და ყრმაჲ იგი იესუ აღმატებოდა ჰასაკითა და სიბრძნითა (ლუკა 2: 52) და მაღლი ღმრთისაჲ იყო მის ზედა (ლუკა 2: 40).

აწ იხილე მახარებელისაჲ იგი ჭეშმარიტად გამოთქუმაჲ. არა თქუა, ვითარმედ: „სიტყუაჲ ღმრთისაჲ წარმატებოდა“, არამედ: „კაცობისა ჰასაკითა“. ამისთვის მახარებელმან თქუა: ოდეს იყო იგი ათორმეტის წლის, აღიყვანეს ყრმაჲ იგი მშობელთა მისთა იერუსალმჲდ დღესასწაულსა მას ზატიკობისასა და აღასრულნეს დღენი იგი და მიიქცეს იგინი სოფლადვე თვსა. და დაშთა იესუ მარტოჲ. და არა უწყოდა ესე მარიამ, ჰგონებდა, ვითარმედ თანა-მავალთა თანა არს. და, ვითარ მოვიდეს დღისა სავალსა და ეძიებდეს ნათესავთა და მეცნიერთა თანა, და ვითარ არა პოვეს, უკუნ-იქცეს მუნვე იერუსალმჲდ ძიებად მისა (მდრ. ლუკა 2: 42-45).

აწ ვითარ აღესრულების სიტყუაჲ იგი სვეტონისი ქალწულისა მიმართ, ვითარმედ: „შენსაცა სულსა განვლოს მახვლმან“? (ლუკა 2: 35) — ურვისა და ძიებისა მისთვის. და ლაცათუ ქალწული დედაჲ იგი, არამედ მუცელმან იტვრთა და ზრუნვით ზრდიდა მას და აქუნდა ვითარცა შვილისა მიმართ დედობისაჲ იგი შრომაჲ და ზრუნვაჲ და ეგონა, ვითარმედ წარუწყმდა, და ეძიებდა მას სამ დღე ურვითა გულისაჲთა და იტყოდა: ვამბე! რაჲ ესე შემემთხვა მე? რამეთუ, ოდეს-იგი ვჰგონებდი შესაძინელსა, მაშინ განმეკუა მე! ვინ-მე რაჲ მიმპარა საუნჯე იგი? აწ მე არ-ღარა დედათა შორის კურთხეულ; არღარა თქუან ჩემთვის, ვითარმედ: „ნეტარ არს იგი მუცელი, რომელმან გიტვრთა შენ, და

ნეტარ არს იგი ძუძუნე, რომელნი გაწოვებდეს შენ!“ (ლუკა 11: 27). ვინ-მე რამ მიმპარა? აჰა ესერა ელისაბედს უხარის და მე ვწუხ; მას მკედარი იგი აქუს და მე მეუფე იგი განმეკუა; მონაჲ დაიცვების და უფალი არა ჩანს. სადა არს გაბრიელისი იგი ხარებაჲ? სადა არს მოგუთაჲ იგი თაყუანის-ცემაჲ და მწყემსთა სიხარული? ოდეს-იგი დედუფლებასა ვჰგონებდი, მაშინ გლახაკ ვიპოვე!

აწ სჰმეონ ესრეთი ესე ურვამ ვითარცა მახვლისა განსლ-ვამ წინავე ქალწულსა მას აუწყა, რამეთუ ეტყოდა: „შენსაცა სულსა განვლოს მახვლმან“. არა თქუა, თუ „დაადგრესო“ ანუ „ეუფლოსო“, არამედ „განვლოსო“. ესე არს, რამეთუ მცირედ-სა ჟამსა ურვამ შეგემთხვოს და მუნქუესვე განერე.

აწ იხილე, რომელსა ურვასა ქალწული შევრდომილ იყო და ჰგონებდა წარწყმედასა, რომელი-იგი მოსრულ იყო მოძიებად წარწყმედულთა, ვითარცა იტყვს სახარებაჲ: და მესამესა დღესა პოვეს იგი ტაძარსა მას შინა, რამეთუ ჯდა იგი მღდელთ-მოძღუ-ართა შორის და ჰკითხვიდა და ისმენდა მათსა (ლუკა 2: 46). და ჰრქუა დედამან: შვილო, რამ ესე მიყავ ჩუენ, რამეთუ აჰა ესერა, ურვით გემიებთ შენ? (ლუკა 2: 48).

და ვითარ-იგი წინაჲთ ვთქუთ, აღესრულებოდეს სიტყუანი იგი სჰმეონის წინაჲსწარმეტყუელისანი, ვითარმედ: „შენსაცა სულსა განვლოს მახვლმან“, და ქალწული იგი ეტყოდა იესუს: რამსათჳს არა მოხუედ ჩუენ თანა, შვილო, ანუ რად ჰზი შენ შორის მღდელთ-მოძღუართა და ჰკითხავ და ასწავებ, რომელსა წიგნი არღა გისწავიეს, და იგინი გხედვენ, ვითარცა მკეცნი — კრავსა?

ხოლო უფალი გამოუცხადებდა მათ საიდუმლოსა ღმრთეე-ბისა თჳსისასა კაცობრივ და ჰრქუა მათ: რად მეძიებთ მე? არა იცოდეთა, რამეთუ სახლსა მამისა ჩემისასა ჯერ-არს ჩემი ყო-ფამ? (ლუკა 2: 49) რასა იტყოდა ჩემთჳს სჰმეონ? არა უფლით მხადოდაა მე და ღმრთად აღმიარა? და თქუენ ვითარცა ყრმასა მეძიებთ! ერთი მივის მამაჲ, ხოლო თქუენ მსახურად ოდენ მო-გიგენ.

აწ სიტყუაჲ ესე დავასრულოთ და მოვიწრაფოთ საკურთხეველად და საიდუმლოსა ზიარ-ვიქმნნეთ, რომლისა მიერ ყოველი სოფელი განმტკიცნების და ეკლესიაჲ განმრავლდების ქრისტე იესუმს მიერ უფლისა ჩუენისა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ თანა მამით და ყოვლადწმიდით სულითურთ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამენ.

**მიგებება დღესა, რომელსა
მიიქუა სჳმეონ მკლავთა თჳსთა ზედა უფალი,
თქუმული წმიდისა ევსუქი ზუცისაჲ იერუსალემელისაჲ***

მეორმოცისა მის დღისა შობითგან ქალწულისა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა, ოდეს მიიყვანეს ტაძრად, ვითარ აკურთხედა მას წმიდაჲ სჳმეონ.

საყუარელნო, კრებაჲ ესე დღისაჲ ამის ყოვლადვე სასურველ არს დღენდელი ესე დღე, რამეთუ შემოქმედი იერუსალემისაჲ დღეს შემოვიდა და აკურთხა, რომლისა ზღუდენი თჳსითა კელითა დაწერნა და დასხნა საფუძველად მისა ქვანი საფირონისანი და სუეტნი მისნი იასპნისანი და ბჳენი მისნი ბროლისანი, და ქვითა მით პატიოსნითა შეზღუდა იგი და მას შინა დასხნა მოძღურად ეპისკოპოსნი და სცხო ქალაქსა სიმართლე და ყოველი იგი ერი ზიარ-ყო ანგელოზთა და უცხონი მკჳდრ-ყვნა აბრაჰამის თანა, და რომელთა დაიმარხნეს სიწმიდით ჳორცნი თჳსნი, მკჳდრ-ყვნა იგინი იოსების თანა და ბრძენთა მათ ქალწულთა თანა შეიყვანნა იგინი ქორწილსა მას ზეცისასა. ყრმანი მისნი გჳრგჳნოსან ყვნა შვილთა თანა ბეთლემისათა. ქურიენი მისნი იჩინნა ანამს თანა წინამსწარმეტყუელისა, მოხუცებულთა მისთა აწუეეს, ვითარცა სჳმეონს, რამთა საყდარ ყვნენ მკლავნი მათნი.

ამიერითგან სიტყუაჲ თჳთ იზომს და წინა-უძღჳს, რამეთუ ჟამი იგი მრაველის-მეტყუელთაჲ მათ ბრძენთაჲ დაცხრომილ არს; დღესასწაულნი მოწევნულ არიან, და ესე სიხარულით წარმომიღებიეს; შესხმაჲ შეჳგავს წინა-ვე-სიტყუად, რამეთუ ვითარცა ყუავილმან ველნი განაშუენნეს და მყნელთა — ხენი ფურცლითა და ტკბილითა ნაყოფითა, და სუნნელითა ნიავეითა ირყევიედ და იშუებედ, ეგრეცა მორწმუნენი ქრისტესნი სიტყუათა ზედა მადლისათა იხარებედ.

* იხეჳდება გამოცემიდან: უდაბნოს მრავალთავი. 116-119.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 345.

უკუეთუ ჩუენიცა ესე სიტყუაჲ სასმენელ ნუვის ჰგონიეს, ვითარცა-იგი მრავლის-მეტყუელთაჲ მათ, და არა საქმითცა ეგევითარი იგი ისმენდინ სიტყუასა მას მასწავლელისასა, ვითარცა თქუა პავლე, და გულისხმა-ყავნ, რამეთუ საშინელი იგი ყოველი ნუგეშინის-ცემად გარდაგუეჲცა და დასცხრა წყევლისა იგი ჭურჭელი და აწ ფერად-ფერადნი იგი წამალნი სუნნელები-სანი ყოველისათჳსცე საცხოვრებელად დაგისხენ და სცნობდინ; უკუეთუ ვინმე გლახაკი იყოს, იხილნენ მან ბაგასა შიდა სახუეველნი ქრისტესნი; უკუეთუ ვინმე პირუტყვს-სახე იყოს, ბაგასავე მას მიესწრაფენ, და გულისხმა-ყავნ, რამეთუ შენთჳს ესრეთ დაიმდაბლა თავი თჳსი ძემან ღმრთისამან; უკუეთუ ვინმე ქურეკოზი იყოს უმეცარი, მივედინ ბეთლემდ და ისწავენ; უკუეთუ ბრმაჲ იყოს შობითგან, მივედინ იგი სილოამდ მის პირველისაებრ სარწმუნოებით და მანცა იგივე ხედვაჲ მიიღოს; უკუეთუ ვინმე დაკსნილ იყოს, მივედინ იგიცა პირველსავე მას საბანელსა პროადიკისასა და ეყოს მას, რამცა ენებოს, გარნა პრწმენინ და ესევედინ ხოლო მას, რომელმან-იგი ათრვაშეპეტისა წლისა დაკსნილი აღადგინა; უკუეთუ ვინმე ქურივი იყოს, კბაძევედინ იგი წმიდასა ამას წინაჲსწარმეტყუელსა მღჳძარებითა და ლოცვითა და მარხვითა; უკუეთუ ვინმე ამის ცხორებისაგან მაძღარ იყოს, ემსგავსენ იგი წმიდასა სჳმეონს და კბაძევედინ იგი ღირსებით ცხორებასა მას მისსა და იქმენინ იგი, ვითარცა ტაძარ და სადგურ სულისა წმიდისა, და შენცა მოისწრაფე ტაძარსა მას, ვითარცა მან. მუნ ორნი გურიტნი ანუ ორნი მართუენი ტრედისანი შეიწირვოდეს, ხოლო აქა გურიტისა წილ თჳთ წმიდაჲ იგი წმიდათაჲ შეიწირვის, რამეთუ სულისაჲ იყო შესაწირავი და ჯორცთაჲ მუნ მხოლოდ-შობილი ყრმად ჩჩჳლად აჩუენებდა.

ხოლო იორდანეს კხედევდ მას განსრულებულად და დაგიკჳრდებოდა გარდამოსლვაჲ იგი სულისა წმიდისაჲ სახედ ვითარცა ტრედი მას ზედა და გესმოდა ზეცით-გარდამოჲ იგი წამებაჲ მამისაჲ და აღიარებდა მას ღმრთად; ხედევდ მას ჯუარსა ზედა დამოკიდებულსა და მიეგებვი კურთხეჲად მკუდრეთით აღდგომილსა.

ოდეს შევიდა იესუ ქრისტე ყრმა იერუსალემდ, ყოველი დაბადებული იძროდა, რამეთუ სვმეონს ვითარცა ყრმა აქუნდა მკლავთა ზედა და ღრმად ქადაგებდა და იტყოდა: აწ, უფალო, განუტევე მონაა შენი მსგავსად სიტყვსა შენისა მშვდობით (ლუკა 2: 29). არა ხოლო თუ მე, არამედ პირველცა ჩემსა ადამი პყრობილებისაგან განუტევების და მისი იგი მაცთური დაჰქსნდების.

ამიერითგან არღარავინ აყუედროს მას გარდასლვამ იგი მცნებათამ, აღმოცენებამ იგი ეკალთამ, რამეთუ მდიდარი იგი მისთვს დაგლახაკნა და ეკლისა იგი გვრგვნი მის წილ ამან დაიდგა და ჯუარსა ზედა კელნი განიპყრნა, რამთა თანა-ნადებ იგი მისი მან გარდაიკადოს.

აწ, უფალო, განუტევე მონაა შენი მშვდობით, სიტყუასა-პყოფს ესე, რომელ თქუა ესაია, ვითარმედ: არა თუ მოციქულმან, არცა ანგელოზმან, არცა მამშვდებელმან, არამედ მან თავადმან აცხოვნნა იგინი (ესაია 63: 9), აწ არა თუ ძალნი იგი ზეცისანი საშინელებით რამ მოავლინნა, არცა ანგელოზნი ცეცხლებრ მოტყინარენი განსადეენელად მისთვს, რომელმან-იგი თქუა: აღვკდე სიმაღლესა ცისასა და მუნ დავიდგნე საყდარნი ჩემნიო (ესაია 14: 13), არამედ თვთ თავადმან ქუაბითა მით და ბაგასა შიდა სახუეველითა შეხუევეითა მოუღო სამოსელი იგი დიდებისამ, რომელი-იგი ზაკუვით მიიპარა ადამისგან. და მის ყოველისათვს და შესძინა სვმეონ და თქუა, რამეთუ: იხილეს თუ-აღთა ჩემთა მაცხოვარებამა შენი (ლუკა 2: 30).

რამ იხილეს თუაღთა შენთა, მ სვმეონ, ნუ დაჰფარავ ჩუენგან! და იგი იტყვს: რომელ-იგი პირველ ევამსგან წყევამ იქმნა, აწ ესერა ასულსა მისსა წყარომ იგი ცხორებისამ მოაქუს და ჭეშმარიტად, რამეთუ იხილეს თუაღთა ჩემთა მაცხოვარებამა შენი, რომელ განუმზადე წინაშე პირსა ყოვლისა ერისა.

რომელმან ჩუენტვს ჯორცნი შეისხნა და გუექმნა ჩუენ თაყუანის-საცემელ, რამთა არღარა ძელთა და ქვათა და ყოველთა დაბადებულთა ცთომით თაყუანის-სცემდენ კაცნი, გარნა ჭეშმარიტსა ღმერთსა უხილავსა და ძესა მხოლოდ-შობილსა, რომელმან-იგი ჩუენტვს ჯორცნი შეიმოსნა და ვიხილეთ ჩუენ, და

სულსა წმიდასა.

აწ ვითარ ყოვლად განკრძალულად თქუა სულიერად წმიდამან სჯემონ შემდგომიცა ესე: ნათელი გამობრწყინებად წარმართა ზედა და დიდებამ ერისა შენისა ისრაშლისაჲ (ლუკა 2: 32).

უკუეთუმცა არა მოვიდა მაცხოვარი ყოველთამ, წარმართნიმცა არა ცხონდეს; და უკუეთუმცა ნათესავი აბრაჰამისი არა შუამდგომელ იქმნა, განბნეულნი იგი ისრაშლისანი არამცა შეკრებულ იყვნეს; და უკუეთუმცა ბუნებისა იგი შემოქმედი მუშაკი სარწმუნოებისაჲ არა მოსრულ იყო ზეცით, წინადაცუეთილებისაჲ იგი ზღუდე არა დაცემად იყო; და უკუეთუმცა ქვაჲ იგი საკიდური ჩუენ არა ხურო გუექმნა, დაქსნილი იგი სახელი ვერ შესაძლებელ იყო აღშენებად.

და იყვნეს მამამ მისი და დედამ მისი დაკრევებულ სიტყუათა ზედა სჯემონისთა, რომელსა-იგი იტყოდა წინამსწარმეტყუელებით იესუმს ზედა, რამეთუ ლიტონი იყო მიხედვამ მისი და ღმრთეებრ აღიღებდა ყრმად მოქუმული და ღმრთად საგალობელი. და აკურთხნა იგინი სჯემონ და თქუა: აჰა ესერა, ესე დგას დაცემად და აღდგინებად მრავალთა (ლუკა 2: 34). რამ არს აწ დაცემამ იგი ანუ აღდგინებამ? გუნებაეს, წინამსწარმეტყუელო, რამთა გულისხმა-ვყოთ: დაეცა იუდა, და აღდგა პავლე; ჰურიანთა იგი კრებული განისხმის და მეძავი იჩინების, ფარისეველნი დაისჯებიან და მეზუერენი ინატრებიან; მწიგნობარნი შეურაცხ-იქმნებიან და მოგუნი წინამსწარმეტყუელად იწოდებიან.

და მარიამს პრქუა, ვითარმედ: სულსაცა შენსა განვლოს მახვლმან (ლუკა 2: 35), ოდეს იხილო იგი ჯუარსა ზედა განკუართული, რომელსა-იგი ჰმოსიეს დიდებამ მამისაჲ; ოდეს იხილო, რაჟამს აგინებდენ მას, რომელი შენ ჰმევ, ჰურიანი და ყოველნი დაბადებულნი მათსა მას კადრებასა მის ზედა განპკრთენ და შეიშალნენ; ოდეს იხილო კრებული იგი, რომელნი ვმობდენ: აღიღე ეგე და ჯუარს-აცუ! ოდეს იძრეოდის ქუეყანამ და კლდენი განსთქდენ და ქვანი აღცვოდიან, და ენებოს, რამთამცა დაჰკრბეს ღმრთის მბრძოლთა მათ; ოდეს იხილო ცამ, რამეთუ მოაკლდებოდის ნათელსა და მოუწოდის ბნელსა, რამთამცა

დაფარა კადრებამ იგი მათი ჯუარს-ცუმი სა მისთვის, მაშინ გან-
ჰკრთე და შესძრწუნდე და ვითარცა მახვლმან განვლოს სული
შენი. ოდეს იხილო ტაძარსა მას შინა თვნიერ ჳელისა განჰება
იგი კრეტსაბმელისა მის, და მაშინ გამოჩნდენ მრავალთაგან
გულთა ზრახვანი.

ვითარ, ჳ წინამსწარმეტყუელო, გულთა იგი ზრახვანიცა
გუაუწყებენ ჩუენ ძალთა მრავალთანი? ცან, რამეთუ ჰილატწს
იგი დაბანამ ჳელთამ განზრახვამ და ცნობამ გულისამ ძისა
ღმრთისამ იყო. გამოჩინებით თქუა: უბრალო ვარ მე სისხლისა
ამის მართლისა (მათე 27: 24). და რამთა კაიაფამსი იგი სი-
ბოროტე და ანამსი კადრებამ გამოჩნდეს და მღდელთა ცილობამ
გამოცხადნეს და ასისტავისა იგი წამებამ გვრგვნოსან იქმნეს
და ავაზაკისა მის აღსაარებამ ყოველსა ქუეყანასა განეფინოს
და დელათამ იგი მოწრაფებამ ყოველთა უფრომს გამოჩნდეს და
ცნან ყოველთა წარმართთა, რამეთუ ჯუარ-ცუმასა თანა-იყვნეს
და საფლავისაგან არა განეშორნეს და მცსნელსა მას და მწყალო-
ბელსა სასოებით მოელოდეს მესამესა ღღესა აღდგომად, რამეთუ
მისი არს ღიდებამ მამისა თანა სულით წმიდითურთ აწ და მარა-
ღის და უკუნითი უკუნისამდე. ამენ.

წმიდა მაქსიმე აღმსარებელი ტაძრად მიყვანება უფლისა (მირქმა)*

ხოლო მეორმოცესა დღესა შობითგან აღიყვანეს იერუსა-
ლემდ წარდგინებად წინაშე უფლისა, ვითარცა იყო წესი შჯუ-
ლისაჲ, რომელსა იტყვს, რამეთუ: ყოველმან წულმან რომელ-
მან განაღოს საშოჲ, წმიდა უფლისა ეწოდოს. აწ უკუე ესე
ყოველთა მიერ საცნაურ არს, ვითარმედ იგი არს განწმედელი
და იგივე არს განწმედილი. ხოლო ესე არა ყოველთა და უწყე-
ბულ არს, ვითარმედ ითქუმოდა და აღესრულებოდა რეცა ყოვ-
ლისათჳს წულისა პირმშოჲსა, რომელნი წარიდგინებოდეს წი-
ნაშე უფლისა სიტყვსაებრ შჯულისა, და მიეცემოდა მათთჳს
შესაწირავი ორნი გურიტნი ანუ ორნი მართუენი ტრედისანი,
რამეთუ მოესწავებოდა გურიტთა მიერ სიწმიდე და უდაბნოჲს-
მოყუარეობაჲ, ხოლო ტრედთა მიერ სიმშვე და უმანკოებაჲ.
ესრეთ უკუე წესი იგი შჯულისაჲ ზოგად ყოველთა ზედა აღეს-
რულებოდა, არამედ არა ყოველთა ზედა გულის-კმა-იყოფებოდა
ჭეშმარიტებით. არამედ ვითარცა სხუანი იგი სიტყუანი და საქ-
მენი წინაჲსწარმეტყუელებისანი დაფარულ იყვნეს და მრავალ-
თაგან უცნაურ, ეგრეთვე იყო ესეცა საქმე, რამეთუ არა არს ესე,
თუმცა ყოველი წული პირმშოჲ წმიდა იყო უფლისა, და წამებენ
კაენ და რუბენ და ესაჲ და სხუანი მრავალნი პირველნიცა და
შემდგომნიცა; და არცა ესე არს, თუ ყოველი პირმშოჲ შვილი
განაღებს საშოსა, არამედ საშოჲ დედაკაცისაჲ საწოლითა მით
მამაკაცისაჲთა განელების და ქალწულებაჲ იგი განიხრწნების
და მერმელა იშვების შვილი, და წინაჲთვე განღებულისა მის სა-
შოჲსაგან გამოვაღს. ხოლო უკუეთუ ყოველი პირმშოჲ შობით-
განვე წმიდა არს, ვითარ განეწესოს სიტყუაჲ იგი წინაჲსწარმე-
ტყუელისაჲ, ვითარმედ: ესერა, უშჯულოებასა შინა მიუდგა, და
ცოდვასა შინა მშუა მე დედამან ჩემმან. რამეთუ არა ხოლო თუ

* იბეჭდება გამოცემიდან: Maxime le Confesseur . Vie de la Vierge. გვ.56-66.
ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 349.

შობამ, არამედ მუცლად-ღებამცა წესითა და სახითა ცოდვის-
ამთა აღესრულების, დაღაცათუ წესმან მან შჯულისამან შენდ-
ობა-ყო საქმისა ამისთვის გამოვრდომითგან სამოთხისამთ. უკუ-
ეთუმცა კულა მცნება იგი დამბადებელისამ დაგუემარხა, სხვთა
სახითა განწესებულ იყო განმრავლებამ ნათესავისა ჩუენისამ,
და არა ხრწნილებითა ამით და საღმობითა. საცნაურ არს უკუე,
ვითარმედ არა მხოლოდ წული პირმშომ წმიდა უფლისა იწოდოს.

არამედ ერთ არს მხოლოდ წული იგი პირმშომ და წმიდა
უფლისა, რომლისა-იგი მუცლად-ღებამ არა გულის-თქუმიტა
თესლიტა მამაკაცისამთა იქმნა, ნუ იყოფინ! არამედ მადლიტა და
მოსლვითა სულისა წმიდისამთა, და შობამ მისი არა ხრწნილე-
ბითა და საღმობითა დედობრივითა, არამედ ძალიტა და სი-
ბრძნითა ღმრთისა მადლისამთა. ამისთვის იშვა წული იგი წმიდამ
და წმიდამ წმიდატამ სიტყვსაებრ ესაიამსა. და არა ხოლო თუ
განელო შობასა მისსა საშომ იგი წმიდამ, არამედ დაჯშულადვე
ეგო, ვითარცა იტყვს მხილველი იგი უხილაეტამ ეზეკიელ, ვი-
თარმედ: ბჭე იგი იყოს დაჯშული და არა განელოს, და არცა ვინ
განელოს მიერ, არამედ უფალი ღმერთი ისრაჴლისამ იგი მხო-
ლოდ შევიდეს და გამოვიდეს მიერ და იყოს ბჭე იგი დაჯშულ.
ჭეშმარიტად უკუე ორკერძოვე დაჯშულ იყო და დაკრძალულ
პირველ მუცლად-ღებისა და მუცლად-ღებასა, და შემდგომად
მუცლად-ღებისა და შემდგომად შობისა. ხოლო ვითარ იყო დაჯ-
შულცა და განღებულ, ვითარცა იტყვს, თუ ყოველმან წულმან
რომელმან განაღოს საშომ, წმიდა უფლისა ეწოდოს? ბუნებითა
მით ქალწულებისამთა დაჯშულ იყო და განუღებულ, ხოლო ძა-
ლიტა მითგან შობილისამთა წინაშე მისსა ყოველივე დაჯშულე-
ბამ ბუნებატამ განღებულ არს და დამორჩილებულ. ვინმცა უკუე
იყო სხუამ, რომელმან საშომ დედისამ თავსა თვსსა განუღო და
დაჯშულადვე დაიცვა, გარნა იგი თავადი, რომლისა მუცლად-ღე-
ბამცა და შობამ გამოუთქუმელ არს და უზეშთაეს ბუნებატა და
ცნობატა უადრეს, იხილეთ უკუე წინამსწარმეტყუელებისა მის
ჭეშმარიტებამ, რამეთუ არა მარტივად ოდენ თქუა და ეწოდოს
„წმიდა“, არამედ „წმიდა უფლისა“. ვისთვის უკუე სხვსა თქუ-

მულ არს ესე, თუ შობითგანვე ეწოდოს „წმიდა უფლისა“, გარ-
ნა მისთვის, რომლისათვის პირველშობისადა იტყოდა ანგელოზი
უფლისა მიერ, ვითარმედ შობილსა მას წმიდა და ძე მალლისა
ეწოდოს, ხოლო რომელ-იგი ზოგად თქემულ არს, თუ ყოველ-
მან წულმან, რომელმან განაღოს საშობა წმიდა უფლისა ეწოდოს,
ესე ამისთვის, რამთა ზოგებით თქემულსა მას სიტყუასა შინა და-
ფარულ იყოს ძალი სიტყვასა მის, რამეთუ საიდუმლო იყო ჭეშ-
მარიტად დაფარულ უფრომს ყოველთა საიდუმლოთა.

ხოლო სიტყუანი სჰმეონისნი გულისხმის-ყოფით ვისმინნეთ,
რასა-იგი მოასწავებდა ტკბილისა და საწადელისა იესუმსთვის.
რამეთუ რამცა იყო უტკბილეს ანუ ესრეთ სავესე სარგებელი-
თა, ვითარ მისთვის თქემულთა სიტყუათა გულისხმის-ყოფამ?
ეგრეთვე წმიდისა მის და ყოვლად-უბიწოასა დედისა მისი-
სათვის, ვითარნი წარმოთქუნა მოხუცებულმან მან წინამსწარმ-
ეტყუელებანი და კურთხევანი, რომელი-იგი იყო კაცი მართა-
ლი და წმიდა და ფრიად მოხუცებულ, რამეთუ გარდასრულ
იყო საზღვართა კაცობრივისა საწუთრომსა ცხოვრებისათა
და მოელოდა ნუგეშინის-ცემასა ისრაელისასა, და სული წმი-
და იყო მის ზედა, და იყო მისა უწყებულ სულისაგან წმიდისა,
არა ხილვად სიკუდილი ვიდრემდის იხილოს ქრისტე, ცხებული
უფლისაჲ. და მოვიდა მაშინ სულითა ტაძრად, ესე იგი არს გან-
ძლიერებული სულისა მიერ წმიდისა, რამთა მიიქუას წიაღთა სა-
სურველი იგი, და მიიღოს მან აზნაურებაჲ საწუთრომსა ამისგან
ცხორებისა საჭირომსა და დაღონებულისა. ხოლო იყო ნეტარი
იგი მოხუცებული ფრიადისა მისგან სიბერისა მოუძღურებული
და დაშთომილი, და აწ ოდენ განძლიერებული და კეთილად მა-
ვალი და წიაღთა თვსთა მიმქუმელი უფლისაჲ. და საწუთრომსა
ამისგან და საჭირომსა ცხორებისა განტევებულ, სახე დაძუელე-
ბულისა მის და მოუძღურებულისა ბუნებისა ჩუენისა, რომელ-
მან შეიწყნარა მკნელი იგი და განმათავისუფლებელი, მისითავე
ჯერ-ჩინებითა და წყალობითა მოსრული შეცთომილთა ძიებად.
და განთავისუფლდა ძუელისა მისგან მონებისა ენებათაჲსა და
მძლავრებისაგან ეშმაკთაჲსა და ბევრეულთა მათ საცთურთაგან,

და ღირს იქმნა მადლსა სულისა წმიდისასა.

რასა უკუე იტყვს მახარებელი ღირსისა მისთვის მოხუცებულისა? „და იყო კაცი იერუსალემს, რომლისა სახელი სვმეონ, და კაცი ესე მართალი იყო და ღმრთის-მოშიში, და მოელოდა ნუგეშინის-ცემასა ისრაელისასა, და სული წმიდაჲ იყო მის ზედა. და იყო მისა უწყებულ სულისაგან წმიდისა არა ხილვად სიკუდილი, ვიდრემდე იხილოს ცხებული უფლისაჲ. და მოვიდა სულითა ტაძრად, და შეყვანებასა მას მშობელთაჲსა ყრმისაჲ მის იესუმსსა ყოფად მათდა მსგავსად ჩუეულებისა მის შჯულისა მისთვის, და ამან მიიქუა იგი მკლავთა ზედა თვსთა, აკურთხევდა ღმერთსა და თქუა: აწ განუტევე მონაჲ შენი, უფალო, მსგავსად სიტყვსა შენისა მშვიდობით, რამეთუ იხილეს თუალთა ჩემთა მაცხოვარებაჲ შენი, რომელი განუმზადე წინაშე პირსა ყოვლისა ერისასა, ნათელი გამობრწყინებად წარმართთა ზედა და დიდებაჲ ერისა შენისა ისრაელისა“ (ლუკა 2: 25-32). ჭეშმარიტად საკვსე იყო მადლითა სულისა წმიდისაჲთა, და განათლდა გული მისი მადლითა მისითა, რომელი მიიქუა მკლავთა ზედა თვსთა. პირველად მადლობაჲ შეწირა კეთილისა მისთვის რომელსა მიემთხვა, მერმე წინაჲსწარმეტყუელობაჲ ჯეროვანი წარუთქუა სოფლისა ამისგან წარსლვისა თვსისათვს. და რამეთუ იხილეს თუალთა მისთა მაცხოვარი იესუ, რომელსაცა პირველ გონებითა ზედვიდა, საქმესაცა და სახელსა, რომელ-იგი განმზადებულ იყო უწინარეს საუკუნეთა, ზოლო დაფარულ იყო, ვითარცა საიდუმლოჲ დიდებული, და აწ განემზადა წინაშე პირსა ყოვლისა ერისასა, არა ზოლო თუ ჰურიათა, არამედ ყოველთავე ერთა, ნათელი გამობრწყინებად წარმართთა ზედა, და დიდებაჲ ერისა შენისა ისრაელისა, რამეთუ იგი თავადი იყო, რომელი გამოუბრწყინებდა ნათელსა მსხდომარეთა ბნელსა შინა, და იგივე თავადი იყო, ნათელი, იგი იყო ღმერთი და მეუფე და შემოქმედი ყოველთაჲ, და დიდებაჲ ერისა შენისა ისრაელისაჲ, რომელთაცა შეიწყნარეს იგი, რომელნიცა ღირს იყვნეს წოდებად ისრაელ, ამათ ყოველთა ნათელ და დიდება მოვიდა, ქრისტე ღმერთი, წყალობით ზეცით ქუყანად, და კორცნი შეიმოსნა სულისაგან წმიდისა

და მარიამისგან ქალწულისა. ესე ყოველი სულისაგან წმიდისა უწყებულ იყო ნეტარისა მის მოხუცებულისა, და იყენესო იოსებ და დედა მისი დაკვრებულ სიტყუათა ამათ ზედა მისთჳს.

ხოლო შენ, ღმრთის-მოყუარეო, იხილე, ვითარ აწ ოდენ განყო იოსებ ქალწულისა მისგან მახარებელმან კეთილად შემდგომად შობისა და იჭუთა მათ დაცნისა და გულ-საესებისა, ვითარმედ საღმრთოა არს შობა იგი და შობილი იყო ღიდებით ღიდებული. ამისთჳსცა იტყვს: და იყენეს იოსებ და დედა მისი დაკვრებულ სიტყუათა ამათ ზედა. იოსებს უწოდა თჳსი ოდენ სახელი, რამეთუ არცა ყრმისა მის იყო მამა, და არცა დედისა მის ყრმისა იყო ქმარი. ამისთჳს იოსებ სახელ-სდვა და სხუაა არარაჲ. ხოლო ქალწულსა მას კურთხეულსა უწოდა დედად მისა, და ამას სჳმეონცა მეცნიერ იყო, რამეთუ სულისა მიერ წმიდისა უწყებულ იყო მისდა საიდუმლოთა ცნობაჲ, ამისთჳსცა აკურთხნა ორნივე, რამეთუ იცოდა იოსებისთჳს, ვითარმედ კაცი იყო მართალი, და კეთილად ჰმსახურებდა საიდუმლოსა მას უფლისასა, და აკურთხნა იგინი და მერმე სიტყუაჲ მისი ყოველი წარჰმართა მარიამის მიმართ ღიდებულისა, და ჰრქუა მარიამს, დედასა მისსა, რამეთუ იცოდა, ვითარმედ იგი არს საუნჯე კეთილთაჲ, შემწყნარებელი ესევეითარისა მის საკვრეველებისაჲ, და აღმასრულებელი უცხოჲსა მის შობისაჲ. აჰა, ღვას დაცემად და აღდგომად მრავალთა ისრაჴლსა შორის.

აწ იხილე ჭეშმარიტებაჲ სიტყვსაჲ მის, რამეთუ განმზადებაჲ მაცხოვარებისაჲ წინაშე პირსა ყოელისა ერისასა იყო, რამეთუ საღმრთოა იგი ნებაჲ იყო ცხორებად და ღმერთ-ყოფად ყოველთა, ხოლო დაცემაჲ და აღდგომაჲ ნებასა ზედა იყო მრავალთასა, რომელთა იგი ჰრწმენა და რომელთა არა ჰრწმენა, და უფრომსად ისრაჴლსა შორის. ხოლო ესეცა გულისხმის-საყოფელ არს, რამეთუ დაცემულთა აღდგინებაჲ, რომელ არს მოქცევაჲ ურწმუნოთაჲ, ესე წესიერ არს და საცნაურ. ხოლო დაცემაჲ იგი დაცემულთა ამათ ვითარ არს, გარნა უღრმესსა მას დაცემასა მათსა მოასწავებს. რამეთუ არა სწორ არს საშჯელი პირველ მოსლვისა უფლისა და პირველ ქადაგებისა ყოფილთა

ურწმუნოთაჲ, და შემდგომად განკაცებისა უფლისა და გამოცხადებისა სწავლთა მისთაჲსა ურწმუნოებასა შინა დადგრომილთაჲ, რამეთუ ამას მოასწავებს სიტყუაჲ იგი უფლისაჲ, რომელი იტყვს, ვითარმედ: იქადაგოს სახარებაჲ ესე სასუფეველისაჲ ყოველსა სოფელსა საწამებელად ყოველთა წარმართთა, ესე იგი არს სამხილებელად და საშჯელად ურწმუნოთა. რამეთუ შემდგომად სწავლისა და წამებისა უმეტესისა საშჯელისა ღირს იყვნეს და უფრომსად ერისაჲ მის ისრაჴლთაჲსა ღიდი იყო ბრალი. ამისთჳსცა ვერ ეგებოდა მათი მასვე წესსა ზედა ოდენ ყოფად, არამედ ყოვლისაგანვე პატივისა შეემთხუეოდა დაცემაჲ და უძკრეს წარმართთაჲსა დაშჯაჲ, უკუეთუ ეგნენ ურწმუნოებასა ზედა, ამისთჳს რამეთუ რომლისათჳს ყოველნი წინამსწარმეტყუელნი ქადაგებდეს, არა შეიწყნარეს მათ, რამეთუ მართალი იგი და ქველის-მოქმედი ძკრის-მოქმედად შეჰრაცხეს უბადრუკთა მათ, და ურწმუნოებასა შინა იქმნნეს ქრისტჳს მკლველცა. ამისთჳს განაჩინა მათ ზედა დაცემაჲ ურწმუნოებისაჲ და დარღუევაჲ ქალაქისაჲ, და ერისა მის მოსრვაჲ და ტყუეობაჲ, და ყოვლისა აზნაურებისა და კადნიერებისაგან დამცობაჲ, ხოლო მორწმუნენი მიემთხვენეს აღდგომასა მას ჭეშმარიტსა, რამეთუ განთავისუფლდეს კირთებისა მისგან და მონებისა ძუელისა შჯულისა და ქრისტჳს თანა დაეფლნეს ნათლის-ღებითა და მის თანა აღდგეს და ცხოვნდეს ცხოვრებითა საუკუნოთაჲ. მის თანა ევნო ღეჳნულებითა და ტანჯვითა და მის თანა იდიდნეს სასუფეველსა ცათასა.

და ესეცა თქუეს ვიეთმე მამათა, ვითარმედ: არა სხუათა დაცემად და სხუათა აღდგინებად მოვიდა უფალი, რამეთუ მან მიზეზი დაცემისაჲ არავის მისცა, არამედ იგინივე დაეცემიან და იგინივე აღდგებიან: დაეცემიან ძკრთაგან და აღდგებიან კეთილთაგან. უკუეთუ ბოროტნი, რომელნი მძლავრობენ ჩუენ ზედა, არა დაეცნენ და შეიმჳსრნენ, კეთილნი ჩუენ შორის არა აღდგებიანო. უკუეთუ არა დაეცეს ურწმუნოებაჲ, სარწმუნოებაჲ არა აღდგების, უკუეთუ ცოდვაჲ არა დაეცეს და შეიმჳსროს, სიძართლე არა აღდგების ჩუენ შორის, ვითარცა პავლე მო-

ციქული იტყვს, ვითარმედ: ოდეს მოუძღურდე, მაშინ ძლიერ ვარ. თვთ იგივე უძღურ არს და ძლიერ, უძღურ — ჯორცითა და ძლიერ — სულითა, ეგრეთვე ძალი ქრისტესი მომატყუებს დაცემისა მის მიერ აღდგომასა მორწმუნეთა თვსთა, რამთა დაეცნენ სიმყარისა მისგან და სიფიცხლისა ცოდვთამსა, და აღდგენ აღდგომითა მით სიმართლისამთა. აჰა, ესე ღვას დაცემად და აღდგომად მრავალთა ისრაელსა შორის, და სასწაულად სიტყვს-საგებელად ჯუარსა ეწოდების, რამეთუ მიზეზ არს ღიდებისა და ყუედრებისა. ესე ღიდება არს ჩუენდა, მორწმუნეთა ქრისტესთა, სასწაული ცხორებისა ჩუენისა და ბეჭედი მეუფისა ჩუენისა, ხოლო სიტყვს-საგებელი ამისთვს, რამეთუ რომელნი კეთილად გულისხმა-ყოფენ მას და რომელნიმე ძვრად, რომელნიმე ჰბასრობენ და სძულს, ხოლო მორწმუნეთა საწადელად აქუს და პატივ-სცემენ და სარწმუნოებით თაყუანის-სცემენ. და თავადიცა ქრისტე ითქუმის სასწაულად სიტყვს-საგებელად, რამეთუ უზეშთაეს ბუნებათა იყო მოქმედ სასწაულთა, და რომელნიმე შეიწყნარებდეს კეთილად და ჰრწმენა, ვითარმედ სულითა წმიდითა იქმს საკვრელებათა მათ. სხუანი უკეთურნი იგი და ბილწნი გმობდეს და იტყოდეს, თუ წინა-აღმდგომისაგან იქმს სასწაულთა მათ, და კუალად მრავალსა რას იტყოდეს ქრისტესთვს, რომელთამე თქუეს, თუ მოსლვაჲ მისი სოფლად უკორცოდ იქმნა, სხუათა თქუეს უცნებით იქმნაო განკაცებაჲ მისი, სხუათა თქუეს, ვითარმედ კორცნი შეიმოსნა, არამედ გონებაჲ კაცობრივი არა მოიღო. უგუნურთა მათ და უცნობოთა ესრეთ იზრახეს. და სხუაჲ მრავალი შთასთესეს ბოროტის-მეტყუელთა მათ სიტყვს-მგებელთა ჭეშმარიტებისათა.

ამის ყოვლისათვს პირველთქუმულთა და აწ თხრობილთა თქუა სასწაულად სიტყვს-საგებელად, ესე ყოველი წინამსწარმეტყუელებაჲ მისა მისთვს და მეუფისა აუწყა მოხუცებულმან უბიწოსა მას ღედასა, რამეთუ იცოდა, ვითარმედ ყოველივე ძისა მისისაჲ თვსად შეერაცხა სანატრელსა მას. ამისთვსცა არა ხოლო თუ სახარულევანნი, არამედ შესაწუხებულნიცა აუწყნა, რამთა ოდეს იქმნენ, მოიცნენოს სანატრელმან მან ღელამან წინამსწარმ-

ეტყუელება იგი და აქუნდეს ნუგეშინის-საცემელად. ამისთვის
 თქუა: და თვთ შენსაცა სულსა განვიდეს მახვლი, რამეთუ ჟამსა
 მას ვნებისასა მახვლმან მწუხარებისამან განვლო სული უბი-
 წომისა მის ღედისაჲ. ხედვიდა რაჲ ვნებასა მას ძისა და მეუფისა
 თვისისასა, რაბამი იყო მწუხარებაჲ გულისა მისისაჲ. და კუალ-
 ად ესეცა ძალი სიტყვსა მის თქუეს წმიდათა მამათა, ვითარმედ
 მახვლად იტყვს სიტყუასა მას გამოძცდელსა და განმკითხველსა
 ზრახვათასა, რომელი მისწუთების ვიდრე განსაყოფელადმდე
 სამშვნეელისა და სულისა, ნაწევართა და ტვნთა, და განმკითხ-
 ველ ზრახვათა ფარულთა და გონებათა გულისათა. ვინამთგან
 უკუე ყოველი სული ჟამსა მას ქრისტეს ვნებისასა განკითხვასა
 რასმე შევარდა სიტყვსაებრ უფლისა, რომელი-იგი ითქუა, ვი-
 თარმედ: თქუნ, ყოველნი, დაბრკოლებად ხართ ჩემდა მომართ.
 იტყვს უკუე სვერონ წმიდისა მისთვისცა ქალწულისა მარიამისა,
 ვითარმედ: სდგე რაჲ წინაშე ჯუარსა და ხედვიდე ვნებათა მათ
 ძისა შენისათა და გესმოდინ კმანი იგი ვითარ იყო, ვითარმედ:
 ელი ელი ლიმა საბაქთანე; და: მამაო, კელთა შენთა შევკვედრებ
 სულსა ჩემსა. და კუალად, ოდეს თქუა, ვითარმედ: მწყურის, და
 მოუპყრეს მას ძმარი, და ოდეს მიიღო ძმარი იგი, იესუ თქუა:
 აღსრულებულ არს ყოველი, და მიიდრიკა თავი და განუტევა
 სული. და სხუანი იგი ესევეითარნი შესადრწუნებელნი საქმენი და
 სიტყუანი გესმოდინ-რაჲ, და ხედვიდე შემდგომად ხარებისა მის
 გაბრიელისა. შემდგომად, გამოუთქუმელისა მის შობისა, რომ-
 ლისა თვთ მეცნიერ ხარ, შემდგომად დიდებულთა მათ სასწაულ-
 თა ხილვისა იქმნას რაჲმე სულსა შინა შენსა ურვაჲ, რამეთუ
 ჯერ-იყო, რაჲთა სახიერმან მან უფალმან ყოველთათვს იხილოს
 გემომ სიკუდილისაჲ, და საქსარ იქმნას ყოვლისა სოფლისა და
 ყოველნი განამართლნეს სისხლითა თვისითა. ამისთვის ვიტყვ შენ-
 საცა მეგრ სულსა, რომელ-ეგე უმეტეს ყოველთა მეცნიერ ხარ,
 უფლისა შეეხოს განკითხვაჲ რაჲ, რომელ არს მახვლი, რაჲთა
 განცხადნენ მრავალთაგან გულის-ზრახვანი. ამას მოასწაუებს,
 ვითარმედ შემდგომად ურვისა მის და იჭვსა, რომელ იქმნა
 ჯუარცუმასა უფლისასა მოწაფეთა ზედა, და ელვის სახედ შე-

ეხო გულსაცა უბიწოჲსა მარიამისა. მეყსა შინა მსწრაფლ კურ-
ნებაჲ შეუდგეს და ნუგეშინის-ცემაჲ — უფლისა მიერ, რომელმან
დაამტკიცნეს გულნი მათნი სარწმუნოებასა ზედა მისსა, რამთა
ძლიერებაჲ მისი გამოუჩნდეს. და ამასცა უკუე მოასწავებს სი-
ტყუაჲ ესე, რამთა განცხადნენ მრავალთაგან გულის-ზრახვანი.
რამეთუ აღესრულა რაჲ ვნებაჲ იგი ჯუარისაჲ საიდუმლოჲ-იგი
ჩუენისა ცხორებისაჲ იქმნა, ხოლო მიზეზითა მით განცხადნეს
მრავალთა გულის-ზრახვანი, ვითარნი აქუნდეს კაცად-კაცადსა
ქრისტესთჳს გინათუ სიყუარული და სარწმუნოებაჲ და გინათუ
შური და სიძულვილი. რამეთუ რომელნიმე ცხადად ჰბასრობდეს
და უხაროდა ჯუარს-ცუმაჲ მისი, არა პირველითგან ცხადნი
ხოლო მტერნი, არამედ რომელნიმე ორგულებით მეგობრობისა
მჩემებელნი, რომელთა გონებანი და გულის-ზრახვანი ჟამჲმან მან
გამოაცხადნა, ხოლო სხუანი წუხდეს და იგლოვდეს და ღმრთად
აღიარებდეს, ჯუარსა ზედა ვითარცა ქმნა ავაზაკჲმან მან, რამთა
განცხადნენ მრავალთაგან გულის-ზრახვანი, და მრავალნი დაბ-
რკოლებულთაგანნიცა აღდგომითა უფლისაჲმთა განემტკიცნეს
და ჰრწმენა და განათლდეს მადლითა ქრისტესითა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ამბროსი ნეკრესელი, ქადაგებანი, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა და გამოკვლევა დაურთო დეკანოზმა მიქაელ ჭაბაშვილმა. თბ. 2003.
2. ახალი აღთქუმა (დანართით). შემდგენელ-გამომცემელი მღვდელი გიორგი სამსონიძე. თბილისი, 2003;
3. ბიბლია, გამომცემლობა „ალილო“, „ქრონიკრონი“; გამოსაცემად მოამზადა ედიშერ ჭელიძემ, თბილისი, 2015;
4. ბიბლია. თბილისი, გამომცემლობა „პალიტრა“, 2013;
5. თბილისის სახ. უნივერსიტეტის ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, 1977;
6. თეოფილაქტე ბულგარელი, „თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ“, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია „ორიონი“, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა და გამოკვლევა დაურთო სოფიო სარჯველაძემ, თბილისი, 2010;
7. თთუენი, ბოდბის წმ. ნინოს დედათა მონასტერი, „ფეხერვალი“; „მარტი“.
8. კიმენი, ტ. 1, იანვრის, თებერვლის, მარტის, აპრილის, მაისის ტექსტები გამოკრებილი. 1918;
9. კიმენი. ტ. 2, ნაწილი II, 1946 წ.
10. მცხეთური ხელნაწერი, გამომცემელი ელ. დოჩანაშვილი. თბილისი, „მეცნიერება“, 1981;
11. „მრავალთავი“, წიგნი 1, გამომცემელი ილია აბულაძე;
12. სინური მრავალთავი, — ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები 5, — გამომცემელი აკ. შანიძე. თბილისი, 1959.
13. უდაბნოს მრავალთავი. ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები 28, აკ. შანიძისა და ზ. ჭუმბურიძის რედაქციით. თბილისი, 1994;

14. უძველესი იადგარი. გამომცემლები: ელ. მეტრეველი, ც. ჭანკიევი, ლ. ზევსურიანი. თბ., „მეცნიერება“, 1980;
15. ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელისა თქმულნი 1860-1870 წლებში., ტ. I, ტ. II, ქუთაისი, 1913 წ.;
16. Кондаков Н. П. “Иконогтафия Богоматери”, т. 1, 2.;
17. Памятники христианской иконографии и искусства, Покровский Н., С-Петербург, 1900;
18. Maxsime le Confesseur .Vie de la Vierge. Scriptores, Iberici. Tomus 21. Lovani. 1986;
19. <http://www.pravoslavie.ru>;
20. <http://aliom.orthodoxy.ru>;

- 1-2. „ხარება“, მოზაიკა, ფრესკა აღმოსავლეთ აფსიდის მიმდებარედ, წმ. სოფია, კიევი, X-XI ს.;
3. „ხარება“ სანტა მარია მაჯორეს ტაძრის სატრიუმფო თაღზე, რომი, 432-440 წწ.;
4. „მირქმა“, სანტა მარია მაჯორეს ტაძრის სატრიუმფო თაღზე, რომი, 432-440 წწ.;
5. „ხარების“ მოზაიკური ფრესკა, პალატინის კაპელა, საკურთხეველის შუბლი, პალერმო, სიცილია, XII ს.;
6. „ხარების“ გამოსახულება რომის წმ. პრისცილას კატაკომბას კედელზე, II ს.;
7. წმ. პრისცილას კატაკომბაში გამოსახული „ხარების“ სქემა.
8. „ხარება“, სახარების გარეყდის ფრაგმენტი, მილანის სამკეთილოდან, V ს.;
9. „მირქმა“, რელიეფი ძვალზე, X ს.;
10. „მირქმა“, რელიეფი ქვაზე, XIV ს.;
11. „ხარება ჭასთან“, მოზაიკური ფრესკა ხორას მონასტრიდან, კონსტანტინეპოლი, XIV ს.;
12. „ხარება“, მოზაიკური ფრესკა, რომი, სანტა მარია მაჯორე, XIII ს.;
13. „ხარება ჭასთან“, წმ. სოფიას ტაძარი, კიევი, XI ს.;
14. „ხარება ჭასთან და მარიამის წყლით გამოცდა“, ფრესკა, მოზაიკა, სან მარკო, XI ს.;
15. ჯვარი საუფლო დღესასწაულთა გამოსახულებებით, მინანქარი, პალესტინა, VIII-IX სს.;
16. „ხარება“, მინიატურა ოთხთავიდან, XVII ს.;
17. „ხარება“, ემშიადინის სახარება, 989 წ.;
18. „ხარება“, რაბულას კოდექსი, სირია, 586 წ.;
19. „ხარება“, სარკოფაგის რელიეფი, რავენა, V ს.;
20. „ხარება“, ფრესკა საკურთხეველის თავზე, მაკედონიური სკოლა, კასტორია, XII-XIII ს.;
21. „ხარება“, სანტა მარია ტრასევერის ბაზილიკის აფსიდი, რომი, XIII ს.;

22. მოქარგული ბაირადი „ხარებისა“ და სხვა საუფლო დღესასწაულთა სცენებით, სერბეთი, XVI ს.;
23. „ხარება“, ნაქარგობა, მღვდლის სამკლავურები, პატმოსი, 1787 წ.;
24. „ხარება“, ნაქარგობა აბრეშუმზე ლატერანის საგანძურიდან, VII ს.;
25. წმ. ბასილი დიდი და წმ. იოანე ოქროპირი და „ხარება“, კანკელი, აღსავლის კარი, ფსკოვი, XV ს.;
26. მოსე, აარონი და „ხარება“, კანკელი, აღსავლის კარი, სინაის წმ. ეკატერინეს მონასტერი, XVI ს.
27. „მირქმა“, ფრესკა, კასტელსეპრიო, იტალია, VII-VIII ს.;
28. წმ. სიმეონ მიმრქმელი და ჩვილი იესო, ფერწერული ხატი, სინას მთა, XVI ს.;
29. წმ. სიმეონ მიმრქმელის ფიგურა, ფრაგმენტი „მირქმის“ სცენისა, ჭედურობა, ლაილაში, XI ს.;
30. „მარიამისა და ელისაბედის შეხვედრა“, „მირქმა“, სპილოს ძვლის ფირფიტა, ბიზანტიური ხელობა, XI ს.;
31. „მირქმა“, სპილოს ძვლის ფირფიტა, IX ს.;
32. „ხარება“ და „მარიამისა და ელისაბედის შეხვედრა“, სპილოს ძვლის ფირფიტა, მილანი, X ს.;
33. გაბრიელ მთაყარანგელოზის გამოსახულება, ფრაგმენტი დავით გარეჯის მონასტრის „ხარების“ ფრესკიდან, X ს.;
34. „ხარება“, ჭედურობა, ზარზმის ღვთისმშობლის ხატის ჩარჩო, XI ს.;
35. „მირქმა“, ფრესკა, მაცხვარიში, თარინგზელის ეკლესია, XVI ს.;
36. ტიხრული მინანქარი შემოქმედიდან, X ს.;
37. „მირქმა“, ტიხრული მინანქარი გელათიდან, XII ს.;
38. „უსტიუგის ხარება“, რუსული ფერწერული ხატი, XII ს.;
39. „ხარება“, მოზაიკური ბიზანტიური ხატი, XIV ს.;
- 40-41. „მირქმა“, „ხარება“, კერცხლის ფირფიტები სალოლაშენიდან, X-XI სს.;
42. „მირქმა“, მინიატურა, ბასილი დიდის მენოლოგია, X ს.;
43. „ხარება“, მინიატურა, ფსალმუნნი, XI-XII ს.;

44. „ხარება“, მინიატურა, XIII ს-ე, ივერონის მონასტერი, ათონის მთა;
45. „ხარება“, ფერწერული ხატი, იაროსლავი, XVI ს.;
46. „ხარება“, ბიზანტიური ხატი, XIV ს.;
47. „ხარება“, ფერწერული ხატი, იაროსლავი, XVI ს.;
48. „ხარება“, ფერწერული ხატი წმ. ეკატერინეს მონასტრიდან, სინას მთა, XII ს.;
49. „ხარება“ თეოდორე ტირონის გამოსახულებით, ნოვგოროდის სკოლა, XVI ს.;
50. „ხარება“, რუსული ხატი, XVII ს.;
51. „ხარება“, რუსული ხატი, XVI ს.;
52. „ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება“ და „მირქმა“, ფრესკა მაცხოვრვის ტაძრიდან, ნოვგოროდი, XII ს.;
53. „მირქმა“, ფრესკა, მიძინების ტაძარი, ნოვგოროდი, XIV ს.;
- 54-55. „ხარება“ და „მირქმა“, ფრესკები, მარტვილი, XIV ს., ნანა კუპრაშვილის ფოტოები;
56. „მირქმა“, ფრესკა სერბეთის ტაძრიდან სოპოჩანი, XIII ს.;
57. „მირქმა“, ფრესკა მაცხოვრვის ფერსცვალების ტაძრიდან, ფსკოვი, XII ს.;
58. „ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება“ და „მირქმა უფლისა“, ფერწერული ხატი, პატმოსი, XVI ს.;

ხარება ყოვლადწმიდისა ღმრთისმშობელისა

დღესასწაულის შესახებ.....	5
„ხარების“ საღვთისმეტყველო შინაარსი.....	7

წმინდა წერილი

წმინდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები	
საწინასწარმეტყველონი, სახარება, სამოციქულო.....	13
„სამოციქულოს განმარტება“ გამოკრებილი იოანე	
ოქროპირისა და სხვა წმინდა მამათა თხზულებებიდან	
„ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე“ (2: 11-3: 1).....	18
ლუკას სახარება (1: 26-56)	
თეოფილაქტე ბულგარელის განმარტება.....	24

ქადაგებანი

იაკობის პირველსახარება; ხარებისათვის.....	37
კონსტანტინეპოლელი მთავარეპისკოპოსის, წმინდა და	
ნეტარი მამის იოანე ოქროპირის საკითხავი წმინდა	
ღმრთისმშობელ მარიამის ხარებისათვის	
მთავარანგელოზ გაბრიელის მიერ.....	44
წმინდა და ნეტარი მელეტი ეპისკოპოსის მიერ თქმული	
წმინდა ღმრთისმშობლის ხარებისათვის	50
წმინდა ეპისკოპოს გრიგოლ ნეოკესარიელის საკითხავნი	
1. წმინდა ღვთისმშობელის ხარებისათვის.....	55
2. ხარებისათვის.....	61
3. ხარებისათვის	72
წმინდა და ნეტარი მამის, იაკობ ბახნანელ ეპისკოპოსის	
ქადაგება ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ხარების და ჩვენი	
უფლის, იესო ქრისტეს შობის შესახებ.....	81

ხარების, შობის, მირქმის და ნათლისღების დღესასწაულების შესახებ იუსტინიანე მეფისაგან იერუსალიმში მოწერილი	100
წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი, ხარებისათვის.....	106
წმინდა მღვდელმთავარი გაბრიელი (ქიქოძე)	
1. სიტყვა ხარების დღესა, თქმული ქუთაისის სობოროში..	116
2. სიტყვა ხარებასა ზედა.....	120
3. სიტყვა ხარებასა ზედა	125
4. სიტყვა, თქმული ქუთაისის ხარების დღეს, ჩყაბ (1862) წელსა	129
5. სიტყვა ხარების დღესა, თქმული ქუთაისის	133
6. მოძღვრება დღესა ხარებისასა, თქმული ჩყაზ (1867) წელსა ქუთაისის	137
7. სიტყვა ხარების დღესა	141
8. სიტყვა დღესა ხარებისა, თქმული ქუთაისის სობოროსა შინა.....	145

იკონოგრაფია

ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ხარება.....	153
---------------------------------------	-----

საგალობელნი

უძველესი იადგარი თთუესა მარტსა კე ხარებაჲ	163
თთუენი „მარტი“ თთუესა მარტსა კე ხარებაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ.....	169

ძველქართული ტექსტები

წმიდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები საწინასწარმეტყველონი, სახარებაჲ, სამოციქულო.....	193
თარგმანებაჲ ებრაელთა მიმართ ეპისტოლისაჲ (ებრაელთა 2: 11-18).....	199

თეოფილაქტე ბულგარელი	
თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ (1: 24-56).....	205
იაკობის პირველსახარება, ხარებისათვის.....	217
თქუმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანე	
ოქროპირისაჲ, კოსტანტინეპოლელ მთავარეპისკოპოსისაჲ	
ხარებისათჳს წმიდისა ღმრთისმშობელისა მარიამისა	
მთავარანგელოზისა გაბრიელის მიერ	225
თქუმული წმიდისა და ნეტარისა მელეტი ეპისკოპოსისაჲ	
ხარებისათჳს წმიდისა ღმრთისმშობელისა.....	232
საკითხავნი ხარებისანი თქმული წმიდისა	
გრიგოლი ნეოკესარიელ ეპისკოპოსისაჲ	
1 ხარებისათჳს წმიდისა ღმრთისმშობელისა	238
2 მეორე, თქმული მისივე, ხარებისათჳს.....	245
3 მისივე თქმული, მესამე.....	258
თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იაკობ	
მოდღურისა ბახნანელ ეპისკოპოზისა, რომელ არს	
საროჯისაჲ, ხარებისათჳს წმიდისა ღმრთისმშობელისა	
და შობისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა	
წმიდისა ქალწულისაგან	269
თქმული დღესასწაულთათჳს, რომელ-იგი მიიწერა	
იერუსალმად ისტენიანშს მიერ მეფისა	
მართლ-მორწმუნისა, ხარებისათჳს და შობისა,	
მიგებებისათჳს და ნათლისღებისა.....	291
წმიდა მაქსიმე აღმსარებელი	
ხარება.....	298

მირქმა — მიგებება იესუ ქრისტესი

დღესასწაულის შესახებ.....	313
---------------------------	-----

წმინდა წერილი

წმინდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები	
საწინასწარმეტყველონი, სახარება, სამოციქულო.....	319

„სამოციქულოს განმარტება“ გამოკრებილი იოანე ოქროპირისა და სხვა წმინდა მამათა თხზულებებიდან	
„ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე“ (7: 7-17).....	325
თეოფილაქტე ბულგარელი	
თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ (2: 21-40).....	330

ქადაგებანი

ტიმოთე იერუსალიმელი ხუცესის ნათქვამი ქრისტეშობიდან მეორმოცე დღისთვის; თუ როგორ მიიყვანეს ის ტაძარში მარიამმა, მისმა დედამ და ქალწულმა და იოსებმა და როგორ აკურთხა ის სიმეონ წინასწარმეტყველმა.....	339
იერუსალიმელი ხუცესის, ევსუქის ნათქვამი მიგებების დღეს, როცა სიმეონმა თავის მკლავებში ჩაიხუტა უფალი	345
წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი უფლის ტაძრად მიყვანება (მირქმა)	349
ამბროსი ნეკრესელი სიტყვა დღესა ტაძრად მიყვანებისასა	357

წმინდა მღვდელმთავარი გაბრიელი (ქიქოძე)	
1. სიტყვა მიგებების დღესასწაულსა	362
2. სიტყვა მირქმის ანუ მიგებების დღესასწაულსა ზედა.....	365
3. სიტყვა მირქმასა იესო ქრისტესსა	369

იკონოგრაფია

მირქმა უფლისა	375
---------------------	-----

საგალობელნი

უძველესი იადგარი	
თთუესა ფებერვალსა ბ მიგებებაჲ.....	383
თთუესა ფებერვალსა ბ. მიგებებაჲ უფლისა ჩუენისა	
ესუ ქრისტესი, რაჟამს ორმოციისა ღლისა	
ტაძრად მიიყვანა წმიდამან ღმრთისმშობელმან	397

ძველქართული ტექსტები

წმიდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები	
საწინასწარმეტყველონი, სახარებაჲ, სამოციქულო.....	437
თარგმანებაჲ ებრაელთა მიმართ ეპისტოლისაჲ	
ებრაელთა (7: 7-17)	442
თეოფილაქტე ბულგარელი	
თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ (2: 21-40).....	447
თქუმული წმიდისა ნეტარისა ტიმოთე ხუცისა	
იერუსალიმელისაჲ უფლისა ჩუენისა ესუ ქრისტჳს შობისა	
შემდგომად მეორმოციისა ღლისათჳს, ვითარ იგი მიიყვანეს	
ტაძრად მარიამ დედამან და ქალწულმან, და იოსებ,	
რაჟამს აკურთხედა მათ წმიდაჲ	
სჳმეონ წინაჲსწარმეტყუელი.....	454
მიგებებაჲ ღღესა, რომელსა მიიქუა სჳმეონ მკლავთა თჳსთა	
ზედა უფალი, თქუმული წმიდისა ეესუქი ხუცისაჲ	
იერუსალიმელისაჲ.....	462
წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი	
ტაძრად მიყვანებაჲ უფლისა (მირქმ).....	467
გამოყენებული ლიტერატურა	476
ილუსტრაციების სია.....	478

კრებულზე მუშაობდნენ:

ნინო გაგოშაშვილი
თინათინ გოგოჩაშვილი
ზურაბ ეკალაძე
თამარ ილურიძე
ეთერ ინწკირველი

ძველქართული ტექსტების რედაქტორი:
დოდო (მარიამ) ღლონტი
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

მხატვრობა: თეა ინწკირველი
დიზაინი: გიორგი დემეტრაშვილი
კომპუტერული უზრუნველყოფა: დავით კუტუბიძე
კორექტურა: აზა მდინარაძე, ნინო ნიკოლაიშვილი,
ნინო ხაზიაშვილი

ტექსტის მოწოდებისა და გაწეული დახმარებისათვის
განსაკუთრებულ მადლობას მოვასხენებთ
ბატონ ექვთიმე კოჭლამაზაშვილს